

Eesti statistika aastaraamat 2011

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

Eesti statistika aastaraamat **2011**

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

TALLINN 2011

Toimetuskolleegium: Riina Kerner, Siim Krusell, Kairit Pöder, Taimi Rosenberg, Mihkel Servinski, Mari Soieia
Toimetaja: Kairit Pöder
Inglise keele toimetaja: Heli Taaraste
Küljendus ja trükiettevalmistus: Oliver Lillma
Kaanekujundus ja makett: Maris Valk
Kaardid: Ülle Valgma

Editorial Board: Riina Kerner, Siim Krusell, Kairit Pöder, Taimi Rosenberg, Mihkel Servinski, Mari Soieia
Edited by Kairit Pöder
English edited by Heli Taaraste
Layout & Prepress by Oliver Lillma
Cover and design by Maris Valk
Maps by Ülle Valgma

Kirjastanud Statistikaamet,
Endla 15, 15174 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ,
Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Published by Statistics Estonia,
15 Endla St, 15174 Tallinn
Printed by Ofset Ltd,
25 Paldiski Rd, 10612 Tallinn

Juuli 2011 / July 2011

ISSN 1406-1783
ISBN 978-9985-74-487-1 (trükis / hard copy)
ISBN 978-9985-74-488-8 (DVD)

Autoriõigus/Copyright: Statistikaamet, 2011
Kaanefoto / Cover photograph: Bulls

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

Hea lugeja!

Käesoleval aastal möödub 90 aastat Eesti Vabariigi Statistika Keskbüroo loomisest. Kuigi juba aastakümneid varem oli olemas statistiliste andmete kogumise ja nn kubeneri aruannete koostamise praktika, tuleb 1921. aastat pidada iseseisva riigi oma statistikorralduse sünniaastaks. Nii kahe- ja kolmekümnendatel kui ka taasiseseisvumisaastatel oleme koostanud aastaraamatu, millest oleks lihtne leida kõikide statistilise jälgimise alla kuuluvate eluvaldkondade kokkuvõtted. Käesolev aastaraamat on üks paljude omasuguste seast.

Mitmed märgid näitavad, et Eestis andmete kasutamine üha kasvab. See lubab uskuda, et konkreetsete faktide kasutamine soodustab diskussiooni ja parandab oluliste otsuste ettevalmistamist. Samal ajal raskendab informatsiooni üleküllus ja kiire levik selle usaldusväärsuse hindamist. Samuti tundub, et väga raske töö tulemusena kokku saadud andmed osutuvad ühepäevaliblikateks, mis pälvivad vaid päevaks-kaheks pealiskaudse tähelepanu. Statistika aastaraamat võimaldab rahulikult süveneda aasta andmetesse, hoides kõrval pikemaid aegridu ja rahvusvaheliselt võrreldavaid andmeid.

Käesoleva aastaraamatu puhul tuleb arvestada, et vahepeal on Eestis kroon vahetunud euro vastu, mistõttu rahalised näitajad on nüüd varasemate raamatutega võrreldes teistes ühikutes. Sellised muudatused statistikaväljaannetes on paratamatud, nagu ka juba varem avaldatud andmete juures tehtavad plaanilised ja erakorralised revisjonid. Seetõttu on kõige viimase aastaraamatu andmestik alati kõige ajakohastatum.

Sel korral aastaraamatus muudatusi ei ole tehtud. Aastaraamat on endiselt eri eluvaldkondade ülevaade ja kokkuvõtte ning oluline ajaloo talletaja. Raamatu alguses on kaardid ning majandus- ja sotsiaal-ülevaade, millele järgnevad keskkonna, rahvastiku, sotsiaalelu ja majanduse valdkonna peatükid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on lisatud peatükki. Aastaraamat oma klassikalises trüki-versioonis on tasuta, veebiversiooni eest maksma ei pea.

Head süvenemist!

Juuni 2011

Priit Potisepp
peadirektor

Dear Reader!

This year marks the 90th anniversary of the establishment of State Statistical Central Bureau of the Republic of Estonia. Although the practice of collecting data and drawing up the so-called 'reports to the governor' existed already decades earlier, 1921 should be considered the year of setting up the independent state's own statistical organisation. In the twenties and thirties as well as in the years after the restoration of independence, we compiled a yearbook where one could easily find overviews of all spheres of life under statistical observation. This yearbook is one among numerous of its kind.

A lot of signs indicate that the use of data keeps growing in Estonia. This fact makes us believe that the use of concrete facts inspires discussion and improves preparation of important decisions. At the same time, excessiveness and rapid spread of information makes the assessment of its reliability more complicated. It also seems that the data produced as a result of very hard work appear to be short-lived earning only casual attention for a day or two at most. The statistical yearbook makes it possible to absorb calmly in previous year's data by looking in parallel at longer time series and internationally comparable data.

In case of this yearbook it should be taken into consideration that, meanwhile, we have switched over from the Estonian kroon to the euro. Therefore, financial indicators are now presented in another currency compared to previous yearbooks. Such changes in statistical publications, like the regular as well as irregular revisions of the data published earlier, are inevitable. Thus, the data found in the most recently published yearbook are always the most updated ones.

This time no changes were made to the yearbook. Like before, the yearbook contains overviews and summaries of different fields of life and constitutes an important depository of historic milestones. Maps and the economic and social overview are presented at the beginning of the yearbook. The chapters related to the subject areas of environment, population, social life and economy follow. Internationally comparable data have been added to respective chapters. You can buy the classical printed version of the yearbook or view the web version of it free of charge.

Enjoy the book!

June 2011

Priit Potisepp
Director General

SISUKORD

Eessõna	3
Üldandmeid	7
Kaardid	9
Majandus- ja sotsiaalülevaade	25
KESKKOND	35
RAHVASTIK	51
SOTSIAALELU	
Haridus	69
Kultuur	85
Õigus	97
Sotsiaalne tõrjutus	109
Leibkonna eelarve	121
Tervishoid	131
Sotsiaalne kaitse	143
Tööturg	161
MAJANDUS	
Palk	179
Hinnad	183
Rahvamajanduse arvepidamine	191
Finantsvahendus	201
Valitsemissektori rahandus	207
Ettevõtete majandusnäitajad	217
Majandusüksused	229
Väliskaubandus	243
Sisekaubandus	263
Teenindus	271
Põllumajandus	277
Jahindus, kalandus ja metsamajandus	287
Tööstus	295
Energeetika	317
Ehitus	323
Elamumajandus	331
Kinnisvara	337
Transport	343
Side	357
Infotehnoloogia	363
Turism ja majutus	369
Teadus- ja arendustegevus	377
Mõisted	387
Sisujuht	419
Märkide seletus	440

CONTENTS

<i>Preface</i>	4
<i>General data</i>	8
<i>Maps</i>	9
<i>Economic and social overview</i>	25
ENVIRONMENT	35
POPULATION	51
SOCIAL LIFE	
<i>Education</i>	69
<i>Culture</i>	85
<i>Justice</i>	97
<i>Social exclusion</i>	109
<i>Household budget</i>	121
<i>Health</i>	131
<i>Social protection</i>	143
<i>Labour market</i>	161
ECONOMY	
<i>Wages and salaries</i>	179
<i>Prices</i>	183
<i>National accounts</i>	191
<i>Financial intermediation</i>	201
<i>Government finance</i>	207
<i>Financial statistics of enterprises</i>	217
<i>Economic units</i>	229
<i>Foreign trade</i>	243
<i>Internal trade</i>	263
<i>Service activities</i>	271
<i>Agriculture</i>	277
<i>Hunting, fishing and forestry</i>	287
<i>Industry</i>	295
<i>Energy</i>	317
<i>Construction</i>	323
<i>Housing</i>	331
<i>Real estate</i>	337
<i>Transport</i>	343
<i>Communications</i>	357
<i>Information technology</i>	363
<i>Tourism and accommodation</i>	369
<i>Research and development</i>	377
<i>Definitions</i>	402
<i>Index</i>	429
<i>Explanation of symbols</i>	440

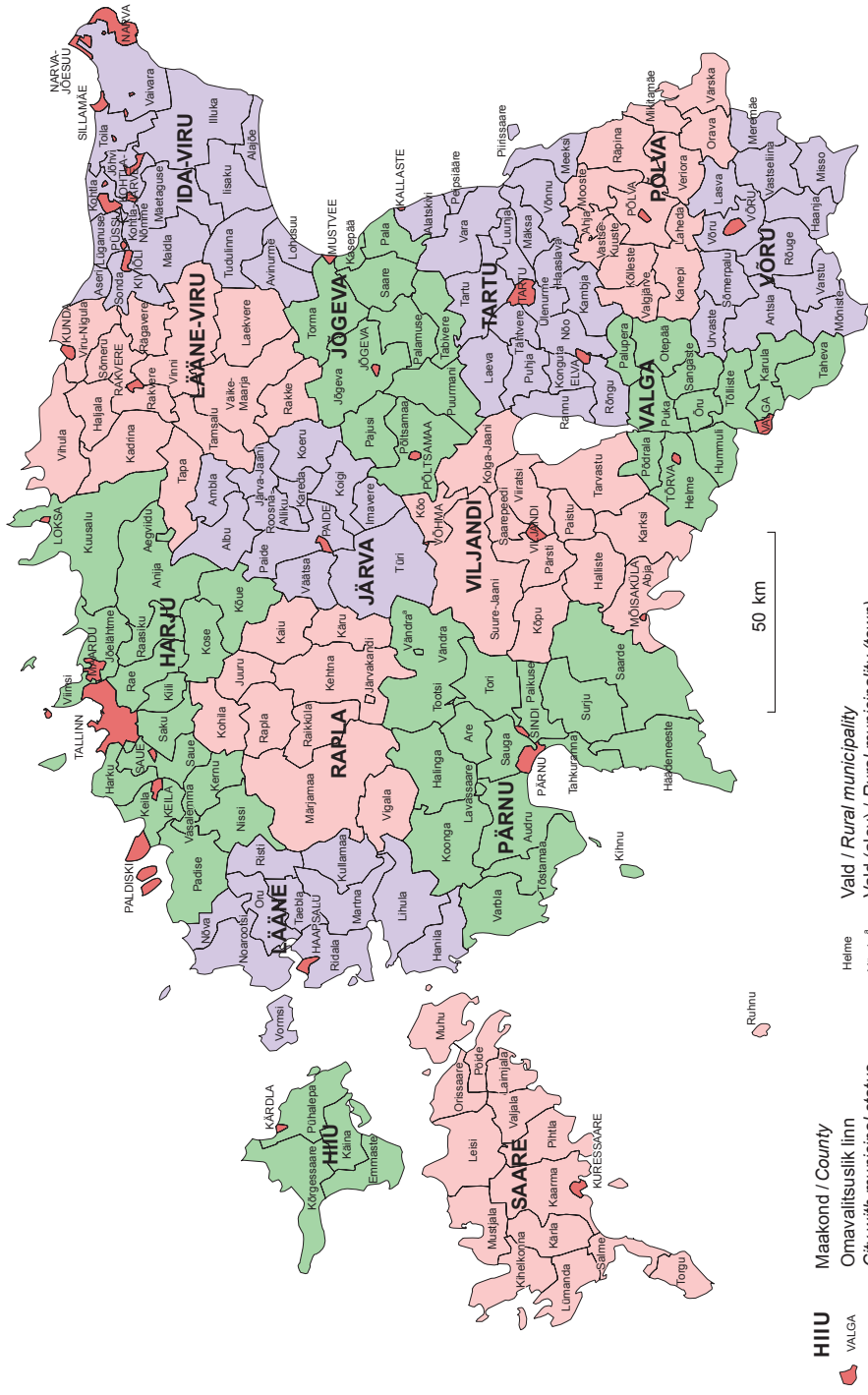
EESTI

Riigi ametlik nimi	Eesti Vabariik	
Iseseisvuspäev	24. veebruar (1918)	
Riigikord	parlamentaarne vabariik	
Pealinn	Tallinn	
Riigikeel	eesti keel	
Rahaühik	euro (1 euro = 100 senti) Euro võeti Eestis kasutusele 1. jaanuaril 2011. Eesti krooni ja euro kurs: 1 euro = 15,6466 krooni.	
Rahvaarv	1 340 194 (1. jaanuar 2011)	
Rahvastiku tihedus	31 elanikku 1 km ² kohta (aluseks Eesti maismaapindala)	
Pindala	45 227 km ²	
Haldusjaotus, 1. jaanuar 2011	15 maakonda 226 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 33 linna, 193 valda ja 14 vallasisest linna	
Saarte arv	1521	
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²	
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km	
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga) Võrtsjärv, 271 km ² Narva veehoidla, 191 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga)	
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m	
Keskmine õhutemperatuur 2010. aastal	aasta keskmine	+5,1 °C
	jaanuaris	-11,4 °C
	juulis	+22,0 °C

ESTONIA

Official name of the state	<i>Republic of Estonia</i>	
Independence Day	<i>24 February (1918)</i>	
Polity	<i>parliamentary republic</i>	
Capital city	<i>Tallinn</i>	
Official language	<i>Estonian</i>	
Currency	<i>Euro (1 euro = 100 cents) In Estonia the euro was put into circulation on 1 January 2011. Exchange rate between the Estonian kroon and the euro: 1 euro = 15.6466 kroons.</i>	
Population	<i>1,340,194 (as of 1 January 2011)</i>	
Population density	<i>31 inhabitants per 1 km² (based on the mainland area of Estonia)</i>	
Total area	<i>45,227 km²</i>	
Administrative division, as of 1 January 2011	<i>15 counties, 226 administrative units with local governments, incl. 33 cities, 193 rural municipalities and 14 cities without municipal status</i>	
Number of islands	<i>1,521</i>	
Largest islands	<i>Saaremaa, 2,671 km² Hiiumaa, 989 km² Muhu, 198 km²</i>	
Longest rivers	<i>Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km</i>	
Largest lakes	<i>Peipus, 3,555 km² (including the part belonging to Russia) Võrtsjärv, 271 km² Narva reservoir, 191 km² (including the part belonging to Russia)</i>	
Highest point	<i>Suur Munamägi, 318 m</i>	
Average daily temperature in 2010	<i>annual mean</i>	<i>+5.1 °C</i>
	<i>in January</i>	<i>-11.4 °C</i>
	<i>in July</i>	<i>+22.0 °C</i>

Eesti haldusjaotus, 1. jaanuar 2011
 Administrative division of Estonia, 1 January 2011

HIIU VALGA
 Maakond / County
 Omavalitsuslik linn
 City with municipal status

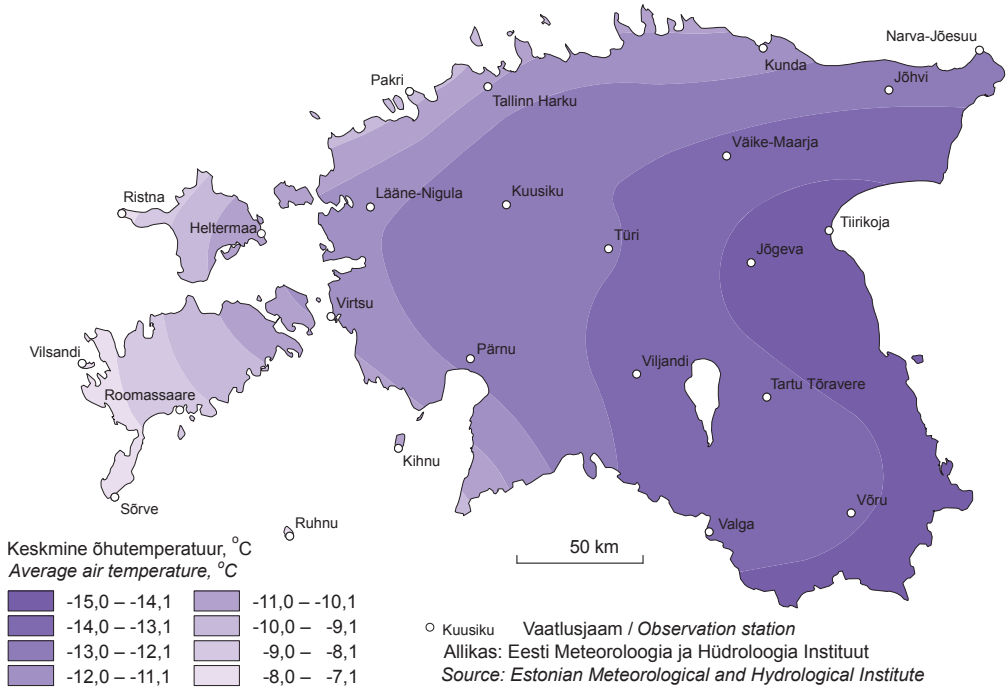
Heime
 Vändra*

Vald / Rural municipality
 Vald (alev) / Rural municipality (town)

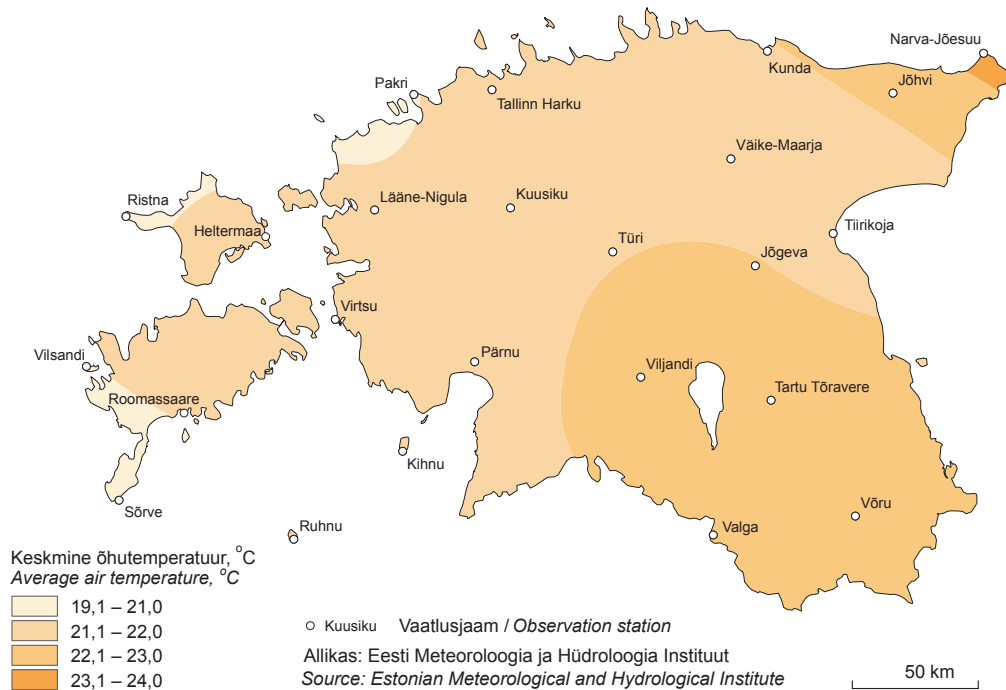
50 km

Rummu

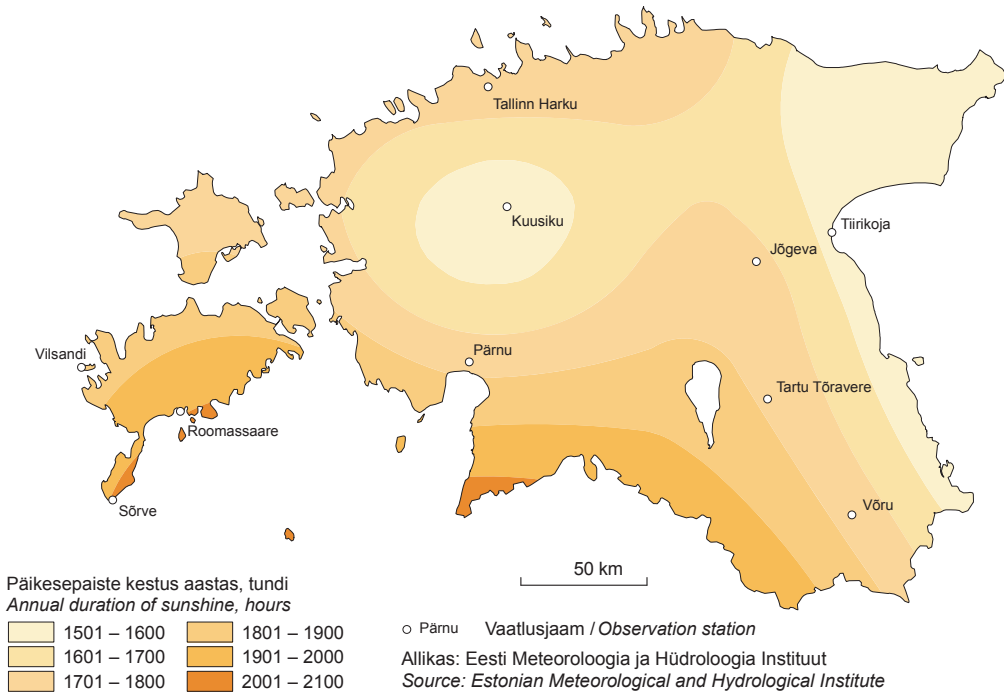
Jaauari keskmine õhutemperatuur, 2010
Average air temperature in January, 2010

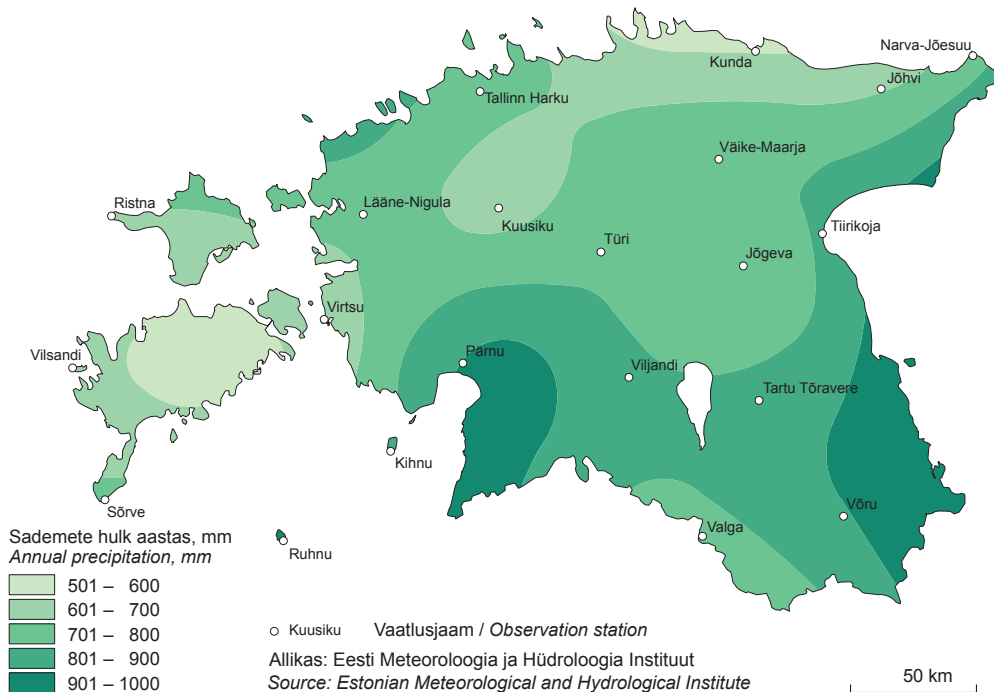
Juuli keskmine õhutemperatuur, 2010
Average air temperature in July, 2010

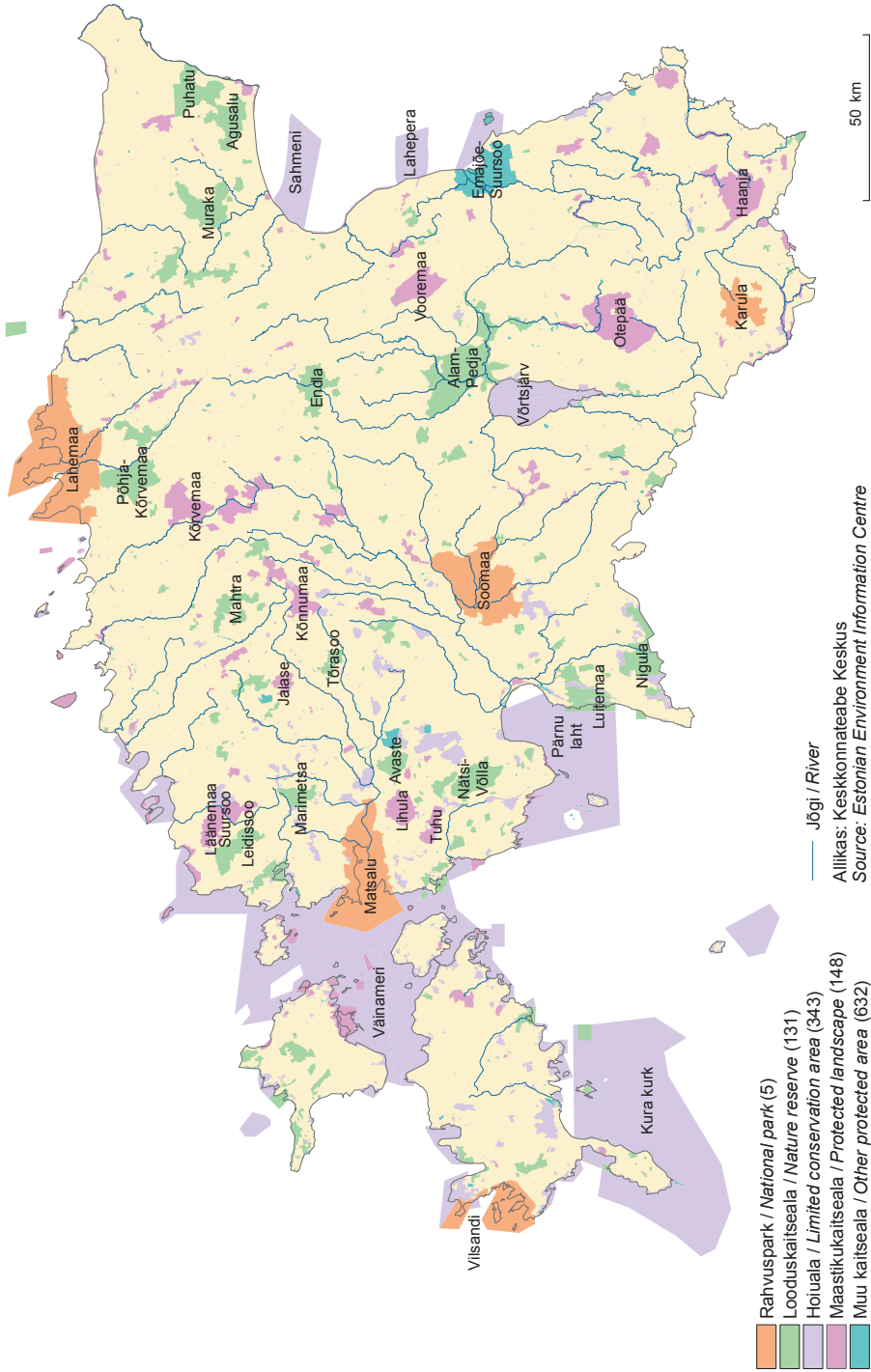
Päikesepaiste, 2010
Sunshine, 2010

Sademed, 2010
Precipitation, 2010

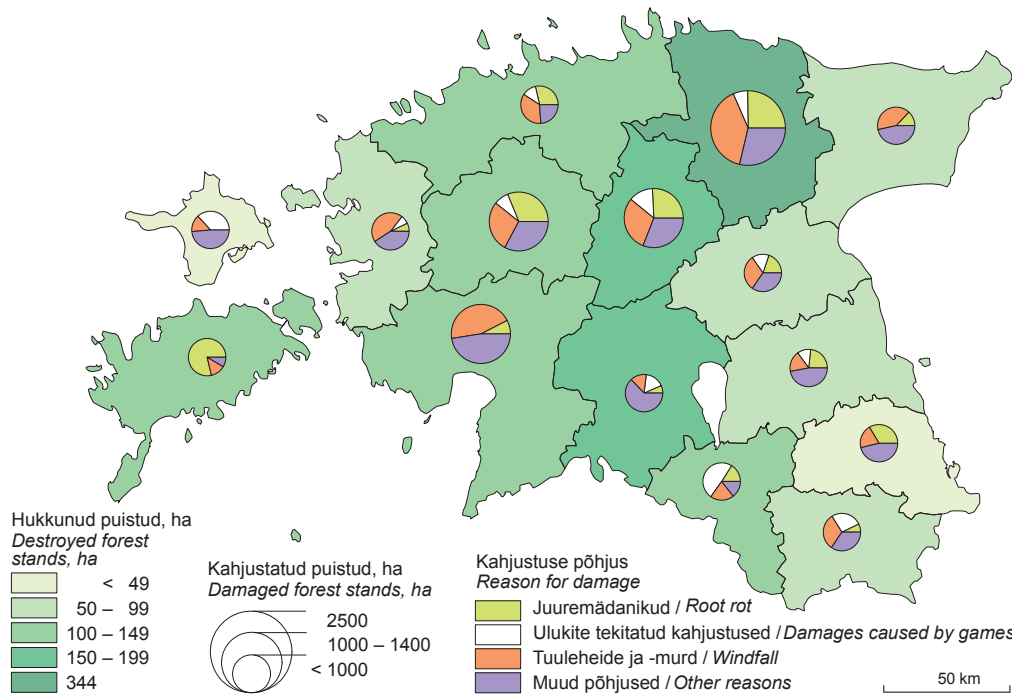

Kaitsealad, 31. detsember 2010
Nature protection areas, 31 December 2010

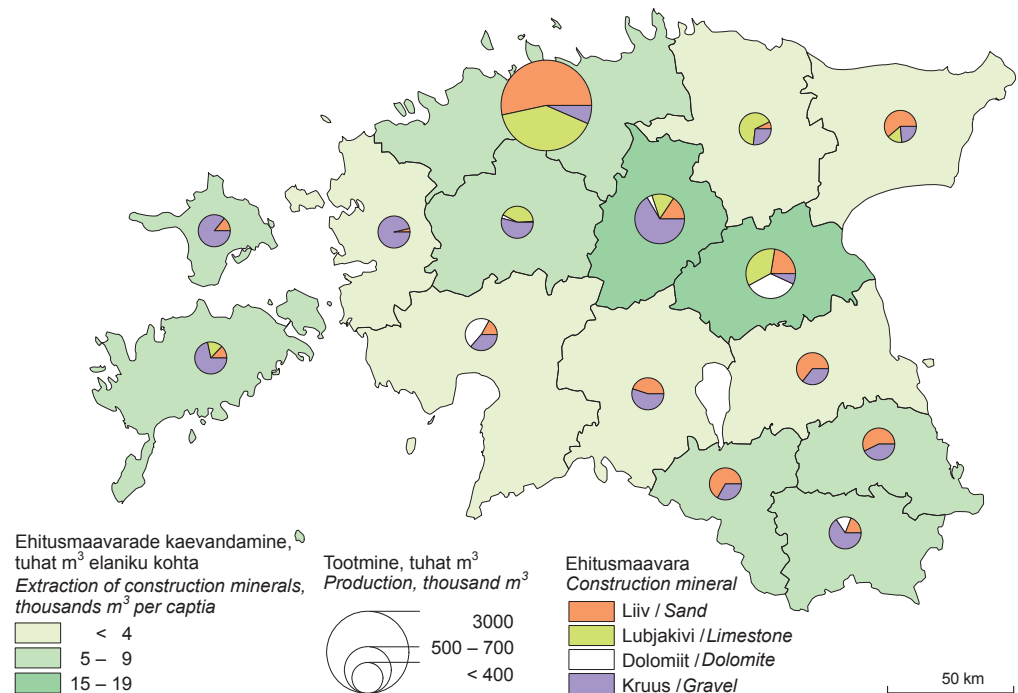
Kahjustatud ja hukkunud puistud, 2009

Damaged and destroyed forest stands, 2009

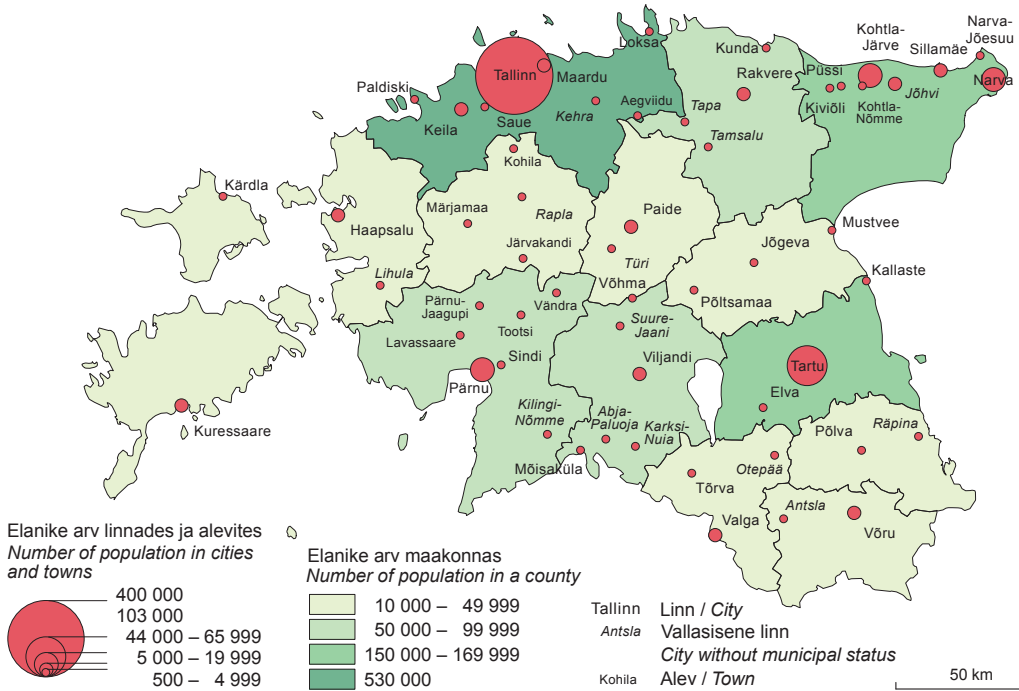

Ehitusmaavarade kaevandamine, 2009

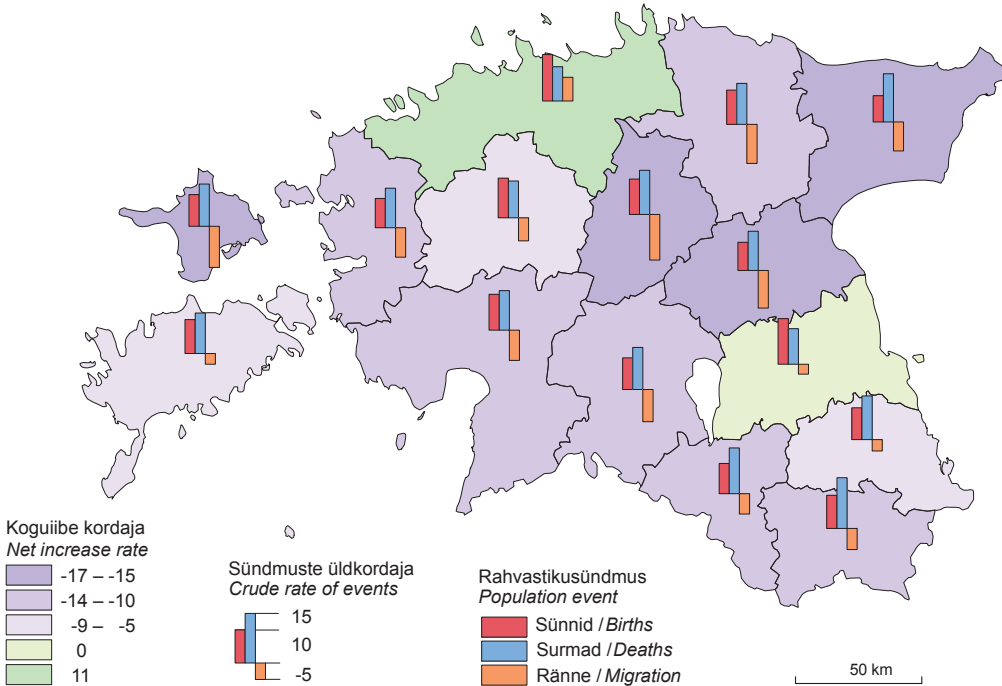
Extraction of construction minerals, 2009

Maakondade ja linnaliste asulate elanikud, 1. jaanuar 2011
Population of counties and urban settlements, 1 January 2011

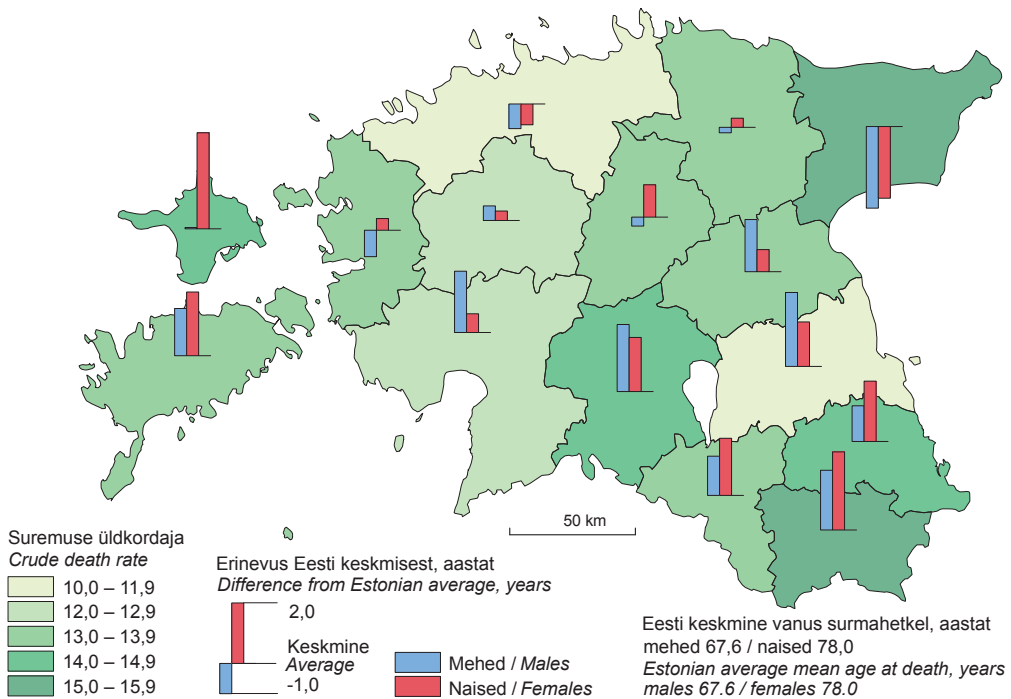

Rahvastikusündmuste üldkordajad, 2010
Crude rates of population events, 2010

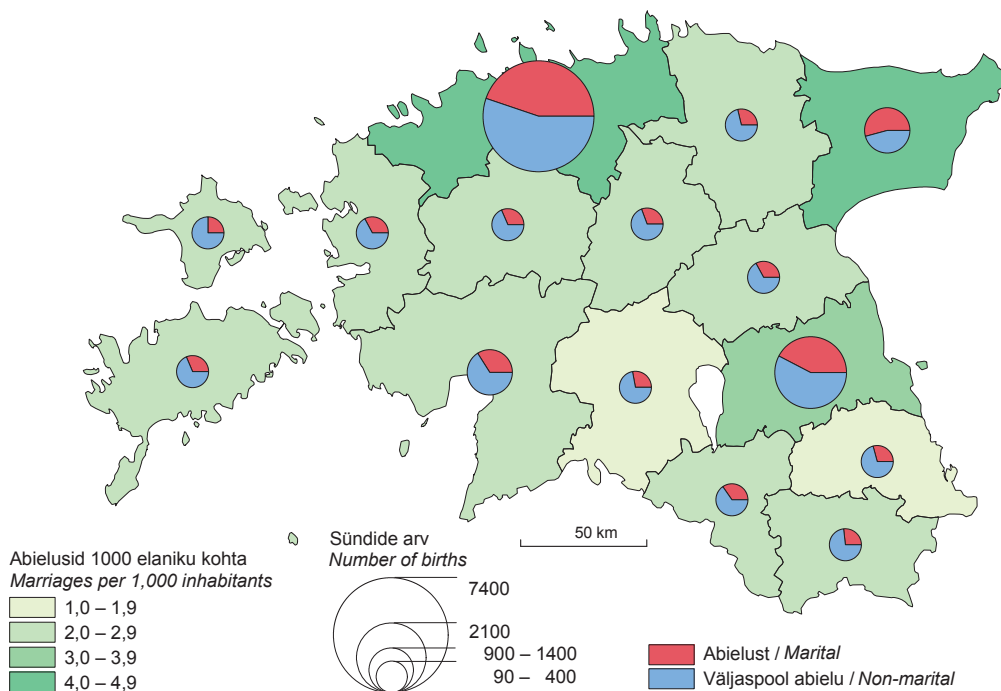
Suremuse üldkordaja ja keskmine vanus surmahetkel, 2009–2010

Crude death rate and mean age at death, 2009–2010

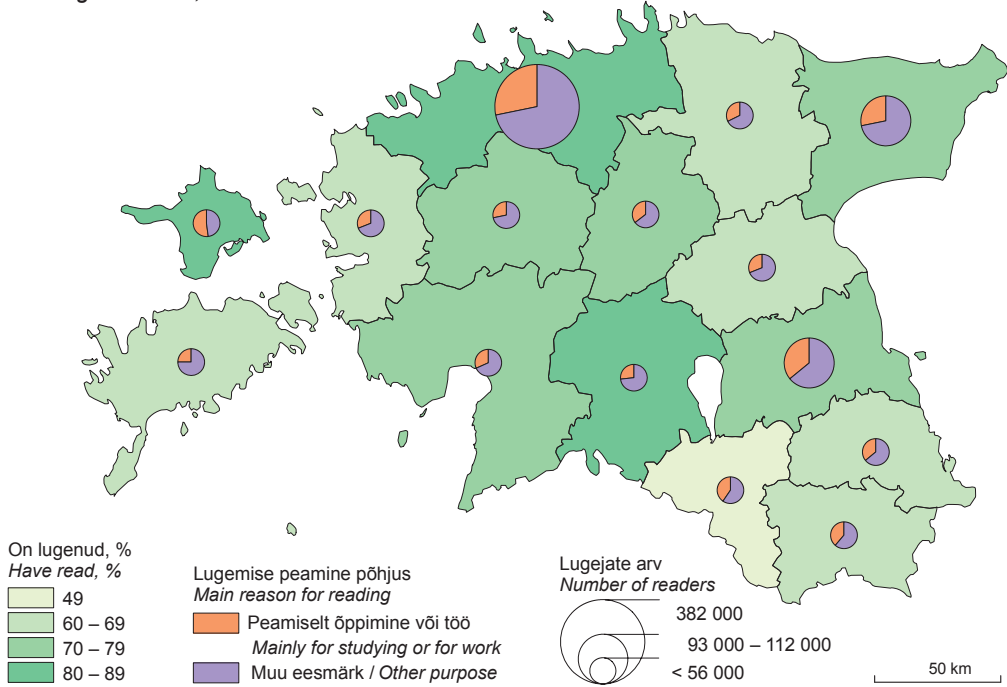

Abiellumuse üldkordaja ja elussünnid, 2010

Crude marriage rate and live births, 2010

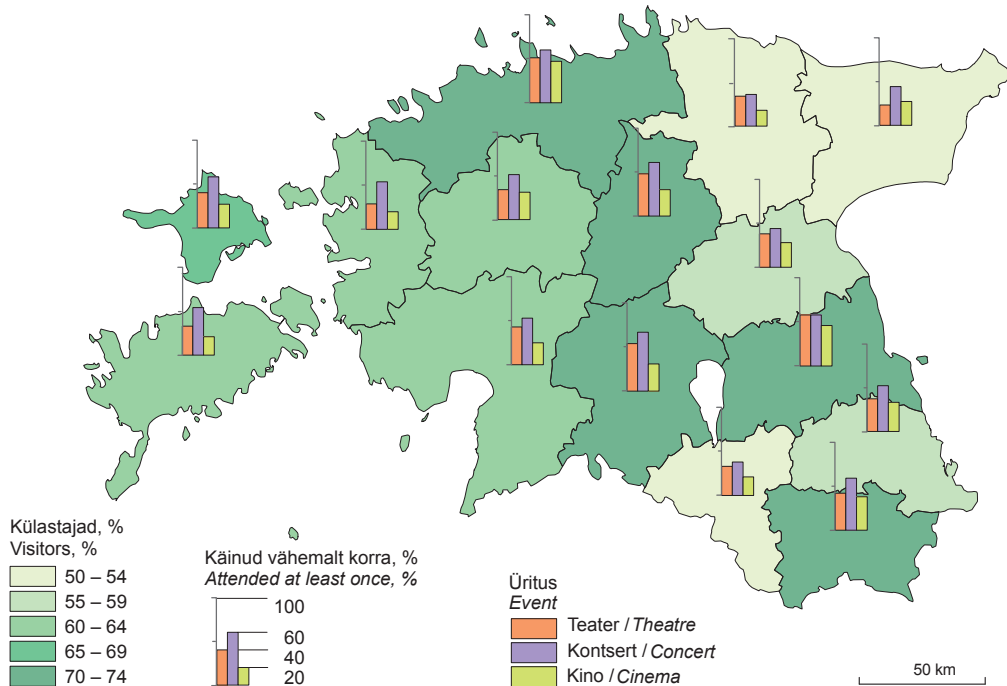
Raamatute lugemine^a, 2010
Reading of books^a, 2010

^a Elanikud, kes olid viimase 12 kuu jooksul raamatuid lugenud.

^a People who had read books during last year.

Teatris, kontserdil ja kinos käimine^a, 2010
Theatre, concert and cinema visitors^a, 2010

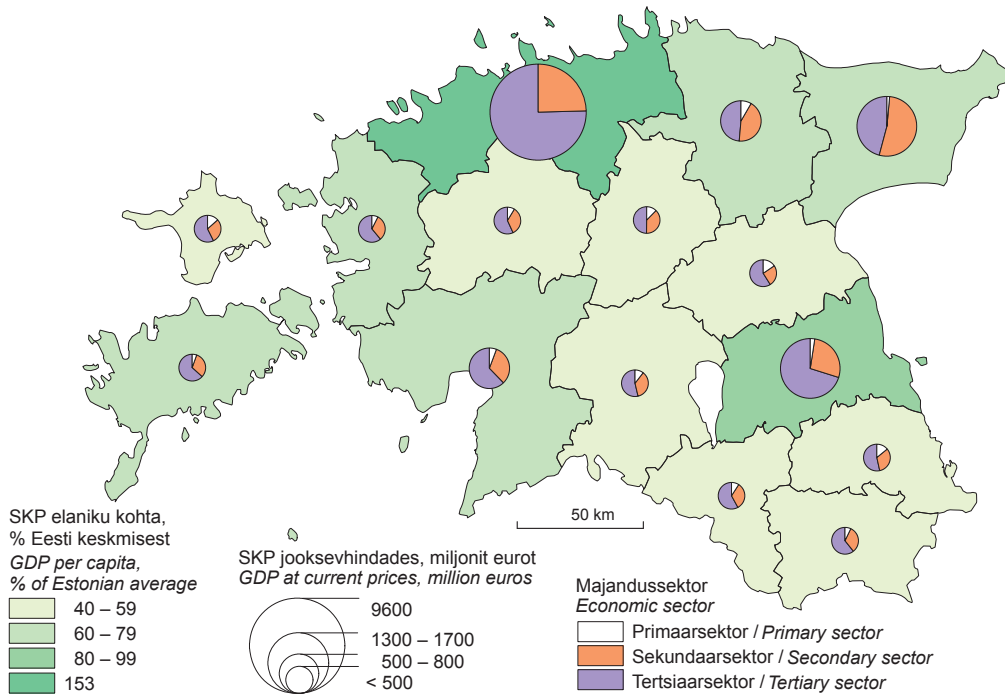

^a Elanikud, kes olid viimase 12 kuu jooksul vähemalt korra käinud teatris, kontserdil või kinos.

^a People who had visited theatre, concert or cinema at least once during the last 12 months.

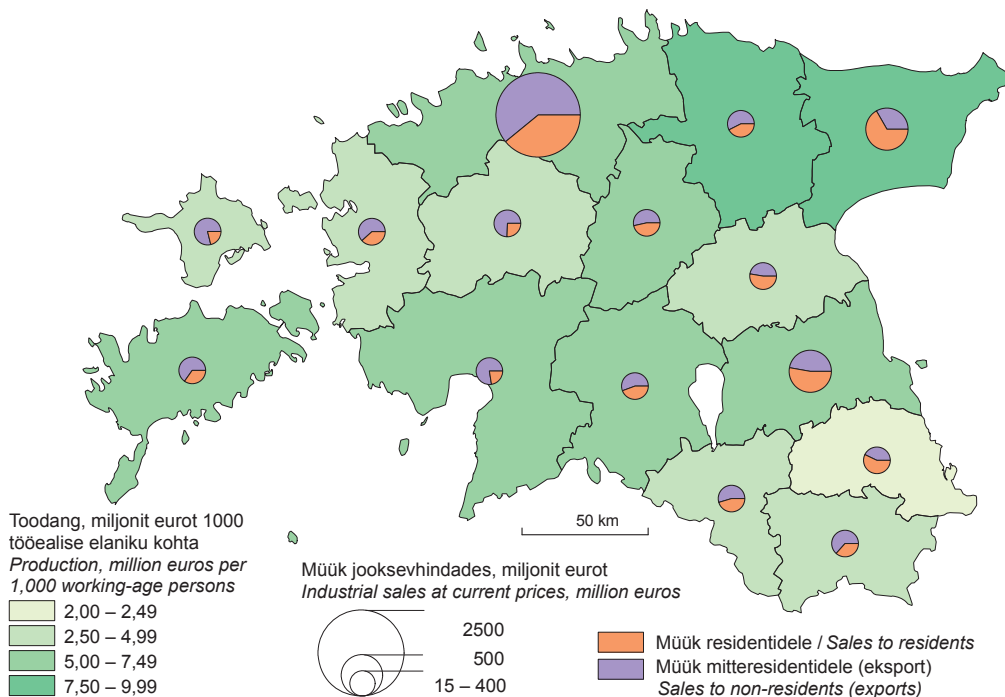
Sisemajanduse koguprodukt, 2008

Gross domestic product, 2008

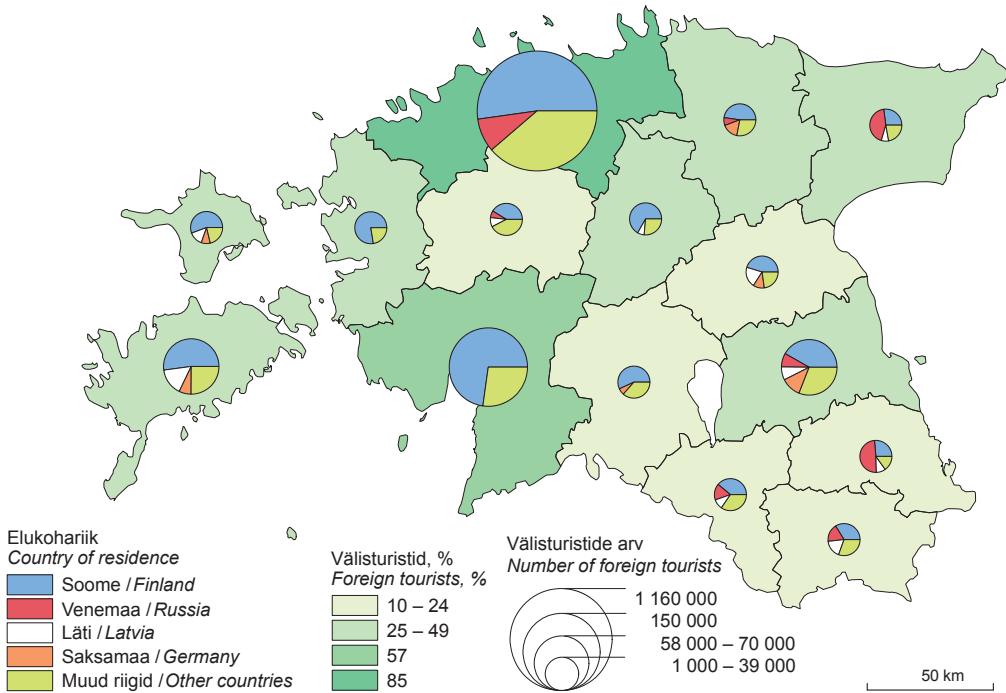
Tööstustoodang, 2009

Industrial production, 2009

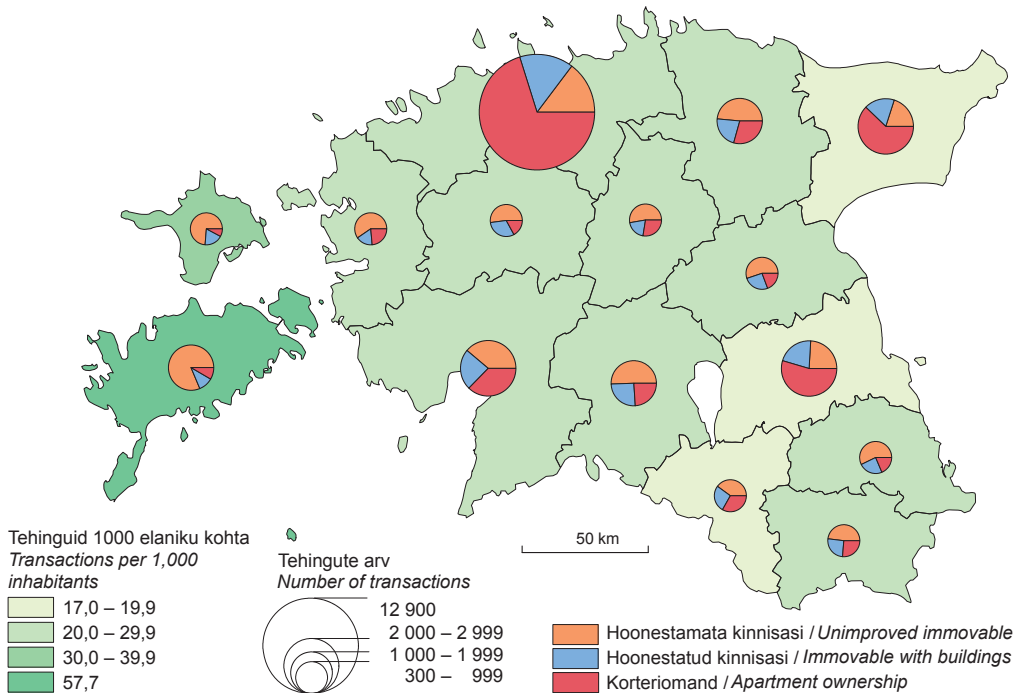
Majutusettevõttes ööbinud välituristide elukohariik, 2010

Country of residence of foreign tourists accommodated in accommodation establishments, 2010

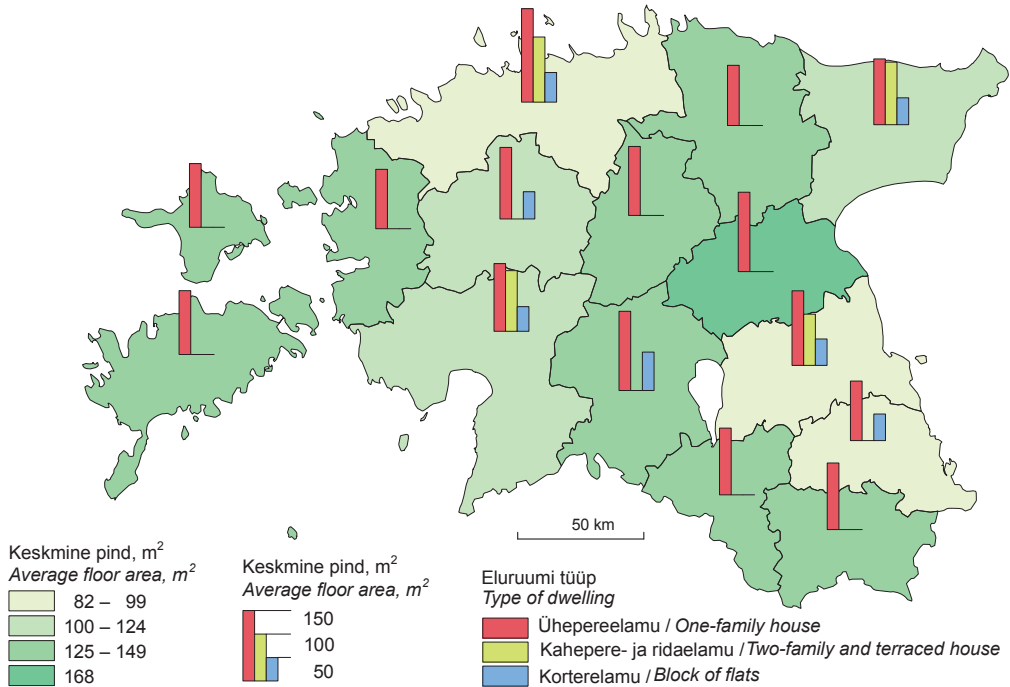
Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingud, 2010

Notarised purchase-sale transactions of real estate, 2010

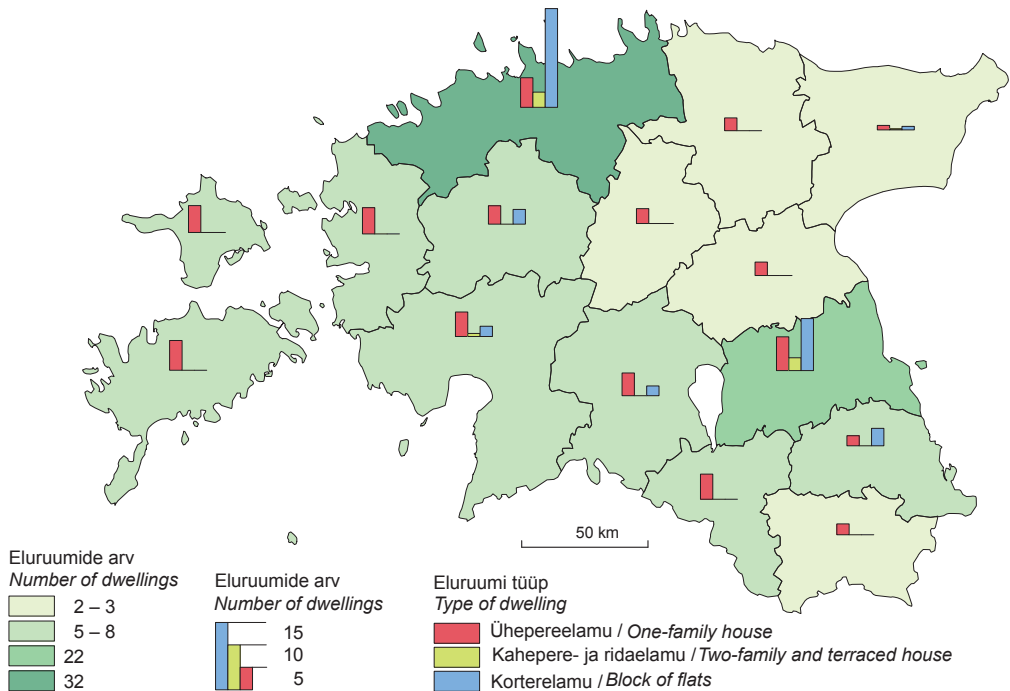
Kasutusse lubatud uute eluruumide pind, 2010

Floor area of new dwelling completions, 2010

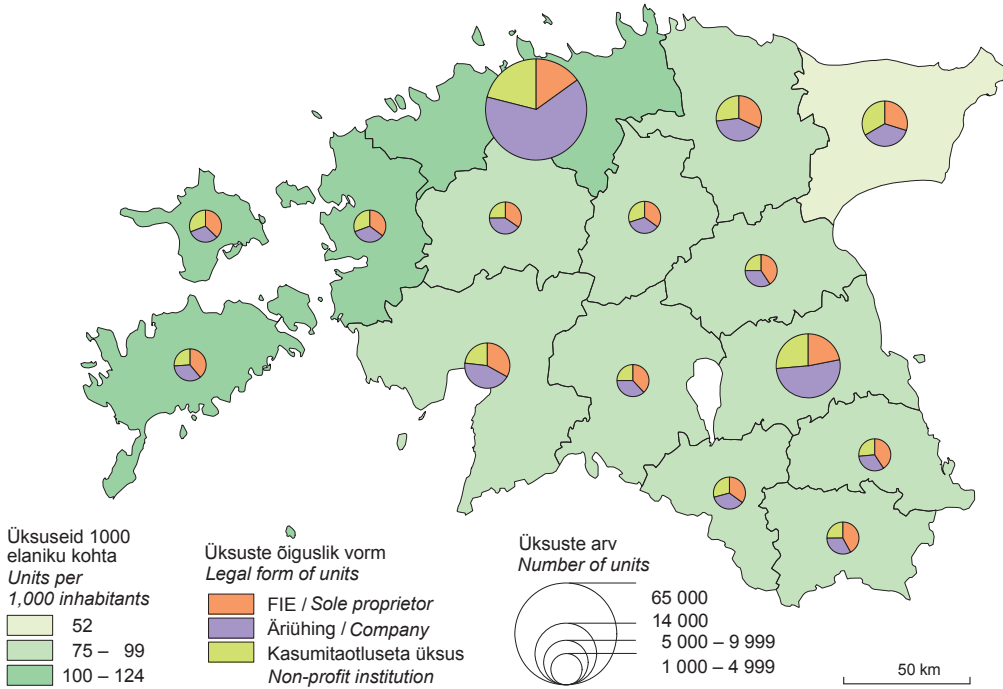

Kasutusse lubatud uute eluruumide arv 10 000 elaniku kohta, 2010

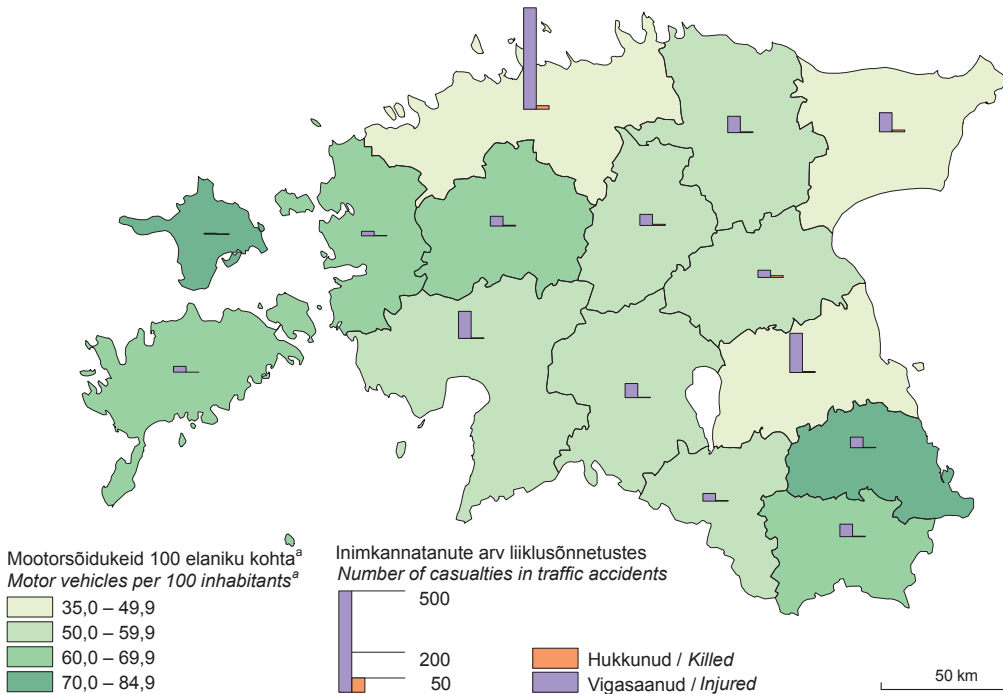
Number of new dwelling completions per 10,000 inhabitants, 2010

Statistilise profiili kuuluvad majandusüksused, 2010
Economic units in the Statistical Profile, 2010

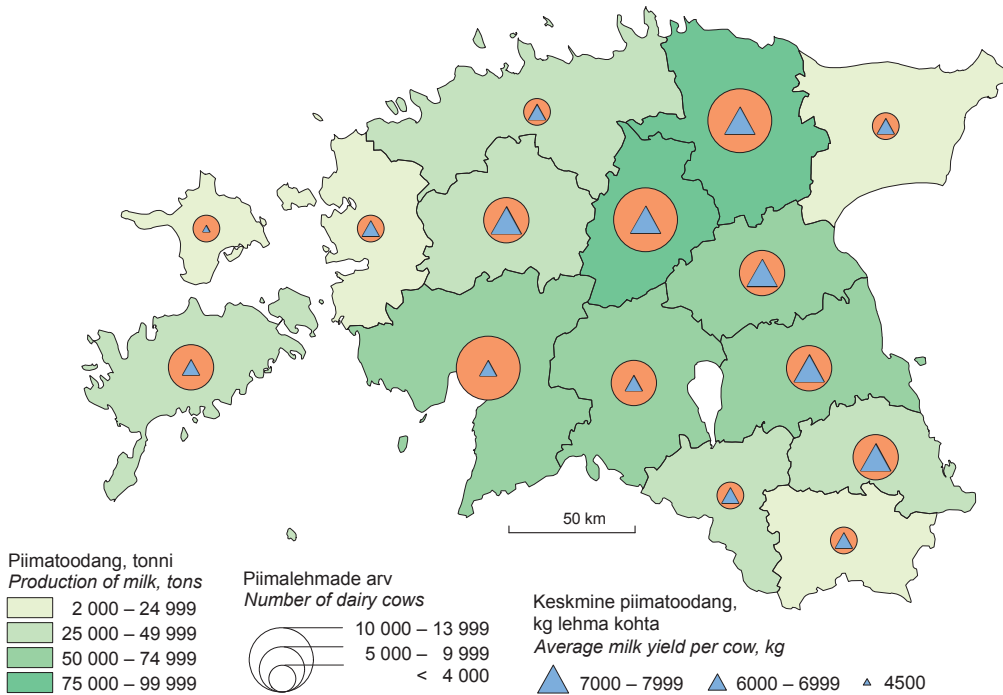
Mootorsõidukite ja maanteeliiklusõnnetustes vigasaanute arv, 2010
Number of motor vehicles and number of persons injured in road traffic accidents, 2010

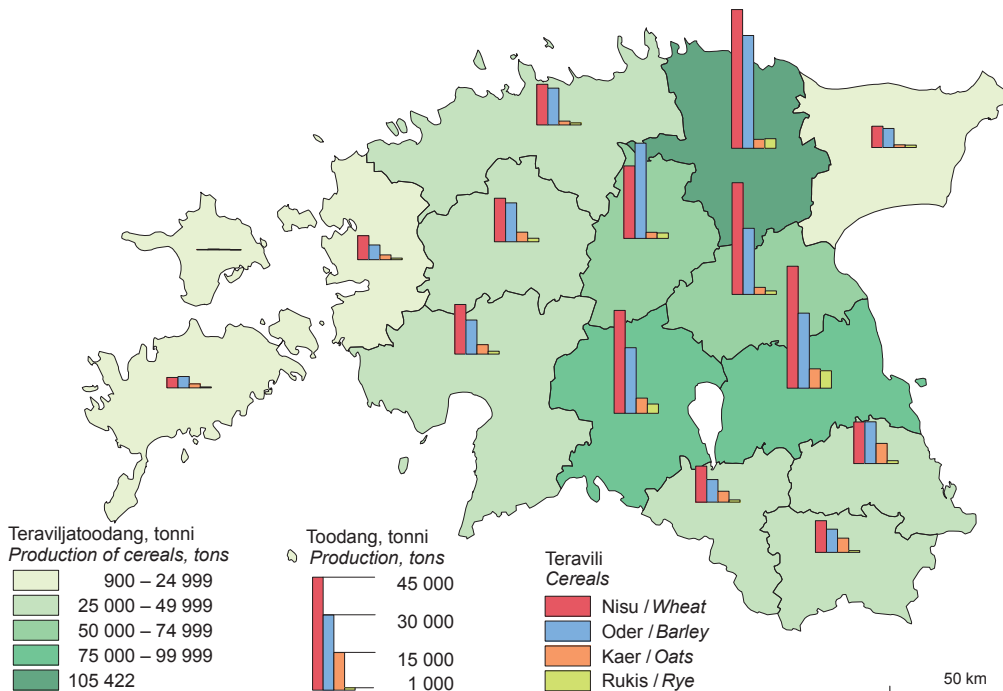
^a Sõiduaudod, veoautod, bussid ja mootorrattad.

^a Passenger cars, lorries, buses and motorcycles.

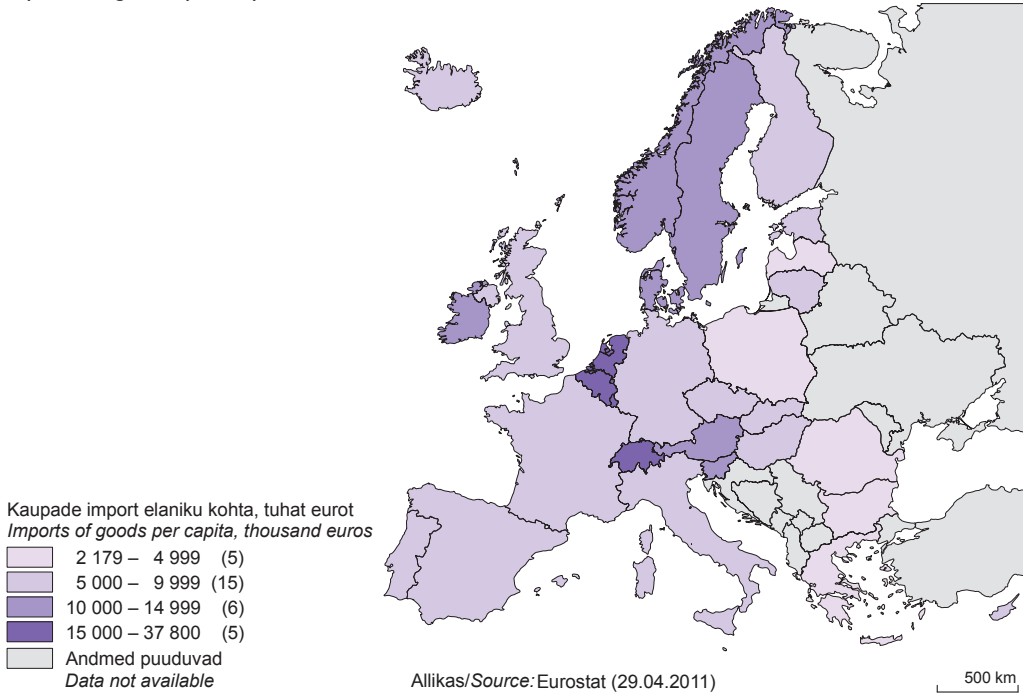
Piimatoodang, 2010
Production of milk, 2010

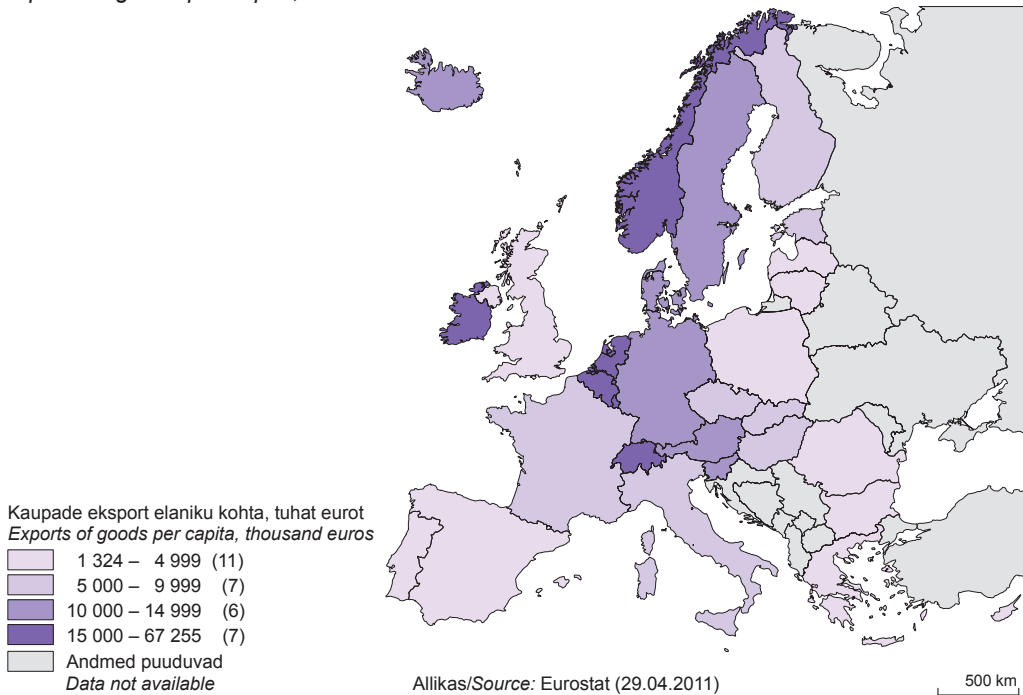
Teraviljatoodang, 2010
Production of cereals, 2010

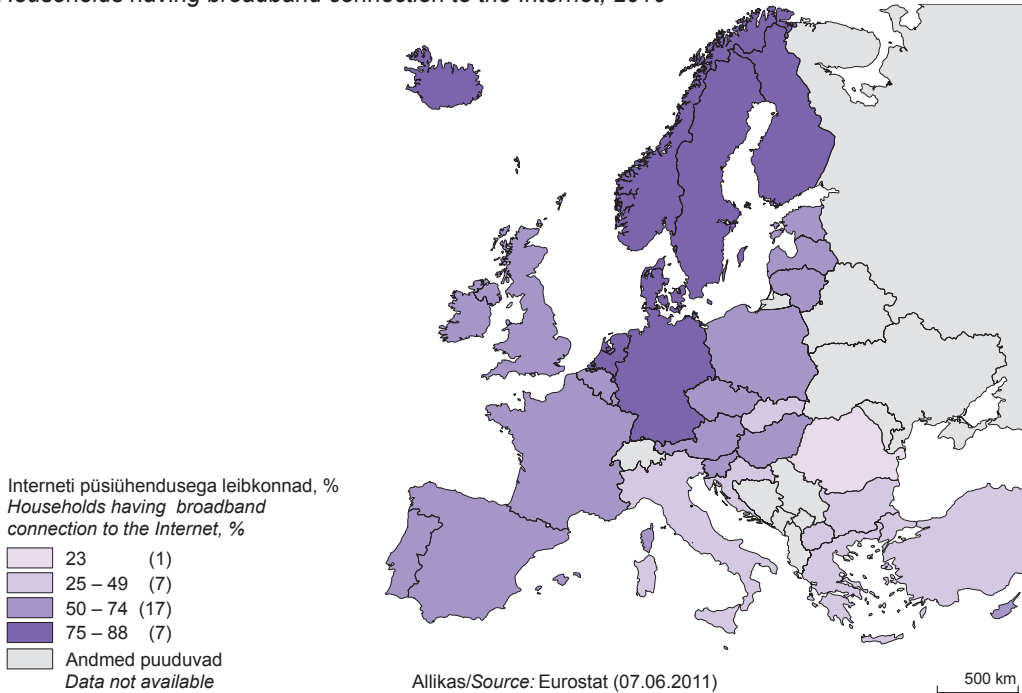
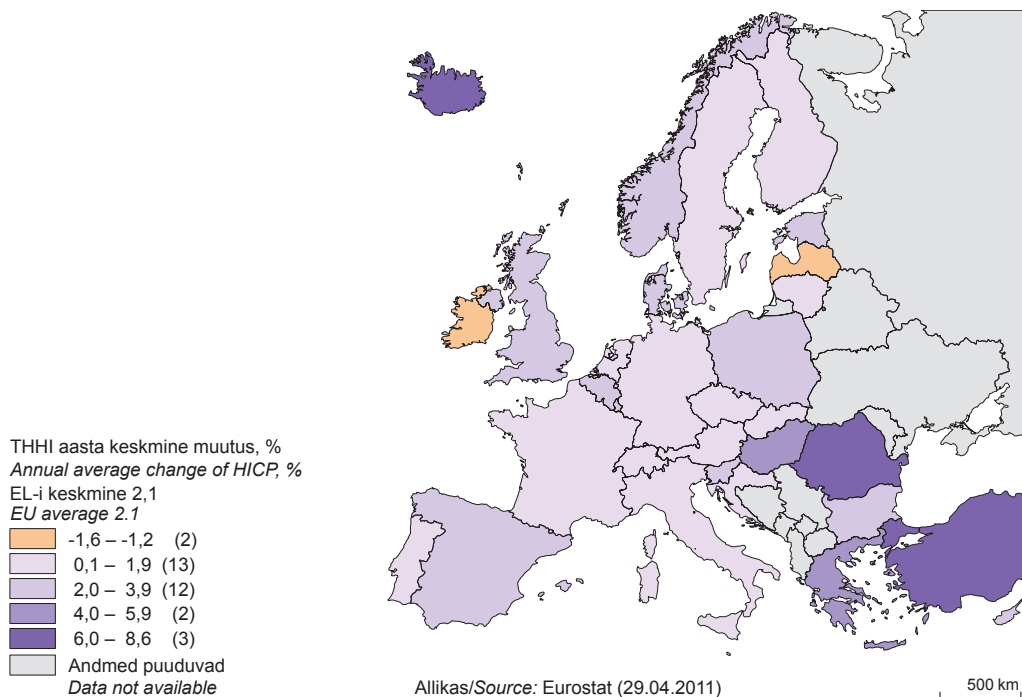

Kaupade import elaniku kohta, 2010
Imports of goods per capita, 2010

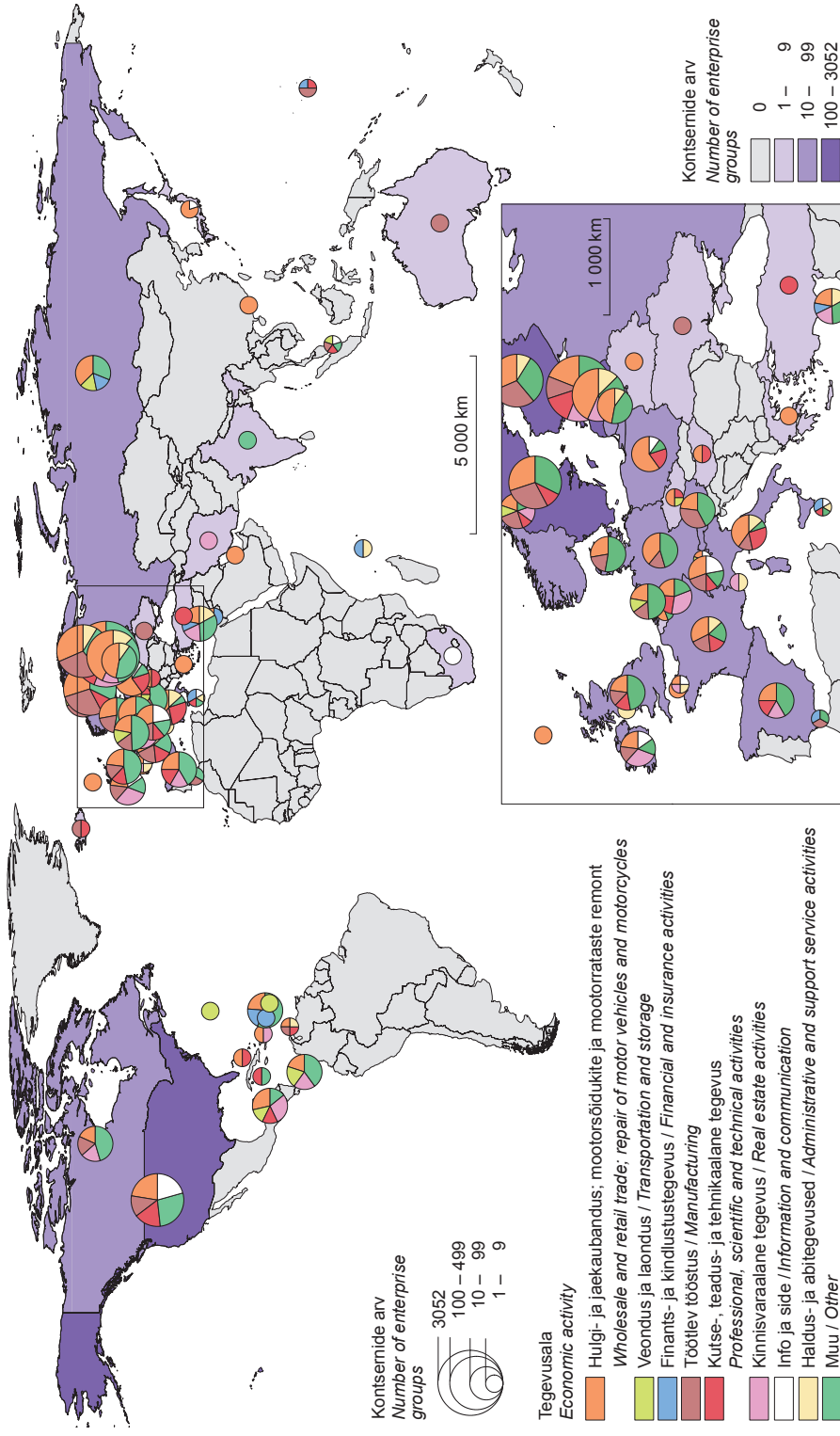

Kaupade eksport elaniku kohta, 2010
Exports of goods per capita, 2010

Interneti püsiühendusega leibkonnad, 2010^a*Households having broadband connection to the Internet, 2010^a*^a Suurbritannia andmed on aastast 2009.^a Data on the United Kingdom are from the year 2009.**Tarbijahindade harmoneeritud indeksi (THHI) aasta keskmine muutus, 2010***Annual average change of the Harmonized Index of Consumer Prices (HICP), 2010*

Eestis tegutsevad kontsernid omanikriigi ja tegevusala järgi, 2010
Enterprise groups in Estonia by country and economic activity, 2010

MAJANDUS- JA SOTSIAALÜLEVAADE

Siim Krusell, Robert Mürsepp

Elmisel aastal oli 2008. aastal alanud ülemaailmse majanduskriisi pöördepunkt. Pärast järjepidevat langust pöördus maailma SKP 2010. aastal taas tõusuteele, kasvades hinnanguliselt 4,2%. Taas on tõusma hakanud ka kriisist enim mõjutatud arenenud riikide majandused. Samal ajal on oht, et kui riikide abipaketid lõppevad, lõpeb ka püsiv liikumine paremuse poole. Aeglaselt langev kõrge töötuse määr nagu ka paljude riikide kestvad finantsprobleemid võivad samuti viidata jätkuvatele majandusprobleemidele, mille tõttu riikide valitsused on hakanud majanduse otsese toetamise asemel hoopis oma kulutusi üle vaatama. Lisaprobleeme võivad tekitada ka tõusma hakanud kütuse- ja toorainehindadest tingitud inflatsioon.

Paljude Euroopa riikide finantssektorid said 2010. aastal toetust rahvusvahelisel tasemel, mis näitab, et kõik probleemid pole veel möödunud ning majanduskriisi lõppenuks pidada oleks ennatlik. Euroopa Liidus (EL) kasvas SKP 2010. aastal kõigis liikmesriikides peale Kreeka ja Rumeenia. Kiiremini on majandus kasvanud eelkõige Põhjamaades ja suure languse läbi teinud Balti riikides. Paremini ongi üldiselt läinud väiksema võlakooomusega riikidel, kelle seas on ka Eesti. Eelkõige on riikide majandused saanud kasu kaubavahetuse kasvust, mis alates 2010. aasta II kvartalist on tõusvas tempos pidevalt ületanud 10% piiri.

2008. aastal alanud ja kaks aastat kestnud majanduse languse trend sai 2010. aastal läbi. Kui veel aasta I kvartalis vähenes SKP hinnamuutusi arvestades 2,6%, siis II kvartalis hakkas majandus taas kasvama ja tegi seda ühe kiirenevas tempos kõigis kvartalites aasta lõpuni. IV kvartalis kasvas SKP 6,5%, mis on võrreldav 2007. aasta keskpaiga kasvuga. Aasta kokkuvõttes suurenes SKP 3,1%, jõudes hinnamõju arvestades 2005. aasta tasemele. Aasta teise poole SKP kasv oli Eestis juba EL-i tugevusel teine, jäädes alla ainult ka siinsele kasvule kaasa aidanud Rootsi näitajale.

Sisemajandus näitab taastumismärke. Kinnisvaramulli lõhkemise järgne langus ehituses jätkus ka 2010. aastal, kuid aeglasemalt. 2009. aasta languse tempo säilis vaid I kvartalis. Kaubandus ja teenindus hakkasid taastuma aasta teises pooles, kasvades siiski tagasihoidlikult. Tugevasti kasvas möödunud aastal aga töötlev tööstus – hinnamuutusi arvestades üle 20%. Suurima panuse tööstuse kasvu andsid puidusektor ning elektri- ja optikaseadmete tootmise sektor. Viimane andis märku Eesti majanduse pöördumisest suurema lisandväärtusega tootmisele. 2010. aastal hakkas pärast kaks aastat kestnud vähenemist suurenema ka tootlikkus töötaja kohta, ületades isegi majandusbuumiaegse kasvutempo.

Endiselt keeruline olukord tööturul avaldas selget mõju eratarbimiskulutustele. Pärast kiiret kukkumist 2009. aastal eratarbimise vähenemine aeglustus ja aasta teises pooles hakkas tarbimine taas veidi suurenema. Aasta kokkuvõttes vähenes eratarbimine siiski 1,9%. Odava laenu raha lõppedes ja laenu tingimuste karmistudes tuli kodumajapidamistel kulutuste katmisel piirduda oma otsese sissetuleku ja säästudega. Eesti Panga andmetel kahanesid 2010. aastal 2009. aastaga võrreldes seega ka eraisikute säästud. Nii nagu kogu majanduses tervikuna on üha vähenenud ka kodumajapidamiste laenukoormus. Kogu sisenõudlus pöördus kasvule juba II kvartalis ja suurenes hinnamõjusid arvestades aastaga 0,9%.

Kapitali kogumahutus põhivarasse jätkas 2009. aasta trendi, jõudes 9,1% languse juures 2002. aasta tasemele. Langus oli siiski aeglasem kui varem ja IV kvartalis hakkas kapitali kogumahutus põhivarasse juba kasvama, andes märku, et usaldus tuleviku ja majanduse suhtes on taastunud. Ka Euroopa Komisjoni arvatud majandusaldusindeks on jätkanud tõusutrendi, jõudes aasta lõpuks 2005. aasta tasemele. Enim panustasidki selle tõusu just tööstus ja tarbijad.

Maailmaturu muutuste tõttu hakkasid 2010. aastal Eestis hinnad taas tõusma ja aastane tarbijahinnaindeksi kasv oli 3%. Enim kallinesid rahvusvahelise naftaturu muutuste tõttu just mootorikütus ja kütteõli. Tarbijatele oluliste toiduainete puhul tõusid hinnad eelkõige lühikese säilivusajaga kaupadel, nagu köögiviljad ja piimatooted. Endiselt languses olevas ehitussektoris jätkus hinnaindeksi langus ka 2010. aastal, kuigi juba aeglasemas tempos, näidates seega

mõningaid taastumismärke. Kuigi kinnisvarasektori hinnalangus on hakanud peatuma, jätkus ehitusmahtude vähenemine möödunud aastal siiski tugevalt.

Tähelepanu all on hoogustuv väliskaubandus. Kuigi sisenõudlus 2010. aastal palju ei muutunud, aitas SKP kasvule kõvasti kaasa tööstustoodangu välisõudluse suur kasv. Kiiresti suurenes kaubavahetus teiste riikidega, mille tulemusena oli Eesti jooksevkonto teist aastat järjest ülejäägis. Kaupade eksport oli tänu teise poolaasta kiirele, üle 30% kasvule aasta kokkuvõttes hinnamõjusid arvestades kõigi aegade rekordtasemel. Enim panustasid ekspordi kasvu raadio-, televisiooni- ja elektroonikaseadmete ning metalltoodete tootmise sektor. Neist esimese maht kasvas aasta jooksul üle kahe korra, mistõttu raadio-, televisiooni- ja elektroonikaseadmed said Eesti tähtsaimaks eksporditüübiks. Oluline roll Eesti ekspordi arengus oli siia kolinud Põhjamaade tootjatel, kes saavad kasu siinsest odavamast tööjõust. Kui kriisi ajal Eestisse tulevate otseinvesteeringute kasv peatus, siis 2010. aastal see taastus. Samuti oli kasu teiste riikide majandusabist. Tänu reisi- ja äriteenuste rahalise väärtuse kasvule jäi teenuste eksport eelmise aastaga võrreldes samale tasemele. Reisisteenuste ekspordile aitas suuresti kaasa just turismi kiire taastumine – 2010. aastal oli turismiekspordi rahaline väärtus Eestis kõigi aegade suurim.

Kuigi valitsemissektori tarbimine jäi kriisi sügavaimal ajal – 2009. aastal – suurtest probleemidest hoolimata samale tasemele nagu aasta varem, siis 2010. aastal valitsemissektori tarbimine juba vähenes. Et reservid vähenesid ja erinevalt teistest riikidest ei võtnud Eesti suures mahus laenusid, ei jäänudki avalikus sektoris muud üle, kui püüda oma kulutusi vähendada. Hoolimata vähenenud tulubaasist ja sissetulekutest õnnestus valitsemissektoril eelarve siiski ülejäägis hoida. Pärast 2009. aasta kiiret kasvu hakkas valitsemissektori laenukoormus 2010. aastal taas vähenema. Nii paranes Eesti positsioon pikaajalise eesmärgi, Maastrichti kriteeriumite täitmisel ja juulikuus vastuvõetud otsuse järgi hakkas 2011. aasta alguses Eestis rahaühikuna kehtima euro.

Valitsuse vähese sekkumisega majandusse kaasnesid positiivsed tulevikuväljavaated. Sel ajal kui paljud riigid kogu maailmas püüdsid valitsuste kulutusi hüppeliselt suurendades majandust päästa, õnnestus Eestil kulutusi kärpides saavutada märksa paremaid tulemusi. Osa 2010. aasta kiirest kasvust oli kindlasti tingitud varasemast suurest langusest. Siiski saavutas osa majandusnäitajaid ka juba aasta pärast kriisi raskeimat aega uue, kõrgema taseme, mis annab märku Eesti majanduse kiirest kohanemisvõimest. Viimane on kahtlemata tingitud siinse majanduse väiksusest ja muule maailmale avatusest, mis võimaldas kasu saada ka suurriikide abist. Seega võiks edaspidigi oodata majanduskeskkonna paranemist, olenemata sellest, kas rahvusvaheline majandus jätkab kasvu abipaketidega või ilma. Et Eesti majandus on taastunud tänu välisõudlusele, võivad Eestile aga suurimaks ohuks olla võimalikud tulevased rahvusvaheliste finantsturgude probleemid, mille vastu praegu töötatakse välja meetmeid.

Tööturu olukord 2010. aasta teises pooles paranes. Sotsiaalvaldkonna arenguid 2010. aastal võib hinnata mitmeti. 2009. aastal ja ka 2010. aasta alguses oli kõige silmapaistvam see, mis toimus tööturul, ehkki kahjuks negatiivses võtmes. Tööturg elas üle suure šoki – töökohti kadus hulgaliselt, mis omakorda tõi kaasa töötuse kiire kasvu ja hõive vähenemise. 2010. aasta teises pooles raskused tööturul õnneks ei süvenenud, vaid töökohti tuli hoopis juurde ja tööpuudus vähenes. Siiski ei ole need mõningased positiivsed muutused viinud tööturuga tagasi samasse seisu, nagu see oli paar aastat tagasi. Töötusnäitajad 2010. aastal ja 2011. aasta alguses olid oluliselt kõrgemad, kui võinuksid olla loomuliku tööpuuduse korral, mis tekib tehnoloogia arengu ja selle tõttu, et tööjõud liigub ühelt töökohalt teisele. Kui loomuliku tööpuuduse korral on majanduslikult aktiivsest rahvastikust töötud 4–6%, siis 2011. aasta algul oli neid kaks korda rohkem. Kõige enam oli töötuid 2010. aasta I kvartalis, kui nende arv küündis 137 000-ni ja töötuse määr 20%-ni. Aasta hiljem ehk 2011. aasta I kvartalis oli töötuid hinnanguliselt 99 000 ja töötuse määr 14%. Töötus võib väheneda ka mitteaktiivseks jäämise tõttu, kuid õnneks ei ole valdav osa kriisi tippajal töötuks jäänutest seda teed läinud. Kui 2010. aasta I kvartalis oli hõivatuid 554 000, siis aasta hiljem 591 000 ning tööhõive määr 4 protsendipunkti kõrgem.

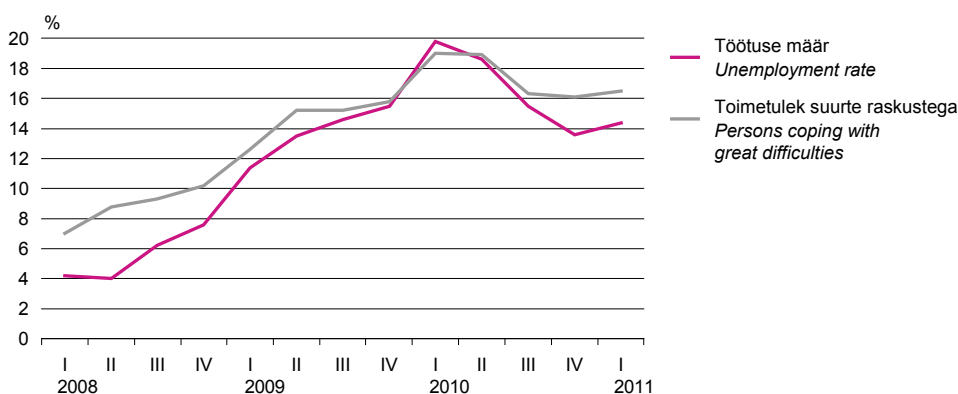
2009. aastal ja 2010. aasta alguses kasvas meeste töötus naiste omast oluliselt kiiremini. Meeste ja naiste vaheline töötuse lõhe oli suurim 2010. aasta I kvartalis – üle 10%. Järgmises kvartalis töötuse lõhe enam ei suurenenud, vaid meeste töötus hakkas naiste omaga võrreldes märksa kiiremini vähenema ning 2011. aasta I kvartalis oli meeste ja naiste töötuse lõhe vahe vaid 2 protsendipunkti.

Meeste töötus kahanes peamiselt tänu sellele, et töökohti lisandus rohkem neil tegevusaladel, kus meeste osatähtsus on traditsiooniliselt olnud naiste omast suurem. Need tegevusalad on näiteks töötlev tööstus ja ehitus. Kui töötlevas tööstuses loodi tänu suurenenud tootmismahtudele töökohti juurde peamiselt Eestis, siis ehitusvaldkonnas mängis olulist rolli välisriikidesse, suures osas Soome tööle saamine.

2010. aastal väärrib enim tähelepanu inimeste toimetulek. Töötuks jäämine suurendab oluliselt toimetulekuraskusi ja vaesusrisiki ning mida kauem on töötus kestnud, seda keerulisem on toimetulek. Otsest seost töötusnäitajate ja toimetuleku vahel näitab allpool olev joonis. Kui 2010. aasta I kvartalis oli nii töötuse määr kui ka suurte raskustega toimetulijate osatähtsus 20%, siis aastaga kahanes töötus pisut enam, kui vähenes raskustega toimetulijate osatähtsus.

Joonis 1. Toimetulek ja töötuse määr, I–IV kvartal 2008–2010, I kvartal 2011

Figure 1. Coping and the unemployment rate, 1st to 4th quarters of 2008–2010, 1st quarter of 2011

Toimetulekunäitajate aeglasem paranemine võrreldes töötuse vähenemisega on tingitud pikka aega tööta olnud inimeste rohkusest. 2011. aasta I kvartalis oli üle aasta tööta olnuid 56 000.

2010. aasta puhul väärribki kõige enam tähelepanu see, kas ja kuidas on inimeste toimetulek muutunud ning kas vaesusesse langenute arv on suurenenud või vähenenud. Oluline on siinkohal ka see, milliseid näitajaid vaesuse või toimetulekuraskuste hindamisel kasutada või kuidas neid tõlgendada. Sageli kasutatakse vaesuse hindamisel suhtelise vaesuse mõistet, mille puhul lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust. Selle kohaselt võib vaeseks pidada inimest, kelle ekvivalentsissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentsissetulekust. 2010. aasta kohta suhtelise vaesuse näitajaid küll veel ei ole, aga on olemas 2009. aasta näitajad. Kui 2008. aastal elas allpool vaesuspiiri ligi 20% rahvastikust, siis 2009. ehk kriisi tippaastal ligi 16%. Allpool vaesuspiiri elavate inimeste osatähtsuse vähenemine ei tulenenud siiski näiteks sissetulekute suurenemisest. Peamised põhjused olid vaesuspiiri langemine ja sissetulekute mõningane ühtlustumine. Suhteline vaesus on siiski üsna hea näitaja, millega hinnata ja teha kindlaks ühiskonnarühmi, kus suure osa sissetulekud on allpool vaesuspiiri ning kel tõenäoliselt on seetõttu ka toimetulekuraskusi. Kui lähtuda leibkondade jaotusest, siis riskirühmadesse kuuluvad alaealiste lastega üksikvanemad, vähemalt kolme lapsega pered ja ka üksi elavad pensioniealised inimesed. Väikseima tõenäosusega elavad allpool vaesuspiiri aga lasteta või ühe-kahe lapsega paarid. Juhul kui lastetu paari mõlemad liikmed töötavad, on neil aga üsna minimaalne võimalus allapoole vaesuspiiri langeda – 2009. aastal elas sellistest leibkondadest allpool vaesuspiiri alla 3%.

Toimetuleku tagajana on esmatähtis piisav sissetulek, mida saadakse üldjuhul kas töötamisest või tänu sotsiaalsetele siiretele. Töötamise puhul omakorda on peamine sissetulekuliik saadav palk. Erinevalt 2009. aastast 2010. aastal hinnad tõusid, kuid keskmise netopalgala languse peatumine ja väike tõus IV kvartalis võrreldes 2009. aasta sama kvartaliga pehendas pisut hinnatõusu mõju toimetulekule. Keskmine netokuupalk 2010. aasta IV kvartalis oli 653 eurot ehk madalam kui 2008. aasta IV kvartalis (680 eurot).

Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju ja mis näitab palga ostujõudu, aga tõusnud ei ole. Nii 2010. aasta IV kvartalis kui ka 2011. aasta I kvartalis langes reaalpalk eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes. Palga ostujõud ei ole õnneks nii kiiresti vähenenud, et palgasaajate elukvaliteet võiks järsult langeda või toimetulekuraskused oluliselt süveneda.

Sotsiaalkaitsekulutused kasvavad. Sissetuleku osana saadavaid sotsiaalseid siirdeid võib mõista kui kollektiivset sotsiaalkaitsekeemi või ka riigilt ja kohalikult omavalitsuselt leibkonnale makstud hüvitisi, mille eesmärk on leevendada mitmesuguseid sotsiaalseid riske, vähendada kihistumist ja leibkondade toimetulekuraskusi. 2010. aastal suurenes olulisel määral inimeste vajadus lisatoetuste järele ning riik ja omavalitsused püüdsid ka muutunud situatsiooniga kaasas käia. Toimetulekupiiri tagamiseks esitatud taotluste arv suurenes oluliselt ja toimetulekutoetuste kogumaht oli üle 20 miljoni euro ehk peaaegu kaks korda suurem kui 2009. aastal ja seega võrreldav 1990. aastate lõpu majanduslanguse järgse mahuga. 2010. aastal kasvas ka väljamakstud peretoetuste kogumaht – 254 miljonist eurost 274 miljoni euroni. Samal ajal oli kasvu taga peamiselt vanemahüvitise mahu jätkuv kasv.

Vanemaealised hakkavad pensioniea saabudes järk-järgult tööturult taanduma ja neil saab enamikul juhul peamiseks sissetulekuallikaks pension. Kui keskmine vanaduspension tõusis 2009. aastal võrreldes 2008. aastaga 8%, siis 2010. aastal oli keskmine vanaduspension vaid 1% kõrgem kui 2009. aastal.

Elukvaliteet järsult ei langenud. Inimeste elukvaliteeti saab mõõta mitmeti ja üks võimalus seda teha on hinnata, kas elatakse turvalises elukeskkonnas või mitte. Majandusraskused ja -kriis võiksid vähendada ka ühiskonna turvalisust ja suurendada kuritegevust. Registreeritud kuritegude arv aga oli 2010. aastal siiski peaaegu sama nagu 2009. aastal. Varavastaste kuritegude arv seevastu teist aastat järjest mõnevõrra suurenes.

Majandusraskuste tagajärjel ei ole oluliselt halvenenud tervishoiusüsteemi tase ja võimalused, mida inimesed oma tervise huvides kasutada saavad ja mis mõjutavad elukvaliteeti. Vähemalt tervishoiuteenuse üldnäitajad 2009. aastal riigieelarve tulupoole kiire vähenemise tõttu ei halvenenud. Stabiilseks on jäänud nii tervishoiutöötajate kui ka tervishoiuasutuste arv. Tervishoiutöötajate arvu samaks jäämine ei pruugi ilmingimata tähendada seda, et arstiabi kättesaadavus on sama hea kui varem, sest see ei ütle midagi patsientide endi hinnangute kohta. Inimeste hinnangud arstiabi kättesaadavuse kohta aga ei ole oluliselt muutunud. Nii nagu 2009. aastal sai ka 2010. aastal üle 90% abi vajanutest vajaduse korral ravi nii pere-, eri- kui ka hambaarsti juures. Inimeste tervislik seisund ei olene küll ainult tervishoiusüsteemist, kuid ka selles ei olnud 2010. aastal paari varasema aastaga võrreldes erinevusi. See aga ei tähenda, et Eesti elanikel oleks olnud väga hea tervis. Näiteks kolmandik töötavatest inimestest ei pidanud 2010. aastal oma tervislikku seisundit heaks.

Hea elukvaliteediga on seotud hea haridus, selle omandamise võimalused ja ligipääs näiteks kõrgharidussüsteemile. Hea haridus ilmingimata ei taga tervislikku eluviisi, kuid annab selleks head eeldused, mis omakorda annab eeldused ka heaks tervislikuks seisundiks. Üha rohkem on viidatud küll kõrghariduse devalveerumisele või sellele, et ka madalamal haridusastmel omandatud amet võib kindlustada piisava toimetuleku ja hea elukvaliteedi. Sellest hoolimata näitavad andmed, et kõrgema haridustasemega inimestel on suurem võimalus saada kõrgemat sissetulekut, väiksem oht jääda töötuks ning seega paremad võimalused näiteks soetada ja pidada suuremat kodu või saada osa kultuuri- ja vaba aja üritustest. 2010. aastal kõrghariduse omandajate arv ei vähenenud. Kui 2009. aastal omandas kõrgharidust 515 inimest 10 000 elaniku kohta, siis 2010. aastal 519. Kokku oli 2010. aastal kõrgharidusastmel õppekohti üle 69 000 ehk paarisaja võrra enam kui 2009. aastal. Sealhulgas kasvas riikliku koolitustellimuse õppekohtade arv kõrghariduses kokku ligi 2000 võrra ning kasv toimus selle kõigil astmetel, nii rakenduskõrghariduses kui ka doktoriõppes. Tasemeõppest vähem oluline pole ka elukestev õpe ehk tööga seotud täiendus- või ümberõppekursused. Neil kursustel osalejaid oli 2010. aastal umbes samas suurusjärgus nagu 2009. aastal – küsitlusele eelnenud viimase nelja nädala jooksul oli kursustel osalenud umbes 30 000 töötajat. Võrreldes 2007. aastaga aga on toimunud oluline kasv, sest tol aastal osales tööga seotud täiendus- või ümberõppekursustel 20 000 töötajat. Hea haridus annab eeldused teadmispõhise majanduse poole liikumiseks, mis omakorda võimaldab tõsta inimeste elukvaliteeti. Otseselt on teadmispõhise

majandusega seotud teadus- ja arendustegevus. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused vähenesid 2008. aasta 3,26 miljardist kroonist 3,09 miljardi kroonini 2009. aastal ehk ainult 5%. Seega kasvas Eesti teadus- ja arendustegevuse intensiivsus 1,29%-st 1,42%-ni, sest samal ajal vähenes järsult Eesti SKP.

Kriisi mõju inimeste elukvaliteedi olulisele mõõtmele – kultuuris osalemisele ja vaba aja veetmisele – on olnud vastuoluline. Kuigi viimase kümnendi algusega võrreldes on kultuurisündmustel ja -asutustes käinute arv kasvanud, on nii majanduslik kui ka individuaalne ebakindlus sellele siiski mõju avaldanud. Kõige rohkem kahanes 2010. aastal võrreldes 2007. aastaga teatriskäijate arv (-22%). 20–64-aastaste kultuuriharrastustega tegelejate arv vähenes 2010. aastal 2007. aastaga võrreldes 19%. Endiselt aga kasvas 2010. aastal näiteks muuseumiskäijate arv. Võib olla ka nii, et kultuuri tarbitakse ja selles osaletakse sama palju kui varem, küll aga on hakatud enam jälgima kultuurile ja vabale ajale tehtavaid kulutusi.

live oli üle aastate taas positiivne. Elukvaliteedi tõstmine ja inimeste toimetuleku tagamine on olulised eesmärgid, mille elluviimine või ellu viimata jätmine võivad olulisel määral mõjutada ka rahvastiku arengut. Ebakindlus tuleviku suhtes ja toimetulekuraskused võivad mängida olulist rolli pere juurdekasvu planeerimisel või anda otsustava tõuke väljarändeks. 2010. aastal elussündide arv siiski pisut isegi suurenes ja tänu samal ajal jätkunud surmade arvu vähenemisele kujunes iive positiivseks – sünde oli 35 võrra rohkem kui surmasid. Viimati oli loomulik iive positiivne 1990. aastal. Kahjuks aga ei viinud positiivne loomulik iive rahvaarvu kasvule, sest Eestist välja rännanute arv suurenes oluliselt. Kui 2009. aastal kujunes negatiivseks rändesaldoks pisut alla 800 inimese, siis 2010. aastal oli see juba ligi 2500 inimest.

Hinnates 2010. aastat tervikuna, saab positiivse poole pealt esile tuua tööpuuduse vähenemise aasta teises pooles. Samuti on suurema osa inimeste elukvaliteet jäänud samaks ja raskustest hoolimata pööratakse endiselt palju tähelepanu haridusele kui ühele pikemas perspektiivis elukvaliteedi tõusu ja toimetuleku tagamise eeldusele. Järgmiste aastate proovikivi aga on vähendada toimetulekuraskustega inimeste arvu ning suurendada inimeste sissetulekuid ja tõsta seeläbi ka nende elukvaliteeti.

ECONOMIC AND SOCIAL OVERVIEW

Robert Mürsepp, Siim Krusell

The international economic crisis that had started in 2008 experienced a turnaround last year. After a continuous decline the world's GDP turned back upwards reaching a growth of approximately 4.2% in 2010. Also, economies of the developed countries, which had been affected the most by the crisis, have returned to growth patterns. On the other hand, there exists a risk that as the stimulus packages run out, the growth won't be permanent. A slowly recovering high unemployment rate as well as continuous financial troubles in several countries may also hint at persistent economic problems which have caused the governments to reassess their expenses instead of providing direct support to the economy. More problems could be brought forth by inflation caused by the rising prices of fuel and raw materials.

For Europe the year 2010 witnessed international bail-outs of financial sectors in several countries, which implies that not all problems have been left behind yet and it would be short-sighted to think that the recession is over. In 2010 a growth of GDP was recorded in all Member States of the European Union (EU) except for Romania and Greece. The fastest growth has taken place in the Nordic countries and in the Baltic Republics, the latter having experienced strong declines during the recession. Countries with lower debt levels, Estonia among them, have generally done better. The main reason for the recovery of economies lies in growing international trade which has ever since the second quarter of 2010 developed at a growing pace and persistently exceeded the 10% line.

The two-year-long contraction of the Estonian economy, which had started in 2008, ended in 2010. While in the first quarter the GDP decreased 2.6% in real value, in the second quarter the GDP turned upwards again and grew at an increasing pace throughout all quarters until the end of the year. In the fourth quarter the GDP grew 6.5% which is comparable with the growth of the mid-2007. The yearly GDP grew by 3.1% and, in terms of real value, reached the level of 2005. During the second half of the year, Estonia already ranked the second with its GDP growth in the EU, lagging behind only the respective indicator of Sweden, the latter having also favoured the growth of Estonia.

Domestic economy shows signs of recovery. The decline in construction, which had begun after the bursting of the real estate bubble, continued in 2010, though at an ever slower pace. The contraction continued at the pace of 2009 only in the first quarter. The trade and service sectors started to recover in the second half of the year but were still showing moderate growths. A very strong growth was experienced in industry which grew more than 20% in real value. The sectors of wood and manufacture of electrical and optical equipment contributed the most to the growth in industry. The latter one also hinted at a shift of Estonian economy towards goods with higher value added in manufacturing. In 2010, after a two-year-long decline, the productivity per employee turned to a growth as well, surpassing even the growth rate seen during the years of boom.

A continuously complicated situation on the labour market had a direct effect on private consumption expenditures. Following a steep fall in 2009, the decline in private consumption slowed down and took a slight turn upwards in the second half of the year. The overall yearly decline still mounted to 1.9%. When cheap and easy credit was not available any longer and the loan conditions had become tighter, households had to cover their costs solely from their income and savings. Hence, according to the data of the Bank of Estonia, the savings of households also decreased in 2010 compared to 2009. The general debt level of households has been going down similarly to the debt level of the economy as a whole. The total domestic consumption turned upwards already in the second quarter and grew 0.9% in real value over the year.

Gross fixed capital formation followed the trend of 2009 and, falling by 9.1%, reached the level of 2002. The decline was nevertheless slower than earlier and in the fourth quarter one could notice a slight growth in the gross fixed capital formation. This signalled recovered confidence in the future and the economy. The European Commission's economic confidence index kept rising and reached the level of 2005 by the end of the year. The main influence on this rise came from the industry and private consumers.

As a result of changes on international markets, prices in Estonia started rising again in 2010 and the yearly growth of Consumer Price Index was 3%. The prices of fuels and fuel oils increased the most because of the trends on international oil markets. From the aspect of private consumption of the most important food products, an increase could mainly be detected in the prices of products with a short use-by date like vegetables and milk products. In the construction sector which was still falling, the construction price index kept declining also in 2010, although at a slower pace, thus showing signs of recovery. Even though the decline in the prices of real estate sector is slowing down, the construction volume was still heavily decreasing last year.

Focus is set on the perking up foreign trade. Although the domestic demand did not change significantly in 2010, a large growth in the foreign demand for industrial goods contributed robustly to the GDP growth. As a result of rapidly growing foreign trade, Estonia had a positive current account for the second year in a row. Thanks to a rapid, more than 30% annual growth in real value in the second half of the year, exports of goods reached an all-time high. The manufacture of radio, television and electronic equipment and the manufacture of metal products contributed the most to the growth in exports. Radio, television and electronic equipment became Estonia's leading goods of exports as the volumes in this activity grew more than twofold during the year. An important role in the development of Estonia's exports was played by Nordic manufacturers who brought their factories here in order to benefit from lower labour costs. The growth in the foreign direct investments, which had stopped due to the crisis, recovered in 2010. Estonia also benefitted from the stimulus packages put into use abroad. The increase in the monetary value of travel and business services kept the exports of services on the previous year's level. A rapid recovery of tourism

contributed to the exports of travel services – the monetary value of tourism exports reached Estonia's all-time record in 2010.

Although consumption by the public sector did not change, in spite of great problems, during the hardest year of the crisis i.e. 2009 and remained the same as it had been a year earlier, in 2010 public consumption started to decline already. As the reserves decreased and, unlike other countries, Estonian did not take heavy loans, the public sector had no other choice but to cut expenses. Despite a smaller revenue base and smaller incomes, the government sector still managed to have a positive budget. After a fast growth in 2009, the debt level of the government sector started to decline again in 2010. This helped Estonia to improve its position with respect to the Maastricht criteria, which had been a long-term goal for the government, and on the basis of the decision made in July, Estonia was accepted into the euro area at the beginning of 2011.

Modest government interference brought about positive prospects for the future. At the time when several countries in the world tried to save their economies by sharply increasing their government expenses through stimulus packages, Estonia managed to achieve far better results by cutting its public sector expenses. To some extent, the fast growth rates experienced in 2010 definitely resulted from a former drastic drop. Nevertheless, a large proportion of indicators showed a higher level as early as one year after the deepest recession proving the capability of the Estonian economy to adjust rapidly. This is certainly due to a small size of our economy and its openness to international markets. The latter helped to benefit also from the stimulus packages used abroad. For these reasons we can expect more positive trends in Estonian economy without any regard to whether the international markets continue relying on stimulus packages or not. As Estonian economy has recovered due to foreign demand, then any possible issues to be encountered on the international financial markets can pose the greatest threat to Estonia, although measures are currently being worked out to avoid them.

The situation on the labour market improved in the second half of 2010. Developments concerning the social sphere in 2010 can be evaluated in several ways. In 2009 and at the beginning of 2010, processes taking place on the labour market attracted the greatest attention, although unfortunately in a negative way. The labour market experienced a serious shock manifested in a mass disappearance of jobs, which in turn led to a rapid increase in unemployment and a decline in employment. In the second half of 2010, difficulties on the labour market did not, fortunately, aggravate, instead new jobs were added and unemployment fell. However, these slight positive changes have not taken the labour market back to the same state witnessed a few years before. In 2010 and at the beginning of 2011, the unemployment figures were significantly higher than they could be in case of natural unemployment rate which arises in the course of technological development and as a result of labour moving from one job to another. If in case of natural unemployment 4–6% of the economically active population are unemployed, the beginning of 2011 saw a two times higher unemployment rate. The number of the unemployed was the highest in the first quarter of 2010 when it amounted to 137,000 and the unemployment rate reached 20%. A year later or in the first quarter of 2011 the number of the unemployed was estimated at 99,000 and the unemployment rate at 14%. Unemployment can decrease also in case the unemployed move to inactivity, but fortunately, the majority of those who had been made unemployed during the time of deepest crisis did not choose this path. In the first quarter of 2010, 554,000 persons were employed, a year later their number was 591,000, and the employment rate had risen by 4 percentage points.

The year 2009 and the start of 2010 were marked by a considerably faster growth of unemployment for men compared to that for women. The unemployment gap between men and women was the largest in the first quarter of 2010 – more than 10%. During the subsequent quarter, the unemployment gap did not increase any longer. On the contrary, the unemployment rate for men began to diminish considerably faster than that of women, and in the first quarter of 2011 the unemployment gap between men and women was only 2 percentage points. Men's unemployment declined mainly due to the fact that more jobs were created in the economic activities, where the share of men had traditionally been larger than that of women. These areas of activity are, for example, manufacturing and construction. If in manufacturing, due to increased production volumes,

new jobs were primarily created in Estonia, then in the field of construction, getting a job in a foreign country (largely in Finland) played an important role.

In 2010 coping of people deserves the greatest attention. *Becoming unemployed significantly aggravates the difficulties in coping and increases the risks of poverty and, the longer the unemployment period is, the more complicated it is to cope. A direct link between the unemployment numbers and coping can be seen in Figure 1. When in the first quarter of 2010 both the unemployment rate and the percentage of people who coped with great difficulties were 20%, then during the year unemployment fell slightly more than the percentage of those, who coped with difficulties, dropped.*

A slower recovery of the figures of coping compared to the decrease in unemployment is related to a large number of long-term unemployed persons. In the first quarter of 2011, the number of those who had been unemployed for more than a year was 56,000.

With respect to 2010, most attention should be paid to whether and how the coping of people has changed and whether the number of people who have fallen into poverty has increased or decreased. It is also important here, which indicators to use for assessing poverty or coping with difficulties, or how to interpret them. The definition of relative poverty or at-risk-of-poverty, based on the equalised disposable income of a household member is often used for assessing poverty. According to this definition, a person is considered to be at-risk-of-poverty if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. The at-risk-of-poverty indicators for 2010 have not been released yet, but the 2009 indicators are available. In 2008 almost 20% of the population lived below the at-risk-of-poverty threshold, but in 2009 i.e. in the year of deepest crisis – close to 16%. Decrease in the proportion of people living below the at-risk-of-poverty threshold is not related to for example a growth in income. The main reasons for this trend were the lowered at-risk-of-poverty threshold and a kind of convergence of incomes. Relative poverty is still a fairly good indicator to assess and identify the social groups in case of whom incomes of a large share of people fall below the at-risk-of-poverty threshold and who, due to that, evidently have difficulties in coping. In terms of the structure of households, the risk groups include single parents with children, families with three or more children and single retired people. Couples without children and couples with one or two children have the smallest probability of living in relative poverty. If both members of a couple without children work, their risk of falling below the at-risk-of-poverty threshold is quite minimal – in 2009 less than 3% of such households lived below the at-risk-of-poverty threshold.

A primary factor ensuring the ability to cope is an adequate income generally received by way of either employment or social transfers. The main type of income gained by working is wages. When in 2009 prices did not rise, then in 2010 prices started to rise, but the influence of rising prices on coping was a bit softer due to the fact that average net wages did not fall any more and even rose a little in the 4th quarter compared to the 4th quarter of 2009. The average net wages were 653 euros in the 4th quarter of 2010 or lower than in the 4th quarter of 2008 (680 euros).

However, real wages, which take into account the effect of the change in the Consumer Price Index and show the purchasing power of wages, have not risen. Thus, in the 4th quarter of 2010 as well as in the 1st quarter of 2011, real wages decreased compared to the same quarter of the previous year. The purchasing power of wages has fortunately enough not fallen as fast as to lead to a sharply declining quality of life of wage earners or to significantly aggravate the difficulties in coping.

Expenditure on social protection increased. *Income from social transfers can be understood as a collective social security scheme or as benefits paid by the state and local governments to households and the objective of which is to alleviate a variety of social risks, reduce stratification and coping difficulties of households. In 2010, people's need for additional support increased remarkably and the state and local governments tried to keep pace with the changed situation. The number of applications submitted to seek ensurance of the subsistence level increased significantly and, the total volume of subsistence allowances amounted to over 20 million euros or was almost two times larger than in 2009, thus reaching a comparable magnitude reminding of the period after the end of the 1990s economic recession. The year 2010 also witnessed an increase in the total volume of*

allocated family allowances – from 254 million to 274 million euros. However, the growth in these numbers primarily reflected the continued growth in the volume of parental benefit.

With approaching retirement time, older persons gradually start retreating from the labour market, therefore in most cases their main source of income comes from pensions. If the average old-age pension increased by 8% in 2009 compared to 2008, then in 2010 the average old-age pension was only 1% bigger than in 2009.

The quality of life did not suffer a rapid fall. The quality of life can be measured in several ways and one of the possibilities to do it is to measure whether or not people live in a safe living environment. Economic difficulties and the crisis could also predict declining security in the society, or in other words, an increase in crime. The number of registered crimes, however, was almost the same in 2010 as in 2009. But, a slight increase in the number of property crimes was recorded for a second consecutive year.

The level and the possibilities of health care system, which people can use for the benefit of their health and which have an effect on the life quality, have not deteriorated much because of economic difficulties. At least, the general indicators of health care services did not deteriorate as a result of a rapid decrease in the government revenues in 2009. The number of both the health care professionals as well as health authorities has remained stable. Although the number of health professionals remained the same, it should not necessarily imply the same availability of health care services as earlier, because the number does not reflect patients' own assessments. However, people's assessments of the availability of medical care have not changed much. In 2009 as well as in 2010, 90% of patients in need of medical care received necessary aid from the family doctor, medical specialist or dentist. Although the population's health status does not only depend on the health care system, also estimations about one's health did not change in 2010 compared to a couple of previous years. But, this does not imply excellent health of Estonian population. For example, one third of employed people did not consider their health good in 2010.

Good quality of life is related to good education, opportunities to acquire higher education and access to, for example, the higher education system. Good education does not necessarily secure but still provides a good basis for healthy lifestyles and thus good health. Devaluation of higher education has increasingly been under discussion and it has been pointed out that a profession at a lower level of education can also ensure adequate subsistence and good quality of life. Nevertheless, data show that higher educated people have a bigger chance of getting higher income and a lower risk of becoming unemployed, and thus a better chance to have better living conditions or participate more in cultural and leisure activities. In 2010 the number of persons studying in higher education did not diminish. In 2009, 515 learners studied in higher education per 10,000 inhabitants, and in 2010 the respective figure was 519. In total, there were over 69,000 filled student places in higher education in 2010 or about two hundred places more than in 2009. Thereby, the number of state-commissioned study places increased by nearly 2,000 places in higher education as a whole and the growth occurred regardless of the type of higher education. Continuing education, i.e. work-related in-service training and retraining courses, is not less important than formal education. In 2010 participation in continuing education was at the same level as in 2009 – approximately 30,000 employees had participated in such courses during the four last weeks preceding the survey. An enormous growth has occurred compared to 2007, since in that year 20,000 employees took part in the work-related in-service training or retraining courses. A good education provides preconditions for moving towards the knowledge-based economy, which in turn enables to enhance the quality of human life. Knowledge-based economy is directly related to research and development. Research and development expenditure decreased from 3.26 billion kroons in 2008 to 3.09 billion kroons in the 2009 or only by 5%. Thus, Estonian research and development intensity grew from 1.29% to 1.42%, while at the same time Estonia's gross domestic product fell sharply.

The impact of the crisis on people's participation in cultural and leisure activities as a significant dimension of people's quality of life has been controversial. Although, compared to the first years of the last decade, the number of visitors at cultural events and cultural institutions has increased, uncertainty on the economic as well as individual level have still had an impact on it. In 2010 the number of visitors at the theatre decreased the most compared to 2007 (–22%). The number of

20–64-year-olds having gone in for amateur cultural activities in 2010 fell by 19% compared to 2007. However, the number of museum visitors kept growing in 2010. It may also be that culture is consumed and cultural events are attended as much as earlier, only people keep their eye more on the expenses made on culture and leisure time.

After a number of years, natural increase was positive again. *Ensuring of people's quality of life and their coping are important objectives, the implementation of which may significantly affect also demographic trends. Uncertainty about the future and difficulties in coping may play an important role in family planning or give a decisive impetus for emigration. However, the number of live births even increased slightly in 2010, while the number of deaths which continued to decline enabled us to acknowledge that natural increase was positive – the number of live births exceeded that of deaths by 35. Natural increase had last been positive in 1990. Unfortunately, the positive natural increase did not lead to a population growth, because emigration from Estonia increased considerably. If in 2009 the negative net migration was a bit smaller than 800 persons, then in 2010 it amounted already to nearly 2,500 persons.*

In assessing the year 2010 as a whole, decrease in unemployment in the second half of the year can be brought out as a positive side. Moreover, most people's quality of life has remained the same and, despite difficulties, the focus is continuously on education as one of the preconditions for raising the quality of life and guaranteeing coping in a longer-term perspective. The challenge for the coming years, however, is to reduce the number of people who have difficulties in coping, to increase their income and raise this way their quality of life.

KESKKOND

Kaia Oras, Kersti Salu

Ülevaade

Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“ järgi on Eesti jätkusuutlik siis, kui ühiskonnas toimub peale eestiliku kultuuriruumi püsimise, inimeste heaolu kasvu ja ühiskonna terviklikkuse poole liikumise ka kooskõlaline ja mõõdetav liikumine ökoloogilise tasakaalu poole. Ökoloogilise tasakaalu saavutamisel keskendutakse Eestis praegu olulistele fookusteemadele ehk probleemvaldkondadele: keskkonna saastamine, jäätmete ja -käitlus, loodusressursside kasutamine, jätkusuutlik energeetika, keskkonnahoidlik transport ja liigiline mitmekesisus. Nende valdkondade arengut seiratakse näitajate komplektiga, mis on kindlaks määratud strateegia „Säästev Eesti 21“ rakendamise aruandes. Siinses peatükis on vaadeldud neist fookusteemadest kahte: keskkonna saastamine ning jäätmete ja -käitlus. Need kaks teemat käsitlevad inimtegevuse mõju ehk survet keskkonnale (õhu ja vee saastamine, jäätmete), näidates ühtlasi seda, kui tõhusad on olnud keskkonnasaaste vähendamise meetmed. Lühidalt on kirjeldatud ka majandushoobasid keskkonna saastamise ja jäätmetekke vähendamiseks ning jäätmekäitluse edendamiseks.

Eestis tekib elaniku kohta rohkem kasvuhooonegaaside õhuheitmeid kui paljudes Euroopa Liidu riikides. 2008. aastal oli meie kasvuhooonegaaside heitkogus ühe elaniku kohta viie suurima hulgas. Kokku tekitasid Euroopa Liidu (EL) liikmesriigid kasvuhooonegaaside õhuheitmeid ligikaudu 5 miljardit CO₂ ekvivalenttonni. Kõige rohkem kasvuhooonegaase paisati õhku Saksamaal – ligikaudu viiendik EL-i koguemissioonist. Absoluutväärtuse poolest oli Eesti kasvuhooonegaaside heitkogus 2008. aastal üks EL-i väiksemaid – 17,4 miljonit tonni ehk 0,4% EL-i liikmesriikide kasvuhooonegaaside koguemissioonist.

Kui 2007. aastal jõudis peamise kasvuhooonegaasi, süsinikdioksiidi heitkogus Eestis viimase aastakümne tipuni – 19,2 miljonit CO₂ ekvivalenttonni –, siis 2008. aastal hakkas see taas vähenema ning oli 2009. aastal väikseim kui ühelgi teisel aastal sellel kümnendil – 14,3 miljonit tonni.

Samasugune dünaamika nagu süsinikdioksiidi õhuheitmete tekkel on näha ka vääveldioksiidi, lämmastikoksiidide, süsinikoksiidi ja lenduvate orgaaniliste ühendite aastaste heitkoguste trendidel. Aastatel 2000–2006 toimunud üldisele koguste vähenemisele järgnes kasv ja 2007. aastal oli emissioon kümnendi suurim. Sellele omakorda järgnes langus ja 2009. aastal olid saastetasemed kümnendi madalaimad.

Nii vääveldioksiidi, lämmastikdioksiidide, süsinikoksiidi kui ka lenduvate orgaaniliste ühendite õhuheitmete koguselt ühe elaniku kohta on Eesti EL-i viie suurima saastaja hulgas. Vingugaasi ja lenduvate orgaaniliste ühendite emissioon ühe elaniku kohta on meil EL-i riikide suurim. Suurem osa vääveldioksiidi ja vingugaasi õhuheitmetest tekib elektrienergia tootmisel põlevkivist. Seetõttu kasvas 2007. aastal elektrienergia tootmise suurenemise tõttu hüppeliselt ka saasteainete heitkogus. Samal ajal on tänu põlevkivi põletamise tehnoloogilise protsessi täiustumisele vähenenud ka vääveldioksiidi emissioon toodanguühingu kohta. Kolmandik lenduvate orgaaniliste ühendite emissioonist tekib kütuste ümberlaadimisel naftaterminalides, teine kolmandik põlevkiviõli tootmisel ning ülejäänud osa lenduvatest orgaanilistest ühenditest paikub õhku lahustite kasutamisel.

Kui õhusaasteainete emissiooni poolest elaniku kohta oleme EL-i riikide hulgas enamasti negatiivses esiviisikus, siis veekeskkonda lastud orgaaniliste reoainete kogused ühe elaniku kohta on Eestis väiksemad kui enamikus EL-i riikides. Koos reoveega veeökosüsteemidesse lastud orgaaniliste reoainete kogus on Eestis viimase 20 aasta jooksul samuti järjest vähenenud. Kui 1994. aastani oli heitvee reostuskoormuse kiire vähenemise peamine põhjus paljude tööstus- ja põllumajandusettevõtete toodangu vähenemine või tootmise lakkamine, siis edasine vähenemine on toimunud tänu tootmise tänapäevastamisele, uute reoveepuhastite kasutuselevõtule ja vanade uuendamisele ning ka seaduslike abinõude rakendamisele (nt saastetasud). 2009. aastal jõudis punktsaasteallikatest veeökosüsteemidesse 1,8 miljardit kuupmeetrit heitvett – ligikaudu kaks korda vähem kui 2000. aastal. Puhastamata või osaliselt puhastatud heitvee sattumine veekogudesse on

halb, sest see vähendab vees lahustunud hapniku hulka, mistõttu kalad ja muu vee-elustik võivad lämbuda. Peale toiduainetööstuse ja põllumajanduse satub orgaanilisi reoaineid keskkonda ka kodumajapidamiste heitveega. Puhastamata reovee sattumist veekogudesse aitab vähendada ühiskanalisatsioonisüsteemide väljaehitamine, võimalikult paljude hoonete liitumine ühiskanalisatsioonisüsteemiga ja reovee puhastamise täiustamine. 2009. aastal kanaliseeriti Eestis 80% elanike heitvesi ja 79,5% elanike heitveele tehti vähemalt teise astme puhastus. Viimaste Euroopa võrdlusandmete järgi tehakse EL-is vähemalt teise astme puhastus keskmiselt 70% elanike heitveele. Peaaegu kõigi elanike heitveele tehakse vähemalt teise astme puhastus Hollandis (99,5%), Saksamaal (95%), Itaalias (94%) ja Austrias (93%). Samal ajal aga paljudes teistes Euroopa riikides tehakse seda vaid alla poole elanikkonna heitveega, näiteks Rumeenias (17%) ja Maltal (13%).

Kui koos heitveega keskkonda sattunud lämmastikukoguste trend on langenud sama järsult kui orgaaniliste reoainete oma, siis teise olulise veekeskkonda saastava aine, fosfori veekeskkonda lastud kogused on püsinud pärast 2000.–2005. aasta mõningat kahanemist samal tasemel kuni praeguseni – 2009. aastal 146 tonni.

Jäätmetekke vähendamine ja jäätmekäitluse tõhustamine on ökoloogilise tasakaalu säilitamise seisukohast teine oluline fookusteema. Keskkonnas kuhjuvad jäätmed ohustavad nii inimeste tervist kui ka ökoloogilist tasakaalu. Kui ajavahemikus 2000–2007 jäätmetekke aasta-aastalt suurenes ja peaaegu kahekordistus (11,6 miljonist tonnist 21,2 miljoni tonnini), siis aastatel 2008 ja 2009 see vähenes ja jõudis 2009. aastaks taas 2002. aasta tasemeni ehk 15,6 miljoni tonnini. Jäätmetekke poolest ühe elaniku kohta on Eesti olnud läbi aastate EL-i esiossas. Viimaste Eurostati võrdlusandmete kohaselt olime 2008. aastal 14,6 tonniga elaniku kohta jäätmekoguse suuruse poolest neljandal kohal Bulgaaria, Luksemburgi ja Soome järel ning põhjuseks on just jäätmed, mis tekivad energia tootmisel põlevkivist.

Ohtlike jäätmete osatähtsus jäätmetekkes on Eestis aga EL-i suurim, ehkki nende jäätmete kogus, mis saavutas Eestis viimase kümnendi tipu 2007. aastal, aastatel 2008 ja 2009 vähenes. Eestis tekib enamik ohtlike jäätmeid põlevkivi töötlemisel ja põletamisel. 2009. aastal tekkis 5,1 miljonit tonni põlevkivituhka. Kuigi aluselised põlevkivituhha ladestamise jäätmed kujutavad endast ohtu veele ja pinnasele, on Eesti nende käitlemisega seni suuremate keskkonnakatastroofideta hakkama saanud.

Kui Ida-Virumaal kõrguvad tuhamäed ja sadadel hektaritel laiuvad aluselise sisuga settebasseinid on Eesti energiatootmise eripära, siis olmejäätmete teke on seotud igapäevase tarbimisega. Olmejäätmete teke kasvas aeglaselt kuni 2007. aastani ja kahanes seejärel järsult. Kui aastatel 2000–2007 kasvas olmejäätmete kogus ligi veerandi võrra, olles 2007. aastal 449 kilogrammi elaniku kohta, siis aastatel 2008 ja 2009 langes see viimase kümne aasta madalaimale tasemele – vastavalt 391 ja 346 kilogrammi elaniku kohta aastas. Ka kiire majanduskasvu ajal jäi olmejäätmete tekke kasv sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvust aeglasemaks. Olmejäätmete koguselt elaniku kohta oleme Euroopas suhteliselt väikesed jäätmetekitajad: 346 kilogrammiga elaniku kohta aastas oli Eesti 2009. aastal jäätmekoguse väiksuse poolest viiendal kohal Poola, Tšehhi, Läti ja Slovakkia järel. Ligi kaks korda suuremad olmejäätmete kogused elaniku kohta olid näiteks Taanis, Küprosel, Iirimaal, Luksemburgis ja Maltal.

Jätkusutliku arengu üks eeldusi on ressursside säästlik kasutus ja jäätmete negatiivse keskkonnamõju vähendamine. Keskkonda ladestatud olmejäätmed võivad saastada pinnast ning pinna- ja põhjavett. Biolagunevate jäätmete lagunemisel tekib oluline kasvuhoonegaas – metaan. Suur ladestatud olmejäätmete kogus osutab ühelt poolt tarbimise suurenemisele ja teiselt poolt vähesele taaskasutusele ehk ressursside ja energia raiskamisele. Eestis on olmejäätmete ladestamine põhiline jäätmete töötlemise viise – 2009. aastal ladestati töödeldud olmejäätmete kogusest kolmveerand. Ka paljudes teistes Ida-Euroopa riikides on ladestamine põhiline jäätmete kõrvaldamise viise. Olmejäätmete taaskasutus on Eestis siiski aasta-aastalt suurenenud. Oleme olmejäätmete taaskasutuse poolest Euroopas üsna keskmised, jäädes maha Lääne-Euroopa riikidest, kes kasutavad suure osa olmejäätmetest energia tootmiseks, mis on ühtlasi üks jäätmete taaskasutuse viise. Põletamisest ökoloogiliselt veelgi tõhusam on võtta materjalid ringlusse ehk taaskasutada olmejäätmeid materjalina. 2009. aastal taaskasutati materjalina 52 000 tonni

olmejäätmeid – vähem kui 2005. aastal (121 000 tonni), kuid siiski rohkem kui 2000. aastal, kui taaskasutati vaid 13 000 tonni olmejäätmeid.

Materjalina taaskasutatud olmejäätmete osatähtsus oli 2009. aastal suurim Saksamaal (48%), Rootsis (36%), Belgias (36%), Sloveenias ja Taanis (mõlemas 34%). Eestis, Küprosel, Poolas ja Islandil oli see 14%. Alla 5% oli materjalina taaskasutuse osatähtsus Maltal, Leedus, Slovakkias, Tšehhis ja Rumeenias.

Kui vaadata taaskasutatud olmejäätmete absoluutkoguseid, siis on näha, et suurimad jäätmete taaskasutajad on ka suurimad olmejäätmete tekitajad. Taaskasutatud olmejäätmete kogused elaniku kohta erinevad riigiti ligikaudu kolm korda – 264 kilogrammist elaniku kohta Poolas 833 kilogrammini elaniku kohta Taanis –, olenedes nii tekkinud olmejäätmete kogustest kui ka riigi jäätmekäitlusüsteemi arengutasemest.

Keskonna saastumise vähendamiseks on keskkonda lastud heitveele, jäätmetele ja õhuheitmetele seatud piirmäärad ja tasud. Samuti on rakendatud kaudsed transpordi- ja energiamaksud, et muuta tarbimis- ja tootmisharjumused keskkonnahoidlikumaks.

Keskonnamaksude laekumine on aasta-aastalt kasvanud ning seda just tänu järjest suuremale kütuse- ja elektriaktsiisi laekumisele. 2010. aastal sai riik 426,1 miljonit eurot keskkonnamaksutulu, millest suurem osa oli kütuseaktsiis (343,4 miljonit eurot). 2008. aasta võrdlusandmete järgi oli Eesti keskkonnamaksude osatähtsus SKP-s 2,36% – ligilähedane EL-i keskmisele, mis oli 2,39% SKP-st. Kui Taanis olid keskkonnamaksud üle 5% SKP-st (5,72%), siis seitsmel riigil oli see näitaja alla 2%. EL-i madalaim näitaja oli Hispaanial ja Leedul – vastavalt 1,63% ja 1,66%.

Tootmisettevõtted kulutasid 2009. aastal keskkonnakaitsemeetmetele ja -seadmetele kokku 110,8 miljonit eurot, mis jäi suuruse poolest alla eelmisele neljale aastale. Kolmandik (37,1 miljonit eurot) tootmisettevõtete keskkonnakaitsekulutustest olid investeringud, ülejäänud summa eest tasuti keskkonnakaitsega seotud jooksevkulusid (73,8 miljonit eurot).

Need valdkonnad, mille tootmisettevõtetele olid suurimad keskkonnakaitsekulud, langevad kokku valdkondadega, millel on suurim keskkonnasurve: õhk, heitvesi ja jäätmed. Tootmisettevõtetele kulus jäätmekäitlusele 53,7 miljonit eurot, välisõhu kaitsele 30,3 miljonit eurot ja heitveekäitlusele 20,6 miljonit eurot. Tootmisettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringud tehakse suuremas osas välisõhu kaitse valdkonda. 2009. aastal tehti investeringuid 22 miljoni euro eest – peamiselt õhusaasteainete püüdmise mehhanismidesse. Jäätmekäitlusseadmetesse investeeriti 9,2 miljonit eurot, heitveekäitlussüsteemidesse 3,8 miljonit eurot.

Suurimad keskkonnakaitsekselised jooksevkulud olid tootmisettevõtetele just jäätme- ja heitveekäitluses (vastavalt 44,5 miljonit ja 16,9 miljonit eurot). Peamiselt olid need maksed heitvee- ja jäätmekäitlusteenuste eest. Paljud ettevõtted ongi spetsialiseerunud sellele, et teiste tekitatud heitvett ja jäätmeid keskkonnaohutult käidelda. 2009. aastal olid keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulutused 380,1 miljonit eurot, mis jäid suuresti alla 2008. aasta kuludele (547,0 miljonit eurot). Suurim osa nende ettevõtete keskkonnakaitsekulutustest on jooksvad tegevuskulud (2009. aastal 293,4 miljonit eurot) ja kolmandik kogu summast läheb investeringuteks (86,7 miljonit eurot). 2009. aastal oli lausa 87% keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete jooksevkuludest jäätmekäitluskulud, kuid investeringute poolest on rahamahukam valdkond hoopis heitveekäitlus, millele läks 75% koguinvesteeringutest.

ENVIRONMENT

Kaia Oras, Kersti Salu

Overview

According to the Estonian Sustainable Development Strategy "Sustainable Estonia 21", Estonia is sustainable if, in addition to the movements towards the viability of Estonia's cultural space, growth of the welfare and coherent society, the harmonious and measureable development towards the maintaining of the ecological balance is taking place. In order to achieve the ecological balance, the focus is set on problem areas which are important in Estonia at present: pollution of the environment, waste generation and waste management, use of natural resources, sustainable energy, environment-friendly transport and biodiversity. The development of these topic areas is monitored with the set of indicators, which are defined in the report of the implementation of the strategy "Sustainable Estonia 21". Two of these problem areas are discussed in this chapter: pollution of the environment, and generation and treatment of waste. These two areas represent the anthropogenic pressure on the environment (air and water pollution, waste generation) and also reflect effectiveness of the measures taken to reduce pollution of the environment. Furthermore, the chapter provides a short overview of the economic instruments intended for reducing environmental pollution and waste generation and for enhancing waste management.

In Estonia the emission of greenhouse gases per inhabitant is larger than in a lot of European Union countries. In 2008 we were among the five biggest emitters of greenhouse gases on per capita basis. In total, the European Union (EU) Member States emitted nearly 5 billion tons of greenhouse gases of CO₂ equivalent. Greenhouse gas emissions were the largest in Germany – about a fifth of the total emission. In absolute values, Estonia's greenhouse gas emissions were one of the smallest in the EU in 2008 – 17.4 million tons or 0.4% of the total greenhouse gas emissions of the EU Member States.

In 2007, emission of the main greenhouse gas – carbon dioxide – reached the peak of the past decade – 19.2 million tons of CO₂ equivalent, but in 2008 this amount started to decrease again and in 2009 it was smaller than in any other year of that decade – 14.3 million tons.

The dynamics of sulphur dioxide, nitrogen oxides, carbon monoxide and volatile organic compounds follow the same pattern of yearly emission trends as the carbon dioxide air emission. A general decrease in the amounts reported during 2000–2006 was followed by an increase and a peak of the decade in 2007. This, in turn, was followed by a decline and in 2009 the emission levels were the lowest of the decade.

Considering the amounts of sulphur dioxide, nitrogen oxides, carbon monoxide and volatile organic compounds, Estonia is on per capita basis among the five biggest polluters in the EU. Estonia's emissions of carbon monoxide and volatile organic compounds are the largest among the European Union countries considering emissions per capita. Most of the sulphur dioxide and carbon monoxide air emissions are emitted in oil shale based electricity generation. Therefore, the emission of pollutants sharply increased in 2007 due to the increase in electricity production. Due to enhancement of the technology used in oil shale based energy production, the emission of sulphur dioxide per unit of production has decreased. A third of the emissions of volatile organic compounds originates from the transshipment of oil in oil terminals, another third from the production of oil shale oil and the remaining part of volatile organic compounds is emitted into air because of the use of solvents.

Regarding air emissions per inhabitant, we mostly rank among the negative top five among the EU countries, but the quantities of organic compounds discharged into the water environment per inhabitant are smaller in Estonia than in the majority of EU countries. The quantity of organic matter discharged with wastewater into water ecosystems has been continuously decreasing in Estonia during the last 20 years. If until 1994 the main reason for a rapid decline in the wastewater pollution load lay in the decrease or stopping of production in a lot of agricultural and

industrial enterprises, a subsequent decrease has been achieved due to the enhancement of production processes, building of new wastewater treatment plants and renovation of the old ones as well as also due to the application of legal instruments (e.g. pollution charges). 1.8 billion cubic metres of wastewater was discharged from point sources to water ecosystems in 2009, which is almost two times less than in 2000. The discharge of unpurified or partially purified wastewater into water ecosystems has an adverse effect as it decreases the quantity of dissolved oxygen in water, which could lead to the asphyxia of fish and other water organisms. In addition to food industry and agriculture, households constitute one of the sources of water pollution. Discharge of unpurified water into water bodies can be reduced by constructing public sewerage systems and connecting the biggest possible number of buildings to the public sewerage system and by enhancing water treatment technologies. In 2009, the wastewater of 80% of the population in Estonia was collected by public sewerage and the wastewater of 79.5% of the population was treated with at least secondary treatment. According to the comparison data of Europe, the wastewater of an average of 70% of the population is treated with at least secondary treatment in the EU. The wastewater of almost the whole population is treated with at least secondary treatment in the Netherlands (99.5%), Germany (95%), Italy (94%) and Austria (93%). At the same time, in a lot of other European countries the wastewater of just less than a half of the population is treated with at least secondary treatment: e.g. in Romania (17%) and in Malta (13%).

The trend of nitrogen carried into the environment with wastewater has declined as sharply as that of organic compounds, but the quantities of another water pollutant – phosphorus – discharged into the water environment, have, after a moderate decline during 200–2005, remained at the same level until now – 146 tons in 2009.

Reduction of waste generation and improvement of waste management constitute another important focus from the viewpoint of maintaining ecological balance. Waste which is accumulating in the environment is a potential threat to human health and ecological balance. Waste generation kept increasing year by year during 2000–2007 and almost doubled in the referred period (from 11.6 million tons to 21.2 million tons), but in 2008 and 2009 it decreased reaching again the level of 2002 i.e. 15.6 million tons by the year 2009. Regarding waste generation per inhabitant, Estonia has through years been among the top waste generators of the EU. According to the latest comparison data released by Eurostat, Estonia, with its emission amount of 14.6 tons per capita, held the fourth position after Bulgaria, Luxembourg and Finland and the reason for this lies in the waste generated in oil shale based energy production.

In Estonia, the share of hazardous waste in waste generation is the largest of the EU, although the quantity of generated hazardous waste reached the peak of the past decade in 2007 and declined in 2008 and 2009. Most of hazardous waste is generated in oil shale processing and combustion. 5.1 million tons of oil shale ash was generated in 2009. Although the disposal wastes of alkaline oil shale ash represent a risk to water and soil, Estonia has so far managed to handle these wastes and avoided bigger environmental disasters.

While the towering oil shale ash hills and alkaline sedimentation ponds covering hundreds of hectares are a specific feature of Estonia's energy production, the generation of municipal waste results from everyday consumption. The generation of municipal waste grew slowly until 2007 and declined sharply after that. While during 2000–2007 the quantity of municipal waste grew by nearly a quarter, being 449 kg per capita in 2007, it reached in 2008 and 2009 the lowest level of the recent ten years – 391 and 346 kg per capita in a year, respectively. Even during the period of quick economic growth, the growth in the municipal waste generation remained slower than the growth of the gross domestic product (GDP). The quantity of municipal waste generated per inhabitant sets Estonia among relatively small waste generators in Europe: by its small quantity of waste, Estonia held in 2009, with its 346 kg per capita per year, the fifth position after Poland, the Czech Republic, Latvia and Slovakia. Almost twice as big quantities of municipal waste per capita were reported by Denmark, Cyprus, Ireland, Luxembourg and Malta.

One of the preconditions for sustainable development is a sustainable use of resources and reduction of a negative environmental impact. Municipal waste disposed into the environment may contaminate the soil as well as the surface water and groundwater. Decomposition of biodegradable

waste causes formation of an important greenhouse gas called methane. A big quantity of disposed municipal waste indicates, on the one hand, increased consumption and, on the other hand, low waste recovery rates or, in other words, wasting of resources and energy. In Estonia disposal of municipal waste is the main waste treatment option. In 2009, three thirds of the quantity of treated municipal waste was disposed. Waste disposal is the main procedure also in a lot of other Eastern European countries. However, recovery of municipal waste has increased in Estonia year by year. Regarding the recovery of municipal waste, we are rather in the middle position in Europe, lagging behind the Western European countries who use a large share of municipal waste for energy production, which is one of the municipal waste recovery methods. Ecologically more efficient than waste combustion would be recycling of materials or material recovery of municipal waste. In 2009, 52,000 tons of municipal waste was recycled as a material, which is less than in 2005 (121,000 tons), but still more than in 2000 when only 13,000 tons of municipal waste was recycled.

The shares of municipal waste reused as a material were the biggest in Germany (48%), Sweden (36%), Belgium (36%), Slovenia and Denmark (34% in both). In Estonia, Cyprus, Poland and Iceland the respective percentage was 14%. The proportion of material recovery was below 5% in Malta, Lithuania, Slovakia, the Czech Republic and Romania.

Observation of the absolute quantities of treated municipal waste reveals that the biggest municipal waste treaters are the ones who are also the biggest generators of municipal waste. The quantities of treated municipal waste per capita differ almost threefold by countries – from 264 kg per capita in Poland to 833 kg per capita in Denmark –, depending on the amounts of generated municipal waste and the capacity of the development level of the waste management system in a particular country.

In order to reduce environmental pollution, fees and restrictions have been established for the amounts of wastewater, waste and air emissions discharged into the environment. Also, indirect transport taxes and energy taxes have been established to make the consumption and production patterns more environmental-friendly.

Revenues of environmental taxes have increased year by year due to bigger revenues of the fuel excise duty and electricity excise duty. In 2010, the state revenues of environmental taxes made up 426.1 million euros, of which the fuel excise duty comprised the biggest part (343.4 million euros). According to the comparison data of 2008, the share of environmental taxes constituted 2.36% of the GDP of Estonia being close to the EU average which was 2.39% of the GDP. The share of environmental taxes exceeded 5% of the GDP in Denmark (5.72%), while in seven countries this indicator was below 2% of the GDP. Spain and Lithuania had the lowest shares in the EU – 1.63% and 1.66%, respectively.

In 2009, production enterprises spent a total of 110.8 million euros on environmental measures and equipment, which was less than during the last four years. Investments comprised a third (37.1 million euros) of the environmental protection expenditures made by production enterprises. The environmental protection-related current expenditures (73.8 million euros) formed the rest of the sum.

Domains, where enterprises had the largest environmental protection expenditures, coincide with the domains showing the largest environmental pressure: air, wastewater and waste. Production enterprises spent 53.7 million euros on waste management, 30.3 million euros on the protection of ambient air and 20.6 million euros on wastewater management. With respect to environmental protection investments, production enterprises mostly invest in the protection of ambient air. In 2009, 22 million euros were primarily invested in the equipment for capturing air emissions. 9.2 million euros were invested in the waste treatment facilities and 3.8 million euros in the wastewater treatment plants.

Production enterprises made the biggest environmental protection-related current expenditures in the domains of waste management and wastewater management (44.5 million and 16.9 million euros, respectively). These were mainly payments for the waste and wastewater treatment services. Lots of enterprises have specialised in an environmentally sound management of waste and wastewater generated by others. Environmental protection expenditures by enterprises which have specialised in environmental protection made up 380.1 million euros in 2009, which was largely below the

2008 figure (547 million euros). The greatest part of the environmental protection expenditures of these enterprises are current operating expenses (in 2009, 293.4 million euros) and a third of the total sum is spent on investments (86.7 million euros). In 2009, as much as 87% of the current expenditures of enterprises specialised in environmental protection were operating expenses made in the field of waste management, but in terms of investments, the predominant domain is wastewater management covering 75% of total investments.

Tabel 1. Veevõtt^a, 2005–2009

Table 1. Water extraction^a, 2005–2009
(miljonit kuupmeetrit – million cubic metres)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Pinnavesi	1 304	1 358	1 586	1 271	1 056	Surface water
Põhjavesi ^b	274	244	248	330	322	Groundwater ^b
Merevesi	6	4	4	4	6	Sea water
KOKKU	1 584	1 602	1 838	1 605	1 378	TOTAL

^a Loaga veevõtjate veevõtt. Pinnavee kasutuse luba tuleb taotleda, kui ööpäevane veevõtt on üle 30 m³, ja põhjavee kasutuse luba juhul, kui veevõtt on üle 5 m³.

^b Sh kaevandusvesi, mineraalvesi

^a Water extraction by enterprises who have a license for water extraction. License is needed for the extraction of over 5 m³ of groundwater per day and for the extraction of over 30 m³ of surface water per day.

^b Incl. mining water and mineral water.

Tabel 2. Maavarade kaevandamine, 2005–2009

Table 2. Extraction of mineral resources, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põlevkivi, tuhat tonni	12 349	11 977	13 992	13 706	12 605	Oil shale, thousand tons
Tsemendi tooraine						Raw materials for cement
lubjakivi, tuhat m ³	335	344	485	476	220	limestone, thousand m ³
savi, tuhat m ³	37	139	37	62	32	clay, thousand m ³
Tehnoloogiline liiv, tuhat m ³	54	51	54	40	17	Technological sand, thousand m ³
Ehitusliiv, tuhat m ³	2 070	2 949	3 399	2 758	2 556	Construction sand, thousand m ³
Kruus, tuhat m ³	1 157	1 265	1 836	1 965	1 907	Gravel, thousand m ³
Tehnoloogiline lubjakivi, tuhat m ³	86	84	136	146	87	Technological limestone, thousand m ³
Keraamiline savi, tuhat m ³	152	149	152	48	12	Ceramic clay, thousand m ³
Ehituslubjakivi, tuhat m ³	1 922	2 344	2 739	2 585	1 788	Construction limestone, thousand m ³
Tehnoloogiline dolomiit, tuhat m ³	155	128	155	-	24	Technological dolomite, thousand m ³
Viimistlusdolomiit, tuhat m ³	2,0	2,0	2,0	1,3	3,2	Decorative dolomite, thousand m ³
Ehitusdolomiit, tuhat m ³	260	378	433	525	389	Construction dolomite, thousand m ³
Turvas, tuhat tonni	1 074	1 257	901	702	842	Peat, thousand tons
Meremuda, tuhat tonni	0,7	0,8	0,4	0,3	0,1	Sea mud, thousand tons
Järvemuda, tuhat tonni	0,0	0,7	0,0	0,7	0,1	Sapropel, thousand tons

Tabel 3. Veeheide^a, 2005–2009*Table 3. Water discharge^a, 2005–2009*

(miljonit kuupmeetrit – million cubic metres)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Veekogudesse	1 618	1 615	1 879	1 658	1 477	<i>Into surface water bodies</i>
Pinnasesse ja põhjavette	2	0	1	1	1	<i>Into the soil and groundwater</i>
Veeheide kokku	1 620	1 615	1 880	1 659	1 478	<i>Total water discharge</i>
puhastamist vajav	326	264	301	385	379	<i>needing purification</i>
puhastatud	324	263	300	383	377	<i>purified</i>
puhastamata	2	1	1	2	2	<i>unpurified</i>

^a Nende ettevõtete andmed, kellel on luba juhtida heitvesi veekogudesse ja pinnasesse.^a *The data cover enterprises which have a license for wastewater discharge into water bodies and soil.***Tabel 4. Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus, 2005–2009***Table 4. Pollution load of the water discharged into surface water bodies and needing**purification, 2005–2009*

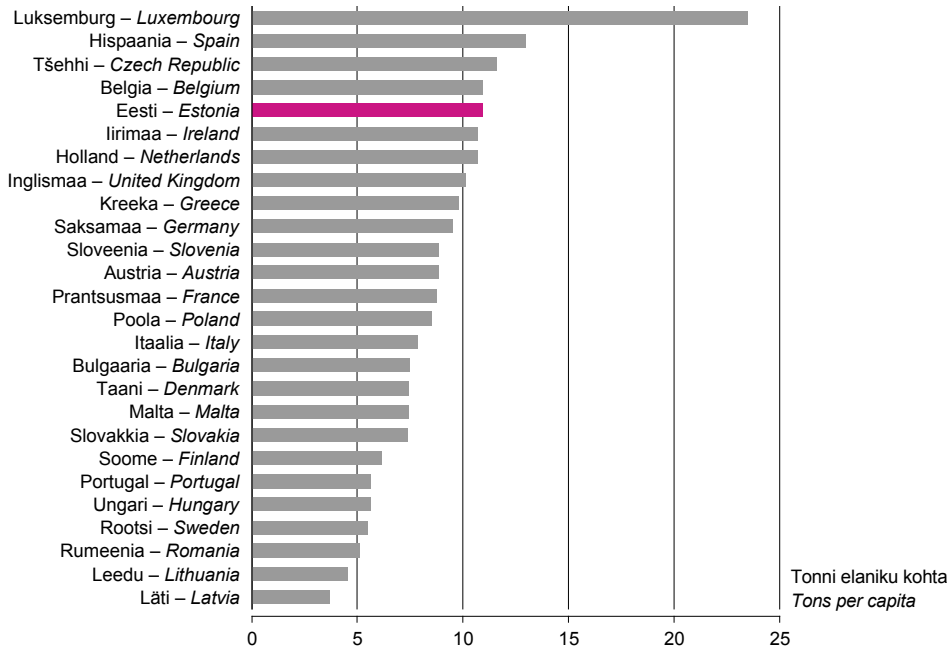
(tonni – tons)

Veesaasteaine	2005	2006	2007	2008	2009	<i>Water pollutant</i>
Orgaanilised reoained, BHT ₇ ^a	1 399	1 366	1 160	1 199	1 137	<i>Organic substances, BOD₇^a</i>
Heljum	2 636	2 727	3 185	4 959	3 780	<i>Suspended solids</i>
Üldlämmastik	1 771	1 621	1 646	1 881	1 751	<i>Total nitrogen</i>
Üldfosfor	146	146	138	146	146	<i>Total phosphorus</i>
Naftasaadused	79	40	34	46	..	<i>Oil products</i>

^a Hapnikukogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.^a *The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.***Tabel 5. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 2005–2009***Table 5. Greenhouse gas emissions, 2005–2009*(tuhat CO₂ ekvivalenttonni – thousand CO₂ equivalent tons)

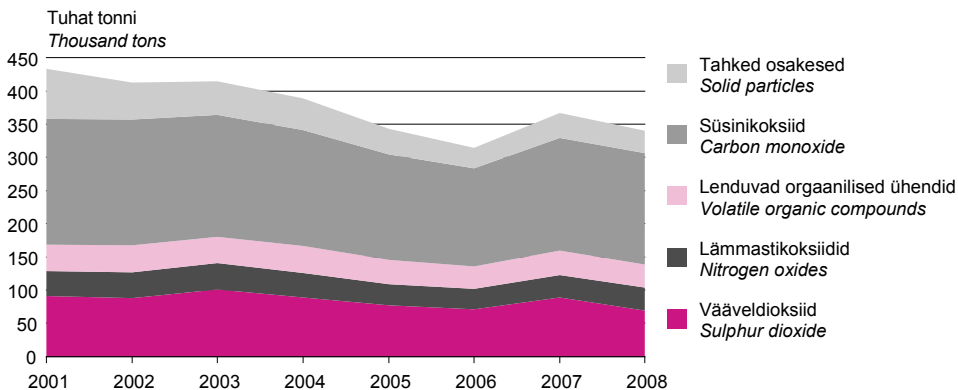
	2005	2006	2007	2008	2009	
Süsinikdioksiid	16 465	15 958	18 810	17 226	14 275	<i>Carbon dioxide</i>
Metaan	1 670	1 765	1 682	1 759	1 403	<i>Methane</i>
Dilämmastikoksiid	913	1 007	1 029	1 202	1 023	<i>Nitrous oxide</i>
F-gaasid	120	137	142	133	142	<i>F-gases</i>
KOKKU	19 168	18 868	21 663	20 321	16 843	<i>TOTAL</i>

Joonis 1. Süsihappegaasi emissioon elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2008
Figure 1. Emission of carbon dioxide per capita in the European Union countries, 2008

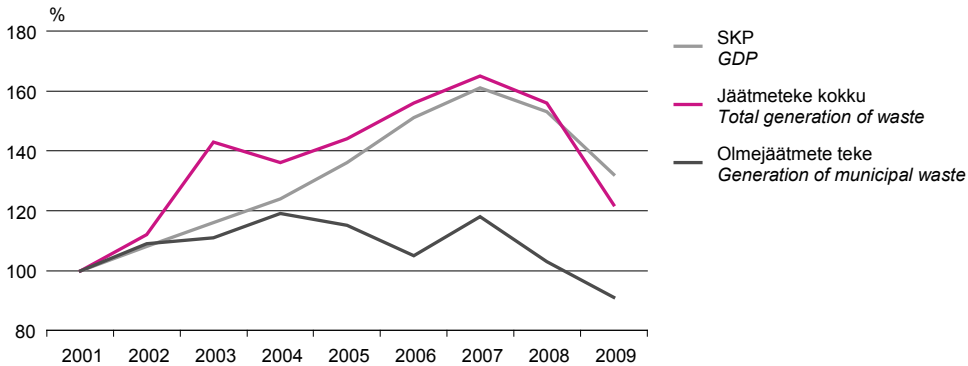

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Paiksete saasteallikate ja liiklusvahendite tekitatud õhusaaste, 2001–2008
Figure 2. Pollution of air from stationary and mobile sources, 2001–2008

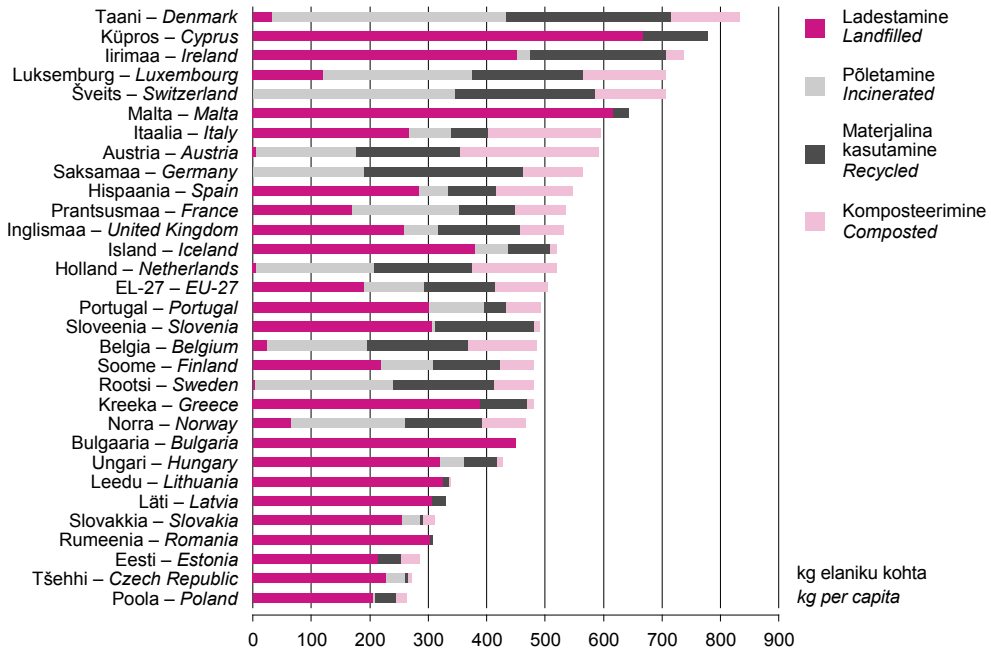
Joonis 3. Jäätmete ja olmejäätmete teke ning sisemajanduse koguprodukt (SKP)^a, 2001–2009
Figure 3. Generation of total waste and municipal waste and the gross domestic product (GDP)^a, 2001–2009

^a Aheldamise meetodil arvutatud sisemajanduse koguprodukt (referentsaasta on 2000).

^a Gross domestic product calculated according to chain-linking method (reference year 2000).

Joonis 4. Olmejäätmete taaskasutus materjalina Euroopa riikides, 2009
Figure 4. Material recovery of municipal waste in the European countries, 2009

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 6. Jäätmete töötlemine nende kõrvaldamiseks, 2006–2009*Table 6. Treatment of waste for waste disposal, 2006–2009*

(tonni – tons)

	2006	2007	2008	2009	
Maapealne või maa-alune ladestamine (sh prügilad)	10 875 203	12 070 628	11 644 312	8 495 787	<i>Deposit into or onto land (incl. landfill)</i>
Füüsikalis-keemiline töötlus	70 542	72 234	54 297	27 236	<i>Physico-chemical treatment</i>
Vedelate või püdelate jäätmete paigutamine maapealsetesse kaevanditesse, basseinidesse, paistiikidesse jms	73 475	46 769	262	1,4	<i>Placement of liquid or sludge discards into pits, ponds or naturally occurring repositories, etc.</i>
Tarindprügilatesse paigutamine	0	41 002	30 933	31 063	<i>Placement in special engineered landfills</i>
Bioloogiline töötlus	701	608	382	0,1	<i>Biological treatment</i>
Pinnastöötlus	221 300	..	0	90,1	<i>Land treatment</i>
Põletamine	41	21	0	0	<i>Thermal treatment</i>

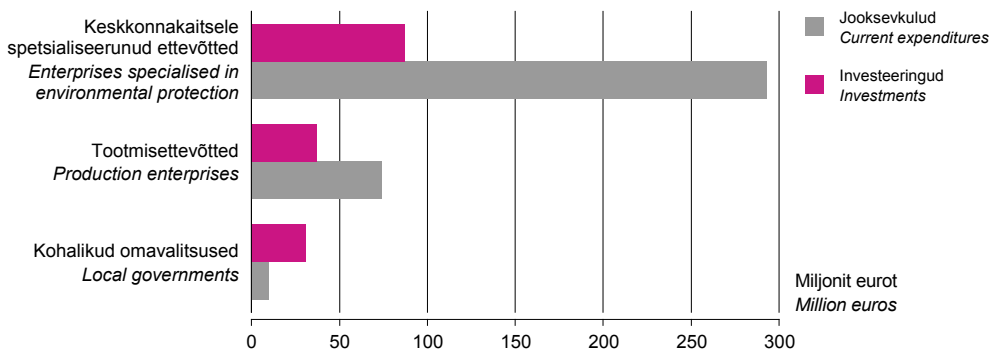
Tabel 7. Jäätmete kogumine ja taaskasutamine, 2005–2009*Table 7. Waste collection and recovery, 2005–2009*

(tonni – tons)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Paber, kartong ja pabertooted						<i>Paper, paperboard and paper products</i>
Kogumine	47 167	47 391	58 771	70 971	58 265	<i>Collection</i>
Taaskasutamine	7 205	6 504	8 804	6 558	5 677	<i>Recovery operations</i>
Klaas						<i>Glass</i>
Kogumine	22 250	26 127	34 162	36 865	36 899	<i>Collection</i>
Taaskasutamine	14 001	15 341	10 700	19 533	31 716	<i>Recovery operations</i>
Plast						<i>Plastics</i>
Kogumine	12 959	18 275	18 587	18 420	21 729	<i>Collection</i>
Taaskasutamine	5 869	10 907	12 831	11 069	17 379	<i>Recovery operations</i>
Tekstiil						<i>Textile</i>
Kogumine	2 305	2 956	2 041	1 995	1 377	<i>Collection</i>
Taaskasutamine	52	433	118	71	135	<i>Recovery operations</i>
Raud						<i>Ferrous metals</i>
Kogumine	502 159	562 457	506 870	395 899	261 574	<i>Collection</i>
Taaskasutamine	116 283	113 556	117 310	2 431	19 355	<i>Recovery operations</i>
Plii						<i>Lead</i>
Kogumine	193	263	360	293	183	<i>Collection</i>
Taaskasutamine	56	84	175	65	21	<i>Recovery operations</i>

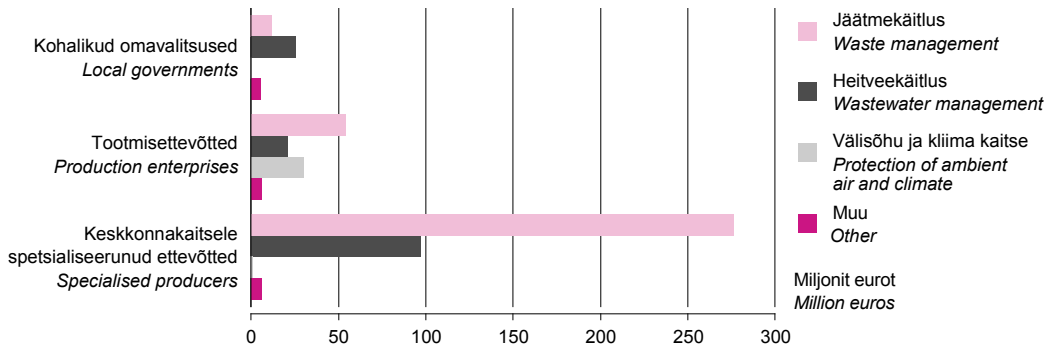
Tabel 8. Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2006–2009
Table 8. Treatment of waste for recovery or energy production, 2006–2009
 (tonni – tons)

	2006	2007	2008	2009	
Pinnasetöötlus põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamiseks	2 735 901	1 394 878	721 400	500 150	Land treatment for agricultural purposes or for improvement of state of environment
Muude anorgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine	2 908 114	3 462 124	3 254 329	2 146 494	Recovery of other inorganic waste
Kütuse või muu energiaallikana kasutamine	256 567	329 057	257 234	224 190	Use as a fuel or other means to generate energy
Metallide ja metallühendite ringlussevõtt või taasväärtustamine	13 110	19 258	20 967	35 911	Recovery and recycling of metals and metal compounds
Muude orgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine (sh kompostimine)	1 029 834	1 225 213	1 125 036	1 232 057	Recovery of other organic waste (incl. composting)
Õlide taasrafineerimine või korduvkasutamine	605	759	470	617	Waste oil recovery and reuse
Lahustite regenerereerimine	52	35	27	18	Regeneration of solvents

Joonis 5. Ettevõtete ja kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused kululiigi järgi, 2009
Figure 5. Environmental protection expenditures of enterprises and local governments by type of expenditure, 2009

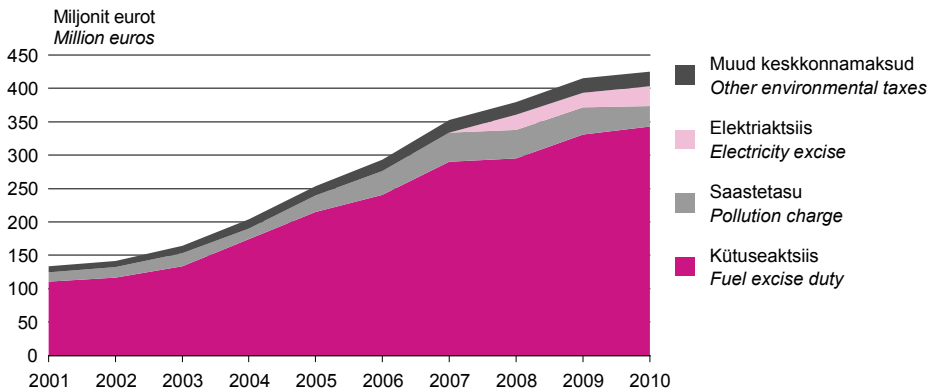
Joonis 6. Ettevõtete ja kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused keskkonnakaitse valdkonna järgi, 2009

Figure 6. Environmental protection expenditures of enterprises and local governments by environmental protection activity, 2009

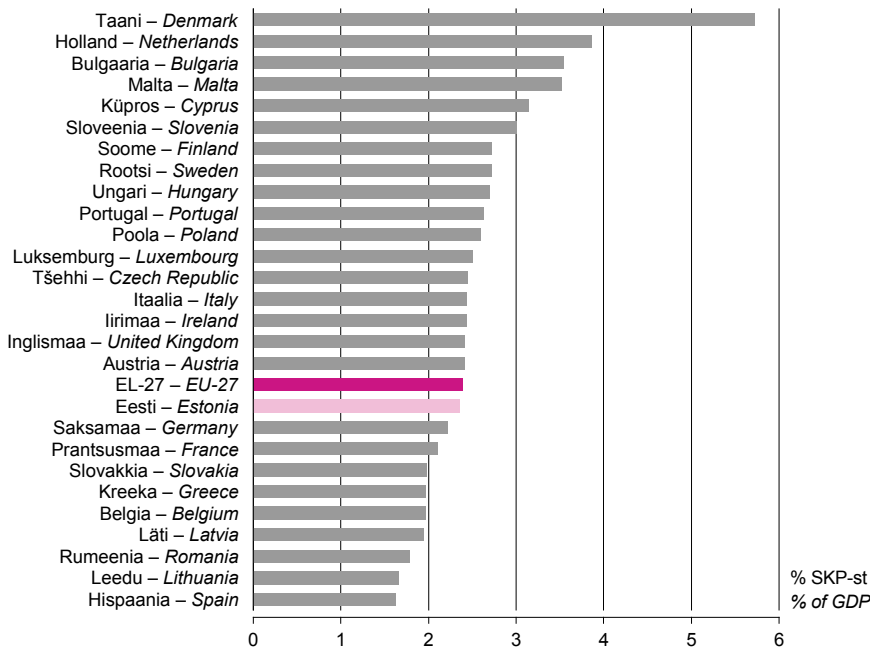
Joonis 7. Keskkonnamaksutulu laekumine, 2001–2010

Figure 7. Revenues of environmental taxes, 2001–2010

Joonis 8. Keskkonnamaksutulu osatähtus SKP-s Euroopa Liidu riikides, 2008

Figure 8. Share of environmental tax revenues in the GDP in the European Union countries, 2008

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 9. Keskkonnamaksude laekumine, 2006–2010

Table 9. Revenues of environmental taxes, 2006–2010

(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kütuseaktsiis	241,2	289,9	294,9	331,0	343,4	Fuel excise duty
Elektriaktsiis	-	-	22,7	21,9	30,5	Electricity excise
Saastetasu	34,7	44,0	42,9	41,3	30,9	Pollution charge
Vee erikasutuse õiguse tasu	7,6	9,4	10,2	10,9	13,0	Fee for the special use of water
Autode registreerimise tasu	4,7	4,6	3,0	2,6	3,5	Car registration fee
Raskeveokimaks	3,9	4,2	4,0	3,5	3,5	Heavy goods vehicle tax
Kalapüügiõiguse tasu	1,2	1,1	1,5	3,8	1,3	Fishing charge
Pakendiaktsiis	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Packaging excise duty
KOKKU	293,3	353,3	379,3	415,0	426,1	TOTAL

Metoodika

Keskkonnastatistika hõlmab nii keskkonnaseisundit (nt õhk, vesi, looduslik mitmekesisus) kui ka inimtegevuse mõju (nt saasteained, jäätmed) ning keskkonnameetmeid.

Keskkonnastatistika tegemiseks kasutab Statistikaamet põhiliselt teiste riigiasutuste kogutud andmeid, kuid on ka valdkondi, kus andmeid kogub Statistikaamet ise (nt keskkonnakaitsekulutused, taimekaitsevahendite kasutamine). Keskkonnakaitsekulutuste andmed saab Statistikaamet ettevõtetelt ja riigiasutustelt. Keskkonnamaksude andmete saamiseks on kasutatud riigi- ja kohalike omavalitsuste eelarvete kassalise täitmise aruandeid.

Palju keskkonnaandmeid saadakse olulise keskkonnamõjuga ettevõtetelt. Sellistele ettevõtetele väljastatakse keskkonnaluba, mille alusel nad võivad ammutada keskkonnast loodusressurssi või heita keskkonda etteantud normi piires heitgaase, -vett ja jäätmeid. Öhusaaste, heitvee ja jäätmetekke ning veekasutuse andmeid kogub Keskkonnateabe Keskus. Statistikaamet saab Keskkonnateabe Keskusest ka liigilise mitmekesisuse ja kaitsealade andmeid. Maavarade üle peab arvet Maaamet.

Methodology

Environment statistics cover the state of the environment (e.g. air, water and biodiversity) as well as the impact of human activities (e.g. air and water pollutants and waste) and environmental measures.

For the production of environment statistics, Statistics Estonia mainly uses the data collected by other government institutions. But there are also subject areas the data of which are collected by Statistics Estonia itself (e.g. environmental protection expenditures, pesticide use). Statistics Estonia collects data about environmental expenditures from enterprises and also government institutions. Environmental taxes statistics are based on the detailed data about the budget execution of central and local governments.

A lot of environment-related data are obtained from the enterprises with high environmental pressure. Pollution licenses are issued to such enterprises. On the basis of these licenses, enterprises have the right to extract mineral resources, discharge wastewater into environment, generate air pollution and waste. The respective basic environmental data are collected by the Estonian Environment Information Centre. From there Statistics Estonia also obtains data on the biodiversity and protected areas. Data about the use of mineral resources are managed by the Estonian Land Board.

Kirjandust ***Publications***

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke ***Useful links***

Keskkonnateabe Keskuse kodulehekülj
Homepage of the Estonian Environment Information Centre
<http://www.keskkonnainfo.ee/i>

Euroopa Keskkonnaagentuuri kodulehekülj
Homepage of the European Environment Agency
<http://www.eea.europa.eu/>

Keskkonnaandmed Eurostati koduleheküljel
Environmental data on Eurostat's homepage
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/environment/data/database>

RAHVASTIK

Kalev Noorkõiv, Mari Plakk, Jaana Rahno

Ülevaade

2011. aasta 1. jaanuaril oli Eesti arvestuslik rahvaarv 1 340 194. Loomulik iive oli 2010. aastal 35 inimese võrra positiivne tänu vähenenud surmade arvule. Meeste loomulik iive oli positiivne juba 2009. aastal. Naiste loomulik iive aga on endiselt negatiivne. Maakondadest oli 2010. aastal loomulik iive positiivne Harju-, Tartu- ja Raplamaal, kõige suurema negatiivse iibega maakond oli Ida-Virumaa. Eestlaste loomulik iive suurenas 2010. aastal varasema aastaga võrreldes veelgi – eestlaste sündide ja surmade vahe oli 1704.

2010. aastal vahetas Eesti sees elukohta üle maakonna, valla või linna piiri ligi 37 500 inimest. Siserändes võivad endiselt enim elanikke suuremate linnade lähivallad. Äärealadelt kolijate peamised sihtpunktid on Tallinn, regioonikeskus või maakonnakeskus. Pealinnast ja regiooni- või maakonnakeskusest rännatakse omakorda linna tagamaale.

Viimastel aastatel stabiilsena püsinud välisrände puhul suurenes 2010. aastal nii sisse- kui ka väljaränne – Eestisse immigratsioon 2810 ja Eestist emigreerunud 5294 inimest. Väljarände suurenemise üks põhjuseid oli kindlasti tööturu aeglane taastumine majanduslangusest ja pikaajaline tööpuudus, mis pani inimesi tööd otsima välismaal. Samal põhjusel vähenes ka sisseränne.

Eesti meeste oodatav eluiga on üks Euroopa madalmaid. 2009. aastal oli Eesti meeste oodatav eluiga sünnihetkel 69,8 aastat. Sellest lühema elueaga on vaid Läti ja Leedu mehed. Eesti meestest 10 aastat kauem elavad mehed Rootsis, Islandil, Liechtensteinis ja Šveitsis. Naiste oodatav eluiga oli Eestis 2009. aastal 80,1 aastat. Eesti naistest lühema elueaga on üheksa Euroopa Liidu riigi naised. Kõrgeim oli 2009. aastal naiste eluiga Prantsusmaal – 85,0 aastat.

Sündide arv suurenes. 2010. aastal sündis 15 825 last ehk 62 last rohkem kui eelmisel aastal. Summaarne sündimuskordaja, mis näitab keskmist sünnitatud laste arvu naise kohta sama aasta sündimuse juures, tõusis 2010. aastal 1,64-ni. Rahvastiku taastootmiseks aga peaks see olema vähemalt 2,10.

Eestlaste osatähtsus sündinute hulgas oli 2010. aastal 75%, mis oli viimase poole sajandi suurim.

Praeguse aja sünnitajatel on kõrgem vanus kui paarkümmend aastat tagasi. Naised soovivad kõigepealt omandada hariduse ja asuda tööle ning alles seejärel sünnitada lapsed. Seetõttu lükkub laste saamine järjest vanemasse ikka. Sündimuse vanuskordajad näitavad sündimuse vähenemist 20. eluaastates ja suurenemist 30. eluaastates naiste puhul. Ema keskmine vanus lapse sünnil ja ema keskmine vanus esimese lapse sünnil on seetõttu aasta-aastalt tõusnud. 2010. aastal oli ema keskmine vanus lapse sünnil 29,3 aastat. Paljudes Euroopa riikides (Soome, Rootsi, Iirimaa, Prantsusmaa, Hispaania, Itaalia jt) aga on ema keskmine vanus üle 30 aasta.

Hariduse omandamise soovi enne laste saamist näitab ka kõrgharidusega sünnitajate osatähtsuse suurenemine sünnitajate hulgas. Kui veel viis aastat tagasi oli kõrgharidusega sünnitajaid 27% kõikidest sünnitajatest, siis 2010. aastal juba 39%.

Majanduslangusest tingitud töötute arvu kasv kajastub ka sünnitajate hulgas. Võrreldes 2008. aastaga vähenes 2009. ja 2010. aastal töötavate ja suurenes töötute sünnitajate arv.

Abortide arv on üha vähenenud. 2010. aastal vähenes abortide arv taas. Aasta jooksul registreeriti kokku 9087 aborti, neist 7068 tehti naise omal soovil või meditsiinilisel näidustusel (legaalselt indutseeritud). 1000 viljakas eas naise kohta tehti 2010. aastal 21,6 aborti ja saja elussünni kohta 44,7 aborti.

Jätkub surmade arvu vähenemine nii absoluut- kui ka suhtarvudes. 2010. aastal suri 15 790 inimest, mis teeb 11,8 surmajuhtu 1000 elaniku kohta. Aasta varem oli 1000 elaniku kohta 12,0 surmajuhtu. Teist aastat järjest suri mehi vähem kui naisi – 49,2%. See viitab meeste keskmise eluea tõusule. Põhilised surmapõhjused on meil samad nagu teistes arenenud riikides. Üle poole

kõigist surmajuhtudest põhjustavad vereringeelundite, sh südamehaigused. Nende osatähtsus 2009. aastaga võrreldes veidi suurenes ning on meestel 48% ja naistel isegi 63%. Teisel kohal on kasvajatest põhjustatud surmad. Õnnetusjuhtumite, mürgistuste või traumade tõttu surnute osatähtsus on vähenenud 15%-st 1994. aastal 7%-ni 2010. aastal ning viimasel kolmel aastal on see märgatavalt vähenenud just meestel. 2010. aastal hukkus õnnetusjuhtumite tagajärjel 867 meest ja 258 naist.

Endiselt väheneb ka imikusuremus. 2010. aastal suri enne aastaseks saamist 53 last (34 poissi ja 19 tüdrukut), mis teeb 3,3 imikusurma 1000 elussünni kohta. See on väiksem kui EL-i keskmine, mis aastatel 2009 ja 2010 oli 4,3. Surnultsünde oli 66 ehk 11 võrra vähem kui aasta varem. 1000 sündinu kohta oli surnultsünde 4,2. Imikusurmi oli 2009. ja 2010. aastal vähem kui surnultsünde.

Abiellumiste arv on jõudnud madalseisu. Abiellumise ja majandusbuumi tippajale, aastatele 2006–2007 järgnenud abiellumiste arvu kiire vähenemine on hakanud aeglustuma. 2010. aastal sõlmiti 5066 abielu ehk 6% vähem kui aasta varem. Aastatel 2008 ja 2009 vähenes abielude arv seevastu üle 12% aastas. 2010. aastal sõlmiti 1000 elaniku kohta 3,8 abielu (2006. ja 2007. aastal 5,2). Ühiseid lapsi on ligi 30%-l abiellunud paaridest, kuid võrreldes 2009. aastaga ühiste lastega paaride osatähtsus veidi vähenes. 9%-l paaridest oli ühiseid lapsi vähemalt kaks. Abiellunutest oli varem abielu olnud 27% meestest ja 26% naistest. Korduvabielude osatähtsus on Eestis üks EL-i suuremaid.

Abiellumisvanus tõusis nii meestel kui ka naistel 0,3 aasta võrra. Meeste keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel on 30,4 ja naistel 27,9 aastat. Alates 1994. aastast on naise keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel olnud kõrgem kui naise keskmine vanus esimese lapse sünnil. See tähendab, et paljud naised sünnitavad enne lapse ja siis abielluvad. Aastatel 2007–2010 oli see vahe umbes poolteist aastat.

Ka lahutuste arv vähenes. 2010. aastal lahutati 2989 abielu ehk 6% vähem kui aasta varem. Abielu kestuse arvestuses 2009. aastaga võrreldes suuri muutusi polnud. 30% lahutatud abieludest oli kestnud alla viie aasta. Neist kõige rohkem lahutati kolm aastat kestnud ja seega abiellumis- ja majandusbuumi tippajal, 2007. aastal sõlmitud abielusid. Veerand lahutatud abieludest oli kestnud üle 20 aasta ja peaaegu sama palju (22%) lahutati 5–9 aastat kestnud abielusid. Abielud, mis on juba kestnud kümme aastat, on järgmised kümme aastat püsivamad: 10–14 ja 15–19 aastat kestnud abielud andsid 2009. ja 2010. aastal 11–12% lahutustest. Korduvabielu lahutanute osatähtsus suurenes meestel 24%-ni, naistel oli see 22%.

Varasema aastaga võrreldes oli mullu suurem nende lahutuste osatähtsus, kus paaril on ühiseid alaealisi lapsi. Vähemalt üks alaealine laps on 53%-l lahutanud paaridest, aasta varem lahutanutest 50%-l.

POPULATION

Kalev Noorkõiv, Mari Plakk, Jaana Rahno

Overview

On 1 January 2011, the population number in Estonia was estimated to be 1,340,194. In 2010, the natural increase was positive by 35 persons due to a decline in the number of deaths. The natural increase of men was positive already in 2009. But the natural increase of women is continuously negative. In 2010 natural increase was positive in three counties: in Harju, Tartu and Rapla counties. The largest negative increase was reported in Ida-Viru county. The natural increase of Estonians continued to increase in 2010 compared to the previous year – the difference between the number of births and deaths of Estonians was 1,704.

In 2010 the internal migration within Estonia, i.e. moving across the county, rural municipality or city borders to reside in another settlement unit, was about 37,500 persons. Like before, the main

direction in the internal migration is towards the rural settlements located around larger cities. People who come from peripheries move to Tallinn or regional or county centres. People from the capital or regional or county centres move to rural settlements around cities.

The external migration that had been stable for the last few years underwent a leap in 2010 in immigration and emigration – 2,810 persons immigrated to and 5,294 persons emigrated from Estonia. One of the reasons for the increase in emigration was definitely a slow recovery of the labour market from the economic recession and long-term unemployment that forced people to find a job abroad. Immigration decreased for the same reason.

The life expectancy of men in Estonia is one of the lowest in Europe. In 2009 the life expectancy of men at birth was 69.8 years in Estonia. Only the men in Latvia and Lithuania had a shorter life expectancy than that. Men in Sweden, Iceland, Liechtenstein and Switzerland live 10 years longer than the men in Estonia. In 2009 the life expectancy of women at birth was 80.1 years in Estonia. In nine European Union countries women have a shorter life expectancy than the women in Estonia. In 2009 France had the highest life expectancy of women – 85.0 years.

The number of births increased. In 2010, 15,825 children were born, which is 62 children more than a year earlier. Total fertility rate – the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year – increased to 1.64 in 2010. For population reproduction this indicator should be at least 2.10.

In 2010, the proportion of Estonians among live births was 75%, which was the highest indicator during the last half a century.

Nowadays, women give birth to a child at a higher age than 20 years ago. Women want to finish schools first, start working and have children after that. Therefore, women tend to have children at higher ages. The age-specific fertility rates show a decline in fertility at the age of 20s and an increase in fertility at the age of 30s. Mother's mean age at childbirth and mother's mean age at birth of the first child have therefore both increased year by year. In 2010, mother's mean age at childbirth was 29.3 years. In a lot of European countries (Finland, Sweden, Ireland, France, Spain, Italy, etc.) the mean age of a mother is over 30 years.

Increase in the share of women with higher education giving birth to children also shows the desire to attain education before having children. Five years ago the percentage of women with higher education who gave birth to a child was 27%, in 2010 the percentage was already 39%.

An increase in the number of the unemployed caused by the recession is also reflected in the number of women who give birth to children. In 2009 and 2010 compared to 2008, the number of employed women giving birth to a child decreased and the number of unemployed women giving birth to a child increased.

The number of abortions has been continuously decreasing. In 2010 the number of abortions continued to decline. A total number of 9,087 abortions, incl. 7,068 legally induced abortions, were registered during the year. There were 21.6 abortions per 1,000 fertile women and 44.7 abortions per 100 live births in 2010.

The number of deaths continues to decline in both absolute and relative terms. In 2010, 15,790 persons died, which makes 11.8 deaths per 1,000 inhabitants. A year earlier there were 12.0 deaths per 1,000 inhabitants. For the second consecutive year, fewer males died than females – 49.2%. This indicates an increase in the males' average life expectancy. The main causes of death are the same by us as in other developed countries. More than a half of all deaths are caused by diseases of the circulatory system, incl. heart diseases. Compared to 2009, their share slightly grew and reached 48% in case of males and even 63% in case of females. Malignant neoplasms constitute the second main cause of death. The share of deaths because of accidents and poisonings has declined from 15% in 1994 to 7% in 2010. Over the last three years, this proportion has significantly declined especially among males. In 2010, 867 males and 258 females were killed in accidents.

Infant mortality continues to decline, too. In 2010, 53 children (34 boys and 19 girls) died before their first birthday, which makes 3.3 infant deaths per 1,000 live births. This indicator is lower than the EU-27 average, which was 4.3 in 2009 and 2010. There were 66 stillbirths, which makes 11 stillbirths less than a year earlier. There were 4.2 stillbirths per 1,000 births. In 2009 and 2010, there were less infant deaths than stillbirths.

The number of contracted marriages has dropped to a low point. A rapid decline in the number of marriages, which followed the marriage and economic boom years of 2006–2007, has started to slow down. In 2010, 5,066 marriages were contracted – 6% less than a year before. In 2008 and 2009, the number of marriages had an annual decrease of over 12%. In 2010, 3.8 marriages were contracted per 1,000 inhabitants (5.2 in 2006 and in 2007). Nearly 30% of married couples have common children, but compared to 2009, the share of couples with common children slightly decreased. 9% of couples had at least two common children. For 27% of males and 26% of females, the contracted marriage was not their first marriage. In Estonia the share of remarriages is one of the largest in the EU.

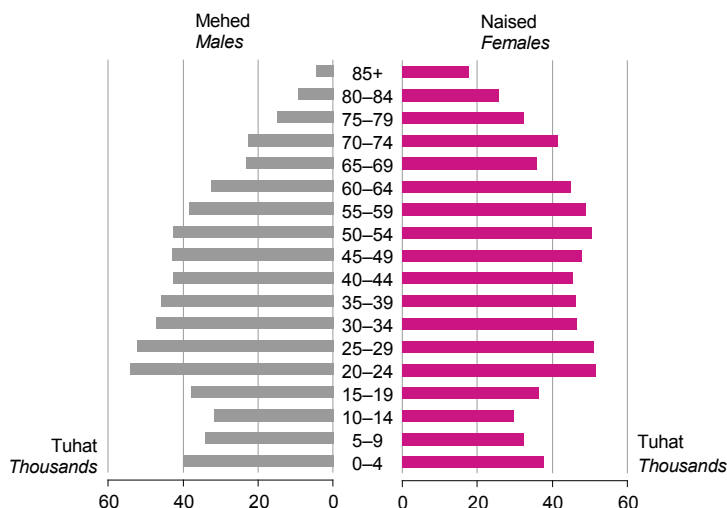
The mean age at the contraction of marriage rose by 0.3 years for both males and females. The mean age of males at the contraction of first marriage is 30.4 and that of females – 27.9 years. Since 1994 the mean age at a female's first marriage has been higher than a female's mean age at birth of the first child. This means that a lot of females give birth to a child before they get married. In 2007–2010, the difference was about one and a half years.

The number of divorces also fell. In 2010, 2,989 marriages were dissolved, which is 6% less than a year earlier. There were no big changes in the duration of marriage compared to the previous year. 30% of dissolved marriages had lasted less than five years. Among this group, marriages having lasted for three years and hence concluded at the peak of the economic and marriage boom in 2007 constituted the largest number of dissolved marriages. A quarter of the dissolved marriages had lasted for over 20 years, and almost as many (22%) had lasted for 5–9 years. Marriages, which have already lasted for 10 years, are more stable during the following 10 years: the marriages falling into the duration groups of 10–14 and 15–19 years accounted for 11–12% of divorces in 2009 and 2010. The share of dissolved remarriages increased to 24% for males, for females this percentage was 22%.

Last year compared to the previous year, the share of divorces whereby the spouses had common minor children increased. 53% of divorced couples had at least one minor child, a year earlier the same rate was 50%.

Joonis 1. Rahvastiku vanuspüramiid, 2011

Figure 1. Population age-pyramid, 2011
(aasta alguses – at the beginning of the year)

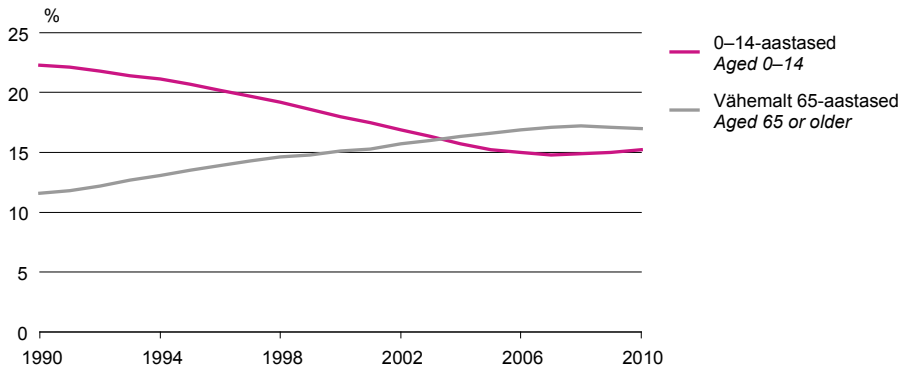

Tabel 1. Rahvaarv aasta alguses, 2007–2011
Table 1. Population at the beginning of the year, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed	618 245	617 410	617 299	617 323	617 757	Males
Naised	724 164	723 525	723 116	722 804	722 437	Females
KOKKU	1 342 409	1 340 935	1 340 415	1 340 127	1 340 194	TOTAL

Joonis 2. Noored ja vanad rahvastikus, 1990–2010
Figure 2. The young and the elderly in the population, 1990–2010

(% aasta keskmisest rahvaarvust – % of mean annual population)

Tabel 2. Oodatav eluiga soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 2. Life expectancy by sex and age, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Meeste vanus						Age of males
0	67,3	67,4	67,1	68,6	69,8	0
1	66,7	66,7	66,5	68,0	69,1	1
15	52,9	53,0	52,8	52,2	55,4	15
45	26,2	26,3	26,2	27,1	28,9	45
65	13,1	13,2	13,2	13,6	14,4	65
Naiste vanus						Age of females
0	78,1	78,5	78,7	79,2	80,1	0
1	77,5	77,7	78,1	78,6	79,3	1
15	63,9	63,9	64,4	64,7	65,4	15
45	35,0	35,0	35,5	35,7	36,2	45
65	18,1	18,2	18,5	18,6	18,3	65

Tabel 3. Rahvastiku rahvuskoosseis, 1989, 2000, 2010
Table 3. Ethnic composition of the population, 1989, 2000, 2010
 (aasta alguses – at the beginning of the year)

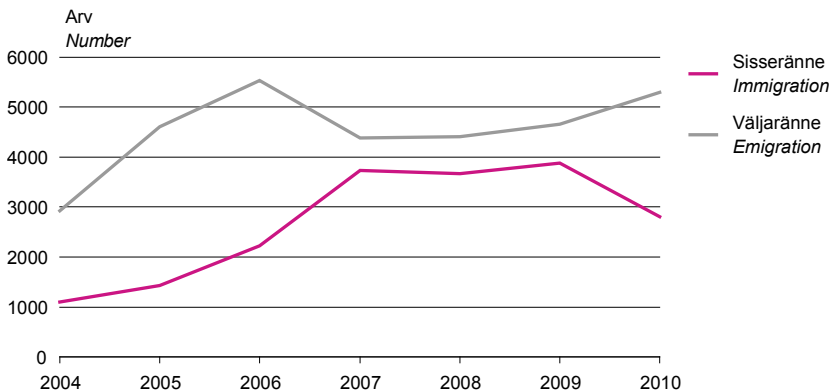
	1989 ^a		2000 ^a		2010 ^b		
	Arv <i>Number</i>	10 000 elaniku kohta <i>Per 10,000 inhabitants</i>	Arv <i>Number</i>	10 000 elaniku kohta <i>Per 10,000 inhabitants</i>	Arv <i>Number</i>	10 000 elaniku kohta <i>Per 10,000 inhabitants</i>	
Eestlased	963 281	6 153	930 219	6 790	922 398	6 883	<i>Estonians</i>
Venelased	474 834	3 033	351 178	2 563	342 379	2 555	<i>Russians</i>
Ukrainlased	48 271	308	29 012	212	27 722	207	<i>Ukrainians</i>
Valge- venelased	27 711	177	17 241	126	15 504	116	<i>Belorussians</i>
Soomlased	16 622	106	11 837	86	10 639	79	<i>Finns</i>
Juudid	4 613	29	2 145	16	1 801	13	<i>Jews</i>
Tatarlased	4 058	26	2 582	19	2 445	18	<i>Tatars</i>
Sakslased	3 466	22	1 870	14	1 912	14	<i>Germans</i>
Lätlased	3 135	20	2 330	17	2 196	16	<i>Latvians</i>
Poolakad	3 008	19	2 193	16	2 012	15	<i>Poles</i>
Leedulased	2 568	17	2 116	15	2 050	15	<i>Lithuanians</i>
Muu	14 095	90	9 410	69	9 069	68	<i>Other</i>
Teadmata	-	-	7 919	58	-	-	<i>Unknown</i>
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	1 340 127	10 000	<i>TOTAL</i>

^a Rahvaloenduse andmed.

^b Elanikud, kelle rahvus on teadmata, on jaotatud rahvuste vahel proportsionaalselt.

^a *Data of the Population Census.*
^b *Inhabitants whose ethnic nationality is unknown have been distributed proportionally between ethnic nationalities.*
Tabel 4. Siseränne soo järgi, 2006–2010
Table 4. Internal migration by sex, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Mehed	16 977	17 336	14 743	17 976	17 324	<i>Males</i>
Naised	20 388	20 486	16 820	19 308	20 067	<i>Females</i>
KOKKU	37 365	37 822	31 563	37 284	37 391	<i>TOTAL</i>

Joonis 3. Välisränne, 2004–2010
Figure 3. External migration, 2004–2010

Tabel 5. Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2006–2010
 Table 5. Births, deaths and natural increase, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Elussünnid	14 877	15 775	16 028	15 763	15 825	Live births
Surmad	17 316	17 409	16 675	16 081	15 790	Deaths
Loomulik iive	-2 439	-1 634	-647	-318	35	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	11,1	11,8	12,0	11,8	11,8	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	12,9	13,0	12,4	12,0	11,8	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	-1,8	-1,2	-0,5	-0,2	0,0	Rate of natural increase

Tabel 6. Eestlaste sünnid, surmad ja loomulik iive, 2006–2010
 Table 6. Births, deaths and natural increase of Estonians, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Elussünnid	10 678	11 195	11 578	11 442	11 866	Live births
Surmad	11 502	11 372	10 983	10 526	10 162	Deaths
Loomulik iive	-824	-177	595	916	1 704	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	11,6	12,2	12,6	12,4	...	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	12,5	12,3	11,9	11,4	...	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	-0,9	-0,2	0,7	1,0	...	Rate of natural increase

Joonis 4. Sünnid ja surmad, 1990–2010
 Figure 4. Births and deaths, 1990–2010

Tabel 7. Sündimuse näitajad, 2006–2010
 Table 7. Fertility indicators, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Summaarne sündimuskordaja	1,55	1,64	1,66	1,63	1,64	Total fertility rate
Taaste brutokordaja	0,740	0,794	0,801	0,797	0,789	Gross reproduction rate
EMA keskmine vanus lapse sünnil	28,37	28,53	28,80	29,05	29,34	Mean age of mother at childbirth
esimese lapse sünnil	25,36	25,42	25,77	26,05	26,30	at birth of the first child

Tabel 8. Sünnituste arv ja mitmikesünnitused, 2006–2010^a
Table 8. Number of deliveries and multiple births, 2006–2010^a

	2006	2007	2008	2009	2010	
Üks laps	14 550	15 428	15 556	15 302	15 419	<i>Single</i>
Kaksikud	187	191	256	266	230	<i>Twins</i>
Kolmikud	3	10	8	2	4	<i>Triplets</i>
KOKKU	14 740	15 629	15 820	15 570	15 653	TOTAL
Mitmikesünnitusi 10 000 sünnituse kohta	128,9	128,6	166,9	172,1	149,5	<i>Multiple births per 10,000 deliveries</i>

^a Sh surmutsünnid.

^a Incl. stillbirths.

Tabel 9. Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2006–2010
Table 9. Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2006–2010

Ema rahvus, lapse sugu	2006	2007	2008	2009	2010	Mother's ethnic nationality, sex of the child
Eestlased	10 678	11 195	11 578	11 442	11 866	<i>Estonians</i>
poisid	5 590	5 730	5 945	5 832	6 160	<i>boys</i>
tüdrukud	5 088	5 465	5 633	5 610	5 706	<i>girls</i>
Teised rahvused	4 199	4 573	4 448	4 321	3 959	<i>Other ethnic nationalities</i>
poisid	2 166	2 368	2 313	2 190	2 006	<i>boys</i>
tüdrukud	2 033	2 205	2 135	2 131	1 953	<i>girls</i>
KOKKU^a	14 877	15 775	16 028	15 763	15 825	TOTAL^a
poisid	7 756	8 100	8 259	8 022	8 166	<i>boys</i>
tüdrukud	7 121	7 675	7 769	7 741	7 659	<i>girls</i>
Eestlaste osatähtsus, %	71,8	71,0	72,2	72,6	75,0	<i>Share of Estonians, %</i>

^a Sh need, kelle rahvus on teadmata.

^a Incl. persons whose ethnic nationality is unknown.

Tabel 10. Elussündinud ema vanuse järgi, 2006–2010
Table 10. Live births by mother's age, 2006–2010

Ema vanus	2006	2007	2008	2009	2010	Mother's age
Kuni 16	25	27	26	14	15	<i>Until 16</i>
16–19	1 085	1 145	1 019	840	636	<i>16–19</i>
20–24	3 556	3 720	3 566	3 325	3 172	<i>20–24</i>
25–29	4 799	4 930	5 066	5 193	5 242	<i>25–29</i>
30–34	3 463	3 739	3 961	3 850	4 121	<i>30–34</i>
35–39	1 625	1 847	1 980	2 100	2 155	<i>35–39</i>
40–44	309	354	386	425	473	<i>40–44</i>
45+	15	13	24	16	11	<i>45+</i>
KOKKU	14 877	15 775	16 028	15 763	15 825	TOTAL

Tabel 11. Sündimuse vanuskordajad^a ema vanuse järgi, 2006–2010
Table 11. Age-specific fertility rates^a by mother's age, 2006–2010

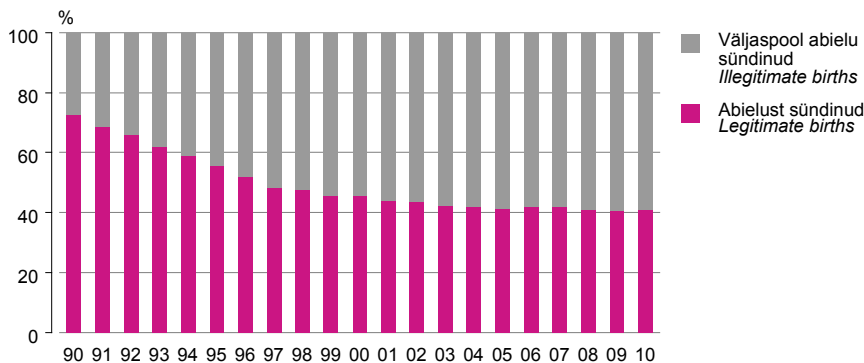
Ema vanus	2006	2007	2008	2009	2010	Mother's age
15–19	21,9	24,1	23,0	20,5	17,1	15–19
20–24	69,1	71,7	68,2	63,6	61,2	20–24
25–29	102,2	103,6	104,3	104,2	103,2	25–29
30–34	74,5	80,9	85,8	83,3	88,8	30–34
35–39	35,2	39,4	42,0	44,6	46,1	35–39
40–44	6,5	7,7	8,5	9,5	10,5	40–44
45–49	0,3	0,3	0,5	0,3	0,2	45–49
15–49	43,7	46,6	47,8	47,5	48,3	15–49

^a Elussünde 1000 vastavas vanuses naise kohta.

^a Live births per 1,000 females at the specified age.

Tabel 12. Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2006–2010
Table 12. Live births by birth order, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
1. laps	7 175	7 519	7 609	7 210	6 678	1st child
2. laps	5 119	5 417	5 524	5 552	5 938	2nd child
3. laps	1 796	1 997	2 029	2 093	2 211	3rd child
4. laps	447	505	535	571	639	4th child
5. laps	186	195	168	196	206	5th child
6. laps	68	59	82	67	71	6th child
7. laps	44	33	41	30	33	7th child
8. laps	17	25	19	19	22	8th child
9. laps	9	15	14	13	7	9th child
Vähemalt 10. laps	16	10	7	12	20	At least 10th child
KOKKU	14 877	15 775	16 028	15 763	15 825	TOTAL

Joonis 5. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed, 1990–2010
Figure 5. Legitimate live births and illegitimate live births, 1990–2010

Tabel 13. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed ema vanuse järgi, 2006–2010
Table 13. Legitimate and illegitimate live births by mother's age, 2006–2010

	Ema vanus <i>Mother's age</i>								Kokku <i>Total</i>
	Kuni 16 <i>Until 16</i>	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	
Registreeritud abielust sündinud lapsed – <i>Legitimate births</i>									
2006	1	149	1 151	2 113	1 782	842	171	3	6 212
2007	1	165	1 228	2 153	1 894	976	188	11	6 616
2008	2	153	1 075	2 155	1 919	1 034	206	17	6 561
2009	-	107	937	2 202	1 881	1 073	224	11	6 435
2010	-	71	864	2 186	2 005	1 088	243	9	6 466
Väljaspool abielu sündinud lapsed – <i>Illegitimate births</i>									
isa tuvastatud ^a – <i>father identified^a</i>									
2006	11	650	1 997	2 381	1 487	652	111	9	7 298
2007	11	712	2 128	2 494	1 659	754	146	1	7 905
2008	10	666	2 144	2 642	1 829	832	150	6	8 279
2009	4	534	2 043	2 735	1 768	913	157	4	8 158
2010	11	432	1 992	2 821	1 930	931	196	2	8 315
isa tuvastamata – <i>father not identified</i>									
2006	13	286	408	305	194	131	27	3	1 367
2007	15	268	364	283	186	117	20	1	1 254
2008	14	200	347	269	213	114	30	1	1 188
2009	10	199	345	256	201	114	44	1	1 170
2010	4	133	316	235	186	136	34	-	1 044

^a Isa on tuvastatud, kui sünd on registreeritud kas abielutunnistuse, isaduse tuvastamise kohtuotsuse, vanemate ühise või isa sellekohase avalduse alusel. Isa on tuvastamata, kui sünd on registreeritud ema avalduse põhjal ja sünniaktis ei ole isa kohta andmeid.

^a *The father is considered to be identified if the birth was registered on the basis of the marriage certificate, the co-application of parents, the application of the father or the judgement about the identification of paternity. The father is considered as not identified if the birth was registered by the application of the mother and the data about the father are missing in the birth certificate.*

Tabel 14. Elusündinud ema hariduse järgi, 2006–2010

Table 14. Live births by mother's education, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Alg- või põhiharidus	2 578	3 213	2 839	2 689	2 492	<i>Primary or basic education</i>
Keskharidus	7 875	7 658	7 764	7 363	7 179	<i>Secondary education</i>
Kõrgharidus	4 423	4 903	5 419	5 709	6 144	<i>Higher education</i>
Haridus teadmata	1	1	6	2	10	<i>Education unknown</i>
KOKKU	14 877	15 775	16 028	15 763	15 825	<i>TOTAL</i>

Tabel 15. Elusündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2006–2010

Table 15. Live births by mother's socio-economic status, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Töötav	10 927	11 878	12 274	11 671	10 822	<i>Employed</i>
Töötu (Üli)õpilane	517	465	463	653	869	<i>Unemployed</i>
Töövõimetu	1 054	508	965	975	875	<i>Student</i>
Muu mitteaktiivne	40	37	28	22	43	<i>Disabled</i>
Muu mitteaktiivne	2 336	2 879	2 291	2 439	3 210	<i>Other inactive</i>
Teadmata	3	8	7	3	6	<i>Unknown</i>
KOKKU	14 877	15 775	16 028	15 763	15 825	<i>TOTAL</i>

Tabel 16. Abordid, 2006–2010^a
 Table 16. Abortions, 2006–2010^a

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kokku	11 625	11 123	10 699	9 693	9 087	<i>Total</i>
tuhande 15–49-aastase naise kohta	34,1	32,9	31,9	29,2	27,7	<i>per thousand females aged 15–49</i>
saja elussünni kohta	78,1	70,5	66,8	61,5	57,4	<i>per hundred live births</i>
Legaalselt indutseeritud abordid	9 378	8 883	8 409	7 542	7 068	<i>Legally induced abortions</i>
tuhande 15–49-aastase naise kohta	27,5	26,2	25,1	22,7	21,6	<i>per thousand females aged 15–49</i>
saja elussünni kohta	63,0	56,3	52,5	47,8	44,7	<i>per hundred live births</i>

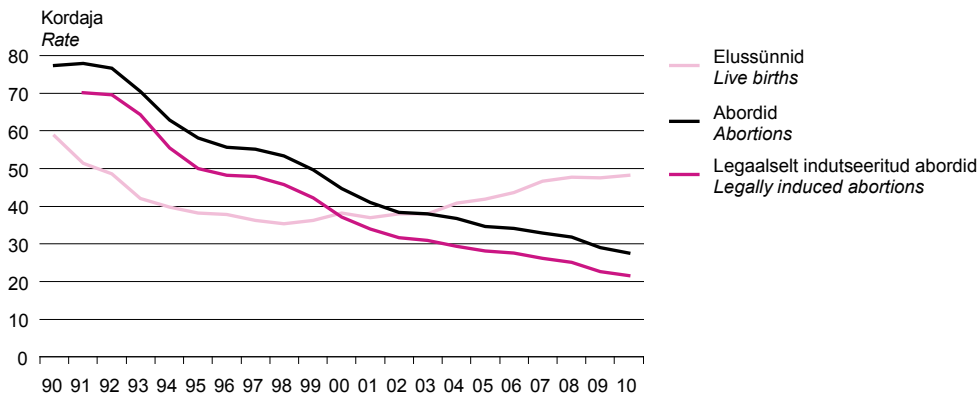
^a Abort on raseduse katkemine või katkestamine. Legaalselt indutseeritud abort on raseduse seaduslik katkestamine raseda naise soovil või meditsiinilistel näidustustel.

^a Abortion is termination (spontaneous or induced) of pregnancy.

Legally induced abortion is legal termination of pregnancy performed at the request of the pregnant woman or medical indications.

Joonis 6. Elussünnid ja abordid tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1990–2010

Figure 6. Live births and abortions per thousand females aged 15–49, 1990–2010

Tabel 17. Perinataalsurmad, 2006–2010

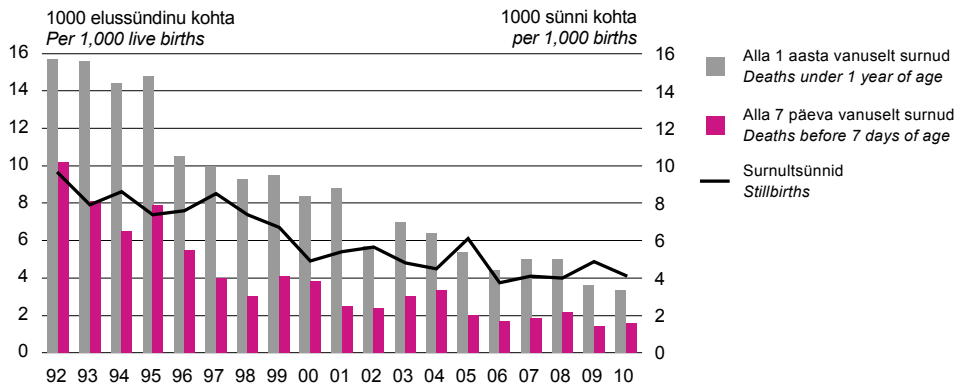
Table 17. Perinatal deaths, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Hilised lootesurmad (surnultsünnid)	56	65	64	77	66	<i>Late foetal deaths (stillbirths)</i>
poisid	30	37	33	40	41	<i>boys</i>
tüdrukud	26	28	31	37	25	<i>girls</i>
1000 sündinu kohta	3,8	4,1	4,0	4,9	4,2	<i>per 1,000 births</i>
Varajased neonataalsurmad (0–6 päeva vanuses)	25	29	35	22	25	<i>Early neonatal deaths (0–6 days of age)</i>
poisid	14	14	22	10	13	<i>boys</i>
tüdrukud	11	15	13	12	12	<i>girls</i>
1000 elussündinu kohta	1,7	1,8	2,2	1,4	1,6	<i>per 1,000 live births</i>

Tabel 18. Imikusuremus, 2006–2010
Table 18. Infant mortality, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Alla ühe aasta vanuselt surnud	66	79	80	57	53	Deaths under one year of age
poisid	44	42	46	34	34	boys
tüdrukud	22	37	34	23	19	girls
Imikusuremusordaja	4,4	5,0	5,0	3,6	3,3	Infant mortality rate
poisid	5,7	5,2	5,6	4,2	4,2	boys
tüdrukud	3,1	4,8	4,4	3,0	2,5	girls

Joonis 7. Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2010
Figure 7. Perinatal and infant mortality, 1992–2010

Tabel 19. Surnud vanuse järgi ja suremuse vanuskordajad (SVK)^a, 2007–2010
Table 19. Deaths by age and the age-specific mortality rates (ASMR)^a, 2007–2010

Vanus	Surnute arv – Number of deaths				SVK – ASMR				Age
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	
0–4	97	96	70	76	1,38	1,31	0,93	0,99	0–4
5–9	11	9	10	14	0,18	0,14	0,16	0,21	5–9
10–14	17	16	7	9	0,25	0,25	0,11	0,15	10–14
15–19	53	58	29	36	0,53	0,62	0,34	0,46	15–19
20–24	161	129	105	74	1,53	1,21	0,98	0,7	20–24
25–29	185	135	163	125	1,91	1,37	1,61	1,22	25–29
30–34	160	158	160	143	1,73	1,71	1,72	1,53	30–34
35–39	216	178	183	171	2,35	1,91	1,97	1,85	35–39
40–44	334	273	231	207	3,77	3,14	2,66	2,37	40–44
45–49	616	498	445	388	6,38	5,20	4,72	4,21	45–49
50–54	859	774	716	608	9,37	8,40	7,72	6,53	50–54
55–59	1 156	1 060	986	865	13,51	12,34	11,50	10,01	55–59
60–64	1 141	1 171	1 111	1 164	17,92	17,64	15,65	15,42	60–64
65–69	1 877	1 613	1 411	1 282	25,69	23,30	21,81	21,03	65–69
70–74	2 097	2 007	2 002	2 001	35,50	33,14	31,97	31,32	70–74
75–79	2 673	2 607	2 415	2 375	53,72	52,77	49,97	49,85	75–79
80–84	2 697	2 700	2 702	2 767	87,97	84,18	81,10	80,31	80–84
85+	3 031	3 184	3 328	3 471	175,57	170,47	164,68	161,83	85+
Teadmata	28	9	7	14	-	-	-	-	Unknown
KOKKU	17 409	16 675	16 081	15 790	12,98	12,44	12,00	11,78	TOTAL

^a Surnute arv 1000 vastava vanuserühma elaniku kohta.

^a Number of deaths per 1,000 inhabitants of the respective age group.

Tabel 20. Surmad ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surma põhjuse^a järgi, 2009, 2010
Table 20. Deaths and the standardized death rate (SDR) by sex and cause of death^a, 2009, 2010

Surma põhjus RHK-10 järgi Cause of death by ICD-10	Sugu Sex	2009		2010	
		Summate arv Number of deaths	SSK SDR	Summate arv Number of deaths	SSK SDR
Kõik põhjused All causes	K/T	16 081	837,24	15 790	799,20
	M/M	7 996	1 240,13	7 763	1 185,06
	N/F	8 085	576,11	8 027	555,33
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused Certain infectious and parasitic diseases (A00–B99)	K/T	147	9,49	120	7,68
	M/M	95	14,50	86	13,22
	N/F	52	5,23	34	3,25
Kasvajad Neoplasms (C00–D48)	K/T	3 590	189,98	3 609	187,93
	M/M	1 928	290,03	1 970	293,87
	N/F	1 662	137,56	1 639	131,06
Sisesekreetsiooni- ja ainevahetushaigused Endocrine, nutritional and metabolic diseases (E00–E90)	K/T	229	12,22	177	9,31
	M/M	100	15,21	78	12,16
	N/F	129	9,86	99	7,42
Vere- ja vereloomeelundite haigused Diseases of blood and blood-forming organs (D50–D90)	K/T	9	0,53	12	0,57
	M/M	3	0,41	7	1,05
	N/F	6	0,64	5	0,34
Psüühika- ja käitumishäired Mental and behavioural disorders (F01–F99)	K/T	143	9,33	129	7,95
	M/M	87	13,73	88	13,74
	N/F	56	5,52	41	3,67
Närvisüsteemi- ja tundeelundite haigused Diseases of the nervous system and sense organs (G00–H95)	K/T	263	14,89	252	13,51
	M/M	151	23,25	105	15,58
	N/F	112	9,24	147	11,96
Vereringeelundite haigused Diseases of the circulatory system (I00–I99)	K/T	8 792	422,58	8 760	408,48
	M/M	3 741	586,54	3 694	566,72
	N/F	5 051	318,93	5 066	310,71
Hingamiseldundite haigused Diseases of the respiratory system (J00–J99)	K/T	446	23,80	426	21,74
	M/M	300	46,51	271	41,22
	N/F	146	10,30	155	11,24
Seedeelundite haigused Diseases of the digestive organs (K00–K93)	K/T	631	36,49	613	35,56
	M/M	369	58,61	342	53,08
	N/F	262	21,30	271	23,60
Naha- ja nahaaluskoe haigused Diseases of the skin and subcutaneous tissue (L00–L99)	K/T	6	0,32	17	0,83
	M/M	2	0,33	7	1,06
	N/F	4	0,23	10	0,69
Lihasluukonna ja sidekoehaigused Diseases of the musculo-skeletal system (M00–M99)	K/T	41	2,07	49	2,39
	M/M	8	1,17	15	2,11
	N/F	33	2,46	34	2,37
Kuse- ja suguelundite haigused Diseases of the genito-urinary system (N00–N99)	K/T	139	6,56	121	5,46
	M/M	69	10,65	55	8,16
	N/F	70	4,55	66	4,16
Rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgne aeg Pregnancy, childbirth and the puerperium (O00–O99)	K/T	0	0,00	1	0,08
	N/F	0	0,00	1	0,15
Perinataalperioodi patoloogia Certain conditions originating in the perinatal period (P05–P96)	K/T	30	3,03	24	2,44
	M/M	16	3,16	17	3,37
	N/F	14	2,90	7	1,46
Kaasasündinud väärendid Congenital anomalies (Q00–Q99)	K/T	35	2,69	32	2,81
	M/M	14	2,44	12	2,13
	N/F	21	2,75	20	3,51
Sümptomid ja ebatäpsed seisundid Symptoms, signs and ill-defined conditions (R00–R99)	K/T	296	15,65	320	16,75
	M/M	115	19,00	146	24,18
	N/F	181	11,86	174	11,61
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad Injuries and poisonings (V01–Y89)	K/T	1 278	87,38	1 125	75,55
	M/M	997	154,44	867	132,95
	N/F	281	32,28	258	28,20

^a Surma algpõhjus, mille Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on määratlenud kui a) haiguse või vigastuse, mis algatas vahetult surmani viivate haigusseisundite jada või b) õnnetuse või vägivalda asjaolud, mis põhjustasid surmava vigastuse.

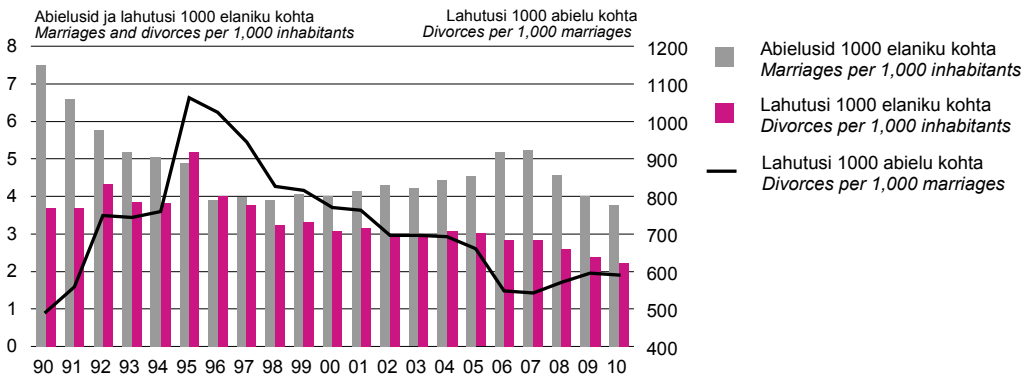
^a A primary cause of death. The WHO definition is used.

Tabel 21. Surnud soo ja rahvuse järgi, 2006–2010
Table 21. Deaths by sex and ethnic nationality, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kõik rahvused	17 316	17 409	16 675	16 081	15 790	<i>All ethnic nationalities</i>
mehed	8 853	8 985	8 403	7 996	7 763	<i>males</i>
naised	8 463	8 424	8 272	8 085	8 027	<i>females</i>
Meeste osatähtsus surnute hulgas, %	51,1	51,6	50,4	49,7	49,2	<i>Share of males in the total number of deaths, %</i>
Eestlased	11 502	11 372	10 983	10 526	10 162	<i>Estonians</i>
mehed	5 808	5 757	5 472	5 148	5 020	<i>males</i>
naised	5 694	5 615	5 511	5 378	5 142	<i>females</i>
Eestlaste osatähtsus surnute hulgas ^a , %	66,4	65,3	65,9	65,7	64,8	<i>Share of Estonians in the total number of deaths^a, %</i>

^a Ei ole arvestatud inimesi, kelle rahvus on teadmata.

^a *Persons of unknown ethnic nationality have not been taken into account.*

Joonis 8. Abielud ja lahutused 1000 elaniku kohta, 1990–2010
Figure 8. Marriages and divorces per 1,000 inhabitants, 1990–2010

Tabel 22. Abielud, 2006–2010
Table 22. Marriages, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Esmasabielud						<i>First marriages</i>
mehed	4 843	4 966	4 353	3 813	3 706	<i>males</i>
naised	4 979	5 103	4 459	3 935	3 775	<i>females</i>
Korduvabielud						<i>Remarriages</i>
mehed	2 111	2 056	1 773	1 549	1 360	<i>males</i>
naised	1 975	1 919	1 668	1 427	1 291	<i>females</i>
KOKKU	6 954	7 022	6 127	5 362	5 066	<i>TOTAL</i>
Korduvabiellunute osatähtsus, %						<i>Share of remarriages, %</i>
mehed	30,4	29,3	28,9	28,9	26,8	<i>males</i>
naised	28,4	27,3	27,2	26,6	25,5	<i>females</i>
Keskmine vanus esmasabiellumisel						<i>Mean age at first marriage</i>
mehed	29,0	29,4	29,6	30,1	30,4	<i>males</i>
naised	26,5	27,0	27,2	27,6	27,9	<i>females</i>

Joonis 9. Naise keskmine vanus esmasabiellumisel ja ema keskmine vanus lapse sünnil, 1990–2010

Figure 9. Mean age of a female at first marriage and mean age of mother at childbirth, 1990–2010

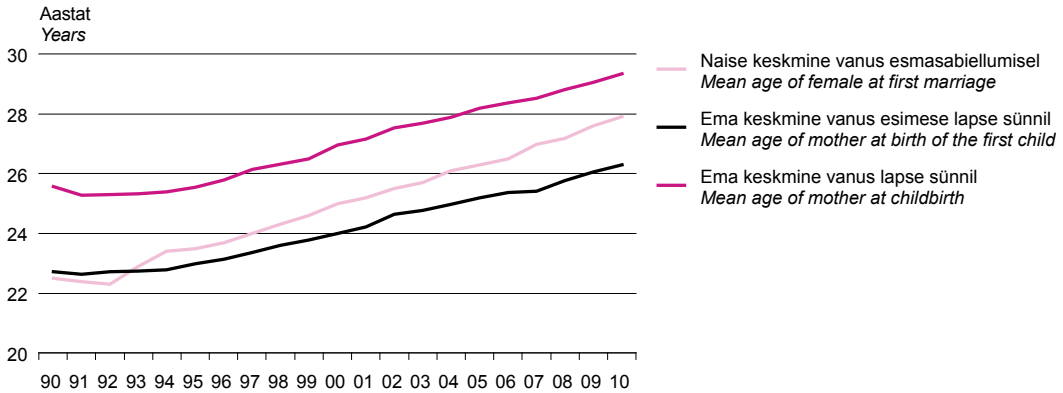

Tabel 23. Abiellunud soo ja vanuse järgi, 2006–2010

Table 23. Newly married persons by sex and age, 2006–2010

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2006	100	1 250	1 920	1 413	873	485	361	243	155	154	6 954
2007	82	1 121	1 968	1 485	924	531	363	263	135	150	7 022
2008	60	954	1 721	1 254	799	469	350	220	149	151	6 127
2009	52	728	1 511	1 144	726	424	302	180	141	154	5 362
2010	40	678	1 382	1 144	706	426	270	185	100	135	5 066
Naised – Females											
2006	417	1 929	1 879	1 110	632	348	266	190	96	87	6 954
2007	367	1 851	1 992	1 187	662	367	286	178	107	75	7 022
2008	312	1 536	1 716	1 036	608	354	252	144	84	85	6 127
2009	184	1 284	1 577	927	542	307	219	141	100	81	5 362
2010	162	1 145	1 545	916	537	293	196	134	68	70	5 066

Joonis 10. Abielud ühiste alaealiste laste järgi, 1992–2010

Figure 10. Marriages by common children under 18 years of age, 1992–2010

Tabel 24. Lahutused, 2006–2010

Table 24. Divorces, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Esmasabieliu						<i>First marriage</i>
mehed	3 030	2 973	2 745	2 471	2 271	<i>males</i>
naised	3 030	3 039	2 749	2 467	2 337	<i>females</i>
Korduvabieliu						<i>Remarriage</i>
mehed	772	815	745	703	708	<i>males</i>
naised	772	758	742	708	646	<i>females</i>
KOKKU ^a	3 811	3 809	3 501	3 189	2 989	<i>TOTAL^a</i>
Korduvabieliu lahutanute osatähtsus, %						<i>Share of repeatedly divorced persons, %</i>
mehed	20,3	21,4	21,3	22,0	23,7	<i>males</i>
naised	20,3	19,9	21,2	22,2	21,6	<i>females</i>

^a Sh lahutused, mille puhul oli teadmata, kas lahutati esmas- või korduvabieliu.

^a Incl. marriages in case of which it was unknown whether divorced for the first time or repeatedly.

Tabel 25. Lahutused ühiste alaealiste laste arvu järgi, 2006–2010

Table 25. Divorces by number of common children under 18 years of age, 2006–2010

Ühiste laste arv	2006	2007	2008	2009	2010	<i>Number of common children</i>
0	1 755	1 805	1 710	1 583	1 409	0
1	1 354	1 316	1 183	1 066	1 054	1
2	567	570	516	445	432	2
3+	135	118	92	95	94	3+
KOKKU	3 811	3 809	3 501	3 189	2 989	<i>TOTAL</i>

Tabel 26. Lahutused abielu kestuse järgi, 2006–2010

Table 26. Divorces by duration of marriage, 2006–2010

Abielu kestus aastates	2006	2007	2008	2009	2010	<i>Duration of marriage in years</i>
<1	92	96	90	83	66	<1
1	201	243	231	202	158	1
2	218	244	226	256	210	2
3	218	224	227	236	250	3
4	214	219	190	186	209	4
5–9	729	705	688	682	654	5–9
10–14	605	523	421	344	365	10–14
15–19	590	557	483	388	323	15–19
20+	944	998	945	812	754	20+
KOKKU	3 811	3 809	3 501	3 189	2 989	<i>TOTAL</i>

Tabel 27. Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2006–2010
Table 27. Newly divorced persons by sex and age, 2006–2010

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2006	1	124	454	675	733	573	516	373	203	157	3 811
2007	3	133	461	607	648	640	584	347	180	205	3 809
2008	2	129	399	586	578	588	516	327	224	150	3 501
2009	0	108	380	532	556	509	444	312	197	151	3 189
2010	3	80	405	490	506	481	397	308	163	156	2 989
Naised – Females											
2006	18	323	558	694	667	533	455	299	145	119	3 811
2007	23	345	589	618	611	553	485	284	162	139	3 809
2008	27	286	534	571	554	529	430	279	168	123	3 501
2009	17	254	533	507	530	486	365	248	137	112	3 189
2010	9	246	511	464	508	407	374	242	121	107	2 989

Metoodika

Rahvastikuarvestuse aluseks on 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemused, mida täiendatakse igal aastal sünni- ja surmajuhtumite andmetega. Elukoha registreerimise ebatäpsuse tõttu ei kasutata rahvastikuarvestuses 2000. aastast rändeandmeid.

Rändestatistika põhineb rahvastikuregistri ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende inimeste andmed, kes on registreerinud uue elukoha. Elukohtade muudatustest moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse PPA andmetega.

Sünni-, surma-, abielu- ja lahutusstatistika aluseks on registreeritud andmed Eesti alaliste elanike sündide, surmade, abielude ja lahutuste kohta.

Abordistatistika andmed saadakse Sotsiaalministeeriumi raseduskatkestuse andmekogust. Andmekogumise alusdokument on raseduse katkestamise meditsiiniline kaart ehk abordikaart.

Aastaandmete tötluse aluseks on sündmuse toimumise kuupäev.

Methodology

The population account is based on the results of the 2000 Population and Housing Census, which are supplemented each year with the data on births and deaths. Since 2000, migration data are not used in the estimation of the population because of a low quality of the data on the registration of place of residence.

Migration statistics are based on the data of the Population Register and of the Police and Border Guard Board (PBG). Each month Statistics Estonia receives from the Population Register data for the persons who have registered a new residence. Changes between the old and new place of residence are transformed to migration events which are supplemented with the data from the PBG.

Birth, death, marriage and divorce statistics are based on the registered data regarding the births, deaths, marriages and divorces of the permanent residents of Estonia.

For abortion statistics, the register data from the Ministry of Social Affairs Abortion Register are used. The medical record on the termination of pregnancy or the abortion record serves as the source document for data collection.

Yearly data processing is based on the date of the event.

**Kirjandust
Publications**

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1–4/2010. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Immigrantrahvastik Eestis. Immigrant Population in Estonia. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Linnad ja vallad arvudes. 2009. Cities and Rural Municipalities in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008. Counties in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Rahvastik. 2005–2006. Population. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Ränne. 2000–2007. Migration. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

HARIDUS

Karolin Kõrreveski

Ülevaade

Peatükis on esitatud haridusasutuste, õppijate, koolide vastuvõtu ja lõpetanute statistikat eri õppeastmetel peamiselt 2006.–2010. aasta kohta.

2010/2011. õppeaasta alguses oli tasemehariduse omandajaid 243 100. Neist 60% omandas üldharidust, 12% kutseharidust ja 28% kõrgharidust.

Suurenenud sündimuse tõttu kasvas koolieelsete lasteasutuste laste arv aastaga 1455 võrra.

Laste arvu kasv on aasta-aastalt suurendanud koolieelsete lasteasutuste arvu – 2010. aastal oli neid 18 võrra rohkem kui 2006. aastal. Samal ajal on vähenenud koolieelses lasteasutuses käivate laste osatähtsus 3–6-aastaste seas. Mullu käis 3–6-aastastest lastest koolieelses lasteasutuses 86% – neli protsendipunkti vähem kui kaks aastat varem. Sellest võib järeldada, et hoolimata sündimuse kasvust tulenevale suurele lasteaiakohtade nõudlusele ei suudeta veel paljudele kohta tagada.

Üldhariduskoolide õpilaste arv on kümne aastaga kahanenud ligi 74 000 võrra.

Esimesse klassi läks 2010. aasta sügisel 12 600 last – 2600 võrra vähem kui kümme aastat tagasi. Maakoolide õpilaste arv on võrreldes 2006. aastaga kahanenud rohkem kui linnakoolide oma – vastavalt 18% ja 15%. Üldine õpilaste arvu vähenemine seab ohtu koolide ja koolipersonali tuleviku, eriti just maakoolides, kus ei ole nii palju lapsi kui linnakoolides. Positiivne muutus on toimunud klassikordajate osatähtsuses nii põhikooli- kui ka gümnaasiumiastme õpilaste seas. Nende osatähtsuse vähenemisel võib olla mitu põhjust: õpilaste koguarvu vähenemine soodustab õpetaja individuaalse tähelepanu osutamist õpilasele, samal ajal motiveerib majanduslangus noori rohkem õppima ja pingutama, et koolis edasi jõuda. Kuigi klassikordajate arv on vähenenud, ei tähenda see, et probleemiga ei peaks edasi tegelema, eriti just 8. ja 9. klassis, kus päevases õppes on klassikordajaid kõige rohkem. Istumajääjate absoluutarv on päris suur – 2009/2010. õppeaastal pidi klassikursust kordama 1544 põhikooli- ja 1253 gümnaasiumiõpilast. Õpingute katkestajate osatähtsus varasema aastaga võrreldes gümnaasiumiastmes vähenes, kuid põhikooliastmes veidi suurenes. Võrreldes õpingute katkestajaid õppekeele ja soo järgi, võib täheldada, et kõige rohkem on neid päevases õppes eesti õppekeelega poiste seas.

Üldhariduskoolides oli 2010/2011. õppeaastal tööl 14 394 õpetajat, kellest vaid 14% olid meesõpetajad.

Ka teistes Euroopa riikides on märgata sama tendentsi – õpetaja ametis domineerivad ülekaalukalt naised. Eurostati andmetel on kõikides Euroopa riikides, v.a Türgis, naisõpetajate osatähtsus üldhariduskoolides üle 60%. Balti riikides ja Bulgaarias on üldhariduskoolide õpetajaskonnas naised isegi üle 80%. Eestis on kõige rohkem 40–49-aastaseid õpetajaid. Nooremate õpetajate osatähtsus aga väheneb pidevalt.

Kutsekoolidesse vastuvõetute ja kutsehariduse omandajate arv 2010. aastal vähenes, kuid lõpetajate arv kasvas 1499 võrra.

Majandussurutise ja tööpuuduse ajal on kutsehariduse väärtus suurenenud ning need noored, kes mingil põhjusel kooli pooleli jätnud, on otsustanud oma haridustee lõpuni viia. Kutseharidust omandas 2010/2011. õppeaastal 28 012 inimest. Enamik neist (62%) õppis põhiharidusjärgses kutsekeskharidusõppes. Keskhariduse baasil omandas kutseharidust 36% õpilastest, defineerimata baasharidusega kutseharidust aga 1,3% õpilastest. Sooline proportsioon on kõrghariduse omandamisele vastupidine – 57% kutsehariduse omandajatest olid meessoost. Õppevaldkonniti saab eristada n-õ meeste ja naiste erialasid. 39% meesõpilastest omandab haridust tehnikavaldkonnas, mis on ühtlasi meeste eelistatuim koolitusala. Naisi õpib kõige rohkem isikuteeninduses ning äriduses ja halduses.

2010/2011. õppeaastal omandas akadeemilises õppes^a kõrgharidust 68% üliõpilastest. Kuigi rakenduskõrghariduse maine ja kvaliteet on paranemas, ei küündi see veel akadeemilise kõrghariduse populaarsuse tasemini. Viimasel viiel õppeaastal on kahanenud bakalaureuseõppe üliõpilaste arv, mis on tingitud gümnaasiumilõpetajate arvu vähenemisest. Samal ajal on kõrghariduse omandajate koguarv tänu magistri- ja doktorikraadi omandajate arvu kasvule suurenenud. Õpingute jätkamist magistriõppes soodustab 3+2-süsteemile üleminek, sest vaid kolmeaastase õppeaja jooksul sügavaid erialaseid teadmisi või spetsialisti kvalifikatsiooni ei omanda. Alates 2006. aastast on doktorantuuris õppivate üliõpilaste arv kasvanud 786 võrra. Kasvu on soodustanud teadustöö propageerimise programmid, näiteks „DoRa“. Rakenduskõrgharidusõppes on üliõpilaste arv aga vähenenud. Kui 2008. aastal omandas rakenduskõrgharidust 34% üliõpilastest, siis järgmise kahe aastaga vähenes nende osatähtsus 32%-ni. Ärindus ja haldus on populaarseim õppevaldkond nii rakenduslikus kui ka akadeemilises õppes – 21% Eesti üliõpilastest on teinud valiku selle õppevaldkonna kasuks. Noorte haridusvalikud on mõjutatud eelkõige eriala tulevikuväljavaadetest. Uuringud on näidanud, et just ärindus ja haldus ning õigus- ja arvutiteadused on tasuvaimad^b ja see põhjustabki suurt tungi nendele erialadele, kuigi viimastel aastatel on õigusteadust ning ärindust ja haldust õppijaid vähemaks jäänud. Mitte ainult Eestis, vaid enamikus riikides õpib suurem osa noori n-õ pehmeid erialasid. Vajadus tehniliste ja täppisteaduste erialade lõpetajate järele aina kasvab, sest nemad kindlustaksid uuendusliku ja konkurentsivõimelise majanduse arengu. Seetõttu oli Euroopa Liidu (EL) eesmärk 2010. aastaks suurendada matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaerialade lõpetajate arvu ning see ka õnnestus. Alates 2000. aastast on nende erialade lõpetanute hulk EL-is suurenenud 37%. Eurostati andmetel oli Eestis 2009. aastal loodus- ja täppisteadusi, tehnikat, tootmist ja ehitust õppivate üliõpilaste osatähtsus 22,8%, mis on ligilähedane Euroopa keskmisele. Euroopa riikide võrdluses oli vastav näitaja suurim Soomes (35,6%) ja väikseim Hollandis (14,7%).

2009/2010. õppeaastal suurenes kõrgkoolidest väljalangejate arv. Kui varasemal õppeaastal vähenes kõrgkoolidest väljalangenute, eriti noormeeste arv märgatavalt, siis 2009/2010. õppeaastal see jälle kasvas. Kõige rohkem suurenes väljalangenute arv bakalaureuseõppes – 13%. Selles võib rolli mängida majanduse elavnemine, millega on kaasnenum töövõimaluste paranemine. Aastatega on suurenenud inglise ja eesti keeles kõrgharidust omandajate arv, samal ajal kui vene keeles õppijate arv on vähenenud.

Välisüliõpilaste arv Eestis on nelja aastaga suurenenud 42%. Välisüliõpilane on üliõpilane, kelle elukohamaa ei ole Eesti ja kellel ei ole Eesti kodakondsust ega alalise/pikaajalise elaniku elamisloa. Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia üks eesmärke on suurendada välisüliõpilaste osatähtsust üliõpilaskonnas, sest see tagaks hariduse kvaliteedi ja riikide koostöö. Võttes arvesse Eesti demograafilist olukorda, on välisüliõpilased ülikoolide jaoks olulised ka jätkusuutlikkuse kontekstis. Viimastel aastatel on välisüliõpilaste arv stabiilselt kasvanud peaaegu kõigis õppeastmetes, eelkõige aga on suurenenud vastuvõtt riiklikult prioriteetsetel magistri- ja doktoriõppe astmetel. Ligi 90% välisüliõpilastest on õppimis- ja elamistingimustega Eestis rahul^c. Eesti hariduse kohta antud positiivne tagasiside on toonud siia aasta-aastalt üha rohkem välisüliõpilasi, kes loovad pinnase teaduslikule dialoogile rahvusvahelisel tasandil. Kui 2006/2007. õppeaastal õppis Eestis 901 välisüliõpilast, siis 2010/2011. õppeaastal juba 1282 õpilast 62-st riigist. Kõige rohkem on Eestisse õppima tulnud naaberriikidest Soomest, Venemaalt ja Lätist, kuid palju üliõpilasi on ka näiteks Hiinast. Nii nagu Eesti üliõpilastele pakuvad ka välisüliõpilastele enim huvi ärindus ja haldus, õigus, humanitaaralad, veterinaaria, sotsiaal- ja käitumisteadused ning kunstid.

^a Akadeemiline õpe – bakalaureuseõpe; integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe; magistriõpe; doktoriõpe. Rakenduslik õpe – rakenduskõrgharidusõpe.

^b Rõöm, T. (2007). Haridus ja tööturg Eestis – Eesti Panga toimetised 12/2007. [www] http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/publikatsioonid/seeriad/uuringud/2007/12_2007/wp_1207.pdf (20.05.2011).

^c Haridus- ja Teadusministeerium. [www] <http://www.hm.ee/index.php?0511957> (20.05.2011).

EDUCATION

Karolin Kõrreveski

Overview

The chapter presents statistics on educational institutions, students and graduates of and admissions to schools at various educational levels mainly for the period 2006–2010.

At the beginning of the academic year 2010/2011, 243,100 persons were enrolled in formal education. 60% of them were enrolled in general education, 12% in vocational education and 28% in higher education.

Due to an increased birth rate, the number of children at preschool institutions grew by 1,455 during the year. Due to the growing number of children, the number of new preschool institutions has increased year by year – in 2010, there were 18 preschool institutions more than in 2006. At the same time, the share of children going to preschool institutions has dropped among the 3–6-year-olds. Last year, 86% of 3–6-year-olds attended a preschool institution, which is four percentage points less than two years earlier. It can be concluded that despite a high demand for kindergarten places due to the growing birth rate, not all children can be guaranteed a place in the kindergarten.

The number of students in general education has decreased by nearly 74,000 over ten years. In the autumn of 2010, 12,600 children went to the 1st grade – 2,600 children fewer than ten years ago. Compared to 2006, the number of students has declined more in rural schools than in urban schools – 18% and 15%, respectively. The overall decrease in the number of students makes the future of schools and their staff uncertain, especially for rural area schools, where the number of students is smaller than in urban schools. Progress has been seen in the share of grade repeaters at both, basic and secondary school levels. There can be several reasons behind this: a decrease in the total number of students favours individual attention by the teacher, at the same time, also the recession has motivated young people to study more and make efforts in order to succeed at school. Even though the number of grade repeaters has dropped, it does not mean that the problem has been solved, especially for the 8th and 9th grades which have the biggest number of grade repeaters in diurnal studies. The absolute number of grade repeaters is pretty high – in 2009/2010, 1,544 students had to repeat a grade at the basic school level and 1,253 at the secondary school level. The share of discontinuers decreased at the secondary school level, but increased a little at the basic school level compared to the previous year. When looking at discontinuers by the language of instruction and sex, it can be seen that more dropouts occur among boys who learn in Estonian and in diurnal studies.

In the academic year 2010/2011, 14,394 teachers worked at general education schools, of whom only 14% were male teachers. The same trend can also be seen in other European countries – women overwhelmingly dominate in the teaching profession. According to the data of Eurostat, in all European countries except Turkey, the share of female teachers in general education schools is more than 60%. In the Baltic Republics and Bulgaria, the share of females in the general education teaching staff is even more than 80%. In Estonia the share of teachers in the age group 40–49 is the biggest. The share of younger teachers continues to decline on a steady basis.

Although admittance and enrolment in vocational education institutions declined in 2010, the number of graduates increased by 1,499 students. The value of vocational education has risen for young people against the background of economic recession and unemployment and, young persons who for some reasons had dropped out of school have decided to complete their education. 28,012 people were enrolled in vocational education in the academic year of 2010/2011. Most of them (62%) were studying in the post-basic vocational program. 36% of students were receiving post-secondary vocational training, 1.3% were taking vocational courses with non-defined basic education. The proportion of female and male students in vocational education is the opposite of higher education – male students accounted for 57% of the students in vocational education. It is possible to distinguish men's and women's favourite specialties by fields of study. 39% of male students are studying in engineering and engineering trades, which is also the most preferred field of study for men. Women are mostly studying personal service, business and administration.

68% of students were in academic higher education^a in the academic year of 2010/2011. Even though the image and the quality of professional higher education have improved, it has not reached the level of popularity of the academic higher education yet. During the last five academic years, the number of students in the Bachelor's study has declined. This has been influenced by the decreased number of gymnasium graduates. However, the total number of students in higher education has grown at the expense of the growing number of students in Master's and Doctoral studies. The higher education system 3+2 favours continuation of studies at Master's level, as it is impossible to acquire deep professional knowledge and qualification during a three-year study period. Since 2006, the number of students in Doctoral study has increased by 786 persons. The growth has been facilitated by different programs that support scientific research development, such as DoRa. But the number of students in applied higher education has decreased. While 34% of students were enrolled in applied higher education in 2008, then during the two following years their percentage dropped to 32%. Business and administration is the most popular field of study in applied as well as academic higher education – 21% of Estonian students have chosen this field of study. Young people's educational choices are particularly influenced by professional perspectives. Studies have shown that business and administration, law, and computer sciences are the most cost-effective fields of study^b; this causes an urge to study these disciplines, although in recent years the number of learners in law and business and administration has diminished. Not only in Estonia, but in most countries the largest proportion of young people is studying the so-called soft disciplines. The need for technical and science graduates grows, because they are the ones who would ensure the development of an innovative and competitive economy. Therefore, the European Union (EU) set an aim to raise the number of graduates in mathematics, science and technology by 2010, and this aim has also been achieved. Since 2000, the number of graduates in these fields has increased by 37% in the European Union. According to Eurostat's data, 22.8% of all students in Estonia were studying science, mathematics, engineering, manufacturing or building in 2009, which is close to the European average. In comparison with European countries, the corresponding figure was the largest in Finland (35.6%) and the smallest in the Netherlands (14.7%).

In 2009/2010, the number of dropouts from higher education institutions grew. Although a year earlier the number of dropouts from higher education institutions had decreased markedly, especially among young men, then in the academic year 2009/2010 this figure rose again. The number of dropouts increased the most in the Bachelor's study, namely 13%. The reason for this might lie in the economic recovery that has improved employment opportunities. Over the years, the number of students in higher education learning in English or in Estonian has grown, whereas the share of students learning in Russian has dropped.

The number of foreign students has increased by 42% in Estonia over four years. Foreign student is a student whose place of residence is not Estonia, who does not have Estonian citizenship and who does not have a permanent/long-term living permit in Estonia. One of the objectives of Estonia's strategy for internationalization of higher education is to increase the share of foreign students, which would ensure the quality of education and transnational cooperation. Taking into account the demographic situation in Estonia, foreign students are important for universities in the context of sustainability as well. In recent years, the number of foreign students has steadily grown in almost all levels of higher education. The number of foreign students admitted to Master's study or Doctoral study, which are national priorities, has risen in particular. Nearly 90% of foreign students are satisfied with the education and living conditions in Estonia^c. Positive feedback on Estonian education has brought here more foreign students over the years, who make scientific dialogue at international level possible for Estonia. While in 2006/2007, 901 foreign students were studying in Estonia, then in 2010/2011 there were already 1,282 foreign students from 62 countries. Most students have come to study in Estonia from the neighbouring countries Finland, Russia and Latvia, but quite a lot of students are from China as well. Similarly to Estonian students, foreign students are mostly interested in business and administration, law, humanities, veterinary, social and behavioral sciences and arts.

^a Academic higher education - Bachelor's study; integrated Bachelor's/Master's study; Master's study; Doctoral study. Applied higher education – professional higher education.

^b Rõõm, T. (2007). Haridus ja tööturg Eestis – Eesti Panga toimetised 12/2007. [www] (education and labour market in Estonia – publication of the Bank of Estonia) – only in Estonian. http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/publikatsioonid/seeriad/uuringud/2007/12_2007/wp_1207.pdf (20.05.2011).

^c Ministry of Education and Science. [www] <http://www.hm.ee/index.php?0511957> (20.05.2011).

Tabel 1. Alusharidus, 2006–2010

Table 1. Preprimary education, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Koolieelsed lasteasutused	620	624	637	635	638	Preschool institutions
Lapsi lasteasutustes, tuhat	57,0	58,9	62,1	62,8	64,3	Children in preschool institutions, thousands
linnas, tuhat	42,2	43,3	45,3	47,0	47,9	in urban areas, thousands
maal, tuhat	14,8	15,6	16,8	15,8	16,4	in rural areas, thousands
Lasteasutustes käivate laste osatähtsus 1–6-aastaste vanuserühmas, %	72	73	74	73	72	Share of children going to preschool institutions in the age group 1–6, %
Lasteasutustes käivate laste osatähtsus 3–6-aastaste vanuserühmas, %	88	89	90	87	86	Share of children going to preschool institutions in the age group 3–6, %

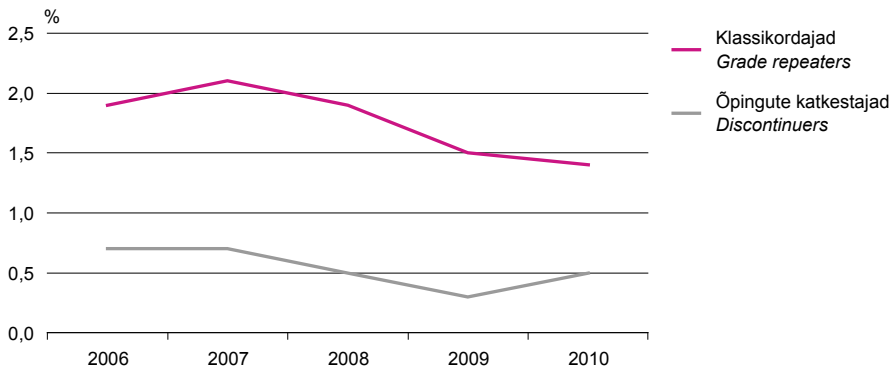
Tabel 2. Koolieelsetes lasteasutustes käivad lapsed soo ja vanuse järgi, 2010

Table 2. Children in preschool institutions by sex and age, 2010

Vanus, aastat	Tüdrukud Girls	Poisid Boys	KOKKU TOTAL	Age, years
Alla aasta	8	14	22	Under one year of age
1	1 685	1 653	3 338	1
2	5 315	5 704	11 019	2
3	6 487	6 785	13 272	3
4	6 404	6 770	13 174	4
5	6 101	6 642	12 743	5
6	4 900	5 549	10 449	6
7	63	178	241	7
8	1	0	1	8
KOKKU	30 964	33 295	64 259	TOTAL

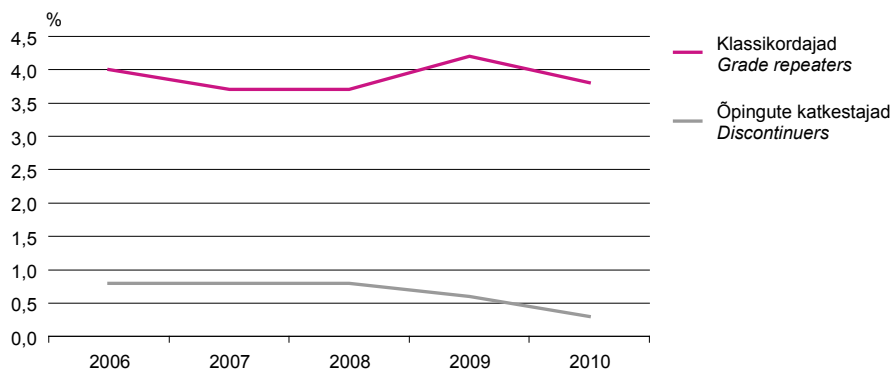
Joonis 1. Klassikordajate ja õpingute katkestajate osatähtsus põhikooli õpilaste hulgas, 2006–2010

Figure 1. Shares of grade repeaters and discontinuers among basic school pupils, 2006–2010

Tabel 3. Üldhariduse päevaõpe, 2006–2010
Table 3. Full-time general education, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Üldhariduskoolid kokku	585	573	566	558	545	General education schools total
erakoolid	31	29	34	33	33	private educational institutions
erivajadustega koolid	46	45	45	43	43	schools for children with special needs
Algkoolid	85	82	79	72	68	Primary schools
Põhikoolid	264	261	260	260	253	Basic schools
Keskoolid/ gümnaasiumid	236	230	227	226	224	Secondary schools/ gymnasiums
Õpilased kokku, tuhat	164,0	155,1	147,5	141,8	138,4	Students total, thousands
erakoolides, tuhat	4,5	4,7	5,7	5,6	5,6	in private educational institutions, thousands
erivajadustega laste koolides, tuhat	4,5	4,2	4,0	3,8	3,8	in schools for children with special needs, thousands
Põhikooli alumisel astmel, tuhat	76,0	74,6	73,6	73,0	73,0	At lower level of basic school, thousands
põhikooli I klassis, tuhat	12,1	12,6	12,4	12,5	12,6	students in the 1st grade of basic school, thousands
Põhikooli ülemisel astmel, tuhat	51,9	46,7	42,7	40,1	38,4	At higher level of basic school, thousands
Gümnaasiumiastmes, tuhat	36,1	33,7	31,3	28,7	27,0	At gymnasium level, thousands
Põhikooli lõpetanud, tuhat	18,6	17,3	16,1	14,4	12,8	Graduates of basic school, thousands
Gümnaasiumi lõpetanud, tuhat	10,9	11,2	10,8	10,4	9,2	Graduates of gymnasium, thousands
Linnakoolide õpilased, tuhat	121,7	115,0	109,9	105,7	103,6	Pupils in urban schools, thousands
Maakoolide õpilased, tuhat	42,3	40,0	37,5	36,0	34,7	Pupils in rural schools, thousands

Joonis 2. Klassikordajate ja õpingute katkestajate osatähtsus gümnaasiumiõpilaste hulgas, 2006–2010
Figure 2. Shares of grade repeaters and discontinuers among gymnasium students, 2006–2010

Tabel 4. Üldhariduskoolide õpetajad vanuse ja soo järgi, 2010
Table 4. Teachers of general education schools by age and sex, 2010

Vanuserühm	Naised <i>Females</i>	Mehed <i>Males</i>	KOKKU <i>TOTAL</i>	Age group
Alla 30	1 003	283	1 286	<i>Under 30</i>
30–39	2 285	415	2 700	<i>30–39</i>
40–49	3 845	490	4 335	<i>40–49</i>
50–55	2 275	337	2 612	<i>50–55</i>
Üle 55	2 909	552	3 461	<i>Over 55</i>

Tabel 5. Kutseharidus, 2006–2010
Table 5. Vocational education, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Vastuvõetud kokku	11 768	11 314	11 742	12 609	11 319	<i>Admittance total</i>
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	132	255	347	291	245	<i>Vocational courses with non- defined basic education</i>
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	7 008	6 567	6 698	6 715	5 743	<i>Vocational courses after basic education</i>
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	4 628	4 492	4 697	5 603	5 331	<i>Vocational courses after secondary education</i>
Õppijad kokku	28 651	27 381	27 239	28 363	28 012	<i>Enrolment total</i>
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	169	307	414	420	354	<i>Vocational courses with non- defined basic education</i>
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	19 004	18 454	18 153	18 225	17 478	<i>Vocational courses after basic education</i>
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	9 478	8 620	8 672	9 718	10 180	<i>Vocational courses after secondary education</i>
Lõpetanud kokku	7 218	7 729	7 269	7 521	8 970	<i>Graduates total</i>
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	11	82	102	134	246	<i>Vocational courses with non- defined basic education</i>
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	3 724	4 166	4 110	4 218	4 683	<i>Vocational courses after basic education</i>
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	3 483	3 481	3 057	3 169	4 041	<i>Vocational courses after secondary education</i>

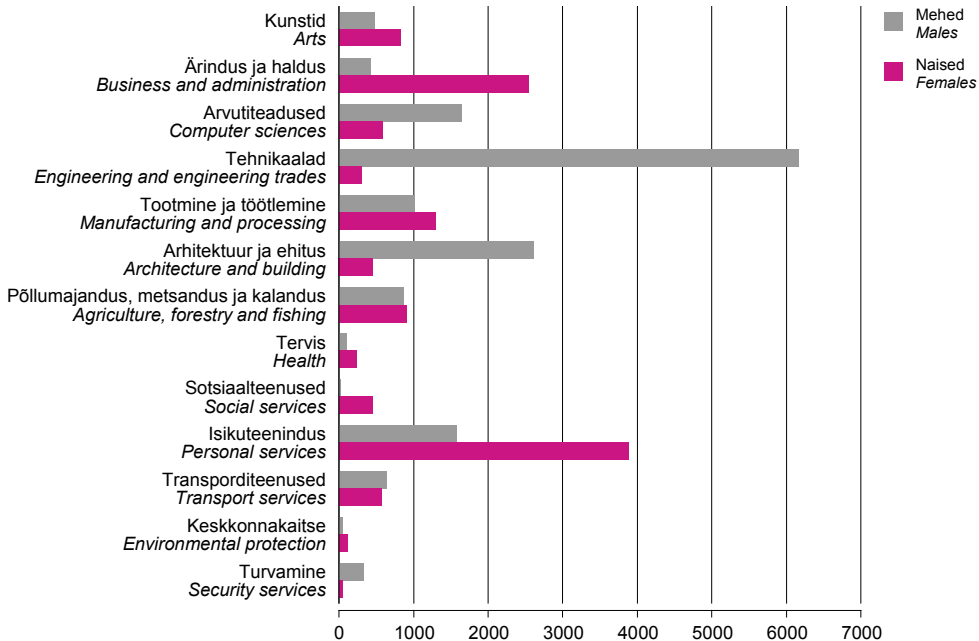
Tabel 6. Kutseõppesse vastuvõetud koolitusala järgi, 2006–2010

Table 6. Admittance at vocational education by field of study, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kunstid	305	348	470	491	499	Arts
Ärindus ja haldus	1 589	1 643	1 704	1 516	1 333	Business and administration
Arvutiteadused	543	658	763	992	906	Computer sciences
Tehnikaalad	2 799	2 644	2 835	2 720	2 217	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	1 009	829	913	1 083	1 108	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	1 883	1 694	1 360	1 366	1 198	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	658	672	657	695	649	Agriculture, forestry and fishing
Tervis	207	182	98	89	125	Health
Sotsiaalteenused	147	138	170	292	255	Social services
Isikuteenindus	1 990	1 898	2 073	2 276	2 044	Personal services
Transporditeenused	366	306	277	716	637	Transport services
Keskkonnakaitse	74	63	75	94	64	Environmental protection
Turvamine	198	239	347	279	284	Security services
KOKKU	11 768	11 314	11 742	12 609	11 319	TOTAL

Joonis 3. Kutsehariduse omandajad koolitusala ja soo järgi, 2010

Figure 3. Enrolment in vocational education by field of study and sex, 2010

Tabel 7. Kutseõppeasutuste õpetajad vanuse ja soo järgi, 2010*Table 7. Teachers of vocational educational institutions by age and sex, 2010*

Vanuserühm	Naised <i>Females</i>	Mehed <i>Males</i>	KOKKU <i>TOTAL</i>	Age group
Alla 30	111	71	182	<i>Under 30</i>
30–39	256	142	398	<i>30–39</i>
40–49	424	148	572	<i>40–49</i>
50–55	286	150	436	<i>50–55</i>
Üle 55	392	296	688	<i>Over 55</i>

Tabel 8. Kõrghariduse omandamine õppeastme järgi, 2006–2010*Table 8. Acquisition of higher education by level of study, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Vastuvõetud kokku	18 597	19 482	19 292	19 167	18 404	Admittance, total
Rakenduskõrg- haridusõpe	6 503	6 384	6 192	5 812	5 463	<i>Professional higher education</i>
Kutseharidusõpe	<i>Vocational higher education</i>
Diplomiõpe	<i>Diploma study</i>
Bakalaureuseõpe	7 336	8 030	7 855	7 842	7 518	<i>Bachelor's study</i>
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	815	883	915	796	755	<i>Integrated Bachelor's/Master's study</i>
Magistriõpe	3 499	3 644	3 858	4 179	4 094	<i>Master's study</i>
Doktoriõpe	444	541	472	538	574	<i>Doctoral study</i>
Õppijad kokku	68 767	68 168	68 399	68 985	69 113	Enrolment, total
Rakenduskõrg- haridusõpe	22 433	22 918	23 015	22 541	21 970	<i>Professional higher education</i>
Kutseharidusõpe	72	20	4	3	..	<i>Vocational higher education</i>
Diplomiõpe	1 154	<i>Diploma study</i>
Bakalaureuseõpe	28 628	27 926	27 511	27 531	27 461	<i>Bachelor's study</i>
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	3 684	3 853	4 079	4 160	4 122	<i>Integrated Bachelor's/Master's study</i>
Magistriõpe	10 654	11 070	11 325	12 097	12 632	<i>Master's study</i>
Doktoriõpe	2 142	2 381	2 465	2 653	2 928	<i>Doctoral study</i>
Lõpetanud kokku	11 546	12 612	11 345	11 489	11 450	Graduates, total
Rakenduskõrg- haridusõpe	3 589	3 943	3 863	4 136	3 895	<i>Professional higher education</i>
Kutseharidusõpe	23	13	6	<i>Vocational higher education</i>
Diplomiõpe	651	554	<i>Diploma study</i>
Bakalaureuseõpe	5 290	5 462	4 591	4 533	4 368	<i>Bachelor's study</i>
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	315	358	404	393	469	<i>Integrated Bachelor's/Master's study</i>
Magistriõpe	1 535	2 129	2 320	2 267	2 543	<i>Master's study</i>
Doktoriõpe	143	153	161	160	175	<i>Doctoral study</i>

Tabel 9. Kõrgkoolidesse vastuvõetud soo järgi, 2006–2010

Table 9. Admittance at higher education by sex, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Naised	11 341	12 119	11 595	11 195	10 701	Females
Mehed	7 256	7 363	7 697	7 972	7 703	Males
KOKKU	18 597	19 482	19 292	19 167	18 404	TOTAL

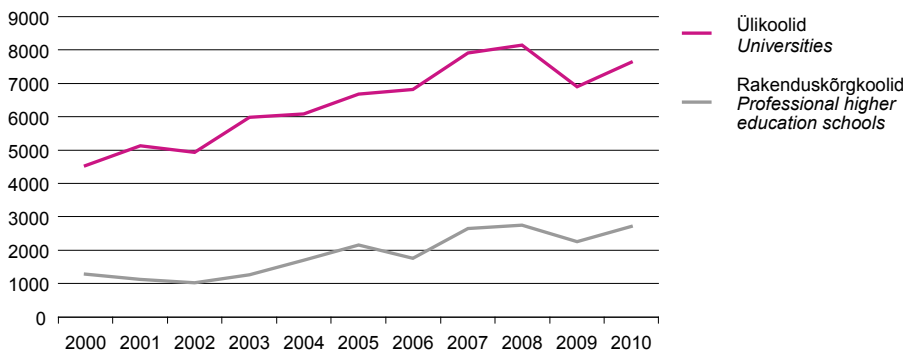
Tabel 10. Kõrghariduse omandajad koolitusala järgi, 2006–2010

Table 10. Higher education enrolment by field of study, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ajakirjandus ja infolevi	1 235	1 301	1 363	1 185	1 227	Journalism and information
Arhitektuur ja ehitus	3 359	3 512	3 675	3 779	3 780	Architecture and building
Arvutiteadused	4 052	3 804	3 721	4 165	4 481	Computer sciences
Bioteadused	1 293	1 241	1 254	1 409	1 516	Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	1 104	1 164	1 184	1 253	1 333	Physical sciences
Humanitaaria	4 721	4 772	4 651	5 532	5 499	Humanities
Isikuteenindus	1 619	1 567	1 600	1 672	1 693	Personal services
Keskonnakaitse	1 692	1 745	1 796	1 832	1 692	Environmental protection
Kunstid	3 149	3 509	3 743	3 871	3 971	Arts
Matemaatika ja statistika	380	356	336	364	382	Mathematics and statistics
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	1 360	1 238	1 158	1 193	1 205	Agriculture, forestry and fishing
Sotsiaal- ja käitumisteadused	5 686	5 380	4 485	3 833	3 779	Social and behavioural sciences
Sotsiaalteenused	1 761	1 625	1 624	1 916	2 004	Social services
Tehnikaalad	4 292	3 815	3 890	3 872	4 216	Engineering and engineering trades
Tervis	3 955	3 946	4 067	4 349	4 454	Health
Tootmine ja töötlemine	1 367	1 541	1 512	1 584	1 944	Manufacturing and processing
Transporditeenused	1 326	1 244	1 224	1 349	1 384	Transport services
Turvamine	911	807	723	662	735	Security services
Veterinaaria	320	338	346	358	358	Veterinary
Õigus	4 461	4 446	4 468	4 155	3 665	Law
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	4 767	4 551	4 787	4 713	5 133	Teacher training and education science
Ärindus ja haldus	15 957	16 266	16 792	15 939	14 662	Business and administration
KOKKU	68 767	68 168	68 399	68 985	69 113	TOTAL

Joonis 4. Kõrgkoolidest väljalangenute arv, 2000–2010

Figure 4. Number of dropouts in higher education, 2000–2010

Tabel 11. Üliõpilased õppekeele järgi, 2006–2010*Table 11. Students in higher education by language of instruction, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Eesti keel	60 624	59 897	60 180	61 547	62 358	<i>Estonian</i>
Vene keel	7 141	7 170	7 143	6 385	5 476	<i>Russian</i>
Inglise keel	1 002	1 100	1 076	1 053	1 279	<i>English</i>

Tabel 12. Välisüliõpilased Eestis päritolu järgi, 2006–2010*Table 12. Foreign students in higher education in Estonia by origin, 2006–2010*

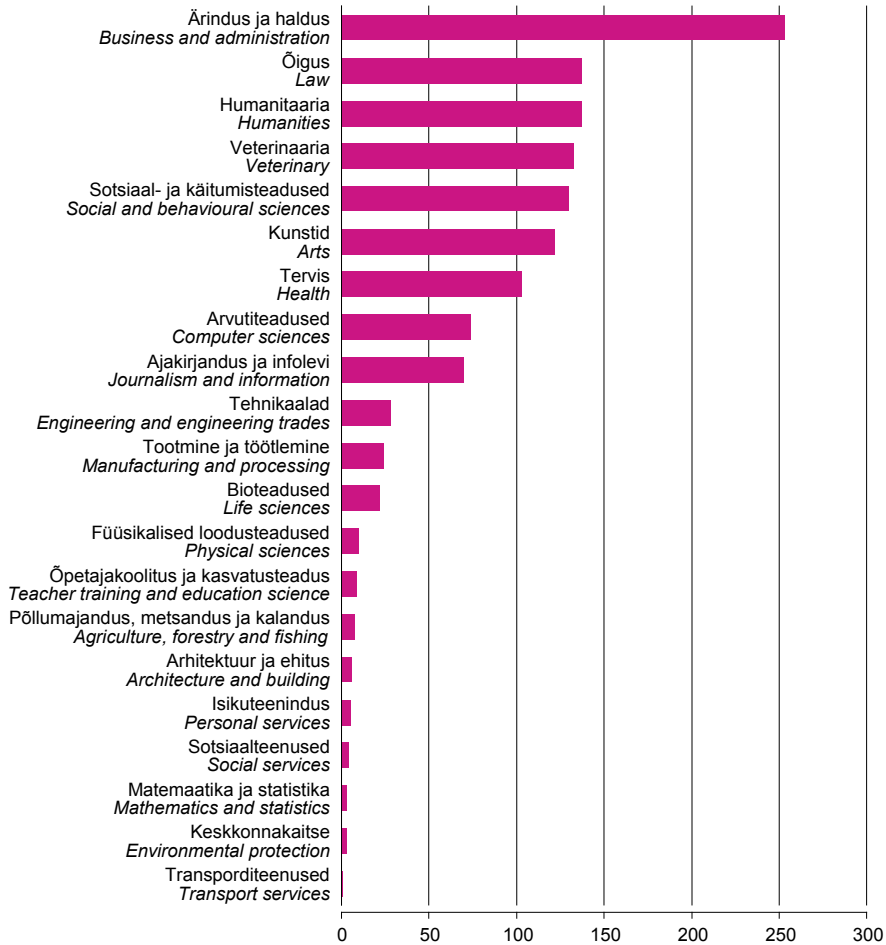
	2006	2007	2008	2009	2010	
Aafrika	3	9	16	18	30	<i>Africa</i>
Aasia	120	69	88	125	202	<i>Asia</i>
Euroopa (v.a Eesti)	762	785	780	887	990	<i>Europe (except Estonia)</i>
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond	4	4	6	19	26	<i>Latin America and the Caribbean area</i>
Põhja-Ameerika	12	17	18	22	32	<i>North America</i>
Austraalia ja Okeania	0	0	0	0	1	<i>Australia and Oceania</i>
Määramata territoorium	0	0	0	1	1	<i>Territory unspecified</i>
KOKKU	901	884	908	1 072	1 282	<i>TOTAL</i>

Tabel 13. Välisüliõpilased õppeastme järgi, 2007–2010*Table 13. Foreign students in higher education by level of study, 2007–2010*

	2007	2008	2009	2010	
Rakendus-kõrgharidusõpe	32	25	28	25	<i>Professional higher education</i>
Bakalaureuseõpe	479	445	432	487	<i>Bachelor's study</i>
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	176	192	224	233	<i>Integrated Bachelor's/ Master's study</i>
Magistriõpe	129	175	253	367	<i>Master's study</i>
Doktoriõpe	68	71	135	170	<i>Doctoral study</i>

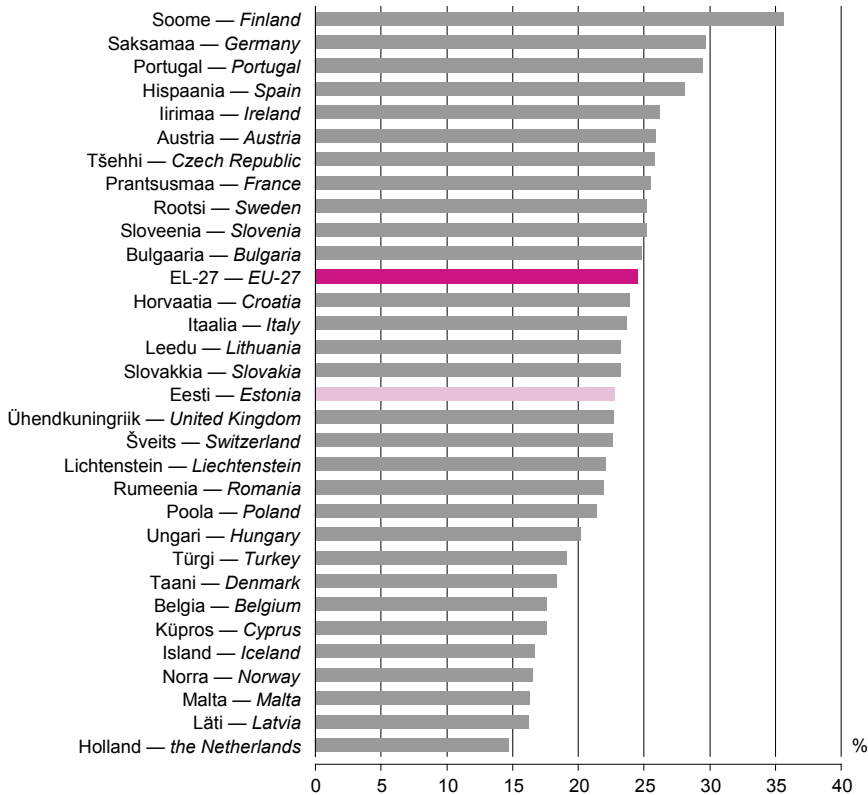
Joonis 5. Välisüliõpilaste arv koolitusala järgi, 2010

Figure 5. Number of foreign students in higher education by field of study, 2010

Joonis 6. Loodus- ja täppisteaduste, tehnika-, tootmis- ja ehitusüliõpilaste osatähtsus üliõpilaste koguarvus Euroopas, 2009

Figure 6. Share of students in the following fields of higher education: science, mathematics, computing, engineering, manufacturing and building – as a percentage of the total number of students in Europe, 2009

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Haridusandmed on kogunud ja tödelnud Haridus- ja Teadusministeerium ning Statistikaamet. Andmed on kogutud kõiksealt, s.t hõlmatud on kõik vastava koolitusloaga õppeasutused, olenemata omandivormist.

Alates 2005/2006. õppeaastast koostatakse haridusstatistika Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmete alusel (alusharidus alates 2008/2009. õppeaastast). EHIS on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi andmeid.

2001. aastast on kasutusel varasemast detailsem rahvusvahelise ühtse haridusliigituse (ISCED – International Standard Classification of Education) 1997. aasta versiooni koolitusala. Kõik rahvaarvuga seotud 1995.–2001. aasta näitajad on ümber arvutatud 2000. aasta rahvaloenduse alusel korrigeeritud rahvastiku vanusjaotuse põhjal. Tabelis on esitatud Eesti õppekavade vastavus rahvusvahelise ühtse haridusliigituse tasemetele. 1999. aastal lisandus Eesti õigusaktide muutuste tõttu liigitusse nii kutsekeskhariduse kui ka kutsekõrghariduse ning 2002. aastal rakendus- kõrghariduse aste. Ka rahvusvahelisse liigitusse tuli ISCED eelmise versiooniga (1976) võrreldes teise ja kolmanda taseme vahele uus kategooria – 4. aste.

EESTI ÕPPEKAVADE LIIGITUS	ISCED-97 TASEMEKATEGOORIAD
0-aste – alusharidus	Esimesele tasemele eelnev haridus, 0-aste
1. aste – põhikooli I–VI klass	Esimese taseme haridus, 1. aste
2. aste – põhikooli VII–IX klass	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste – kutseõpe erivajadustega ja põhihariduseta noortele	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste – gümnaasium (X–XII klass)	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste – kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste – kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe keskharidusega noortele	Teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus, 4. aste
4. aste – keskeriõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
4. aste – keskeriõpe keskharidusega noortele	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – rakenduskõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – kutsekõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – diplomiope	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
6. aste – bakalaureuseõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
7. aste – magistriõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
8. aste – doktoriõpe	Kolmanda taseme haridus, 6. aste

Methodology

The statistical data on education have been collected and processed by the Ministry of Education and Research and Statistics Estonia. The data are based on total surveys, i.e. the survey population of education statistics includes all educational institutions which have an activity license for providing education regardless of their form of ownership.

Starting from the academic year 2005/2006, education statistics are produced on the basis of the data available in the system called EHIS (Eesti Hariduse Infosüsteem) – the Estonian Education Information System (preprimary education since 2008/2009). EHIS is a state register which integrates the data of the education system.

Since 2001, the 1997 version of the International Standard Classification of Education, which is more detailed than the previous one, has been applied. All indicators related to the population figures for the years 1995–2001 have been recalculated using the revised age distribution of the population based on the 2000 Population Census. The correspondence of the level categories of the Estonian Classification of Education with those of the international standard classification has been given in the table. In 1999, as a result of amendments to the legislation, new level categories – secondary vocational education and professional higher education courses – were added, in 2002 – applied higher education courses was the new category added. A new level category – post-secondary non-tertiary – was added to ISCED compared to the previous version (1976).

ESTONIAN CLASSIFICATION	ISCED LEVELS
0 – preprimary education	Level 0 – preprimary education
1 – grades 1–6 of basic school	Level 1 – primary education or first stage of basic education
2 – grades 7–9 of basic school	Level 2 – lower secondary or second stage of basic education
3 – vocational courses for youth with special needs or without basic education	Level 2 – lower secondary or second stage of basic education
3 – gymnasium (grades 10–12)	Level 3 – (upper) secondary education
3 – vocational secondary education and vocational courses for youth with basic education	Level 3 – (upper) secondary education
3 – vocational secondary education and vocational courses for youth with secondary education	Level 4 – post-secondary non-tertiary education
4 – professional secondary education courses for youth with basic education	Level 3 – (upper) secondary education
4 – professional secondary education courses for youth with secondary education	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – professional higher education courses	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – vocational higher education courses	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – diploma courses	Level 5 – first stage of tertiary education
6 – Bachelor courses	Level 5 – first stage of tertiary education
7 – Master courses	Level 5 – first stage of tertiary education
8 – doctoral courses	Level 6 – second stage of tertiary education

Kasulikke linke

Useful links

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)
Estonian Education Information System (EHIS):
<http://www.ehis.ee/>

Haridus- ja Teadusministeerium
<http://www.hm.ee/>

Estonian Ministry of Education and Research
<http://www.hm.ee/?1>

Eurostati haridus- ja koolitusstatistika
Eurostat education and training statistics:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

OECD haridusstatistika
OECD education statistics:
http://www.oecd.org/department/0,3355,en_2649_33723_1_1_1_1_1,00.html

KULTUUR

Kutt Kommel, Rain Leoma

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate 2006.–2010. aasta kultuuristatistikast. Esitatud on raamatukogude, muuseumide, filmitootmise ja -levi, teatrite, trükitoodangu, raadio ja televisiooni ning spordiklubide statistika.

Kultuuriasutuste tulubaasi taastumine pärast majandussurutist on olnud ebahütlane. Muuseumide tulud kasvasid 2010. aastal 13% (+18%^a), rahvaraamatukogude tulud aga vähenesid 10% (–10%^a). Muuseumide tulud kasvasid tänu riigi toetuse suurenemisele 19% (+7%^a), samal ajal kui omavalitsuste toetus vähenes 29% (–21%^a). Rahvaraamatukogude puhul seevastu vähenes rohkem just riigi toetus. Kui riigilt saadud toetus vähenes mullu 17% (–24%^a), siis omavalitsuste toetus 7% (–11%^a). Teatrite tulud, mis 2009. aastal kahanesid 9% (+12%^a), 2010. aastal esialgseil hinnanguil veidi kasvasid. 2009. aastal vähenes omavalitsuste toetus teatritele rohkem kui riigi toetus. Kui riigi toetus teatritele kahanes 29% (–16%^a), siis omavalitsuste toetus 74% (–55%^a).

Tulude kahanemine on jätnud jälje ka kultuuriasutuste tegevusele. Muuseumiskäikude arv vähenes 2010. aastal 4% (+6%^a). Viimase kümnendi jooksul aga on muuseumiskäikude arv suurenenud – võrreldes näiteks 2001. aastaga käis mullu muuseumis 600 000 inimest rohkem. Muuseumipileti keskmine hind oli 2010. aastal 1,18 eurot.

Kui riigi- ja linnateatrites käikude arv 2009. aastal vähenes 8% (–4%^a), siis 2010. aasta esialgsetel andmetel hakkas mullu see langus stabiliseeruma ja teatriskäikude arv suurenes taas. 2009. aastal vähenes 3% (+10%^a) ka teatripileti keskmine hind. 2010. aastal see esialgsetel andmetel aga veidi tõusis.

Positiivne on kinoskäikude arvu kasv. 2010. aastal käidi Eestis kinos 2,1 miljonit korda, mis on viimase 18 aasta rekord. Viimati oli see arv suurem 1992. aastal – 3,4 miljonit. Võrreldes 2009. aastaga oli mullu ligi 400 000 kinoskäiku rohkem. Viimastel aastatel on kinopileti hind tänu uute kinode lisandumisele ja konkurentsi elavnemisele vähenenud, mistõttu kinos käiakse rohkem. 2010. aastal maksis kinopilet keskmiselt 3,6 eurot, mis on viimase üheksa aasta madalaim hind. 2009. aastaga võrreldes odavnes kinopilet 17% (+16%^a).

Möödunud aasta oli Eestis lugemisaasta. Ajakasutuse uuringu kohaselt luges 10–74-aastastest Eesti elanikest aasta jooksul töö või õpingute tõttu raamatuid 23% ja muul põhjusel 52%. Neljandik elanikest ei olnud viimase aasta jooksul lugenud ühtegi raamatut. Proosakirjandust luges 89% 10–74-aastastest elanikest ja luulet 51%. Kõige vähem loetakse usuteemalisi raamatuid. Kümne aastaga on ligi viiendiku võrra vähenenud trükitud teatmekirjanduse, entsüklopeediate ja sõnaraamatute kasutamine. See on seletatav interneti laiema leviku ja selle võimaluste kasutamisega.

Peale lugemise tegelevad paljud inimesed vabal ajal ka ise kirjandusloomega. Neid, kes vabal ajal ise proosat, lühilugusid või luuletusi kirjutavad, oli 10–74-aastaste seas ligi 6%. Sellega tegeles iga nädal 1% elanikest ehk ligi 13 000 inimest.

4% elanikest (üle 40 000 inimese) käis aasta jooksul peale muude kultuurisündmuste ka avalikel lugemistel või kirjanikega kohtumas.

Paberajalehti ja -ajakirju luges iga päev vastavalt 44% ja 9% elanikest. Kümnendi jooksul on veidi kasvanud nende elanike hulk, kes ajalehti ja ajakirju üldse ei loe.

Euroopa Komisjoni 2007. aasta eurobaromeetri andmete kohaselt jagab Eesti Euroopa Liidu (EL) riikide hulgas suhteliselt sagedaste lugejate (loevad aastas üle viie raamatu) osatähtsuse poolest Lätiga viiendat ja kuuendat kohta. Ettepoole jäävad Rootsi, Taani, Holland ja Suurbritannia.

^a Võrdlus eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

2010. aastal vähenes väljaantud raamatute arv. Raamatuid ja brošüüre ilmus ühtekokku 3760 nimetust ehk 17% vähem kui aasta varem ($-14\%^a$). Kogutrükiarv aga kahanes 6,9 miljonist 2009. aastal 5,5 miljonini 2010. aastal ehk 20% ($-28\%^a$). Lasteraamatute nimetuste arv vähenes 8% ($-12\%^a$), trükiarv aga 17% – 1,2 miljonist 2009. aastal 1 miljonini 2010. aastal ($-23\%^a$). 2010. aastal anti välja 330 ajakirja ($+2\%^a$) ja 131 ajalehte ($+12\%^a$), sh 13 päevalehte ($-19\%^a$). Nende kogutrükiarv oli ligi 25,8 miljonit ($-13\%^a$).

2010. aastal läks Eesti üle digitelevisionile. Eestis oli mullu 13 telekanalit ($+37\%^a$), millest kaks olid avalik-õiguslikud ja 11 erakanalid ($+42\%^a$). Saadete üldmaht oli 69 800 tundi ($+48\%^a$). 90% saadetest olid eestikeelsed ($-5\%^a$).

Raadiojaamu oli 2010. aastal 35 – avalik-õiguslikke 5 ($+0\%^a$) ja eraõiguslikke 30 ($+3\%^a$). Kokku oli 4 üleriigilist ($+0\%^a$), 16 piirkondlikku ($-2\%^a$) ja 14 kohalikku raadiojaama ($+14\%^a$). Raadiosaadete üldmaht oli ligi 295 000 tundi ($+5\%^a$). Eestikeelseid saateid oli 69% ($-5\%^a$) ja venekeelseid 29% ($+16\%^a$) kõigist saadetest.

CULTURE

Kutt Kommel, Rain Leoma

Overview

The chapter provides an overview of the cultural statistics of Estonia for 2006–2010. Statistics on libraries, museums, film production and distribution, theatres, radio, TV and sports clubs have been presented.

Recovery of the cultural institutions' income basis has been uneven after economic crisis. *In 2010, the income of museums grew by 13% ($+18\%^a$), whereas the income of public libraries decreased by 10% ($-10\%^a$). The income of museums increased due to an increased funding by the state by 19% ($+7\%^a$), at the same time the financing by local governments decreased by 29% ($-21\%^a$). In case of public libraries, on the contrary, a bigger decrease was reported in state funding. While the state support decreased by 17% ($-24\%^a$) last year, the support from local governments decreased by 7% ($-11\%^a$). The income of theatres, that had decreased by 9% ($+12\%^a$) in 2009, increased slightly in 2010 according to preliminary estimations. In 2009 the financing of theatres by local governments decreased more than the financing provided by the state. The state funding of the theatres decreased by 29% ($-16\%^a$), but the funding by local governments decreased by 74% ($-55\%^a$).*

Decrease in the incomes has affected also the operation of cultural institutions. *The number of museum visits decreased by 4% ($+6\%^a$) in 2010. Nevertheless, the number of museum visits has increased during the last decade. 600,000 more museum visits were reported last year compared to 2001. The average price of a museum ticket was 1.18 euros in 2010.*

In 2009 the attendance of state and town theatres had decreased by 8% ($-4\%^a$), but, according to preliminary estimations, the decrease started to stabilise last year and the attendance of theatres increased again slightly. In 2009 the average price of a theatre ticket decreased by 3% ($+10\%^a$). But in 2010 it increased slightly.

A growing trend of cinema attendance can be regarded a positive sign. In 2010 there were 2.1 million cinema visits in Estonia which is the record of the last 18 years. Last time when cinema attendance was bigger than that was in 1992 when 3.4 million cinema visits were made. Compared to 2009, nearly 400,000 more cinema visits were made last year. One reason for the increase in cinema attendance is the price decrease of a cinema ticket witnessed during recent years. This has been caused by the increasing number of cinemas and tighter competition on the cinema market. In 2010, a cinema ticket cost on average 3.6 euros, which is the cheapest price during the last nine years. A cinema ticket was by 17% ($+16\%^a$) cheaper compared to 2009.

^a Võrdlus eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

^a Comparison with the arithmetic mean of the four previous years.

2010 was the Year of Reading in Estonia. During the year, 23% of the 10–74-year-old inhabitants of Estonia read books for work-related or educational purposes and 52% did it for other reasons according to the Time Use Survey. A quarter of inhabitants did not read any books last year. 89% of persons aged 10–74 read prose and 51% read poetry. Religious books are read the least. During the decade, the use of printed reference literature, encyclopaedias and dictionaries has decreased by nearly a fifth. This can be explained by a wider use of the Internet and its possibilities.

Besides reading, a lot of people go in for creative writing in their spare time. About 6% of persons aged 10–74 write prose, short stories or poems in their spare time. Every week 1% of inhabitants, i.e. approximately 13,000 persons per week, are engaged in writing.

4% of inhabitants (more than 40,000 persons) participated, besides other cultural events, also in public readings or meetings with writers.

44% of inhabitants read newspapers and 9% read magazines on paper every day. During the decade, the number of people who do not read newspapers and magazines at all has slightly increased.

According to the Eurobarometer 2007 of the European Commission, Estonia and Latvia share the fifth and sixth places among the European Union (EU) countries for the share of relatively frequent readers (reading more than five books a year). Sweden, Denmark, the Netherlands and the United Kingdom are ahead of Estonia and Latvia.

The number of published books decreased in 2010. The total number of titles of published books and pamphlets was 3,760 which is 17% less than the year before (–14%^a). The total issue decreased from 6.9 million in 2009 to 5.5 million in 2010, thus by 20% (–28%^a). The number of children's book titles decreased by 8% (–12%^a). The issue of children's books decreased from 1.2 million in 2009 to 1 million in 2010 i.e. by 17% (–23%^a). 330 magazines (+2%^a) and 131 newspapers (+12%^a), incl. 13 dailies (–19%^a), were issued in 2010. The total issue of periodicals was almost 25.8 million (–13%^a).

In 2010 Estonia switched over to the digital television. In 2010, there were 13 TV channels in Estonia (+37%^a), of which two were public and 11 private channels (+42%^a). The total duration of TV broadcasting was 69,800 hours (+48%^a). The share of broadcasting in the Estonian language was 90% (–5%^a).

In 2010, there were 35 radio stations in Estonia: 5 public (+0%^a) and 30 private ones (+3%^a). In total, there were 4 state-wide (+0%^a), 16 regional (–2%^a) and 14 local radio stations (+14%^a). The total duration of radio broadcasting was about 295,000 hours (+5%^a). The share of broadcasting in the Estonian language was 69% (–5%^a) and the share of broadcasting in the Russian language was 29% (+16%^a).

^a Comparison with the arithmetic mean of the four previous years.

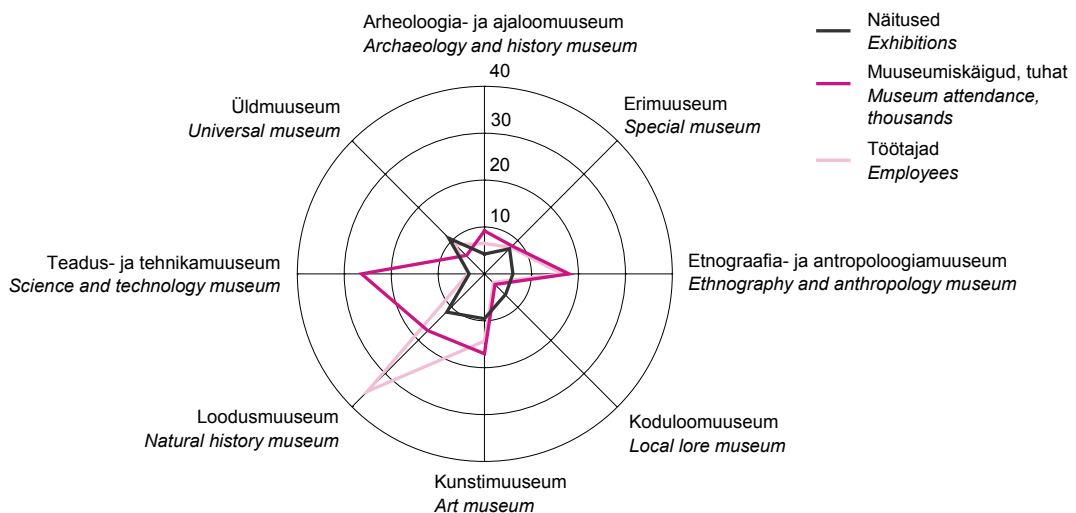
Tabel 1. Muuseumid, 2006–2010

Table 1. Museums, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Muuseumid	209	217	224	236	245	Museums
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	40	52	49	51	57	archaeology and history museums
koduloomuuseumid	81	83	90	93	93	local lore museums
loodusmuuseumid	3	2	2	2	2	natural history museums
kunstimuuseumid	16	16	18	19	19	art museums
etnograafia- ja antropoloogiamuuseumid	7	9	9	10	12	ethnography and anthropology museums
muud muuseumid	62	55	56	61	62	other museums
Põhifond, mln säilikut	9,1	9,3	9,4	9,8	10,0	Main collection, million museum pieces
Muuseumiskäigud, tuhat	1 883	1 907	2 059	2 229	2 150	Museum attendance, thousands
Muuseumiskäike 1000 elaniku kohta	1 402	1 421	1 536	1 663	1 604	Museum attendance per 1,000 inhabitants
Näitused	1 411	1 518	1 518	1 596	1 539	Exhibitions
näitused väljaspool oma ruume	310	352	380	395	406	exhibitions outside museum
Töötajad	1 549	1 499	1 618	1 552	1 593	Employees
Tulud, miljonit eurot	24,6	29,2	36,7	32,0	36,2	Income, million euros
tulud riigieelarvest, miljonit eurot	15,1	17,9	21,7	15,7	18,8	income from state budget, million euros
tulud omavalitsuse eelarvest, miljonit eurot	2,8	3,0	4,5	4,0	2,8	income from local budget, million euros
Kulud, miljonit eurot	24,0	24,9	31,2	27,3	32,5	Expenditures, million euros
komplekteerimiskulud, %	2,0	2,3	1,7	1,8	1,9	acquisition costs, %
tööjõukulud, %	45,3	53,0	49,2	56,8	43,6	labour costs, %

Joonis 1. Muuseumid liigi järgi, 2010

Figure 1. Museums by type, 2010

Tabel 2. Rahvaraamatukogud, 2006–2010*Table 2. Public libraries, 2006–2010*

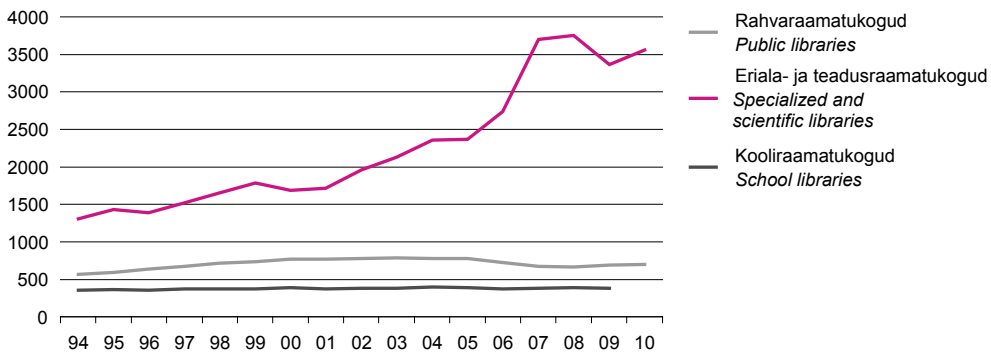
	2006	2007	2008	2009	2010	
Raamatukogud	568	566	566	565	562	<i>Libraries</i>
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	11 322	11 360	11 464	11 448	11 458	<i>Total stock, thousand library units</i>
Fondi keskmine suurus raamatukogu kohta, tuhat arvestusüksust	19,9	20,1	20,3	20,3	20,4	<i>Average stock per library, thousand library units</i>
Lugejad, tuhat	411,3	381,0	376,4	390,8	391,2	<i>Users, thousands</i>
Keskmine lugejate arv raamatukogu kohta	724	673	665	692	696	<i>Average number of users per library</i>
Laenutused, tuhat arvestusüksust	10 717	10 437	11 281	12 098	12 060	<i>Library units lent, thousands</i>
Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, arvestusüksust	26,1	27,4	30,0	31,0	30,8	<i>Average number of library units lent per user</i>
Töötajad	1 678	1 678	1 689	1 645	1 603	<i>Employees</i>
Arvutitöökohad	2 851	3 010	3 059	3 070	3 063	<i>Computers</i>

Tabel 3. Eriala- ja teadusraamatukogud, 2006–2010*Table 3. Specialized and scientific libraries, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Raamatukogud	60	55	55	53	54	<i>Libraries</i>
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	63 763	65 573	67 357	69 328	13 692	<i>Total stock, thousand library units</i>
Lugejad, tuhat	164,4	203,2	206,6	178,1	192,1	<i>Users, thousands</i>
Laenutused, tuhat arvestusüksust	2 271	2 323	2 390	2 349	2 451	<i>Library units lent, thousands</i>
Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, arvestusüksust	13,8	11,4	11,6	13,2	12,8	<i>Average number of library units lent per user</i>
Töötajad	1 050	1 043	1 053	964	923	<i>Employees</i>

Tabel 4. Kooliraamatukogud, 2005–2009*Table 4. School libraries, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Raamatukogud	451	438	420	411	406	<i>Libraries</i>
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	9 538	9 011	8 834	8 616	8 658	<i>Total stock, thousand library units</i>
õpikukogu suurus, tuhat arvestusüksust	4 655	4 358	4 219	4 084	4 118	<i>stock of textbooks, thousand library units</i>
Lugejad, tuhat	174,2	165,2	161,8	159,0	155,8	<i>Users, thousands</i>
Laenutused, tuhat arvestusüksust	2 539	2 191	2 080	1 997	1 985	<i>Library units lent, thousands</i>
Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, arvestusüksust	14,6	13,3	13,9	12,6	12,7	<i>Average number of library units lent per user</i>
Töötajad	587	559	532	528	515	<i>Employees</i>

Joonis 2. Keskmine lugejate arv raamatukogu kohta, 1994–2010*Figure 2. Average number of users per library, 1994–2010***Joonis 3. Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, 1994–2010***Figure 3. Average number of library units lent per user, 1994–2010***Tabel 5. Raamatud ja brošüürid, 2006–2010***Table 5. Books and pamphlets, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Raamatud ja brošüürid kokku, nimetust	4 040	4 310	4 685	4 551	3 760	Total number of books and pamphlets, titles
eestikeelsed	3 185	3 419	3 818	3 611	3 045	in Estonian
lastekirjandus	543	570	647	555	508	children's books
kooliõpikud	237	274	212	290	172	school textbooks
Aastatrükiarv, mln eksemplari	7,3	8,9	7,3	6,9	5,5	Annual issue, million copies
eesti keeles, mln eksemplari	6,0	6,7	6,3	6,0	4,6	in Estonian, million copies
lastekirjandus, mln eksemplari	1,2	1,3	1,5	1,2	1,0	children's books, million copies
kooliõpikud, mln eksemplari	0,8	0,8	0,6	0,7	0,4	school textbooks, million copies
Esmatrükid, nimetust	3 692	3 973	4 355	4 229	3 574	First editions, titles
lastekirjandus	515	546	618	535	484	children's books
kooliõpikud	160	178	150	205	130	school textbooks
Esmatrükide aastatrükiarv, mln eksemplari	6,2	8,2	6,5	6,1	5,1	Annual issue of first editions, million copies
Väljaandeid elaniku kohta, eksemplari	5,4	6,6	5,4	5,1	4,1	Copies per inhabitant

Tabel 6. Perioodikaväljaanded, 2006–2010*Table 6. Periodicals, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Perioodikaväljaanded, nimetust	1 158	1 183	1 254	1 166	1 153	<i>Periodicals, titles</i>
eestikeelsed	954	982	1041	966	969	<i>in Estonian</i>
ajakirjad	312	317	332	328	330	<i>magazines</i>
eestikeelsed ajakirjad	251	256	267	272	271	<i>magazines in Estonian</i>
Aastatrükiarv, mln eksemplari	28,6	31,8	31,7	26,9	25,8	<i>Annual circulation, million copies</i>
eestikeelsete väljaannete aastatrükiarv, mln eksemplari	25	27,3	27,4	24,2	22,7	<i>annual circulation of periodicals in Estonian, million copies</i>
Väljaandeid elaniku kohta, eksemplari	21,3	23,7	23,6	20,1	19,3	<i>Copies per inhabitant</i>

Tabel 7. Televisioon, 2006–2010^a*Table 7. Television, 2006–2010^a*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ringhäälinguajaamad kokku	4	4	15	15	13	<i>Broadcasters total</i>
aruande esitanud ringhäälinguajaamad	4	4	12	11	11	<i>broadcasters having presented the report</i>
Saadete üldmaht, tundi	23 401	24 077	71 385	69 900	69 764	<i>Total duration of broadcasting, hours</i>
eestikeelsed saated, %	99,1	99,4	91,2	90,2	90,3	<i>broadcasts in Estonian, %</i>
eestikeelsete subtiitritega saated, %	39,6	39,9	29,6	34,0	33,2	<i>broadcasts subtitled in Estonian, %</i>
Reklaam, %	12,5	12,6	9,8	10,1	11,7	<i>Advertising, %</i>
Teksti-TV, tundi	1 767	1 798	10 180	8 730	11 195	<i>Text-TV, hours</i>
Töötajad	525	568	796	746	718	<i>Employees</i>
loomingulised töötajad	186	197	269	258	263	<i>programme staff</i>
tehnilised töötajad	180	190	252	225	210	<i>technical staff</i>

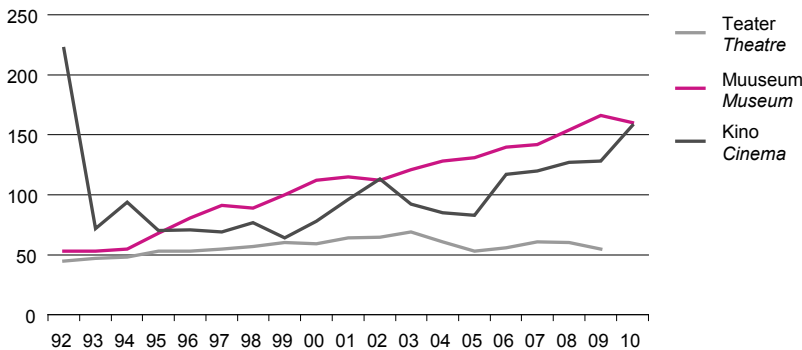
^a Alates 2008. aastast ka digi- ja kaabelvõrgus levivad kanalid.^a *Digital and cable network channels are also included starting from 2008.*

Tabel 8. Raadio, 2006–2010*Table 8. Radio, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ringhäälinguprogrammid	32	34	34	34	35	<i>Broadcasters</i>
Saatjad	139	139	143	145	146	<i>Transmitters</i>
Saadete üldmaht, tundi	277 195	276 603	287 337	287 975	295 251	<i>Total duration of broadcasting, hours</i>
Eestikeelsed saated, %	75,2	73,5	71,9	71,6	69,4	<i>Broadcasts in Estonian, %</i>
Venekeelsed saated, %	22,0	24,2	25,8	26,3	28,6	<i>Broadcasts in Russian, %</i>
Omasaadet, %	94,3	94,5	95,5	95,1	95,2	<i>Own production, %</i>
Lastesaadet, %	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	<i>Broadcasts for children, %</i>
Reklaam, %	2,6	2,6	3,0	2,3	2,3	<i>Advertising, %</i>
Töötajad	432	302	296	315	329	<i>Employees</i>
loomingulised töötajad	217	184	179	165	176	<i>programme staff</i>
tehnilised töötajad	86	44	51	58	54	<i>technical staff</i>

Tabel 9. Riigi- ja linnateatrid, 2005–2009*Table 9. State and town theatres, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Teatrid	11	11	12	12	13	<i>Theatres</i>
Lavastused	244	272	279	276	286	<i>Productions</i>
uuslavastused	104	104	110	100	99	<i>new productions</i>
Etendused	3 201	3 228	3 303	3 292	3 513	<i>Performances</i>
Vaatajad, tuhat	716,3	747,2	811,8	800,3	738,2	<i>Attendance, thousands</i>
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	532,1	556,1	605,0	596,9	550,8	<i>Attendance per 1,000 inhabitants</i>
Saalid	38	33	43	40	37	<i>Theatre halls</i>

Joonis 4. Kino- ja teatripileti^a keskmine hind, 1994–2010*Figure 4. Average prices of cinema and theatre^a tickets, 1994–2010*^a Riigi- ja linnateatrid.^a State and town theatres.**Joonis 5. Kinos-, muuseumis- ja teatriskäigid^a 100 elaniku kohta, 1992–2010***Figure 5. Attendance of cinemas, museums and theatres^a per 100 inhabitants, 1992–2010*^a Riigi- ja linnateatrid.^a State and town theatres.

Tabel 10. Filmilevi, 2006–2010*Table 10. Distribution of films, 2006–2010*

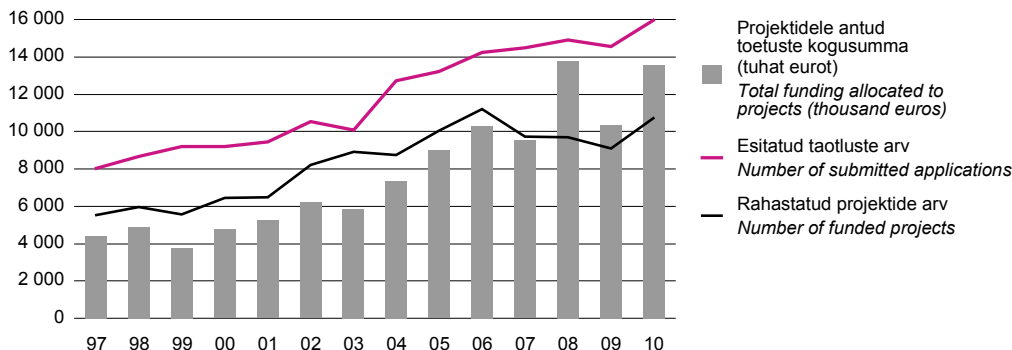
	2006	2007	2008	2009	2010	
Filmid kokku	256	245	265	313	294	<i>Films total</i>
Eesti filmid	17	28	20	24	14	<i>Estonian films</i>
Ameerika Ühendriikide filmid	169	145	173	200	177	<i>Films of the United States of America</i>
Euroopa riikide filmid	59	69	65	84	95	<i>Films of European countries</i>
Muude riikide filmid	11	3	7	5	8	<i>Films of other countries</i>
Kinokäigud, tuhat	1 572	1 608	1 702	1 721	2 124	<i>Cinema attendance, thousands</i>
Kinokäike 100 elaniku kohta	117	120	127	128	158	<i>Cinema attendance per 100 inhabitants</i>
Keskmine pileti hind, eurot	4,2	4,3	4,4	4,3	3,6	<i>Average ticket price, euros</i>

Tabel 11. Kinofilmitoodang, 2006–2010*Table 11. Production of movies, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Pikad filmid	9	14	9	12	5	<i>Full-length films</i>
mängufilmid	6	5	4	7	4	<i>feature films</i>
dokumentaalfilmid	2	6	5	5	1	<i>documentaries</i>
animafilmid	1	0	0	0	0	<i>animated cartoons</i>
muud pikad filmid	0	3	0	0	0	<i>other full-length films</i>
Lühifilmid	11	17	16	10	13	<i>Short films</i>
mängufilmid	1	4	6	3	6	<i>feature films</i>
dokumentaalfilmid	0	5	2	0	6	<i>documentaries</i>
animafilmid	8	8	7	5	1	<i>animated cartoons</i>
promofilmid	0	0	0	0	0	<i>promotional films</i>
muud lühifilmid	2	0	1	2	0	<i>other short films</i>

Tabel 12. Spordiklubid, 2005–2009*Table 12. Sports clubs, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Klubid	1 599	1 521	1 519	1 528	1 603	<i>Clubs</i>
Tegutsejad	152 242	153 875	148 749	130 762	133 136	<i>Participants</i>
naised	46 233	54 812	54 869	48 704	47 987	<i>females</i>
noored	69 066	74 450	72 097	71 335	69 818	<i>youth</i>

Joonis 6. Eesti Kultuurkapitali rahastatud projektid, 1997–2010*Figure 6. Projects funded by the Cultural Endowment of Estonia, 1997–2010***Metoodika**

Kultuuristatistika tegemiseks küsitletakse kõiki raamatukogusid, muuseume, filmiimpordi- ja filmileviettevõtteid ning filme tootvaid ettevõtteid, teatreid, ringhäälingujaamu ja spordiklubsid.

Raamatukogude ja trükiste koondandmed pärinevad rahvusraamatukogust. Trükiste arv saadakse sundeksemplaride alusel.

Andmed lugemise kohta on saadud ajakasutuse uuringuga, mis toimus 2009. aasta aprillist kuni 2010. aasta märtsini. Uuringus osales 7000 inimest. Andmeid ajakasutuse kohta koguti päevikumeetodil ehk leibkonnas täitsid iseseisvalt ajakasutuse päevikut kõik vähemalt 10-aastased liikmed ühe argipäeva ja nädalavahetuse ühe päeva kohta. Eelmine uuring toimus 2000. aastal.

Alates 2004. aastast kogub Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmeid Statistikaameti asemel Eesti Teatri Agentuur (2007. aastani Eesti Teatriliidu Teabekeskus). Riiklikud ja linnateatrid on järgmised: Rahvusooper Estonia, Eesti Riiklik Nukuteater, Pärnu Endla teater, Teater Vanemuine, Teater NO99, teater Ugala, Eesti Draamateater, Rakvere Teater, Vene Teater, Kuressaare Linnateater, Tallinna Linnateater ja Võru Linnateater. Erateatriorganisatsioonid on Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, stuudiotheater Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, pärimusteater Loomine, Nargen Opera, Noore Tantsu Festival (NoTaFe), teater Polygon, R.A.A.A.M, Sõltumatu Tantsu Ühendus, Tallinna Tantsuteater, Tartu Uus Teater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini teater, VAT teater, Von Krahli teater. Seega oli 2010. aastal statistikas 29 riigitoetust saavat teatrit.

Arvutustes on kasutatud 2010. aasta keskmist rahvaarvu.

Methodology

For producing statistics on culture, all libraries, museums, film distribution and film production companies, theatres, broadcasting stations and sports clubs are enumerated completely.

Aggregate data on libraries and printed matter have been received from the National Library. The number of printed matter is based on compulsory copies.

The data on reading have been obtained by the Time Use Survey, which was conducted from April 2009 to March 2010. 7,000 persons participated in the survey. The data on time use were collected with a diary i.e. all at least 10-year-old household members independently filled in the time use diary on one business day and on one weekend day. The previous survey took place in 2000.

Since 2004, data on the theatres which get activity support from the Ministry of Culture, have been received from the Estonian Theatre Agency (until 2007 Estonian Theatre Information Centre) instead of Statistics Estonia. The state and town theatres are as follows: Estonian National Opera, Estonian State Puppet Theatre, Theatre Endla in Pärnu, Theatre Vanemuine in Tartu, Theatre NO99, Theatre

Ugala in Viljandi, Estonian Drama Theatre, Rakvere Theatre, Russian Theatre in Tallinn, Tallinn City Theatre, Kuressaare Town Theatre and Võru Town Theatre. Private theatrical organisations are Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, Drama Studio Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Folk Theatre Loomine, Nargen Opera, Young Dance Festival NoTaFe, Polygon Theatre, R.A.A.A.M, Independent Association of Dance, Tallinn Dance Theatre, Tartu New Theatre, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, VAT Theatre, Von Krahl's Theatre. Thus, 28 theatres supported by the state were included in statistics in 2010.

In calculations, the mean annual population number for 2010 was used.

Kirjandust Publications

Kultuur. 1997–2007. Culture. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Täiskasvanute koolitus. Adult Education. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

ÕIGUS

Kutt Kommel, Marve Randlepp

Ülevaade

Peatükis on esitatud õigusstatistika ülevaade aastate 2006–2010 kohta.

Esimese astme kuritegude arv on vähenenud. Mullu oli kuritegude üldarv ligilähedane 2009. aasta näitajale. Suurenes teise astme kuritegude arv, esimese astme kuritegude arv aga vähenes oluliselt. 2009. aastaga võrreldes kahanes esimese astme kuritegude arv 19% ja eelmise nelja aasta keskmisega võrreldes koguni 31%. Teise astme kuritegude arv kasvas aastaga 1%, kuid oli eelmise nelja aasta keskmisega võrreldes siiski väiksem ($-3\%^a$). Kokku registreeriti möödunud aastal 48 340 kuritegu, millest 1842 olid esimese ja 46 498 teise astme kuriteod. Tapmisi oli eelmise aastaga võrreldes kahe juhtumi võrra vähem ($-3\%^a$) ja mõrvasid üheksa juhtumi võrra vähem ($-11\%^a$). Nii nagu aasta varem ei registreeritud ka mullu ühtegi pantvangi võtmist. Varem oli neid üks või kaks korda aastas.

Märgatavalt on kahanenud vägistamiste arv ($-19\%^a$). Kui 2009. aastal registreeriti 124 vägistamisjuhtu, siis 2010. aastal 81. Võrreldes 2008. aastaga oli vägistamisi aga peaaegu poole vähem.

Registreeritud kuritegude arv ei ole otseselt võrreldav 2009. aastal Statistikaameti korraldatud turvalisusuuringu andmetega, sest uuringuküsitluses võib vastaja kuriteona märkida ka neid juhtumeid, mis seaduses on määratletud väärteona või mille puhul kuriteo koosseis puudub. Teatav osa erinevustest on seletatav ka sellega, et kõigist toime pandud kuritegudest politseile ei teatata – peamiselt seetõttu, et juhtunut ei peeta piisavalt oluliseks.

Varavastaste kuritegude arv kasvab. Alates 2007. aastast on suurenenud varavastaste kuritegude arv. Kui 2007. aastal pandi neid toime 27 600, siis 2010. aastal koguni 30 235 ($+3\%^a$). Kuigi vähenenud on omastamiste ($-25\%^a$), röövide ($-32\%^a$) ja väljapressimiste arv ($-38\%^a$), on samal ajal kasvanud varguste ($+7\%^a$) ja intellektuaalse omandi vastaste kuritegude arv ($+2\%^a$).

Teistest kuriteoliikidest väärivad tähelepanu veel poliitiliste ja kodanikuõiguste vastaste süütegude mitmekordistunud hulk ($+391\%^a$), mis on tingitud uue paragrahvi – teise isiku identiteedi ebaseaduslik kasutamine – kehtima hakkamisest, ning majanduskuritegude arvu kasv viimastel aastatel ($+67\%^a$). Positiivne on, et riigivastaste kuritegude ($-81\%^a$), õigusemõistmisvastaste kuritegude ($-67\%^a$), aga ka näiteks keskkonna- ($-58\%^a$) ja liikluskuritegude ($-19\%^a$) arv on viimastel aastatel vähenenud.

Lõpliku menetlusotsuse said möödunud aastal 44 984 kuritegu (4% rohkem kui 2009. aastal) ja lahendati 23 460 kuritegu ehk ligikaudu sama palju kui aasta varem. Lahendatud kuritegudest saadeti kohtusse 19 536 kriminaalasja 11 010 süüdistatavaga, kellest 578 olid alaealised. Kohtusse saadetud kuritegude arv oli 2%, süüdistatavate arv 8% ja alaealiste süüdistatavate arv 21% väiksem kui aasta varem. 2010. aastal lõpetati 25 287 kriminaalmenetlust ehk ligi 1% rohkem kui 2009. aastal.

Riigikohus võttis mullu vastu 2766 avaldust ja kaebust ($+28\%^a$), millest lahendati 115 kriminaal- ja väärteoasjades esitatud kaebust ja protesti ($0\%^a$). Läbi vaadati 95 haldus- ($-5\%^a$) ja 162 tsiviilasja ($+1\%^a$). Põhiseaduslikkuse järelevalve taotlusi vaadati läbi 14 ($-43\%^a$).

Eesti vanglates oli 2010. aasta lõpus 3393 inimest ($-9\%^a$), sh 744 eeluurimisalust ($-21\%^a$) ja 2649 süüdimõistetut ($-5\%^a$), kellest korduvalt süüdimõistetuid oli 1765 ($-12\%^a$). Eestlasi oli süüdimõistetute hulgas 1138 ($-7\%^a$), naisi 150 ($+18\%^a$) ja alaealisi 23 ($-26\%^a$). Vangistus määratakse enamasti korduvalt karistatud isikutele.

Kriminaalhoolduse all oli möödunud aastal 7568 inimest ($-9\%^a$), kellest Eesti kodanikke oli 5839 ($-7\%^a$), naisi 675 ($+7\%^a$) ja alaealisi 260 ($-24\%^a$). Alaealistest 53 olid tütarlapsed ($+9\%^a$).

2010. aastal oli Eestis 100 000 elaniku kohta 265 kinnipeetut ($-6\%^a$). Kinnipeetute arv 100 000 elaniku kohta on riikide võrdluses oluline näitaja. Vanades Euroopa Liidu (EL) riikides on enamasti

^a Võrdlus eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

alla 100 kinnipeetu 100 000 elaniku kohta. Üle 100 aga oli neid möödunud aastal näiteks Itaalias (113), Suurbritannias (~162) ja Hispaanias (159). Ida-Euroopa riikides oli 100 000 elaniku kohta umbes 200 kinnipeetut. Selle näitajaga edestavad Eestit näiteks Leedu (260), Läti (314), Ukraina (334), Valgevene (385), Gruusia (538) ja Venemaa (577). Endiselt oli 2010. aastal Euroopas kõige vähem kinnipeetuid 100 000 elaniku kohta Taanile kuuluvatel Fääri saartel (25).

JUSTICE

Kutt Kommel, Marve Randlepp

Overview

The chapter presents an overview of the crime statistics in Estonia for the years 2006–2010.

The number of first degree criminal offences has decreased. Last year, the total number of criminal offences was nearly the same as that in 2009. However, the number of second degree offences has increased and the number of first degree offences has significantly decreased. Compared to 2009 the number of first degree offences decreased by 19%, and compared to the average of the previous four years – even by 31%. The number of second degree offences increased by 1% compared to the previous year but was still smaller than the average of the previous four year (–3%^a). A total of 48,340 crimes were recorded last year, of which 1,842 were first degree offences and 46,498 were second degree offences. Compared to a year earlier, the number of manslaughters fell by two incidents (–3%^a) and the number of murders dropped by nine incidents (–11%^a). Similarly to the year earlier, no hostage takings were registered last year, whereas in earlier years there happened one or two such incidents per year.

The number of rapes has significantly fallen (–19%^a). 124 rape incidents were registered in 2009, and 81 in 2010. Compared to 2008, there were nearly a half fewer rape incidents.

The number of recorded criminal offences is not directly comparable with the data of the Crime and Security Survey conducted by Statistics Estonia in 2009, because in the survey questionnaire the respondent may mark as crime also the cases that are considered misdemeanours according to legislation or which lack the necessary elements of criminal offence. Partially, differences may also be explained by the fact that the Police are not informed of all crimes — mainly because the non-reported incidents are not considered important enough.

The number of crimes against property is increasing. Since 2007 the number of crimes against property has increased. 27,600 crimes against property were committed in 2007, but in 2010 as many as 30,235 (+3%^a). Although a decrease was announced in the numbers of embezzlements (–25%^a), robberies (–32%^a) and extortions (–38%^a), the number of thefts (+7%^a) and that of crimes against intellectual property (+2%^a) have grown at the same time.

Regarding other types of offences, a multiplied number of offences against political and civil rights (+391%^a) caused by entry into force in the Penal Code of a new provision – unlawful use of identity of another person, and an increase in the number of economic offences during recent years (+67%^a) also deserve attention. As a positive side, one may bring forth a decrease in the number of offences against the state (–81%^a) and of offences against administration of justice (–67%^a) as well as in the number of offences against environment (–58%^a) and in the number of traffic offences (–19%^a) during recent years.

Final procedural decisions were reached in case of 44,984 criminal offences (4% more than in 2009) and 23,460 criminal offences were cleared, which is nearly as much as the year before. Of all cleared offences, 19,536 criminal matters, involving 11,010 persons accused, of whom 578 were juveniles, were sent to court. The number of cases sent to court decreased by 2%, the number of

^a Comparison with the arithmetic average of the previous four years.

persons accused declined by 8% and the number of accused minors dropped by 21% compared to the year earlier. The total number of terminated proceedings in offences was 25,287 which is nearly by 1% more than in 2009.

Last year, the Supreme Court of Estonia received 2,766 applications and complaints (+28%^a), of which 115 (0%^a) complaints and protests filed in connection with criminal cases were cleared. 95 administrative cases (-5%^a) and 162 civil cases (+1%^a) were reviewed. 14 (-43%^a) petitions for constitutional reviews were examined.

3,393 persons (-9%^a) were incarcerated in the penal institutions of Estonia as of the end of 2010, incl. 744 persons under pre-trial investigation (-21%^a) and 2,649 convicted offenders (-5%^a), of whom 1,765 (-12%^a) persons were convicted more than once. 1,138 (-7%^a) Estonians, 150 (+18%^a) women and 23 juveniles (-26%^a) were among the convicted. Persons incarcerated in penal institutions are mostly the offenders convicted more than once.

In 2010, 7,568 persons stayed under probation (-9%^a), of whom 5,839 (-7%^a) were the citizens of Estonia, 675 (+7%^a) were women and 260 (-24%^a) were minors. 53 of the minors under probation were girls (+9%^a).

In Estonia, 256 (-5%^a) persons were incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants in 2010. The number of persons incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants is an important indicator in the comparison of countries. In the old European Union countries, the level of prison population per 100,000 inhabitants is generally under 100 persons. However, last year the respective number was bigger than a hundred in such countries as Italy (113), the United Kingdom (ca. 162) and Spain (159). In Eastern European countries, there were about 200 imprisoned persons per

100,000 inhabitants. With its respective indicator Estonia was behind Lithuania (260), Latvia (314), the Ukraine (334), Belarus (385), Georgia (538) and Russia (577). In Europe, the smallest number (25) of detainees per 100,000 inhabitants was continuously recorded in the Faroe Islands, a constituent country of Denmark.

^a Comparison with the arithmetic average of the previous four years.

Tabel 1. Registreeritud kuriteod astme ja liigi järgi, 2006–2010

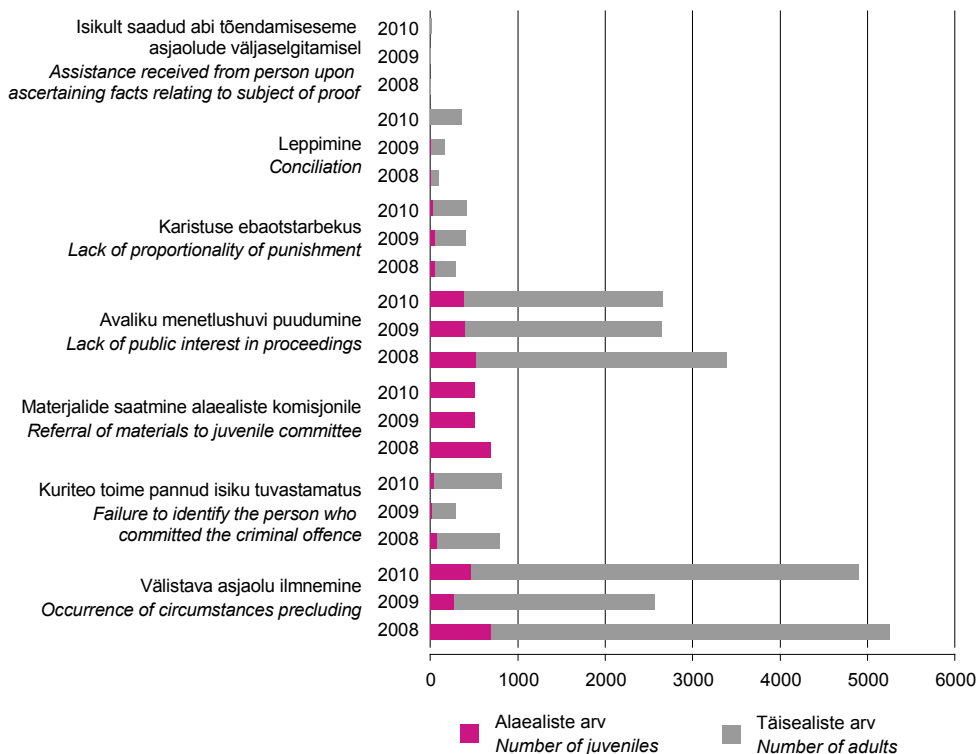
Table 1. Recorded offences by degree and type, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kuriteod kokku	51 834	50 375	50 977	48 359	48 340	Offences total
I astme kuriteod	2 688	2 681	2 965	2 278	1 842	1st degree offences
II astme kuriteod	49 146	47 694	48 012	46 081	46 498	2nd degree offences
Inimsuse- ja rahvusvahelise julgeoleku vastased kuriteod	3	4	0	1	2	Offences against humanity and international security
Isikuvastased kuriteod	5 055	6 005	6 540	5 676	5 377	Offences against the person
tapmine	107	90	88	64	62	manslaughter
mõrv	12	20	16	31	22	murder
raske tervisekahjustuse tekitamine	141	145	140	106	103	causing of serious damage to health
kehaline väärkohtlemine	3 700	4 570	5 174	4 518	4 320	physical abuse
pantvangi võtmine	1	2	2	0	0	hostage taking
vägistamine	153	122	160	124	81	rape
Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased süüteod	9	27	7	27	86	Offences against political and civil rights
Perekonna- ja alaealiste-vastased süüteod	400	376	446	431	375	Offences against family and minors
Rahvatervisevastased kuriteod	1 006	1 489	1 600	1 060	923	Offences against public health
narkootikumidega seotud kuriteod	981	1 449	1 558	1 042	901	offences relating to narcotics
Varavastased kuriteod	32 550	27 600	28 262	29 513	30 235	Offences against property
vargus	26 615	21 685	22 471	23 901	25 253	larceny
röövimine	1 005	887	909	726	599	robbery
omastamine	1 350	967	818	903	755	embezzlement
kelmus	1 968	2 481	2 222	2 097	2 021	fraud
väljapressimine	180	147	131	108	88	extortion
asja omavoliiline kasutamine	441	436	444	370	339	unauthorised use of a thing
Intellektuaalse omandi vastased kuriteod	95	81	61	38	70	Offences against intellectual property
Riigivastased kuriteod	9	73	29	16	6	Offences against the state
Avaliku rahu vastased kuriteod	2 943	4 366	4 565	4 068	4 162	Offences against public peace
Ametikuriteod	511	232	310	172	196	Offences related to office
Õigusemõistmis-vastased kuriteod	2 107	1 941	1 527	886	537	Offences against administration of justice
Avaliku usalduse vastased kuriteod	1 606	2 168	1 991	1 810	1 415	Offences against public trust
maksevahendi ja väärtpaberi võltsimine	65	16	27	24	14	counterfeiting of payment means or securities
võltsitud maksevahendi ja väärtpaberi kasutamine	469	478	454	494	387	use of counterfeit payment means or securities
Keskonnakuriteod	149	55	35	21	27	Offences against environment
Majanduskuriteod	486	465	779	987	1 137	Economic offences
Üldohtlikud kuriteod	431	351	449	384	319	Offences dangerous to public
tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	243	189	203	201	137	unlawful handling of firearms or essential components thereof or ammunition
Liikluskuriteod	4 464	5 127	4 359	3 246	3 465	Traffic offences
joobeseisundis juhtimine	4 150	4 835	4 179	3 076	3 304	driving while intoxicated
Kaitseteenistusega seotud kuriteod	10	15	17	23	8	Offences relating to service in Defence Forces

Tabel 2. Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2007–2010
Table 2. Terminated proceedings in offences, 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Menetluse lõpetamise alused kokku	29 807	29 669	23 221	25 287	The bases for termination of proceedings, total
Välistava asjaolu ilmnemine	8 747	9 457	7 379	8 228	Occurrence of circumstances precluding
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	16 700	16 103	12 130	13 296	Failure to identify the person who committed the criminal offence
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	610	549	499	408	Referral of materials to juvenile committee
Avaliku menetlushuvi puudumine	3 430	3 167	2 597	2 634	Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt
Karistuse ebaotstarbekus	289	285	421	357	Lack of proportionality of punishment
Leppimine	31	99	193	364	Conciliation
Välisriigi kodaniku või välisriigis toime pandud kuritegu	..	1	0	0	Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	..	8	2	0	Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof

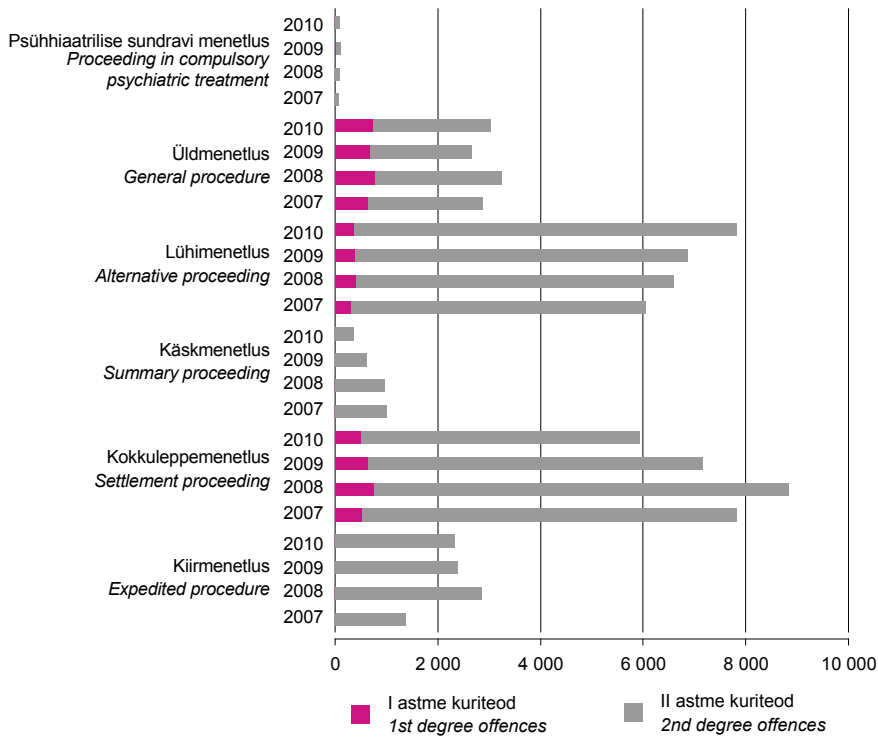
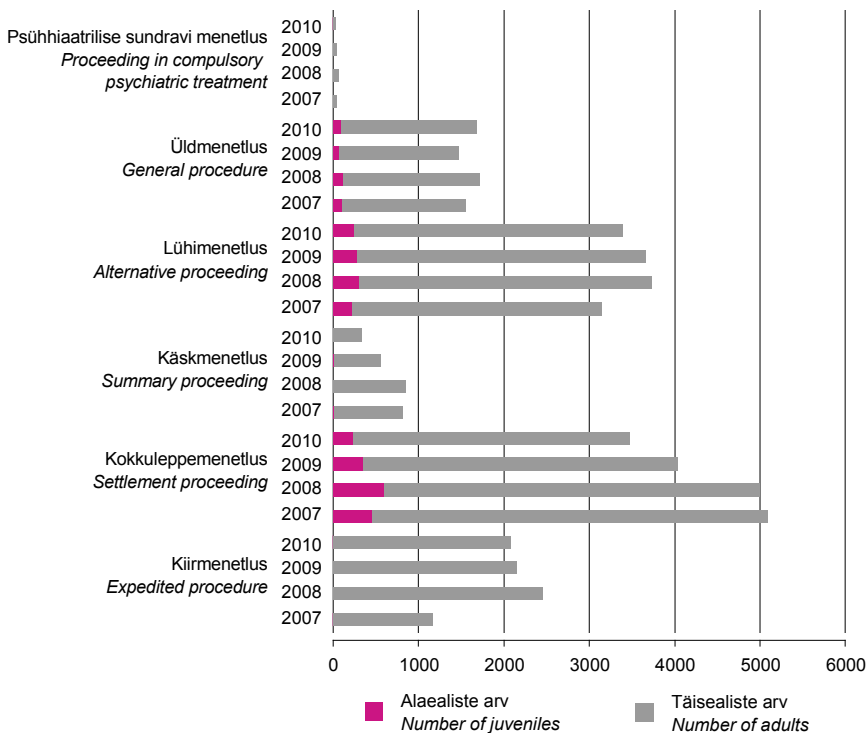
Joonis 1. Kriminaalmenetluse lõpetamine, 2008–2010
Figure 1. Termination of proceedings in offences, 2008–2010

Tabel 3. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2006–2010

Table 3. Persons and offences sent to court, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Menetlused kokku						<i>Proceedings total</i>
Isikute arv	10 726	11 803	13 800	11 920	11 010	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	1 040	807	1 030	730	578	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	19 790	19 202	22 551	19 766	19 536	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	...	1 511	1 967	1 719	1 633	<i>1st degree offences</i>
Kiirmenetlused						<i>Expedited procedures</i>
Isikute arv	366	1 158	2 456	2 150	2 087	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	4	1	0	2	1	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	457	1 373	2 852	2 389	2 316	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	...	0	1	0	1	<i>1st degree offences</i>
Kokkuleppe- menetlused						<i>Settlement proceedings</i>
Isikute arv	4 807	5 084	4 996	4 040	3 477	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	514	456	597	353	235	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	8 615	7 830	8 841	7 146	5 938	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	...	535	772	644	517	<i>1st degree offences</i>
Käskmenetlused						<i>Summary proceedings</i>
Isikute arv	801	825	850	552	337	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	14	11	10	10	5	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	960	998	962	610	362	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	...	1	1	0	0	<i>1st degree offences</i>
Lühimenetlused						<i>Alternative proceedings</i>
Isikute arv	2 911	3 147	3 727	3 664	3 400	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	255	229	303	288	248	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	6 341	6 059	6 579	6 867	7 810	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	...	321	410	386	366	<i>1st degree offences</i>
Üldmenetlused						<i>General procedures</i>
Isikute arv	1 786	1 547	1 715	1 469	1 678	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	253	110	120	75	88	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	3 417	2 872	3 236	2 660	3 038	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	...	642	776	675	744	<i>1st degree offences</i>
Psühhiaatrilise sundravi menetlused						<i>Proceedings in compulsory psychiatric treatment</i>
Isikute arv	55	42	56	45	31	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	0	0	0	2	1	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	...	70	81	94	72	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	...	12	7	14	5	<i>1st degree offences</i>

Joonis 2. Kohtusse saadetud kuriteod, 2007–2010*Figure 2. Offences sent to court, 2007–2010***Joonis 3. Kohtusse saadetud isikud, 2007–2010***Figure 3. Persons sent to court, 2007–2010*

Tabel 4. Riigikohtu töö, 2006–2010*Table 4. Work of the Supreme Court, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Läbi vaadatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotlused	17	23	23	36	14	<i>Reviewed petitions on constitutional review</i>
Avaldused ja kaebused	1 982	2 055	2 227	2 357	2 766	<i>Applications and complaints</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	595	563	649	748	857	<i>criminal cases</i>
haldusasjad	566	745	716	683	861	<i>administrative cases</i>
tsiviilasjad	820	747	862	926	1 048	<i>civil cases</i>
Menetlusloast keeldunud	1 090	1 115	1 156	1 233	1 500	<i>Leave for proceedings not given</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	303	237	304	353	383	<i>criminal cases</i>
haldusasjad	379	490	455	425	570	<i>administrative cases</i>
tsiviilasjad	408	388	397	455	547	<i>civil cases</i>
Läbi vaadatud	381	365	328	430	372	<i>Examined</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	132	110	91	128	115	<i>criminal cases</i>
haldusasjad	96	93	92	121	95	<i>administrative cases</i>
tsiviilasjad	153	162	145	181	162	<i>civil cases</i>
I või II astme kohtu lahend tühistatud	262	268	251	316	236	<i>Judgment of the court of 1st or 2nd instance quashed</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	60	67	52	78	74	<i>criminal cases</i>
haldusasjad	79	80	77	95	81	<i>administrative cases</i>
tsiviilasjad	123	121	122	143	81	<i>civil cases</i>

Tabel 5. Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2006–2010*Table 5. Offences with final procedural decision and cleared offences, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Lõpliku menetlusotsusega kuriteod						<i>Final procedural decision offences</i>
I ja II aste kokku	52 127	49 009	52 220	42 987	44 984	<i>1st and 2nd degrees, total</i>
I aste	2 883	2 777	3 265	2 501	2 592	<i>1st degree</i>
II aste	49 244	46 232	48 955	40 486	42 392	<i>2nd degree</i>
Lahendatud kuriteod						<i>Cleared offences</i>
I ja II aste kokku	...	23 562	26 660	23 478	23 460	<i>1st and 2nd degrees, total</i>
I aste	...	1 561	2 004	1 748	1 672	<i>1st degree</i>
II aste	...	22 001	24 656	21 730	21 788	<i>2nd degree</i>

Tabel 6. Vanglas viibivad isikud, 2006–2010

Table 6. Persons incarcerated in penal institutions, 2006–2010
(aasta lõpus – at the end of the year)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Vanglas viibivad isikud	4 310	3 456	3 656	3 555	3 393	Persons incarcerated in penal institutions
Eeluurimis- ja kohtualused	1 045	916	990	836	744	Persons under investigation or prosecution
Süüdimõistetud	3 265	2 540	2 666	2 719	2 649	Convicted offenders
naised	137	103	120	150	150	females
eestlased	1 464	1 081	1 152	1 186	1 138	Estonians
eluaegse vangla- karistusega	33	35	36	36	36	persons imprisoned for life
Süüdimõistetute vanus						Age of convicted offenders
13–14	0	0	0	0	0	13–14
15–17	41	31	33	19	23	15–17
18–21	370	259	242	276	220	18–21
22–24	438	309	294	296	310	22–24
25–29	727	522	573	579	506	25–29
30–39	970	828	856	845	842	30–39
40–49	474	367	419	442	468	40–49
50–59	212	186	202	206	217	50–59
60 ja vanemad	42	37	47	56	63	60 and older
Süüdimõistetute karistusaeg						Period of sentence of convicted offenders
Kuni 1 aasta	367	240	355	337	272	Less than 1 year
1 kuni alla 2 aasta	411	293	366	371	281	1 to less than 2 years
2 kuni alla 3 aasta	402	311	235	330	302	2 to less than 3 years
3 kuni alla 5 aasta	826	637	654	698	695	3 to less than 5 years
5 kuni alla 10 aasta	857	664	648	631	693	5 to less than 10 years
10 kuni alla 15 aasta	272	248	255	225	252	10 to less than 15 years
15–30 aastat	97	112	117	89	117	15–30 years
Üle 30 aasta	0	0	0	2	1	More than 30 years
Eluaegse vanglakaristusega	33	35	36	36	36	Persons imprisoned for life
Süüdimõistetute vabadusekaotuste arv						Number of imprisonments of convicted offenders
Esimest korda	424	1 059	796	848	884	First time
Teist korda	666	772	915	881	909	Second time
Kolmandat korda	588	383	468	472	434	Third time
Vähemalt neljandat korda	1 587	326	487	518	422	At least fourth time
Süüdimõistetute toime pandud kuriteod						Offences committed by convicted offenders
Isikuvastased kuriteod	1 075	1 016	946	798	864	Offences against the person
tahtlik tapmine ja tapmiskatse	735	613	620	580	527	murder and attempted murder
tahtlik raske kehavigastuse tekitamine	151	101	60	94	98	wilful infliction of severe bodily injuries
vägistamine ja vägistamiskatse	101	108	94	105	124	rape and attempted rape
Narkootikumidega seotud süüteo	314	330	406	486	492	Offences relating to narcotics
Varavastased kuriteod	1 508	952	992	1 075	1 047	Offences against property
vargus	669	431	468	523	493	theft
röövimine	594	398	402	431	452	robbery

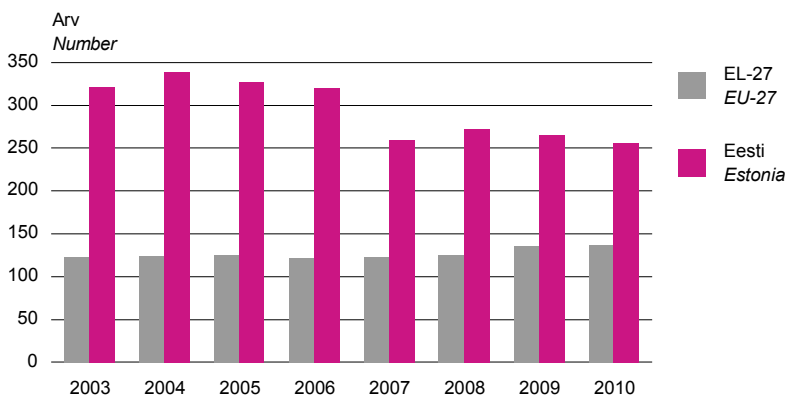
Tabel 7. Kinnipeetute liikumine vanglates, 2006–2010

Table 7. Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Süüdimõistetud						Convicted offenders
Vabastatud	2 183	2 562	2 029	2 467	2 150	Released
tähtaja lõppemisel	1 376	1 148	1 045	1 785	1 553	at the end of sentence period
osaliselt ärakandmisele mõistetud vangistuse ärakandmisel	209	153	158	169	145	released at the end of partially served sentence period
tingimisi enne tähtaega või karistuse kergendamise tõttu	581	1 225	807	494	434	conditionally before the end of sentence period or due to mitigation
armuandmise korras	5	2	0	1	0	due to pardoning
ravimatu haiguse tõttu	6	7	1	3	3	due to incurable illness
muu põhjus	6	24	18	15	11	other reason
Surnud	16	9	2	3	6	Deceased
Eeluurimis- ja kohtualused						Persons under investigation and prosecution
Uued vahialused	2 648	3 831	2 712	2 809	2 185	Newly taken into custody
naised	325	898	233	310	577	females
alaealised	441	191	100	198	175	juveniles
Vabastatud	629	748	555	682	479	Persons released
õigeksmõistva kohtuotsuse korral	5	6	4	7	5	in case of judgement of acquittal
tõkendi muutumisel või lõppemisel	167	235	164	149	116	due to change or end of restraint
kriminaalasja kohtueelse lõpetamise tõttu	15	11	8	13	11	due to pre-court closing of criminal case
muu põhjus	442	496	379	513	347	other reason
Surnud	5	5	2	1	2	Deceased

Joonis 4. Vanglas viibivate isikute^a arv 100 000 elaniku kohta Eestis ja Euroopa Liidus, 2003–2010

Figure 4. Number of incarcerated persons^a in penal institutions per 100,000 inhabitants in Estonia and in the European Union, 2003–2010

^a Süüdimõistetud ning eeluurimis- ja kohtualused.

^a Convicted offenders and persons under investigation and prosecution.

Tabel 8. Kriminaalhooldusalused, 2006–2010

Table 8. Probationers, 2006–2010

(aasta lõpus – at the end of the year)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kriminaalhooldusalused	7 879	8 497	8 363	8 490	7 568	Probationers
Naised	616	624	542	745	675	<i>Females</i>
Alaealised	375	304	346	348	260	<i>Juveniles</i>
tütarlapsed	57	37	39	61	53	<i>girls</i>
Eesti kodakondsusega	5 929	6 284	6 259	6 543	5 839	<i>Estonian citizens</i>
Eestlased	4 832	5 000	4 962	5 301	4 799	<i>Estonians</i>
Katseaeg						Probation period
Kuni 1 aasta	618	1 042	1 073	755	267	<i>Less than 1 year</i>
1 kuni alla 2 aasta	5 624	5 991	5 874	5 223	4 394	<i>1 to less than 2 years</i>
2 kuni alla 3 aasta	1 539	1 347	1 283	1 302	1 278	<i>2 to less than 3 years</i>
Vähemalt 3 aastat	89	108	133	125	120	<i>At least 3 years</i>
Teadmata	9	9	0	1 085	1 509	<i>Unknown</i>
Vanus						Age
13–17	375	304	346	348	260	<i>13–17</i>
18–20	954	943	974	1 020	792	<i>18–20</i>
21–24	1 377	1 524	1 455	1 477	1 330	<i>21–24</i>
25–29	1 463	1 542	1 476	1 416	1 294	<i>25–29</i>
30–39	1 839	2 154	2 111	2 123	1 924	<i>30–39</i>
40–49	1 233	1 309	1 281	1 338	1 256	<i>40–49</i>
50–59	520	572	583	611	571	<i>50–59</i>
60–64	64	73	84	100	94	<i>60–64</i>
65 ja vanemad	54	40	50	57	47	<i>65 and older</i>
Sotsiaalne seisund						Social status
Töötav	4 130	4 555	4 042	2 547	2 384	<i>Employed</i>
Õppiv	572	445	582	749	704	<i>Studying</i>
Töötav ja õppiv	38	32	33	40	30	<i>Employed and studying</i>
Pensionil	442	421	432	565	607	<i>Retired</i>
Sõjaväeteenistuses	11	3	4	5	0	<i>In military service</i>
Registreeritud töötuna	424	534	705	1 892	1 528	<i>Registered as unemployed</i>
Juhutöödel	1 435	1 376	1 405	1 538	1 266	<i>At odd jobs</i>
Ei tööta ega õpi	486	554	672	795	665	<i>Neither employed nor studying</i>
Seisund määramata	341	574	488	359	384	<i>Status unspecified</i>
Kriminaalkaristuste arv						Number of criminal convictions
Esimest korda	3 503	3 224	2 989	3 026	2 529	<i>First time</i>
Teist korda	1 560	1 621	1 650	1 637	1 480	<i>Second time</i>
Kolmandat korda	960	1 062	1 083	1 042	919	<i>Third time</i>
Vähemalt neljandat korda	1 647	1 995	2 012	2 126	2 030	<i>At least fourth time</i>
Teadmata	209	612	629	659	610	<i>Unknown</i>
Toime pandud kuritegu						Committed offence
Isikuvastased kuriteod	1 023	1 240	1 350	1 447	1 184	<i>Offences against the person</i>
Varavastased kuriteod	3 611	3 195	2 469	2 743	2 683	<i>Offences against property</i>
Ettekanded kriminaalhooldusaluste kohta						Reports on probationers
Korralised	11 809	8 986	7 052	7 549	7 900	<i>Regular</i>
Erakorralised	1 023	1 371	1 390	1 856	1 953	<i>Extraordinary</i>

Metoodika

Õigusstatistikat mõjutavad otseselt mõningate seaduste muudatused. Pidevalt on täiustatud nii kriminaalkodeksit kui ka teisi seadusi. Seda tuleb esitatud andmeid analüüsidest arvestada.

Registreeritud kuritegude, nende avastamise, eeluurimise peatamise ja kuriteo toime pannud isikute andmed saadi kuni 2008. aastani Politseiametilt keskandmebaasi väljavõttena. Alates 2009. aastast avaldab Statistikaamet kuritegevuse statistikat E-toimiku koondatud andmete alusel – kriminaalmenetluse kohta tagasiulatuvalt 2006. aastast ja registreeritud kuritegevuse kohta (statistika andmebaasis) 2003. aastast. Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed võrreldavad varem avaldatud aegridadega.

Justiitsministeeriumi kohtute osakonnalt on saadud esimese astme kohtute kriminaal-, tsiviil-, haldus- ja väärteoasjade ning teise astme kohtute töö koondandmed.

Info aasta jooksul vanglates viibinud isikute kohta pärineb Justiitsministeeriumi karistuse täideviimise talitusest ja kriminaalhooldusaluste andmed Justiitsministeeriumi taasühiskonnastamise talitusest.

Riigikohtult on saadud andmed nende töö kohta.

Kriminaalmenetluse lühiajastatistikat avaldab Justiitsministeerium.

Methodology

Crime statistics are directly influenced by amendments made to certain legislative acts. The Criminal Code as well as other legislation have been improved on a regular basis. This should be taken into consideration while analysing the presented data.

Until the year 2008, the data on recorded criminal offences and their clearance as well as the data on the suspension of pre-trial investigation together with the data on offenders were received from the Police Board as an excerpt from their central database. Starting from 2009, Statistics Estonia publishes crime statistics on the basis of data collected in the e-File – on criminal proceedings retroactively since 2006 and on recorded crimes (in the statistical database) since 2003. Due to the changed methodology and data source, the data are not comparable with the previously published time series.

The Department of Courts of the Ministry of Justice has presented consolidated data on the total number of administrative, civil and criminal cases heard in courts of the first and second instances.

Information on persons incarcerated in prisons during a year is received from the Prisons Department of the Ministry of Justice, and the data on offenders under probation are received from the Rehabilitation Division of the Prisons Department of the Ministry of Justice.

The Supreme Court has presented data on their own activities.

Short-term statistics on criminal proceedings are published by the Ministry of Justice.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2010. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE TÕRJUTUS

Marin Tasuja

Ülevaade

Sotsiaalseks tõrjutuseks nimetatakse olukorda, kus inimene ei saa puuduliku hariduse, madala sissetuleku, töötuse või kehvade tervise tõttu ühiskonnaelust täisväärtuslikult osa võtta ja tema juurdepääs ressurssidele ning teenustele on piiratud. Et indiviidi panus jääb seetõttu tema potentsiaalst väiksemaks, ei kaota sotsiaalse tõrjutuse korral ainult inimene ise, vaid kogu ühiskond.

Sotsiaalse tõrjutuse taseme mõõtmiseks lepitati 2001. aastal Euroopa Liidu Nõukogus kokku 18 ühtlustatud indikaatorit ehk Laekeni indikaatorit. Nendega mõõdetakse sotsiaalse tõrjutuse tahke ja hinnatakse, milliste sotsiaal-majanduslike tunnustega inimesed elavad sotsiaalses tõrjutuses teistest enam. Laekeni indikaatoreid avaldavad kõik Euroopa Liidu (EL) liikmesriigid.

2009. aastal elas suhtelises vaesuses 211 000 inimest ehk 15,8% Eesti rahvastikust. Suhteline vaesus on üks sotsiaalse tõrjutuse keskseid mõisteid. Selle defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust – leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Vaene on inimene, kelle ekvivalentssissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentssissetulekust. Tarbimiskaale kasutatakse sissetuleku arvutamisel selleks, et võtta arvesse eri vanuses leibkonnaliikmete tarbimise erinevust ja ühistarbimisest saadavat säästu. Näiteks maksab kolmeliikmeline leibkond eluaseme eest inimese kohta vähem kui üheliikmeline leibkond samasuguses eluruumis. Esimese täiskasvanud liikme tarbimiskaal on 1, iga järgmise täiskasvanu oma 0,5 ja ülalpeetava lapse oma 0,3. Tarbimiskaalud võimaldavad leibkondi paremini võrrelda suuruse ja koosseisu järgi. Kõik sissetulekut puudutavad Laekeni indikaatorid põhinevad sellisel moel arvatud ekvivalentssissetulekul. 2009. aastal oli suhtelise vaesuse piir aastas 3436 eurot tarbija kohta, seega olid suhtelises vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 286 euro (4480 krooni) kuus. Kahe täiskasvanu ja kahe lapsega leibkonna suhtelise vaesuse piir oli 7216 eurot aastas ehk 601 eurot (9409 krooni) kuus.

Võrreldes 2008. aastaga vähenes suhtelise vaesuse määr 2009. aastal ligikaudu 4 protsendipunkti. Vaesuse vähenemine oli tingitud pensionite ja riiklike hüvitiste suurenemisest, aga ka inimeste sissetulekute vähenemisest, mistõttu esimest korda viimase kümne aasta jooksul vaesuspiir kahanes. Võrreldes eelmise aastaga vähenes vaesuspiir 24 euro võrra. Majanduskasvu aastatel, kui osa ühiskonnarühmade sissetulekud suurenesid ebaproportsionaalselt kiiresti, jäid teised nendega võrreldes suhteliselt vaesemaks ja rühmadevaheline ebavõrdsus oli suurem. Majanduskriisi ajal on elanike sissetulekud ühtlustunud ja seda näitab ka väiksem suhtelise vaesuse määr.

Naiste suhtelise vaesuse määr oli 2009. aastal 16%, meeste oma vaid ühe protsendipunkti võrra madalam. Sugu on oluline vaesust mõjutav tegur. Enamikus riikides on naised meestest keskmiselt vaesemad. Ka Eestis on viimase kümne aasta jooksul suhtelises vaesuses elavate meeste osatähtsus olnud naiste omast alati väiksem. Võrreldes eelmiste aastatega, kui naiste ja meeste suhtelise vaesuse määra erinevus oli 4–5% naiste kahjuks, on see nüüd tunduvalt väiksem. Peamiselt on see nii tänu naiste vaesusmäära vähenemisele. Soolise erinevuse vähenemist on mõjutanud majanduskriisi tõttu olulisel määral kasvanud tööpuudus meeste seas ja vanemaealiste suhtelise positsiooni paranemine ühiskonnas. Et suur osa vähemalt 65-aastastest on naised, on viimane puudutanud eelkõige neid. Ent kuigi sooline erinevus on vähenenud, on endiselt vaesusest oluliselt rohkem ohustatud vanemaealised naised. Nende suhtelise vaesuse määr oli 2009. aastal meeste omast üle kahe korra kõrgem.

Vähemalt 65-aastastest oli 2009. aastal suhtelises vaesuses 15%. Nagu 2008. aastal, nii ka 2009. aastal suhtelises vaesuses elavate nooremate inimeste osatähtsus suurenes ning vähemalt 65-aastaste osatähtsus vähenes. Kui varasematel aastatel oli vanemaealiste vaesusmäär vanuserühmade suurim (2008. aastal elas vaesuses kolmandik vähemalt 65-aastastest), siis 2009. aastal olid nad üks vaesusega kõige vähem kokku puutuvaid rühmi. Keskmise vanaduspension tõusis 2009. aastal eelmise aastaga võrreldes 8%, mistõttu vähemalt 65-aastaste

vanuserühm oli ainuke, kellel 2009. aastal sissetulek suurenes. Tänu pensioniealiste suhtelise olukorra paranemisele tuli üle 42 000 neist suhtelisest vaesusest välja. Et vanemaealiste rühm on arvukas, aitas nende majandusliku positsiooni paranemine kaasa ka üldise vaesusmäära langemisele.

Suhtelise vaesuse määr oli 2009. aastal kõrgeim 16–24-aastastel, kellest elas allpool vaesuspiiri iga viies. Noorte suurenenud vaesusrisk on eelkõige tingitud selle vanuserühma kõrgeist töötuse määrast 2009. aastal.

Üksikvanemaga leibkondadest elas 2009. aastal suhtelises vaesuses üle kahe kolmandiku. Leibkonna koosseis võib vaesusesse sattumisel olla oluline riskitegur. Neid leibkondi, kus on vähem tööealisi liikmeid ja rohkem vanemaealisi, lapsi ja teisi ülalpeetavaid, ohustab vaesus enam kui teisi. Kõige rohkem oli vaesuses elavaid inimesi 2009. aastal üksikvanemate hulgas. Teistest suurem suhtelise vaesuse määr oli ka üksi elavatel inimestel ja vähemalt kolme lapsega paaridel. Kui ühe või kahe lapsega paaridest elas vaesuses kümnendik, siis vähemalt kolme lapsega paaride hulgas oli vaeste osatähtsus ligikaudu kaks korda suurem. Võrreldes 2008. aastaga vähenes vaesus kõige enam üksikute vähemalt 65-aastaste hulgas – nende suhtelise vaesuse määr oli 2009. aastal 2,5 korda madalam kui aasta varem. Üle kahe korra vähem oli vaeseid ka üksi elavate naiste seas. Suhtelise vaesuse määr tõusis aasta jooksul kõige rohkem (2 protsendipunkti) lasteta alla 65-aastaste paari leibkonnas.

Leibkonnad saavad sissetuleku peamiselt töötamisest, mistõttu leibkonna heaolu oleneb selle liikmete tööhõive staatusest. Leibkonnad, kus ükski liige ei tööta, peavad üldjuhul hakkama saama allapoole vaesuspiiri jääva sissetulekuga. Eriti oluline on piisav töötensiooniivsus lastega leibkondades, sest muidu on enamikul neist oht vaesusesse sattuda. 2009. aastal elas nendest lastega leibkondadest, kus ükski liige ei töötanud, suhtelises vaesuses 80%. Täielikult ei õnnestu vaesusest pääseda ka nendel leibkondadel, kus kõik tööealsed liikmed tööl käivad. Seejuures satuvad sellistest leibkondadest vaesusesse kolm korda tõenäolisemalt just lastega leibkonnad. Eesti rikkaimad leibkonnad on need lasteta leibkonnad, mille tööealiste liikmete töötensiooniivsus on maksimaalne. 2009. aastal oli selliste leibkondade suhtelise vaesuse määr vaid 3%.

Mittetöötavatest inimestest (töötud, pensionärid, õpilased ja muud mitteaktiivsed) elas 2009. aastal allpool vaesuspiiri iga neljas. Eriti suur oht vaesusesse sattuda oli töötutel – nende suhtelise vaesuse määr oli 47%. Et peamiselt aitab vaesusesse sattumist vältida töötamine ja kindel sissetulek, ohustab vaesus rohkem just mittetöötavaid või madala sissetulekuga inimesi. Töö kaotamine suurendab seejuures vaesusrisiki tunduvalt. Ka kindel töökoht ei päästa alati vaesusest ja palgatöötajatelgi tuleb mõnikord vaesusega kokku puutuda. Võrreldes mittetöötavate inimestega on nende vaesusrisk aga peaaegu viis korda väiksem. 2009. aastal vähenes vaesusrisk kõigis hõiverühmades. Suhtelise vaesuse määr vähenes enim (20 protsendipunkti) vanaduspensionäridel, kellest 2009. aastal elas vaesuses 18%.

Kuigi suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus 2009. aastal vähenes, suurenesid teised sotsiaalse tõrjutuse ohu tegurid. 2010. aastal hakkas tööpuuduse kasv mõju avaldama ka pikaajalisele töötusele. Kui 2009. aastal oli vähemalt aasta ilma tööta olnud veidi üle kolmandiku kõigist töötutest, siis 2010. aastal juba peaaegu pooled (45%). Kogu tööjõus oli pikaajalisi töötuid 7,7% (vähemalt aasta tööta) ja väga pikaajalisi töötuid 2,8% (vähemalt kaks aastat tööta).

2009. aastal pidi 21% maa-asula elanikest hakkama saama vaesuspiirist madalama sissetulekuga. Linnalistes asulates oli suhtelise vaesuse määr madalam – 14%. Maapiirkondades ja äärealadel elavad inimesed on suurema tõenäosusega vaesed kui keskuste ja linnade elanikud, sest maal soodustavad vaesust tavalisest madalam tööhõive määr ja väiksemad palgad. Samuti võivad vaesemad inimesed ise maale kolida, sest seal on enda tarbeks tootmise ja sotsiaalsete võrgustike kaudu rohkem võimalusi vaesust leevendada. Allpool suhtelise vaesuse piiri elavate inimeste osatähtsus oli Kirde-Eestis üle kahe korra suurem kui Põhja-Eestis. Kõige väiksem oli vaesuse määr Harju maakonnas, eriti Tallinnas, kus suhteliselt vaene oli vaid iga kümnes inimene.

2009. aastal vähendasid sotsiaalsed siirded vaesust veerandil rahvastikust – enne siirdeid elas suhtelises vaesuses 40,8% rahvastikust, pärast siirdeid 15,8%. Kui jätta pensionitulu siirete all arvestamata, elaks Eestis ilma sotsiaaltoetusteta vaesuses veerand rahvastikust, mis tähendab,

et muud sotsiaaltoetused toovad vaesusest välja ligi kümnendiku rahvastikust. Kõige rohkem aitavad sotsiaalsed siirded ja pensionid vanemaid inimesi – 2009. aastal tõid need vaesusest välja rekordiliselt suure hulga ehk 71% vähemalt 65-aastastest. Riigi abita oleks vaesuses elanud 86% vanemaelistest. Võrreldes 2008. aastaga on toetuste mõju pensioniealiste vaesuse vähendamisele kasvanud, sest 2008. aastal pääsesid tänu toetustele suhtelisest vaesusest pooled vähemalt 65-aastased. Kui pensionid arvestamata jätta, vähendavad siirded enim 0–15-aastaste laste vaesust.

Eurostati andmetel elas 2008. aastal allpool suhtelist vaesuspiiri keskmiselt 16,3% EL-i elanikest. Suhtelise vaesuse määr varieerus 9%-st Tšehhis 26%-ni Lätis. Eestis oli suhtelise vaesuse määr 2008. aastal EL-i keskmisest veidi kõrgem – 19,7%. Sotsiaalsed siirded (v.a pensionid) vähendasid EL-i riikide suhtelise vaesuse määra keskmiselt 8 protsendipunkti võrra. Enim vähendasid sotsiaaltoetused vaesust liirimaal, kus suhtelise vaesuse määr oli pärast siirdeid 23 protsendipunkti madalam kui enne siirdeid. Kõige vähem erines vaesuse määr enne ja pärast sotsiaalseid siirdeid Kreekas, kus siirded tõid vaesusest välja vaid 3% elanikest. Koos pensionidega vähendasid siirded EL-is vaesust veerandil elanikest.

SOCIAL EXCLUSION

Marin Tasuja

Overview

Social exclusion is understood as a situation in which a person is unable to fully participate in social life due to deficient education, low income, unemployment or poor health and his/her access to resources and services is limited. Social exclusion entails negative consequences not only for the excluded individual but for society at large because of the decrease in the individual's potential contribution to society.

To provide a common measuring stick for the level of social exclusion, Council of the European Union agreed in 2001 on the use of 18 harmonized indicators known as the Laeken indicators. These indicators measure different facets of social exclusion and enable to evaluate which socio-economic characteristics are more common amongst people who live in such exclusion. All European Union (EU) Member States publish Laeken indicators for their own country.

211,000 persons or 15.8% of Estonia's population lived in relative poverty in 2009. *Relative poverty is one of the central concepts of social exclusion. Relative poverty is calculated by using equalised disposable income of a household member i.e. household income is divided by the sum of equivalence scales. A person is considered to be at-risk-of-poverty if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. Equivalence scales are used in income calculations for the purpose of accounting for different consumption of people of different ages and savings from communal consumption. For instance, a household with three members would spend less on housing per member than a single-person household in a similar dwelling. The equalised weight for the first adult member in the household is 1, for each subsequent adult – 0.5, and for a dependent child – 0.3. Equivalence scales are used for better comparison of households by size and composition. All income-related Laeken indicators are based on equalised income which is calculated following the above-mentioned logic. In 2009 the at-risk-of-poverty threshold was 3,436 euros per consumer in a year, therefore the people with monthly equalised disposable income below 286 euros (4,480 kroons) were considered to be in relative poverty. The at-risk-of-poverty threshold for a household with two adults and two dependent children was 7,216 euros a year or 601 euros (9,409 kroons) a month.*

Compared to 2008, the at-risk-of-poverty rate declined by about 4 percentage points in 2009. The decrease in poverty was due to increased pensions and state benefits, but also due to a decrease in income, which led to a declining poverty threshold for the first time over the last ten years. The

at-risk-of-poverty threshold fell by 24 euros compared to the previous year. During the economic boom years, for some groups in society, incomes grew disproportionately fast and compared to them other groups became relatively poorer. Thus, the inequality between groups was larger. During the economic crisis, incomes have become more even, which is also reflected by a lower at-risk-of-poverty rate.

In 2009, the at-risk-of-poverty rate was 16% for women and only one percentage point lower than that for men. Gender is an important factor affecting poverty. In most countries, women are in relatively deeper poverty than men. In Estonia, too, the share of men living relative poverty has been smaller than that of women during the last ten years. Compared to previous years when the gender gap of the at-risk-of-poverty rate was 4–5%, discriminating women, this difference is considerably smaller now. This is mostly caused by a decline in women's poverty rate. The decrease in the gender poverty gap has been affected by a considerable increase in men's unemployment rate resulting from the economic crisis, and also by improvement in the relative position of the elderly. The latter change has mostly affected women, since a large share of the people aged 65 and older are women. Although the gender poverty gap has decreased, elderly women are still remarkably more endangered by poverty. In 2009, their at-risk-of-poverty rate was over two times higher than that of men.

In 2009, 15% of people aged 65 or older were in relative poverty. Similarly to 2008, the share of younger people living in relative poverty was increasing also in 2009, and the share of persons aged 65 and older – decreasing. During previous years, the elderly had the highest at-risk-of-poverty rate among age groups (a third of the people aged 65 and older were living in poverty in 2008). However, in 2009 they were one of the groups that experienced the least poverty. In 2009, the average old-age pension increased 8% compared to the previous year. As a result, persons aged 65 and older were the only age group whose equalised disposable income increased in 2009. As the relative situation of the persons of pension age improved, more than 42,000 of them got out of the risk of poverty. As the share of persons of pension age is large, their improved economic situation also helped to reduce the overall at-risk-of-poverty rate.

In 2009, the at-risk-of-poverty rate was the highest among persons aged 16 to 24. Every fifth of them was living below the poverty threshold. A bigger poverty risk of the youth is, first and foremost, caused by a high unemployment rate of the respective age group in 2009.

More than two thirds of single parent households were living in relative poverty in 2009. An important factor influencing falling into poverty is the composition of household. Households with a smaller number of working-age members and a bigger number of children, elderly or other dependants are more exposed to poverty than others. In 2009, the number of people living in poverty was the largest among single parents. The at-risk-of-poverty rate was also higher in the case of people living alone and couples with three or more children. One tenth of couples with one or two children were considered poor. However, the share of the poor was nearly two times bigger among couples with three or more children. Compared to 2008, the at-risk-of-poverty rate decreased the most among single persons aged 65 or older. Their at-risk-of-poverty rate was 2.5 times lower in 2009 than a year earlier. A drop in the number of single women living in poverty was also more than twofold. The at-risk-of-poverty rate increased the most in households consisting of a couple aged 64 and less without children (2 percentage points).

The main source of household income is working, therefore the welfare of a household is dependent on its members' employment status. Households with no working members usually have to cope with an income which is below the poverty threshold. Sufficient work intensity is especially essential for households with children. Otherwise, most of them would be at risk of facing poverty. In 2009, 80% of households with children and no working members were living in relative poverty. However, households with all working-age members employed do not always manage to escape poverty either. Thereby, regarding such households, the probability of falling into poverty is three times higher in the case of households with children. Households with no children and all working-age members working with maximal intensity are the richest in Estonia. In 2009, the at-risk-of-poverty rate of such households was only 3%.

Every fourth person not at work (unemployed, retired, student or other inactive) lived below the at-risk-of-poverty threshold in 2009. The risk of falling into poverty was especially high in the case of unemployed persons whose at-risk-of-poverty rate was 47%. As the main tool of preventing poverty is working and steady income, people not at work or with a low income are more at risk of poverty. Moreover, the risk of poverty increases considerably in the case of losing one's job. However, having a stable job does not always protect people against poverty and even employed persons have to face poverty sometimes. Still, compared to people not at work, their poverty rate is almost five times lower. In 2009, relative poverty decreased in all of the employment groups. The at-risk-of-poverty rate fell the most (20 percentage points) among retired persons, 18% of whom lived in poverty in 2009.

Although the share of people living in relative poverty declined in 2009, some of the other risk factors associated with social exclusion increased. In 2010, the growing unemployment started to affect also the long-term unemployment rate. In 2009, slightly more than a third of all unemployed persons had been without a job for at least a year. However, in 2010 this share increased to almost a half (45%). 7.7% of the labour force were long-term unemployed (without work for at least a year) and 2.8% were very long-term unemployed (without work for at least two years).

In 2009, 21% of the people in rural settlements had to cope with an income below the at-risk-of-poverty threshold. The at-risk-of-poverty rate was lower in urban settlements – 14%. People residing in rural and peripheral areas are more likely to be poor than people living in urban areas and major centres, because poverty in rural areas is increased by a lower than usual employment rate and by smaller wages and salaries. Additionally, poor people may move from cities to the country because these areas provide more opportunities for reducing poverty by means of production for own consumption and social networks. The share of people living below the at-risk-of-poverty threshold was more than two times bigger in Northeastern Estonia than in Northern Estonia. The at-risk-of-poverty rate was the lowest in Harju county, especially in Tallinn, where only every tenth person lived in relative poverty.

Social transfers reduced poverty for a quarter of the population in 2009 – before social transfers 40.8% of the population lived at-risk-of-poverty, after social transfers 15.8%. If we excluded from transfers the income received from pensions, a quarter of the population would live in relative poverty in Estonia if they did not get social benefits, i.e. social benefits other than pensions bring about a tenth of the population out of poverty. The effect of social transfers and pensions is the largest on elderly people – a record-shattering 71% of the population aged 65 or older were brought out of poverty in 2009 due to these benefits. Without of the help of the state, 86% of the elderly would have lived in poverty. Compared to 2008, the effect of benefits on the reduction of poverty among pension-age people has grown as in 2008 a half of the people aged 65 or older got out of relative poverty due to benefits. Excluding pensions, children aged 0–15 is the age group that is mainly kept out of poverty by social transfers.

In 2008, on average 16.3% of the residents of the EU had the level of resources below the at-risk-of-poverty threshold according to the data of Eurostat. National at-risk-of-poverty rates varied from 9% in the Czech Republic to 26% in Latvia. The corresponding indicator for Estonia was in 2008 slightly higher than the EU average – 19.7%. Social transfers (excl. pensions) reduced the EU countries' at-risk-of-poverty rate on average by 8 percentage points. The effect of social transfers on reducing poverty was the largest in Ireland, where the at-risk-of-poverty rate was 23 percentage points lower after social transfers than before social transfers. The gap between the poverty rates before and after social transfers was the smallest in Greece, where social transfers brought only 3% of the population out of poverty. Social transfers including pensions helped to reduce poverty among a quarter of the EU population.

Tabel 1. Aasta ekvivalentnetosissetulek ja suhtelise vaesuse piir, 2005–2009
Table 1. Equalised yearly disposable income and at-risk-of-poverty threshold, 2005–2009
 (eurot – euros)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Aasta keskmine ekvivalentnetosissetulek	4354,62	5303,90	6333,01	7206,36	6781,60	Mean equalised yearly disposable income
Aasta mediaanekvivalentnetosissetulek	3637,92	4447,04	5547,08	6209,02	5726,80	Median equalised yearly disposable income
Suhtelise vaesuse piir	2182,78	2668,25	3328,26	3725,41	3436,08	At-risk-of-poverty threshold
Suhtelise vaesuse piir kahe täiskasvanu ja kahe lapsega leibkonnas	4583,74	5603,26	6989,31	7823,36	7215,75	At-risk-of-poverty threshold for a household of two adults and two children

Tabel 2. Suhtelise vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2005–2009
Table 2. At-risk-of-poverty rate by age and sex, 2005–2009
 (protsenti – percentages)

	2005	2006	2007	2008	2009	
0–15	19,8	17,3	17,1	20,4	16,3	0–15
mehed	20,8	17,1	17,6	21,7	16,5	males
naised	18,8	17,4	16,4	19,0	16,1	females
16–24	18,0	18,6	15,7	16,8	19,8	16–24
mehed	17,3	18,8	15,4	16,3	19,1	males
naised	18,7	18,3	16,1	17,3	20,4	females
25–49	14,3	13,8	12,5	14,1	13,1	25–49
mehed	13,1	12,9	12,5	13,7	13,2	males
naised	15,4	14,5	12,5	14,5	13,0	females
50–64	18,6	19,9	19,5	19,0	18,5	50–64
mehed	19,4	19,7	19,0	21,2	20,9	males
naised	18,0	20,0	20,0	17,3	16,6	females
65 ja vanemad	25,1	33,1	39,0	33,9	15,1	65 and older
mehed	13,7	20,7	24,6	18,9	8,0	males
naised	30,8	39,2	46,1	41,3	18,6	females
0–64	16,9	16,6	15,5	16,8	16,0	0–64
mehed	16,7	16,2	15,3	17,3	16,4	males
naised	17,2	17,0	15,6	16,4	15,6	females
16–64	16,2	16,4	15,1	16,0	15,9	16–64
mehed	15,6	15,9	14,7	16,1	16,4	males
naised	16,8	16,9	15,4	15,9	15,5	females
16 ja vanemad	18,0	19,8	19,9	19,6	15,8	16 and older
mehed	15,3	16,6	16,2	16,5	15,2	males
naised	20,2	22,3	23,0	22,1	16,2	females
KOKKU	18,3	19,4	19,5	19,7	15,8	TOTAL
mehed	16,3	16,7	16,5	17,5	15,4	males
naised	20,0	21,6	22,0	21,6	16,2	females

Tabel 3. Suhtelise vaesuse määr peamise hõiveseisundi^a ja soo järgi, 2005–2009Table 3. At-risk-of-poverty rate by most frequent labour status^a and sex, 2005–2009

(protsenti – percentages)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Töötavad	7,5	7,7	7,3	8,1	6,5	<i>Employed</i>
mehed	6,3	6,4	6,0	6,5	5,0	<i>males</i>
naised	8,8	9,0	8,6	9,7	7,9	<i>females</i>
Palgatöötajad	5,7	6,2	5,8	6,9	5,4	<i>Wage employees</i>
mehed	4,0	4,3	4,0	4,5	3,4	<i>males</i>
naised	7,3	8,1	7,5	9,1	7,1	<i>females</i>
Ettevõtjad	31,1	28,2	29,5	24,4	19,5	<i>Self-employed</i>
mehed	28,1	27,2	26,5	26,2	17,8	<i>males</i>
naised	37,1	30,5	36,5	20,8	23,1	<i>females</i>
Mittetöötavad	31,6	35,9	38,0	35,4	25,9	<i>Not at work</i>
mehed	30,4	35,0	35,7	33,7	28,5	<i>males</i>
naised	32,3	36,4	39,4	36,5	24,1	<i>females</i>
Töötud	59,5	61,7	60,6	55,2	46,7	<i>Unemployed</i>
mehed	64,8	64,4	61,6	56,2	49,9	<i>males</i>
naised	51,8	56,0	57,0	52,0	41,0	<i>females</i>
Vanaduspensionärid	28,7	36,9	43,3	37,9	17,9	<i>Retired</i>
mehed	17,4	25,2	30,6	24,6	10,8	<i>males</i>
naised	33,7	42,1	48,7	43,9	21,1	<i>females</i>
Muud mitteaktiivsed	28,8	30,1	29,1	28,4	26,9	<i>Other inactive</i>
mehed	31,0	35,0	34,4	33,8	30,8	<i>males</i>
naised	27,3	27,0	25,5	24,8	24,1	<i>females</i>

^a Isiku hõiveseisund üle poole aastast.^a Labour status which characterises a person for more than half a year.**Tabel 4. Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2005–2009**

Table 4. Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2005–2009

(protsenti – percentages)

	2005	2006	2007	2008	2009	
0–15	27,1	27,1	24,2	18,2	27,4	<i>0–15</i>
mehed	28,2	25,1	24,3	19,5	25,7	<i>males</i>
naised	25,2	29,5	24,0	17,9	28,2	<i>females</i>
16 ja vanemad	21,4	19,4	19,6	16,9	22,4	<i>16 and older</i>
mehed	25,2	23,4	23,7	21,1	26,5	<i>males</i>
naised	18,9	17,3	18,6	15,0	18,5	<i>females</i>
16–64	27,9	25,8	26,5	23,4	26,6	<i>16–64</i>
mehed	28,9	29,3	29,3	26,5	28,2	<i>males</i>
naised	26,5	22,9	24,6	20,9	25,1	<i>females</i>
65 ja vanemad	11,2	14,2	14,8	11,4	9,0	<i>65 and older</i>
mehed	10,7	14,3	13,4	8,7	8,9	<i>males</i>
naised	11,5	14,2	15,5	11,9	9,0	<i>females</i>
KOKKU	22,1	20,2	20,3	17,0	23,2	<i>TOTAL</i>
mehed	26,5	24,2	23,8	20,7	25,9	<i>males</i>
naised	20,1	18,5	19,3	15,5	20,0	<i>females</i>

Joonis 1. Suhtelise vaesuse määr soo järgi, 2000–2009
Figure 1. At-risk-of-poverty rate by sex, 2000–2009

Tabel 5. Suhtelise vaesuse määr leibkonnatüübi järgi, 2005–2009
Table 5. At-risk-of-poverty rate by household type, 2005–2009

(protsenti isikutest – percentage of persons)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	20,1	23,1	24,4	22,5	16,0	<i>All households without dependent children</i>
Üheliikmeline leibkond	42,5	49,0	52,1	48,9	28,4	<i>One-person household</i>
mehed	37,0	41,6	42,1	41,8	33,1	<i>males</i>
naised	45,4	52,9	57,6	52,7	25,8	<i>females</i>
Üksik alla 65-aastane	34,1	32,8	30,8	30,9	28,4	<i>Single person aged 64 or less</i>
Üksik vähemalt 65-aastane	52,8	68,5	79,5	71,3	28,5	<i>Single person aged over 64</i>
Alla 65-aastaste paar	14,0	14,4	9,9	9,3	11,7	<i>Couple aged 64 or less</i>
Paar, kellest vähemalt üks on 65-aastane või vanem	7,6	10,9	14,5	11,6	8,4	<i>Couple, at least one partner is aged 65 or more</i>
Muu ülalpeetavate lasteta leibkond	7,0	7,5	9,1	7,8	8,6	<i>Other household without dependent children</i>
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	16,9	16,2	15,2	17,4	15,7	<i>All households with dependent children</i>
Vähemalt ühe ülalpeetava lapsega üksikvanem	40,8	43,9	39,2	37,2	37,7	<i>Single parent with dependent child(ren)</i>
Ühe ülalpeetava lapsega paar	13,5	11,5	11,3	11,8	13,3	<i>Couple with one dependent child</i>
Kahe ülalpeetava lapsega paar	12,0	11,9	10,1	14,0	10,8	<i>Couple with two dependent children</i>
Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paar	23,5	21,4	21,3	28,7	20,1	<i>Couple with at least three dependent children</i>
Muu ülalpeetavate lastega leibkond	11,4	10,5	10,2	9,8	9,6	<i>Other household with dependent children</i>

Tabel 6. Suhtelise vaesuse määr leibkonna töointensiivsuse järgi, 2005–2009*Table 6. At-risk-of-poverty rate by work intensity of household, 2005–2009*

(protsenti isikutest – percentage of persons)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Töointensiivsus ülalpeetavate lasteta leibkonnas						<i>Work intensity of household without dependent children</i>
minimaalne	58,1	61,8	65,1	59,4	51,7	<i>minimal</i>
mõningane	14,1	15,5	13,4	14,4	15,6	<i>partial</i>
maksimaalne	4,7	4,7	4,6	3,5	2,9	<i>maximal</i>
Töointensiivsus ülalpeetavate lastega leibkonnas						<i>Work intensity of household with dependent children</i>
minimaalne	87,2	84,2	88,9	76,0	80,3	<i>minimal</i>
väike	51,3	48,2	45,5	57,9	41,8	<i>low</i>
suur	15,9	15,4	15,1	17,1	11,1	<i>high</i>
maksimaalne	7,7	8,7	9,2	11,2	8,7	<i>maximal</i>

Tabel 7. Pikaajalised töötud^a soo järgi, 2006–2010*Table 7. The long-term unemployed^a by sex, 2006–2010*

(protsenti töötutest – percentage of the unemployed)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Mehed	50,5	52,8	35,3	26,8	48,4	<i>Males</i>
Naised	45,6	44,7	25,9	28,4	41,2	<i>Females</i>
KOKKU	48,2	49,5	30,9	27,4	45,4	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt aasta tööta olnud.^a *Unemployed at least for a year.***Tabel 8. Pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2006–2010***Table 8. Long-term unemployment rate^a by sex, 2006–2010*

(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Mehed	3,1	2,9	2,0	4,5	9,4	<i>Males</i>
Naised	2,6	1,7	1,4	3,0	5,9	<i>Females</i>
KOKKU	2,8	2,3	1,7	3,8	7,7	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt aasta tööta olnute osatähtsus tööjõus.^a *The share of people in the total labour force, who have been unemployed at least for a year.***Tabel 9. Väga pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2006–2010***Table 9. Very long-term unemployment rate^a by sex, 2006–2010*

(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Mehed	1,9	1,6	1,0	1,6	3,7	<i>Males</i>
Naised	1,4	0,9	0,8	1,0	1,9	<i>Females</i>
KOKKU	1,7	1,3	0,9	1,3	2,8	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt kaks aastat tööta olnute osatähtsus tööjõus.^a *The share of people in the total labour force, who have been unemployed at least for two years.*

Tabel 10. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soo järgi, 2005–2009

Table 10. At-risk-of-poverty rate before social transfers (incl. pensions) by age and sex, 2005–2009 (protsenti – percentages)

	2005	2006	2007	2008	2009	
0–15	33,7	30,7	29,7	31,7	33,3	0–15
16 ja vanemad	38,8	38,7	37,5	38,6	42,3	16 and older
mehed	35,2	34,2	33,1	34,5	38,9	males
naised	41,8	42,4	41,2	42,0	45,1	females
16–64	28,1	27,5	25,8	27,2	31,4	16–64
mehed	27,1	25,9	24,6	26,5	31,3	males
naised	28,9	28,9	26,9	27,9	31,5	females
65 ja vanemad	82,1	83,1	83,9	83,7	85,7	65 and older
mehed	81,9	81,7	81,7	80,4	83,0	males
naised	82,2	83,9	85,0	85,3	86,9	females
KOKKU	38,0	37,4	36,3	37,5	40,8	TOTAL
mehed	35,2	33,5	32,6	34,1	38,0	males
naised	40,3	40,7	39,4	40,4	43,2	females

Tabel 11. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) vanuse ja soo järgi, 2005–2009

Table 11. At-risk-of-poverty rate before social transfers (excl. pensions) by age and sex, 2005–2009 (protsenti – percentages)

	2005	2006	2007	2008	2009	
0–15	30,6	28,0	26,7	29,7	31,2	0–15
16 ja vanemad	23,4	24,6	24,3	25,1	23,7	16 and older
mehed	21,0	21,4	20,6	22,1	23,5	males
naised	25,4	27,2	27,4	27,6	23,8	females
16–64	22,3	21,8	20,0	22,3	25,2	16–64
mehed	21,9	21,2	19,5	22,3	25,9	males
naised	22,8	22,4	20,5	22,2	24,6	females
65 ja vanemad	27,9	35,5	41,3	36,4	17,7	65 and older
mehed	15,9	22,8	26,7	20,8	10,1	males
naised	33,8	41,8	48,6	44,0	21,5	females
KOKKU	24,6	25,2	24,7	25,9	24,9	TOTAL
mehed	23,0	22,7	21,8	23,6	25,1	males
naised	26,0	27,3	27,2	27,7	24,8	females

Tabel 12. Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad, 2005–2009

Table 12. Indicators of income inequality of household members, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Gini koefitsient ^a	0,331	0,334	0,309	0,314	0,313	Gini coefficient ^a
Kvintiliide suhte kordaja ^b	5,5	5,5	5,0	5,0	5,0	Quintile share ratio ^b

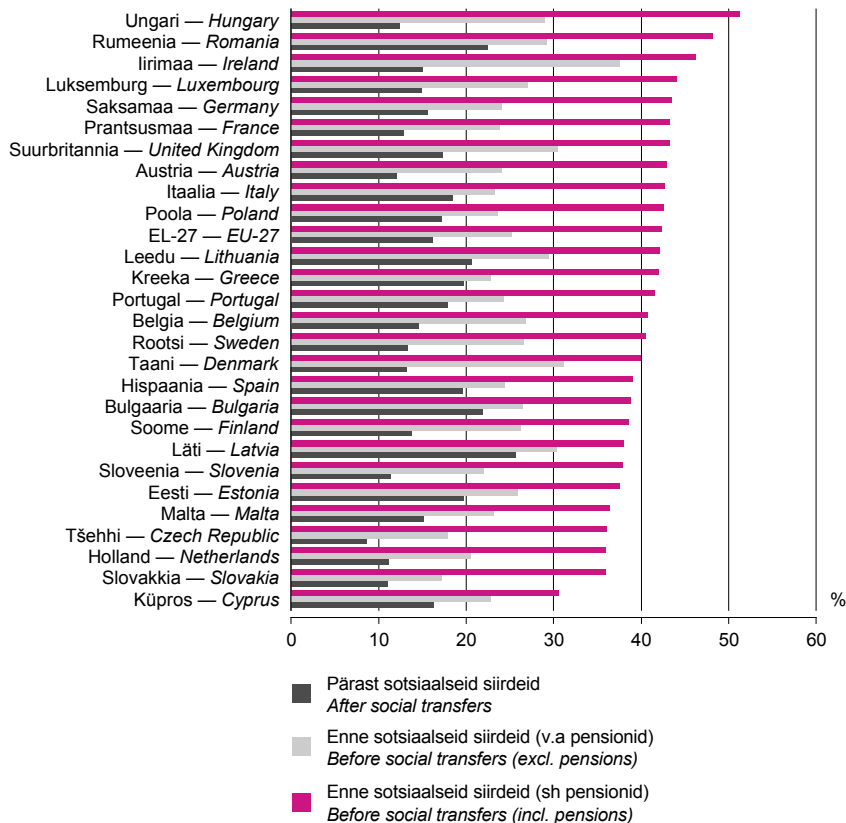
^a Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

^b Kõrgeimasse ja madalaimasse sissetulekukvintili kuuluvate inimeste summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

^a Coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.

^b The sum of equalised yearly disposable incomes of the highest income quintile divided by the sum of equalised yearly disposable incomes of the lowest income quintile.

Joonis 2. Suhtelise vaesuse määr Euroopa Liidus, 2008^a
Figure 2. At-risk-of-poverty rate in the European Union, 2008^a

^a Sissetulekuaasta.

^a Income year.

Allikas/Source: Eurostat.

Tabel 13. Madala haridustasemega^a elanikud vanuse ja soo järgi, 2006–2010

Table 13. Population with low level of education^a by age and sex, 2006–2010
 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
25 ja vanemad	19,3	18,2	17,5	17,0	16,6	25 and older
mehed	18,5	17,4	16,8	16,6	16,2	males
naised	19,9	18,7	18,0	17,4	16,9	females
25–49	9,5	9,2	9,2	9,4	9,7	25–49
mehed	12,0	12,0	12,6	12,8	12,9	males
naised	7,2	6,6	5,9	6,2	6,5	females
50–64	14,5	14,2	12,0	10,8	10,0	50–64
mehed	16,5	15,3	12,8	12,4	11,8	males
naised	13,0	13,2	11,4	9,5	8,6	females
65 ja vanemad	44,8	40,8	40,3	39,5	38,2	65 and older
mehed	41,1	36,6	35,0	34,2	32,7	males
naised	46,6	42,9	42,9	42,1	40,9	females

^a Põhihariduse või sellest madalama haridustasemega vähemalt 25-aastased elanikud.

^a Persons aged 25 or more with basic or lower education.

Metoodika

Alates 2004. aastast on vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad, madala haridustasemega rahvastiku osatähtsus kogurahvastikus ja tervises seisund sissetuleku järgi leitud Eesti sotsiaaluuringu (ESU) põhjal. Kuni 2003. aastani arvutati vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad leibkonna eelarve uuringu (LEU) andmete põhjal. Töötuse näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmete põhjal. ETU metoodikat on täpsemalt kirjeldatud peatükis „Tööturg“.

ESU (rahvusvaheline nimetus EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) on isiku-uuring, mille eesmärk on usaldusväärselt hinnata leibkondade ja isikute sissetulekute jaotust, elamistingimusi ja sotsiaalset tõrjutust. Uuringusse on kaasatud kõik EL-i liikmesriigid ning Norra ja Island. Uuringu aluseks on esinduslikud valimid, mis võimaldavad usaldusväärset analüüsi nii riigi kui ka EL-i tasemel.

Kuigi uuring põhineb ühistel alustel (Euroopa Komisjoni määrused uuringute võrreldavuse tagamiseks), on liikmesriikidel võimalik valida oma uuringule sobiv disain ja korraldus. Eesmärkidest lähtuvalt on analüüsi jaoks vaja andmeid nii hetkeseisu (ristlääbilõikelise analüüsi) kui ka aastate jooksul toimunud muutuste kajastamiseks. Seetõttu küsitletakse valimisse kaasatud leibkondi ja nende liikmeid nelja järjestikuse aasta jooksul.

Statistikaamet korraldab sotsiaaluuringut alates 2004. aastast, aastatel 2002–2003 toimusid proovi-uuringud. Kõik hinnangud on arvutatud piirkonna koguelanikkonna kohta. Vastavad mahud isikute üld- ja osakogumite tarvis on leitud arvestusliku rahvaarvu põhjal.

Methodology

From 2004 onwards, the poverty and inequality indicators, the share of population with a low level of education in total population and health status by income are calculated on the basis of the Estonian Social Survey (ESS). Until 2003 (incl.) the poverty and inequality indicators had been calculated on the basis of the data drawn from the Household Budget Survey (HBS). The unemployment indicators have been calculated on the basis of the data of the Estonian Labour Force Survey (LFS). A more detailed description of the LFS methodology can be found in the chapter “Labour Market”.

The Estonian Social Survey, abbreviated as ESS (known internationally as a sub-branch of EU-SILC – the European Union Statistics on Income and Living Conditions), is a sample survey designed to obtain reliable statistics on income distribution, living conditions and social exclusion of households and individuals. All EU Member States as well as Norway and Iceland are involved in the survey. The survey data are based on nationally representative samples to permit a reliable analysis at the state as well as EU level.

Although the survey is based on common grounds (regulations of the European Commission to ensure overall comparability of national surveys), Member States, however, have some flexibility in choosing a suitable design and organisation for their national survey. Depending on aims, data are required for analysis in order to reflect changes in both cross-sectional (pertaining to a given moment in a certain time period) and longitudinal (pertaining to individual-level changes over years) dimensions. Therefore, households and their members included in the sample are interviewed on an annual basis during four consecutive years.

Statistics Estonia has been running the Social Survey since 2004; pilot surveys were organized during the period of 2002–2003. All estimates have been calculated for the total population of a region. Sample sizes have been determined on the basis of the estimated total population.

Kirjandust Publications

Vaesus Eestis. Poverty in Estonia. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

LEIBKONNA EELARVE

Piret Tikva

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate leibkonna kulutustest ja nende muutustest viimaste uuringuaastate jooksul.

2010. aastal kulutas leibkonnaliige kuus keskmiselt 265 eurot. Toidule ja eluasemele tehtavad kulutused on leibkonna eelarves vältimatud kulutused ja neid nimetatakse sundkulutusteks. 2010. aastal olid sundkulutused (toit ja eluase kokku) 45% kogukulutustest ehk 119 eurot. 2007. aastaga võrreldes on sundkulutuste osatähtsus suurenenud ligi viis protsendipunkti. Kuni 2007. aastani valitses sundkuludes pigem langustrend. 2007. aasta leibkonna eelarve uuringu andmetel kulus ühe leibkonnaliikme kohta kuus 278 eurot, millest 108 eurot ehk ligi 40% olid sundkulutused. Leibkonna elukvaliteeti näitab kõige paremini sundkulude osatähtsus kogukuludes. Sundkulude osatähtsuse suurenemine 2010. aastal näitab elukvaliteedi langust, sest leibkonnal jääb muude kulutuste tegemiseks vähem raha ja võimalusi.

2010. aastal kulus leibkonnaliikme kohta enim raha toidule – 69 eurot kuus ehk 26% kogukuludest. Kõige rohkem toiduraha läks lihatoodetele, samal ajal kui näiteks kalatoodetele kulus viis korda vähem – vastavalt 15 ja 3 eurot leibkonnaliikme kohta. Piimatoodetele kulus 12 ja teraviljasaadustele 10 eurot kuus. Teraviljasaadustest oli suurim kuluartikkel leib – 2 eurot kuus leibkonnaliikme kohta. Aedviljadele kulus enam raha kui puuviljadele – vastavalt 8 ja 5 eurot kuus leibkonnaliikme kohta. Üle 6 euro kuus kulus suhkrule ja maiustustele. Alkoholi osteti ligi 6 euro eest leibkonnaliikme kohta kuus, enim kulus kangele alkoholile, seejärel õllele ja veinile.

Eluasemele kulus kuus 50, transpordile 29, vabale ajale 25, majapidamisele 16, rõivastele ja jalanõudele 12 ning tervishoiule 10 eurot leibkonnaliikme kohta. Võrreldes 2007. aastaga on ligi veerandi võrra suurenenud eluasemekulud. Veidi on suurenenud ka vabale ajale tehtavad kulutused. Enim ehk üle kolmandiku on vähenenud rõivastele ja jalanõudele tehtavad kulutused. Samuti on vähenenud kulutused transpordile ja väljaspool kodu söömisele.

Toidukulutuste kõrval oli teine suur kulurühm eluasemega seotud väljaminekud. 2010. aastal kulus eluasemele keskmiselt 50 eurot leibkonnaliikme kohta kuus (19% kogukuludest). Suurim kuluartikkel oli elekter, millele kulus 11 eurot leibkonnaliikme kohta kuus.

Transpordikulud on leibkonna eelarves suuruselt kolmas kulurühm. Transpordile kulus 2010. aastal keskmiselt 29 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Siin olid suurimad väljaminekud kütusekulud, mida oli ligi 13 eurot leibkonnaliikme kohta kuus, ja ühistranspordikulud, mida oli ligi 6 eurot kuus. Võrreldes 2004. aastaga on transpordikulud küll 35% suurenenud, kuid 2007. aastaga võrreldes 10% vähenenud. Viimastel aastatel on bensiini hind tõusnud, mistõttu võib eeldada, et inimesed on hakanud enam kalkuleerima, kas kõiki sõite ikka on mõttekas autoga teha.

Riietele ja jalanõudele tehtavad kulutused on võrreldes 2007. aastaga vähenenud 36%. Rõivastele tehtud kulutused olid mullu peaaegu sama suured kui 2004. aastal. Leibkonnad on riiete ja jalanõude ostmist kas edasi lükanud või soetanud neid odavamalt allahindluste ajal ja taaskasutuskauplustest.

Vabale ajale kulus 2010. aastal ühe leibkonnaliikme kohta 25 eurot kuus, mida on veidi rohkem kui mõni aasta tagasi ja poole rohkem kui 2004. aastal. Peamiselt kulutati 2010. aastal vaba aja ja kultuuriteenustele (kino- ja teatripiletid, spordiüritused jms), aga ka vaba aja kaupadele (hobi- ja sporditarbed) ning audiovisuaal-, fotograafia- ja infotehnoloogiaseadmetele (televisoor, fotoaparaat, arvuti jms).

Linnaleibkondadel on läbi aastate olnud suuremad kogukulutused kui maal elavatel leibkondadel. Toidule on enamikul aastatel linnas rohkem raha kulunud kui maal, kuid linnas on toidukulude osatähtsus kogukuludes väiksem kui maal – 2010. aastal vastavalt 23% ja 26%. Ka eluasemega seotud väljaminekud on linnas suuremad kui maal – 2010. aastal vastavalt 54 ja 39 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. 2010. aastal kulus riieale, vabale ajale ning väljas söömisele

linnas rohkem raha kui maal. Maal seevastu olid suuremad transpordile ja majapidamisele tehtud kulutused.

Vaadeldes kulutusi leibkonnatüübiti, jääb silma, et toidu- ja eluasemekulude osatähtsus kogukuludes on kõige suurem üksi elavatel vanemaelistel. Vaba aja kulude osatähtsus kogukuludes aga on suurim vähemalt kahe lapsega peredes. Samal ajal on vähemalt kahe lapsega leibkondade osatähtsus leibkondade hulgas viimaste aastate jooksul pidevalt vähenenud.

Inimeste endi hinnangut elukvaliteedile võib iseloomustada hinnanguga majanduslikule olukorrale aastataguse ajaga võrreldes. Kui aastatel 2004–2007 vastajate hinnang majanduslikule olukorrale iga aastaga aina paranes, siis 2010. aastal oli neid, kes oma elujärke võrreldes aastataguse ajaga paremaks pidasid, olulisel määral vähem (7,9%). Samal ajal oli võrreldes aastatega 2004–2007 märksa suurem (46,2%) nende osatähtsus, kes arvasid, et pigem on nende majanduslik olukord halvemaks läinud.

Eesti inimeste kulutusi on huvitav võrrelda naabermaade Läti ja Leedu, lähemal asuvate Põhjamaade Soome ja Rootsi, rikaste riikide Luksemburgi ja Suurbritannia ning lõunamaa Hispaania kulutustega. Teiste riikidega võrreldavad andmed pärinevad 2005. aastast. Eestis on aastati jälgitud sundkulutuste kui elukvaliteedi näitajate muutusi. Sundkulude osatähtsus leibkonna kogukuludes on Lätis ja Leedus olnud veelgi suurem kui meil. Leedus olid sundkulud 2005. aastal ligi pool kogukuludest, Eestis valitses sel ajal pigem langustrend. Nii Lätis kui ka Leedus on just toidukulude osatähtsus kogukuludes olnud võrdluses teiste eespool nimetatud riikidega suurim. Eestis olid aga juba 2005. aastal kõige suuremad väljaminekud eluasemekulud. Kõige väiksem osa on sundkulutustel kogukulutustes olnud Suurbritannias, Soomes ja Luksemburgis (16–17%), mis kõneleb nende riikide kõrgest elukvaliteedist. Vaba aja kulude osatähtsus kogukuludes oli suurim Soomes, Rootsis ja Suurbritannias (11–12%), mis näitab samuti kõrget elukvaliteeti ja suurt heaolu. Eestis olid vaba aja kulud 2005. aastal 6% kogukuludest ehk poole väiksemad kui eespool nimetatud maades ja selle poolest sarnanesime enim Hispaania ja Lätiga. Leedus olid väljaminekud vabale ajale veel väiksemad, ainult 4% kogukuludest. Transpordikulude osatähtsus kogukuludes oli kõige suurem Luksemburgis ja Soomes ning kõige väiksem Leedus. Restoranidele ja hotellidele kulus 2005. aastal enim Hispaanias, Suurbritannias ja Luksemburgis, kõige väiksem oli nende kulude osatähtsus kogukuludes Eestis – ainult 3%.

HOUSEHOLD BUDGET

Piret Tikva

Overview

The chapter presents an overview of household expenditures and respective changes during the last reference years of the Survey.

In 2010, the average expenditure of a household member per month was 265 euros. Food and housing expenditures are unavoidable in the household budget and they are called compulsory expenditure. In 2010 compulsory expenditure (food and housing in total) accounted for 45% of total expenditure or 119 euros. Compared to 2007, the percentage of compulsory expenditure has increased by nearly five percentage points. Until the year 2007 a falling trend could rather be detected in compulsory expenditure. According to the Household Budget Survey 2007, a household member spent 278 euros in a month, of which the share of compulsory expenditure comprised 108 euros or nearly 40%. The proportion of compulsory expenditure in total expenditure shows a household's quality of life. An increase in the share of compulsory expenditure in 2010 indicates a decline in the quality of life, because households have less money and fewer possibilities for other expenditures.

In 2010, a household member spent the most on food – 69 euros per month or 26% of total expenditure. Most of the food expenditure was spent on meat products, at the same time five times less was spent on fish – respectively 15 and 3 euros per member of household. In a month, 12 euros were spent on milk products and 10 euros on cereals. Regarding cereals, the largest item of expenditure was bread – 2 euros per member of household in a month. More money was spent on vegetables than on fruit – respectively 8 and 5 euros per member of household in a month. More than 6 euros were spent on sugar and sweets in a month. Nearly 6 euros were spent on alcoholic beverages per household member in a month; spirits accounted for the largest share thereof, followed by beer and wine.

Expenditure on housing accounted for 50 euros, expenditure on transport – 29 euros, expenditure on recreation and culture – 25 euros, expenditure on household equipment and operation – 16 euros, expenditure on clothing and footwear – 12 euros, and expenditure on health 10 euros per household member per month. Compared to 2007, the expenditure on housing has increased by almost a quarter. Expenditure on recreation and culture has also slightly increased. Expenditure on clothing and footwear has decreased the most – over a third. Expenditure on transport and eating out has also decreased.

Besides the expenditure on food, the second biggest group of expenditure was the expenditure on housing. In 2010 the average expenditure on housing per household member in a month was 50 euros (19% of total expenditure). The item of expenditure comprising the largest share was electricity, on which a household member spent 11 euros per month.

Transport expenditure is the third biggest expenditure group in a household budget. In 2010, a household member spent on average 29 euros on transport in a month. Here, fuel expenditure constituted the largest share – nearly 13 euros per member of household in a month, and also expenditure on public transit making up almost 6 euros in a month. Compared to 2004, the expenditure on transport are 35% bigger, but compared to 2007 – 10% smaller. The price of petrol has risen over recent years, therefore it can be assumed that people have started to calculate more whether it is reasonable to make all trips by car.

Expenditure on clothing and footwear has decreased 36% compared to 2007. Last year, expenditure on clothing remained on almost the same level as it was in 2004. Households have postponed the purchase of clothing and footwear or have purchased them cheaper during discount sales and from second-hand shops.

In 2010 a household member spent 25 euros in a month on recreation and culture, which is a bit more than some years ago and a half more than in 2004. In 2010 people spent money mostly on leisure time and cultural services (cinema and theatre tickets, sports events, etc.) and also on leisure time goods (hobby and sports goods) and on the audio-visual, photography and information processing equipment (TV, camera, personal computer, etc.).

Urban households have over years had bigger total expenditure than rural households. In most years, households in urban settlements have spent more money on food than households in rural settlements, but in urban households the share of food in total expenditure is smaller than in rural households – in 2010, 23% and 26% respectively. Moreover, the expenditure on housing is also bigger in urban households than in rural households – in 2010, 54 and 39 euros per household member per month respectively. In 2010, urban households spent more on clothing, recreation and culture and eating out than rural households. But expenditure on transport and on household equipment and operation were bigger in rural settlements.

Observation of expenditures by structure of household reveals that the share of food and housing in total expenditure is the biggest among single elderly persons. But the share of expenditure on recreation and culture in total expenditure is the biggest in households with two, three or more children. At the same time, the share of households with two, three or more children has continually decreased among households during last years.

People's own opinion of the life quality can be characterised by the estimation of economic situation compared to that provided a year earlier. During 2004–2007 the respondents' estimation of economic situation improved continuously year by year. In 2010, however, the number of people considering their life quality to be better than a year ago was considerably smaller (7.9%). At the same time, in

comparison with the years 2004–2007, the share of people estimating their economic situation as having changed to the worse was notably larger (46.2%).

It is interesting to compare the expenditures of Estonia's population with, for example, the expenditures in our neighbour countries Latvia and Lithuania as well as in nearby Nordic countries Finland and Sweden, in such rich countries as Luxembourg and the United Kingdom and in southern countries like Spain. Comparable data concerning other countries date back to 2005. In Estonia, changes in the compulsory expenditure, which are in fact life quality indicators, have been observed on a yearly basis. The share of compulsory expenditure in total expenditure has been even bigger in Latvia and Lithuania than in Estonia. In Lithuania the share of compulsory expenditure accounted for almost a half of the total expenditure in 2005. In Estonia, rather a declining trend prevailed at that time. In Latvia and Lithuania, the expenditure on food in total expenditure has been the largest compared to the countries mentioned above. In Estonia, however, the expenditure on housing constituted the largest expenditure in 2005 already. Compulsory expenditure has held the smallest share in the total expenditure in the United Kingdom, Finland and Luxembourg (16–17%) which proves that these countries have a high living standard. The proportion of the expenditure on recreation and culture was the largest in Finland, Sweden and the United Kingdom (11–12%) and this also indicates a high level of life quality and welfare. In Estonia, the expenditure on recreation and culture comprised 6% of total expenditure or a half less than in the afore-mentioned countries in 2005, and in this respect we were most similar to Spain and Latvia. In Lithuania the expenditure on recreation and culture was even smaller – only 4% of total expenditure. Expenditure on transport in total expenditure was the biggest in Luxembourg and Finland and the smallest in Lithuania. In 2005, the largest sums of money on restaurants and hotels were spent in Spain, the United Kingdom and Luxembourg. In Estonia the share of this expenditure was the smallest – only 3% of the total expenditure.

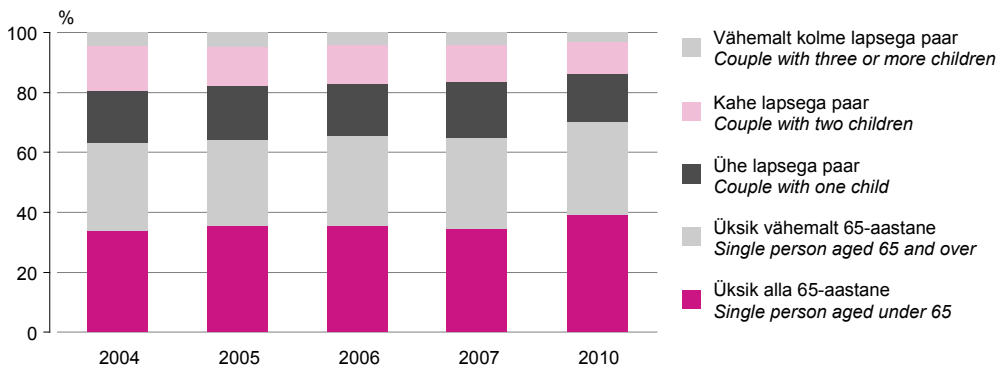
Tabel 1. Leibkondade arv leibkonnatüübi järgi, 2004–2007, 2010

Table 1. Number of households by structure of household, 2004–2007, 2010
(tuhat – thousands)

	2004	2005	2006	2007	2010	
Kõik leibkonnad	564,7	566,8	573,4	583,7	609,1	Households total
Lasteta leibkond	382,1	385,9	395,8	409,4	449,4	Household without children
Üksik alla 65-aastane	95,7	99,8	97,5	104,2	125,7	Single person aged under 65
Üksik vähemalt 65-aastane	83,0	80,5	82,8	91,1	99,8	Single person aged 65 and over
Lastega leibkond	182,6	180,9	177,5	174,3	159,8	Household with children
Ühe lapsega paar	48,4	50,7	48,6	57,3	50,1	Couple with one child
Kahe lapsega paar	41,5	35,9	34,8	36,7	34,3	Couple with two children
Vähemalt kolme lapsega paar	13,1	13,6	11,5	12,1	10,5	Couple with three or more children

Joonis 1. Leibkondade jagunemine leibkonnatüübi järgi, 2004–2007, 2010

Figure 1. Distribution of households by structure, 2004–2007, 2010

Tabel 2. Leibkonnaliikme aastakulutused kululiigi järgi, 2004–2007, 2010

Table 2. Expenditure per household member in a year by kind of expenditure, 2004–2007, 2010
(eurot – euros)

	2004	2005	2006	2007	2010	
Toit ja alkoholita joogid	606,6	647,4	704,8	821,1	830,8	Food and non-alcoholic beverages
Alkoholjoogid ja tubakas	73,5	79,4	90,3	102,5	111,2	Alcoholic beverages and tobacco
Rõivad ja jalatsid	129,5	159,4	187,6	225,1	141,6	Clothing and footwear
Eluase	331,2	367,9	434,3	479,5	596,7	Housing
Majapidamine	120,2	151,4	167,6	197,8	194,5	Household equipment and operation
Tervishoid	72,9	74,7	114,0	120,3	115,7	Health
Transport	236,1	263,4	315,5	418,1	346,3	Transport
Side	125,5	146,3	157,5	171,4	183,9	Communication
Vaba aeg	143,5	183,3	248,6	292,5	298,1	Recreation and culture
Haridus	35,2	36,5	42,3	34,6	39,8	Education
Restoranid ja hotellid	73,9	85,8	89,3	115,0	91,9	Restaurants and hotels
Mitmesugused kaubad ja teenused	114,4	149,1	173,9	200,6	165,9	Miscellaneous goods and services
Muud kulutused	49,2	48,0	62,4	84,5	58,3	Other expenditure
KOKKU	2146,8	2446,0	2846,7	3342,4	3174,7	TOTAL

Tabel 3. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi järgi, 2004–2007, 2010

Table 3. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure, 2004–2007, 2010
(eurot – euros)

	2004	2005	2006	2007	2010	
Toit ja alkoholita joogid	50,5	53,9	58,7	68,4	69,2	Food and non-alcoholic beverages
Alkoholjoogid ja tubakas	6,1	6,6	7,5	8,5	9,3	Alcoholic beverages and tobacco
Rõivad ja jalatsid	10,8	13,3	15,6	18,8	11,8	Clothing and footwear
Eluase	27,6	30,7	36,2	40,0	49,7	Housing
Majapidamine	10,0	12,6	14,0	16,5	16,2	Household equipment and operation
Tervishoid	6,1	6,2	9,5	10,0	9,6	Health
Transport	19,7	21,9	26,3	34,8	28,9	Transport
Side	10,5	12,2	13,1	14,3	15,3	Communication
Vaba aeg	12,0	15,3	20,7	24,4	24,8	Recreation and culture
Haridus	2,9	3,0	3,5	2,9	3,3	Education
Restoranid ja hotellid	6,2	7,2	7,4	9,6	7,7	Restaurants and hotels
Mitmesugused kaubad ja teenused	9,5	12,4	14,5	16,7	13,8	Miscellaneous goods and services
Muud kulutused	4,1	4,0	5,2	7,0	4,9	Other expenditure
KOKKU	178,9	203,8	237,2	278,5	264,6	TOTAL

Joonis 2. Sundkulutuste osatähtsus leibkonnaliikme kogukuludes, 2004–2007, 2010

Figure 2. Share of compulsory expenditure in a household member's total expenditure, 2004–2007, 2010

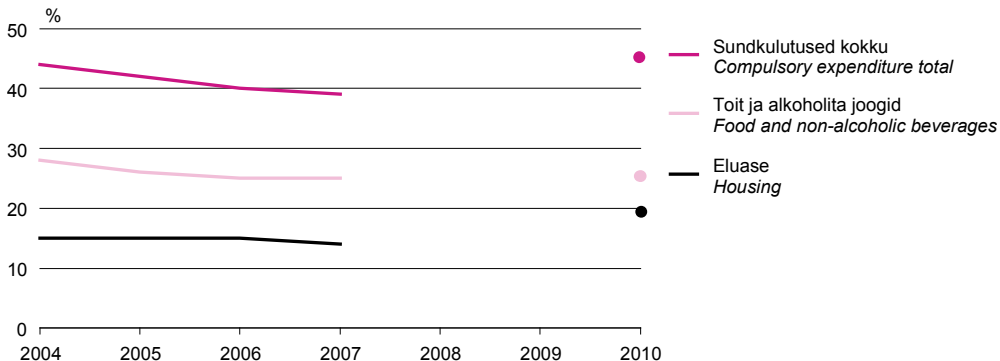

Tabel 4. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi ja asustusüksuse järgi, 2004–2007, 2010

Table 4. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure and type of settlement 2004–2007, 2010

(eurot – euros)

	2004		2005		2006		2007		2010		
	Linna- asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	
Toit ja alkoholita joogid	50,6	50,5	53,3	55,2	58,8	58,7	69,0	67,4	69,5	68,6	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
Alkoholijoogid ja tubakas	5,9	6,6	6,4	6,9	7,2	8,1	8,0	9,6	9,0	9,8	<i>Alcoholic beverages and tobacco</i>
Rõivad ja jalatsid	12,1	8,8	14,6	11,2	17,3	12,8	21,1	14,9	12,7	9,7	<i>Clothing and footwear</i>
Eluase	31,7	20,3	34,9	22,5	40,6	28,5	44,6	31,6	54,2	39,5	<i>Housing</i>
Maja-pidamine	9,9	10,3	11,8	14,3	13,0	16,0	15,8	18,0	15,6	17,6	<i>Household equipment and operation</i>
Tervishoid	6,5	5,3	6,3	6,2	9,9	9,1	11,5	7,7	10,5	7,8	<i>Health</i>
Transport	21,2	19,5	22,8	26,4	27,4	31,4	33,4	48,7	28,0	30,7	<i>Transport</i>
Side	11,6	10,0	13,9	11,5	14,6	12,9	15,7	14,7	15,6	14,7	<i>Communication</i>
Vaba aeg	13,4	10,0	16,7	14,3	23,7	16,2	26,7	21,4	25,7	22,9	<i>Recreation and culture</i>
Haridus	3,4	3,4	3,9	1,6	4,1	2,4	3,6	2,0	3,9	2,0	<i>Education</i>
Restoranid ja hotellid	6,6	6,3	7,8	7,0	8,9	6,3	10,2	9,9	8,6	5,5	<i>Restaurants and hotels</i>
Mitmesugused kaubad ja teenused	10,3	8,3	13,0	11,3	15,8	12,3	17,6	15,0	14,0	13,3	<i>Miscellaneous goods and services</i>
Muud kulutused	4,0	4,3	3,5	4,9	5,3	5,1	7,3	6,6	5,1	4,4	<i>Other expenditure</i>
KOKKU	187,1	163,7	209,0	193,5	246,5	219,7	284,5	267,4	272,5	246,6	TOTAL

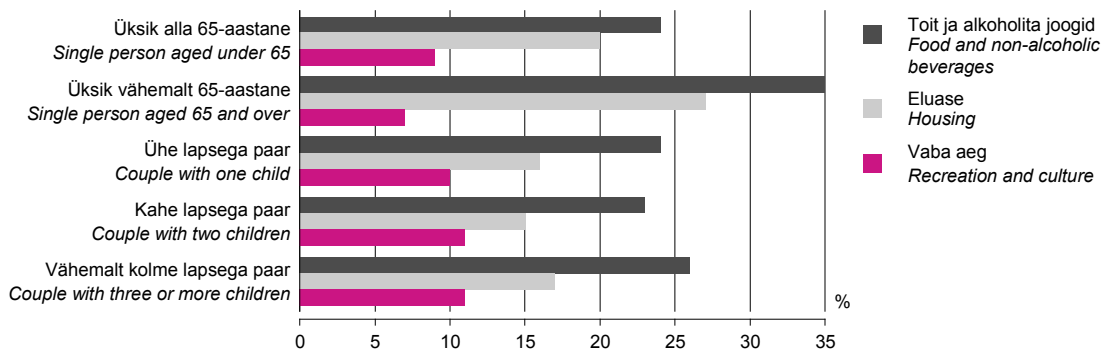
Tabel 5. Leibkonnaliikme aastakulutused kululiigi ja leibkonnatüübi järgi, 2010

Table 5. Expenditure per household member in a year by kind of expenditure and structure of household, 2010
(eurot – euros)

	Lasteta leibkond <i>Household without children</i>	Üksik alla 65-aastane <i>Single person aged under 65</i>	Üksik vähemalt 65-aastane <i>Single person aged 65 and over</i>	Lastega leibkond <i>Household with children</i>	Ühe lapsega paar <i>Couple with one child</i>	Kahe lapsega paar <i>Couple with two children</i>	Vähemalt kolme lapsega paar <i>Couple with three or more children</i>	
Toit ja alkoholita joogid <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	957,3	1 199,7	1 062,4	667,7	773,3	689,0	575,8	
Alkoholijoogid ja tubakas <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	128,1	219,9	83,5	89,3	123,6	90,5	63,1	
Rõivad ja jalatsid <i>Clothing and footwear</i>	134,6	190,4	76,4	150,7	168,4	207,7	128,2	
Eluase <i>Housing</i>	702,2	1 032,2	817,1	460,7	531,6	458,3	387,4	
Majapidamine <i>Household equipment and operation</i>	217,5	388,3	125,9	164,9	205,6	230,7	140,9	
Tervishoid <i>Health</i>	153,1	151,0	214,3	67,5	80,6	66,9	62,4	
Transport <i>Transport</i>	372,8	584,3	70,9	312,1	415,5	358,4	257,6	
Side <i>Communication</i>	198,5	281,6	146,7	165,1	197,6	175,4	113,0	
Vaba aeg <i>Recreation and culture</i>	303,9	449,1	204,5	290,7	333,7	333,9	246,1	
Haridus <i>Education</i>	44,7	66,5	3,1	33,4	30,2	38,6	16,1	
Restoranid ja hotellid <i>Restaurants and hotels</i>	98,6	230,6	27,4	83,4	102,4	107,7	39,2	
Mitmesugused kaubad ja teenused <i>Miscellaneous goods and services</i>	160,1	235,4	95,4	173,2	219,6	197,4	180,5	
Muud kulutused <i>Other expenditure</i>	72,8	73,2	73,7	39,5	46,2	35,2	27,8	
KOKKU	3 544,2	5 102,1	3 001,5	2 698,4	3 228,3	2 989,6	2 238,0	TOTAL

Joonis 3. Sund- ja vaba aja kulude osatähtsus leibkonnaliikme kogukuludes leibkonnatüübi järgi, 2010

Figure 3. The proportions of compulsory expenditure and expenditure on recreation and culture in a household member's total expenditure by structure of household, 2010

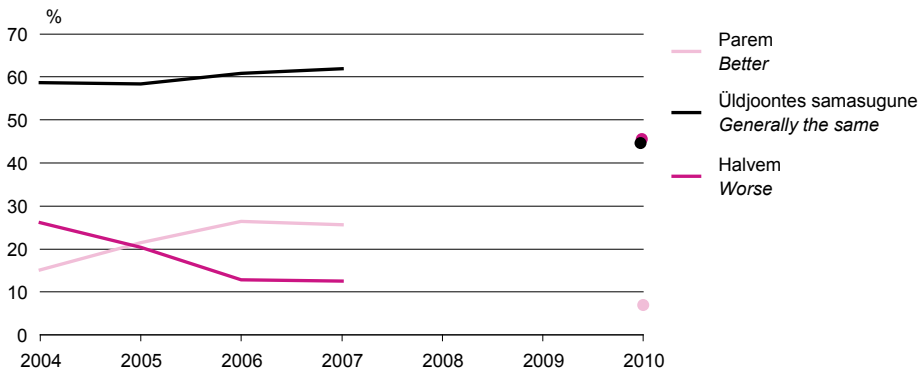
Tabel 6. Leibkonnaliikme kuukulutused toidule, alkoholile ja tubakatoodetele, 2004–2007, 2010

Table 6. Total expenditure per household member in a month on food, alcoholic beverages and tobacco, 2004–2007, 2010
(eurot – euros)

	2004	2005	2006	2007	2010	
Toit ja alkoholita joogid	50,5	53,9	58,7	68,4	69,2	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
toit	47,1	50,0	54,2	63,0	63,7	<i>food</i>
teraviljasaadused	7,4	7,6	7,9	9,3	10,1	<i>bread and cereals</i>
leib	1,9	1,8	1,8	2,0	1,9	<i>bread</i>
sai	1,5	1,5	1,4	1,6	1,5	<i>white bread</i>
lihatooted	12,4	13,5	14,3	16,1	14,6	<i>meat products</i>
liha	4,1	4,1	4,2	4,7	5,7	<i>meat</i>
vorst	2,6	2,8	2,9	3,1	3,0	<i>sausage</i>
kalatooted	2,3	2,4	2,7	3,2	2,8	<i>fish products</i>
värske kala	1,1	1,0	1,1	1,4	1,1	<i>fresh fish</i>
piim, juust, munad	8,4	9,0	9,5	11,4	11,9	<i>milk, cheese and eggs</i>
piim	2,1	2,1	2,1	2,3	2,4	<i>milk</i>
kohupiim	1,2	1,4	1,6	1,9	2,0	<i>curd</i>
juust	1,7	1,9	2,2	2,8	2,9	<i>cheese</i>
munad	1,1	1,0	1,0	1,2	1,1	<i>eggs</i>
õlid ja rasvad	1,7	1,6	1,7	1,9	2,1	<i>oils and fats</i>
või	0,5	0,6	0,6	0,8	0,9	<i>butter</i>
puuviljad	3,2	3,5	4,0	4,9	4,5	<i>fruit</i>
aedviljad	5,9	6,0	6,8	7,8	7,8	<i>vegetables</i>
kartul	1,7	1,7	1,7	1,9	1,4	<i>potatoes</i>
suhkur ja maiustused	3,9	4,1	4,6	5,2	6,4	<i>sugar, jam, honey, chocolate and con</i>
suhkur	0,7	0,8	0,9	0,8	0,7	<i>sugar</i>
mujal loetlemata toiduained	2,0	2,3	2,6	3,2	3,0	<i>food products n.e.c.</i>
alkoholita joogid	3,5	4,0	4,5	5,4	5,3	<i>non-alcoholic beverages</i>
Alkoholjoogid ja tubakas	6,1	6,6	7,5	8,5	9,3	<i>Alcoholic beverages and tobacco</i>
alkoholjoogid	3,3	3,8	4,4	5,3	5,9	<i>alcoholic beverages</i>
tubakatooted	2,8	2,8	3,1	3,2	3,3	<i>tobacco</i>

Joonis 4. Leibkondade hinnang aastatagusele majanduslikule olukorrale, 2004–2007, 2010

Figure 4. Households' estimations of the economic situation a year ago, 2004–2007, 2010

Metoodika

Leibkonna eelarve uuringut tehakse aasta ringi. Uuringu eesmärk on saada usaldusväärset infot leibkondade kulutuste ja tarbimise kohta. Peale leibkonna koosseisu andmete teadasaamise pakub uuring infot ka leibkonnaliikmete põhiliste demograafiliste ja sotsiaalsete näitajate (perekonnasuhte, tööhõive, hariduse) kohta, samuti elamistingimuste ja püsikaupade olemasolu kohta.

Uuringu üldkogum on Eesti tavaleibkonnad. Valim võetakse kõigi Eestis elavate vähemalt 15-aastaste alaliste elanike hulgast, v.a pikka aega (vähemalt aasta) institutsioonides viibijad. Alaline Eesti elanik on isik, kes on viibinud Eestis või kavatseb siin viibida vähemalt aasta. Valim võetakse süstemaatilise valiku teel rahvastikuregistrist. Valimisse kuulub üle 7000 leibkonna aastas. 2010. aastal osales uuringus üle 3600 leibkonna.

Andmeid kogutakse silmast-silma-intervjuu ja päevikuga, mida leibkond täidab kahe nädala jooksul, kirjutades sinna kõik leibkonna sel ajal tehtud kulutused või lisades päeviku taha ümbrikusse poest saadud tšekid.

Kulutuste võrdlemiseks teiste riikidega kasutatakse rahvusvahelist individuaalse tarbimise klassifikaatorit COICOP.

2008. ja 2009. aastal leibkonna eelarve uuringut ei tehtud ning see aeg tegeldi uuringu uuendamisega. Materjalidest jäid siiani kahe ankeedi ja kahe päeviku asemel järele üks leibkonna ankeet ja üks päevik. Päeviku täitmise aeg lühenes samuti – ühelt kuult kahele nädalale.

Alates 2010. aastast on kulutuste andmed Statistikaameti andmebaasis avaldatud aastakulutustena leibkonnaliikme kohta.

Methodology

The Household Budget Survey is conducted all year round. The purpose of the Survey is to get reliable information about the expenditure and consumption of households. Besides getting information about the composition of a household, the Survey also provides information on the main demographic and social indicators (marital status, employment, education) as well as on the living conditions and ownership of durable goods.

The population of the Survey consists of Estonian custom households. The sample of the Survey is drawn from all at least 15-year-old residents of Estonia, except for persons living in institutional households during a long period (at least for a year). Persons having lived or planning to live in Estonia for at least a year are considered permanent residents of Estonia. The sample is drawn from

the Population Register by systematic selection. The sample contains over 7,000 households a year. In 2010, more than 3,600 households participated in the Survey.

Data are collected from households by face-to-face interview and with a diary, where a household enters all expenditures made during two weeks or to which the household attaches in an envelope the receipts received from stores.

In order to make expenditure tables comparable with those of other countries, the Eurostat Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP) is used.

The Household Budget Survey was not conducted in 2008 and 2009 and this period was dedicated to updating the Survey. The two questionnaires and two diaries used earlier were replaced by one household questionnaire and one diary. The time designated for filling in the diary was shortened from one month to two weeks.

Starting from 2010, the expenditure data in the statistical database are published as annual expenditure per household member.

Kirjandust Publications

Eesti statistika aastaraamat. 2008. Statistical Yearbook of Estonia. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Leibkonna elujärg. 2005. Household living niveau. (2006). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2008. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

TERVISHOID

Kalev Noorkõiv, Jaana Rahno

Ülevaade

2009. aastal haiglate arv vähenes. Kui aastatel 2004–2008 haiglate arv suurenes, siis 2009. aastal see vähenes ühe erahaigla sulgemise tõttu. Seega oli 2009. aasta lõpus 59 statsionaarset arstiabi osutavat haiglat, millest 21 olid erahaiglad. Vähenes ka ravivoodite arv – peaaegu 400 võrra. 2009. aasta lõpus oli haiglates kokku 7289 voodikohta, neist 706 erahaiglates.

Ravivoodite arvu poolest 10 000 elaniku kohta on Eesti (57,2 voodit) üsna lähedal Euroopa Liidu keskmisele (56,2). 2008. aastal oli kõige rohkem ravivoodideid 10 000 elaniku kohta Saksamaal (82,0) ja Austrias (76,9). Ka meie naaberriikides Lätis ja Soomes oli 10 000 elaniku kohta rohkem ravivoodideid kui Eestis – vastavalt 74,5 ja 65,4.

Ajavahemikus 1990–2003 lühenes patsiendi keskmine haiglaravi kestus üle poole võrra – 17 päevast 8 päevani. 2004. aastast alates on keskmine haiglaravi kestus olnud stabiilselt 8 päeva. Selle näitajaga on Eesti Euroopa riikide seas üks keskmisi. Eurostati andmetel oli haiglaravi kestus 2008. aastal kõige lühem Norras (4,8 päeva), kõige pikem aga Šveitsis (11,5 päeva).

Haigete arv ravivoodi kohta (voodikäive) ja voodikoormus on viimastel aastatel vähenenud. 2009. aastal oli üks statsionaarne haiglavoodi kasutusel keskmiselt 252 päeva ja selles raviti 33 haiget.

Tervishoiutöötajate arv väheneb. 2009. aastal vähenes arstide koguarv 24 võrra. Perearstide arv suurenes samal ajal 16 võrra. Pisut vähem kui 2008. aastal oli ka hambaarste ja õendustöötajaid. 2009. aasta lõpus oli 4436 arsti (sh 852 perearsti), 1222 hambaarsti ja 8691 õendustöötajat, mis teeb 10 000 elaniku kohta 33 arsti (sh 6 perearsti), 9 hambaarsti ja 65 õendustöötajat.

2009. aastal vähenes ambulatoorsete vastuvõttude arv 4% ja hambaarsti vastuvõttude arv 8%. Arsti vastuvõttude vähenemise üks põhjuseid on majanduslangusest tulenevad raskused visiitide ja hambaravi eest maksmisel. Peale selle kaotati majanduslanguse ajal hambaravihüvitiste maksmine. Ambulatoorsetel vastuvõtul käis Eesti elanik aasta jooksul keskmiselt 6,2 korda, sh 3 korda perearsti juures ja 1,1 korda hambaarsti juures.

Järjekindlalt on vähenenud arsti koduviitide arv. 2009. aastal tegid arstid 8% vähem koduviite kui aasta varem. Aastas tehti üks koduviit kümne inimese kohta.

Taastusravikeskustes käijate arv väheneb endiselt. 2010. aastal kahanes see arv põhiliselt seetõttu, et Eesti elanikke käis seal vähem – üle kahe aasta oli jälle enamik taastusravikeskustes viibinutest turistid.

Positiivne on, et viimastel aastatel on suurenenud veredoonorite arv. 2009. aastal oli üle 35 000 doonori, kes käisid verd andmas kokku 57 503 korral.

Nakkushaigustesse haigestumus erineb aastati. Grippi haigestus 2009. aastal üheksa ja pool korda ning puukentsefaliiti kaks korda rohkem inimesi kui aasta varem. Läkakõhasse haigestunuid oli 30%, puukborrelioosi haigestunuid 26% ja rotaviirusenteriiti haigestunuid 21% rohkem kui 2008. aastal. Tuulerõugetesse haigestus 14% ja ülemiste hingamisteede ägedatesse nakkustesse 11% rohkem inimesi kui aasta varem.

Sarlakitesse haigestunuid oli 2009. aastal neli korda ja salmonelloosijuhtumeid kaks ja pool korda vähem kui aasta varem. Vähenes ka haigestumine lambliaasi, difülobotriaasi ja sügelistesse.

Uute HI-viiruse juhtude arv vähenes 2009. aastal 25%. Aidsi registreeriti 2009. aastal 38 juhul, aasta varem 61 juhul.

Tuberkuloosi haigestumus vähenes. 2009. aastal kahanes uute aktiivse tuberkuloosi juhtude arv tänu meeste haigestumise vähenemisele. Naiste haigestumine tuberkuloosi samal ajal mõnevõrra suurenes, kuid haigusjuhtude arv jäi siiski alla 2007. aasta omale. 2009. aastal registreeriti 334 uut aktiivse tuberkuloosi juhtu, sellest 224 meestel ja 110 naistel.

Samuti suurenes naiste seas tuberkuloosi levi juhtude arv. 2009. aasta lõpul oli arvel 91 tuberkuloosigaiget naist (aasta varem 84) ja 254 meest (aasta varem 255).

Psühhiaatri diagnoositud psüühika- ja käitumishäiretega inimeste arv vähenes 14% ja nende inimeste arv, kellel diagnoositi psüühika- või käitumishäire esimest korda, 19%.

HEALTH

Kalev Noorkõiv, Jaana Rahno

Overview

The number of hospitals decreased in 2009. The number of hospitals that had increased during 2004–2008 decreased by one in 2009 on account of a private hospital which was closed. Therefore, at the end of 2009, 59 hospitals provided inpatient medical care in Estonia, of which 21 were private hospitals. The number of hospital beds also decreased – by almost 400 beds. At the end of 2009, the total number of hospital beds was 7,289, of which 706 beds were in private hospitals.

With the number of hospital beds (57.2 beds) per 10,000 inhabitants, Estonia is quite close to the European Union average (56.2). In 2008, the biggest numbers of hospital beds per 10,000 inhabitants were recorded in Germany (82) and Austria (76.9). Our neighbouring countries Latvia and Finland had also more hospital beds per 10,000 inhabitants than Estonia – 74.5 and 65.4, respectively.

The average length of stay at hospitals decreased during the period of 1990–2003 by more than a half – from 17 days to 8. Since 2004 the average length of stay at hospitals has been stable at 8 days. With this indicator Estonia is in an average position among European countries. According to the data of Eurostat, the shortest length of stay at a hospital in 2008 was recorded in Norway (4.8 days) and the longest in Switzerland (11.5 days).

The number of inpatients per hospital bed (bed turnover) and bed occupancy decreased during recent years. In 2009, a hospital bed was in use on average for 252 days with 33 patients treated.

The number of medical personnel is decreasing. In 2009 the total number of physicians decreased by 24, at the same time the number of family doctors increased by 16. Compared to 2008, the number of dentists and nursing staff slightly decreased, too. At the end of 2009, there were 4,436 physicians (including 852 family doctors), 1,222 dentists and 8,691 persons working as nurses, which makes 33 physicians (incl. 6 family doctors), 9 dentists and 65 nursing staff per 10,000 inhabitants.

In 2009, the number of outpatient visits decreased by 4% and the number of visits to a dentist decreased by 8%. One of the reasons for a decrease in outpatient visits is the difficulty in paying for medical services due to a recession. In addition, compensation for dental care was omitted during the time of economic recession. During the year, there were on average 6.2 outpatient visits per resident of Estonia, three of which were visits to a family doctor and 1.1 were visits to a dentist.

The number of home visits has continuously decreased. In 2009, the number of home visits decreased by 8% compared to the previous year. One home visit was made per ten persons during the year.

Health resort visits are still in decline. In 2010 the respective number decreased mainly on account of visits made by residents of Estonia – once again after a two-year period most of the visits to health resorts were made by tourists.

It is a positive sign that the number of blood donors increased in recent years. In 2009 there were over 35,000 donors with altogether 57,503 blood donations.

The number of cases of infectious diseases differs by years. In 2009 compared to a year earlier, the incidence rate of influenza increased 9.5 times and the incidence rate of tick-borne encephalitis increased two times. The incidence rate of whooping cough increased 30%, the incidence rate of Lyme disease increased 26% and the incidence rate of rotaviral enteritis increased 21% compared to 2008. The incidence rate of chickenpox increased 14% and the incidence rate of acute upper respiratory infections increased 11% compared to a year earlier.

In 2009, the incidence rate of scarlatina decreased four times and the incidence rate of salmonella infections decreased two and a half times compared to a year earlier. The incidence rates of lamblia, diphyllobothriasis and scabies decreased, too.

In 2009 the number of new cases of HIV infections decreased by 25%. 38 AIDS cases were registered in 2009, whereas 61 cases had been registered a year earlier.

The case rate of tuberculosis decreased. In 2009 the number of new cases of active tuberculosis decreased due to the fact that fewer men were diagnosed with new cases of active tuberculosis. At the same time, among females the number of new cases of tuberculosis increased to some extent, but the number of new cases nevertheless remained below the respective number of 2007. In 2009, 334 new cases of active tuberculosis were diagnosed, of which 224 among males and 110 among females.

The number of females with active tuberculosis increased, too. As at the end of 2009, 91 females were registered as suffering from tuberculosis (84 a year earlier) and 254 males (255 a year earlier) were registered as suffering from tuberculosis.

The number of cases of mental and behavioural disorders diagnosed by psychiatrists decreased by 14% and the number of new cases of mental and behavioural disorders decreased by 19%.

Tabel 1. Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2005–2009

Table 1. Inpatient health care institutions, 2005–2009
(aasta lõpus – at end-year)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Haiglad	54	55	57	60	59	Hospitals
Ravivoodid	7 374	7 588	7 473	7 662	7 289	Hospital beds
Ravivoodeid 10 000 elaniku kohta	54,8	56,5	55,7	57,2	54,4	Hospital beds per 10,000 inhabitants
Ravivoodid päevastatsionaaris ^a	358	361	416	458	460	Day-care beds ^a

^a Päevastatsionaari ravivoodeid ei ole haiglavoodite üldarvus arvestatud.

^a Day-care beds are excluded from the total number of hospital beds.

Tabel 2. Tervishoiutöötajad, 2005–2009^a
Table 2. Health care personnel, 2005–2009^a
 (aasta lõpus – at end-year)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arstid	4 294	4 390	4 395	4 460	4 436	<i>Physicians</i>
perearstid	845	853	849	836	852	<i>family doctors</i>
Hambaarstid	1 202	1 196	1 167	1 247	1 222	<i>Dentists</i>
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	10 106	10 428	10 653	10 656	10 700	<i>Nursing staff and other graduates of medical schools</i>
õendustöötajad	8 845	8 984	9 036	8 878	8 691	<i>nursing staff</i>
Proviisorid	851	810	872	862	857	<i>Pharmacists</i>
Tervishoiutöötajaid 10 000 elaniku kohta						<i>Health care personnel per 10,000 inhabitants</i>
Arstid	31,9	32,7	32,8	33,3	33,1	<i>Physicians</i>
perearstid	6,3	6,4	6,3	6,2	6,4	<i>family doctors</i>
Hambaarstid	8,9	8,9	8,7	9,3	9,1	<i>Dentists</i>
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	75,2	77,7	79,4	79,5	79,8	<i>Nursing staff and other graduates of medical schools</i>
õendustöötajad	65,8	66,9	67,4	66,2	64,9	<i>nursing staff</i>
Proviisorid	6,3	6,0	6,5	6,4	6,4	<i>Pharmacists</i>

^a Aastate 2006–2008 andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2006–2008 have been revised.

Tabel 3. Elanike arv ühe tervishoiutöötaja kohta, 2005–2009
Table 3. Number of inhabitants per one health care worker, 2005–2009
 (aasta lõpus – at end-year)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arstid	313	306	305	301	302	<i>Physicians</i>
Perearstid	1 591	1 574	1 579	1 603	1 573	<i>Family doctors</i>
Hambaarstid	1 119	1 122	1 149	1 075	1 097	<i>Dentists</i>
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	133	129	126	126	125	<i>Nursing staff and other graduates of medical schools</i>

Tabel 4. Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2005–2009*Table 4. Outpatient and inpatient medical care, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arsti ambulatoorsed vastuvõetud, tuhat	8 408	8 496	8 766	8 659	8 333	<i>Outpatient visits, thousands</i>
elaniku kohta	6,2	6,3	6,5	6,5	6,2	<i>per inhabitant</i>
Perearsti vastuvõetud, tuhat	4 043	4 289	4 446	4 445	4 166	<i>Visits to family doctor, thousands</i>
elaniku kohta	3,0	3,2	3,3	3,3	3,1	<i>per inhabitant</i>
Arsti koduvisiidid, tuhat	158	143	128	106	97	<i>Home visits, thousands</i>
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>per inhabitant</i>
Perearsti koduvisiidid, tuhat	148	139	119	99	89	<i>Home visits of family doctor, thousands</i>
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>per inhabitant</i>
Hambaarsti vastuvõetud, tuhat	1 634	1 679	1 620	1 610	1 480	<i>Visits to dentist, thousands</i>
elaniku kohta	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	<i>per inhabitant</i>
Hospitaliseeritud haiged, tuhat	246,5	252,9	253,8	254,9	243,2	<i>Inpatients, thousands</i>
1000 elaniku kohta	183,1	188,2	189,1	190,1	181,4	<i>per 1,000 inhabitants</i>
Keskmine ravi kestus statsionaaris, päeva ^a	7,9	7,8	8,0	7,9	7,8	<i>Average length of stay at hospitals per inpatient, days^a</i>
Voodikoormus, päeva	263,5	263,7	269,4	264,6	252,3	<i>Bed occupancy, days</i>
Voodihõive, %	72,2	72,3	73,8	72,3	69,1	<i>Bed occupancy rate, %</i>
Voodikäive	38,4	33,8	33,7	33,7	32,5	<i>Bed turnover</i>

^a Aruandeaasta keskmine voodipäevade arv kõigi haigla statsionaarist lahkunute kohta (sh teisesse haiglasse üleviidud ja surnud), olenemata haiglaravi põhjusest.

^a *The average number of hospital bed-days per total number of discharged patients (incl. those transferred to another hospital and the dead) within the accounting period, irrespective of the cause of hospital care.*

Tabel 5. Vereteenistus, 2005–2009*Table 5. Blood service, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Veredoonorid	31 963	32 016	33 801	33 845	35 080	<i>Blood donors</i>
esmakordsed	7 990	7 219	9 237	9 224	9 294	<i>for the first time</i>
Plasmadoonorid	3	-	-	-	-	<i>Plasma donors</i>
Vereandmise korrad	53 307	54 701	55 827	54 843	57 503	<i>Blood donations</i>

Tabel 6. Kiirabi, 2005–2009

Table 6. Emergency care, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kiirabiasutused ja -osakonnad	25	24	24	24	24	Emergency aid stations and wards
Kiirabi-töötajad	1 017	962	1 096	1 112	1 141	Emergency personnel
arstid	87	81	83	77	76	physicians
õendustöötajad	458	450	522	539	553	nursing staff
Kiirabi väljakutsed	243 745	246 629	253 039	255 289	254 778	Emergency calls
täidetud	237 613	239 762	245 096	247 365	247 185	fulfilled
Abi saanud inimesed	232 601	234 514	239 565	242 026	241 894	Persons who received aid
ambulaatorne abi	7 720	7 679	9 211	7 582	7 815	outpatient aid
1000 elaniku kohta	172,8	174,5	178,6	180,5	180,5	per 1,000 inhabitants

Tabel 7. Taastusravikeskused, 2006–2010

Table 7. Health resorts, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Taastusravi-keskused	18	16	15	15	14	Health resorts
Kohad (aasta keskmine)	3 299	4 275	3 790	3 821	3 531	Beds (yearly average)
Arstid	76	56	48	54	46	Physicians
Majutatud	300 904	288 884	241 796	242 833	214 050	Persons accommodated
Eesti elanikud	137 069	136 236	121 991	121 807	96 958	residents of Estonia
välismaalased	163 835	152 648	119 805	121 026	117 092	foreigners
välismaalaste osatähtsus, %	54,4	52,8	49,5	49,8	54,7	share of foreigners, %
Majutatud ravi eesmärgil	189 596	181 385	145 411	139 810	127 962	Persons accommodated with the aim of getting treatment
Eesti elanikud	78 251	77 391	65 627	61 149	50 732	residents of Estonia
välismaalased	111 345	103 994	79 784	78 661	77 230	foreigners
Majutatud ravi eesmärgita	111 308	107 499	96 385	103 023	86 088	Persons accommodated without the aim of getting treatment
Eesti elanikud	58 818	58 845	56 364	60 658	46 226	residents of Estonia
välismaalased	52 490	48 654	40 021	42 365	39 862	foreigners
Voodipäevad	1 120 056	1 000 025	832 260	758 189	677 946	Bed days
ravi eesmärgil	869 116	763 936	640 729	572 898	521 492	with the aim of getting treatment
Eesti elanikud	284 934	247 344	209 696	169 632	123 364	residents of Estonia
välismaalased	584 182	516 592	431 033	403 266	398 128	foreigners
ravi eesmärgita	250 940	236 089	191 531	185 291	156 454	without the aim of getting treatment
Eesti elanikud	118 987	94 970	91 255	82 987	61 288	residents of Estonia
välismaalased	131 953	141 119	100 276	102 304	95 166	foreigners
Voodikoormus, päeva	340	234	220	198	192	Bed occupancy, days

Tabel 8. Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2005–2009

Table 8. New cases of infectious diseases, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Vaktsiinivõidatavad haigused						Diseases preventable by vaccinations
Teetanus	-	-	-	-	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkakõha	63	153	409	485	629	Whooping cough
Puukentsefaliit	164	171	140	90	179	Tick-borne encephalitis
Leetrid	2	27	1	-	-	Measles
Punetised	6	5	10	4	1	German measles
Mumps	29	17	18	14	11	Mumps
Gripp	603	693	2 832	1 127	10 771	Influenza
Viirushepatiitid	316	275	269	292	304	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin
Salmonelloos	312	453	428	647	261	Salmonella infections
Šigelloos	98	53	114	69	52	Shigellosis
Rotaviirusenteriit	780	1 353	1 015	1 309	1 583	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						Air-borne diseases
Tuberkuloos	424	373	408	354	334	Tuberculosis
Sarlakid	198	174	346	1 172	284	Scarlatina
Tuulerõuged	6 428	6 679	7 795	7 479	8 556	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	226 204	247 192	248 855	216 404	240 847	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						Other infectious diseases
Puukborrelioos	281	482	721	1 423	1 787	Lyme disease
Sügelised	2 432	1 867	1 621	1 518	1 200	Scabies
Loomahammustused	3 334	2 948	2 588	2 485	2 332	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						Predominantly sexually transmitted diseases
Süüfilis	125	125	76	79	59	Syphilis
Gonokokknakkus	298	256	172	152	127	Gonococcal infection
HIV-nakkus	621	668	633	545	411	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	30	34	57	61	38	HIV disease (AIDS)

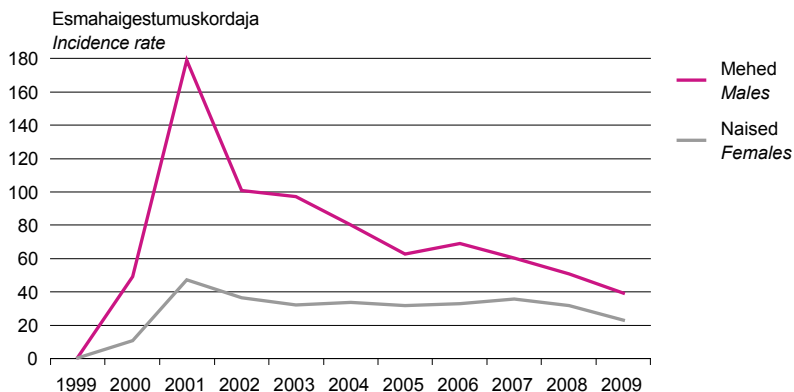
Tabel 9. Uute nakkushaigusjuhtude arv 100 000 elaniku kohta, 2005–2009

Table 9. Number of new cases of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2005–2009
(esmahaigestumuskordaja – incidence rate)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Vaktsiinivõiditavad haigused						Diseases preventable by vaccinations
Teetanus	-	-	-	-	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkakõha	4,7	11,4	30,5	36,2	46,9	Whooping cough
Puukentsefaliit	12,2	12,7	10,4	6,7	13,4	Tick-borne encephalitis
Leetrid	0,1	2,0	0,1	-	-	Measles
Punetised	0,4	0,4	0,7	0,3	0,1	German measles
Mumps	2,2	1,3	1,3	1,0	0,8	Mumps
Gripp	44,8	51,6	211,1	84,1	803,6	Influenza
Viirushepatiitidid	23,5	20,5	20,0	21,8	22,7	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin
Salmonelloos	23,2	33,7	31,9	48,3	19,5	Salmonella infections
Šigelloos	7,3	3,9	8,5	5,1	3,9	Shigellosis
Rotaviirusenteriit	57,9	100,7	75,7	97,6	118,1	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						Air-borne diseases
Tuberkuloos	31,5	27,8	30,4	26,4	24,9	Tuberculosis
Sarlakid	7,3	3,9	25,8	87,4	21,2	Scarlatina
Tuulerõuged	477,5	497,1	581,0	557,9	638,4	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	16 804,4	18 398,5	18 548,1	16 141,4	17 973,8	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						Other infectious diseases
Puukborrelioos	20,9	35,9	53,7	106,1	133,3	Lyme disease
Sügelised	180,7	139,0	120,8	113,2	89,5	Scabies
Loomahammustused	247,7	219,4	192,9	185,4	174,0	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						Predominantly sexually transmitted diseases
Süüfilis	9,3	9,3	5,7	5,9	4,4	Syphilis
Gonokokknakkus	22,1	19,1	12,8	11,3	9,5	Gonococcal infection
HIV-nakkus	46,1	49,7	47,2	40,7	30,7	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	2,2	2,5	4,2	4,5	2,8	HIV disease (AIDS)

Joonis 1. Uute HIV-sse nakatunute arv 100 000 elaniku kohta soo järgi, 1999–2009

Figure 1. Number of new HIV cases per 100,000 inhabitants by sex, 1999–2009

Tabel 10. Aktiivne tuberkuloos, 2005–2009
Table 10. Active tuberculosis, 2005–2009

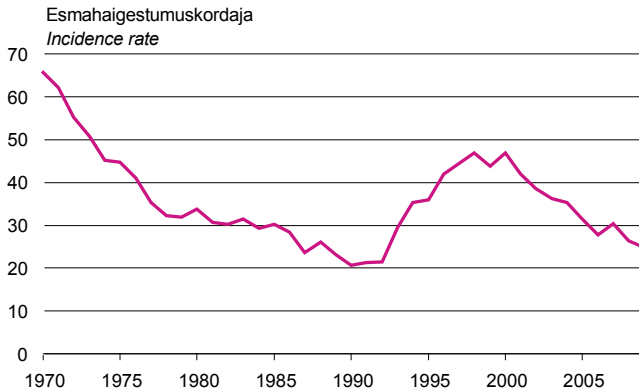
	2005	2006	2007	2008	2009	
Uued haigusjuhud	424	373	408	354	334	<i>New cases</i>
mehed	274	253	295	253	224	<i>males</i>
naised	150	120	113	101	110	<i>females</i>
Haigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta	31,5	27,8	30,4	26,4	24,9	<i>Incidence rate per 100,000 inhabitants</i>
mehed	44,2	40,9	47,7	41,0	36,3	<i>males</i>
naised	20,7	16,6	15,6	14,0	15,2	<i>females</i>
Levijuhud aasta lõpus	439	388	372	339	345	<i>Persons infected at end-year</i>
mehed	301	281	279	255	254	<i>males</i>
naised	138	107	93	84	91	<i>females</i>
Levimus ^a aasta lõpus 100 000 elaniku kohta	32,6	28,9	27,7	25,3	25,7	<i>Point prevalence rate^a at end-year per 100,000 inhabitants</i>
mehed	48,6	45,5	45,2	41,3	41,1	<i>males</i>
naised	19,0	14,8	12,9	11,6	12,6	<i>females</i>

^a Uute (ehk esmasjuhtude) ja vanade haigusjuhtude esinemus mingis ajavahemikus.

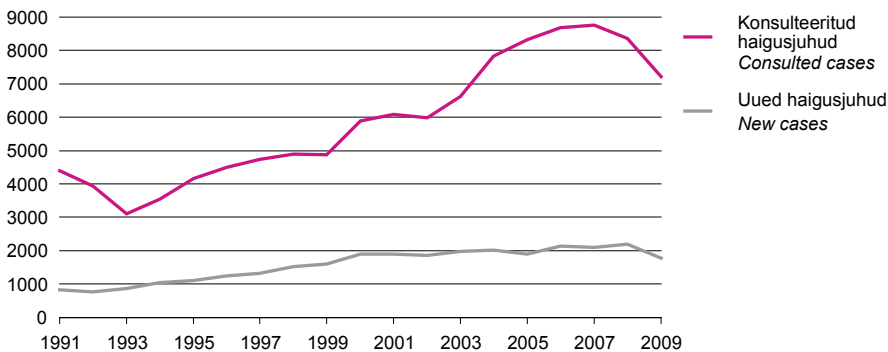
^a *The occurrence of new cases (i.e. incidence) and already existing cases of diseases during a specified period.*

Tabel 11. Uued aktiivse tuberkuloosi juhud haige soo ja vanuse järgi, 2005–2009
Table 11. New cases of active tuberculosis by sex and age of patient, 2005–2009

Vanuserühm Age group	Juhtude arv – Number of cases					100 000 elaniku kohta – per 100,000 inhabitants				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Mehed										
Males										
0–4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2,6
5–14	-	5	-	2	1	-	7,3	-	3,1	1,5
15–19	7	6	6	6	-	12,8	11,2	11,7	12,5	-
20–24	9	13	10	6	13	17,1	24,5	18,7	11,1	23,9
25–34	54	42	60	33	31	57,3	44,3	63,0	34,3	31,7
35–44	57	61	62	62	50	64,6	69,4	70,7	70,7	57,0
45–54	75	73	75	72	60	86,7	84,1	86,2	82,8	69,1
55–64	46	34	46	40	41	71,8	53,1	71,5	61,0	60,8
65–74	18	13	30	24	17	36,3	26,2	60,7	49,5	35,8
75+	8	6	6	8	12	32,5	23,3	22,4	29,1	35,7
KOKKU TOTAL	274	253	295	253	224	44,2	40,9	47,7	41,0	36,3
Naised										
Females										
0–4	-	1	1	-	-	-	3,0	2,9	-	-
5–14	1	2	-	-	1	1,5	3,1	-	-	1,6
15–19	7	4	2	1	1	13,5	7,9	4,1	2,2	2,4
20–24	16	11	12	9	9	31,4	21,4	23,1	17,2	17,2
25–34	31	21	23	18	23	33,2	22,5	24,5	19,0	23,9
35–44	25	25	18	15	18	26,4	26,7	19,4	16,3	19,6
45–54	26	24	22	13	21	25,8	23,7	21,7	12,9	21,0
55–64	21	14	22	14	17	24,8	16,6	25,9	16,1	19,0
65–74	13	9	7	15	11	15,7	10,8	8,5	18,4	13,8
75+	10	9	6	16	9	15,0	13,1	8,5	22,0	12,2
KOKKU TOTAL	150	120	113	101	110	20,7	16,6	15,6	14,0	15,2

Joonis 2. Aktiivsesse tuberkuloosi haigestunute arv 100 000 elaniku kohta, 1970–2009
Figure 2. Number of cases of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2009

Tabel 12. Psüühika- ja käitumishäired, 2005–2009
Table 12. Mental and behavioural disorders, 2005–2009
(psüühiaatri ambulatoorne vastuvõtt – outpatient psychiatric care)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Aasta jooksul konsulteeritud haigusjuhud	112 097	116 536	117 457	112 174	96 584	Cases consulted during the year
100 000 elaniku kohta	8 327,6	8 673,8	8 754,5	8 367,0	7 206,3	per 100,000 inhabitants
Uued haigusjuhud	25 585	28 543	28 014	29 382	23 810	New cases
100 000 elaniku kohta	1 900,7	2 124,5	2 088,0	2 191,6	1 776,5	per 100,000 inhabitants

Joonis 3. Diagnoositud psüühika- ja käitumishäired 100 000 elaniku kohta, 1991–2009
Figure 3. Diagnosed mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants, 1991–2009

Metoodika

Tervishoiustatistika tegemiseks küsitletakse kõiki tervishoiuteenust osutavaid ambulatoorse ja stacionaarse ravi asutusi ning nende allüksusi. Andmeid kogub ja töötleb Sotsiaalministeerium.

Oma valdkonna andmeid kogub ja töötleb ka Eesti vähiregister, Tuberkuloosiandmekogu, Tervisekaitseinspeksioon (nakkushaigused), Põhja-Eesti verekeskus jt. Taastusravikeskustelt kogub andmeid Statistikaamet.

Sotsiaalministeeriumi andmekogumissüsteemi reorganiseerimise tõttu 2004. aastal esitatakse tervishoiustatistika andmed aastase nihkega – 2009. aasta andmed 2011. aastal.

Andmete võrdlemisel tuleb silmas pidada, et tervishoiuasutuste ja arstierialade jaotus on aastatega muutunud. 2001. aastast kajastavad tervishoiutöötajate andmed ka Keskvangla haigla ning 2002. aastast taastusravikeskuste ja Eesti Kohtuarstliku Ekspertiisbüroo tervishoiutöötajate andmeid. Tervishoiupersonali arvestusest on välja jäetud piirivalve ja kaitseväge töötajad. Tervishoiuteenust osutavaks ei loeta Tervisekaitseinspeksiooni ja selle talitusi.

Alates 2001. aastast on haigestumuse andmete hulgas ka vanglates registreeritud haigusjuhud. 2002. aastast kehtiva haridusjärgse arstierialade klassifikatsiooni järgi ei arvestata arstierialade hulka administratiivarste ega tervisekaitsearste – neid käsitletakse tervishoiupersonali all muude kõrgharidusega tervishoiutöötajatena. Näo- ja lõualuukirurgid on arvestatud hambaarsti, internid ja residendid vastavalt arsti või hambaarsti eriala hulka.

2005. aastal korrigeeris Sotsiaalministeerium ravivoodite kasutamise näitajate arvutamise metoodikat. Aastate 2003–2004 andmed on ümber arvutatud. Valemi muutus tõi kaasa voodikoormuse, voodihõive ja voodikäibe väikese kasvu ning keskmise ravikestuse lühenemise.

Haigestumus- ja suremusandmete esitamiseks on Eestis alates 1997. aastast kasutusel rahvusvaheline haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistiline klassifikatsioon (RHK-10).

Statistikaamet esitab vaid tervishoiu põhiandmeid. Üksikasjalikumad infot saab Statistikaameti andmebaasist, Sotsiaalministeeriumi tervishoiustatistika aastaraamatutest, veebilehelt ja meditsiini-registrite väljaannetest.

Methodology

All outpatient and inpatient health institutions providing health care service and their subdivisions are enumerated to produce health care statistics. The data are collected and processed by the Ministry of Social Affairs.

Domain-specific data are collected and processed by the Estonian Cancer Register, Tuberculosis Database, Health Protection Inspectorate (infectious diseases), North-Estonian Blood Centre, etc., depending on their specialty. Statistics Estonia collects data from health resorts.

As a result of reorganisation of the data collection system at the Ministry of Social Affairs in 2004, health statistics are presented one year after the reference year – the data of 2009 are presented in 2011.

When comparing the data, it must be borne in mind that the structure of health care institutions and the division of physicians' professions have changed over years. Since 2001 the figures of health care personnel reflect also the staff of the Central Prison Hospital, and since 2002 also the staff of health resorts and Estonian Bureau of the Forensic Medical Expertise. The personnel employed by the Border Guard of Estonia and by the Defence Forces of Estonia have been excluded from the health care personnel. The Health Protection Inspectorate and its health protection offices are excluded from health care providers.

Since 2001, the morbidity cases registered in prisons have also been included. According to the current education-based classification applied since 2002, administrative physicians and physicians for health protection have been excluded from the group of physicians and are counted as other health care personnel with higher education. Oral-maxillofacial surgeons are included among dentists, and interns and residents are included among physicians or dentists depending on their specialty.

In 2005, the Ministry of Social Affairs corrected the methodology for calculation of the hospital bed utilization indicators. Data on 2003–2004 were recalculated. The change in the formula brought about a slight increase in bed occupancy, bed occupancy rate and bed turnover, and a decrease in the average length of stay at hospital.

Starting from 1997, the International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems (ICD-10) is used in Estonia for reporting the morbidity and mortality data.

Statistics Estonia provides only the basic data on health. More detailed information can be obtained from the database of Statistics Estonia, from the health care statistics-related yearbooks published by the Ministry of Social Affairs, from the website and from the publications of special medical registers.

Kirjandust Publications

Sotsiaaltrendid 5. Social Trends 5. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE KAITSE

Marve Randlepp, Yngve Rosenblad

Ülevaade

Sotsiaalne kaitse on avaliku või erasektori rakendatavate sotsiaalkindlustuse ja -hoolekande meetmete kogum, mille ülesanne on kergendada üksikisiku või leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral, kui ilmnevad teatavad riskid või vajadused. Suurem osa sotsiaalkaitsekulutustest on pensionid, tervishoiukulutused ja peretoetused. Sotsiaalsele kaitsele tehtavate kulutuste suurus annab ülevaate riigi võimekusest kanda hoolt sotsiaalselt tundlike rühmade eest ja tagada oma elanikele toimetulekuks vajalik. Sotsiaalse kaitse statistika olulisus tuleb esile just majanduslikult rasketel aegadel, kui kriisi ilmingud kajastuvad kohe ka sotsiaalse kaitse näitajates. Nii saab ka 2010. aasta puhul jälgida, kuidas mõnes valdkonnas ilmsid juba paranemise märgid, mujal aga oli 2010. aasta raskemate tagajärgedega kui 2009. aasta.

Töötutele makstavad toetused ja hüvitised annavad märku majanduskriisi taandumisest. Kui 2009. aastal suurenes toetuse saajate arv, olenevalt toetuse liigist, kaks kuni neli korda, siis 2010. aastal need näitajad stabiliseerusid. Töötutoetuse saajate arv jäi 2009. aastaga võrreldes samale tasemele (46 376 asemel 46 361), töötuskindlustushüvitise saajate arv suurenes 6% ja tööandja maksejõuetuse hüvitise saajate arv vähenes 3%. Koondamise korral makstava kindlustushüvitise saajate arv aga vähenes tervelt 25% (2009. aasta puhul tuleb arvesse võtta ka selle hüvitise eelkäija, töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitise saajad).

Siinkohal peab arvestama, et nii töötutoetuse kui ka töötuskindlustushüvitise maksmise aeg on piiratud – vaatlusalusel ajavahemikul oli see kõige rohkem 270 päeva. Seega ei tähenda hüvitise saajate arvu vähenemine alati tööturu olukorra paranemist.

Kvartaliandmetest selgub, et kõige rohkem hüvitise saajaid oli 2009. aasta IV või 2010. aasta I kvartalis. Seda toetavad tööjõu-uuringu andmed, kust tuleb välja, et töötute arv oli suurim – 136 900 – just 2010. aasta I kvartalis. Samal ajal suurenes töötute arv 2010. aastal aastases võrdluses tööjõu-uuringu kohaselt lausa 22%. Ka Töötukassa andmed registreeritud töötute kohta kinnitavad, et 2010. aastal oli registreeritud töötuid rohkem kui 2009. aastal – vastavalt 155 927 ja 136 112. Võib öelda, et hüvitise saajate arvu vähenemine on alati sammu võrra ees töötute arvu kahanemisest ja et töötuskindlustuse 2010. aasta paremad näitajad võrreldes 2009. aasta omadega on 2010. aasta teisel poolel toimunu tulemus.

Keskmine hüvitis 2010. aastal vähenes: töötuskindlustushüvitis 287 eurost 265 euron, koondamise korral makstav kindlustushüvitis 1142-st 1130-ni ja tööandja maksejõuetuse hüvitis 2026-st 1705-ni. Seejuures oli viimane väiksem isegi 2008. aasta keskmisest. Meeste keskmine hüvitis oli kõikide hüvitise liikide puhul suurem kui naistel, näiteks meeste keskmine töötuskindlustushüvitis ületas mullu naiste oma 38%-ga. Suurimat keskmist töötuskindlustushüvitist saavad 25–34-aastased (294 eurot), vanuse kasvades keskmine hüvitis väheneb. Reegliti kinnitav erand on 16–24-aastaste vanuserühma keskmine hüvitis, mis on väiksem (217 eurot).

Ravikindlustuse näitajad halvenesid võrreldes 2009. aasta omadega. 2008. aastal alanud ravikindlustatute arvu vähenemine jätkus mullu kolmekordse kiirusega. Kui varem oli kindlustatuid eelmise aastaga võrreldes 0,4–0,5% vähem, siis 2010. aastal lausa 1,6% ehk 20 000 ravikindlustatut vähem. Kokku kahanes ravikindlustatute arv 2008.–2010. aastal 31 525 inimese võrra, samal ajal kui nende osatähtsus rahvastikus vähenes 96,0%-st 93,7%-ni.

Ravikindlustushüvitiste maksmise puhul on ikka veel näha 1. juulil 2009 kehtima hakanud seadusemuudatuse mõju, mis vähendas haigekassa osa haigushüvitiste maksmisel töötaja ja tööandja arvel. Nii vähenes haigekassa makstavate ajutise tööõimetuse hüvitiste arv 39% (426 006-st 260 693-ni) ja väljamaksed 42% (140,9 miljonit eurost 81,4 miljoni euron). 2009. aastal vähenesid vastavad näitajad 29% ja 8%. Seadusemuudatus puudutas just haigushüvitisi, mille arv vähenes 45% ja summa 56%, nii et 2010. aasta näitaja oli ligikaudu pool niigi juba kärbitud 2009. aasta näitajast. Selle üks põhjuseid on, et 2009. aastal kehtis hüvitiste vähenemist põhjustanud kord vaid pool aastat

ja 2010. aastal terve aasta; teisalt tuleb taas selgitust otsida töötuse näitajatest. Et 2010. aasta I kvartalis jõudis töötus haripunkti, oli ka potentsiaalseid töövõimetuslehe võtjaid vähem. Ravikindlustatute arvu vähenemine on samuti seotud töötusega – kui inimene kaotab töö ega võta end töötuna arvele, jääb ta kindlustuskaitsest ilma.

Pensionäride osatähtsus suurenes taas, jõudes 2010. aasta jooksul 29,5%-ni. Aasta varem oli pensionäre 28,8% kogu rahvastikust. Vanaduspensionäre on ligi kolmveerand (74%) kõigist pensionäridest, töövõimetuspensionäre 21% ning ülejäänud – väljateenitud aastate pensioni, toitjakaotuspensionari ja rahvapensionari saajad – mahuvad 5% sisse. Samal ajal läheb pensionäre hulga kiire kasv mitte niivõrd vanaduspensionäride, kuivõrd töövõimetuspensionäride arvele. Kui pensionäride arv suurenes 2010. aastal 9138 võrra, siis 5928 neist olid töövõimetuspensionärid ja 3856 vanaduspensionärid, muud liiki pensioni saajate arv vähenes. Võrdluseks – 2009. aastal kasvas töövõimetuspensionäride arv veelgi kiiremini, olles vanaduspensionäride arvu kasvust ligi viis korda suurem. Järjest rohkem on pensionäride seas mehi – aastaga suurenes meeste osatähtsus pensionäride hulgas 37,4%-st 37,7%-ni, ületades 2009. aastal püstitatud rekordi.

Tegurid, mis mõjutavad pensionäride arvu ja jagunemise muutumist, on samad nagu varem: rahvastiku vananemine, naiste pensioniea järkjärguline tõus ja raskest majanduslikust olukorrast ajendatud töövõimetuslehe taotlemine. Töövõimetuspensionäride arvu kasvu kõrval on jälgitav puuetega inimeste arvu kasv – 2010. aasta jooksul suurenes kehtiva puude raskusastmega inimeste arv 120 432-st 128 129-ni ja nende osatähtsus rahvastikus 9,0%-st 9,6%-ni. Majanduskriisi ajal on iga sissetulek inimestele olulisem kui varem ja seega on suurem ka motivatsioon võtta ette puude või töövõimetuslehe taotlemise protseduur.

Pensionitõus 2010. aastal peatus – keskmine pension kerkis vaid 0,5% ja keskmine vanaduspension 1,1%. 2009. aastal tõusid mõlemad 8%, 2008. aastal aga tervelt 23%. Et 2010. aasta pensionidele raskemalt mõjus kui 2009. aasta, on mõistetav – iga-aastaselt pensioniindeksi korrigeerimisel läheb arvesse ka tarbijahinnaindeksi tõus ja 2009. aasta pensione mõjutas kõrge inflatsiooniga 2008. aasta. Mullu aga jäi pensioniindeks samale tasemele.

Üsna sarnane dünaamika iseloomustas pensionide muutumist ka eelmise, 2000. aasta majanduskriisi ajal – kui üldjuhul on aastane pensionitõus 10–20%, siis 1999. aastal suurenes keskmine vanaduspension 24% ja 2000. aastal vähenes 1%.

Kokku maksti Eestis möödunud aastal pensionideks 1,28 miljardit eurot, mis oli umbes 23% Eesti riigieelarve kuludest.

Sotsiaalkindlustustoetuste väljamaksmine ei ole majanduskriisi ajal vähenenud. Pere-toetusteks läks mullu 274 miljonit eurot ehk 8% rohkem kui aasta varem; puuetega inimeste toetusi maksti 50 miljoni euro väärtuses ehk 10% rohkem. Majanduskriisi ajal pööratakse sotsiaalvaldkonnale tavapärasest suuremat tähelepanu ja ka kärpeid on seal keerulisem teha – abivajajatele tuleb tagada teatud elatustase.

Üsna hästi kajastab riigi majanduslikku olukorda vajadus toimetulekutoetuste järele. 2009. aastal kasvas toimetulekupiiri tagamiseks makstud kogusumma (11,4 miljonit eurot) eelnenud aastaga võrreldes kaks korda, 2010. aasta summa (20,4 miljonit eurot) aga oli 80% suurem. Samas jääb rasketel aegadel vähem ressursse lisatoetusteks – 2008. aastal maksti täiendavaid toetusi 2 miljonit, 2009. aastal 621 000 ja 2010. aastal 156 000 euro väärtuses. Mullusest näitajast väiksem oli täiendavate toetuste summa vaid 2001. aastal – 68 000 eurot.

Sotsiaalkaitse kogukulud suurenesid majanduskriisi ajal kiiremini kui kunagi varem, kuid võrdluses teiste Euroopa Liidu (EL) riikidega püsib Eesti viimaste seas. 2008. aastal läks Eestis sotsiaalkaitseüsteemi 2,42 miljardit eurot. Kui 2007. aastal suurenesid sotsiaalkaitsekulutused 20%, siis 2008. aasta tõi kaasa tervelt 25% kasvu. Põhjustena võib nimetada 2008. aasta riigieelarvet mõjutanud majanduslikku optimismi ja usku majanduskasvu jätkumisse, 2008. aasta kõrget inflatsiooni, mis võis mõjutada sotsiaalteenuste maksumust, ning alanud majanduskriisi tekitatud tavapärasest suuremat abivajajate hulka (nt töötud, toimetulekutoetuse saajad).

Sotsiaalkaitsekulutused ühe elaniku kohta olid Eestis 2008. aastal 1809 eurot ehk kolm ja pool korda väiksemad kui EL-is keskmiselt (6604 eurot) ja üheksa korda väiksemad kui esikohariigis Luksem-

burgis (16 339 eurot). Siiski ei jäänud 2008. aasta suurenenud kulutused päriselt mõjuta – kui aastatel 2000–2007 püsis Eesti selle näitajaga EL-i riikide hulgas muutumatult 23. kohal, siis 2008. aastal tõusis Eesti ühe koha võrra kõrgemale, 22. kohale. Sama pilt avaneb, kui võrrelda riikide sotsiaalkaitsekulutuste suhet SKP-sse – aastatel 2000–2007 oli Eesti eelviimane, kuid 2008. aastal oli Eestist tagapool juba kaks riiki, Läti ja Rumeenia. Ent kui 2007. aastal olid Eesti sotsiaalkaitsekulutused 12,3% SKP-st, siis 2008. aastal juba 15,1% – nii suurt kasvu polnud ühelgi teisel EL-i riigil.

SOCIAL PROTECTION

Marve Randlepp, Yngve Rosenblad

Overview

Social protection encompasses all interventions from public or private bodies intended to relieve households or individuals of the burden of a defined set of risks or needs in case of the full or incomplete loss of income. Pensions, health insurance expenditure and family benefits form the largest part of the social protection expenses. Measuring of the social protection expenditure gives an overview about state's capability to take care of socially sensitive groups and to ensure its citizens' subsistence. The importance of the social protection statistics appears clearly during the economic downturn when the effects of crisis influence the indicators of social protection. In this way, already in case of 2010, we can observe signs of improvement in some areas, whereas elsewhere the consequences of the crisis were in 2010 even more serious than in 2009.

Payment of unemployment benefits hints at the recovery from the economic crisis. *When in 2009 the number of beneficiaries increased from two to four times depending on the type of benefit, then in 2010 the referred indicators stabilized. The number of unemployment allowance beneficiaries remained at the same level as it had been in 2009 (46,361 instead of 46,376), the number of receivers of unemployment insurance benefit increased 6%, and the number of receivers of the benefit upon insolvency of employer was by 3% smaller. The number of persons receiving insurance benefit upon lay-off decreased as much as 25% (in case of 2009, receivers of the benefit upon collective termination of employment contracts must also be taken into account).*

Here, it must be taken into consideration that both the unemployment allowance and the unemployment insurance benefit are paid during a limited period of time – in the given period it was 270 days at most. Therefore, a decrease in the number of beneficiaries does not always mean an improvement in the labor market.

Quarterly data reveal that the number of beneficiaries was the biggest in the last quarter of 2009 or in the first quarter of 2010. This is confirmed by the data of the Labour Force Survey, which show that the largest number of the unemployed – 136,900 – was recorded just in the first quarter of 2010. However, the Labour Force Survey shows that the annual increase in the number of unemployed in comparison with the year 2010 was as much as 22% in 2010. Also, the data on registered unemployment released by the Unemployment Insurance Fund confirm that in 2010 there were more registered unemployed persons in 2010 than in 2009 – 155,927 and 136,112 respectively. It can be said that the decrease in the number of beneficiaries is always one step ahead of the decrease in the number of unemployed persons, and that the better unemployment insurance-related results reported for the year 2010 compared to 2009 are the consequence of the processes which occurred in the second half of 2010.

The average amount of benefit decreased in 2010: the unemployment insurance benefit dropped from 287 euros to 265 euros, the insurance benefit upon lay-off fell from 1,142 euros to 1,130 euros and the benefit upon insolvency of employer declined from 2,026 euros to 1,705 euros; thereby, the latter indicator was even smaller than the average of 2008. Men received higher average compensation than women in case of all types of compensation. For example, the average unemployment insurance benefit for men exceeded that of women by 38% last year. The largest

average unemployment insurance benefit is received in the age group 25–34 years (294 euros); the average benefit falls with advancing age. The age group 16–24, whose average benefit is the smallest (217 euros), can be pointed out as an exception.

Indicators of health insurance became worse compared to 2009. The decrease in the number of persons covered by health insurance, that had begun in 2008, continued last year at a three times faster pace. The number of insured person had earlier been by 0.4%–0.5% smaller compared to previous year, but the decrease in 2010 was even 1.6% smaller or by 20,000 insured persons less. During 2008–2010 the number of persons covered by health insurance decreased by a total number of 31,525 persons, while their share in the population decreased from 96.0% to 93.7%.

The payment of health insurance benefits is still influenced by the amendment to the legislative act which took effect in July 2009 and reduced the liability of the Health Insurance Fund for payment for sickness benefits and laid it on the employer and the employee. Thus, the number of benefits for temporary incapacity for work paid by the Health Insurance Fund decreased by 39% (from 426,006 to 260,693) and the amount of payments decreased by 42% (from 140.9 million euros to 81.4 million euros). In 2009 the respective figures decreased by 29% and 8%. The amendment made to the act concerned namely sickness benefits and resulted in a 45% decrease in the number of benefits and in a 56% decrease in the amounts. Consequently, the indicator of the year 2010 made up about a half of the 2009 indicator which had already been reduced. One of the reasons for that is that the amendment to the legislative act leading to a decrease in benefits, had been in effect for only half a year in 2009 and for a whole year in 2010. The second reason lies in the unemployment indicators. In the first quarter of 2010, the number of unemployed persons reached its peak, so, there were also less potential receivers of sickness benefit. There also exists a link between the decline in the number of persons covered by health insurance and the number of unemployed persons – if a person loses a job and does not register as unemployed, he/she will remain without any health insurance protection.

The share of pensioners continued to increase, reaching 29.5% of the population in 2010. A year before pensioners made up 28.8% of the population. Old-age pensioners cover nearly three quarters (74%) of all pensioners, disability pensioners 21%, and the rest – persons receiving pension for full length of service required, persons receiving survivor's pension and persons receiving national pension – 5%. However, these are not old-age pensioners who are responsible for the big increase in the number of pensioners but disability pensioners. While the number of pensioners increased by 9,138 in 2010, then 5,928 of them were disability pensioners and 3,856 old-age pensioners. The number of receivers of other types of pension decreased. In 2009 the number of disability pensioners underwent an even more rapid growth being five times bigger than the growth in the number of old-age pensioners. More and more pensioners are men – the share of men in the total number of pensioners increased from 37.4% to 37.7%, beating the record set in 2009.

Factors that influence changes in the number of pensioners and in their distribution are the same as previously: an aging population; a gradual rising of the retirement age for women and an increased number of applications for disability pension driven by the difficult economic situation. Alongside the increase in the number of disability pensioners, a growth has been traced in the number of people with disabilities – during 2010, the number of persons with declared disability increased from 120,432 to 128,129 and their share in the population grew from 9.0% to 9.6%. During the economic crisis, every bit of income is more important than earlier for people and they are more motivated to start the procedure of applying for the status of disability or incapacity for work.

The increase in pensions stopped in 2010 – the average pension increased only by 0.5% and the average old-age pension by 1.1%. In 2009 both of these types of pension increased by 8% and in 2008 as much as 23%. It is understandable that the year 2010 caused more serious consequences for pensions than 2009 – the annual pension index adjustment takes into account the increase in the Consumer Price Index and the year 2008, characterized by high inflation, had an impact on the pensions of 2009. But last year the pension index remained at the same level. Quite similar dynamics characterized the changes in pensions during the previous economic crisis in 2000. While a normal annual growth in the average pension is 10–20%, then in 1999 the average old-age pensions increased by 24% and fell by 1% in the year 2000.

A total sum of 1.28 billion euros was paid for pensions in 2010 comprising approximately 23% of the Estonian state budget expenditure.

Payment of social security benefits has not decreased during the economic crisis. 274 million euros were paid for family benefits which makes 8% more than a year ago; benefits for people with disabilities were paid in the value of 50 million euros or 10% more. During the economic crisis, more attention than normally is paid to the social sector and it is also more difficult to carry out cuts there – a certain standard of living must be ensured for people in need of help.

A need for subsistence benefits reflects the economic situation of a country quite well. In 2009 the total amount paid to ensure the subsistence level (11.4 million euros) doubled compared to a year earlier, in 2010 the increase was 80% reaching 20.4 million euros. However, in difficult times there are fewer resources to provide additional social benefits – in 2008, 2 million euros were paid for additional benefits, in 2009 – 621,000 euros, and in 2010 – 156,000 euros. Only in 2001 less was paid for additional benefits than in 2010 – 68,000 euros.

The total expenditure on social protection increased faster during the economic crisis than ever before, but in comparison with other European Union (EU) countries, Estonia is still among the last ones. In 2008, 2.42 billion euros were placed into the Estonian social security system. While in 2007 the social protection expenditure increased 20%, 2008 led to an increase of 25%. Economic optimism and the faith in a continuous economic growth which influenced the 2008 state budget; high inflation in 2008, which could affect the expenses on social services; and a larger number of people in need of help at the beginning of the economic crisis (e.g. the unemployed, the receivers of subsistence benefit) can be pointed out as the reasons.

In 2008 the social protection expenditure per capita amounted to 1,809 euros in Estonia. This sum was three and a half times smaller than in the EU on average (6,604 euros) and nine times smaller than in Luxembourg (16,339 euros) which held the first place. However, the increased expenditure of 2008 still had some effect – with this indicator, Estonia had constantly held the 23rd place among the European Union countries during 2000–2007, but in 2008 Estonia rose by one place to the 22nd position. While comparing countries by social protection expenditure as a ratio to the GDP, the situation is similar – Estonia had held the penultimate place during 2000–2007, but in 2008 already two states – Latvia and Romania – stayed behind us. In 2007, the Estonian social protection expenditure accounted for 12.3% of the GDP, but in 2008 the respective percentage was already 15.1% – this was the biggest increase in the EU.

Tabel 1. Töötuskindlustus, 2007–2010
Table 1. Unemployment insurance, 2007–2010

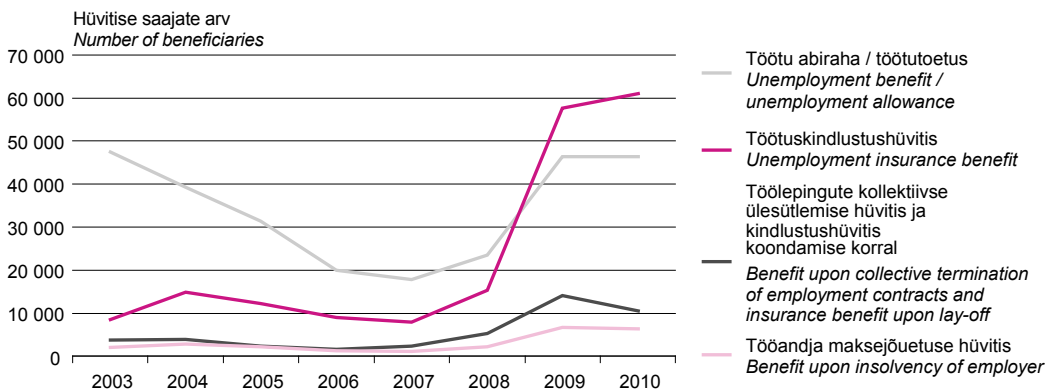
	Saajate arv <i>Number of recipients</i>				Keskmine hüvitis, eurot <i>Average amount of benefit, euros</i>				
	2007	2008	2009 ^a	2010	2007	2008	2009	2010	
Töötuskindlustus-hüvitis	8 011	15 402	57 616	61 003	183	231	287	265	<i>Unemployment insurance benefit</i>
mehed	2 858	6 559	30 999	32 043	229	285	334	304	<i>males</i>
naised	5 153	8 843	26 618	28 960	157	193	230	220	<i>females</i>
Töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitis	2 448	5 343	8 489	..	763	901	894	..	<i>Benefit upon collective termination of employment contracts</i>
mehed	844	2 188	3 606	..	931	1 063	1 083	..	<i>males</i>
naised	1 604	3 155	4 883	..	675	789	754	..	<i>females</i>
Kindlustushüvitis koondamise korral ^b	5 572	10 523	1 142	1 130	<i>Insurance benefit upon lay-off^c</i>
mehed	2 555	4 605	1 353	1 327	<i>males</i>
naised	3 017	5 918	975	977	<i>females</i>
Tööandja maksejõuetuse hüvitis	1 173	2 292	6 660	6 435	1 269	1 889	2 026	1 705	<i>Benefit upon insolvency of employer</i>
mehed	622	1 277	3 633	3 430	1 449	2 114	2 258	1 916	<i>males</i>
naised	550	1 013	3 027	3 005	1 064	1 605	1 747	1 464	<i>females</i>

^a 2009. aasta andmeid on korrigeeritud.

^b Alates 1. juulist 2009 makstakse töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitise asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

^c The data of 2009 have been revised.

^d Since 1 July 2009 the insurance benefit in case of lay-offs is paid instead of the benefit upon collective termination of employment contracts.

Joonis 1. Töötu sotsiaalne kaitse, 2003–2010
Figure 1. Social protection for the unemployed, 2003–2010

Tabel 2. Tööturumeetmed, 2006–2010

Table 2. Labour market measures, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Aasta jooksul arvel olnud töötud	45 456	36 556	55 863	136 112	155 927	Registered unemployed persons during the year
Töötutoetuse saajad	20 057	17 550	22 878	46 376	46 361	Recipients of unemployment allowance
Töötutoetuse saajaid keskmiselt kuus	5 766	5 636	6 872	18 377	15 617	Average number of recipients of unemployment allowance per month
Tööturuteenuste kasutajad						Users of active labour market measures
Töökooolitus	8 007	5 719	5 604	15 812	9 706	Labour market training
Töötötsingukoolitus	2 050	1 341	948	2 403	7 207	Job search training
Karjäärinõustamine	10 688	10 326	12 046	23 916	19 018	Career counselling
Psühholoogiline nõustamine	305	978	725	Psychological counselling
Palgatoetus	700	211	116	194	10 885	Wage subsidy
Ettevõtluse alustamise toetus	288	140	162	495	678	Business start-up subsidy
Avalik töö	422	832	592	1 561	1 342	Public work
Tööpraktika	682	945	782	1 722	3 769	Work practice
Tööharjutus	461	1 324	862	1 528	1 003	Coaching for working life
Tööklubi	-	225	995	Job club
Töövestlusel abistamise teenus	26	28	11	2	4	Communication support at interviews
Sotsiaalne rehabilitatsioon	21	67	23	Social rehabilitation
Töökoha kohandamine	-	2	3	-	1	Adaptation of premises and equipments
Tehnilise abivahendi andmine	1	3	7	2	6	Working with special aids and equipment
Tugiisikuga töötamine	54	30	25	10	15	Working with support person
Muu teenus	2	21	289	Other measure
Tööturuteenustele ja -toetustele tehtud kulutused, tuhat eurot						Expenditure on labour market measures and supports, thousand euros
Tööturuteenustele tehtud kulutused	14 939	14 425	17 932	32 238	32 788	Expenses on active labour market measures
Töötutoetuse väljamaksed	1 559	3 344	4 226	11 809	10 169	Unemployment allowance payments

Tabel 3. Tööõnnetustes kannatada saanud soo ja vanuse järgi, 2008–2010

Table 3. Persons having suffered in accidents at work by sex and age, 2008–2010

Sugu, vanuserühm	Tööõnnetused Accidents at work			Surmaga lõppenud tööõnnetused Fatal accidents at work			Sex, age group
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	
KOKKU	4 075	2 939	3 213	21	19	17	TOTAL
Mehed	2 687	1 857	2 060	19	19	16	Males
Naised	1 388	1 082	1 153	2	-	1	Females
Alla 18	26	5	6	-	-	-	17 and younger
18–24	726	508	568	3	1	2	18–24
25–34	953	695	747	4	5	1	25–34
35–44	791	547	648	3	3	1	35–44
45–54	892	649	681	7	3	9	45–54
55–64	582	462	494	3	6	4	55–64
65 ja vanemad	105	73	69	1	1	-	65 and older

Tabel 4. Tööõnnetused ettevõtte tegevusala järgi, 2006–2010

Table 4. Accidents at work by economic activity of enterprise, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
KOKKU						TOTAL
Tööõnnetused	3 653	3 723	4 075	2 939	3 213	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	565,2	568,1	620,7	493,3	562,8	Per 100,000 employed persons
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük						Agriculture, forestry and fishing
Tööõnnetused	202	189	189	144	150	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	629,3	623,8	747,0	600,0	622,4	Per 100,000 employed persons
Mäetööstus						Mining and quarrying
Tööõnnetused	46	54	43	40	31	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	884,6	981,8	716,7	625,0	449,3	Per 100,000 employed persons
Töötlev tööstus						Manufacturing
Tööõnnetused	1 441	1 488	1 470	926	1 037	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	1 056,5	1 134,1	1 088,9	813,7	956,6	Per 100,000 employed persons
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus						Electricity, gas and water supply
Tööõnnetused	37	48	66	47	55	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	298,4	444,4	628,6	465,3	500,0	Per 100,000 employed persons
Ehitus						Construction
Tööõnnetused	379	428	479	262	270	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	603,5	521,3	591,4	449,4	563,7	Per 100,000 employed persons
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite remont						Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
Tööõnnetused	383	375	404	279	314	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	431,8	431,5	436,8	335,3	392,5	Per 100,000 employed persons
Majutus ja toitlustus						Accommodation and food service activities
Tööõnnetused	86	70	131	116	113	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	385,7	313,9	555,1	577,1	582,5	Per 100,000 employed persons
Veondus ja laondus						Transportation and storage
Tööõnnetused	293	282	294	237	252	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	476,4	533,1	589,2	476,9	578,0	Per 100,000 employed persons
Info ja side^a						Information and communication^a
Tööõnnetused	..	10	17	15	11	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	..	73,5	111,1	104,9	88,7	Per 100,000 employed persons
Finantsvahendus, kinnisvara						Financial, insurance and real estate activities
Tööõnnetused	205	37	56	27	37	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	370,0	192,7	271,8	131,1	189,7	Per 100,000 employed persons
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus^a						Professional, scientific and technical activities^a
Tööõnnetused	..	87	127	27	32	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	..	494,3	619,5	131,7	150,9	Per 100,000 employed persons
Haldus- ja abitegevused^a						Administrative and support service activities^a
Tööõnnetused	..	89	97	181	210	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	..	489,0	560,7	1 077,4	1 111,1	Per 100,000 employed persons
Avalik haldus, riigikaitse, sotsiaalkindlustus						Public administration, defence, social security
Tööõnnetused	290	320	373	334	367	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	743,6	816,3	971,4	910,1	908,4	Per 100,000 employed persons
Haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne						Education, human health and social work activities
Tööõnnetused	199	181	234	216	231	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	207,3	198,5	257,1	226,2	254,7	Per 100,000 employed persons
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg^a						Arts, entertainment and recreation^a
Tööõnnetused	..	48	65	73	75	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	..	271,2	439,2	514,1	510,2	Per 100,000 employed persons
Muud teenindavad tegevused						Other service activities
Tööõnnetused	92	17	30	15	28	Accidents at work
Õnnetusi 100 000 töötaja kohta	268,2	101,2	202,7	130,4	235,3	Per 100,000 employed persons

^a 2006. aasta andmed puuduvad klassifikaatorile EMTAK 2008 ülemineku tõttu.

^a The data for 2006 are missing due to transition to NACE Rev. 2.

Tabel 5. Pensionärid^a pensioniliigi järgi, 2007–2011

Table 5. Pensioners^a by type of pension, 2007–2011
(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Vanaduspensionärid	291 580	290 903	290 967	292 343	296 199	<i>Old-age pensioners</i>
ennetähtaegse vanaduspensioni saajad	12 071	13 409	14 639	16 893	19 327	<i>persons receiving early retirement old-age pension</i>
soodustingimustel vanaduspensioni saajad	50 381	50 774	51 948	53 347	54 055	<i>persons receiving old-age pension under favourable conditions</i>
Väljateenitud aastate pensioni saajad	2 908	2 772	2 683	2 632	2 568	<i>Persons receiving pension for full length of service required</i>
Töövõimetuspensioni saajad	65 497	67 459	70 024	76 662	82 590	<i>Persons receiving pension for incapacity for work</i>
töövõime kaotus 100%	8 620	8 853	9 001	9 655	9 661	<i>100% loss of capacity for work</i>
töövõime kaotus 80–90%	25 466	25 432	25 656	27 435	28 425	<i>80–90% loss of capacity for work</i>
töövõime kaotus 40–70%	31 411	33 174	35 367	39 572	44 504	<i>40–70% loss of capacity for work</i>
Toitjakaotuspensioni saajad (perekonnad)	9 537	9 126	8 724	8 539	8 272	<i>Families receiving survivor's pension</i>
pereliikmed, kellele on määratud toitjakaotuspension	12 982	12 247	11 554	11 309	10 828	<i>family members receiving survivor's pension</i>
Rahvapensioni saajad	7 611	7 227	6 708	6 154	6 120	<i>Persons receiving national pension</i>
rahvapensioni saajad (toitjakaotuspensioni saajate puhul pereliikmed)	8 393	7 740	7 088	6 456	6 355	<i>persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension – family members)</i>
KOKKU	377 133	377 487	379 106	386 330	395 749	TOTAL

^a Toitjakaotuspensioni (ka toitjakaotuse korral makstava rahvapensioni) puhul loetakse perekond üheks pensionisaajaks. Kui pensionisaajaid on vaja eristada soo või vanuse järgi, loetakse iga perelise eraldi.

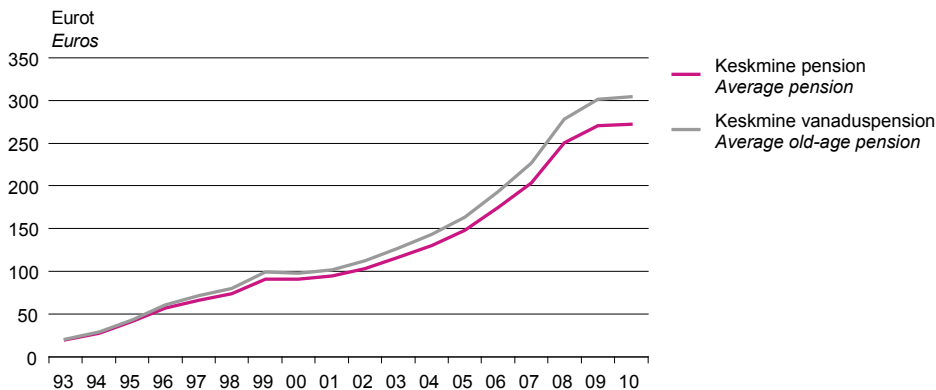
^a In the case of survivor's pension (including national pension paid in case of loss of a provider), the whole family is considered as one pensioner. Family members are counted separately if there is a need to differentiate the pension beneficiaries by age or sex.

Tabel 6. Riiklikud pensionid, 2007–2011

Table 6. State pensions, 2007–2011

(aasta alguses, eurot – at the beginning of the year, euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Keskmine kuupension	174,5	203,8	250,5	270,4	271,7	<i>Average monthly pension</i>
Keskmine vanaduspension	193,5	226,3	278,4	301,3	304,5	<i>Average old-age pension</i>
Keskmine töövõimetuspension	114,5	134,2	165,9	178,7	178,9	<i>Average pension for incapacity for work</i>
Keskmine toitjakaotuspension	92,8	108,4	134,0	145,0	146,1	<i>Average survivor's pension</i>
Keskmine rahvapension	68,5	77,1	94,1	102,3	103,0	<i>Average national pension</i>

Joonis 2. Keskmise pension ja vanaduspension kuus, 1993–2010
Figure 2. Average monthly pension and average monthly old-age pension, 1993–2010

Tabel 7. Pensionärid ja toitjakaotuspensioni saavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2007–2011
Table 7. Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2007–2011 (aasta alguses – at the beginning of the year)

Vanuserühm, sugu	2007	2008	2009	2010	2011	Age group, sex
Alla 18	10 777	9 623	8 621	7 996	7 376	Under 18
mehed	5 646	4 971	4 453	4 136	3 813	males
naised	5 131	4 652	4 168	3 860	3 563	females
18–39	22 228	22 471	22 660	24 666	26 309	18–39
mehed	11 699	11 856	12 009	13 304	14 334	males
naised	10 529	10 615	10 651	11 362	11 975	females
40–54	32 669	32 933	33 290	35 132	37 263	40–54
mehed	16 639	16 741	16 813	17 836	18 765	males
naised	16 030	16 192	16 477	17 296	18 498	females
55–59	28 926	28 618	27 908	27 964	29 224	55–59
mehed	11 804	12 067	12 192	12 640	13 344	males
naised	17 122	16 551	15 716	15 324	15 880	females
60–62	31 830	34 213	35 567	36 699	37 747	60–62
mehed	9 360	9 893	10 805	12 379	13 269	males
naised	22 470	24 320	24 762	24 320	24 478	females
63–64	25 280	22 894	23 153	25 912	29 753	63–64
mehed	10 445	9 394	9 433	10 578	12 216	males
naised	14 835	13 500	13 720	15 334	17 537	females
65–69	75 556	72 509	68 320	64 251	61 213	65–69
mehed	29 035	28 069	26 550	25 159	24 145	males
naised	46 521	44 440	41 770	39 092	37 068	females
70+	154 094	157 860	162 797	166 782	169 655	70+
mehed	45 423	46 672	48 262	49 563	50 537	males
naised	108 671	111 188	114 535	117 219	119 118	females
KOKKU	381 360	381 121	382 316	389 402	398 540	TOTAL
mehed	140 051	139 663	140 517	145 595	150 423	males
naised	241 309	241 458	241 799	243 807	248 117	females

Tabel 8. Ravikindlustus, 2006–2010
Table 8. Health insurance, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ravikindlustus-hüvitiste arv	819 031	945 489	931 727	582 562	394 507	Number of health insurance benefits
Ajutise töövõimetuse hüvitis	583 962	632 531	601 651	426 006	260 693	<i>Benefit for temporary incapacity for work</i>
haigushüvitis	469 274	508 428	470 950	305 476	169 391	<i>sickness benefit</i>
sünnitushüvitis	11 903	12 982	13 229	12 456	11 007	<i>maternity benefit</i>
tööõnnetus-hüvitis	6 406	6 472	6 173	4 191	4 154	<i>benefit for occupational accident</i>
hooldushüvitis	96 379	104 649	111 299	103 883	76 141	<i>care benefit</i>
Hambaravihüvitis	233 817	311 237	328 140	154 726	132 040	<i>Adult dental care benefit</i>
Täiendav ravimihüvitis	1 252	1 721	1 936	1 830	1 774	<i>Additional benefit for medicinal products</i>
Hüvitatud päevade arv	8 195 320	8 888 700	9 182 077	7 379 379	5 453 066	Number of recompensable days
Haigushüvitis	5 751 163	6 209 512	6 354 414	4 708 595	3 185 903	<i>Sickness benefit</i>
Sünnitushüvitis	1 515 333	1 676 152	1 742 868	1 676 535	1 533 010	<i>Maternity benefit</i>
Tööõnnetus-hüvitis	131 508	131 966	135 119	91 474	90 877	<i>Benefit for occupational accident</i>
Hooldushüvitis	797 316	871 070	949 676	902 775	643 276	<i>Care benefit</i>
Väljamaksed, tuhat eurot	101 205,8	134 950,5	165 475,6	151 133,5	90 400,5	Payments, thousand euros
Ajutise töövõimetuse hüvitis	96 273,6	123 148,2	152 586,1	140 867,9	81 436,4	<i>Benefit for temporary incapacity for work</i>
haigushüvitis	61 207,7	78 120,6	94 241,0	76 188,1	33 174,9	<i>sickness benefit</i>
sünnitushüvitis	22 928,8	29 367,8	37 465,6	42 260,4	36 117,8	<i>maternity benefit</i>
tööõnnetus-hüvitis	1 750,6	2 093,0	2 486,0	2 067,1	1 893,5	<i>benefit for occupational accident</i>
hooldushüvitis	10 386,5	13 566,8	18 393,5	20 352,3	10 250,2	<i>care benefit</i>
Hambaravihüvitis	4 675,1	11 399,3	12 402,4	9 834,0	8 540,3	<i>Adult dental care benefit</i>
Täiendav ravimihüvitis	257,1	402,9	487,1	431,7	423,9	<i>Additional benefit for medicinal products</i>
Ravikindlustatud	1 278 016	1 287 765	1 281 718	1 276 366	1 256 240	Persons covered by health insurance

Tabel 9. Toimetulekutoetused, 2006–2010
Table 9. Subsistence benefits, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Rahuldatud taotlused	109 698	136 376	...	Applications satisfied
Toimetulekupiiri tagamiseks	112 990	72 541	59 587	106 819	165 119	<i>To guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	52 028	30 735	26 657	51 475	96 016	<i>to cover housing expenditure</i>
Täiendava toimetulekutoetuse saamiseks	50 111	29 557	...	<i>For supplementary subsistence benefit</i>
Makstud toetused, tuhat eurot	12 319,5	8 752,9	7 745,1	11 995,8	20 604,3	Benefits paid, thousand euros
Toimetulekupiiri tagamiseks	8 656,8	6 084,8	5 703,5	11 375,1	20 448,0	<i>To guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	1 749,5	1 110,4	1 175,5	2 647,9	5 843,9	<i>to cover housing expenditure</i>
Täiendav toimetulekutoetus	3 662,6	2 668,0	2 041,6	620,7	156,4	<i>Supplementary subsistence benefit</i>

Tabel 10. Sotsiaalkindlustustoetused, 2006–2010

Table 10. Social security benefits, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Toetuse saajad aastas / aasta lõpus						Recipients of benefits in a year / at end-year
Peretoetused	627 263 ^a	608 585 ^a	536 925 ^a	361 073 ^a	356 516	Family benefits
lapse sünnitoetus	14 917	15 624	16 070	15 930	15 724	childbirth allowance
lapsetoetus	274 985	270 087	265 418	261 443	258 695	child allowance
vanemahüvitis	13 579	14 011	19 408	19 668	19 768	parental benefit
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	118 039	120 907	121 282	127 138	131 546	Social benefits for disabled persons
puudega lapse toetus	5 295	5 538	5 745	6 416	7 262	disabled child allowance
vähemalt 16-aastase puudega inimese toetus	107 431	110 495	110 665	115 532	120 241	disability allowance to a person of at least 16 years of age
Muud sotsiaaltoetused	101 681	109 414	136 451	95 460 ^a	81 295	Other social benefits
Väljamaksed, tuhat eurot						Payments, thousand euros
Peretoetused	162 436,2	178 350,1	228 622,4	254 083,0	274 388,9	Family benefits
lapse sünnitoetus	4 641,6	4 993,5	5 135,9	5 090,6	5 024,7	childbirth allowance
lapsetoetus	64 339,9	67 732,5	71 917,7	70 824,5	70 016,4	child allowance
vanema- hüvitis	57 389,8	71 142,7	119 316,8	152 703,3	174 007,6	parental benefit
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	37 090,5	38 253,3	42 325,2	45 769,6	50 297,8	Social benefits for disabled persons
puudega lapse toetus	5 214,9	5 381,0	5 572,5	5 997,9	6 662,5	disabled child allowance
vähemalt 16-aastase puudega inimese toetus	30 989,1	32 037,7	35 896,9	39 175,5	43 099,2	disability allowance to a person of at least 16 years of age
Muud sotsiaaltoetused ^b	10 232,4	12 659,3	21 239,2	31 944,6	29 995,8	Other social benefits ^b

^a Andmeid on korrigeeritud.^b Muude sotsiaaltoetuste summa hüppeline kasv on tingitud uue toetuse – psüühilise erivajadusega inimeste hoolekanne – lisandumisest 2008. aastal.^a The data have been revised.^b A sudden increase in the sum of other social benefits is caused by adding a new type of benefit – the welfare of people with special mental needs – in 2008.

Tabel 11. Sotsiaalteenused, 2006–2010

Table 11. Social services, 2006–2010

(aasta lõpus – at the end of the year)

	2006	2007	2008	2009 ^a	2010	
Asenduskoduteenuse osutajad	38	39	35	36	37	Providers of substitute home service
Asenduskoduteenuse kasutajad	1 621	1 493	1 322	1 284	1 215	Users of substitute home service
Täiskasvanute hooldamise teenuse osutajad (v.a erihooletandeteenused)	116	118	120	122	129	Welfare service to adults (excl. special care services)
Erihooletandeteenuste osutajad ^b	87	90	91	96	93	Special care services ^b
Hooldamisteenuse kasutajad	9 062	9 368	9 731	9 781	10 151	Users of welfare service to adults
täiskasvanute hooldamise teenus	4 737	4 970	5 182	5 126	5 485	welfare service to adults (excl. special care services)
erihooletandeteenus	4 325	4 398	4 549	4 655	4 666	special care services

^a Andmeid on korrigeeritud.^b Enne 2009. aastat – psüühilise erivajadusega inimeste hooletandeteenuse osutajad.^a The data have been revised.^b Before 2009 – providers of the welfare service to adults with special mental needs.

Tabel 12. Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed, 2006–2010

Table 12. Children without parental care and in need of assistance, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Aasta alguses arvel	822	1 319	1 984	2 738	3 334	Registered at the beginning of the year
poisid	460	742	1 087	1 507	1 836	boys
tüdrukud	362	577	897	1 231	1 498	girls
0–2-aastased	64	87	174	270	312	0–2-year-olds
poisid	33	46	92	142	154	boys
tüdrukud	31	41	82	128	158	girls
Aasta jooksul arvele võetud ^a	1 680	1 529	1 732	2 184	2 054	Registered during the year ^a
poisid	913	799	921	1 194	1 114	boys
tüdrukud	767	730	811	990	940	girls
0–2-aastased	247	258	303	311	327	0–2-year-olds
poisid	112	124	173	154	181	boys
tüdrukud	135	134	130	157	146	girls
Arvel olevatest paigutatud	654	543	585	664	460	Registered children who were placed into social welfare institutions
poisid	336	271	282	354	232	boys
tüdrukud	318	272	303	310	228	girls
peresisele asendushooldusele ^b	231	198	244	266	210	to foster families ^b
poisid	113	84	122	139	96	boys
tüdrukud	118	105	122	127	114	girls
bioloogilisse perekonda	72	91	75	53	57	to biological families
poisid	37	56	38	20	26	boys
tüdrukud	35	35	37	33	31	girls
asenduskodusse	160	178	163	168	139	to the substitute home
poisid	92	87	78	97	85	boys
tüdrukud	68	91	85	71	54	girls
varjupaika	191	85	103	177	54	to shelter
poisid	94	44	44	98	25	boys
tüdrukud	97	41	59	79	29	girls

^a 2009. aasta andmeid on korrigeeritud.^b Peresisene asendushooldus on perekonnas hooldamine, eestkoste või lapsendamine.^a The data of 2009 have been revised.^b The term 'to foster families' refers to foster care, guardianship or adoption.**Tabel 13. Varjupaigateenuse kasutajad varjupaika pöördumise põhjuse järgi, 2006–2010**

Table 13. Persons who used shelter service, by the reason of turning to the shelter, 2006–2010

Põhjus	Teenuse kasutajate arv Number of service users					Reason
	2006	2007	2008	2009	2010	
Vägivald	278	383	491	443	636	Violence
Hulkurlus	216	243	251	193	226	Vagrancy
Kodune hoolimatus	231	261	194	142	160	Negligence at home
Alkoholi kuritarvitamine	302	341	813 ^a	776	752	Abuse of alcohol
Narkootikumide kuritarvitamine	98	139	120	103	103	Drug abuse
Elukoha puudumine	476	631	970	865	830	Lack of dwelling place
Kinnipidamiskohast vabanemine ^b	557	464	64	64	98	Release from prison ^b
Muu/teadmata	329	388	377	400	424	Other/unknown
KOKKU	2 487	2 850	3 280	2 986	3 229	TOTAL

^a Teenuse kasutajate arv kasvas Tallinnas avatud uutes sotsiaalmajutusüksustes viibinute tõttu.^b Alates 2008. aastast kajastatakse ainult varjupaigateenuse kasutajate arvu (varem ka rehabilitatsiooniteenuse kasutajaid).^a The number of service users increased on account of persons staying in new social housing units opened in Tallinn.^b Starting from 2008, the data reflect only shelter service (in previous years also rehabilitation service).

Tabel 14. Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiis, 2006–2010

Table 14. Permanent incapacity for work and disability assessment, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Esmakordse püsiva töövõimetuse ekspertiisid	13 320	13 686	13 147	14 364	18 155	<i>First-time examinations for permanent incapacity for work</i>
püsivalt töövõimeetuks tunnistatud	12 034	12 201	11 856	12 973	16 804	<i>declared permanently incapacitated for work</i>
mehed	6 420	6 505	6 486	7 191	8 975	<i>males</i>
naised	5 614	5 696	5 370	5 782	7 829	<i>females</i>
töövõimeetus 100%	1 852	1 762	1 509	1 418	1 219	<i>100% incapacity for work</i>
töövõimeetus 80–90%	3 469	3 605	3 615	3 490	3 825	<i>80–90% incapacity for work</i>
töövõimeetus 40–70%	6 102	6 175	6 080	7 402	10 581	<i>40–70% incapacity for work</i>
töövõimeetus 10–30%	611	659	652	663	1 179	<i>10–30% incapacity for work</i>
ajutiselt töövõimeetuks tunnistatud	1 181	1 338	1 196	1 283	1 151	<i>declared temporarily incapacitated for work</i>
Püsiva töövõimetuse korduexpertiisid	31 838	33 035	33 765	37 983	38 861	<i>Re-examinations for permanent incapacity for work</i>
töövõimeetuks tunnistatud	31 760	32 959	33 709	37 942	38 806	<i>declared incapacitated for work</i>
töövõimeetus 100%	3 799	4 020	3 966	4 423	4 089	<i>100% incapacity for work</i>
töövõimeetus 80–90%	12 168	12 026	11 679	13 609	13 746	<i>80–90% incapacity for work</i>
töövõimeetus 40–70%	15 202	16 308	17 456	19 240	20 307	<i>40–70% incapacity for work</i>
töövõimeetus 10–30%	591	605	608	670	664	<i>10–30% incapacity for work</i>
tunnistati töövõimeliseks	78	76	56	41	55	<i>not declared incapacitated for work</i>
Esmakordse puudega inimesed	18 313	17 200	14 828	16 569	20 544	<i>First-time disability</i>
mehed	8 032	7 619	6 608	8 228	9 818	<i>males</i>
naised	10 281	9 581	8 220	8 341	10 726	<i>females</i>
sügav puue	2 273	2 055	1 763	1 620	1 919	<i>profound disability</i>
raske puue	7 915	7 639	6 735	6 835	8 195	<i>severe disability</i>
keskmine puue	8 125	7 506	6 330	8 114	10 430	<i>modest disability</i>
Kehtiva puude raskusastmega inimesed, aasta lõpus	115 354	117 646	118 367	120 432	128 129	<i>Disabled persons, at the end of the year</i>
mehed	45 693	45 853	47 085	48 369	52 036	<i>males</i>
naised	69 629	71 793	71 282	72 063	76 093	<i>females</i>
alla 15-aastased	5 807	5 699	6 408	6 791	7 825	<i>under 15-year-olds</i>
15–24-aastased	3 522	3 772	3 986	3 881	4 124	<i>15–24-year-olds</i>
25–34-aastased	4 700	4 197	4 479	4 732	5 287	<i>25–34-year-olds</i>
35–44-aastased	6 004	5 879	6 243	6 384	7 149	<i>35–44-year-olds</i>
45–54-aastased	11 015	10 784	11 305	11 796	12 737	<i>45–54-year-olds</i>
55–62-aastased	14 904	15 014	15 769	16 471	18 316	<i>55–62-year-olds</i>
vähemalt 63-aastased	69 370	72 301	70 177	70 377	72 691	<i>63 or older</i>

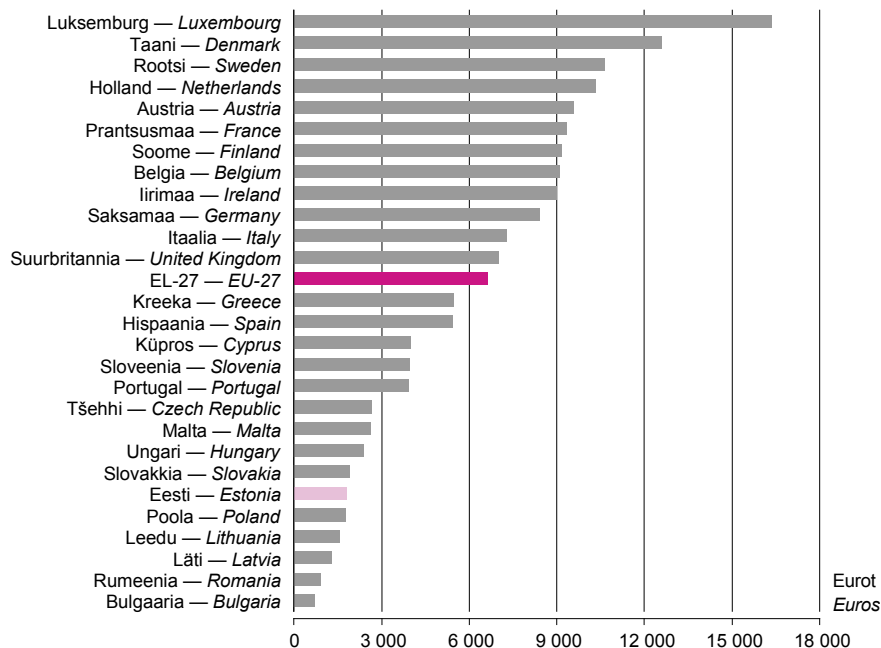
Tabel 15. Sotsiaalkaitse kogukulutused kululiigi järgi, 2004–2008

Table 15. Total expenditure on social protection by type of expenditure, 2004–2008
(miljonit eurot – million euros)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Sotsiaalhüvitised	1 240,82	1 383,41	1 601,75	1 922,47	2 396,37	Social benefits
haigus, tervishoid	390,27	441,87	500,51	642,03	776,02	sickness, health care
puue, töövõimetus	113,38	129,83	152,00	179,33	236,07	disability
vanadus	531,80	596,77	710,60	826,06	1 013,47	old age
toitjakaotus	10,05	11,84	13,69	15,35	17,89	survivor
pere ja lapsed	157,48	168,09	194,57	222,37	287,87	family, children
töötus	19,81	18,29	14,45	22,22	49,18	unemployment
eluase	4,49	3,22	5,31	3,41	3,64	housing
sotsiaalne tõrjutus	13,54	13,49	10,62	11,71	12,23	social exclusion
Halduskulud	17,82	20,56	22,05	23,41	28,36	Administration costs
KOKKU	1 258,63	1 403,97	1 623,81	1 945,88	2 424,73	TOTAL

Joonis 3. Sotsiaalkaitse kogukulutused elaniku kohta Euroopa Liidus, 2008

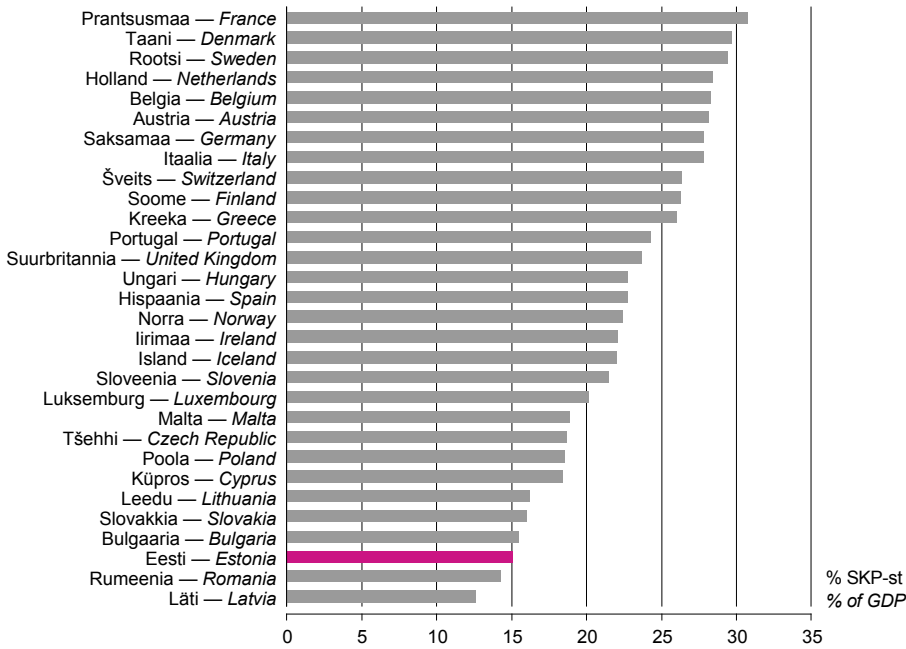
Figure 3. Total expenditure on social protection per inhabitant in the European Union, 2008

Allikas/Source: Eurostat.

Joonis 4. Sotsiaalkaitse kogukulutuste suhe SKP-sse, 2008

Figure 4. Share of the total social protection expenditure in GDP, 2008

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Sotsiaalse kaitse statistika põhineb administratiivsetel andmeallikatel. Andmed töötuskindlustuse, registreeritud töötute ja tööturumeetmete kohta tulevad Statistikaametile Töötukassast, ravikindlustuse andmed Haigekassast, sotsiaalteenuste ning vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste andmed Sotsiaalministeeriumist, tööõnnetuste andmed Tööinspeksioonilt ning ülejäänud andmed Sotsiaalkindlustusametist. Kasutatud on nii registriandmeid kui ka neid andmeid, mida edastavad kohalikud omavalitsused või sotsiaalteenuste osutajad. Sotsiaalse kaitse statistika on otseselt seotud seadusemuudatustega: näitarvud muutuvad koos seaduste uuendamisega. Seda tuleb statistika analüüsimisel arvesse võtta.

Pensionäride arvu on mõjutanud vanaduspensioniea tõstmine 63. eluaastani 1998. aastal. Eesmärgi saavutamiseks tuli pensioniiga tõsta korraga poole aasta kaupa. Kui mehed said 63-aastaselt pensionile juba 2001. aastal, siis naiste puhul üleminek alles kestab ja 2010. aastal jõudsid pensioniikka naised, kel vanuseks 61 aastat.

2009. aastal maksti viimast korda töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitist. Alates 1. juulist 2009 makstakse selle asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

Tööõnnetuste statistika puhul tuleb arvestada, et andmed kajastavad vaid registreeritud tööõnnetusi, mis eriti kergemate tööõnnetuste puhul jääb alla tegelikult toimunud tööõnnetuste arvule.

Ravikindlustuse näitajaid on mõjutanud seadusemuudatus, mille kohaselt alates 1. juulist 2009 maksab Haigekassa hüvitist haigestumise või vigastuse üheksandast päevast (varem alates teisest päevast). Haigestumise neljandast kuni kaheksanda päevani maksab haigushüvitist tööandja; teise ja kolmanda päeva eest hüvitist ei maksta. Alates 1. jaanuarist 2009 ei hüvitata enam hambaravi suurele osale ravikindlustusega täiskasvanutest.

Sotsiaalkaitsele tehtud kogukulutuste arvestamiseks kasutatakse Eurostatis välja töötatud Euroopa ühtse sotsiaalse kaitse statistika süsteemi (ESSPROS). Arvepidamises jagatakse kulutused ühelt poolt kaheksa funktsiooni (haigus ja tervishoid; puue; vanadus; toitjakaotus; perekond ja lapsed; töötus; eluase; mujal liigitamata sotsiaalne tõrjutus), teiselt poolt seitsme skeemi ehk rahastamisallika (Haigekassa; Sotsiaalkindlustusamet; Tööturuamet (kuni 30.04.2009); Töötukassa; Sotsiaalministeerium; kohalik omavalitus; riik) vahel. Eurostatile andmete edastamise tähtaeg on N+2 aasta 30. juuni.

Methodology

Social protection statistics are based on administrative data sources. The data source for the unemployment insurance, registered unemployed persons and labour market measures is the Unemployment Insurance Fund; for health insurance – the Health Insurance Fund; for social services and for children without parental care and in need of assistance – the Ministry of Social Affairs; for accidents at work – the Labour Inspectorate, and for the rest of data – the Social Insurance Board. Registry data as well as the data received from local governments or providers of social services have been used. The social protection statistics are directly influenced by amendments made to the legislation and for that reason statistical indicators change due to amended legislation. This should be taken into account while analysing statistics.

The number of pensioners has been influenced by the raising of the pensionable age to 63 in 1998. To gain this goal, the pensionable age was to be raised by half a year at a time. While men reached the pensionable age of 63 years already in 2001, the transition period is still in progress for women and the women of the age 61 years reached the pensionable age in 2010.

The payment of benefits for the collective termination of employment contracts was stopped from 1 July 2009 and replaced with the insurance benefit upon lay-off.

Data on accidents at work cover only registered accidents and therefore the data on less serious accidents are underestimated.

The health insurance indicators have been influenced by the amendment to the respective legislative act – since 1 July 2009 the Health Insurance Fund compensates for the temporary incapacity for work starting from the ninth day (previously from the second day) of illness or injury. From the 4th to 8th day of the insured person's illness, the sickness benefit shall be paid by the employer; from the 2nd to 3rd day no benefit shall be paid. Starting from 1 January 2009, a large share of adults covered by health insurance has no right to the dental care benefit any longer.

For collecting data regarding the expenditure on social protection, the European System of Integrated Social Protection Statistics (ESSPROS), worked out by Eurostat, is used. In accounting, the social protection expenditure is broken down, on the one hand, into eight functions (sickness/health care; disability; old age; survivors; family/children; unemployment; housing; social exclusion not elsewhere classified), and on the other hand, into seven schemes or financing sources (Health Insurance Fund; Social Insurance Fund; Labour Market Board (until 30.04.2009); Unemployment Insurance Fund; Ministry of Social Affairs; local government; the state). The date for data transfer to Eurostat is 30th June of the N+2 year.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti piirkondlik areng. 2010. Regional Development in Estonia. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖTURG

Ülle Pettai

Ülevaade

Ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu toimusid Eesti tööturul 2009. ja 2010. aastal suured muutused. Tööhõive, mis oli alates 2001. aastast pidevalt suurenenud, vähenes järsult, langes 2009. aastal 2004. aasta tasemele ning 2010. aastal kümne aasta tagusele ehk eelmise majanduskriisi aegsele tasemele. Töötute arv on viimase kahe aastaga kolmekordistunud.

2010. aastal oli 15–74-aastaste seas majanduslikult aktiivseid 687 000, neist hõivatuid 571 000 ja töötuid 116 000. Majanduslikult mitteaktiivseid oli 348 000. Suuremad muutused rahvastiku majanduslikus aktiivsuses toimusid aastatel 2006–2008, kui tööjõus osalemise määr tõusis märkimisväärselt. 15–74-aastaste tööjõus osalemise määr, mis 2000.–2005. aastal püsis 62–63% piires, tõusis 2008. aastal 66,6%-ni. Majanduskriis on oluliselt mõjutanud tööhõivet ja töötuse näitajaid, kuid rahvastiku majanduslikku aktiivsust suhteliselt vähe. Tööjõus osalemise määr vähenes kahe aastaga vaid 0,2 protsendipunkti.

Tööhõive vähenes 2000. aasta tasemele. Aastatel 2001–2007 suurenes tööhõive 1–2% aastas. Erandlik oli 2006. aasta, kui kiire majanduskasvu tingimustes suurenes ka hõivatute arv hüppeliselt – 6,4%. 2008. aastal tööhõive kasv (0,2%) pidurdus, sest 2008. aasta II kvartalis hakkas tööhõive majanduskriisiga kaasnenud koondamiste ja pankrottide tõttu vähenema. 2009. aastal muutus olukord tööturul juba drastiliselt – hõivatute arv vähenes varasema aastaga võrreldes 9,2%. Tööturu olukord hakkas taas paranema 2010. aasta II kvartalis, kuid aasta keskmisena vähenes hõivatute arv siiski veel 4,2%. 2010. aastal oli hõivatuid 571 000 – veidi vähem kui eelmise majanduskriisi ajal 2000. aastal (573 000).

Kui 2009. aastal vähenes tööhõive enamikul tegevusaladel, siis 2010. aastal oli mõnel tegevusalal juba paranemist märgata. Nii nagu 2009. aastal mõjutasid ka 2010. aastal koguhõive vähenemist kõige rohkem ehituse ja töötleva tööstuse hõive. Ehituses kaotas 2009. aastal töö 23 000 ja 2010. aastal veel 10 000 inimest. Töötlevas tööstuses, kus hõivatute arv 2009. aastal eelmise aastaga võrreldes samuti märkimisväärselt (21 000 võrra) vähenes, jätkus hõive vähenemine ka 2010. aasta I kvartalis, kuid järgmistes kvartalites hõivatute arv sellel tegevusalal juba kasvas. I kvartali tööturu madalseisu tõttu aasta keskmine hõivatute arv töötlevas tööstuses siiski vähenes 5000 võrra, kuid langus oli väiksem kui 2009. aastal. Mõnel tegevusalal, enamasti teenindavas sektoris, hõivatute arv 2010. aastal ka veidi kasvas, näiteks kinnisvarategevuste, haldus- ja abitegevuste, avaliku halduse ja riigikaitse ning tervishoiu ja sotsiaalhoolekande alal.

Ametipositsiooniti vähenes hõive 2009.–2010. aastal peamiselt sinikraede (lihttöölised, seadme- ja masinaoperaatorid, oskus- ja käsitöölised, teenindus- ja müügitöötajad) hulgas. Valgekraesid (seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid; tippspetsialistid; keskastme spetsialistid ja tehnikud; ametnikud) mõjutas majanduskriis palju vähem. Hõivatud sinikraede arv vähenes kahe aastaga 75 000 võrra, hõivatud valgekraede arv ainult 11 000 võrra. 2010. aastal oli sinikraesid 292 000 ja valgekraesid 279 000.

Meeste tööhõive vähenes märksa rohkem kui naiste oma. Et hõive vähenemine oli suurem nendel tegevus- ja ametialadel, kus töötab mehi suhteliselt rohkem kui naisi, vähenes hõivatud meeste arv naiste omaga võrreldes rohkem. Seetõttu oli 2009. aastal Eesti tööturul töötavaid naisi rohkem kui töötavaid mehi. Sama olukord oli ka 2010. aastal, kui hõivatud naisi oli 20 000 võrra rohkem kui hõivatud mehi – vastavalt 296 000 ja 276 000.

Eurostati andmetel on Eesti naiste tööhõive üks Euroopa Liidu (EL) suuremaid. 20–64-aastaste Eesti naiste tööhõive määr on EL-i keskmisest kõrgem olnud kogu viimase kümnendi. 2009. aastal oli 20–64-aastaste Eesti naiste tööhõive määr 69% – 6 protsendipunkti kõrgem kui EL-i keskmine. Eesti näitajast kõrgem oli naiste tööhõive määr kuues riigis: Taanis, Saksamaal, Hollandis, Austrias, Soomes ja Rootsis. Erinevalt naistest oli Eesti meeste tööhõive määr aastatel 2000–2005 EL-i keskmisest madalam, aastatel 2006–2008 aga kõrgem. 2009. aastal langes naiste ja meeste tööhõive määr nii Eestis kui ka EL-is keskmiselt. Samal ajal oli Eesti naiste tööhõive määr EL-i keskmisest endiselt kõrgem, meeste tööhõive määr aga taas madalam. Euroopa tööhõivestrategias on püstitatud eesmärk tõsta 20–64-aastaste tööhõive määr 2020. aastaks vähemalt 75%-ni. Eestis

oli see juba kõrgem aastatel 2006–2008, kuid kahel viimasel aastal taas madalam (2010. aastal 66,4%).

Tööhõive struktuur muutus. Et majanduskriis mõjutas kõige rohkem töötlevat tööstust ja ehitust, siis aastatel 2007–2008 suurenenud sekundaarsektori osatähtsus kahanes aastatel 2009–2010 35%-st 31%-ni. Tertsiaarsektori osatähtsus, mis 2008. aastal oli 61%, suurenes 2010. aastal 65%-ni. Primaarsektori osatähtsus jäi kahel viimasel aastal 2008. aasta tasemele (4%). Hõive vähenes täisajaga töötajate arvu kahanemise tõttu. Osaajaga töötajate arv kasvas 2009. aastal varasema aastaga võrreldes 16 000 võrra – 63 000-ni. 2010. aastal jäi osaajaga töötajate arv samaks. Kui aastatel 2004–2008 oli osaajaga töötajaid 7–8%, siis aastatel 2009–2010 tegi osaajatööd 11% hõivatutest. Osaajaga töötajate arv kasvas põhiliselt tellimuste või töö vähesuse tõttu, mille tagajärjel suurenes lühema tööajaga töötajate (nn vaeghõivatud) arv. 2009. aastal oli osaajaga töötajate seas vaeghõivatuid 13 000 – ligi kolm korda rohkem kui aasta varem. 2010. aastal jäi vaeghõivatute arv 2009. aasta tasemele.

Töötus oli 2010. aastal Eesti taasiseseisvusaja suurim. 2000. aastal oli töötuse määr 13,6%, järgmistel aastatel see aga langes. 2008. aasta esimeses pooles oli töötuse määr 4% piires, kuid teises pooles hakkas kiirelt tõusma. Töötus kasvas kuni 2010. aasta I kvartalini, kui töötute arv suurenes rekordilise 137 000-ni. II kvartalis hakkas töötute arv vähenema ja IV kvartalis oli see esimest korda viimase pooleteise aasta jooksul alla 100 000. 2010. aasta viimased kolm kvartalit töötus küll vähenes, kuid aasta keskmine töötute arv oli 2010. aastal siiski Eesti taasiseseisvusaja suurim. Kui 2009. aastal kasvas töötute arv 95 000-ni, ületades ka eelmise, 2000. aasta majanduskriisi aegse töötute arvu, siis 2010. aastal oli töötuid veelgi rohkem – 116 000. Aasta keskmine töötuse määr oli 2009. aastal 13,8%, 2010. aastal 16,9%.

Kaks aastat tagasi hakkas eriti kiiresti kasvama meeste töötus ja 2009. aastal olid ligi kaks kolmandikku töötutest mehed. Alates 2010. aasta II kvartalist on töötus vähenenud just meeste töötuse kahanemise tõttu ning meeste ja naiste töötuse määra erinevus on taas vähenenud. Kui 2009. aastal 16,9%-ni tõusnud meeste töötuse määr oli naiste omast 6,3 protsendipunkti kõrgem, siis 2010. aasta keskmete vahe oli 5,2 protsendipunkti (meeste töötuse määr 19,5%, naistel 14,3%). 2010. aasta jooksul see vahe järjest vähenes ja oli IV kvartalis ainult 1,2 protsendipunkti (meestel 14,2%, naistel 13%).

Töövõimaluste vähenemise tõttu kasvas nii madalama kui ka kõrgema haridustasemega inimeste töötus. Märksa raskem oli tööd leida siiski neil, kellel haridust vähem. Põhihariduse või sellest madalama haridustasemega tööjõu hulgas oli 2010. aastal töötuid 30,9% (aasta varem 28,6%), mis oli üldisest töötuse määrast ligi kaks korda kõrgem. Märkimisväärselt tõusis ka kesk- või kutseharidusega inimeste töötuse määr (15,8%-st 19,3%-ni). Kõrg- ja kraadiharidusega inimeste töötuse määr (8,4%) oli endiselt madalaim, kuid 2009. aastaga (5,1%) võrreldes oli seegi kõrgem.

Töötus kasvas Eestis rohkem kui EL-is keskmiselt. Kui 2008. aastal oli töötuse määr Eestis EL-i keskmisest 1,5 protsendipunkti madalam, siis 2009. aastal 4,9 protsendipunkti ja 2010. aastal 7,3 protsendipunkti kõrgem. 2010. aastal oli ainult Lätis, Leedus ja Hispaanias töötus suurem kui Eestis. Noorte töötuse määr erines EL-i keskmisest veelgi rohkem. 15–24-aastaste töötuse määr tõusis Eestis 2009. aastal 27,5%-ni, olles EL-i keskmisest 7,7 protsendipunkti kõrgem. 2010. aastal tõusis noorte töötuse määr Eestis 32,9%-ni, EL-i keskmine aga 20,7%-ni, mistõttu vahe suurenes veelgi – 12,2 protsendipunkti.

Üle kahe aasta kestnud majanduskriis on süvendanud pikaajalise töötuse kasvu, töötusloobumist ja majandusliku toimetuleku raskusi. 2009. ja 2010. aastal kasvas pikaajaliste töötute arv hoogsalt. Kui 2008. aastal oli aasta või kauem tööd otsinud 12 000 töötut, siis 2009. aastal kasvas nende arv üle kahe korra – 26 000-ni – ja 2010. aastal veel sama palju – 53 000-ni. Koos pikaajalise töötuse kasvuga süvenes ka töötusloobumise heitunute arv, mis 2002.–2004. aastal püsis 18 000 juures, vähenes 2008. aastaks 5500-ni, kuid 2009. aastal kasvas taas. Töötusloobumist oli loobunud 9000 inimest, sest nad ei uskunud enam töö leidmise võimalusse. 2010. aastal jäi heitunute arv samale tasemele.

Töökohtade kadumine ja pikaajaline töötus on järjest süvendanud töötute ja nende leibkonnaliikmete majandusliku toimetuleku raskusi. 2010. aastal hindas oma toimetulekut rahuldavaks alla poole 15–74-aastastest. Mõningates raskustes oli neist 35% ja suurtes raskustes 18% (182 000). Vanemate töötuse tõttu elab rasketes majanduslikes oludes ka üha rohkem lapsi. Nendes leibkondades, kus keegi ei tööta, kasvas 2010. aastal 33 000 alla 18-aastast last – ligi poole rohkem kui kaks aastat varem.

LABOUR MARKET

Ülle Pettai

Overview

In 2009 and 2010, big changes took place on the Estonian labour market because of the worldwide financial and economic crisis. Employment, which had been increasing continuously since 2001, decreased rapidly and dropped in 2009 to the level of 2004 and in 2010 to the level fixed ten years ago i.e. to the level of the previous economic crisis. The number of the unemployed has increased threefold over the last two years.

In 2010, 687,000 persons aged 15–74 were economically active, of them 571,000 were employed and 116,000 were unemployed. Economically inactive population numbered 348,000. Bigger changes in the economic activity of the population took place in 2006–2008, when the participation rate in labour force increased remarkably. The labour force participation rate for the population aged 15–74, which had been around 62–63% in 2000–2005, rose to 66.6% in 2008. The economic crisis has had an essential impact on the employment and unemployment indicators, but a relatively small impact on the economic activity of the population. The labour force participation rate decreased only 0.2 percentage points over two years.

Employment decreased to the level of the year 2000. *Employment increased by 1–2% a year in 2001–2007. The only exception was the year 2006 when, in the conditions of rapid economic growth, the number of employed persons also grew rapidly – 6.4%. In 2008, the employment growth (0.2%) slowed down, because in the 2nd quarter of 2008 employment started to decrease due to redundancies and bankruptcies accompanying the economic crisis. In 2009 the situation on the labour market changed drastically – the number of employed persons decreased by 9.2% compared to the previous year. In the 2nd quarter of 2010 the situation on the labour market started to improve again, but the annual average number of employed persons nevertheless decreased by 4.2%. There were 571,000 employed persons in 2010 – slightly less than in the year 2000 i.e. at the time of the previous economic crisis (573,000).*

In 2009, employment decreased in most economic activities, but in 2010 improvement in some economic activities could already be noticed. In 2010, like in 2009, the decrease in total employment was most of all influenced by construction and manufacturing. In construction 23,000 persons lost a job in 2009 and another 10,000 persons in 2010. In manufacturing, where the number of employed persons also decreased drastically in 2009 compared to a year earlier (by 21,000), the decrease in employment continued also in the 1st quarter of 2010, but in the next quarters the number of the employed was already increasing in this economic activity. Due to a low level of the labour market in the 1st quarter, the annual average number of employed persons in manufacturing still decreased by 5,000, but the fall was smaller than in 2009. In some economic activities, mainly in the services sector, employment increased slightly in 2010 – for example in real estate activities, administrative and support service activities, public administration and defence, human health and social work activities.

By occupations, employment decreased mainly among blue-collars (elementary occupations, plant and machine operators and assemblers, skilled and craft workers, service and sales workers) during 2009–2010. The white-collars (legislators, senior officials and managers; professionals, technicians and associate professionals; clerks) were less influenced by the economic crisis. The number of employed blue-collars decreased by 75,000 during two years, but the number of employed white-collars by only 11,000. In 2010 blue-collars numbered 292,000 and white-collars 279,000.

The employment of men decreased remarkably more than that of women. *As the employment decrease was bigger in the economic activities and occupations where relatively more men are employed than women, the number of employed men decreased more than that of women. As a result, the number of employed women on Estonian labour market was bigger compared to that of employed men in 2009. The situation was similar in 2010 when the number of employed women was by 20,000 bigger compared to the number of employed men – 296,000 and 276,000 respectively.*

According to the data of Eurostat, the employment of women in Estonia is one of the biggest in the European Union (EU). The employment rate of Estonian women aged 20–64 has been higher than

the EU average during the entire last decade. In 2009, the employment rate of Estonian women aged 20–64 was 69%, which is 6 percentage points higher than the average of the EU. The employment rate of women was higher than in Estonia in six countries: in Denmark, Germany, the Netherlands, Austria, Finland and Sweden. Unlike in the case of women, the employment rate of Estonian men was lower than the EU average in 2000–2005 but higher in 2006–2008. In 2009, the average employment rate of women and men decreased in Estonia as well as in the EU. But the employment rate of Estonian women was still higher and the employment rate of Estonian men still lower compared to the corresponding EU average. According to the European Employment Strategy, a goal has been set to improve the employment rate of the population aged 20–64 to at least to 75% for the year 2020. In Estonia this indicator was bigger already in 2006–2008, but smaller again in the last two years (66.4% in 2010).

The structure of employment changed. As the economic crisis influenced above all manufacturing and construction, the share of secondary sector in employment, which had been increasing in 2007–2008, decreased from 35% to 31% during 2009–2010. The share of tertiary sector, which had been 61% in 2008, increased to 65% in 2010. The share of primary sector stayed at the level of 2008 (4%) during the last two years. Employment decreased due to the decreasing number of full-time workers. In 2009 compared to 2008, the number of persons working part-time increased by 16,000 – to 63,000. In 2010 the number of persons working part-time remained the same. While during 2004–2008 the share of part-time workers comprised 7–8%, then in 2009–2010 the share of employed persons working part-time was 11%. The increasing number of part-time workers was mainly caused by the lack of work or orders which resulted in an increasing number of persons with reduced working hours (the so-called underemployed). In 2009 the number of underemployed among part-time workers was 13,000 – nearly three times bigger than a year earlier. In 2010 the number of underemployed persons stayed at the level of 2009.

In 2010 unemployment was the largest of the period after the restoration of independence in Estonia. The unemployment rate, which had been 13.6% in 2000, decreased in the following years. The unemployment rate remained within 4% in the first half of 2008, but started to increase rapidly in the second half of the year. Unemployment grew until the 1st quarter of 2010, when the number of unemployed persons rose to a record high 137,000. In the 2nd quarter, the number of the unemployed started to decrease, and in the 4th quarter, for the first time during the last one and a half years, the unemployed persons numbered less than 100,000. During the last three quarters of 2010 unemployment declined, but in 2010 the annual average number of unemployed persons was still the largest during the period after the restoration of independence in Estonia. In 2009 the number of unemployed persons increased to 95,000 and was bigger than during the previous economic crisis in 2000, but there were even more unemployed persons in 2010 – 116,000. The annual average unemployment rate was 13.8% in 2009 and 16.9% in 2010.

Two years ago, unemployment started to grow especially rapidly among men and in 2009 nearly two thirds of the unemployed were men. Since the 2nd quarter of 2010 unemployment has been decreasing first and foremost due to decreasing unemployment among men and the difference between the unemployment rate of men and that of women has decreased again. The unemployment rate of men, which rose to 16.9% in 2009, was 6.3 percentage points higher than that of women, but the difference between the respective average figures of 2010 was only 5.2 percentage points (the unemployment rate of men 19.5% and that of women 14.3%). During 2010 this difference kept decreasing and was only 1.2 percentage points (the unemployment rate of men 14.2% and that of women 13%) in the 4th quarter.

Due to a decrease in employment possibilities, unemployment increased among persons with a lower educational level as well as among persons with a higher educational level. However, persons with lower education had remarkably more problems with finding a job. In 2010, 30.9% of the labour force with up to basic education were unemployed (28.6% a year ago), being nearly two times higher compared to the overall unemployment rate. The unemployment rate of persons with secondary or vocational education also increased remarkably (from 15.8% to 19.3%). The unemployment rate of persons with higher education, Master's or Doctor's degree (8.4%) was still the lowest, but compared to 2009 (5.1%) it was nevertheless higher.

The unemployment in Estonia grew more than the average of the EU. In 2008, the unemployment rate in Estonia was 1.5 percentage points lower compared to the average of the EU, but in 2009 by 4.9 percentage points and in 2010 by 7.3 percentage points higher. In 2010, unemployment was bigger than in Estonia only in Latvia, Lithuania and Spain. The youth unemployment rate differed

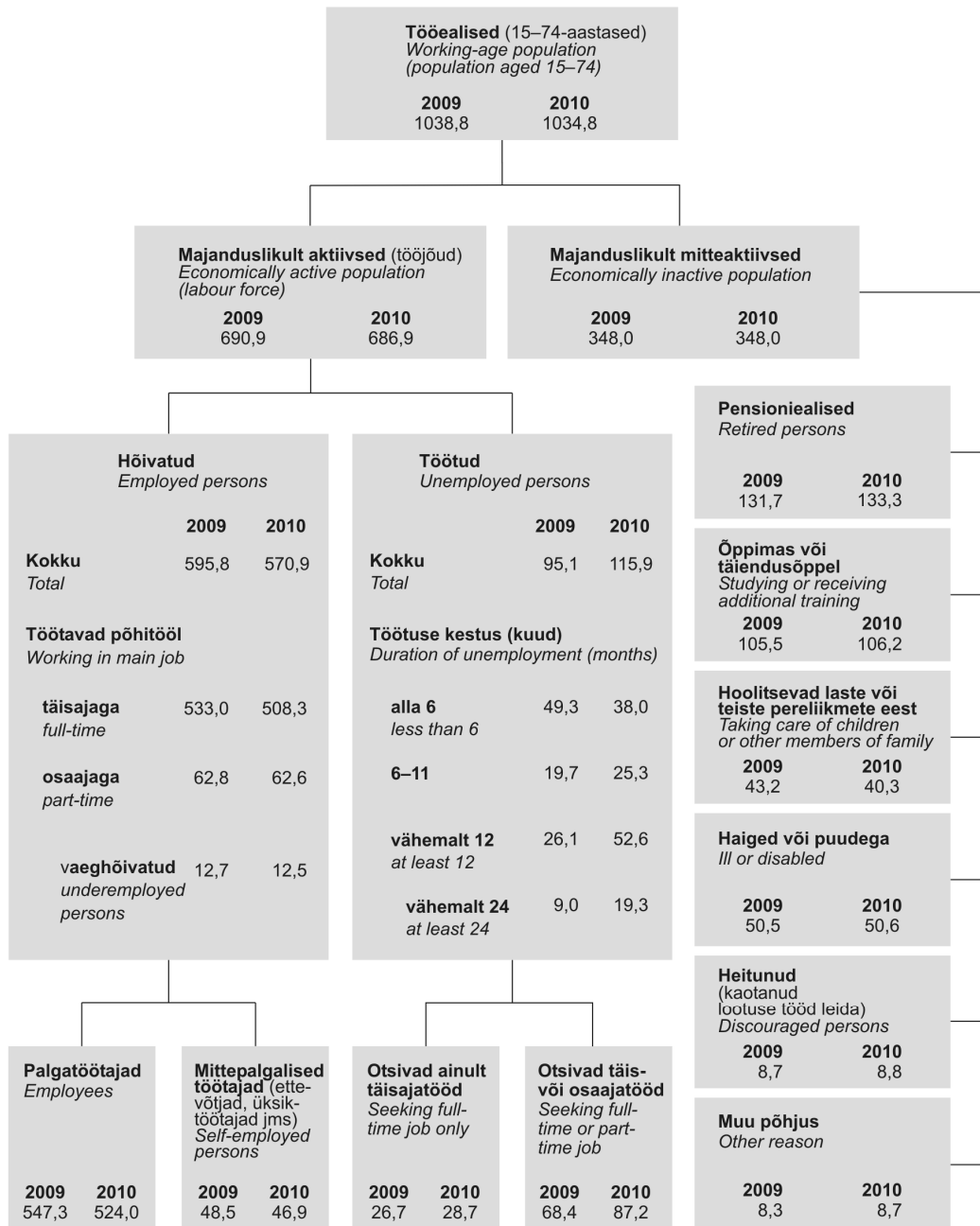
even more from the EU average. In 2009, the unemployment rate of persons aged 15–24 increased to 27.5% in Estonia, being 7.7 percentage points higher compared to the EU average. In 2010, the youth unemployment rate rose to 32.9% in Estonia, at the same time the EU average grew to 20.7%, therefore the difference increased even more – to 12.2 percentage points.

The economic crisis having lasted for more than two years has caused a growth in long-term unemployment, giving up job seeking and difficulties in economic coping. The number of long-term unemployed persons increased rapidly in 2009 and 2010. In 2008, 12,000 unemployed persons had been looking for a job for one year or more, but in 2009 their number grew over two times – to 26,000 and in 2010 by the same amount totalling 53,000 unemployed persons. Besides the growth of long-term unemployment, the number of persons who had given up job seeking also increased. The number of discouraged persons, which had remained around 18,000 in 2002–2004, decreased to 5,500 by 2008, but increased again in 2009. 9,000 persons had stopped seeking for a job, because they did not expect to find any. In 2010, the number of discouraged persons stayed at the same level.

Disappearance of jobs and the long-term unemployment have continuously deepened the difficulties in economic coping of unemployed people and their household members. In 2010 less than a half of persons aged 15–74 estimated their coping as satisfactory. The share of people coping with some difficulties was 35% and the share of those coping with great difficulties was 18% (182,000). Due to the unemployment of parents, more and more children live in difficult economic conditions. In 2010, 33,000 children (less than 18 years of age) were growing up in jobless households – this is nearly two times more than two years ago.

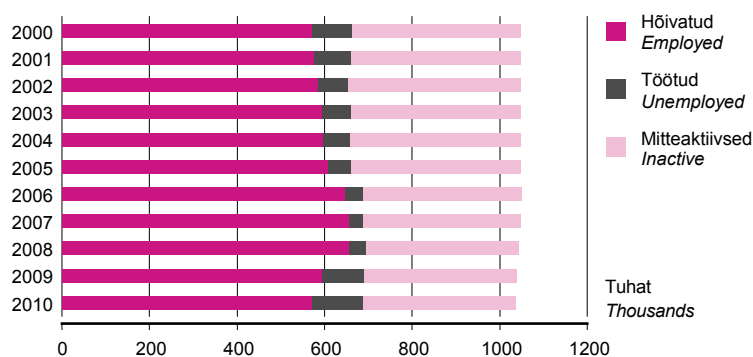
Tabel 1. 15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2006–2010
Table 1. Population aged 15–74 by sex and labour status, 2006–2010

Sugu, hõiveseisund	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, labour status
Mehed						Males
Töäjõud, tuhat	344,2	348,9	351,2	346,6	341,6	Labour force, thousands
hõivatud	322,9	330,0	330,9	288,1	275,1	employed
töötud	21,3	18,9	20,2	58,5	66,5	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	145,7	140,3	136,7	139,7	143,1	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	490,0	489,1	487,9	486,3	484,7	Total, thousands
Töäjõus osalemise määr, %	70,3	71,3	72,0	71,3	70,5	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	65,9	67,5	67,8	59,2	56,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	6,2	5,4	5,8	16,9	19,5	Unemployment rate, %
Naised						Females
Töäjõud, tuhat	342,6	338,5	343,7	344,3	345,2	Labour force, thousands
hõivatud	323,3	325,4	325,6	307,7	295,8	employed
töötud	19,2	13,1	18,1	36,5	49,4	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	216,5	218,7	211,2	208,3	204,8	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	559,1	557,2	554,9	552,5	550,0	Total, thousands
Töäjõus osalemise määr, %	61,3	60,7	61,9	62,3	62,8	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	57,8	58,4	58,7	55,7	53,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,6	3,9	5,3	10,6	14,3	Unemployment rate, %
Kokku						Total
Töäjõud, tuhat	686,8	687,4	694,9	690,9	686,8	Labour force, thousands
hõivatud	646,3	655,3	656,5	595,8	570,9	employed
töötud	40,5	32,0	38,4	95,1	115,9	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	362,3	359,0	347,9	348,0	348,0	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	1 049,1	1 046,4	1 042,8	1 038,8	1 034,8	Total, thousands
Töäjõus osalemise määr, %	65,5	65,7	66,6	66,5	66,4	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	61,6	62,6	63,0	57,4	55,2	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,9	4,7	5,5	13,8	16,9	Unemployment rate, %

Joonis 1. Tööealised hõiveseisundi järgi, 2009, 2010
Figure 1. Working-age population by labour status, 2009, 2010
 (tuhat – thousands)

Joonis 2. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2000–2010

Figure 2. Population aged 15–74 by labour status, 2000–2010

Tabel 2. 15–74-aastased hariduse^a ja hõiveseisundi järgi, 2006–2010Table 2. Population aged 15–74 by education^a and labour status, 2006–2010

Haridus, hõiveseisund	2006	2007	2008	2009	2010	Education, labour status
Esimese taseme haridus või madalam						
Below upper secondary education						
Tööjõud, tuhat	75,3	72,5	76,8	72,6	67,6	Labour force, thousands
hõivatud	65,7	64,4	67,6	51,8	46,7	employed
töötud	9,6	8,1	9,2	20,7	20,9	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	163,2	156,2	152,3	145,6	136,0	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	238,5	228,7	229,2	218,2	203,6	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	31,6	31,7	33,5	33,2	33,2	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	27,6	28,1	29,5	23,8	22,9	Employment rate, %
Töötuse määr, %	12,8	11,2	12,0	28,6	30,9	Unemployment rate, %
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus						
Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education						
Tööjõud, tuhat	376,4	383,4	383,4	372,3	377,0	Labour force, thousands
hõivatud	353,2	364,9	361,2	313,4	304,4	employed
töötud	23,3	18,5	22,2	59,0	72,6	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	148,5	151,1	138,5	143,5	150,5	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	525,0	534,5	522,0	515,9	527,5	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	71,7	71,7	73,5	72,2	71,5	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	67,3	68,3	69,2	60,7	57,7	Employment rate, %
Töötuse määr, %	6,2	4,8	5,8	15,8	19,3	Unemployment rate, %
Kolmanda taseme haridus						
Tertiary education						
Tööjõud, tuhat	235,0	231,5	234,6	246,0	242,2	Labour force, thousands
hõivatud	227,4	226,1	227,7	230,6	219,8	employed
töötud	7,6	5,4	6,9	15,3	22,4	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	50,6	51,6	57,0	58,8	61,4	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	285,6	283,1	291,7	304,8	303,6	Total, thousands
Tööjõus osalemise määr, %	82,3	81,8	80,4	80,7	79,8	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	79,6	79,8	78,1	75,7	72,4	Employment rate, %
Töötuse määr, %	3,2	2,3	2,9	6,2	9,3	Unemployment rate, %

^a Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam – alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus – kutseõppe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus – kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus – keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

^a ISCED 97 educational levels: below upper secondary education – less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education – vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education – vocational secondary education based on secondary education; tertiary education – professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctor's degree.

Tabel 3. Tööjõud soo ja vanuse järgi, 2006–2010

Table 3. Labour force by sex and age, 2006–2010

(tuhat – thousands)

Sugu, vanuserühm	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	43,2	46,0	45,8	44,1	39,6	15–24
25–49	214,3	215,0	214,7	212,4	213,5	25–49
50–74	86,7	87,9	90,8	90,2	88,5	50–74
15–74	344,2	348,9	351,2	346,6	341,6	15–74
16 kuni pensioniiga	327,7	335,1	337,6	332,7	328,8	16 until pension age
15–64	331,7	337,9	340,4	337,1	333,2	15–64
Naised						Females
15–24	31,5	32,8	37,3	33,2	31,3	15–24
25–49	203,0	197,4	197,5	198,0	200,2	25–49
50–74	108,1	108,3	108,9	113,0	113,7	50–74
15–74	342,6	338,5	343,7	344,3	345,2	15–74
16 kuni pensioniiga	310,6	309,4	318,6	317,5	319,2	16 until pension age
15–64	329,3	324,7	331,0	333,0	333,9	15–64
Kokku						Total
15–24	74,7	78,8	83,1	77,3	70,9	15–24
25–49	417,2	412,4	412,2	410,4	413,7	25–49
50–74	194,8	196,1	199,6	203,2	202,1	50–74
15–74	686,8	687,4	694,9	690,9	686,8	15–74
16 kuni pensioniiga	638,3	644,5	656,2	650,2	648,0	16 until pension age
15–64	661,1	662,6	671,3	670,1	667,1	15–64

Tabel 4. Tööjõus osalemise määr soo ja vanuse järgi, 2006–2010

Table 4. Labour force participation rate by sex and age, 2006–2010

(protsenti – percentages)

Sugu, vanuserühm	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	40,3	43,5	44,1	44,0	41,2	15–24
25–49	94,2	94,3	93,9	92,5	92,7	25–49
50–74	55,9	56,6	58,4	57,6	56,0	50–74
15–74	70,3	71,3	72,0	71,3	70,5	15–74
16 kuni pensioniiga	78,1	79,3	80,1	78,6	78,1	16 until pension age
15–64	75,3	76,9	77,6	76,9	76,1	15–64
15 ja vanemad	66,8	67,7	68,2	67,4	66,6	15 and older
Naised						Females
15–24	30,6	32,3	37,5	34,6	34,1	15–24
25–49	85,1	82,9	83,1	83,3	84,2	25–49
50–74	49,7	49,8	50,0	51,7	51,6	50–74
15–74	61,3	60,7	61,9	62,3	62,8	15–74
16 kuni pensioniiga	73,0	71,8	73,5	73,6	74,1	16 until pension age
15–64	69,1	68,5	70,0	70,6	70,9	15–64
15 ja vanemad	54,7	54,0	54,8	55,0	55,3	15 and older
Kokku						Total
15–24	35,5	38,0	40,8	39,4	37,7	15–24
25–49	89,5	88,5	88,4	87,8	88,4	25–49
50–74	52,3	52,6	53,5	54,2	53,4	50–74
15–74	65,5	65,7	66,6	66,5	66,4	15–74
16 kuni pensioniiga	75,5	75,6	76,7	76,1	76,1	16 until pension age
15–64	72,1	72,5	73,6	73,6	73,4	15–64
15 ja vanemad	60,1	60,2	60,8	60,6	60,4	15 and older

Tabel 5. Hõivatud soo ja vanuse järgi, 2006–2010

Table 5. Employed persons by sex and age, 2006–2010
(tuhat – thousands)

Sugu, vanuserühm	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	38,9	40,4	40,0	30,1	25,7	15–24
25–49	202,5	206,1	205,4	179,0	175,8	25–49
50–74	81,5	83,4	85,5	78,9	73,7	50–74
15–74	322,9	330,0	330,9	288,1	275,1	15–74
16 kuni pensioniiga	306,8	316,7	317,8	274,3	262,9	16 until pension age
15–64	310,8	319,2	320,2	278,6	267,0	15–64
20–64	305,0	312,5	314,9	275,9	265,9	20–64
Naised						Females
15–24	26,8	30,5	33,1	25,9	21,9	15–24
25–49	191,4	188,5	187,2	178,1	174,3	25–49
50–74	105,1	106,4	105,3	103,7	99,5	50–74
15–74	323,3	325,4	325,6	307,7	295,8	15–74
16 kuni pensioniiga	291,9	296,2	301,2	282,6	271,3	16 until pension age
15–64	310,3	311,6	313,2	297,2	284,8	15–64
20–64	307,2	306,7	309,2	294,9	283,0	20–64
Kokku						Total
15–24	65,7	70,9	73,1	56,0	47,6	15–24
25–49	393,9	394,6	392,7	357,1	350,1	25–49
50–74	186,6	189,8	190,8	182,7	173,2	50–74
15–74	646,3	655,3	656,5	595,8	570,9	15–74
16 kuni pensioniiga	598,8	613,0	619,0	556,9	534,1	16 until pension age
15–64	621,1	630,7	633,5	575,8	551,8	15–64
20–64	612,2	619,2	624,1	570,8	548,9	20–64

Joonis 3. 20–64-aastaste tööhõive määr Eestis ja Euroopa Liidus soo järgi, 2000–2010

Figure 3. Employment rate of population aged 20–64 in Estonia and in the European Union by sex, 2000–2010

Allikas: Statistikaamet, Eurostat
Source: Statistics Estonia, Eurostat

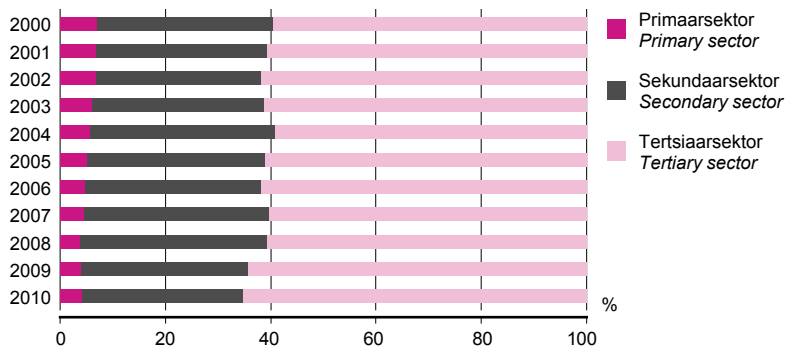
Tabel 6. Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2006–2010

Table 6. Employment rate by sex and age, 2006–2010
(protsenti – percentages)

Sugu, vanuserühm	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	36,2	38,2	38,5	30,0	26,7	15–24
25–49	89,0	90,4	89,9	78,0	76,3	25–49
50–74	52,5	53,7	55,0	50,5	46,6	50–74
15–74	65,9	67,5	67,8	59,2	56,8	15–74
16 kuni pensioniiga	73,1	75,0	75,4	64,8	62,4	16 until pension age
15–64	70,5	72,6	73,0	63,5	61,0	15–64
20–64	79,0	80,8	81,0	70,3	67,2	20–64
15 ja vanemad	62,7	64,0	64,2	56,0	53,6	15 and older
Naised						Females
15–24	26,1	30,0	33,2	27,0	23,9	15–24
25–49	80,2	79,2	78,8	74,9	73,3	25–49
50–74	48,3	48,9	48,4	47,4	45,2	50–74
15–74	57,8	58,4	58,7	55,7	53,8	15–74
16 kuni pensioniiga	68,7	68,8	69,4	65,5	63,0	16 until pension age
15–64	65,1	65,7	66,3	63,0	60,5	15–64
20–64	72,3	72,4	72,7	68,8	65,6	20–64
15 ja vanemad	51,6	51,9	51,9	49,2	47,4	15 and older
Kokku						Total
15–24	31,3	34,2	35,9	28,5	25,3	15–24
25–49	84,5	84,7	84,2	76,4	74,8	25–49
50–74	50,1	50,9	51,1	48,7	45,8	50–74
15–74	61,6	62,6	63,0	57,4	55,2	15–74
16 kuni pensioniiga	70,9	71,9	72,4	65,2	62,7	16 until pension age
15–64	67,7	69,1	69,5	63,2	60,7	15–64
20–64	75,5	76,4	76,6	69,5	66,4	20–64
15 ja vanemad	56,6	57,4	57,5	52,3	50,2	15 and older

Joonis 4. Hõivatud majandussektori järgi, 2000–2010

Figure 4. Employed persons by sector of economy, 2000–2010

Tabel 7. Hõivatud tegevusala^a järgi, 2006–2010
Table 7. Employed persons by economic activity^a, 2006–2010
 (tuhat – thousands)

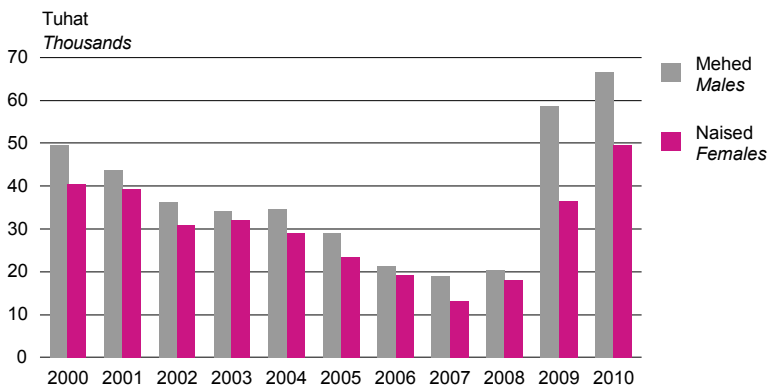
Tegevusala	2006	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	31,1	30,3	25,3	24,0	24,1	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	5,2	5,5	6,0	6,4	6,9	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	132,9	131,2	135,0	113,8	108,4	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	11,3	8,7	8,2	7,7	8,7	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2,0	2,1	2,3	2,4	2,3	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	63,6	82,1	81,0	58,3	47,9	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	88,1	86,9	92,5	83,2	80,0	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	56,5	52,9	49,9	49,7	43,6	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	22,0	22,3	23,6	20,1	19,4	Accommodation and food service activities
Info ja side	15,2	13,6	15,3	14,3	12,4	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	7,6	9,5	10,4	11,4	9,4	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalne tegevus	10,0	9,7	10,2	9,2	10,1	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	17,3	17,6	20,5	20,5	21,2	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	15,6	18,2	17,3	16,8	18,9	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	39,8	39,2	38,4	36,7	40,4	Public administration and defence, compulsory social security
Haridus	58,5	55,0	59,9	62,5	56,1	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	36,4	36,2	31,1	33,0	34,6	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	18,3	17,7	14,8	14,2	14,7	Arts, entertainment and recreation
Muu tegevusala	14,6	16,8	14,8	11,5	11,9	Other activities
KOKKU	646,3	655,3	656,5	595,8	570,9	TOTAL

^a Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusala klassifikaatori EMTAK 2008 järgi.

^a *Economic activity of the local unit of the enterprise according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2 classification).*

Tabel 8. Töötud soo ja vanuse järgi, 2006–2010
Table 8. Unemployed persons by sex and age, 2006–2010
 (tuhat – thousands)

Sugu, vanuserühm	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, age group
Mehed						
Males						
15–24	4,3	5,6	5,7	14,0	14,0	15–24
25–49	11,8	8,9	9,2	33,3	37,8	25–49
50–74	5,2	4,4	5,3	11,2	14,8	50–74
15–74	21,3	18,9	20,2	58,5	66,5	15–74
16 kuni pensioniiga	20,9	18,4	19,8	58,4	65,9	16 until pension age
15–64	21,0	18,8	20,1	58,5	66,2	15–64
Naised						
Females						
15–24	4,6	2,3	4,2	7,3	9,4	15–24
25–49	11,6	8,9	10,3	19,9	25,9	25–49
50–74	3,0	1,9	3,6	9,3	14,2	50–74
15–74	19,2	13,1	18,1	36,5	49,4	15–74
16 kuni pensioniiga	18,6	13,1	17,4	34,9	47,9	16 until pension age
15–64	19,0	13,1	17,7	35,8	49,1	15–64
Kokku						
Total						
15–24	9,0	7,9	10,0	21,3	23,4	15–24
25–49	23,3	17,8	19,5	53,2	63,6	25–49
50–74	8,2	6,3	8,9	20,5	28,9	50–74
15–74	40,5	32,0	38,4	95,1	115,9	15–74
16 kuni pensioniiga	39,5	31,5	37,2	93,3	113,8	16 until pension age
15–64	40,0	31,9	37,9	94,3	115,3	15–64

Joonis 5. Töötud soo järgi, 2000–2010
Figure 5. Unemployed persons by sex, 2000–2010

Tabel 9. Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2006–2010*Table 9. Unemployment rate by sex and age, 2006–2010*

(protsenti – percentages)

Sugu, vanuserühm	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, age group
Mehed						Males
15–24	10,0	12,1	12,6	31,7	35,2	15–24
25–49	5,5	4,1	4,3	15,7	17,7	25–49
50–74	6,0	5,1	5,8	12,4	16,7	50–74
15–74	6,2	5,4	5,8	16,9	19,5	15–74
16 kuni pensioniiga	6,4	5,5	5,9	17,6	20,1	16 until pension age
15–64	6,3	5,5	5,9	17,4	19,9	15–64
Naised						Females
15–24	14,7	7,1	11,3	22,0	30,0	15–24
25–49	5,7	4,5	5,2	10,1	12,9	25–49
50–74	2,8	1,8	3,3	8,2	12,5	50–74
15–74	5,6	3,9	5,3	10,6	14,3	15–74
16 kuni pensioniiga	6,0	4,2	5,5	11,0	15,0	16 until pension age
15–64	5,8	4,0	5,4	10,8	14,7	15–64
Kokku						Total
15–24	12,0	10,0	12,0	27,5	32,9	15–24
25–49	5,6	4,3	4,7	13,0	15,4	25–49
50–74	4,2	3,2	4,4	10,1	14,3	50–74
15–74	5,9	4,7	5,5	13,8	16,9	15–74
16 kuni pensioniiga	6,2	4,9	5,7	14,4	17,6	16 until pension age
15–64	6,0	4,8	5,6	14,1	17,3	15–64

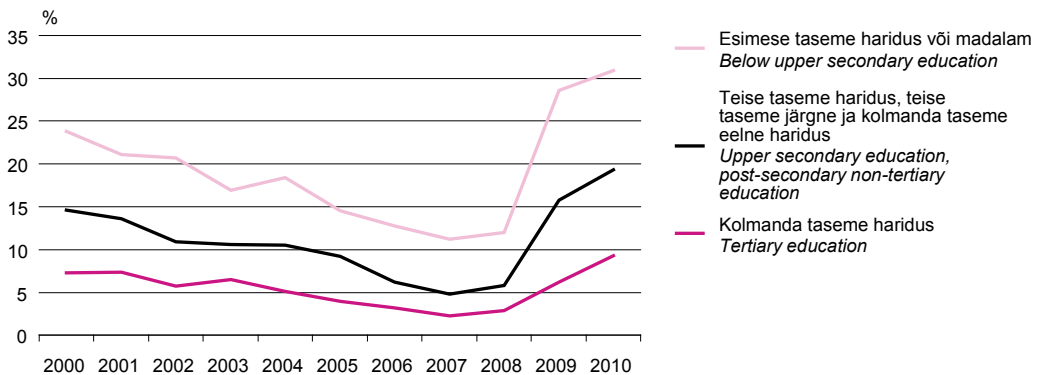
Joonis 6. Töötuse määr Eestis ja Euroopa Liidus vanuse järgi, 2000–2010*Figure 6. Unemployment rate in Estonia and in the European Union by age, 2000–2010*

Allikas: Statistikaamet, Eurostat
 Source: Statistics Estonia, Eurostat

Joonis 7. Töötuse määr soo järgi, 2000–2010
Figure 7. Unemployment rate by sex, 2000–2010

Joonis 8. Töötuse määr hariduse järgi, 2000–2010
Figure 8. Unemployment rate by education, 2000–2010

Tabel 10. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2006–2010
Table 10. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2006–2010
 (tuhat – thousands)

Sugu, töötuse kestus	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, duration of unemployment
Mehed						Males
Alla 6 kuu	7,6	7,5	10,0	29,1	20,1	Less than 6 months
6–11 kuud	2,9	1,5	3,1	13,7	14,2	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	10,8	10,0	7,2	15,7	32,2	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	6,4	5,7	3,5	5,6	12,7	at least 24 months
KOKKU	21,3	18,9	20,2	58,5	66,5	TOTAL
Naised						Females
Alla 6 kuu	8,1	5,9	10,3	20,2	17,9	Less than 6 months
6–11 kuud	2,3	1,4	3,1	5,9	11,1	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	8,8	5,9	4,7	10,4	20,4	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	5,0	3,2	2,7	3,4	6,6	at least 24 months
KOKKU	19,2	13,1	18,1	36,5	49,4	TOTAL
Kokku						Total
Alla 6 kuu	15,7	13,4	20,3	49,3	38,0	Less than 6 months
6–11 kuud	5,3	2,8	6,2	19,7	25,3	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	19,5	15,8	11,8	26,1	52,6	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	11,4	8,9	6,2	9,0	19,3	at least 24 months
KOKKU	40,5	32,0	38,4	95,1	115,9	TOTAL

Tabel 11. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2006–2010

Table 11. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2006–2010
(protsenti – percentages)

Sugu, töötuse kestus	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, duration of unemployment
Mehed						
Males						
Alla 6 kuu	35,6	39,5	49,4	49,8	30,2	Less than 6 months
6–11 kuud	13,9	7,7	15,2	23,4	21,4	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	50,5	52,8	35,3	26,8	48,4	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	30,2	30,2	17,5	9,6	19,1	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Naised						
Females						
Alla 6 kuu	42,4	44,9	57,1	55,3	36,2	Less than 6 months
6–11 kuud	12,0	10,4	17,0	16,3	22,5	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	45,6	44,7	25,9	28,4	41,3	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	25,8	24,2	14,9	9,4	13,4	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Kokku						
Total						
Alla 6 kuu	38,8	41,7	53,0	51,9	32,8	Less than 6 months
6–11 kuud	13,0	8,8	16,1	20,7	21,8	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	48,2	49,5	30,9	27,4	45,4	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	28,1	27,7	16,3	9,5	16,7	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL

Tabel 12. Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2006–2010

Table 12. Inactive population by sex and age, 2006–2010
(tuhat – thousands)

Sugu, vanuserühm	2006	2007	2008	2009	2010	Sex, age group
Mehed						
Males						
15–24	64,1	59,7	58,1	56,2	56,6	15–24
25–49	13,2	13,1	13,8	17,2	16,9	25–49
50–74	68,4	67,5	64,8	66,3	69,7	50–74
15–74	145,7	140,3	136,7	139,7	143,1	15–74
16 kuni pensioniiga	92,0	87,3	83,8	90,6	92,2	16 until pension age
15–64	108,8	101,5	98,4	101,2	104,5	15–64
15 ja vanemad	171,0	166,5	163,9	167,5	171,3	15 and older
Naised						
Females						
15–24	71,4	68,8	62,3	62,8	60,6	15–24
25–49	35,7	40,6	40,1	39,8	37,7	25–49
50–74	109,5	109,4	108,8	105,7	106,6	50–74
15–74	216,5	218,7	211,2	208,3	204,8	15–74
16 kuni pensioniiga	114,7	121,3	115,1	113,7	111,4	16 until pension age
15–64	147,1	149,2	141,8	139,0	136,9	15–64
15 ja vanemad	284,3	288,5	283,2	281,5	279,1	15 and older
Kokku						
Total						
15–24	135,5	128,5	120,4	119,0	117,2	15–24
25–49	48,9	53,7	53,9	57,0	54,5	25–49
50–74	177,9	176,8	173,6	172,0	176,3	50–74
15–74	362,3	359,0	347,9	348,0	348,0	15–74
16 kuni pensioniiga	206,7	208,6	198,9	204,3	203,6	16 until pension age
15–64	255,9	250,7	240,3	240,2	241,4	15–64
15 ja vanemad	455,2	455,1	447,2	449,0	450,4	15 and older

Tabel 13. 15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2006–2010

Table 13. Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2006–2010
(tuhat – thousands)

Mitteaktiivsuse põhjus	2006	2007	2008	2009	2010	Reason of inactivity
Õpingud	124,4	117,7	109,0	105,5	106,2	Studies
Haigus või vigastus	51,3	51,8	51,2	50,5	50,6	Illness or disability
Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	23,8	26,5	28,6	34,0	29,3	Pregnancy, maternity or parental leave
Vajadus hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest	13,9	13,6	12,2	9,2	11,0	Need to take care of children or other members of the family
Pensioniiga	129,5	132,9	132,6	131,7	133,3	Pension age
Heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	7,2	7,3	5,5	8,7	8,8	Discouraged persons (lost hope to find work)
Muu	12,2	9,2	8,7	8,3	8,7	Other
KOKKU	362,3	359,0	347,9	348,0	348,0	TOTAL

Metoodika

Statistikaamet korraldas esimese Eesti tööjõu-uuringu (ETU) 1995. aasta alguses. 1997.–1999. aastal toimus küsitlus II kvartalis. Alates 2000. aastast on ETU kvartali- ja aastaväljundiga pidevuuring. Valimisse sattunud leibkondade uuringunädalad on jaotatud ühtlaselt üle kogu aasta, s.t iga nädala kohta korraldatakse võrdne arv küsitlusi.

Kuni 2000. aasta II kvartalini koosnes ETU küsimustik kahest osast:

- uuringunädala osaga koguti tööinfot küsitlusele eelnenud nädala kohta;
- tagasivaatelise osaga koguti töömuutuste andmeid uuringule eelnenud aastatel.

Enkki kvartalitulemusi saadakse pidevuuringu põhjal alates 2000. aasta I kvartalist, koguti I ja II kvartalis veel tagasivaateliisi andmeid 1999. aasta kohta, sest siis toimus küsitlus vaid II kvartalis. Alates 2000. aasta III kvartalist tagasivaateliisi andmeid enam ei koguta, sest küsitlus toimub pidevalt ja kõik andmed saadakse uuringunädala järgi. Aasta keskmised on kvartalitulemuste aritmeetilised keskmised.

Küsitletavate valiku alus oli 1995. aastal 1989. aasta rahvaloenduse andmebaas, 1997.–2001. aastal AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister), 2002.–2004. aastal 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas, alates 2005. aastast rahvastikuregister.

ETU-ga kogutakse andmeid tööealistelt isikutelt (15–74-aastased). Enne 2002. aastat arvestati küsitletava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööealisteks loeti inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuaril olid 15–74-aastased. Alates 2002. aastast arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööealised on isikud, kes olid uuringunädalal 15–74-aastased.

Alates 2002. aastast kasutatakse vanuse arvutamisel sünnikuupäeva, mis võimaldab täpselt arvutada ka vanuserühma „16 kuni pensioniiga“ andmeid. Enne 2002. aastat arvestati ETU-s pensioniiga ainult täisaastates.

ETU andmete laiendamisel on aluseks arvestuslik rahvaarv uuringuaasta 1. jaanuari seisuga. Laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi.

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud, sest need ei ole usaldusväärsed.

Tööjõu-uuringus kasutatud pensioniiga, 1989–2010

	Vanus, aastat	
	mehed	naised
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58,5
2004	63	59
2005–2006	63	59,5
2007	63	60
2008–2009	63	60,5
2010	63	61

Methodology

Statistics Estonia conducted the first Estonian Labour Force Survey (ELFS) at the beginning of 1995. In 1997–1999 the survey was conducted in the 2nd quarter. Starting from the year 2000, ELFS has been a continuous survey providing quarterly and annual results. The reference weeks for households in the sample are spread evenly throughout the whole year, i.e. the same number of interviews is conducted every week.

Until the 2nd quarter of 2000, the questionnaire of the ELFS consisted of two parts:

- the part regarding the reference week in which data about work were collected on the week preceding the survey;
- the retrospective part in which data were collected about the change of work in the years preceding the survey.

Quarterly results have been received on the basis of the continuous survey since the 1st quarter of 2000, however, in the 1st and 2nd quarters retrospective data were collected for the year 1999 as in this year the survey was conducted in the 2nd quarter only. Since the 3rd quarter of 2000, retrospective data are no longer collected as the survey is conducted continuously and all data are received by reference week. Annual averages are calculated as an arithmetical mean of quarters.

The 1989 Population Census database served as a sample frame in 1995, in 1997–2001 the population database of Andmevara Ltd (Population Register), in 2002–2004 the 2000 Population and Housing Census database, and since 2005 the Population Register has been used.

The target population of the survey are the working-age persons (aged 15–74). Up to 2002, the respondents were classified as falling in or out of the working-age population only according to their year of birth: working-age population is the population between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year. Since 2002, the date of birth is also taken into account: working-age population is the population between the ages of 15 and 74 in the reference week.

As since 2002 the age of the respondent is calculated according to the date of birth, the data for the age group “16 until pension age” are also much more precise. Before 2002 the pension age was calculated only in full-years for the ELFS.

Expansion of the data of the Labour Force Survey is based on the estimated population as of 1 January of the reference year. The expansion coefficients are calculated by county, sex and 5-year age groups.

Data received through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons have not been published as they are not reliable.

Pension age used in the ELFS, 1989–2010

	Age, years	
	males	females
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58.5
2004	63	59
2005–2006	63	59.5
2007	63	60
2008–2009	63	60.5
2010	63	61

Kirjandust **Publications**

Sotsiaaltrendid 5. Social Trends. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke **Useful links**

Eurostati tööturustatistika

Eurostat labour market statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction

OECD tööhõivestatistika

OECD employment statistics

<http://www.oecd.org/els/employment/stats>

PALK

Mare Kusma, Vilma Mere

Ülevaade

Viimase viie aasta keskmise palga muutused on olnud väga kõikuvad. 2006. aastal toimus hüppeline palgakasv, mis tipnes 2007. aastal 20,5% juurdekasvuga. 2008. aastal palgakasv aga pidurdus järsult, minnes 2009. aastal üle languseks.

2010. aastal tõusis aasta keskmine brutokuupalk pärast langust taas. Brutopalk tõusis 1,1%, samal ajal aga oli 2010. aasta keskmine brutokuupalk väiksem kui seni kõrgeima palgaga 2008. aastal.

2009. aastal alanud palgatöötajate arvu kahanemine jätkus ka 2010. aastal. Oletatavasti oli just madalapalgaliste töötajate lahkumine mullu üks palgatõusu eeldusi. Aasta keskmine täistööajale taandatud töötajate arv vähenes 6,1% võrreldes 2009. aastaga.

Palgatõusu on pidurdanud ebaregulaarsete preemiade ja lisatasude mõningane kahanemine, mis jätkus ka 2010. aastal. Kui 2009. aastal vähenesid ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud kõikidel tegevusaladel, siis 2010. aastal hakkas mõnel tegevusalal preemiade osatähtsus suurenema.

Keskmine brutopalk tõusis 2010. aastal kõige enam mäetööstuses (11,6%) ja langes kõige enam kinnisvaraalas tegevuses (-14,4%). Kõige väiksem brutopalk oli 2010. aastal muude teenindavate tegevuste alal (2,7 korda väiksem kui finants- ja kindlustustegevuses). Finants- ja kindlustustegevuses oli palk 2010. aastal keskmisest brutopalgast 1,7 korda suurem. Sellel tegevusalal on juba aastaid olnud kõrgeim palk. Palga suuruse poolest järgmine on info ja side tegevusala, kus oli mullu keskmisest 1,6 korda suurem palk.

Avalikus sektoris on keskmine brutokuupalk kõrgem kui erasektoris. Keskmine brutokuupalk avalikus sektoris oli 2010. aastal 821 eurot ja erasektoris 780 eurot. 2009. aastaga võrreldes langes keskmine brutokuupalk avalikus sektoris 0,5% ja tõusis erasektoris 1,6%. Avaliku sektori alla kuuluvad ka riigi ja kohaliku omavalitsuse omanduses olevad äriühingud.

Aasta keskmine täistööajale taandatud töötajate arv vähenes erasektoris 7,7% ja avalikus sektoris 1,9% võrreldes 2009. aastaga.

Brutokuupalk tõusis enamikus maakondades. Kui 2009. aastal langes keskmine brutokuupalk kõikides maakondades, siis 2010. aastal pöördus langus enamikus maakondades tõusuks. Keskmise brutokuupalga langus oli kõige suurem oli Raplamaal (-7,0%) ja tõus kõige suurem Jõgevamaal (6,9%).

Reaalpalk langes teist aastat järjest, aga aeglasemas tempos. 2006. aastal peamiselt brutopalgaga muutuse mõjul alanud reaalpalga kiire kasv pidurdus järsult 2008. aastal. Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju ja mis näitab palga ostujõudu, langes 2009. ja 2010. aastal vastavalt 4,9% ja 1,8%.

2010. aastal suurenes tööandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta 0,7%. Tööjõukulu hõlmab brutopalka ning tööandja sotsiaalmakseid, -hüvitusi ja -toetusi palgatöötajatele. Keskmine tööjõukulu töötaja kohta suurenes 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga kõige enam mäetööstuses (11,2%) ja vähenes enim kinnisvaraalas tegevuses (-13,6%).

WAGES AND SALARIES

Mare Kusma, Vilma Mere

Overview

During the last five years, the rate of changes in the gross wages and salaries has greatly fluctuated. In 2006, there was a rapid growth in wages (salaries) which reached the top level of 20.5% in 2007. In 2008, however, the growth in wages and salaries slowed down abruptly turning to a fall in 2009.

In 2010, the fall in the annual average monthly gross wages and salaries turned to a growth again. The average monthly gross wages and salaries increased 1.1%. At the same time, the annual average monthly gross wages and salaries were smaller in 2010 than in 2008 when the wages and salaries were the highest so far.

A fall in the number of employees started in 2009 and continued in 2010. Supposedly, the leaving of low-wage employees was one of the presumptions for the growth in wages and salaries in 2010. The average number of employees in full-time units decreased by 6.1% compared to 2009.

The increase in the gross wages and salaries has been hindered by the continuous declining share of irregular bonuses in the gross wages and salaries in 2010. In 2009 irregular bonuses decreased in all economic activities, but in 2010 the share of bonuses started to increase in some economic activities.

In 2010, the average monthly gross wages and salaries increased the most in mining and quarrying (11.6%) and decreased the most in real estate activities (–14.4%). In 2010 the gross wages and salaries were the lowest in other service activities (2.7 times lower than in the financial and insurance activities). In the financial and insurance activities, the gross wages and salaries were 1.7 times higher than the average gross wages and salaries. For years, wages (salaries) have been the highest in the financial and insurance activities. The economic activity of information and communication, where the wages and salaries were 1.6 times higher than the average, holds the second position with respect to wages (salaries).

In the public sector, the average monthly gross wages and salaries are higher than in the private sector. In 2010, the average monthly gross wages and salaries were 821 euros in the public sector and 780 euros in the private sector. Compared to 2009, the average monthly gross wages and salaries decreased by 0.5% in the public sector and increased by 1.6% in the private sector. The public sector also includes companies owned by the state and local governments.

Compared to 2009, the average number of employees in full-time units decreased by 7.7% in the private sector and by 1.9% in the public sector.

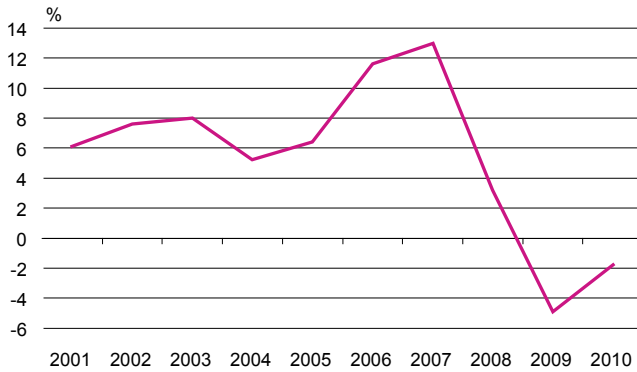
The average monthly gross wages and salaries increased in most counties. If in 2009 the average monthly gross wages and salaries decreased in all counties, then in 2010 the fall turned to a growth in most counties. The decline in the average monthly gross wages (salaries) was the biggest in Rapla county (–7.0%) and the growth was the biggest in Jõgeva county (6.9%).

Real wages decreased for the second year in succession, but at a slower pace. A rapid growth in real wages, which had started in 2006, being mainly influenced by the change in gross wages (salaries), slowed down abruptly in 2008. Real wages, in which the influence of the change in the consumer price index has been taken into account, and which shows the purchasing power of wages and salaries, decreased in 2009 and in 2010 by 4.9% and 1.8%, respectively.

In 2010 the employer's average labour costs per employee increased by 0.7%. Labour costs include gross wages and salaries, employer's contributions and employer's imputed social contributions to employees. In 2010 compared to 2009, the average labour costs per employee increased the most in mining and quarrying (11.2%) and decreased the most in real estate activities (–13.6%).

Tabel 1. Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus põhitegevusala järgi, 2010
Table 1. Average monthly gross wages (salaries) and labour costs per employee by economic activity, 2010

	Brutokuupalk, eurot <i>Monthly gross wages (salaries), euros</i>	Tööjõukulu, eurot <i>Labour costs, euros</i>	Muutus võrreldes eelmise aastaga, % <i>Change compared to the previous year, %</i>		
			brutokuupalk <i>monthly gross wages (salaries)</i>	tööjõukulu <i>labour costs</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	668	902	5,4	5,5	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	984	1 341	11,6	11,2	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	754	1 026	5,2	4,3	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1 112	1 516	5,1	3,3	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	807	1 093	-1,4	-1,6	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Ehitus	797	1 081	3,0	2,3	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	721	975	-1,9	-2,3	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	826	1 120	3,0	2,7	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	505	682	-1,9	-1,8	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	1 298	1 775	1,3	0,5	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	1 319	1 813	-9,8	-10,5	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	541	731	-14,4	-13,6	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	987	1 331	7,9	7,4	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	723	979	1,3	1,8	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	955	1 297	-2,6	-3,0	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	699	944	-0,9	-0,6	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	799	1 077	-3,4	-3,1	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	633	858	3,2	2,4	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	491	665	-11,4	-11,2	<i>Other service activities</i>
Tegevusalade keskmine	792	1 074	1,1	0,7	Average of economic activities

Joonis 1. Reaalpalka muutus võrreldes eelmise aastaga, 2001–2010*Figure 1. Change in real wages compared to the previous year, 2001–2010***Metoodika**

Palga lühiajastatistika hõlmab Eestis tegutsevaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, v.a osa mittetulundusühinguid. Aastatel 1994–1996 küsitleti kord kvartalis kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid, -asutusi ja -organisatsioone ning peale selle ettevõtteid, kus oli üle 19 töötaja. Ülejäänud ettevõtteid uuriti valikuliselt lihtsa juhusliku valiku põhimõttel. 1997. aastal metoodikat muudeti. Nüüd kogutakse palgaandmeid kuu kaupa. Uuritakse kõiki riigi- ja munitsipaalasutusi ja -organisatsioone ning üle 49 töötajaga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtteid uuritakse valikuliselt.

Avaldatavad keskmised brutokuupalgad on arvatud täistööajaga töötaja kohta, et palka oleks võimalik võrrelda töötaja pikkusest olenemata. Keskmise brutokuupalk ei hõlma töövõtulepinguga töötajate töötasu, sest nende töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist.

Methodology

The short-term survey population of wages statistics includes all enterprises, institutions and organisations operating in Estonia, except for some non-profit associations. In 1994–1996 the data on wages (salaries) were collected by quarters. All state and municipal enterprises, institutions, organisations and, in addition, also enterprises with more than 19 employees were enumerated completely. The rest of enterprises were sampled. In 1997 the methodology was changed and the data on wages and salaries are now collected monthly. All state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with more than 49 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

The published average monthly gross wages and salaries have been calculated for the number of employees in full-time units, which allows comparison of different average wages regardless of the length of working time. The average gross wages and salaries exclude payments to employees working on the basis of the contract of agreement as it is difficult to measure their working time. Besides, it is complicated to convert their working time into full-time units as the Estonian legislation does not require recording of working time of employees who are working on the basis of the contract of agreement.

HINNAD

Eveli Šokman

Ülevaade

2010. aastaks pöördusid Eesti hinnaindeksid tõusuteele. Eriti kiiresti tõusis impordihinnaindeks – 2009. aastaga võrreldes 9,1%. Tööstustoodangu tootjahinnaindeks on alates 2009. aasta teisest poolest pidevalt tõusnud, saavutades 2010. aasta muutuseks 3,3%. Seejuures avaldas keskmine hinnatõus suurimat mõju töötlevas tööstuses (3,6%). Tagasihoidlikumaks jäid hinnamuutused energeetikas (1,8%) ja mäetööstuses (–0,9%).

Impordihinnaindeksi ja tööstustoodangu tootjahinnaindeksi liikumine tõusuteel loob eelduse, et ka tarbekaupade ja teenuste hinnad liiguvad samas suunas. Tarbijahinnaindeksi aasta keskmine muutus 2010. aastal võrreldes 2009. aasta keskmisega oli 3,0%. 2010. aastal olid tarbijahinnaindeksi suurimad mõjutajad toidu, mootorikütuse, elektri, soojusenergia ja kütte hindade muutused. 2010. aasta alguses mõjutas tarbijahinnaindeksit ka aktsiisimaksimumäärade tõstmine.

Pärast 2008. aasta maikuud oli toidu ja alkoholita jookide hinnaindeksi trend põhiliselt langev, vaheldudes suhteliselt stabiilsete perioodidega kuni 2009. aasta novembrini, pöördudes seejärel tõusuteele ning tõustes 2010. aastal 3,0%. Piimatoodete hinnad langesid 2009. aastal 10 kuud järjest. Sealtpäele on piimatoodete hinnad taas ülespoole liikunud ja 2010. aasta keskmine tõus oli 6,4%. Toidukaupadest kallinesid enim värsked köögiviljad (40,4%) ja kohv (15,9%). Hoolimata aasta lõpul toimunud hinnatõusudest olid 2010. aastal toidukaupadest näiteks jahu (12,4%) ja suhkur (8,6%) odavamad kui 2009. aastal keskmiselt.

Mootorikütuste hinnad tõusid 2010. aastal 20,1% võrreldes eelmise aasta keskmisega. 2009. aastal mootorikütuste hinnad langesid 13,4%.

Elektri, soojusenergia ja kütte hinnad tõusid 2010. aastal keskmiselt 6,9%. Samal ajal tõusis kütteõli hind 35%.

Ehitushinnaindeks langes 2010. aastal 2,8%. Endiselt läksid odavamaks nii töajad (–5,8%), ehitusmasinate kasutamine (–0,6%) kui ka ehitusmaterjalid (–1,7%). Ehitushinnaindeksi langustrend on suuremalt osalt seotud ehitusettevõtete ehitusmahude 10% vähenemisega Eestis 2010. aastal. Esimesed märgid ehitushinnaindeksi pöördumisest tõusule olid 2010. aasta IV kvartalis, kui see tõusis võrreldes sama aasta III kvartaliga 0,6%.

Võttes aluseks tarbijahindade harmoneeritud indeksi, mida arvutatakse kogu Euroopa Liidus (EL) ühtsete reeglite järgi, oli Eurostati andmetel EL-i 27 liikmesriigi 2010. aasta keskmine hinnatõus 2,1%, sealhulgas Eestis 2,7%. Kõige suurem oli hinnatõus Rumeenias (6,1%), järgnesid Kreeka (4,7%), Ungari (4,7%) ja Suurbritannia (3,3%). Aastane hinnalangus oli suurim Iirimaa (–1,6%) ja Läti (–1,2%).

Toiduhinnad tõusid EL-is 2010. aastal keskmiselt 1,1%. Suurima hinnatõusuga olid Suurbritannia (3,0%) ja Ungari (3,0%). Samas suurusjärgus tõusid toiduhinnad ka Eestis ja Poolas (2,7%). Köögiviljade hinna tõus oli seejuures suurim Eestis (21,7%), järgnesid Slovakkia (18,8%), Tšehhi (18,2%) ja Ungari (18,1%). Toiduhinnad langesid möödunud aastal enim Iirimaa (–4,6%) ja Soomes (–4,0%).

Alkoholsete jookide hinnad tõusid möödunud aastal kõige rohkem Kreekas (11,8%) ja langesid enim Iirimaa (–8,2%). Tubakatoodete hinnad tõusid keskmisest (8,6%) palju rohkem Rumeenias (41,3%), Leedus (26,2%) ja Bulgaarias (32,8%). Samades riikides oli tubakatoodete hinna tõus suurim ka 2009. aastal.

Elekter, gaas, soojusenergia ja küte kokku kallinesid EL-is aastaga keskmiselt 2,0%. Kõige suurem oli hinnatõus Maltal (29,1%), järgnesid Küpros (21,5%) ja Kreeka (20,6%). Suurimad hinnalangused olid Hollandis (–7,9%) ja Slovakkias (–3,3%). Soojusenergia 2010. aasta keskmine hinnalangus EL-is oli 2009. aastaga võrreldes –2,6%. Teistest oli pikalt ees Sloveenia, kus soojusenergia oli

varasema aastaga võrreldes 17,4% kallim. Suurimad hinnalangused olid Ungaris (–12,2%) ning Saksamaal (–8,4%).

Kui 2009. aastal langesid mootorikütuste hinnad EL-is keskmiselt 11,7%, siis 2010. aastal toimus varasema aasta keskmisega võrreldes suur hinnatõus – keskmiselt 14,5%. Hinnad tõusid kõikides EL-i riikides, enim aga Kreekas (40,0%), kellele järgnesid Ungari (20,5%) ja Eesti (20,1%). Hinnatõus oli väikseim Rootsis (7,7%) ja Slovakkias (8,2%).

Euroala tarbijahindade harmoneeritud indeks tõusis aastaga vaid 1,6%.

PRICES

Eveli Šokman

Overview

By 2010 the price indices of Estonia had turned upward. The import price index had an especially fast increase of 9.1% compared to 2009. Since the second half of 2009 the producer price index of industrial output has been constantly increasing and achieved the price increase of 3.3% by 2010. Thereby, the average price increase had the greatest effect on manufacturing (3.6%). Price changes remained more modest in energy supply and mining (1.8% and –0.9%, respectively).

The shift upward of the import price index and the producer price index of industrial output creates preconditions for the price changes of consumer goods and services in the same direction. The annual average change of the consumer price index in 2010 compared to the average of 2009 was 3.0%. In 2010 the consumer price index was mainly influenced by changes in the prices of food, motor fuel, electricity, heat energy and fuel products. At the beginning of 2010, the consumer price index was also influenced by the increase in excise duty rates.

After May 2008 the trend of the index of food and non-alcoholic beverages was mainly falling, alternating with relatively stable periods until November 2009, when the index started to increase again and achieved the rate of change 3.0% in 2010. In 2009, the prices of dairy products fell for 10 consecutive months. Starting from that time, the prices of dairy products have again been moving upwards and the average increase in 2010 was 6.4%. Regarding food products, the prices of fresh vegetables and coffee grew the most (40.4% and 15.9%, respectively). Regardless of the price increases at the end of the year, such food products as flour and sugar were cheaper (12.4% and 8.6%, respectively) in 2010 than in 2009 on average.

In 2010 the prices of motor fuel increased 20.1% compared to the average of the previous year. In 2009 the prices of motor fuel decreased 13.4%.

The prices of electricity, gas, heat energy and other fuels increased on average 6.9% in 2010. At the same time the price increase of fuel oil was 35%.

In 2010 the decrease of the construction price index was 2.8%. Labour force (–5.8%), the use of building machines (–0.6%) as well as building materials (–1.7%) continued to cheapen. The falling trend of the construction price index is mostly related to the decrease in the construction volumes of construction enterprises by 10% in Estonia in 2010. The first signs indicating a turn upwards of the construction price index were detected in the 4th quarter of 2010 when the index increased 0.6% compared to the third quarter of the same year.

On the basis of the harmonized index of consumer prices, which is calculated in the whole European Union (EU) by uniform rules, according to Eurostat, the annual average price increase in the EU-27 was 2.1% in 2010, incl. 2.7% in Estonia. The price increase was the largest in Romania (6.1%), followed by Greece (4.7%), Hungary (4.7%) and the United Kingdom (3.3%). The annual price decrease was the biggest in Ireland (–1.6%) and Latvia (–1.2%).

In 2010 the annual average growth in food prices of the EU was 1.1%. The increase of food prices was the biggest in the United Kingdom (3.0%) and Hungary (3.0%). In Estonia and Poland the prices of food increased in the same magnitude (2.7%). The price increase of fresh vegetables was the fastest in Estonia (21.7%), followed by Slovakia (18.8%), the Czech Republic (18.2%) and Hungary (18.1%). Last year, the prices of food products dropped the most in Ireland (-4.6%) and Finland (-4.0%).

The prices of alcoholic beverages increased the most in Greece (11.8%) and decreased the most in Ireland (-8.2%) last year. The prices of tobacco products increased much more than the average (8.6%) in Romania (41.3%), Lithuania (26.2%) and Bulgaria (32.8%). In the same countries, the price increase of tobacco products was the largest also in 2009.

The prices of electricity, gas, heat energy and other fuels as a whole increased on average 2.0% per year in the EU. The price increase was the largest in Malta (29.1%), followed by Cyprus (21.5%) and Greece (20.6%). The biggest price decreases were recorded in the Netherlands (-7.9%) and Slovakia (-3.3%). In 2010 compared to 2009, the annual average price decrease of heat energy was -2.6% in the EU. The price of heat energy increased the most in Slovenia where the rise was 17.4% compared to the previous year. The biggest price decreases were observed in Hungary (-12.2%) and Germany (-8.4%).

As in 2009 the average drop in the prices of motor fuel was 11.7% in the EU, then in 2010 compared to the annual average of the previous year a big price increase took place – on average 14.5%. The price increase took place in all of the EU countries and was the biggest in Greece (40.0%), followed by Hungary (20.5%) and Estonia (20.1%). The price decrease was the smallest in Sweden (7.7%) and Slovakia (8.2%).

The annual growth of the harmonized index of consumer prices in the euro zone was only 1.6%.

Tabel 1. Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2006–2010

Table 1. Price indices, change over previous year, 2006–2010

(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Tarbijahinnaindeks	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	Consumer price index
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	4,5	8,3	7,1	-0,5	3,3	Producer price index of industrial output
Ehitushinnaindeks	10,3	12,7	3,4	-8,5	-2,8	Construction price index
Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeks	11,0	12,8	4,0	-8,1	-2,8	Repair and reconstruction work price index
Ekspordihinnaindeks	3,9	7,5	4,2	-3,7	6,0	Export price index
Impordihinnaindeks	4,1	3,4	5,8	-5,4	9,1	Import price index

Tabel 2. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagrupi järgi, 2006–2010
Table 2. Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2006–2010
 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Toit ja alkoholita joogid	5,1	9,3	14,2	−4,0	3,0	Food and non-alcoholic beverages
Alkohoolsed joogid ja tubakatooted	3,4	4,1	15,9	10,7	4,5	Alcoholic beverages and tobacco
Riietus ja jalatsid	2,6	3,6	3,8	0,8	2,5	Clothing and footwear
Eluase	10,4	14,6	15,8	1,0	2,9	Housing
Majapidamine	2,1	3,5	4,4	2,5	−1,1	Household goods
Tervishoid	2,5	7,9	7,6	4,2	0,8	Health
Transport	4,4	2,7	11,1	−6,5	7,1	Transport
Side	−5,3	−1,2	−0,9	−0,2	3,7	Communication
Vaba aeg	4,2	3,3	2,4	−0,2	−0,6	Recreation, entertainment
Haridus ja lasteasutused	3,5	5,4	8,5	4,7	1,7	Education
Söömine väljaspool kodu, majutus	4,4	10,1	13,3	0,5	−1,0	Hotels, cafés, restaurants
Mitmesugused kaubad ja teenused	4,1	4,7	8,9	7,6	1,5	Miscellaneous goods and services
KOKKU	4,4	6,6	10,4	−0,1	3,0	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2006–2010^a
Table 3. Producer price index of industrial output, change over previous year, 2006–2010^a
 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Energeetika	1,9	7,3	19,4	15,5	1,8	Energy supply
Mäetööstus	5,5	6,7	11,7	9,4	−0,9	Mining
Töötlev tööstus	4,7	8,4	6,0	−2,3	3,6	Manufacturing
KOKKU	4,5	8,3	7,1	−0,5	3,3	TOTAL

^a 2009. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2009 have been revised.

Tabel 4. Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2006–2010

Table 4. Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2006–2010
 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Töäjõud	19,3	20,8	4,4	−15,7	−5,3	Labour force
Ehitusmasinad	8,3	7,1	3,6	−0,7	1,4	Building machines
Ehitusmaterjal	6,5	8,8	3,8	−4,3	−2,0	Building materials
KOKKU	11,0	12,8	4,0	−8,1	−2,8	TOTAL

Tabel 5. Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2006–2010

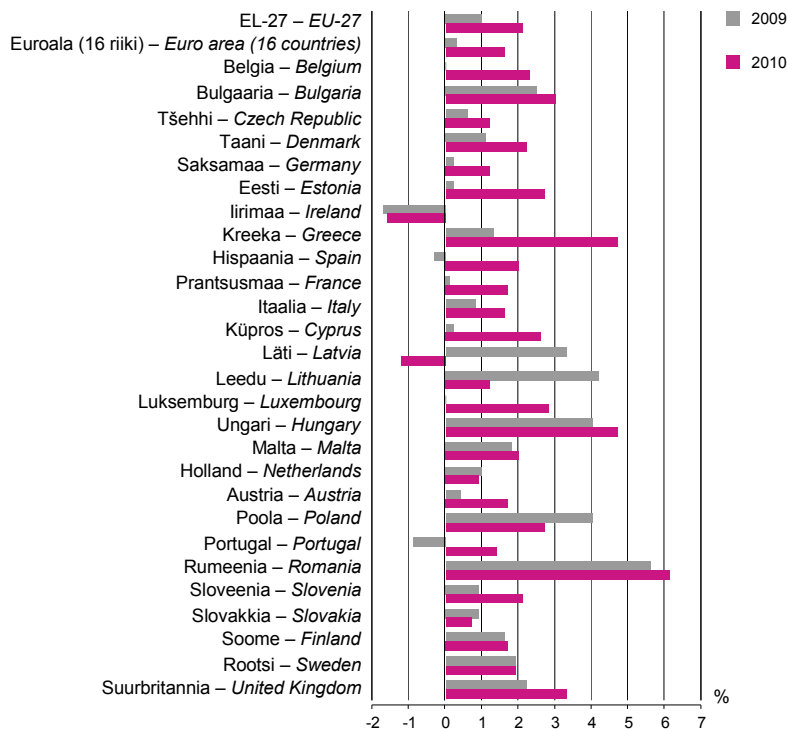
Table 5. Construction price index, change over previous year, 2006–2010

(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Koondindeks	10,3	12,7	3,4	-8,5	-2,8	Overall index
töõjõud	18,7	22,1	4,1	-15,9	-5,8	labour force
ehitusmasinad	10,4	8,6	5,5	-3,8	-0,6	building machines
ehitusmaterjal	6,1	8,3	3,0	-5,5	-1,7	building materials
Eramuindeks	10,4	12,9	3,9	-8,2	-2,3	Detached house index
töõjõud	18,9	21,5	4,0	-16,4	-5,2	labour force
ehitusmasinad	9,9	9,7	5,3	-3,3	0,1	building machines
ehitusmaterjal	6,0	8,5	3,8	-4,6	-1,3	building materials
Korralamuindeks	10,5	12,6	3,4	-8,5	-2,8	Apartment building index
töõjõud	19,0	21,8	4,1	-15,8	-5,8	labour force
ehitusmasinad	9,9	8,0	5,9	-4,4	-0,6	building machines
ehitusmaterjal	6,1	8,2	2,9	-5,6	-1,7	building materials
Tööstushooneindeks	10,4	13,0	3,7	-8,1	-2,6	Industrial building index
töõjõud	18,5	22,8	4,6	-15,5	-5,9	labour force
ehitusmasinad	10,1	9,6	6,2	-3,9	-0,4	building machines
ehitusmaterjal	6,3	8,2	3,1	-5,1	-1,5	building materials
Ametihooneindeks	10,2	12,6	3,1	-8,8	-3,0	Office building index
töõjõud	18,5	22,1	3,7	-16,2	-5,8	labour force
ehitusmasinad	11,1	7,9	4,9	-3,6	-0,8	building machines
ehitusmaterjal	6,0	8,2	2,7	-5,9	-2,0	building materials

Joonis 1. Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aasta keskmine muutus Euroopa Liidus, 2009, 2010

Figure 1. Change in the annual average harmonized index of consumer prices in the European Union, 2009, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast. 2010. aastal olid tarbijahinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks 2009. aasta detsembri hinnad. Arvutused tehti baasil detsember 2009 = 100. Kaalusüsteem vastas elanikkonna 2009. aasta keskmisele kulutuste struktuurile. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on 2009. aasta detsember. Kulutuste rühmitamise aluseks on rahvusvaheline klassifikaator COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti linnas. Vaatlusperiood on nädal, kuhu jääb 15. kuupäev.

Tarbijahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu viiendal tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2002. aastast. 2010. aastal olid tootjahinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks 2009. aasta detsembri hinnad. Kaalusüsteem vastas ettevõtete 2008. aasta tööstustoodangu müügistruktuurile. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tootjahinnaindeksi avaldamist baasil 2005 = 100. Ühendav kuu on 2009. aasta detsember.

Tootjahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Ehitushinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu on ajakohastatud alates 2007. aastast. Indeksi arvutamisel kaasatakse neli ehitisgruppi – eramud, korruselamud, tööstus- ja ametihooned. Otsekuludes arvestatavad ressursid jaotatakse kolme põhirühki: tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitushinnaindeksiga väljendatakse ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Alates 2007. aasta esimesest kvartalist vastab ehitushinnaindeksi arvutamisel kasutatav ehitusplatsi otsekulude struktuur 2005. aasta kulude struktuurile ja ehitushinnaindeksis arvesse võetavate ehitisgruppide osatähtsus 2005. aastal kasutusse lubatud pindade osatähtsusele. Indeks arvestamata jäetud ehitiste maht on liidetud olemasolevatele ehitistele, arvestades konstruktsiooni eripära.

Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil 1994 = 100. Ühendav kuu on 2006. aasta detsember.

Hinnainfo kogutakse valikuuringuga, mis hõlmab ehitus- ja hulgimüügifirmasid ning kümne linna jaemüügiettevõtteid.

Ehitushinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksit on ajakohastatud analoogiliselt ehitushinnaindeksiga.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Ekspordihinnaindeksit arvutatakse alates 1994. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt ekspordijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta ekspordi mahtusid.

Ekspordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Impordihinnaindeksit arvutatakse alates 1998. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt importijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta impordi mahtusid.

Impordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Methodology

Since 2001 Statistics Estonia has updated every year the weights system of the consumer price index and the base prices for calculation. In 2010 the base prices for the calculation of the consumer price index were the December prices of the year 2009. The calculations were made on the base December 2009 = 100. The weights system corresponded to the average expenditure structure of the population in the year 2009. To ensure the comparison with the previous periods, the consumer price index was continued to be published on the base 1997 = 100. December 2009 is the linking month. The breakdown into the groups of consumption is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The prices of goods and services are registered in ten Estonian cities every month. The observation period is the week including the 15th day of the month.

The consumer price index is published monthly on the 5th working day of the month following the end of the reference month.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

Since 2002 Statistics Estonia has updated every year the weights system of the producer price index of industrial output and the base prices for calculation. In 2010 the base prices for the calculation of the producer price index were the December prices of the year 2009. The weights system corresponded to the industrial sales structure of enterprises in the year 2008. To ensure the comparison with previous periods, the producer price index was continued to be published on the base 2005 = 100. December 2009 is the linking month.

The producer price index of the industrial output is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The weights system of the construction price index and base prices for calculation have been updated since 2007. The calculation of the construction price index covers four groups of buildings – detached houses, apartment buildings, industrial buildings and office buildings. Basic inputs are divided into three main groups: labour force, building materials and building machines.

The construction price index expresses the change in the cost of construction taking into consideration the price changes of basic inputs. Starting from the 1st quarter of 2007, the structure of direct expenses at the building site, used in calculating the construction price index, corresponds to the structure of expenses of the year 2005 and the proportions of groups of buildings taken into account in the construction price index correspond to the proportion of buildings completed in 2005. The volume of buildings, which has not been taken into account in the index, has been added to the existing buildings taking into consideration the specific character of the construction.

To ensure the comparison with previous periods, the construction price index was continued to be published on the base 1994 = 100. December 2006 is the linking month.

Price information is collected by a sample survey, which includes the Estonian construction and wholesale enterprises and retail trade enterprises of ten cities.

The construction price index is published quarterly on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The repair and reconstruction work price index has been updated similarly to the construction price index.

The repair and reconstruction work price index is published quarterly on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The export price index has been calculated since 1994. The base prices for calculating the index in the given year are the prices of December last year. The price data are collected directly from main exporters. The weight structure of the export price index is based on the value of exports of the year t-2.

The export price index is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The import price index has been calculated since 1998. The base prices in calculating the index in the given year are the prices of December last year. The price data are collected directly from main importers. The weight structure of the import price index is based on the value of imports of the year t-2.

The import price index is published monthly on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

RAHVAMAJANDUSE ARVEPIDAMINE

Tõnu Mertsina

Ülevaade

2010. aastat iseloomustab sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvu järkjärguline taastumine.

Möödunud aastal oli Eesti SKP jooksevhindades 14,5 miljardit eurot. Pärast 2009. aasta kiiret kahanemist kasvas SKP 2010. aastal hinnamuutuse mõju arvestades 3,1%. Euroopa Liidu (EL) keskmisest (1,8%) oli Eesti SKP kasv kiirem.

Suurima panuse Eesti SKP kasvu andis töötlev tööstus. Töötleva tööstuse lisandväärtus suurenes peamiselt tugeva ekspordi toel. SKP kasvule avaldas suurt mõju ka elektrienergia-, gaasi- ja veevarustuse ning finantsvahenduse tegevusala lisandväärtuse kasv. Energiatoodang suurenes peamiselt tootmise elavnemisest tingitud suurema energianõudluse ja elektri ekspordi kasvu koosmõjul. Finantsvahenduse lisandväärtus kasvas põhiliselt pankade teenustasutlute ja netointressitulu kasvu mõjul. SKP kasvu pidurdas ehituse ja valdavalt turuvälise toodanguga tegevusalade (avalik haldus ja riigikaitse, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne) lisandväärtuse ja netotootemaksude vähenemine. Enim vähenes lisandväärtus ehituses. Ehitustegevuse langus oli tingitud eelkõige elamuehitusmahtude vähenemisest kohalikul ehitusturul. Turuväliste tegevusalade lisandväärtuse kahanemine tulenes peamiselt valitsemissektori kulude kokkuhoiust.

Tööjõu tootlikkus nii hõivatute kui ka töötatud tunni kohta suurenes. SKP kasvas 2010. aastal hoolimata hõivatute ja töötatud tundide arvu vähenemisest. Sellega suurenes tööjõu tootlikkus nii hõivatute kui ka töötatud tunni kohta varasema aastaga võrreldes vastavalt 8% ja 6%. Tööjõu tootlikkuse kasv oli Eestis kiirem kui EL-is keskmiselt, kus tööjõu tootlikkus nii hõivatute kui ka töötatud tunni kohta kasvas 2%. Siiski, ostujõu pariteedi järgi arvestatuna oli tööjõu tootlikkus Eestis vaid kaks kolmandikku EL-i keskmisest. Tööjõu tootlikkuse kasvuga paranes Eestis 2010. aastal SKP loomise efektiivsus.

Hoolimata majanduskasvu järkjärgulisest taastumisest tõusis töötuse määr 17%-ni. See hoidis tagasi palgatõusu ja nõrga sisenõudluse kaudu ka tarbijahindade kiiremat kasvu. Esialgsetel andmetel kasvasid palgad 2010. aastal vaid ligikaudu 1%. Töötajatele makstud hüvitiste kogusumma vähenes 2009. aastaga võrreldes 5%. Et samal ajal SKP kasvas, vähenes töötajatele makstud hüvitiste osatähtsus SKP-s mullu 47%-ni. Seetõttu vähenes ka tööjõu ühikukulu, mis tähendab, et ühe ühiku SKP loomiseks kulutati töötajatele vähem kui 2009. aastal. Üldjuhul on tööjõu ühikukulu ja hinnatõus tugevasti seotud, s.t mida aeglasem on tööjõu ühikukulu kasv või mida rohkem see kahaneb, seda väiksem on vajadus hindu tõsta, ja vastupidi.

Koos majanduskasvu taastumisega suurenes ka tarbijahindade tõus 2010. aastal 3%-ni (veel 2009. aastal tarbijahinnad langesid). Suurimat mõju avaldas mootorikütuse, elektri, soojusenergia, kütte ning toidu ja alkoholi jookide hindade kasv. Avatud turu tingimustes, kus tootmises kasutatakse palju imporditud sisendit ja meie välispartnerite hinnatase on Eesti omast keskmiselt kõrgem, mõjutas hindade tõusu impordihinnaindeksi kiire kasv (9%). 2009. aastal olid imporditud kaupade ja teenuste hinnad languses. Samuti mõjutas tarbijahindade kasvu välisturgudel nõudluse suurenemise tõttu kiiresti kasvanud (6%) ekspordihinnaindeks. Nii sisse- kui ka väljaveetavate kaupade ja teenuste hindade kasvu mõjul tõusis töötleva tööstuse toodangu tootjahinnaindeks 3,7%. SKP deflaator kasvas 2010. aastal 1,5%. SKP deflaatori väiksem kasv võrreldes 2009. aastaga tulenes peamiselt valitsemissektori ja netotootemaksude deflaatori vähenemisest.

Kaupade ja teenuste eksport ja import kasvasid kiiresti. Välisnõudluse paranemise toel suurenes kaupade ja teenuste eksport hinnamõjusid arvestades 22%, sh kaupade eksport 33%. Teenuste eksport kasvas tagasihoidlikult. Kaupade ekspordi kasvule avaldas suurimat mõju raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ning -aparatuuri väljaveo kiire kasv. EL-is keskmiselt kasvas kaupade ja teenuste eksport 2010. aastal 11%. Kaupade ja teenuste import kokku kasvas 21%, sh kaupade import 25%. Kaupade impordi kasvu mõjutas samuti kõige enam raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ning ka kaevandustoodete sisseveo suurenemine. EL-is keskmiselt kasvas kaupade

ja teenuste import 9%. Võrreldes 2009. aastaga Eesti väliskaubanduse tasakaal mullu paranes. Netoekspordi ehk kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi saldo suhe SKP-sse oli 6,7%, mis on aastaarvestuses viimase 16 aasta parim näitaja.

2010. aasta keskpaigas hakkas kasvama ka sisemajanduse nõudlus. Siiski, aasta kokkuvõttes kasvas sisemajanduse nõudlus vaid marginaalselt varude suurenemise mõjul. Lõpptarbimiskulutused ja kapitali kogumahutus põhivarasse aasta kokkuvõttes küll vähenesid, kuid aasta teisel poolel paranesid ka need näitajad. Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused vähenesid 2% peamiselt toidukaupadele ja alkoholita jookidele ning vaba aja ja kultuurikaupadele ning -teenuste tehtud kulutuste kahanemise tõttu. Kapitali kogumahutus põhivarasse vähenes 9% mõjutatuna enim sellest, et nii ettevõtted kui ka valitsemissektor investeerisid oluliselt vähem hoonetesse ja rajatistesse. Samal ajal aga suurenesid ettevõtete sektori investeeringud masinatesse ja seadmetesse. Kapitali kogumahutus põhivarasse vähenes 2010. aastal 9% ehk aeglasemalt kui aasta varem (2009. aastal vähenes 33%). EL-is keskmiselt vähenes kapitali kogumahutus põhivarasse mullu 0,7%. Sisemajanduse nõudluse osatähtsus SKP-s oli 90% (toodetud SKP oli lõpptarbimiskulutuste, investeeringute ja varude kogusummast suurem), olles viimase 16 aasta väikseim. EL-i keskmine vastav näitaja oli 2010. aastal 99%.

Kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus oli viimase 16 aasta suurim. 2010. aasta kogurahvatulu oli esialgsel andmetel 13,9 miljardit eurot ja selle osatähtsus SKP-s 96% (2009. aastal 98%). Mitteresidentidele makstud esmased tulud olid ligikaudu 652 miljoni euro võrra suuremad kui mitteresidentidelt saadud esmased tulud. Koos kogurahvatulu kasvuga suurenes 2010. aastal ka kasutatav kogutulu. Samal ajal jäi kasutatava kogutulu osatähtsus kogurahvatulus 2009. aastaga samale tasemele (101%). Kasutatava kogutulu ja lõpptarbimiskulutuste vahe on kogumajanduse kogusääst. Et samal ajal lõpptarbimiskulutuste vähenemisega kasutatav kogutulu kasvas, suurenes 2010. aastal ka kogusääst, mis oli 27% kasutatavast kogutulust. Kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus oli viimase 16 aasta suurim. Kui kogumajanduse kasutatavas tulusse annab kõige suurema panuse kodumajapidamiste sektor, siis suurim sääst tekib ettevõtete sektoris.

Möödunud aastal oli Eesti aastaarvestuses välismaailma suhtes netolaenuandja. Sisemajanduse investeeringuid finantseeritakse peamiselt kogumajanduse säästude ja välismaailmalt saadud kapitalisiiretega. Kui säästud ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded on investeeringutest suuremad, on riik netolaenuandja, aga kui peale säästude ja teistelt riikidelt saadud kapitalisiirete tuleb välismaailmalt võlgu võtta, on riik netolaenuvõtja. Et aga välismaailmalt saadud kapitalisiirded (nt EL-i tõukefondidest saadud raha) vähenesid ja kapitali kogumahutus (põhivarainvesteeringute ja müügi vahe ning varud) samal ajal kasvas, vähenes Eesti netolaenuandmine mõnevõrra (2009. aasta 8%-st kasutatavast kogutulust 7%-ni 2010. aastal). Eesti on välismaailma suhtes netolaenuandja olnud alates 2009. aastast.

NATIONAL ACCOUNTS

Tõnu Mertsina

Overview

The year 2010 is characterized by a gradual recovery of the growth in the gross domestic product (GDP). Last year, the GDP in Estonia was 14.5 billion euros at current prices. After a fast decrease in 2009, the GDP grew by 3.1% in real terms in 2010. The growth of Estonian GDP was faster than that of the European Union (EU) on average (1.8%).

Manufacturing had the biggest contribution to the GDP growth in Estonia. The growth in the value added of manufacturing was supported by vigorous exports. In addition, the growth in the value added of the economic activities 'electricity, gas and water supply' and 'financial intermediation' had a considerable impact on the GDP growth as well. The increase in energy production was mainly caused by a growing demand for energy induced by more active manufacturing as well as by the growth in the exports of electricity. The growth in the value added of financial intermediation was above all influenced by a growth in the income gained by banks from service fees and net interest income. The GDP growth was hindered by the decrease in the value added and net taxes on products of construction and of the activities with predominantly non-market production (public administration and defense, education, health and social work). The value added decreased the most in construction. The decline in construction was mainly caused by the decreased volumes in dwelling construction on the domestic construction market. The decrease in the value added of the economic activities with non-market production was mainly caused by the cost-saving of the general government sector.

Labour productivity per employee and per hour worked increased. In 2010 the GDP increased in spite of the decrease in employment and in the number of hours worked. This resulted in a growth in labour productivity per employed person and per hour worked by 8% and 6% respectively compared to the previous year. In Estonia the growth in labour productivity was faster than on average in the EU, where the labour productivity per employee and per hour worked increased by 2%. Labour productivity in Estonia by Purchasing Power Parity still comprised only two thirds of the EU average. Thus, efficiency of the creation of the GDP improved in 2010 in line with the increase in labour productivity.

In spite of the gradual recovery of the economic growth, the unemployment rate increased to 17%. This inhibited the increase in salaries and, through a weak domestic demand, restrained a faster growth in consumer prices. According to preliminary data, wages and salaries grew by approximately only 1% in 2010. The total compensation paid to employees decreased by 5% compared to 2009. In conjunction with the increase in the GDP, the share of the compensation paid to employees in the GDP decreased down to 47% in 2010. Hence, the unit labour cost decreased, i.e. less was spent on labour for the creation of a unit of the GDP than in 2009. In general, there is a strong correlation between the unit labour cost and price increase, i.e. the slower the unit labour cost growth is or the more it decreases, the smaller is the pressure on price increase and vice versa.

Together with the recovery of the economic growth, consumer prices increased by 3% in 2010 (in 2009, consumer prices still decreased). Increase in the prices of fuel, electricity, heating, food and non-alcoholic beverages had the biggest impact on consumer prices. In the open market conditions, where a lot of imported inputs are used in production and where the price level of our foreign trade partners is on average higher than that of Estonia, the price increase was considerably influenced by a rapid increase of the import price index (9%). In 2009 the prices of imported goods and services still showed a declining trend. Due to the growth in the foreign demand, the increase in consumer prices was influenced by a rapid increase of the export price index (6%). In conjunction with the growing prices of imported and exported goods and services, the producer price index of manufacturing grew by 3.7%. The GDP deflator grew by 1.5% in 2010. The smaller growth of the GDP deflator compared to that of 2009 was caused mainly by the decrease in the deflator of the general government sector and that of the net taxes on products.

Exports and imports of goods and services grew fast. Being supported by the improving external demand, exports of goods and services increased by 22% in real terms, incl. exports of goods by 33%. Increase in the exports of services was modest. A rapid growth in the exports of radio, TV and communication equipment contributed the most to the growth in the exports of goods. In the EU on average, the exports of goods and services grew by 11% in 2010. Imports of goods and services as a whole grew by 21%, incl. imports of goods by 25%. Increasing imports of radio, TV and communication equipment and mining products contributed the most to the growth in the imports of goods and services. In the EU on average, the imports of goods and services grew by 9%. In 2010 compared to 2009, the external trade balance of goods and services improved in Estonia. The share of net exports, i.e. the difference between exports and imports of goods and services, in the GDP was 6.7%, which is the best annual figure of the last 16 years.

The domestic demand began to grow in the mid-2010. However, the annual growth of the domestic demand was only marginal and was contributed merely by the increase in inventories. Final consumption expenditures and gross fixed capital formation decreased annually, but both indicators manifested improvement in the second half of the year. Household final consumption expenditures decreased by 2%, contributed mainly by the decrease in the expenditures on food and non-alcoholic drinks and in the expenditures on the goods and services of recreation and culture. Gross fixed capital formation decreased by 9% influenced mainly by a substantial decrease in investments in buildings and structures by non-financial corporations and general government. At the same time, non-financial corporations increased their investments in machinery and equipment. In 2010, the gross fixed capital formation decreased by 9% or slower than a year earlier (in 2009 the decrease was 33%). In the EU on average, the gross fixed capital formation decreased by 0.7% last year. The share of domestic demand in the GDP was 90% (i.e. the total of the domestic final consumption expenditures, gross fixed capital formation and change of inventories was all in all smaller than the GDP by output method) being the lowest of the last 16 years. The EU average of the respective indicator was 99% in 2010.

The share of gross saving in disposable income was the largest of the last 16 years. In 2010, the gross national income (GNI) was 13.9 billion euros in 2010 accounting for 96% of the GDP (98% in 2009). Primary income payable to the rest of the world was by approximately 652 million euros bigger than the primary income receivable from the rest of the world. Together with the increase in the gross national income, the gross disposable income also increased in 2010. At the same time, the share of the gross disposable income in the gross national income remained on the 2009 level (101%). Gross saving is the difference between the gross disposable income and final consumption expenditures. Since final consumption expenditures decreased in conjunction with the increase in the gross disposable income, gross saving also increased in 2010, accounting for 27% of the gross disposable income. The share of gross saving in the gross disposable income was the largest of the last 16 years. Since the households' sector contributes the most to the gross disposable income of the total economy, thus the largest saving is generated by the business sector.

Last year, Estonia was a net lender to the rest of the world in annual terms. Savings of the total economy together with the capital transfers receivable from the rest of the world form the main source for financing domestic investments. If savings and capital transfers receivable from the rest of the world are bigger than domestic investments, the country is a net lender and, vice versa, if the country has to borrow from the rest of the world in addition to the savings and capital transfers receivable from the rest of the world, the country is a net borrower. Since capital transfers from the rest of the world (e.g. financial means received from the EU structural funding) decreased and gross capital formation (sum of gross fixed capital formation and inventories) increased, the share of net lending in gross disposable income somewhat decreased in Estonia (from 8% in 2009 to 7% in 2010). Estonia has been a net lender to the rest of the world since 2009.

Tabel 1. Sisemajanduse koguprodukt (SKP) institutsionaalse sektori järgi, 2006–2010*Table 1. Gross domestic product (GDP) by institutional sector, 2006–2010*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kaupu tootvad ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted	8 470,8	9 885,9	10 028,4	8 058,1	8 761,8	Non-financial corporations
Finantsinstitutsioonid	464,2	577,2	605,0	409,5	469,8	Financial corporations
Valitsemissektor	1 442,6	1 764,9	2 099,5	2 064,5	2 018,3	General government
Kodumajapidamised	1 301,1	1 516,8	1 468,1	1 319,7	1 326,3	Households
Kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid	82,6	99,2	114,2	116,7	115,7	Non-profit institutions serving households
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	11 761,3	13 844,0	14 315,2	11 968,5	12 691,8	VALUE ADDED TOTAL
Netotootemaksud	1 629,5	1 983,5	1 791,5	1 892,3	1 809,1	Net taxes on products
SKP turuhindades	13 390,8	15 827,5	16 106,7	13 860,8	14 500,9	GDP at market prices

Tabel 2. SKP tegevusala^a järgi, 2006–2010*Table 2. GDP by economic activity^a, 2006–2010*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Põllumajandus ja jahindus	239,4	297,9	232,8	178,1	249,2	Agriculture and hunting
Metsamajandus	111,6	122,7	137,6	100,8	155,8	Forestry
Kalapüük	19,8	18,9	25,7	30,5	36,4	Fishing
Mäetööstus	113,1	144,1	151,2	155,0	173,6	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	2 002,8	2 315,8	2 341,2	1 713,7	2 126,1	Manufacturing
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	358,9	406,0	439,3	464,7	580,0	Electricity, gas and water supply
Ehitus	1 023,3	1 309,8	1 242,9	832,4	722,9	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinat remont	1 708,3	1 965,5	1 883,4	1 542,5	1 575,9	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.
Hotellid ja restoranid	197,9	223,9	228,5	173,6	172,8	Hotels and restaurants
Veendus, laondus ja side	1 309,0	1 434,8	1 492,7	1 321,5	1 451,1	Transport, storage and communication
Finantsvahendus	466,7	581,2	607,7	412,6	472,7	Financial intermediation
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	2 366,6	2 789,9	2 940,2	2 557,5	2 551,4	Real estate, renting and business activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	607,1	764,4	912,7	922,9	903,7	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	497,8	581,8	685,4	650,9	634,3	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	352,7	443,9	529,0	504,3	481,2	Health and social work
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isiku-teenindus	386,4	443,5	464,8	407,5	404,8	Other community, social and personal service activities
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	11 761,3	13 844,0	14 315,2	11 968,5	12 691,8	VALUE ADDED TOTAL
Netotootemaksud	1 629,5	1 983,5	1 791,5	1 892,3	1 809,1	Net taxes on products
SKP turuhindades	13 390,8	15 827,5	16 106,7	13 860,8	14 500,9	GDP at market prices

^a EMTAK 2003 järgi.^a According to EMTAK 2003.

Tabel 3. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala^a järgi (aheldamise meetodil, referentsaasta 2000), 2006–2010

Table 3. Change in GDP compared to previous year by economic activity^a (chain-linked, reference year 2000), 2006–2010
(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Põllumajandus ja jahindus	-2,7	13,3	-1,4	3,0	1,6	<i>Agriculture and hunting</i>
Metsamajandus	-4,1	-21,3	11,9	10,6	21,7	<i>Forestry</i>
Kalapüük	-5,4	-6,1	32,9	11,4	5,6	<i>Fishing</i>
Mäetööstus	8,0	13,2	-7,8	-10,0	11,9	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	12,4	3,5	-3,9	-25,3	20,7	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	5,6	8,9	-11,4	-5,3	11,5	<i>Electricity, gas and water supply</i>
Ehitus	19,6	14,0	-7,8	-29,7	-10,1	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinat remont	11,8	11,3	-11,5	-19,1	0,4	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.</i>
Hotellid ja restoranid	11,1	4,7	-4,6	-23,3	2,0	<i>Hotels and restaurants</i>
Veondus, laondus ja side	12,1	8,3	-10,6	-15,3	1,0	<i>Transport, storage and communication</i>
Finantsvahendus	34,6	20,0	-2,4	-31,4	10,9	<i>Financial intermediation</i>
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	4,0	2,6	0,3	-7,3	1,3	<i>Real estate, renting and business activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1,4	2,8	7,2	1,3	-0,7	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	3,7	1,2	1,5	-2,8	-1,9	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	11,4	5,5	-0,9	-2,3	-3,0	<i>Health and social work</i>
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	10,9	1,3	-5,6	-14,4	-0,2	<i>Other community, social and personal service activities</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	10,0	6,6	-4,3	-14,7	3,6	<i>VALUE ADDED TOTAL</i>
Netotootemaksud	15,1	9,0	-10,5	-7,2	-0,2	<i>Net taxes on products</i>
SKP turuhindades	10,6	6,9	-5,1	-13,9	3,1	<i>GDP at market prices</i>

^a EMTAK 2003 järgi.

^a According to EMTAK 2003.

Joonis 1. Kogusäästu ja netolaenuandmise/-võtmise suhe kasutatavasse kogutulusse, 2006–2010

Figure 1. The ratio of gross saving and net lending / net borrowing to gross disposable income, 2006–2010

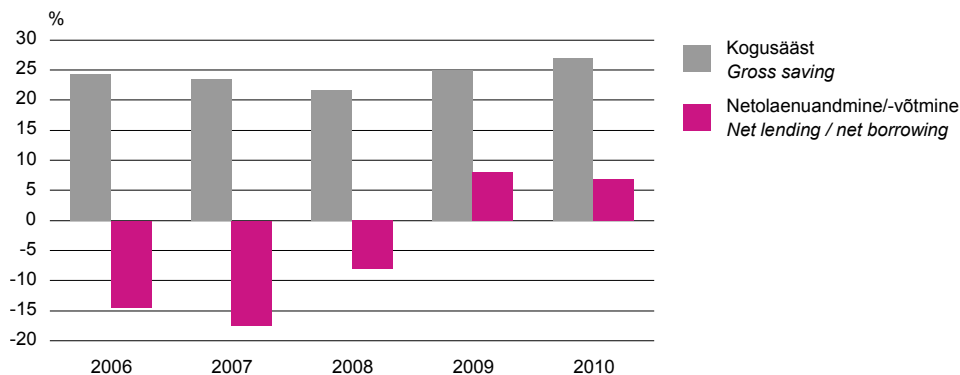

Tabel 4. SKP tarbimismeetodi järgi, 2006–2010

Table 4. GDP by expenditure approach, 2006–2010

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Eratarbimis-kulutused	7 254,1	8 469,6	8 689,9	6 992,7	7 000,3	Private consumption expenditure
Valitsemissektori lõpptarbimis-kulutused	2 168,7	2 643,3	3 133,3	3 048,7	2 987,4	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenin-davate kasumitaotluseta institutsioonide lõpp-tarbimiskulutused	157,9	183,5	206,9	198,9	196,6	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	4 819,3	5 454,8	4 612,4	2 987,1	2 703,1	Gross fixed capital formation and valuables
Varude muutus	362,5	819,2	136,2	-399,8	193,4	Change in inventories
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	14 762,6	17 570,4	16 778,8	12 827,6	13 080,9	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	9 735,1	10 695,2	11 514,9	8 962,8	11 349,4	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	6 791,8	7 417,3	7 922,2	5 757,7	7 929,3	goods
teenused	2 943,3	3 277,9	3 592,8	3 205,1	3 420,2	services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	11 107,0	12 366,0	12 180,1	8 115,7	10 380,6	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	9 109,9	10 135,3	9 889,0	6 303,0	8 300,3	goods
teenused	1 997,1	2 230,7	2 291,1	1 812,6	2 080,3	services
Statistiline vahe	0,0	-72,1	-6,9	186,1	451,1	Statistical discrepancy
SKP turuhindades	13 390,8	15 827,5	16 106,7	13 860,8	14 500,9	GDP at market prices

Tabel 5. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tarbimismeetodi järgi (aheldamise meetodil, referentsaasta 2000), 2006–2010

Table 5. Change in GDP compared to previous year by expenditure approach (chain-linked, reference year 2000), 2006–2010
(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Eratarbimis- kulutused	13,8	8,6	-5,6	-18,8	-1,9	Private consumption expenditure
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	3,9	3,9	3,8	0,0	-2,1	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumi- taotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	9,7	8,7	2,7	-3,6	-3,9	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	23,2	6,0	-15,0	-33,0	-9,1	Gross fixed capital formation and valuables
Varude muutus	Change in inventories
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	16,2	9,6	-10,6	-22,1	0,9	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	6,7	1,5	0,4	-18,7	21,7	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	7,1	1,0	1,4	-23,0	32,7	goods
teenused	5,9	2,5	-1,9	-9,0	1,8	services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	13,3	7,8	-7,0	-32,6	21,0	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	15,4	7,7	-7,5	-34,3	25,2	goods
teenused	4,5	8,5	-4,7	-25,5	6,5	services
SKP turuhindades	10,6	6,9	-5,1	-13,9	3,1	GDP at market prices

Tabel 6. SKP sissetulekumeetodi järgi, 2006–2010

Table 6. GDP by income approach, 2006–2010
(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Hüvitised töötajatele	5 937,4	7 368,5	8 247,3	7 148,0	6 780,6	Compensation of employees
palk	4 507,6	5 589,2	6 233,4	5 327,1	5 043,1	wages and salaries
töoandja sotsiaalmaksed	1 429,9	1 779,3	2 013,9	1 820,9	1 737,5	employers' social contributions
Põhivara kulum	1 629,2	1 919,2	2 094,5	2 173,2	2 224,1	Consumption of fixed capital
Tootmis- ja impordimaksud	1 811,8	2 170,3	2 003,4	2 105,1	2 038,2	Taxes on production and imports
Subsiidiumid (-)	188,3	219,0	254,1	252,1	336,4	Subsidies (-)
Tegevuse ülejääk ja segatulu	4 200,5	4 588,4	4 015,6	2 686,5	3 794,5	Operating surplus and mixed income
SKP turuhindades	13 390,8	15 827,5	16 106,7	13 860,8	14 500,9	GDP at market prices

Tabel 7. Kogumajanduse kasutatav tulu, sääst ja netolaenuandmine/võtmine, 2006–2010
Table 7. Disposable income, saving and net lending / net borrowing of total economy, 2006–2010
 (miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
SKP	13 390,8	15 827,5	16 106,7	13 860,8	14 500,9	GDP
Välismaailmalt saadud esmased tulud	915,0	1 273,1	1 254,6	785,4	861,1	Primary income receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud esmased tulud	1 615,0	2 365,4	2 123,8	1 107,8	1 512,7	Primary income payable to the rest of the world
Kogurahvatulu	12 690,7	14 735,2	15 237,5	13 538,4	13 849,3	Gross national income
Põhivara kulum	1 629,2	1 919,2	2 094,5	2 173,2	2 224,1	Consumption of fixed capital
Netorahvatulu	11 061,5	12 816,0	13 143,0	11 365,2	11 625,3	Net national income
Välismaailmalt saadud jooksvad siirded	231,1	290,2	335,3	307,1	341,3	Current transfers receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud jooksvad siirded	264,7	250,8	223,2	206,0	246,2	Current transfers payable to the rest of the world
Kasutatav kogutulu	12 657,1	14 774,7	15 349,6	13 639,5	13 944,4	Gross national disposable income
Kasutatav netotulu	11 027,9	12 855,5	13 255,1	11 466,3	11 720,4	Net national disposable income
Lõpptarbimis-kulutused	9 580,8	11 296,4	12 030,1	10 240,3	10 184,4	Final consumption expenditure
Kodumajapidamiste pensionifondide netoväärtuse muutuse korrigeerimine	163,8	271,3	267,5	104,1	36,5	Adjustment for the change in net equity of households in pension funds reserves
Kogusääst	3 076,3	3 478,3	3 319,5	3 399,2	3 760,0	Saving, gross
Netosääst	1 447,0	1 559,1	1 225,0	1 225,9	1 535,9	Saving, net
Välismaailmalt saadud kapitali-siirded	145,8	188,2	199,6	462,0	368,8	Capital transfers receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud kapitalisiirded	11,0	34,6	9,2	1,0	0,2	Capital transfers payable to the rest of the world
Kapitali kogumahutus põhivarasse	5 181,8	6 274,0	4 748,6	2 587,3	2 881,7	Gross capital formation
Mittetoodetud mittefinantsvara soetamine miinus realiseerimine	-146,0	-5,4	4,1	-0,6	-170,5	Acquisitions less disposals of non-financial non-produced assets
Netolaenuandmine (+) / netolaenuvõtmine (-)	-1 824,7	-2 564,6	-1 235,8	1 087,4	951,4	Net lending (+) / net borrowing (-)

Metoodika

Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi peamine eesmärk on hinnata majanduse arengut riigi majandusterritooriumil. Arvestuse põhiline näitaja on sisemajanduse koguprodukt (SKP, ingliskeelne lühend GDP), mis leitakse kolmel viisil:

- tootmismeetodil, mille aluseks on turutoodangu puhul toodangu ja vahetarbimise vahena leitud lisandväärtus; turuvälise toodangu puhul leitakse toodang kulude summana;
- tarbimismeetodil, kus aluseks on lõpptarbimine, investeeringud ja ekspordi-impordi saldo;
- sissetulekumeetodil, mille puhul SKP leitakse järgmiste komponentide summana: hüvitised töötajatele, põhivara kulum, tootmis- ja impordimaksud (neto), tegevuse ülejääk ja segatulu.

SKP arvutamisel võetakse arvesse ka varjatud majandustegevus. Statistikaamet arvestab vari-majandust kõikide institutsionaalsete sektorite (v.a valitsemissektori) ja tegevusalade järgi.

Tootmismeetodil arvatatud tegevusalade lisandväärtused ei sisalda netotootemakse. Need arvestatakse kogu rahvamajanduse ulatuses. Lisandväärtusele netotootemaksude lisamisel saadakse SKP turuhindades.

Kaupade ja teenustega tehtavad tehingud kirjendatakse rahvamajanduse arvepidamises üldjuhul tekkepõhiselt. Turutoodangu puhul ja enda lõpptarbeks tootmisel hinnatakse toodangut ja lisandväärtust alushindades ning vahetarbimist ostjahindades.

SKP-d arvestatakse selle kasutusala järgi jooksev- või eelmise aasta hindades. Selleks et võrrelda eri perioode, eelmise aasta hindades väärtused aheldatakse.

Kuni 2011. aastani leiti eelmise aasta hindades arvestused ühekordse deflateerimisega. See tähendab, et kui hinnaindeksi alusel leitakse toodangu muutus, arvestatakse sama muutust ka lisandväärtuse puhul. 2011. aasta septembris läheb Statistikaamet üle kahekordsele deflateerimisele, mille korral kasutatakse toodangu ja vahetarbimise juures eri hinnaindeksid. Sel juhul võib toodangu reaalkasvu dünaamika lisandväärtuse omast erineda, sest vahetarbimise hinnaindeksid muutuvad erinevalt. Samuti võetakse kasutusele uus tegevusalade ja toodete klassifikaator.

Methodology

The main goal of the System of National Accounts (SNA) is to estimate the economic development in the economic territory of a country. The result of the production activity of resident producer units is represented in SNA by the gross domestic product (GDP), which is compiled by three methods:

- *production approach where value added is found as a difference between output and intermediate consumption in case of market output; in case of non-market output, output is found as a sum of costs;*
- *expenditure approach on the basis of final consumption, investments and net value of exports and imports;*
- *income approach on the basis of summing up the following components: compensation of employees, consumption of fixed capital, net taxes on products and imports, operating surplus and mixed income.*

In the GDP calculations, the hidden economy is taken into account as well. Statistics Estonia estimates hidden economy by all institutional sectors (except the general government sector) and economic activities.

In the calculations of GDP by production approach, the value added created by economic activities does not include net taxes on products. These are calculated for the national accounts as a whole. By adding net taxes on products to the value added, one gets the GDP at market prices.

Transactions with goods and services are usually entered into national accounts by the accrual method of accounting. In case of market output and manufacturing for own end use, the output and value added are assessed at basic prices, and the intermediate consumption at purchaser's prices.

GDP is estimated by its sphere of use at current or previous year prices. Values at previous year prices are chain-linked in order to compare the GDP and its components in different periods.

Until 2011, estimations at previous year prices were calculated by single deflation, where it is assumed that changes in output and value added are in line, which, in essence, implies single deflation. This means that if a change in output is estimated on the basis of a price index, the same change is taken into account also in case of value added. Starting from September 2011 Statistics Estonia will switch over to double deflation, in case of which different price indices are applied to output and intermediate consumption. In that case, dynamics of the aggregate output real growth may differ from that of value added, since the intermediate consumption price indices change differently. The updated classification of economic activities and products will also be applied then.

FINANTSVAHENDUS

Virve Rukholm, Svetlana Ždanova

Ülevaade

Finantsvahenduse peatükk annab ülevaate finants- ja kindlustusettevõtete koondnäitajatest peamiselt aastatel 2006–2010. Esitatud on statistilisse profiili kuuluvate finants- ja kindlustusettevõtete jaotus 2010. aastal ning kindlustusseltside brutopreemiate ja -nõuete koondandmed ning jaotus 2010. aastal.

2010. aastal oli vaatluse all 1397 ettevõtet. Neist 80% andis oma tegevusest regulaarselt ülevaate statistikatöö „Finantsvahendus ja finantsvahenduse abitegevus” raames. 98% nendest ettevõtetest on rahvusvaheliste standardite järgi väikesed, alla 50 töötajaga ettevõtted. Finantssektori ettevõtetes töötas 2010. aastal 12 444 inimest, mis tähendab 2009. aastaga võrreldes 1% kasvu.

2010. aastal oli finants- ja kindlustusettevõtete kõige populaarsem tegevusala endiselt valdusfirmade tegevus – sellel alal tegutses 30% ettevõtetest. Samuti oli väga populaarne võlakirjadesse, väärtpaberitesse jms finantsvahenditesse investeerimine, millega tegeles vaid viis protsendipunkti vähem ettevõtteid (25%). Võrreldes 2009. aastaga aga oli selle tegevusala populaarsus viis protsendipunkti väiksem (2009. aastal oli see 29%). Kolmandal kohal oli muude finantsteenuste pakkumine (19%), mille hulka kuuluvad kapitalirent, muu laenuandmine ja muude mujal liigitamata finantsteenuste pakkumine (v.a kindlustus ja pensionifondid). Selle tegevusala ettevõtete osatähtsus jäi 2009. aastaga võrreldes muutumatuks. Vähem levinud olid finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevusega ettevõtted (19% ettevõtetest). Rahaloomega seotud finantsvahendajaid (krediidiasutused ja Eesti Pank) oli 2%, fondivalitsejaid 1% ja kindlustusseltsse 1% kõigist finants- ja kindlustustegevusega ettevõtetest.

Paljud ettevõtted positsioneerivad end registreerides esmalt finantsvahendajana, kuigi tegelikult ei pruugi nad finantsteenuseid pakkudagi. Paljud neist ei hakka üldse tegutsema või vahetavad oma tegevusala aasta jooksul mõne teise vastu. Selline ebakindlus tegevusala määramisel võib finantssektori statistikas kaasa tuua olulisi revideerimisi.

Kindlustusettevõtete arv ja jaotus jäi samaks nagu 2009. aastal. Eestis tegutses 2010. aastal aktiivselt 19 kindlustusandjat: 13 kahjukindlustusseltsi, 5 elukindlustusseltsi ja Eesti Liiklus-kindlustuse Fond. Kindlustusettevõtete kogutud brutopreemiate summa oli 5,5% väiksem ja rahuldatud nõuete summa 5,2% väiksem kui 2009. aastal.

Elukindlustusseltside kogutud preemiatest ja väljamakstud nõuetest oli endiselt kõige suurem maht investeerimisriskiga elukindlustuse ja kapitalikogumiskindlustuse maksetel. Investeerimisriskiga elukindlustuse preemiate osatähtsus kogutud preemiates oli võrreldes 2009. aastaga 22,8% suurem ja osatähtsus väljamakstud nõuetes 35,7% suurem. Kapitalikogumiskindlustuse preemiad olid võrreldes 2009. aastaga 9% väiksemad ja väljamakstud nõuded 27% väiksemad.

Kahjukindlustuspreemiate ja -nõuete jaotus jäi 2009. aastaga võrreldes samaks – endiselt olid kõige populaarsemad maismaasõidukite ning liiklus- ja varakindlustus. Enim vähenesid rahalise kaotuse vastu tehtava kindlustuse preemiad – võrreldes 2009. aastaga –24,8%. Väljamakstud nõuete arv vähenes enim transporditavate kaupade kindlustuses (–53%).

Nende finantsettevõtete bilansimahud, mille andmeid kogub Statistikaamet, olid 2010. aastal väiksemad kui aasta varem. Finantsettevõtete (v.a Eesti Pank, krediidiasutused, hoiu-laenuühistud ja investeerimisfondid) bilansimahud kahanesid 2009. aastaga võrreldes 43,6%. Enamik nende bilansimahust hõlmasid lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud, mille väärtus ei olnud veel kriisieelse tasemeni jõudnud.

Kindlustusettevõtete bilansimahud suurenesid 2009. aastaga võrreldes 18,3%. Finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevuste alal tegutsevate ettevõtete bilansimahud 2010. aastal aga kahanesid 5,7%, sest tarbijate nõudlus nende teenuste järele on vähenenud.

FINANCIAL INTERMEDIATION

Virve Rukholm, Svetlana Ždanova

Overview

The chapter on financial intermediation provides an overview of the financial and insurance enterprises' aggregate indicators mainly for the years 2006–2010. The data presented cover the 2010 distribution of the financial and insurance enterprises included in the Statistical Profile and the aggregate data and distribution of insurance companies' gross premiums and claims in 2010.

1,397 enterprises were surveyed in 2010. 80% of them reported their activities regularly in the framework of the statistical survey "Financial intermediation and financial auxiliaries". By international standards, 98% of the referred enterprises in Estonia are small, with less than 50 employees. 12,444 persons were working in the financial sector enterprises in 2010, showing a 1% growth compared to 2009.

In 2010, like earlier, the most popular economic activity among financial and insurance enterprises was the activity of holding companies accounting for 30% of the whole. 'Trusts, funds and similar financial entities' was another very popular activity, in which only five percentage points (25%) less enterprises were involved. Compared to 2009, the popularity of this economic activity was by five percentage points smaller (29% in 2009). The third position was held by 'other financial service activities' (19%) embracing financial leasing, other credit granting and other financial service activities (except insurance and pension funding). The share of enterprises in this economic activity remained unchanged compared to 2009. Enterprises dealing with activities auxiliary to financial services and insurance activities were less common (19% of enterprises). Monetary intermediation enterprises (credit institutions and the Bank of Estonia) made up 2%, enterprises involved in fund management activities 1% and insurance companies 1% of the total number of enterprises involved in financial and insurance activities.

Lots of enterprises first register as financial intermediaries, although in fact they need not offer financial services at all. Lots of them do not start operating at all or switch to some other activity during the year. Such an uncertainty in the determination of economic activity may bring along significant revisions in the financial sector statistics.

The number and structure of insurance companies remained the same as in 2009. In 2010, 19 companies were engaged in insurance activities in Estonia: 13 non-life insurance companies, five life insurance companies and the Estonian Traffic Insurance Fund. Compared to 2009, the amount of gross premiums collected by insurance companies decreased 5.5% and the amount of paid claims decreased 5.2%.

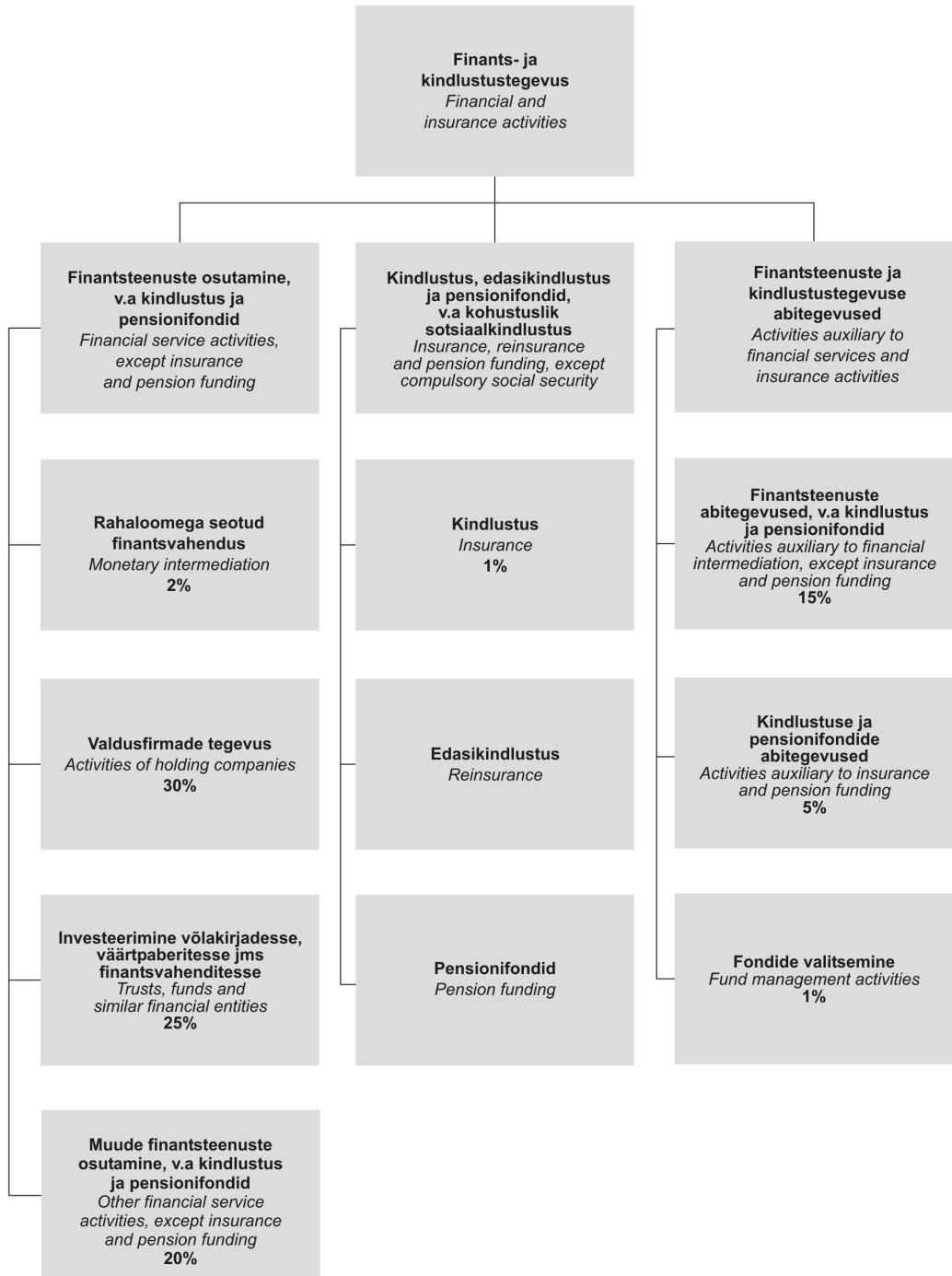
As before, unit-linked life insurance and endowment accounted for the largest volume of premiums and claims respectively collected and paid by life insurance companies. The percentage of unit-linked life insurance premiums in collected premiums increased by 22.8% and the respective proportion in paid claims increased by 35.7% compared to 2009. Endowment premiums decreased by 9% and the respective paid claims decreased by 27% compared to 2009.

The structure of non-life gross premiums and claims did not change compared to 2009 – as before, the most popular insurance services regarding non-life insurance were the insurance of land vehicles, the motor third party liability insurance and property insurance. The biggest decrease was recorded in the premiums of insurance for pecuniary loss: –24.8% compared to 2009. The biggest decrease in paid claims was announced in the goods in transit insurance (–53%).

In 2010 the capacity of financial enterprises' balance sheets collected by Statistics Estonia was smaller than the year before. The capacity of balance sheets of financial enterprises (except the Bank of Estonia, credit institutions, savings and loan associations and investment funds) decreased by 43.6% compared to 2009. A bulk of the capacity of their balance sheets was formed of short- and long-term financial investments, the value of which had not yet reached the pre-crisis level.

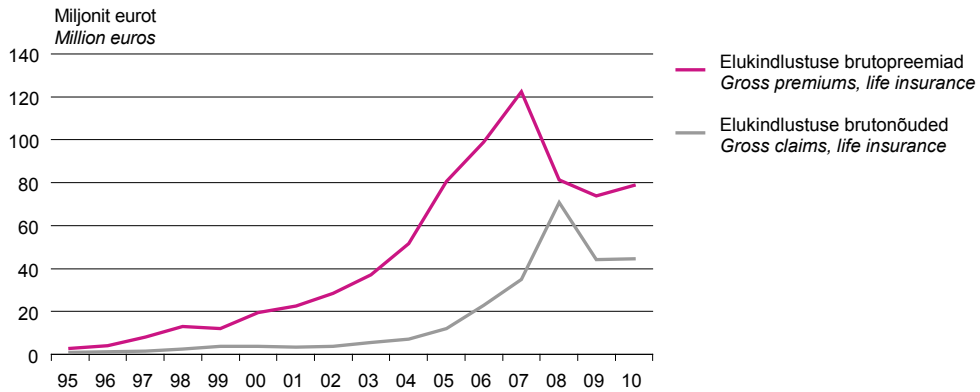
The capacity of insurance companies' balance sheets increased 18.3% compared to 2009. The capacity of balance sheets of companies with activities auxiliary to financial services and insurance decreased 5.7% in 2010 as the consumers' need for these services has decreased.

Joonis 1. Statistilise profiili kuuluvad finants- ja kindlustusettevõtted, 2010
Figure 1. Financial and insurance enterprises in the Statistical Profile, 2010

Joonis 2. Elukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1995–2010^a

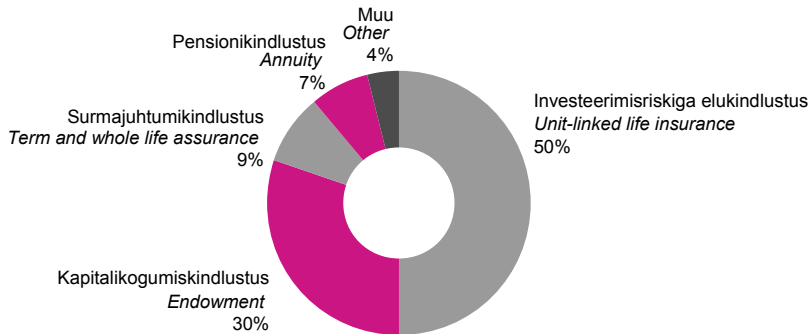
Figure 2. Life insurance gross premiums and claims, 1995–2010^a

^a Siin ja teistel joonistel: 2010. aasta andmed on esialgsed.
^a In this figure and below: the data for 2010 are preliminary.

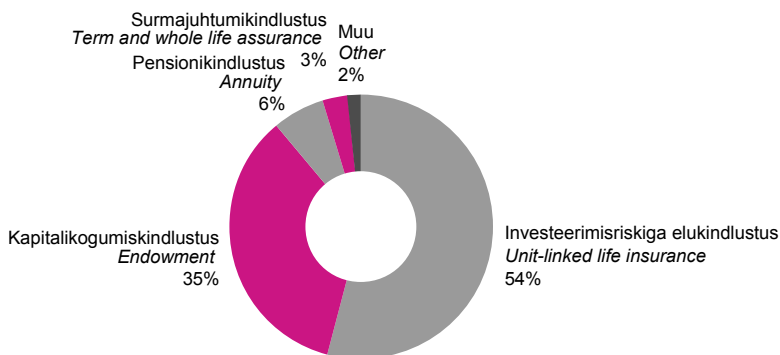
Joonis 3. Elukindlustuse brutopreemiad, 2010

Figure 3. Life insurance gross premiums, 2010

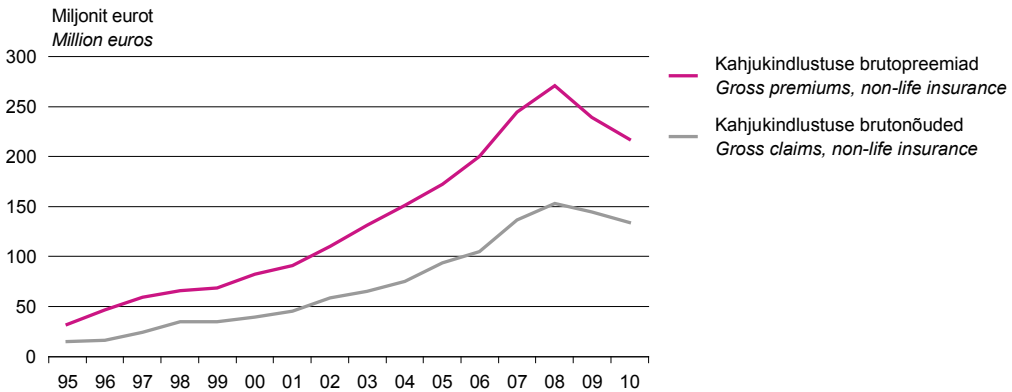
Joonis 4. Elukindlustuse brutonõuded, 2010

Figure 4. Life insurance gross claims, 2010

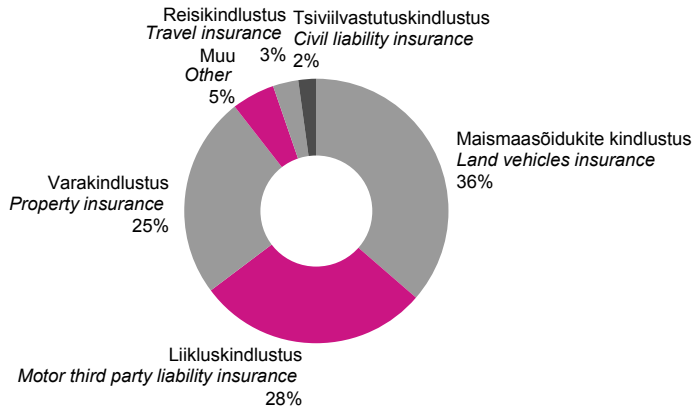
Joonis 5. Kahjukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1995–2010

Figure 5. Non-life insurance gross premiums and claims, 1995–2010

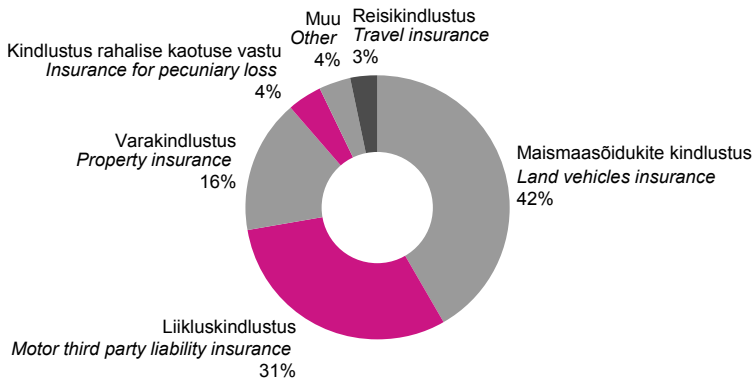
Joonis 6. Kahjukindlustuse brutopreemiad, 2010

Figure 6. Non-life insurance gross premiums, 2010

Joonis 7. Kahjukindlustuse bruto nõuded, 2010

Figure 7. Non-life insurance gross claims, 2010

Metoodika

Finantsvahenduse statistika iseloomustab finants- ja kindlustusettevõtete majanduslikku tegevust. Vaadeldud on kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on finants- ja kindlustustegevus, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on 64–66. Füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid ei koguta ega kajastata. Vaadeldakse ainult tegutsevaid äriühinguid.

Finants- ja kindlustusettevõtete kohta saadakse andmed kõiksete vaatlustega. Neid täiendatakse finantssektori üksuste majandusaasta aruannete andmetega. Samuti kasutatakse Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni kogutud andmeid krediidasutuste, hoiu-laenuühistute ja liisinguühingute kohta.

Methodology

Financial intermediation statistics describe the economic activity of financial and insurance enterprises. The population of the survey consists of all financial and insurance enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is 64–66. Data about sole proprietors are neither collected nor used. The survey covers only economically active enterprises.

Information about financial and insurance enterprises is collected by means of the total survey and complemented by the information from annual financial statements of the financial sector enterprises. Data collected by the Bank of Estonia and the Financial Supervision Authority on credit institutions, savings and loan associations and leasing companies are also used.

Kirjandust Publications

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus. Business. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eesti Panga statistika
<http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/statistika/>

The Bank of Estonia statistical indicators
<http://www.eestipank.info/pub/en/dokumendid/statistika/>

Finantsinspektsiooni andmebaasid
<http://www.fi.ee/index.php?id=193>

The Financial Supervision Authority databases
<http://www.fi.ee/index.php?id=581>

VALITSEMISSEKTORI RAHANDUS

Agnes Naarits

Ülevaade

Valitsemissektori nimekirja kuuluvate asutuste, avalik-õiguslike juriidiliste isikute, sihtasutuste ja mitteturutootjatest ettevõtete seas 2010. aastal olulisi muutusi võrreldes eelmise aastaga ei toimunud. 2010. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori nimekirjas ja rahandusstatistika arvepidamises 342 keskvalitsuse, 2681 kohaliku omavalitsuse ning kaks sotsiaalkindlustusfondide sektorisse kuuluvat arvestusüksust. Kolmveerand keskvalitsusse kuuluvatest arvestusüksustest on riigieelarvelised asutused ning veerand avalik-õiguslikud juriidilised isikud, sihtasutused ja mitteturutootjatest ettevõtted. Kohaliku omavalitsuse allsektoris on peale kohaliku omavalitsuse asutuste muid üksusi – sihtasutusi, tervishoiuasutusi ja mitteturutootjatest ettevõtteid – väga vähe, vaid 7% kogu allsektorist.

2009. aastaga võrreldes vähenes tunduvalt nii valitsemissektori tulude kui ka kulude maht. 2010. aasta lõpuks oli valitsemissektori koondeelarvesse tulused koos toetustega kogunenud 5,8 miljardit eurot – 3,4% vähem kui 2009. aastal. Viimati oli valitsemissektori tulude maht sellisel tasemel 2007. aastal. Olulisel määral mõjutas tulude taset Kyoto saastekvootide müük, millelt teeniti 158 miljonit eurot. Märkimisväärselt vähenesid (–29%) riigi omanditulud, seda peamiselt väiksemate dividenditulude tõttu.

Valitsemissektori kogukulu vähenes 2010. aastal sellele eelnenud aastaga võrreldes 7,4%. Senisest rohkem toetati riigieelarvest ettevõtete tootmistegevust, kuid riigi investeeringud põhivarasse vähenesid ligi veerandi võrra. Jätkus ka valitsemissektori palgakulude vähenemine: 2010. aastal maksti palkade ja sotsiaalmaksetena välja 66 miljonit eurot ehk 4% vähem kui aasta varem. Sotsiaaltoetustele tervikuna kulus 3,4% vähem – peamiselt haigus- ja töötuskindlustushüvitiste väljamaksete tõttu, mis vähenesid 45%. Samal ajal suurenesid kulutused pensionidele ja peretoetustele 3,2%. Erinevalt kahest varasemast aastast kulud seekord tulused ei ületanud.

Riigieelarvesse laekus tulused prognoositust ligi 4% rohkem, samal ajal kui kulude katteks maksti välja ligikaudu 97% ettenähtud summast. Kuigi aasta plussis lõpetanud riigieelarvelised asutused hõlmavad suurema osa keskvalitsuse sektorist, ületasid keskvalitsuse allsektori kulud tulused kolmandat aastat järjest, sest riigi rahandusstatistika ei põhine kassalistel riigieelarve andmestikel. Tekkepõhise meetodika järgi arvestatud puudujääk oli 92,4 miljonit eurot ehk 0,6% SKP-st.

Esimest korda taasiseseisvusaja jooksul lõppes aasta ülejäägiga kohaliku omavalitsuse allsektoris, kus tulused kogunes 29 miljonit eurot rohkem, kui tehti kulutusi. Kohalike omavalitsuste kassalistesse eelarvetesse laekus prognoositust 3% vähem tulused – 1,27 miljonit eurot –, ent samal ajal tehti ka kulutusi 8% planeeritust vähem – 1,25 miljoni euro eest. Kõige kehvemini laekusid kohalikesse eelarvetesse teede ja tänavate sulgemise maks, reklaamimaks ja parkimistasud, märksa vähem saadi 2010. aastal riigieelarvest ka investeeringuteks mõeldud sihtotstarbelisi toetusi.

Erinevalt 2009. aastast lõpetasid sotsiaalkindlustusfondid 2010. aasta taas ülejäägiga, mis oli 0,6% SKP-st. Kõige suurema kulude kahanemisega silma paistnud allsektoris suudeti ka tulused veidi kasvatada (0,06%). Üks kulude vähenemise peamisi põhjuseid oli ülalpool mainitud haigus- ja töötuskindlustushüvitiste väljamaksete vähenemine. Sotsiaalkindlustushüvitiste väljamaksete vähenemise põhjus on see, et töötuskindlustusmaksetest finantseeritavate töötuskindlustushüvitiste väljamaksmine 2009. aastal majanduslanguse tõttu töö kaotanutele oli enamjaolt lõppenud ning töötavad inimesed eelistasid pärast uue haigus hüvitiste korra kehtestamist senisest vähem haiguslehte välja võtta või olid haiguslehel senisest lühemat aega.

Eesti maksukoormus langes taas. Kui aastatel 2000–2008 oli meie maksukoormus 30–32% SKP-st, siis 2009. aastal tõusis see tänu ekspordi vähenemise tõttu langenud SKP-le 36%-ni ja langes pärast ekspordi taastumist 2010. aastal taas 33%-ni SKP-st. Valitsemissektori maksude ja sotsiaalmaksete kogutulu vähenes varasema aastaga võrreldes 112,8 miljoni euro võrra, tuues riigile sisse 4,8 miljardit eurot. Enim vähenes aktsiisimaksude laekumine (–11%). Tubakaaktsiisitulud vähenesid poole võrra, ka alkoholi- ja pakendiaktsiiside laekumine vähenes 2009. aastaga võrreldes tunduvalt. Pool kogu maksutulust laekus sotsiaalkindlustusmaksetest (pensioni- ja ravikindlustus- ning töötuskindlustuse maksed). Tööjõumaksudena laekus 2,6 miljardit eurot ja Eesti tööjõumaksude osatähtsus SKP-s oli 18,3%. Suurem osa tööjõumaksudest ehk pensioni-, ravi- ja töötuskindlustusmaksud olid tööandjate kanda, töövõtjate õlul olid tulumaks ja osa töötuskindlustusmaksust.

Maastrichti võla ja defitsiidi kriteeriumide täitmisega Eestil probleeme ei olnud. Valitsemissektori eelarve ülejääk oli 2010. aastal esialgsel andmetel 0,1% ja võlatase 6,6% SKP-st. 2010. aasta lõpul ületasid valitsemissektori tulud pärast kaheaastast puudujäägi kriteeriumi piiri lähedal balansseerimist kulusid 20 miljoni euroga. Maastrichti lepinguga sätestatud puudujäägi-kriteeriumi järgi võib liikmesriikide eelarvepuudujääk olla ajutiselt kõige rohkem 3% SKP-st. 2010. aastal suutsid kriteeriumi täita viis riiki: Taani (-2,7), Soome (-2,5%), Luksemburg (-1,7%), Rootsi lõpetas tasakaalus ja Eesti ainsana ülejäägiga. Siiski parandasid oma kohti 21 liikmesriiki ja nii EL-27 kui ka euroala riikide valitsemissektori koondpuudujäägi osatähtsus SKP-s vähenes.

Eesti valitsemissektori koguvõlg vähenes 2010. aastal esimest korda pärast viis aastat kestnud kasvu, olles aasta lõpus 951 miljonit eurot. Võlatase langes kõigis valitsemissektori allsektorites, neist enim keskvalitsuses. Põhiline osa koguvõla kahanemisest tulenes sellest, et välisvõlg vähenes, samal ajal kui kodumaistele laenuandjatele võlgnetav summa kasvas. Välisvõlg vähenes 360 miljoni euroni (2,5% SKP-st). Kolmveerand valitsemissektori koguvõlast olid laenu nimiväärtusega 711 miljonit eurot. Ülejäänud osa võlakohustustest olid valitsemissektori üksuste emiteeritud pikaajalised võlakirjad.

2010. aastal suutsid valitsemissektori võlataset vähendada üksnes kaks EL-i liikmesriiki – Eesti ja Rootsi. Eesti võlatase oli endiselt EL-i madalaim – 6,6% SKP-st. Meile järgnesid Bulgaaria, kelle valitsemissektori võlg oli 16,2%, ja Luksemburg – 18,4% SKP-st. EL-i keskmine võlatase oli 2009. aastaga võrreldes ligi 6 protsendipunkti kõrgem – 80% SKP-st. Maastrichti võlataseme kriteeriumi (60% SKP-st) ületasid 2010. aasta lõpus rohkem kui pooled liikmesriigid, kokku 14 riiki. Kõrgeima võlakoormusega liikmesriigid olid Kreeka (143% SKP-st), Itaalia (119%) ja Belgia (97%).

GOVERNMENT FINANCE

Agnes Naarits

Overview

There were no considerable changes in 2010 compared to 2009 among the public establishments, public legal institutions, foundations and non-market producers included in the list of general government units. As at the end of 2010, 342 central government units, 2,681 local government units and two social security funds were included in the list of general government sector and involved in the government finance statistics accounting. Three quarters of the central government units are state budgetary units and a quarter are public legal units, foundations, and enterprises acting as non-market producers. In the local governments' sector there are a few other units besides local governments – foundations, health care facilities and non-market producer enterprises – comprising only 7% of the whole sub-sector.

The general government revenues and expenditures decreased noticeably compared to 2009. *By the end of 2010, the general government consolidated budget accumulated revenues together with grants in the sum of 5.8 billion euros i.e. 3.4% less than in 2009. It was last in 2007 when the general government revenues were at this level. The sales of Kyoto Assigned Amount Units, which brought in the revenues of 158 million euros, had a substantial influence on the level of income. The state property income declined substantially (-29%) mainly due to a smaller income from dividends.*

The total expenditures of general government decreased by 7.4% in 2010 compared to the year before. The production activities of enterprises gained more support from the state budget than earlier, but the state investments in fixed assets fell back by nearly a fourth. The decrease continued also in the general government's wage costs: in 2010, 66 million euros were paid out as wages and social contributions, which is 4% less than a year before. In total, 3.4% less was spent on social benefits. Costs decreased mainly on account of health and unemployment insurance disbursements, which fell by 45%. At the same time, the expenditures on pensions and family benefits rose by 3.2%. Unlike in two previous years, the expenditures did not exceed the revenues this time.

Nearly 4% more revenues than projected accrued to the state budget whereas approximately 97% of the foreseen expenditures were spent on covering the costs. Although the state budgetary establishments, comprising the largest part of the central government institutional sector, ended the year in surplus, the expenditures of the central government sub-sector exceeded the revenues for

the third year in succession, because the government finance statistics are not based on the cash-based state budget. The deficit calculated by the accrual method totalled 92.4 million euros or 0.6% of the GDP.

For the first time after the restoration of independence, the year ended with surplus in the local governments' sector, where revenues accounted for 29 million euros more than the expenditures made. 3% less revenues – 1.27 million euros – were received in the cash-based local governments' budgets. But at the same time, the expenditures made were also 8% less than planned accounting for 1.25 million euros. Taxes on the closure of roads and streets, advertising tax and parking fees gave the smallest receipts to local budgets and, in addition, the receipts from the state budget for the benefits intended for investments were substantially smaller in 2010.

Unlike in 2009, the social security funds ended the year 2010 with a surplus, which comprised 0.6% of the GDP. The sub-sector standing out for the most significant retrenchment managed also to increase the income a little (0.06%). The cost reduction happened mainly on account of the decrease in the health and unemployment insurance disbursements mentioned above. The reason for the decrease in the social security benefits lies in the fact that the payment of unemployment insurance benefits financed from the unemployment insurance contributions had more or less ended for the employees laid off during the recession in 2009 and, after the implementation of the new system of benefits for temporary incapacity for work, working people preferred to be on sick leave less frequently or for a shorter period than before.

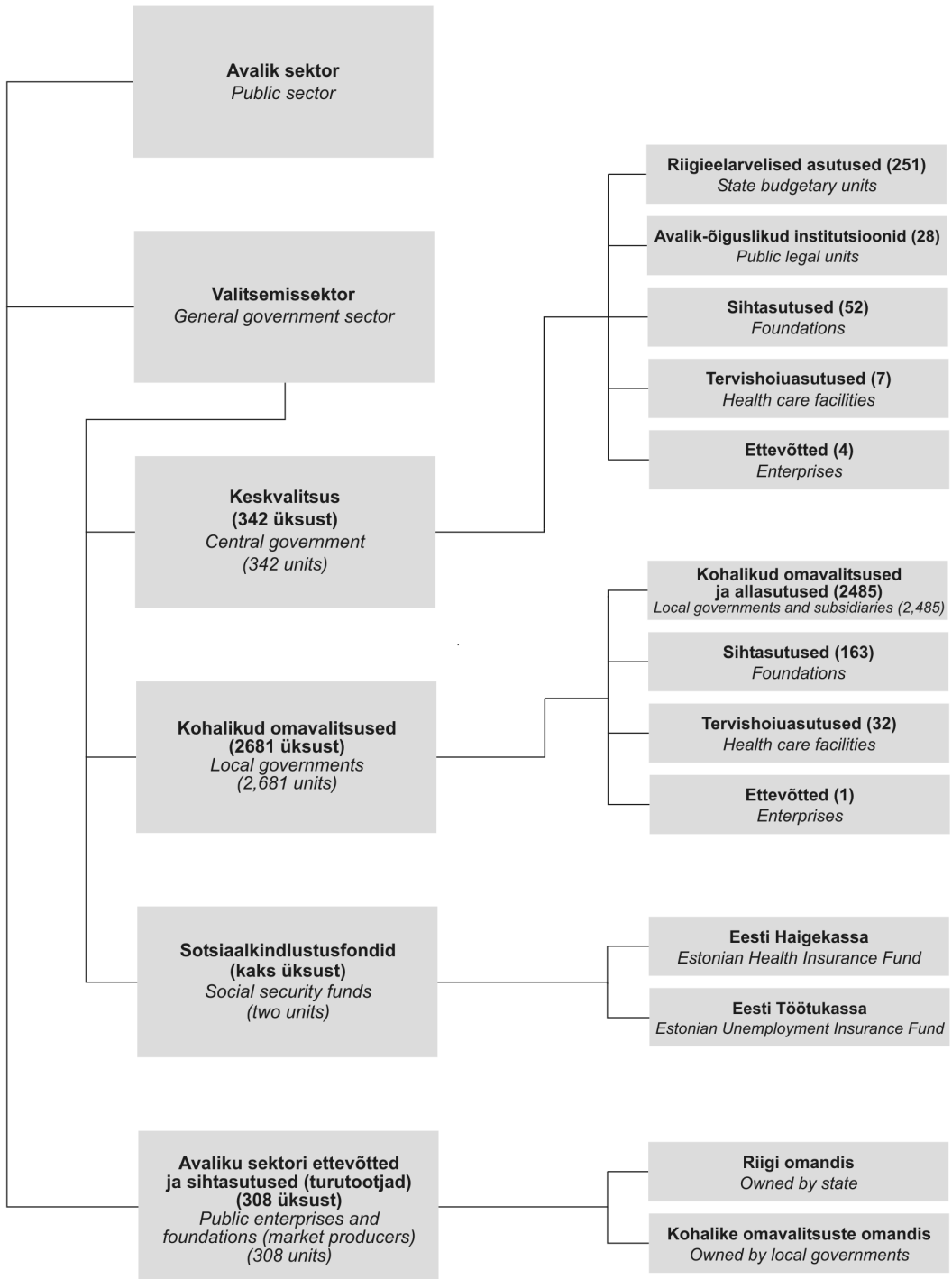
Estonia's tax burden decreased again. While during 2000–2008 our tax burden was 30–32%, in 2009 it amounted to 36% thanks to the GDP which had decreased due to a decline in exports, and fell again to the level of 33% of the GDP after the recovery of exports in 2010. The general government's total revenue from taxes and social security contributions decreased by 112.8 million euros compared to the previous year, bringing 4.8 billion euros in to the state. Income from excises reduced the most (–11%). Receipts from the excise duty on tobacco fell by a half, receipts from the excise duties on alcohol and packaging were also considerably smaller compared to 2009. A half of all tax revenues was received from the social security contributions (contributions on pensions, health and unemployment insurance). Receipts from labour taxes totalled 2.6 billion euros and the share of labour taxes in the GDP was 18.3%. A major share of labour taxes i.e. of pension contributions, health insurance and unemployment insurance were the responsibility of the employer, income tax and the unemployment insurance premiums were the responsibility of employees.

Estonia had no problems with fulfilling the deficit and debt criteria of the Maastricht Treaty. According to the preliminary data of 2010, the Estonian general government sector's surplus was 0.1% and the gross debt level 6.6% of the GDP. At the end of 2010, after two years of balancing near the limit of the deficit criterion, the general government sector's income exceeded the expenditures by 20 million euros. The deficit criterion set in the Maastricht Treaty allows Member States to fall at most into a temporary 3% deficit of the GDP. Five countries managed to meet this criterion in 2010: Denmark (–2.7%), Finland (–2.5%), Luxembourg (–1.7%), Sweden ended in balance and Estonia was the only one with the surplus. However, 21 Member States recorded an improvement in their government balance and the share of the general government deficit in the GDP decreased for the EU-27 as well as for the 17 countries of the euro area.

In 2010, the general government total debt of Estonia fell for the first time after five years of growth accounting for 951 million euros at the end of the year. The debt level fell in all sub-sectors of the general government and most significantly in the central government sub-sector. Most of the decrease in the total debt came from the decreasing foreign debt; at the same time, the amount owed to domestic creditors increased. The volume of foreign debt decreased to 360 million euros (2.5% of the GDP). Three quarters of the total debt of the general government sector were the loans at par value of 711 million euros. Long-term bonds issued by the government units comprised the rest of debt commitments.

In 2010, only two EU Member States managed to reduce the total debt level of the general government sector – Estonia and Sweden. The debt level of Estonia was continually the lowest in the EU – 6.6% of the GDP. Bulgaria with the general government debt level of 16.2% and Luxembourg with 18.4% of the GDP followed. The average debt level of the EU-27 was by nearly 6 percentage points higher compared to 2009 – 80% of the GDP. At the end of 2010, more than a half of the Member States, 14 countries altogether, exceeded the Maastricht Treaty limit (60% of the GDP). The highest debt levels were reported by Greece (143% of the GDP), Italy (119%) and Belgium (97%).

Joonis 1. Eesti avalik sektor, 2010^a
Figure 1. Public sector in Estonia, 2010^a

^a Seisuga 01.01.2011.

^a As of 01.01.2011.

Tabel 1. Valitsemissektori tulud ja kulud, 2006–2010

Table 1. The general government revenues and expenditures, 2006–2010
(miljonit eurot – million euros)

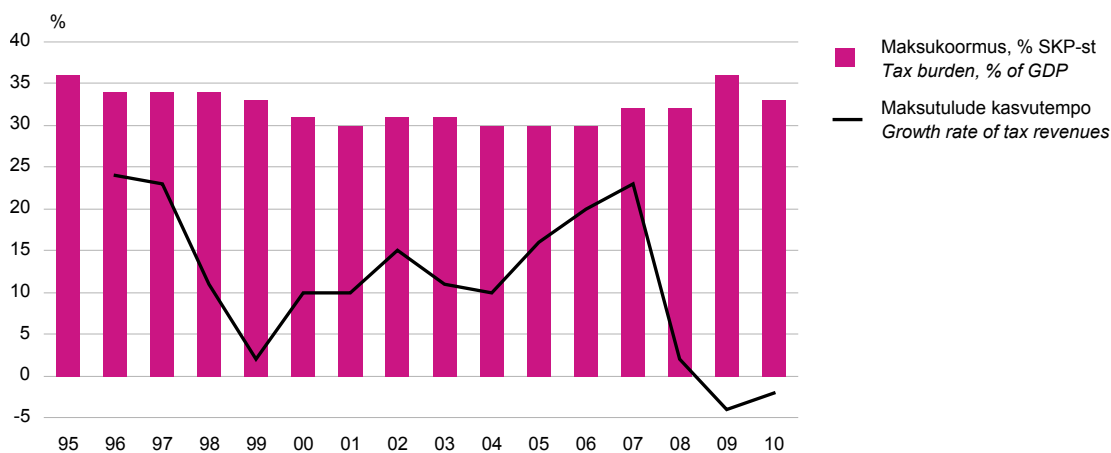
	2006	2007	2008	2009	2010 ^a	
Tulud kokku	4 827,3	5 846,1	5 962,3	6 016,7	5 814,0	Total revenue
Maksud	2 708,0	3 307,7	3 224,3	3 107,5	2 934,0	Taxes
kaudsed maksud	1 761,9	2 111,0	1 947,2	2 062,6	1 963,8	indirect taxes
otsesed maksud	946,1	1 196,7	1 277,1	1 044,9	970,2	direct taxes
Sotsiaalkindlustusmaksed	1 365,5	1 699,3	1 911,8	1 842,4	1 903,2	Social contributions
Müügitulud	315,4	332,0	364,5	349,6	367,8	Sales
Muud jooksvad tulud	334,6	386,1	392,0	503,3	420,9	Other current revenue
Kapitalitulud	103,8	121,0	69,7	213,9	188,1	Capital revenue
Kulud kokku	4 499,7	5 443,8	6 421,6	6 260,2	5 794,3	Total expenditure
Hüvitised	1 242,4	1 526,7	1 830,0	1 772,9	1 707,0	Compensation of employees
Muud kaupade ja teenuste ostud	871,6	994,8	1 139,5	1 062,9	1 074,1	Other purchase of goods and services
Subsiidiumid	114,5	137,5	161,4	137,4	149,9	Subsidies
Sotsiaaltoetused	1 333,2	1 583,8	1 968,8	2 208,7	2 134,9	Social benefits
Muud siirded	223,4	242,0	237,0	259,2	245,9	Other transfers
Kapitali kogumahutus	571,4	777,3	850,4	667,1	328,6	Gross capital formation
Kapitalisiirded	111,0	148,3	189,3	99,9	124,9	Capital transfers
Muud kulud	32,2	33,4	45,2	52,1	29,0	Other expenditures
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	327,6	402,3	-459,3	-243,5	19,7	Surplus (+) / deficit (-)

^a Esialgsed andmed.

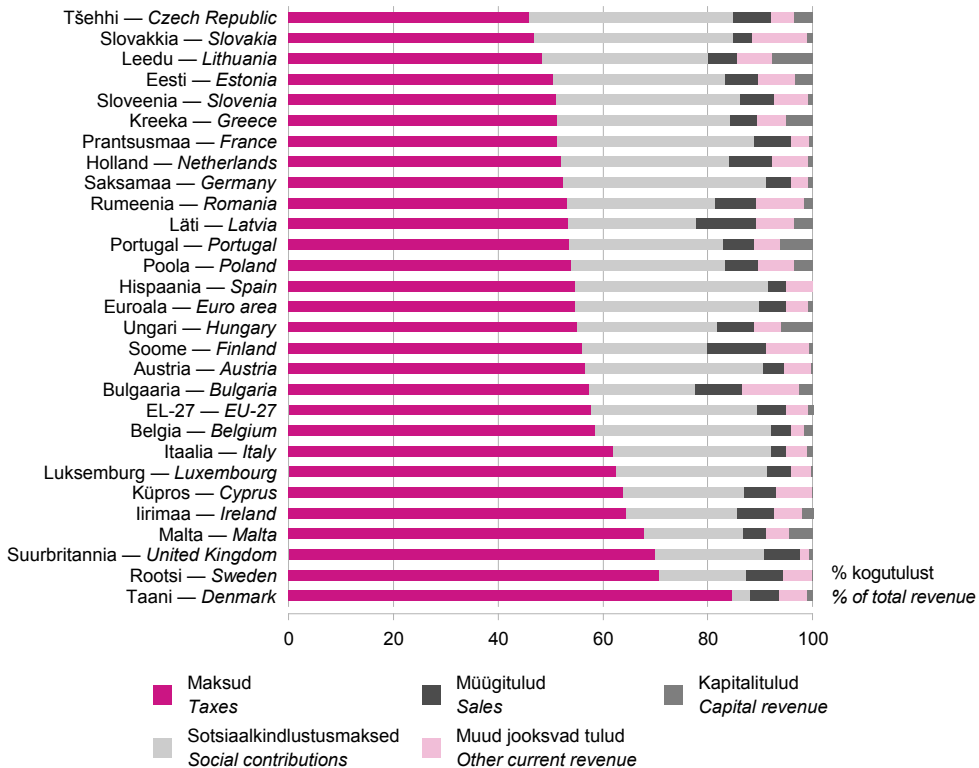
^a Preliminary data.

Joonis 2. Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 1995–2010

Figure 2. Tax burden and the growth rate of tax revenues, 1995–2010

Joonis 3. Valitsemissektori tulude jagunemine tululiigi järgi Euroopa Liidus, 2010
Figure 3. Breakdown of the general government sector revenues by type of revenue in the European Union, 2010

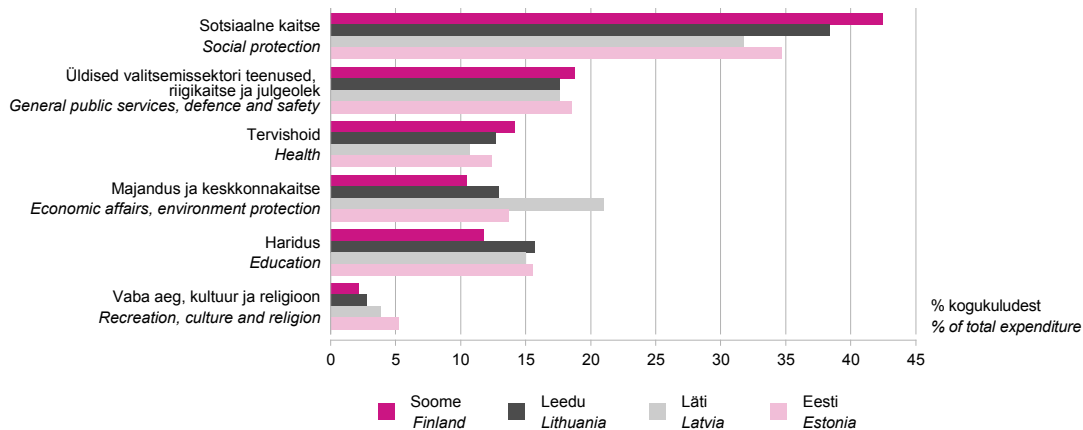
Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Valitsemissektori kulud, 2006–2010

Table 2. Expenditures of the general government sector, 2006–2010
 (% kogukuludest – % of total expenses)

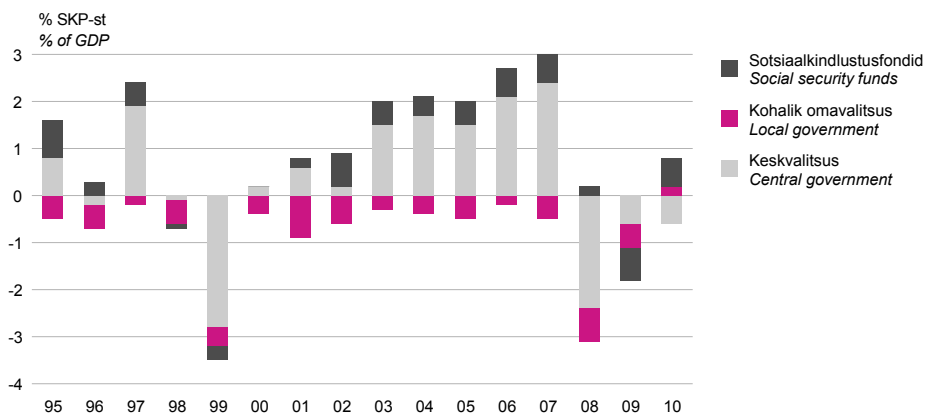
	2006	2007	2008	2009	2010	
Sotsiaaltoetused	29,6	29,2	30,8	35,2	36,8	Social benefits
Hüvitised töötajatele	27,6	28	28,5	28,3	29,5	Compensation of employees
Muud kaupade ja teenuste ostud	19,4	18,3	17,7	17	18,5	Other purchase of goods and services
Kapitali kogumahutus	12,7	14,3	13,2	10,7	5,7	Gross capital formation
Muud siirded	5	4,4	3,7	4,1	4,2	Other transfers
Subsiidiumid	2,5	2,5	2,5	2,2	2,6	Subsidies
Kapitalisiirded	2,5	2,7	2,9	1,6	2,2	Capital transfers
Muud kulud	0,7	0,6	0,7	0,9	0,5	Other expenditure

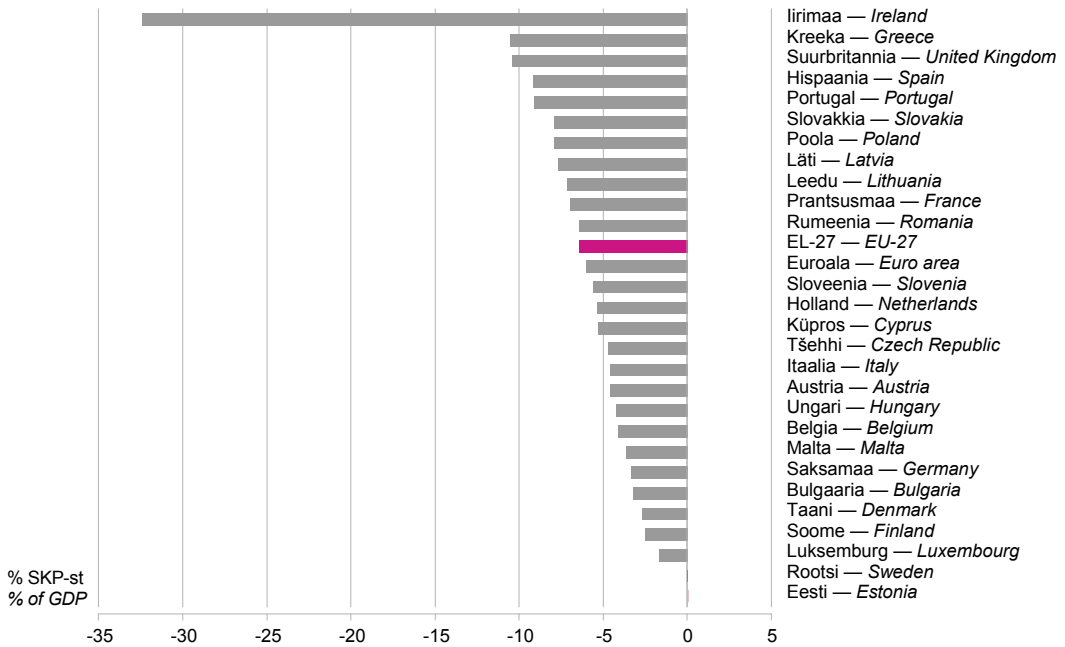
Joonis 4. Valitsemissektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi Eestis ja lähiriikides, 2009
Figure 4. Expenditures of the general government sector by government functions in Estonia and neighbouring countries, 2009

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 5. Valitsemissektori koondelarve üle-/puudujääk, 1995–2010
Figure 5. Surplus/deficit of the general government consolidated budget, 1995–2010

Joonis 6. Valitsemissektori koondelarve üle-/puudujääk Euroopa Liidus, 2010
Figure 6. Surplus/deficit of the general government consolidated budget in the European Union, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 3. Valitsemissektori võlg, 2006–2010
Table 3. General government debt, 2006–2010

(miljonit eurot – million euros)

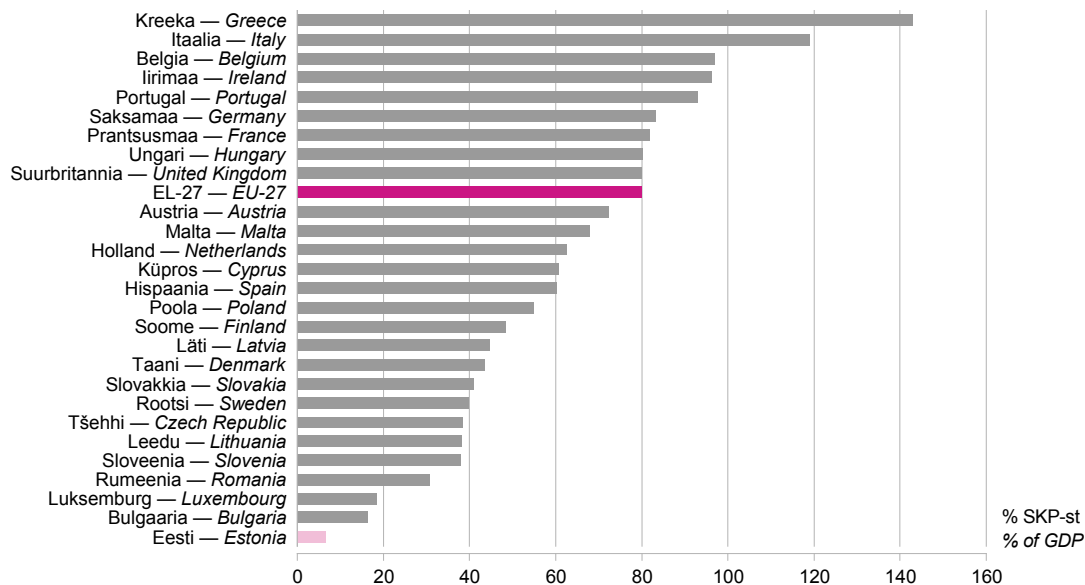
	2006	2007	2008	2009	2010 ^a	
Keskvalitsuse allsektor	245,8	208,7	283,7	492,0	467,9	Central government sub-sector
välislaenud	164,4	62,8	90,1	291,4	208,8	foreign loans
Kohaliku omavalitsuse allsektor	369,9	424,8	514,4	554,8	539,8	Local governments' sub-sector
välislaenud	134,6	156,0	182,0	167,1	150,7	foreign loans
Valitsemissektor (konsolideeritud)	589,5	592,3	741,4	991,3	951,1	General government (consolidated)
välislaenud	299,0	218,8	272,1	458,5	359,5	foreign loans
Valitsemissektor, % SKP-st	4,4	3,7	4,6	7,1	6,6	General government, % of GDP
välislaenud	2,2	1,4	1,7	3,3	2,5	foreign loans

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 7. Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidus, 2010

Figure 7. The general government debt level in the European Union, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Valitsemissektori rahandusstatistika on koostatud kooskõlas Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA95) metoodikaga, tulude ja kulude ning institutsiooniliste sektorite klassifikatsiooniga ning valitsemisfunktsioonide klassifikaatoriga (COFOG). Valitsemisfunktsioonide klassifikaatori põhikasutusala on teha kindlaks need tarbimiskulutused, mis toovad tulu kodumajapidamistele. See võimaldab saada ka ajalise ülevaate valitsuse funktsioonide kulude suundumustest ning võrrelda eri riikide valitsuste kulutusi majanduslikele ja sotsiaalsetele funktsioonidele.

ESA95 metoodika järgi jaotatakse Eestis valitsemissektor kolmeks allsektoriks:

- keskvalitsuse allsektor, kuhu kuuluvad riigieelarvelised asutused ja valitsuse loodud eelarvelised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, samuti riigile kuuluvad ettevõtted, mis ei tegele turutootmisega;
- kohaliku omavalitsuse allsektor, mis hõlmab linna- ja vallavalitsusasutusi koos allasutustega ning kohalike omavalitsuste loodud sihtasutusi ja ettevõtteid, mis ei tegele turutootmisega;
- sotsiaalkindlustusfondide allsektor, kuhu kuuluvad Haigekassa ja Töötukassa.

Tihti räägitakse valitsemissektorist kui avalikust sektorist. Euroopa arvepidamise süsteemis on avalikul sektoril veidi laiem tähendus – peale eespool kirjeldatud valitsemissektori hõlmab avaliku sektori mõiste ka kõiki riigi- ja omavalitsusasutuste loodud äriühinguid, mis tegutsevad turutootjatena ja on oma majandusotsustes iseseisvad ning on seetõttu majandusarvestuses klassifitseeritud kauputootvate ja teenuseid pakkuvate või finantsettevõtete sektorisse. Riigi rahandusstatistika hõlmab vaid valitsemissektorisse klassifitseeritud üksusi. Kogu avalikku sektorit hõlmavat rahandusstatistikat Statistikaametis praegu ei tehta.

Riigi rahandusstatistika koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi riigiraamatupidamiskohustuslaste saldoandmike infosüsteemi andmestik, mis põhineb tekkepõhisel raamatupidamisinfol. Lisainfona kasutatakse riigi- ja kohalike omavalitsuste kassapõhiste eelarvete täitmise ning muude

valitsemissektori üksuste majandusaasta aruannete andmed. Vaadeldud on kõiki valitsemissektori üksusi jagatuna ülalkirjeldatud allsektoritesse. Rahandusstatistikat koostatakse tekkepõhiselt.

Iga-aastase regulaarse rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegrea revideerimise tõttu on eelmises aastaraamatus avaldatud aastate 2006–2009 andmeid siinses raamatus täpsustatud.

Methodology

The general government finance statistics have been compiled by Statistics Estonia according to the methodology of the European System of Accounts (ESA95) and the classification of revenue and expenditure and institutional sectors and the Classification of the Functions of Government (COFOG). The Classification of the Functions of Government is mainly used to identify consumption expenditures which benefit individual households. COFOG also allows to examine over-time trends in government outlays on particular functions and to make international comparisons of the extent to which governments are involved in economic and social functions.

Based on the ESA95 methodology, the general government sector in Estonia consists of three sub-sectors:

- *the central government sub-sector which is comprised of the state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions and also the non-market producer enterprises founded by government;*
- *the local government sub-sector which involves city and commune administrations with their subsidiary units, the foundations and non-market producer enterprises founded by local governments;*
- *the social security funds sub-sector which is comprised of the Health Insurance Fund and Unemployment Insurance Fund.*

The general government sector is often referred to as the public sector. In the European System of Accounts, the term 'public sector' has a wider meaning – in addition to the general government sector described above, the definition of the public sector covers also all of the business associations founded by the central and local government units, who act as market producers and are independent in their economic decisions and therefore classified in economic accounts within the sector of enterprises providing goods and services or within the sector of financial corporations. Government finance statistics cover only the units classified within the general government sector. At the moment, finance statistics concerning the whole public sector are not produced by Statistics Estonia.

Government finance statistics are based on the detailed data from the Ministry of Finance's information system of governmental accounts containing accrual bookkeeping data. The budget execution data of central and local governments and the annual financial statements of other general government units are used as supplementary information. The survey includes all units belonging to the general government sector as divided into the sub-sectors described above. Finance statistics are compiled on accrual basis.

The data for 2006–2009 have been revised compared to the data published in the previous yearbook due to the regular annual revision of the time series of national accounts indices.

ETTEVÖTETE MAJANDUSNÄITAJAD

Reet Nestor

Ülevaade

Peatükis on esitatud kaupu tootvate ja mittefinantsteenuseid pakkuvate äriühingute (edaspidi „ettevõtted“) 2005.–2009. aasta andmeid nende tööhõive, varade, kohustuste ja omakapitali, samuti müügitulu, lisandväärtuse ja kasumi ning investeeringute kohta. Võrdluses Eesti lähiriikide Läti, Leedu, Soome ja Rootsiga on kasutatud 2008. aasta andmeid, mis ei sisalda infot põllu- ja metsamajandus-, kalapüügi-, haridus-, tervishoiu- ning kunsti-, meelelahutus- ja vaba aja ettevõtete kohta.

Majanduslangus vähendas ettevõtete loomise aktiivsust ja tõi kaasa tööjõu koondamise.

2009. aastal tegutses Eestis 56 095 ettevõtet, kellest valdav osa (87%) olid mikroettevõtted, s.t alla 10 hõivatuga. Keskmiste (50–249 hõivatut) ja suurettevõtete (vähemalt 250 hõivatut) osatähtsus oli vaid 2%. Kui edukatel majandusaastatel suurenes ettevõtete arv kõigis suurusrühmades, siis 2009. aastal kasvas üksnes mikroettevõtete arv. Uusi ettevõtteid tuli mullu juurde enamasti teeninduses, aga ka põllu- ja metsamajanduses. Tegutsevate ettevõtete arv vähenes kaubanduses, ehituses ja tööstuses.

2008. aastal oli Eesti ettevõtete jaotus tegevusalati suhteliselt sarnane Euroopa Liidu (EL) keskmisega. Üksnes kaubandus- ning majutus- ja toitlustusettevõtete osatähtsus ettevõtete hulgas oli Eestis väiksem kui EL-is keskmiselt transpordi- ja laondus- ning kinnisvaraettevõtete suurema osatähtsuse tõttu. Teiste Balti riikidega võrreldes oli Eestis kaubandus- ja kinnisvaraettevõtete osatähtsus väiksem, kuid kutse-, teadus- ja tehnikaalal tegutsejate osatähtsus suurem. Kui Eestis oli kaubandusettevõtteid 27% kõigist ettevõtetest, siis Lätis oli neid 31% ja Leedus 38%. Lähemate Läänemere riikide Soome ja Rootsiga võrreldes eristab Rootsit vaid 5% suurune transpordi- ja laondusettevõtete osatähtsus Eesti 8% ja Soome 10% vastu. Ka Soomes ja Rootsis oli kaubandus- ning majutus- ja toitlustusettevõtete osatähtsus väiksem kui EL-is keskmiselt, väiksemgi kui Eestis. Soome paistab silma suurema ehitusettevõtete osatähtsusega – seal tegutses 2008. aastal ehituses ligi viiendik ettevõtetest. Rootsis seevastu oli nii EL-i keskmisest kui ka teistest võrreldud riikidest suurem kutse-, teadus- ja tehnika ning info ja side tegevusala ettevõtete osatähtsus.

Eesti ettevõtetes oli 2009. aastal üle 417 000 hõivatut – ligi 60 000 võrra vähem kui aasta varem. Suurimad tööandjad olid tööstusettevõtted, kus oli tööl neljandik kõigist ettevõtetes hõivatuid. Viimase viie aastaga on tööstuse osatähtsus tööhõives vähenenud viis protsendipunkti. 2008. aastaga võrreldes vähenes tööstuses hõivatute arv 22 000 võrra, neist üle poole vähemalt 100 hõivatuga ettevõtetes. Tööjõuressursside kokkuhoid puudutas 2009. aastal kõiki tööstusharusid. Suurim langus oli Eesti traditsioonilises ja tööhõivelt suurimas tööstusharus puidutööstuses, kus 2009. aastal oli tööl üle 4000 inimese vähem kui aasta varem. Metall- ja metalltoodete tootmise alal vähenes hõivatute arv 2008. aastaga võrreldes üle 2300 ja toiduainetööstuses 1400 võrra. Viiendik ettevõtetes hõivatuid töötas kaubanduses, mis on viimastel aastatel säilitanud oma osatähtsuse tööhõives (21%), kuigi võrreldes 2008. aastaga oli 2009. aastal kaubandusettevõtetes üle 11 000 hõivatut vähem. Osatähtsuselt kolmas tegevusala, ehitus, viimaste aastate suurim töökohtade looja, andis tööd kümnendikule ettevõtetes hõivatuid. Ehitusturu kasvu ajal 2006. aastal suurenes ehituses hõivatute arv eelmise aastaga võrreldes 22%. 2009. aastal aga koondas ehitus oma ridu sama tempoga. Tööhõive vähenemine puudutas kõiki tegevusalasid, ehkki teeninduses oli see teistest tagasihoidlikum.

Ettevõtete varade juurdekasv pidurdus. Eesti ettevõtetel oli 2009. aasta lõpus üle 45 miljardi euro väärtuses varasid – 2% vähem kui aasta algul. 21–24% suurune varade kasv aastatel 2005–2007 asendus 2009. aastal kahanemisega. Ettevõtete varad vähenesid, sest käibevara väärtus langes varade kahanemise tõttu aasta algusega võrreldes 3%. Tootmismahdade ja nõudluse vähenemise tõttu oli ettevõtetel vähem nii müügiks ostetud kaupade, tooraine ja materjalide kui ka valmis- ja lõpetamata toodangu varusid. Varade vähenemist mõjutas kõige rohkem suurima osatähtsusega varuliik – müügiks ostetud kaubavarad –, mida oli aasta algusega võrreldes 15% vähem peamiselt kaubandusettevõtete kaubavarade vähenemise tõttu. Põhivara väärtus aasta jooksul oluliselt ei

muutunud ja oli 63% varade koguväärtusest. Varade katteallikatest vähenesid ettevõtete kohustused, seda peamiselt tänu lühiajaliste kohustuste kiirele vähenemisele. Omakapitali osatähtsust bilansis näitav soliiduskordaja oli 2009. aasta lõpul 53%. Omakapitali väärtus aasta algusega võrreldes ei muutunud – eelmise ja aruandeaasta puhaskasumi vähenemist tasakaalustas ettevõtete põhikapitali ja ülekursi kasv.

Bilansimahult on suurim tegevusala kinnisvaraala tegevus, mille ettevõtetele kuulus 2009. aasta lõpul viiendik kõigi ettevõtete varadest. Kinnisvaraettevõtetele oli vara ligi 9 miljardit eurot, millest 80% oli põhivara. 2009. aasta jooksul vähenes kinnisvaraettevõtete vara peamiselt kinnisvara-investeeringute väärtuse vähenemise tõttu. Bilansimahu poolest järgnesid kaubandus- ja töötleva tööstuse ettevõtted, kelle varad olid vastavalt 16% ja 14% ettevõtete koguvärdetest. Ka kaubandus- ja töötleva tööstuse ettevõtete varad vähenesid aasta jooksul. Kaubanduses oli selle peamine põhjus kaubavarude ning tööstuses tooraine- ja materjalivarude ning pikaajaliste finantsinvesteeringute vähenemine. Ettevõtete varad suurenesid enim energeetikas tänu käibevara ja materiaalse põhivara suurenemisele.

Ettevõtete müügitulu vähenes 2009. aastal ligi veerandi võrra. Sajandi esimese kümnendi keskel juba tavapäraseks kujunenud ligi viiendiku suurune aastane müügitulu kasv asendus 2008. aastal seisakuga ja 2009. aastal hakkas müügitulu vähenema. Ettevõtete müügitulu oli 2009. aastal ligi 34 miljardit eurot ehk 24% väiksem kui kahel eelmisel aastal. 2010. aasta esialgsed andmed näitavad, et langusest on üle saadud ja müügitulu on hakanud taas kasvama. Müügitulu oli 2008. aastaga võrreldes väiksem nii sisenõudluse jätkuva vähenemise kui ka ülemaailmsest majanduskriisist tingitud välisnõudluse kahanemise tõttu. Müügitulu mõjutav tarbijahinnaindeks langes 2009. aastal Eestis esimest korda eelmise aasta keskmisega võrreldes. Kaubad olid keskmiselt odavamad kui eelmisel aastal tänu mootorikütuse ja toidu hindade langusele.

Müügitulu vähenes kõikidel tegevusaladel. Olulist mõju ettevõtete sektori müügitulule avaldas suurima osatähtsusega hulgi- ja jaekaubandus, mis on otseselt seotud tarbijate hinnatundlikkusega. Hulgi- ja jaekaubandusettevõtete müügitulu jäi 2008. aasta omale alla ligi 30%-ga. Kaubandusettevõtete müügitulu vähenes 5,3 miljardi euro võrra, mis oli pool kogu ettevõtete sektori müügitulu kahanemisest. Kiireim tagasimineku oli mootorsõidukite kaubanduses, kus müügitulu oli 2008. aastaga võrreldes peaaegu poole väiksem. Langus avaldus ilmekalt uute sõidukite registreerimises: hiilgeaastal 2007 registreeriti liiklusregistris ligi 50 000 uut sõidukit, 2009. aastal vaid ligi 16 000. Enim vähenes müügitulu hulgi- ja jaekaubanduses.

Müügitulu suuruselt teine tegevusala – töötlev tööstus – andis ligi viiendiku kõigi ettevõtete müügitulust. 2008. aastaga võrreldes vähenes töötleva tööstuse müügitulu 26%. Selle tegevusala kolmest suuremast valdkonnast – toiduaine-, puidu- ja metallitööstus – pääses kõige kergemini toiduainetööstus, mille toodang on suunatud suure osas kodumaisele turule. Toiduainetööstuse müügitulu vähenes 14%. Puidutööstuse müügitulu vähenes ligi 25% ja metallitööstuse oma koguni 38% tingituna toodangu müügi raskustest nii kodu- kui ka välisurul.

Üle kolmandiku võrra vähenes ehitusettevõtete müügitulu, seda peamiselt hooneehitusmahtude vähenemise tõttu, sest pankade karmistunud laenuitingimused ja elanike kindlustunde vähenemine kahandasid nõudlust uute elamute järele. Ettevõtete investeerimisaktiivsuse langus halvenenud majandusolukorras mõjutas negatiivselt nende investeeringuid ehitistesse. Ehitusettevõtete osatähtsus ettevõtete sektori müügitulus vähenes 2009. aastal 8%-ni. Sellega loovutas ta oma koha veonduse ja laonduse tegevusalale, kus tänu laondusele ja veondust abistavatele tegevusaladele olid suhteliselt paremad müügitulemused.

Ettevõtete sektor on Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP) loomisel suurim lisandväärtuse tootja. 2009. aastal oli ettevõtete sektori panus SKP-sse 67% – kolm protsendipunkti vähem kui aasta varem. Ettevõtetes loodud lisandväärtus tegurikuludes oli jooksevhindades ligi 7,3 miljardit eurot, s.o viiendiku võrra väiksem kui 2008. aastal.

Nii nagu ettevõtete müügitulu mõjutasid ka lisandväärtust enim suurima lisandväärtuse tootja tööstus, osatähtsusest järgnev kaubandus ja kiireim langeja ehitus. Tööstusettevõtete osatähtsus ettevõtete sektori lisandväärtuses oli 2009. aastal 22% – kaks protsendipunkti väiksem kui aasta varem. Majanduslanguse tõttu vähenesid nii sise- kui ka välisnõudlusele tuginevate tööstusettevõtete

tootismahud, mistõttu nende lisandväärtus oli ligi neljandiku võrra väiksem kui 2008. aastal. Kaubanduse osatähtsus lisandväärtuse loomises on viimastel aastatel vähenenud enim – 2005. aasta 20%-st 2009. aasta 16%-ni. Pigem sisenõudlusest sõltuva kaubanduse lisandväärtus oli 31% väiksem kui 2008. aastal. Ehituse lisandväärtuse langus küündis 36%-ni. Nimetatud kolm tegevusala katsid 90% kogu ettevõtete sektori lisandväärtuse vähenemisest. Lisandväärtus kasvas kõige rohkem energeetikas, peamiselt elektrienergia tootmises, tänu kulude optimeerimisele ja elektrituru avanemisega seotud struktuurimuudatustele.

Keskmise tööjõukulu ja tööviljakuse vähenemise tempo võrdsustused. 2009. aastal oli ettevõtte keskmine tööjõukulu hõivatu kohta ligi 11 000 eurot, mis on 7% väiksem kui aasta varem. Võrreldes 2008. aastaga vähenesid nii ettevõtete tööhõive kui ka tööjõukulud. Keskmine tööjõukulu hõivatu kohta kahanes 2009. aastal eelmise aastaga võrreldes enamikul tegevusaladel, v.a energeetikas, kus oli 5% kasv. Suurim tagasimineku oli ehituses, kus keskmine tööjõukulu vähenes ligi 2000 euro võrra. Oluliselt väiksemad olid teenindavate tegevuste (arvutite ja tarbeesemete parandus, keemiline puhastus, juuksuri- ja muu iluteenindus jms) ning majutuse ja toitlustuse tegevusala tööjõukulud hõivatu kohta. Läbi aastate on keskmine tööjõukulu olnud suurim info ja side tegevusalal – ettevõtete keskmisest peaaegu kolmveerandi jagu rohkem. Erinevus suurima ja väikseima keskmise tööjõukuluga tegevusalade ehk info ja side ning teenindavate tegevuste vahel oli peaaegu kolmekordne.

Tööviljakuse (lisandväärtus hõivatu kohta) langus saabus juba 2008. aastal ja süvenes 2009. aastal veelgi. Ettevõttes hõivatu kohta toodetud lisandväärtus oli keskmiselt 17 400 eurot ehk üle 1000 euro väiksem kui 2008. aastal, olles samal tasemel 2006. aasta näitajaga. Kui aastatel 2007–2008 ületas keskmine tööjõukulu kasvutempo tööviljakuse oma, siis 2009. aastal vähenesid mõlemad eelmise aastaga võrreldes 7%. Tööviljakus oli suurim energeetikasektoris – üle 72 000 euro hõivatu kohta ehk poole rohkem kui 2008. aastal. Paremuselt järgmiste tegevusalade, info ja side ning veevarustuse, kanalisatsiooni ning jäätme- ja saastekäitluse tööviljakus oli poole väiksem kui energeetikas. Info- ja sideettevõtted on suure tööviljakuse saavutanud eeskätt tänu suure tootlikkusega telekommunikatsioonivaldkonnale.

Lähiriikidega võrreldes on Eesti keskmine tööjõukulu ja tööviljakuse näitajad 2008. aasta andmete põhjal Läti ja Leedu omadest paremad, kuid nii Soome kui ka Rootsi keskmine tööjõukulu on kolm korda suurem kui Eestis ja ligi viis korda suurem kui Lätis ja Leedus. Ka tööviljakuse näitajad ületavad nii Soomes kui ka Rootsis Eesti omasid kolm, Läti omasid neli ja Leedu omasid viis korda. Tegevusalati erineb Eesti keskmine tööjõukulu Soome ja Rootsi näitajatest enim kinnisvaras – viis korda. Soomega on meil kõige väiksem erinevus ehituses ja Rootsiiga haldus- ja abitegevuse alal, kuid siiski üle kahe korra. Ka tööviljakuse näitajad erinevad Soome omadest kõige rohkem kinnisvara alal, Rootsi omadest aga mäetööstuses. Erinevus Soome ja Rootsi näitajatega on väiksem ehk kahekordne info ja side tegevusalal.

Ettevõtete sektori puhaskasum oli möödunud kümnendi väiksem. Hoolimata keerulistest aegadest siseturul ja üleilmsest majanduskriisist lõpetas ettevõtete sektor tervikuna aasta kasumiga. Ettevõtete 2009. aasta puhaskasum oli kokku ligi 475 miljonit eurot. Teist aastat järjest vähenes puhaskasum eelmise aastaga võrreldes ligi kolm korda. Enim mõjutasid kasumi vähenemist kaubandus ja töötlev tööstus – mõlema tegevusala puhaskasum oli üle 250 miljoni euro võrra väiksem kui 2008. aastal.

Suurima kasumiga tegevusalad – energeetika (elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine) ning info ja side – andsid ettevõtete sektori puhaskasumist kolmveerandi. Eriist äramärkimist väärib suurima kasumikasvuga tegevusala energeetika, kus 2009. aasta puhaskasum oli ligi 100 miljonit eurot ehk 87% suurem kui aasta varem. Selle saavutamisel oli oluline kulude kokkuvõtte, sest müügitulu olulisel määral ei suurenenud. Puhaskasumi suuruse poolest teise tegevusala, info ja side kasumist tuli valdav osa tänu telekommunikatsiooniettevõtetele.

Majandussituatsiooni halvenemisel vähenesid ettevõtete investeerimisvõimalused veelgi. 2009. aastal investeerisid ettevõtted põhivarasse 2,2 miljardit eurot – 37% vähem kui aasta varem. Investeeringud vähenesid kaks korda rohkem kui 2008. aastal. Enamikul tegevusaladel olid investeeringud 2009. aastal oluliselt väiksemad kui eelmisel aastal. Kolmel tegevusalal – hariduses,

info ja side ning kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal – jäid investeeringud 2008. aasta tasemele. Energeetika oli ainus tegevusala, kus investeeringud suurenesid – energeetikaettevõtete investeeringud olid neljandiku võrra suuremad kui 2008. aastal. Elektri- ja soojusenergia tootjad investeerisid peamiselt hoonete ja rajatiste ehitamise ja rekonstrueerimise ning masinatesse ja seadmetesse, et rajada soojuse ja elektri koostootmise jaamu. Energeetikaettevõtted kui suurimad investeerijad tegid 18% ettevõtete sektori investeeringutest põhivarasse.

Suurimad investeeringud on seotud ehitistega, peamiselt nende ehitamise ja rekonstrueerimisega. Hoonetes investeeriti 2009. aastal üle miljardi euro ehk 46% koguinvesteeringutest. Suurem osa neist (83%) läks hoonete ja rajatiste ehitamise ja rekonstrueerimise, vähem investeeriti olemasolevate ehitiste soetamise. Teine suur osa investeeringutest läks masinatesse, seadmetesse ja inventari, mida soetati ligi 700 miljoni euro eest. Investeeringud ehitistesse ning masinatesse, seadmetesse ja inventari olid 2009. aastal üle kolmandiku võrra väiksemad kui aasta varem. Kõige kiiremini vähenesid investeeringud transpordivahenditesse. 2009. aastal soetatud transpordivahendite koguväärtus oli 180 miljonit eurot ehk 61% väiksem kui aasta varem ja nende osatähtsus koguinvesteeringutes vähenes 8%-ni. Investeeringud maasse olid neljandiku võrra väiksemad kui 2008. aastal, hõlmates ligi 6% koguinvesteeringutest. Immateriaalsesse põhivarasse investeeriti ligi 130 miljonit eurot, millest peaaegu pool oli äriühenduste käigus tekkinud firmaväärtus.

FINANCIAL STATISTICS OF ENTERPRISES

Reet Nestor

Overview

The chapter presents data of non-financial corporations (hereinafter “enterprises”) on their employment, assets, liabilities and equity as well as on their net sales, value added, profit and investments during 2005–2009. In comparison with Estonia’s nearby countries Latvia, Lithuania, Finland and Sweden, the data of 2008, which do not include the data about the enterprises engaged in agriculture, forestry, fishing, education, human health and social work activities, arts, entertainment and recreation, have been used.

Economic recession reduced activeness in setting up enterprises and brought along reduction in staff. *There were 56,095 enterprises operating in Estonia in 2009. The majority (87%) of them were micro enterprises with less than 10 persons employed. Only 2% of all enterprises were either medium enterprises (with 50–249 persons employed) or large enterprises (with at least 250 persons employed). In the years of flourishing economy, the number of enterprises increased in all employment size classes. In 2009 the total number of micro enterprises was the only one that increased. Last year, new enterprises were created mainly in service activities and also in agriculture and forestry. The number of active enterprises decreased in trade, construction and manufacturing activities.*

In 2008 the structure of Estonian enterprises by economic activity was quite similar to the average of the European Union (EU). Only the percentages of trade, accommodation and food service enterprises among enterprises were smaller in Estonia than the EU averages as the percentages of transportation, storage and real estate enterprises were bigger in Estonia. In comparison with the other Baltic Republics, the proportions of trade and real estate enterprises were smaller in Estonia, but the share of enterprises operating in the professional, scientific and technical activity was bigger. In Estonia, trade enterprises comprised 27% of all enterprises, but in Latvia their proportion was 31% and in Lithuania 38%. In comparison with the nearby Baltic Sea countries Finland and Sweden, a 5% proportion of transportation and storage enterprises in Sweden is opposed to 8% in Estonia and 10% in Finland. In Finland and Sweden, the proportions of trade, accommodation and food service enterprises were smaller than the EU average and even smaller than in Estonia. Finland stands out for its bigger percentage of construction enterprises – almost a fifth of all enterprises in

Finland were active in construction in 2008. In Sweden, on the other hand, the proportion of enterprises active in the professional, scientific and technical activity as well as the share of those active in information and communication were bigger than in the EU on average and in the other countries observed.

There were more than 417,000 persons employed in the enterprises of Estonia in 2009 – by nearly 60,000 persons less than a year earlier. The largest employers were manufacturing enterprises – a fourth of all persons employed in enterprises were employed in manufacturing. Over the last five years, the proportion of manufacturing in employment has decreased by five percentage points. Compared to 2008, the number of persons employed in manufacturing decreased by 22,000, of whom over a half were employed in enterprises with at least 100 persons employed. Reduction in staff concerned all branches of manufacturing in 2009. The biggest decline was recorded in the manufacture of wood and wood products, which is Estonia's traditional and in terms of employment the biggest branch of manufacturing, and where the labour force was by 4,000 persons smaller in 2009. In the manufacture of basic metals and fabricated metal products, employment decreased by over 2,300 persons and in the manufacture of food products – by 1,400 persons compared to 2008. A fifth of all persons employed in enterprises worked in trade enterprises which have maintained their share in employment in recent years (21%) despite a decline in employment by 11,000 persons in 2009 compared to 2008. The third economic activity by proportion – construction – the biggest creator of jobs in recent years, covered a tenth of employment in enterprises. In 2006, during the time of economic growth, employment in construction increased by 22% compared to the previous year. In 2009 employment in construction decreased at the same rate. Reduction of staff was characteristic of all economic activities, though in service activities the decrease was more moderate.

The increase in enterprises' assets decelerated. At the end of 2009, the value of Estonian enterprises' assets was over 45 billion euros – 2% less than at the beginning of the year. The growth of assets by 21–24% in 2005–2007 was replaced by a decrease in 2009. The value of assets decreased due to a decline in the value of current assets by 3% compared to the beginning of the year, the latter was caused by the decrease in inventories. Due to a decrease in the production volume and demand, enterprises had less inventories of goods for resale, raw materials and materials as well as work-in-progress and finished goods. The decrease in inventories was mainly affected by the inventories of goods for resale – the type of inventories constituting the largest share – which were by 15% smaller than at the beginning of the year mainly due to the decline in trade enterprises' inventories of goods. The value of fixed assets did not change much during the year and covered 63% of the total value of assets. Regarding the covering sources of assets, the liabilities of enterprises decreased, mostly due to a quick decrease in short-term liabilities. Equity to assets, which shows the proportion of equity in the balance sheet total, was 53% at the end of 2009. The value of equity remained the same as it had been at the beginning of the year: a growth in the capital stock and share premium balanced the decline in retained profit and net profit of the reference year.

Real estate constitutes the biggest economic activity by total assets as a fifth of all enterprises' assets belonged to real estate enterprises at the end of 2009. The assets of real estate enterprises amounted to almost 9 billion euros, of which fixed assets comprised 80%. During 2009, the assets of real estate enterprises decreased mostly due to a decline in the value of investment properties. By value of assets, trade and manufacturing enterprises followed with 16% and 14%, respectively, of enterprises' total assets. The total assets of trade and manufacturing enterprises also decreased during the year. In trade, it was mainly due to a decrease in inventories of goods purchased for resale. The decline in the assets of manufacturing enterprises was caused by a decrease in the inventories of raw materials and materials as well as long-term financial assets. The growth of enterprises' assets was the biggest in energy thanks to an increase in current and tangible assets.

In 2009, enterprises' net sales decreased by almost a fourth. The growth in net sales, which had in annual terms grown by almost a fifth in the middle of the first decade of this century, was replaced by a standstill in 2008 and turned to a decline in 2009. In 2009, the net sales of enterprises were almost 34 billion euros or 24% less than in two previous years. The preliminary data of 2010 show that the fall is over and net sales have started to grow again. Compared to 2008, net sales were smaller due to the ongoing decrease in domestic demand as well as due to the decline in the external demand caused by the global economic crisis. In 2009 the consumer price index which

influences net sales decreased in Estonia for the first time compared to the average of the previous year. Goods were on average cheaper than in the previous year due to a decrease in the prices of motor fuel and food.

Net sales decreased across all economic activities. The economic activity of wholesale and retail trade, which accounts for the largest share and is directly related to customers' price sensitivity, had an essential impact on the net sales of enterprises sector. The net sales of wholesale and retail trade were almost 30% smaller than in 2008. Trade enterprises' net sales dropped by 5.3 billion euros accounting for a half of the whole decrease of net sales in the enterprises sector. The quickest decrease was reported in the trade of motor vehicles, where net sales were almost by a half smaller than in 2008. The fall can be illustrated by the number of registered new vehicles. In a prosperous year 2007 almost 50,000 new vehicles were registered in the Traffic Register, in 2009 only 16,000. Net sales decreased the most in wholesale.

The second largest economic activity by net sales was manufacturing accounting for nearly a fifth of the enterprises' total net sales. In comparison with 2008, the net sales in manufacturing decreased by 26%. Of the three most important branches of this economic activity – the manufacture of food products; wood and wood products; and basic metals and fabricated metal products – the decrease in net sales was the smallest in the manufacture of food products, the production of which is largely targeted at the domestic market. In the manufacture of food products, net sales decreased by 14%. In the manufacture of wood and wood products, net sales decreased by almost 25%; and in the manufacture of basic metals and fabricated metal products as much as 38% due to difficulties in sales on the domestic as well as foreign market.

In construction enterprises, net sales decreased over a third, mostly due to a decrease in the construction volume of buildings. Restricted loan terms and weakening of consumer confidence reduced the demand for new dwellings. Also, the decrease in enterprises' investment activity against the background of general economic downturn influenced adversely their investments in the construction of buildings. The share of construction enterprises in the net sales of enterprises sector decreased to 8% in 2009, thus it conceded its position to transportation and storage where the revenues were relatively bigger due to warehousing and support activities for transportation.

The enterprises' sector creates the biggest value added in the formation of gross domestic product (GDP) in Estonia. In 2009 the contribution of enterprises sector to the gross domestic product was 67% – by three percentage points smaller than a year earlier. The value added at factor cost created by enterprises amounted to nearly 7.3 billion euros at current prices being by a fifth smaller than in 2008.

Similar to enterprises' net sales, value added, too, was influenced most by manufacturing – the largest producer of value added, and was followed in percentage terms by trade, and construction – an activity with the quickest falling rate. In 2009, the proportion of manufacturing enterprises in the value added of enterprises sector was 22% – by 2 percentage points smaller than a year earlier. The volumes of industrial production of manufacturing enterprises, which depend on the domestic as well as external demand, decreased in the situation of economic recession and their value added was by a fourth smaller than in 2008. The share of trade in the creation of value added has decreased the most in recent years – from 20% in 2005 to 16% in 2009. The value added of trade, which is rather dependent on domestic demand, was 31% smaller than in 2008. Decline in the value added of construction dropped to 36%. These three economic activities covered 90% of the decrease in the value added of the whole enterprises sector. Value added increased the most in energy, mostly in the production of electric energy, thanks to cost optimization and structural changes related to the opening of electricity market.

The rate of decrease of average personnel expenses and labour productivity equalized. In 2009, personnel expenses per person employed were on average 11,000 euros, i.e. 7% less than in the previous year. Compared to 2008, a decrease was reported in both the number of persons employed and the personnel expenses of enterprises. In 2009 compared to the previous year, average personnel expenses per person employed decreased in most activities, except for energy where a 5% increase was announced. The biggest setback was recorded in construction, where

average personnel expenses per person employed decreased by almost 2,000 euros. Personnel expenses per person employed were by far smaller in service activities (such as repair of computers and personal and household goods, washing and dry-cleaning of textile and fur products, hairdressing and other beauty treatment, etc.) and in the accommodation and food service activities. Over years, average personnel expenses have been the largest in the information and communication activity, exceeding the average of all enterprises by almost three quarters. The difference between the activity with the largest average personnel expenses – information and communication – and the activity with the smallest average personnel expenses – service activities – was almost threefold.

A decline in labour productivity (value added per person employed) was detected already in 2008, it deepened in 2009. The value added created in an enterprise per person employed was on average 17,400 euros, showing a fall of more than 1,000 euros compared to 2008 and remaining at the same level with the 2006 indicator. In 2007–2008 the growth rate of average personnel expenses exceeded the growth rate of labour productivity, but in 2009 both indicators decreased by 7% compared to the previous year. Labour productivity was the highest in energy – over 72,000 euros per person employed or by a half more than in 2008. The labour productivity in the activities that followed – information and communication as well as water supply, and sewerage, waste management and remediation activities – was by a half lower than in energy. The high labour productivity in information and communication was achieved first and foremost thanks to the telecommunication activity which showed high productivity.

In comparison with other nearby countries, Estonia's indicators of average personnel expenses and labour productivity were on the basis of 2008 data better than the respective indicators of Latvia and Lithuania. But the average personnel expenses of both Finland and Sweden are three times larger than in Estonia and nearly five times bigger compared to Latvia and Lithuania. Moreover, labour productivity indicators of Finland and Sweden exceed the same indicator of Estonia by three times, those of Latvia by four times and those of Lithuania by five times. By economic activities, the average personnel expenses of Estonia differ from the respective Finnish and Swedish indicators the most in real estate activities – five times. Estonia's difference from Finland is the smallest in construction and our difference from Sweden is the smallest in administrative and support services, but the difference is nevertheless more than twofold. In terms of productivity, the indicators of Finland differ from ours the most in real estate activities and the indicators of Sweden – in mining and quarrying. Difference from the indicators of Finland and Sweden is the smallest i.e. twofold in the information and communication activity.

Net profit of the enterprises sector was the smallest of the past decade. In spite of the complicated situation in the domestic market and the global economic crisis, the enterprises sector as a whole finished the year in profit. In 2009 the total net profit was close to 475 million euros. For the second year in a row, net profit decreased nearly three times compared to the previous year. Trade and manufacturing affected the decline in profit the most. In both activities, net profit was over 250 million euros smaller than in 2008.

Economic activities with the largest profit – energy (electricity, gas, steam and air conditioning supply) and information and communication – gave three quarters of the net profit in enterprises sector. The biggest growth in profit was recorded in energy, where net profit was almost 100 million euros or 87% more than in 2008. To achieve the result, cost saving played an important role as net sales did not increase much. The second economic activity by size of net profit was information and communication. Telecommunication enterprises contributed the largest share of profit to this activity.

Due to the deteriorating economic situation, enterprises' investment possibilities continued to decrease. In 2009, enterprises invested 2.2 billion euros in fixed assets – 37% less than in the previous year. The decline in investments was two times larger than in 2008. Investments decreased in the majority of economic activities in 2009 compared to the previous year. The investments of three economic activities – education; information and communication; arts, entertainment and recreation – remained the same as in 2008. Energy was the only activity where investments increased. The investments of energy enterprises were by a fourth bigger than in 2008. The producers of electric and heat energy invested mainly in the construction and alteration of buildings and structures and in the equipment and machinery intended for the erection of heat and power co-

generation plants. Energy enterprises as the biggest investors made 18% of all the enterprises sector investments in fixed assets.

The largest investments are related to buildings and structures, mainly to their construction and alteration. In 2009, over one billion euros or 46% of total investments were invested in buildings. A bulk (83%) of these investments were directed to construction and alteration of buildings, less was invested in the acquisition of existing buildings and structures. The second larger investment object was equipment, machinery and inventory acquired for almost 700 million euros. In 2009, investments in buildings as well as equipment, machinery and inventory were by a third smaller than a year earlier. The decrease in investments was the fastest with respect to vehicles. The total value of vehicles acquired in 2009 was 180 million euros or 61% less than in the year before. The proportion of vehicles in total investments decreased to 8%. The investments in land were by a fourth smaller than in 2008, covering 6% of total investments. The investments in intangible assets amounted to nearly 130 million euros, of which almost a half was goodwill arising from business combinations.

Tabel 1. Ettevõtete tööhõive ja bilansimaht, 2005–2009

Table 1. Employment and the balance sheet total of enterprises, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Ettevõtete arv	42 225	47 507	53 012	55 654	56 095	Number of enterprises
Tööga hõivatud isikute arv	436 536	463 690	484 926	476 886	417 281	Number of persons employed
Töötajate arv	424 224	450 215	470 377	461 750	400 644	Number of employees
Bilansimaht aasta lõpus, miljonit eurot	26 453	32 776	40 210	43 343	45 253	Balance sheet total at end-year, million euros
käibevara	11 056	14 269	17 452	17 086	16 766	current assets
põhivara	15 397	18 507	22 758	26 257	28 488	fixed assets
lühiajalised kohustused	7 833	9 308	11 916	11 822	11 568	current liabilities
pikaajalised kohustused	5 287	6 553	7 896	9 674	9 891	long-term liabilities
omakapital	13 333	16 915	20 399	21 848	23 794	equity

Tabel 2. Ettevõtete lisandväärtus, müügitulu, kulud ja kasum, 2005–2009

Table 2. Value added, net sales, costs and profit of enterprises, 2005–2009

(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Lisandväärtus tegurikuludes	6 398	8 061	9 367	8 897	7 264	Value added at factor cost
Müügitulu	31 469	37 630	44 687	44 649	33 896	Net sales
Kulud	29 571	35 267	41 929	43 068	32 961	Costs
kaubad	12 480	14 858	17 775	17 785	12 868	merchandise
materjal	5 263	6 195	7 267	7 305	5 259	materials
tööjõukulud	3 295	4 083	5 126	5 618	4 577	personnel expenses
kulum	1 005	1 119	1 278	1 514	1 542	depreciation
Kogukasum (-kahjum)	1 897	2 363	2 758	1 581	936	Total profit (loss)
Ärikasum (-kahjum)	2 380	3 581	3 729	1 765	900	Operating profit (loss)
Kasum (kahjum) enne maksustamist	2 634	4 055	4 147	1 574	676	Profit (loss) before taxes
Puhaskasum (-kahjum)	2 520	3 913	3 958	1 366	475	Net profit (loss)

Joonis 1. Ettevõtete arvult suuremate tegevusalade osatähtsus ettevõtete arvus, hõivatute arvus ja ettevõtete bilansimahus, 2009

Figure 1. Shares of bigger economic activities in the number of enterprises, in the number of persons employed and in the balance sheet total of enterprises, 2009

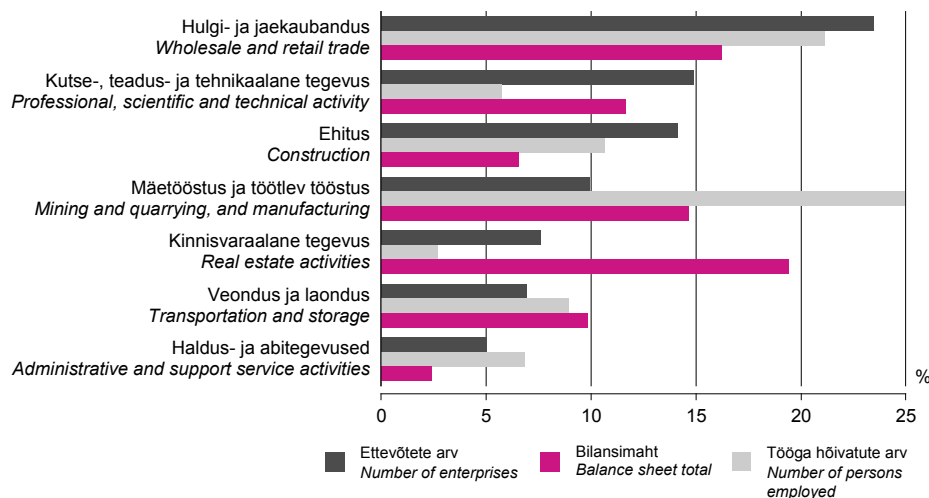
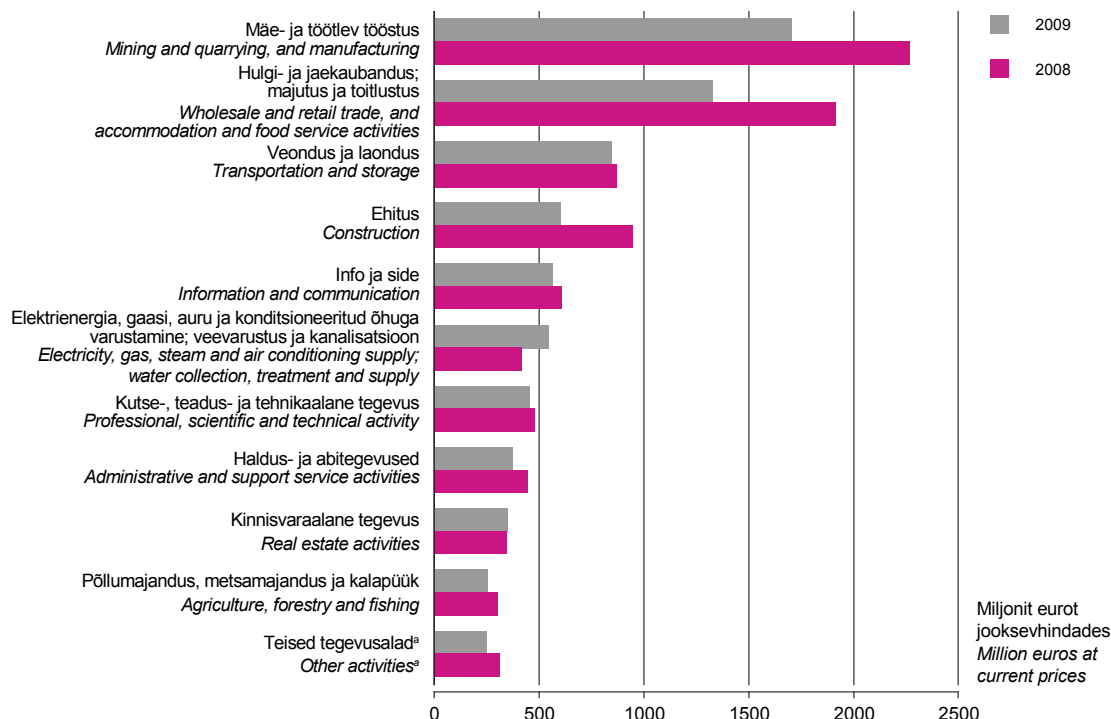

Joonis 2. Ettevõtete lisandväärtus tegevusala järgi, 2008, 2009

Figure 2. Enterprises' value added by economic activity, 2008, 2009

^a Teised tegevusalad on haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused.

^a Other activities are education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other service activities.

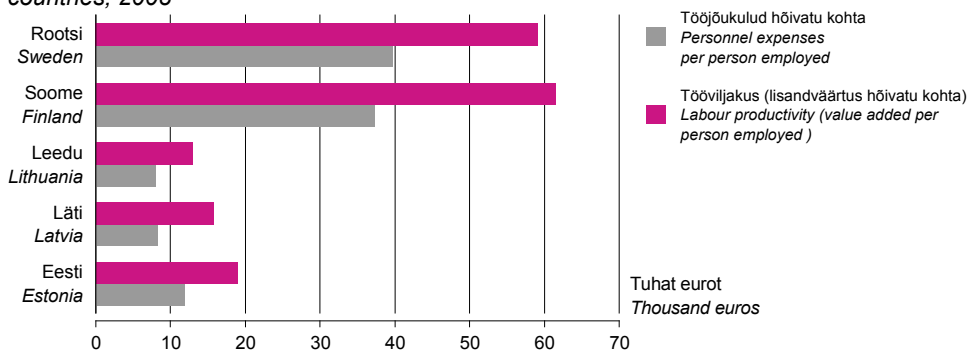
Tabel 3. Ettevõtete arv ja kasumiaruande põhinäitajad tegevusala järgi, 2009

Table 3. Number of enterprises and main indicators of income statement by economic activity, 2009

	Ettevõtete arv Number of enterprises	Müügitulu, miljonit eurot Net sales, million euros	Osatähtsus müügitulus, % Share in net sales, %		Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot Net profit (loss), million euros	
			kulud kokku costs total	töjõukulud personnel expenses		
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1 863	749	98,4	18,1	8	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	108	260	93,8	27,8	15	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	5 441	6 213	98,5	18,0	45	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	192	1 529	89,9	6,6	213	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	226	256	88,1	18,3	34	Water collection, treatment and supply
Ehitus	7 911	2 825	99,9	17,5	-45	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	13 167	13 537	99,7	6,7	3	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	3 873	3 595	96,5	12,3	69	Transportation and storage
Majutus ja toidlustus	1 897	433	107,5	29,5	-31	Accommodation and food service activities
Info ja side	2 106	1 298	86,8	22,4	145	Information and communication
Kinnisvaraala tegevus	4 271	746	81,6	10,5	-54	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	8 348	996	90,0	27,9	28	Professional, scientific and technical activity
Haldus- ja abitegevused	2 805	902	90,1	30,2	57	Administrative and support service activities
Haridus	666	70	96,0	41,4	2	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 050	232	94,0	47,8	9	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	821	158	112,0	23,1	-21	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	1 350	97	102,5	31,2	-2	Other service activities
KOKKU	56 095	33 896	97,2	13,5	475	TOTAL

Joonis 3. Töövõlu ja töjõukulud hõivatu kohta Eestis ja lähiriikides, 2008

Figure 3. Labour productivity and personnel expenses per person employed in Estonia and nearby countries, 2008

Allikas/Source: Eurostat

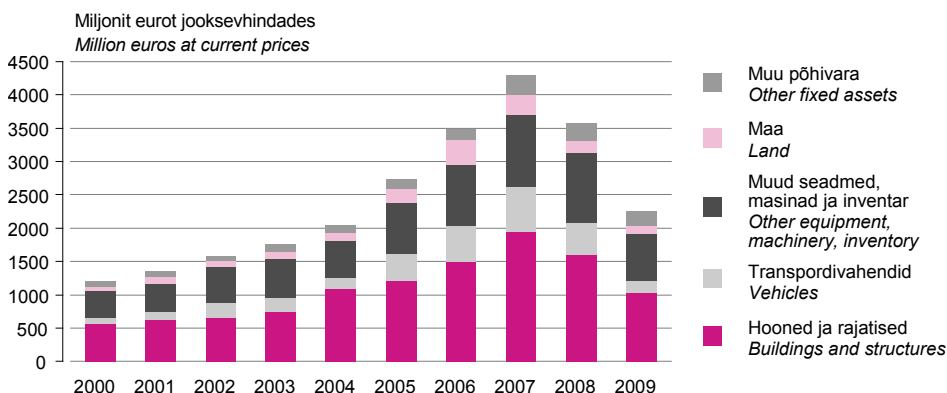
Tabel 4. Ettevõtete investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) tegevusala järgi, 2005–2009
Table 4. Enterprises' investments in fixed assets (incl. financial leasing) by economic activity, 2005–2009

(jooksev hinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	178	194	216	264	115	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	32	38	69	42	34	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	500	639	680	602	318	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	231	263	227	331	414	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	73	78	105	140	124	Water collection, treatment and supply
Ehitus	253	439	538	261	129	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	376	467	603	392	211	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	398	473	630	584	301	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	43	48	52	57	19	Accommodation and food service activities
Info ja side	70	115	177	146	147	Information and communication
Kinnisvaraalane tegevus	390	452	613	458	241	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	67	89	120	154	114	Professional, scientific and technical activity
Haldus- ja abitegevused	64	85	159	81	34	Administrative and support service activities
Haridus	3	6	5	4	4	Education
Tervishoid ja sotsiaaltoetamine	12	30	27	19	9	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	36	49	56	20	22	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	9	11	18	9	5	Other service activities
KOKKU	2 737	3 475	4 294	3 564	2 240	TOTAL

Joonis 4. Ettevõtete investeeringud (k.a kapitalirent) põhivara liigi järgi, 2000–2009

Figure 4. Enterprises' investments (incl. financial leasing) by kind of fixed assets, 2000–2009

Tabel 5. Ettevõtete sektori jaotus tegevusala järgi Eestis ja lähiriikides, 2008

Table 5. Structure of the enterprises sector by economic activity in Estonia and nearby countries, 2008
(protsenti – percentages)

	EL-27 EU-27	Eesti Estonia	Läti Latvia	Leedu Lithuania	Soome Finland	Rootsi Sweden	
Mäe- ja töötlev tööstus; elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine; veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	11	12	11	12	12	10	<i>Mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water collection, treatment and supply</i>
Ehitus	16	16	10	16	19	13	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	29	27	31	38	22	21	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	5	8	7	5	10	5	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	8	4	4	3	5	5	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	4	4	3	2	4	8	<i>Information and communication</i>
Kinnisvaraalane tegevus	5	8	15	12	7	8	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	16	16	13	9	15	24	<i>Professional, scientific and technical activity</i>
Haldus- ja abitegevused; arvutite ning tarbeesemete ja kodutarvete parandus	6	5	4	3	6	6	<i>Administrative and support service activities; repair of computers and personal and household goods</i>
KOKKU	100	100	100	100	100	100	<i>TOTAL</i>

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Majandusnäitajate statistika iseloomustab äriühingute finantsmajanduslikku tegevust. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate ja talude ning finantsvahenduse äriühingute andmeid ei kajastata. Vaadeldakse tegutsevaid äriühinguid. Küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning erasektori vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid. Ülejäänud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest äriühingutest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Äriühingud on jaotatud peamiste tegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi. EMTAK on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilise klassifikaatori NACE Eesti versioon.

Methodology

Financial statistics characterise the financial activity of non-financial corporations. Financial statistics do not include the data of budgetary institutions and organisations, sole proprietors, farms and enterprises of financial intermediation. The survey population consists of economically active enterprises. All state and local government enterprises as well as the private sector enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. The rest of enterprises belonging to Estonian or foreign persons in private law are sampled. The data collected by a sample survey are expanded to the whole population.

Enterprises have been divided into groups by main economic activities according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) which is based on the NACE (Statistical Classification of Economic Activities in the European Community).

Kirjandust Publications

Ettevõtlus. Business. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

MAJANDUSÜKSUSED

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate 2010. aastal tegutsenud majandusüksustest ehk statistilisest profiilist, võrreldes seda varasemate aastate aktiivsete üksuste kogumitega. Juriidilistesse registritesse ja majandusüksuste statistilisse registrisse on kantud kõik registreeritud üksused, kuid statistilisse profiili kuuluvad vaid need üksused, mis vastaval aastal tegutsesid. Tavaliselt on juriidiliselt registreeritud üksustest majanduslikult aktiivsed olnud kaks kolmandikku.

Aktiivsete majandusüksuste hulk kahanes järsult füüsilisest isikust ettevõtjate (FIE-d) arvu vähenemise tõttu. Aastaid kasvas tegutsevate majandusüksuste arv Eestis stabiilselt 6–7% aastas. Esimest korda vähenes nende arv 2008. aastal – 1000 üksuse võrra –, kuid järgmisel aastal suurenes taas – ligi 3000 üksuse (enamjaolt äriühingud) võrra. 2010. aastal aktiivsete majandusüksuste arv jälle vähenes, seekord koguni ligi 9000 võrra – õigusliku vormi järgi vaadatuna peaaegu ainuüksi FIE-de arvelt (kohaliku omavalitsuse asutuste arv vähenes samuti veidi – 17 võrra). Varem oli kaks kolmandikku tegutsevatest FIE-dest end registreerinud vaid maksukohustuslaste registris, sest kohustus end äriregistris arvele võtta oli neil, kelle aastakäive ületas 250 000 krooni. Alates 2010. aastast peavad kõik FIE-d olema kantud äriregistrisse. Paljud ainult Maksu- ja Tolliametis arvel olnud FIE-d end aga äriregistrisse ümber ei registreerinud ja seetõttu lakkas ligi kolmandik kõikidest FIE-dest tegutsemast. Traditsiooniliselt lisandus aktiivsete üksuste hulka äriühinguid – üle 2000 nagu 2009. aastalgi. Jätkus ka kasumitaotluseta üksuste arvu kasv, ehkki veidi aeglasemalt.

Ettevõtete arvu järsk kasv 2010. aastal oli tingitud seadusemuudatusest, mistõttu FIE-d pidid end kandma äriregistrisse. Kuna ettevõtete hulka on arvatud nii äriühingud kui ka äriregistris registreeritud FIE-d, siis 18% kasv tulenebki eelkõige äriregistrisse lisandunud FIE-dest.

Suurettevõtete arvu vähenemine hoogustus. Kui veel 2008. aastal suurettevõtete arv kasvas 14%, siis 2009. aastal vähenes see majandussurutise mõjul 12% ja 2010. aastal koguni 16%. Nii nagu 2009. aastal vähenes ka mullu ettevõtete arv kõikides töötajate arvu suurusrühmades, v.a mikroettevõtete hulgas. Alla 10 töötajaga ehk mikroettevõtete arv kasvas 2009. aastal 7% ja 2010. aastal lausa 21%, kuid seda enamjaolt äriregistrisse ümberregistreeritud FIE-de tõttu.

Väikeettevõtlus elavnes kõige enam Võru- ja Põlvamaal. Veidi üle poole kõikidest ettevõtetest asub Harjumaal, neist omakorda vaid iga viies väljaspool Tallinna. Vähemalt 250 töötajaga ettevõtetest asub Harjumaal üle kahe kolmandiku, neist enamik Tallinnas. Järgnevad Ida-Viru ja Tartu maakond. Väikeettevõtlus on kõige enam hoogustunud Võru ja Põlva maakonnas – alla 10 töötajaga ettevõtete arv on mõlemas suurenenud kolmandiku võrra –, kõige vähem aga Harju maakonnas, kus see on suurenenud kuuendiku võrra. Tallinnas on mikroettevõtete arv kasvanud veidi alla seitsmendiku. Tööhõivestatistika järgi ongi suurenenud just üksikettevõtjate arv, samal ajal kui hõivatute koguarv on vähenenud.

Ettevõtlus on kasvanud kõige enam kunsti ja meelelahutuse, hariduse ning tervishoiu valdkonnas. Kunsti, meelelahutuse ja vaba aja valdkonna ettevõtete arv kasvas ligi kaks kolmandikku. Hariduse valdkonnas suurenes ettevõtjate arv poole võrra. Mõlemas valdkonnas kasvas ettevõtjate arv valdavalt FIE-de lisandumise tõttu. Suurettevõtete hulgas toimus suurim langus haldus- ja abitegevuste alal, seda eelkõige turvatöö ja juurdlese valdkonna restruktureerimise tõttu. Töötleva tööstuse ettevõtete hulk küll kasvas veidi alla 10 töötajaga ettevõtete arvelt, kuid suurettevõtete arv vähenes tööstuses 11 ehk ligi viiendiku võrra. Ehituses jäi suurettevõtete arv 2009. aasta tasemele, väiksemate ettevõtete arv aga vähenes üle veerandi. Erandina on mõningat kasvu täheldada FIE-de hulgas.

Omanike poolest on enamik ettevõtteid traditsiooniliselt Eesti eraomandis. Nende arv kasvas 2010. aastal hüppeliselt – 18 000 üksuse võrra. Enamasti tuli juurde FIE-sid, Eesti äriühinguid lisandus veidi üle 2000. Välisettevõtete arvu kasv, mis aeglustus 12%-st 2006. aastal 3%-ni 2009. aastal, näitas 2010. aastal hoogustumise märke – neid lisandus 4%.

Enamik kasumitaotluseta üksustest on sihtasutused ja mittetulundusühingud, riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksusi on vaid 9%. Sihtasutusi ja mittetulundusühinguid lisandus 2010. aastal 6%, aasta varem 7%. Riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuste arv aga kahanes 2%. Kolmandik kõigist kasumitaotluseta üksustest asub Tallinnas. Harjumaal kokku asub 43% üksustest, järgnevad Tartu, Ida-Viru, Pärnu ja Lääne-Viru maakond. Sihtasutustest ja mittetulundusühingutest asub Tallinnas samuti kolmandik, kuid riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksustest vaid seitsmendik.

Kontsernidel on Eesti majanduses oluline roll. Et uurida ettevõtluse üleilmastumise taset Eestis ja ettevõttegruppide, eriti rahvusvaheliste kontsernide rolli majanduses, kogub Statistikaamet alates 2005. aastast regulaarselt andmeid Eestis tegutsevate ettevõttegruppide kohta. Eesti ja väliskapitali kontrolli all tegutsevate kontsernide roll jäi Eesti majanduses kogu vaadeldud perioodil samaks. 2010. aastal kuulus ettevõttegruppide koosseisu 9290 ettevõtet – alla 10% kõigist Eestis tegutsenud üksustest. Samal ajal andsid need ettevõtted 61% Eesti ettevõtete müügitulust^a ja neis leidis rakendust 34% kõigist hõivatuid^b.

Kontserniüksuste arv küll aasta-aastalt kasvab, kuid juurdekasv on aeglustunud peaaegu seisakuni. Kui veel 2008. aastal suurenes kontsernide koosseis 7%, siis 2010. aastal kahanes juurdekasv 1%-ni. Juba teist aastat järjest vähenes väliskontrolli all olevate kontsernide koosseis. Eesti kontsernidesse kuuluvate üksuste arv kasvas vaid veidi üle 2% võrreldes varasemate aastate 6–7%-ga. 2006. aastal alguse saanud väliskontsernidesse kuuluvate ettevõtete osatähtsuse vähenemine jätkus ka möödunud aastal. Kui 2008. aastal tegutses väliskontsernide koosseisus 28% kõigist kontserniüksustest, siis 2009. aastal 27% ja 2010. aastal 26%.

Majanduskriis on avaldanud mõju ka ettevõttegruppide tegevusele. Suuremad muutused on viimastel aastatel toimunud ehituses. Ehitusettevõtete arvu kahanemine kontsernides, mis sai alguse 2008. aastal, jätkus ka mullu – kolme aastaga vähenes kontserniüksuste arv ehituses kolmandiku võrra. Kui energia- ja soojatootmisega tegelevate kontserniüksuste hulk oli varasemate aastate jooksul suhteliselt stabiilne, siis 2010. aastal suurenes nende arv üle 28%. Kasvama on hakanud kontsernide kinnisvaraüksuste arv, sest huvi kinnisvara üürileandmise vastu ja ehk ka vajadus seda teha on suurenenud. Aasta-aastalt on kasvanud ka haldus- ja abitegevuste valdkonnas tegutsevate kontserniüksuste hulk ja seda just rendiettevõtete arvu kasvu tõttu.

Nii nagu varasematel aastatel oli ka 2010. aastal nii Eesti kui ka väliskontsernides kõige arvukamalt kaubandusettevõtteid. Neile järgnesid Eesti kapitali kontrolli all olevates kontsernides kinnisvara- ja väliskontsernides tööstusettevõtted.

Juba alates iseseisvuse taastamisest on meil põhjanaabritega olnud tihedad majandussidemed. Soome ja Rootsi tegid 1990. aastatel esimesed välisinvesteeringud Eesti majandusse ning neil oli Eesti ettevõtluses endiselt oluline osa ka 2010. aastal. Eestis tegutsevate väliskontsernide koosseisu kuuluvatest üksustest oli 2010. aastal kõige enam ettevõtteid Soome kontrolli all – 622. Teisel kohal oli Rootsi, kelle kontrolli all olevatesse ettevõttegruppidesse kuulus üle 300 Eesti ettevõtte.

^a V.a finantsvahendusettevõtete müügitulu andmed, sest nende ettevõtete kasumiaruande skeem on teistest ettevõtetest erinev.

^b V.a füüsilisest isikust ettevõtjad.

ECONOMIC UNITS

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Overview

The chapter gives an overview of economic units which were operating in 2010 – the Statistical Profile – in comparison with populations of active units in previous years. Legal registers and the Statistical Business Register hold all registered units, whereas the Statistical Profile includes only units which were economically active in the corresponding year. Usually, two thirds of legally registered units have been economically active.

A sharp decline in the number of economically active units was due to a decrease in the number of sole proprietors. For years, the amount of economically active units in Estonia witnessed a steady 6–7% annual growth. In 2008 for the first time their number decreased – by 1,000 units – to resume the growth in the next year – by nearly 3,000 units (mostly companies). In 2010, however, there was yet another downturn in the number of operating units. This time the population decreased by 9,000 units – by legal form, almost exclusively by sole proprietors (the amount of local government units also slightly fell – by 17). Previously, two thirds of operating sole proprietors were registered only in the Register of Taxable Persons, as only those whose annual net sales were above 250,000 kroons were obligated to be registered in the Commercial Register as well. Since 2010 all sole proprietors must be registered in the Commercial Register. Many sole proprietors who had been registered just in the Register of Taxable Persons did not re-register themselves in the Commercial Register and thus nearly one third of all sole proprietors ceased to operate. As usual, the number of economically active companies increased – by more than 2,000, similarly to the year 2009. Non-profit institutions continued their growth in numbers, although at slightly slower speed.

A sharp upturn in the number of enterprises in 2010 was due to the changes in legislation because of which sole proprietors had to register with the Commercial Register. As enterprises embrace both companies and the sole proprietors registered in the Commercial Register, thus the 18% increase stems primarily from the sole proprietors accrued in the Commercial Register.

The dwindling of the number of large enterprises accelerated. Although the year 2008 still saw a 14% increase in the number of large enterprises, in 2009 the decline of 12% ensued as a consequence of recession in economy, and the decline steepened by as much as 16% in 2010. Similarly to 2009, the number of enterprises fell in all size classes of employees, except among micro enterprises. The number of enterprises with less than 10 employees or micro enterprises rose in 2009 by 7%, in 2010 even by 21%, although the last rise was mainly due to sole proprietors which were re-registered in the Commercial Register.

Small-business entrepreneurship perked up mostly in Võru and Põlva counties. A little over a half of all enterprises are located in Harju county, of these only every fifth is outside Tallinn. Over two thirds of enterprises with at least 250 employees are situated in Harju county, of these a majority are in Tallinn. Ida-Viru and Tartu counties follow. Small-business entrepreneurship grew most in Võru and Põlva counties – the number of enterprises with less than 10 employees increased by a third in both counties. But the smallest increase was recorded in Harju county where the respective number grew by one sixth. In Tallinn the number of micro enterprises grew by slightly less than one seventh. According to employment statistics, it is the solo entrepreneurship which was on the rise, although the total amount of persons employed has fallen.

Entrepreneurship in arts and entertainment, education, and human health activities has grown most significantly. The number of businesses engaged in arts, entertainment and recreation

grew by nearly two thirds. In education, the number of enterprises increased by a half. In both activities the number of enterprises grew primarily due to the accrual of sole proprietors. Among large enterprises, the sharpest decline occurred in administrative and support service activities, primarily due to restructuring in the security and investigation activities sector. The number of enterprises in manufacturing saw a slight increase among enterprises with less than 10 employees, however, the number of large enterprises fell by 11 or by nearly one fifth in manufacturing. In construction the number of large enterprises remained the same as it was in 2009, whereas the number of smaller enterprises decreased by over a quarter, as an exception a slight increase was seen among sole proprietors.

By ownership, the vast majority of enterprises were as usual in Estonian private ownership. Their number skyrocketed by 18,000 in 2010. A bulk of this increase was due to an increase in the number of sole proprietors, in addition just over 2,000 companies accrued. The growth in the number of enterprises in foreign ownership slowed from 12% in 2006 to 3% in 2009, indicating signs of acceleration in growth in 2010 by 4%.

A majority of non-profit institutions constitute non-profit associations and foundations, only 9% are government institutions and local government institutions. In 2010 the number of non-profit associations and foundations increased by 6%, in previous year 7%. But the number of government and local government institutions fell by 2%. A third of all non-profit institutions are in Tallinn. There are 43% of them altogether which are situated in Harju county, followed by Tartu, Ida-Viru, Pärnu and Lääne-Viru counties. A third of all non-profit associations and foundations are also located in Tallinn, but only one seventh of government and local government institutions are situated in the capital city.

Enterprise groups have an important role in Estonia. To observe the level of enterprise globalization in Estonia and the role of enterprise groups – especially that of multinational ones – in the economy, Statistics Estonia has been collecting data on enterprise groups operating in Estonia on a regular basis since 2005. The role of both all-resident and foreign enterprise groups operating in Estonian economy remained the same throughout the period under observation. In 2010 enterprise groups engaged 9,290 enterprises – less than 10% of all units operating in Estonia. At the same time, these enterprises gave 61% of the net turnover^a of Estonian enterprises and 34% of the total number of employed persons^b were employed by enterprise groups.

The number of units belonging to enterprise groups has been increasing year by year, but by now the growth has slowed down to almost a standstill. If in 2008 the number of enterprises in groups increased by 7%, then in 2010 the increase was only 1%. For the second year in a row, the number of enterprises operating under the control of foreign enterprise groups decreased. The number of enterprises belonging to Estonian enterprise groups grew by slightly over 2% compared to the 6–7% growth of previous years. Dwindling of the proportion of enterprises under the control of foreign enterprise groups continued last year, too. In 2008, 28% of all units of enterprise groups operated under the control of foreign enterprise groups, but in 2009 and 2010 – 27% and 26% respectively.

Economic crisis has had an impact also on the activities of enterprise groups. More noticeable changes can be detected in construction in recent years. The decrease in the number of construction enterprises in enterprise groups, which started in 2008, continued last year – during three years the number of units in enterprise groups decreased by a third in construction. The number of enterprises producing energy and heat and belonging to an enterprise group had been rather stable in earlier years, but in 2010 their number increased by more than 28%. The number of real estate enterprises belonging to enterprise groups has started to grow, because the wish to rent out real estate property and evidently also the necessity to take real estate property at rent have both grown.

^a Excl. the sales revenue data of financial intermediation enterprises as the scheme of their income statement differs from that of other enterprises.

^b Excl. sole proprietors.

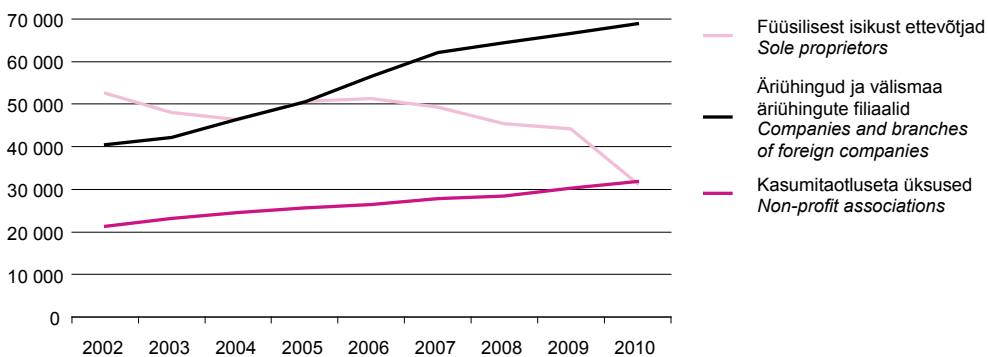
Year by year, the number of enterprises belonging to enterprise groups has grown also in the administrative and support service activities, and namely due to the increase in the number of leased enterprises.

In 2010 like in previous years, the number of trade enterprises was the largest both in all-resident and in foreign controlled enterprise groups. In all-resident groups, trade enterprises were followed by real estate enterprises and, in foreign controlled enterprise groups – by industrial enterprises.

Since the restoration of independence we have had close economic ties with the neighbour countries in the north. In the 1990s Finland and Sweden were the first countries to invest in Estonian economy and in 2010 they still had an important role in Estonian entrepreneurship. In 2010, a majority of enterprises, which belonged to foreign enterprise groups, were operating under the control of Finnish enterprise groups – 622. The second position was held by Sweden – under the control of Swedish enterprise groups there operated more than 300 Estonian enterprises.

Joonis 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2002–2010

Figure 1. Units in the Statistical Profile by legal form, 2002–2010

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2010*Table 1. Units in the Statistical Profile by legal form and by economic activity (EMTAK 2008), 2010*

	Füüsilisest isikust ettevõtjad ^a	Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid	Mittetulundusühingud	Sihtasutused	Riigiasutused	Kohaliku omavalitsuse asutused	Kokku	
	<i>Sole proprietors^a</i>	<i>Companies and branches of foreign companies</i>	<i>Non-profit associations</i>	<i>Foundations</i>	<i>Government institutions</i>	<i>Local government institutions</i>	<i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	10 001	2 560	263	-	3	-	12 827	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	5	147	-	-	-	1	153	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	1 265	6 168	2	-	-	-	7 435	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	235	1	-	-	1	241	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	26	308	15	-	-	6	355	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	961	8 193	12	1	-	-	9 167	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3 680	14 857	5	1	-	2	18 545	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	3 034	4 199	18	7	-	2	7 260	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	502	2 284	12	1	-	2	2 801	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	542	3 156	160	14	3	2	3 877	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	106	1 309	5	5	2	-	1 427	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraala tegevus	803	5 123	11 386	21	-	15	17 348	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	2 581	9 526	123	40	43	1	12 314	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	673	5 441	62	11	-	1	6 188	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	144	53	101	274	572	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	862	879	555	31	81	1 205	3 613	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	700	1 225	657	107	14	145	2 848	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 884	1 209	4 339	122	50	847	8 451	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	3 685	2 083	10 544	369	1	9	16 691	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
Tegevusala täpsustamata	-	-	-	-	-	-	-	<i>Economic activity unknown</i>
KOKKU	31 314	68 902	28 303	783	298	2 513	132 113	<i>TOTAL</i>

^a Äriregistri registreeritud tegutsuvad füüsilisest isikust ettevõtjad.^a *Economically active sole proprietors who have been registered in the Commercial Register.*

Tabel 2. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2007–2010^a
Table 2. Enterprises in the Statistical Profile by economic activity (EMTAK 2008), 2007–2010^a

	2007	2008	2009	2010	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	9 715	9 649	9 613	12 561	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	102	118	119	152	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	6 559	6 424	6 525	7 433	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	204	205	218	239	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	222	255	266	334	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	9 744	9 339	8 950	9 154	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	17 252	16 924	16 978	18 537	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	6 814	6 834	6 951	7 233	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	2 217	2 254	2 394	2 786	Accommodation and food service activities
Info ja side	2 333	2 639	2 855	3 698	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	1 306	1 427	1 407	1 415	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalne tegevus	4 193	4 783	5 009	5 926	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	8 466	9 310	10 057	12 107	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	3 020	3 175	4 760	6 114	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	1	4	-	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	739	801	884	1 741	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 139	1 197	1 338	1 925	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	723	971	1 207	3 093	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	1 411	1 639	2 372	5 768	Other service activities
Kodumajapidamiste kui töandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	3	2	-	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services- producing activities of households for own use
KOKKU	76 159	77 948	81 909	100 216	TOTAL

^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed. 2009. aasta andmestikust on välja arvatud ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register. The data on the sole proprietors entered only in the Register of Taxable Persons and re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 have been excluded from the data of 2009.

Tabel 3. Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2007–2010^a*Table 3. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2007–2010^a*

	2007	2008	2009	2010	
Riik	68	66	69	69	<i>State</i>
Kohalik omavalitsus	238	235	226	225	<i>Local government</i>
Eesti eraomanik	70 450	71 999	75 790	93 849	<i>Estonian private owner</i>
Välisomanik	5 403	5 648	5 824	6 073	<i>Foreign owner</i>
Muu	-	-	-	-	<i>Other</i>
KOKKU	76 159	77 948	81 909	100 216	<i>TOTAL</i>

^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed. 2009. aasta andmestikust on välja arvatud ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register. The data on the sole proprietors entered only in the Register of Taxable Persons and re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 have been excluded from the data of 2009.

Tabel 4. Statistilise profiili kuuluvad kasumitaotluseta üksused õigusliku vormi järgi, 2007–2010*Table 4. Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form, 2007–2010*

	2007	2008	2009	2010	
Mittetulundusühingud	24 241	24 837	26 679	28 303	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	715	761	779	783	<i>Foundations</i>
Riigiasutused	390	365	336	298	<i>Government institutions</i>
Kohaliku omavalitsuse asutused	2 550	2 548	2 530	2 513	<i>Local government institutions</i>
KOKKU	27 896	28 511	30 324	31 897	<i>TOTAL</i>

Tabel 5. Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2010^a

Table 5. Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by economic activity (EMTAK 2008), 2010^a

	Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted	50–249 töötajaga ettevõtted	10–49 töötajaga ettevõtted	Alla 10 töötajaga ettevõtted	Kokku	
	<i>Enterprises with at least 250 employees</i>	<i>Enterprises with 50–249 employees</i>	<i>Enterprises with 10–49 employees</i>	<i>Enterprises with less than 10 employees</i>	<i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1	36	289	12 235	12 561	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1	10	35	106	152	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	50	369	1 114	5 900	7 433	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3	13	48	175	239	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	10	63	258	334	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	9	92	672	8 381	9 154	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	27	179	1 137	17 194	18 537	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	12	91	475	6 655	7 233	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	3	53	352	2 378	2 786	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	7	50	187	3 454	3 698	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	6	17	63	1 329	1 415	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	-	9	169	5 748	5 926	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	-	37	341	11 729	12 107	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	17	58	271	5 768	6 114	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	-	11	50	1 680	1 741	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	9	39	165	1 712	1 925	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1	7	50	3 035	3 093	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	-	7	70	5 691	5 768	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	149	1 088	5 551	93 428	100 216	TOTAL

^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register.

Tabel 6. Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2010^a*Table 6. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and by economic activity (EMTAK 2008), 2010^a*

	Riik <i>State</i>	Kohalik oma- valitsus <i>Local govern- ment</i>	Eesti eraomanik <i>Estonian private owner</i>	Välis- omanik <i>Foreign owner</i>	Kokku <i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	3	-	12 439	119	12 561	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1	-	129	22	152	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	7	-	6 741	685	7 433	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8	60	149	22	239	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	64	248	19	334	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	7	4	8 814	329	9 154	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootor-rataste remont	2	1	16 780	1 754	18 537	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	10	5	6 888	330	7 233	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	3	4	2 653	126	2 786	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	6	3	3 366	323	3 698	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	1	-	1 178	236	1 415	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraala tegevus	3	39	5 269	615	5 926	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	8	5	11 420	674	12 107	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	3	4	5 513	594	6 114	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	-	2	1 702	37	1 741	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1	23	1 885	16	1 925	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3	8	3 032	50	3 093	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	-	3	5 643	122	5 768	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	69	225	93 849	6 073	100 216	TOTAL

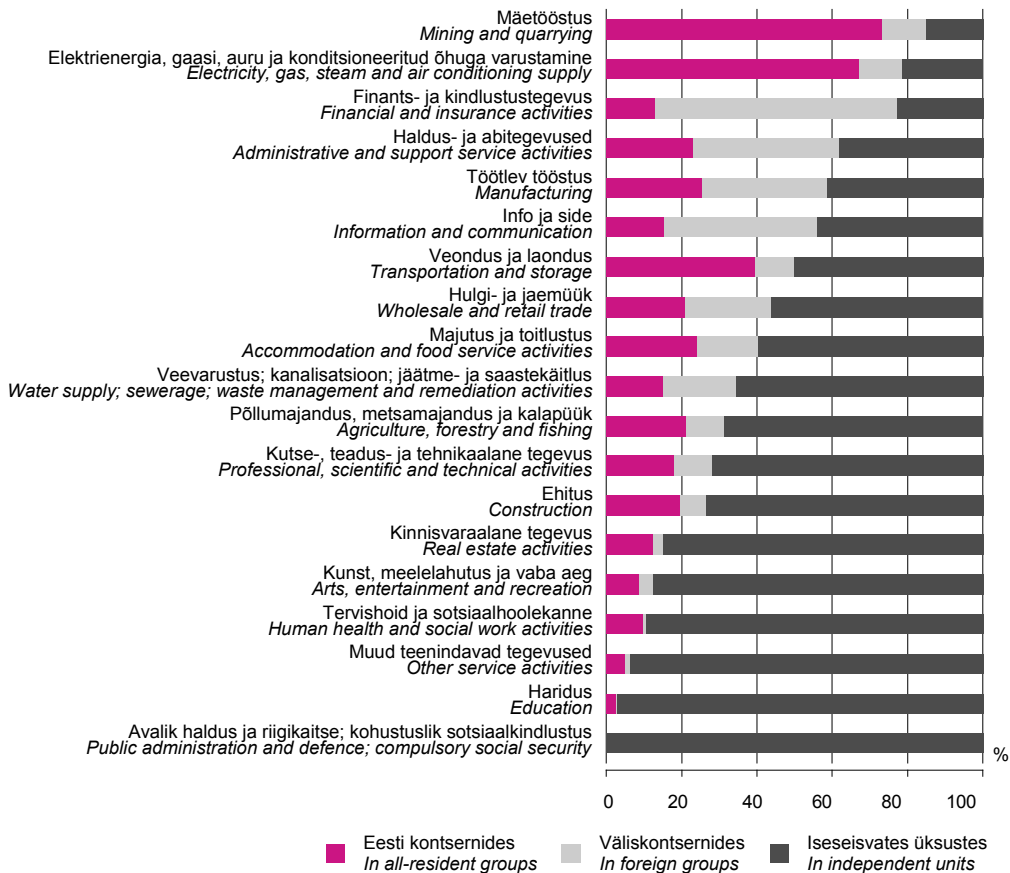
^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.^a *Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register.*

Tabel 7. Statistilisse profiili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2007–2010

Table 7. Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity (EMTAK 2008), 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	185	202	236	263	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	-	-	-	-	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	-	1	1	2	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2	1	1	1	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	12	13	12	15	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	-	3	11	13	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3	4	4	6	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	9	18	25	25	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	13	10	12	13	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	115	144	154	174	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	8	8	10	10	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	11 588	11 067	11 272	11 407	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	132	133	172	163	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	65	68	67	73	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	75	97	178	197	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	489	518	573	586	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	567	568	662	764	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 562	3 837	4 126	4 461	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	8 131	8 906	9 942	10 913	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	24 956	25 598	27 458	29 086	<i>TOTAL</i>

Joonis 2. Üksustes hõivatute jagunemine üksuse tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2010
Figure 2. The proportion of persons employed in economic units by economic activity and type of control of the unit, 2010

Tabel 8. Kontsernidesse kuuluvad üksused kontserni tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2007–2010*Table 8. Units belonging to enterprise groups by economic activity and by type of control of enterprise group, 2007–2010*

	2007		2008		2009		2010		
	Eesti kontsernid	Väliskontsernid	Eesti kontsernid	Väliskontsernid	Eesti kontsernid	Väliskontsernid	Eesti kontsernid	Väliskontsernid	
	All-resident groups	Foreign groups	All-resident groups	Foreign groups	All-resident groups	Foreign groups	All-resident groups	Foreign groups	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	193	57	202	67	215	58	216	52	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	27	14	27	16	32	14	33	16	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	630	396	625	415	638	413	628	388	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	40	17	45	18	48	19	68	18	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	31	12	38	13	42	12	47	9	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	788	128	660	103	592	92	517	89	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 085	716	1 122	734	1 140	706	1 134	673	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	342	139	320	153	335	148	298	138	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	173	42	179	41	192	41	196	42	Accommodation and food service activities
Info ja side	199	147	255	153	284	158	301	174	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	283	106	333	121	353	118	319	117	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	816	195	1 012	237	1 068	254	1 169	267	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	789	229	902	246	1 008	242	1 067	235	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	287	139	317	150	402	165	453	191	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	-	-	-	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	58	11	56	14	56	14	64	8	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	49	7	65	7	65	7	69	4	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	74	12	86	12	86	13	104	12	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	76	9	97	13	125	14	157	17	Other service activities
KOKKU	5 940	2 376	6 341	2 513	6 681	2 488	6 840	2 450	TOTAL

Metoodika

Statistiline profiil on majanduslikult aktiivsete üksuste kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina 1994. aastast ja mis moodustatakse majandusüksuste statistilise registri andmete põhjal.

Majandusüksuste statistiline register on loodud juriidiliste registrite – äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri, maksukohustuslaste registri ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri (RKOARR) – andmete alusel. Peale äriregistris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmete hõlmab majandusüksuste statistiline register maksukohustuslaste registrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid.

Statistilist registrit uuendatakse aasta jooksul juriidiliste registrite andmete ning ettevõtetele ja teistele üksustele saadetavate küsitluslehtede põhjal. Kasutatakse ka kõikvõimalikke muid andmeallikaid: statistilised ja raamatupidamisaruanded ning meedia. Uuendatud statistiline profiil valmib novembriks. Seda kasutatakse sama aasta aastastatistika ja järgmise aasta lühiajastatistika valimi koostamisel. Sinna kuuluvad kõik vaatlusperioodil tegutsenud üksused, k.a need, mis tegutsesid vaatlusperioodil vaid osa ajast.

Majandusüksuste statistilises registris on info kaht tüüpi kontsernide kohta: Eesti territooriumil tegutsevad väliskontsernid, mille peaettevõtted asuvad väljaspool Eestit, ja Eesti kapitali kontrolli all olevad kontsernid. Viimaste puhul on andmed ainult Eesti territooriumil tegutsevate kontserniliikmete kohta. Andmeallikana kasutatakse eelkõige riiklike ja teiste andmekogude andmeid. Eesti ettevõtete välismaal tegutsevate tüdarettevõtete andmed ei ole praegu korralise infoallika puudumise tõttu kättesaadavad.

Kontsernide moodustamise aluseks olevad ettevõtetevahelised omandisuhted on esitatud 31. detsembri seisuga.

Methodology

The Statistical Profile is the database of economically active units. Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for economic statistics and it is based on the Business Register for Statistical Purposes.

The Business Register for Statistical Purposes is based on the data of legal registers – the Commercial Register, the Non-Profit Institutions and Foundations Register, the Register of Taxable Persons and the State Register of State and Local Government Agencies. Besides data on sole proprietors registered in the Commercial Register, the Business Register for Statistical Purposes includes data on sole proprietors registered in the Register of Taxable Persons.

During a year, the Business Register for Statistical Purposes is updated on the basis of the data contained in legal registers and on the basis of a special annual survey for enterprises and other units. In addition, all other data sources, such as statistical reports, annual bookkeeping accounts and the media, are also used. The updated Statistical Profile is compiled by the month of November every year and it is used for forming samples for the annual statistics of the same year and for the short-term statistics of the next year. All units economically active during the reference period and all units active during at least a part of the reference period are included in the Statistical Profile.

The Business Register for Statistical Purposes contains information on the two following types of enterprise groups: foreign controlled enterprise groups, the group heads of which are situated outside Estonia, and all-resident enterprise groups. In the case of the latter, the Business Register for Statistical Purposes contains data on only such enterprises of enterprise groups which operate in the territory of Estonia. Mainly the data of public and other databases are used as data sources. The data on foreign subsidiaries of Estonian enterprises are currently not available because of the absence of a regular source of information.

The ownership links between enterprises, which are the basis for the compilation of enterprise groups, have been presented as of 31 December.

VÄLISKAUBANDUS

Dina Kazakova, Riina Kerner

Ülevaade

2010. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 8,75 miljardi ning imporditi Eestisse 9,24 miljardi euro eest. 2009. aastaga võrreldes suurenes eksport 35% ja import 27%. Samuti ületas 2010. aasta ekspordikäive senise kõrgeima ehk 2008. aasta taseme. Kaubavahetuse kasv kiirenes eriti aasta lõpukuudel, sest majanduskeskkond nii Eestis kui ka Eesti partnerriikides paranes. Eurostati andmetel suurenes Euroopa Liidu (EL) riikide eksport 2010. aastal keskmiselt 18% ja import 19%. Eksport kasvas EL-i riikidest enim Eestis, import kasvas Eesti omast rohkem vaid Leedus ja Rootsis.

Kaubavahetuse aastane puudujääk oli 2010. aastal üle aastate väiksem. Et 2010. aastal suurenes eksport enam kui import, siis vähenes ka kaubavahetuse puudujääk. Kui 2009. aastal oli puudujääk 0,78 miljardit eurot, siis 2010. aastal oli see vaid 0,49 miljardit eurot. Aastarvestuses pole Eesti kaubavahetuse puudujääk kunagi varem nii väike olnud. Seni oli kaubavahetuse puudujääk väiksem 1995. aastal – 0,57 miljardit eurot.

Eksporti ja impordi aastane kasvutempo oli kõrge EL-iga liitumisele järgnenud aastatel. 2007. aastal hakkas kasvutempo aeglustuma ning 2009. aastaks asendus väliskaubanduse kasv üleilmse majanduskriisi tõttu järsu langusega (eksport vähenes 23% ja import 33%). 2010. aastal tegi kaubavahetus pöörde paremuse poole ning eksport ja import hakkasid taas kasvama.

Eesti olulisim kaubanduspartner oli Soome. 2010. aastal eksporditi Eestist kaupu 175 riiki ja imporditi Eestisse 114 riigist. Väliskaubanduse bilanss oli positiivne 126 riigiga. Suurim kaubavahetuse ülejääk (358 miljonit eurot) tekkis Rootsiga peetud kaubavahetuses, järgnesid Ameerika Ühendriigid (238 miljonit eurot) ja Norra (171 miljonit eurot). Kaubavahetuse puudujääk oli suurim Saksamaaga peetud kaubavahetuses (585 miljonit eurot). Suur puudujääk tekkis ka Poola (451 miljonit eurot) ja Leeduga (286 miljonit eurot).

Eestist eksporditi kaupu enim Soome (17% Eesti koguekspordist). Eksport Rootsi oli 16% ja eksport Venemaale 10% Eesti koguekspordist. Võrreldes 2009. aastaga suurenes 2010. aastal eksport kõikidesse peamistesse partnerriikidesse. Kõige enam suurenes kaupade väljavedu Rootsi (553 miljoni euro võrra ehk 68%) ja Soome (287 miljoni euro võrra ehk 24%). Eksport Venemaale suurenes samuti olulisel määral (41%).

Eestisse imporditi 2010. aastal enim kaupu samuti Soomest – 15% Eesti koguimpordist. Järgnesid import Saksamaalt, Rootsist ja Lätist (kõik 11% Eesti koguimpordist). Võrreldes 2009. aastaga suurenes 2010. aastal kaupade sissevedu kõikidest peamistest partnerriikidest, enim aga suurenes import Rootsist (400 miljoni euro võrra ehk 66%), Soomest ja Saksamaalt (vastavalt 330 ja 267 miljoni euro võrra). Vaid import Leedust veidi vähenes võrreldes 2009. aastaga.

EL-i riikide osatähtsus Eesti kaubavahetuses oli 2010. aastal sama mis 2009. aastal – ekspordis 69% ja impordis 80%. EL-i riikidega peetud kaubavahetuse puudujääk oli 2010. aastal 1,37 miljardit eurot, jäädes enam-vähem samale tasemele mis aasta varemgi. Kaubavahetuse bilanss EL-i väliste riikidega oli 2010. aastal positiivne – eksport nendesse riikidesse oli 877 miljoni euro võrra suurem kui import nendest riikidest. Eksport euroala riikidesse oli 31% Eesti koguekspordist, import neist riikidest aga 38% Eesti koguimpordist.

Eesti väliskaubanduses domineerisid vahetarbekaupad. Vahetarbekaupade eksport oli 58% Eesti koguekspordist ja import 56% koguimpordist. Teisel kohal olid tarbekaupad (20% koguekspordist ja 22% -impordist) ning kolmandal kapitalikaupad (12% nii koguekspordist kui ka -impordist). Vahetarbekaupade suur osatähtsus Eesti kaubavahetuses näitab, et majanduses on oluline roll töötleva tööstusel. 2010. aastal suurenes vahetarbekaupade eksport 37%, kapitalikaupade eksport 74% ja tarbekaupade eksport 23%. Impordis suurenes 2009. aastaga

võrreldes enim kapitalikaupade import (36%). Vahetarbe kaupade import suurenes 33% ja tarbe kaupade import 11%. See näitab, et sisetarbimine on kriisist taastunud kõige aeglasemalt.

2010. aastal viidi Eestist enim välja masinaid ja seadmeid – 23% Eesti koguekspordist. Sellele järgnes mineraalsete toodete, sh bensiini, põlevkiviõli ja elektrienergia eksport (16% koguekspordist) ning toidukaupade ja põllumajandussaaduste eksport (10% koguekspordist). Võrreldes 2009. aastaga suurenes kõikidesse suurematesse kaubajaotistesse kuuluvate kaupade eksport. Enim suurenes masinate ja seadmete eksport – 708 miljoni euro võrra ehk 56%. Suurenes ka mineraalsete toodete eksport – 294 miljoni euro võrra ehk 27%. Väärtuseliselt suurenes ka puidu ja puittoodete, metallide ja metalltoodete ning põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport.

Impordis oli kasv kõigis peamistes kaubajaotistes. Nagu ekspordis oli ka impordis 2010. aastal kõige suurem osa masinatel ja seadmetel (24% Eesti koguimpordist), mineraalsetel toodetel (17%) ning põllumajandussaadustel ja toidukaupadel (11%). Enim suurenes masinate ja seadmete impordikäive (770 miljoni euro võrra). 2010. aastal imporditi neid kaubaartikleid Eestisse 2,2 miljardi euro eest ehk 55% rohkem kui 2009. aastal. Oluliselt suurenes ka metallide ja metalltoodete sissevedu – 2010. aastal toodi neid Eestisse 828 miljoni euro väärtuses ehk 48% rohkem kui aasta varem.

Väliskaubanduse bilanss oli positiivne puidu ja puittoodete (539 miljonit eurot) ning mitmesuguste tööstuskaupade, sh mööbli (461 miljonit eurot) puhul. Kõige suurem puudujääk oli keemiatööstuse tooraine ja toodete ning kummi- ja plasttoodete puhul (vastavalt 342 ja 240 miljonit eurot).

Eesti ekspordi kasv oli EL-i riikide kiireim. 2010. aastal kasvas eksport EL-is 2009. aastaga võrreldes keskmiselt 18% ja import 19%. Eksport suurenes kõikides EL-i liikmesriikides, v.a Luksemburgis, kus oli 2% suurune langus. Ekspordi kasv oli suurim Eestis (35%), Leedus ja Bulgaarias (mõlemas 33%). Import kasvas samuti kõikides liikmesriikides peale Kreeka, kus see kahanes koguni 21%. Enim kasvas import Leedus (34%), Rootsis (30%) ja Eestis (27%).

2010. aastal oli Eesti eksport 6529 eurot ja import 6912 eurot elaniku kohta. Kuigi see näitaja oli EL-i keskmisest väiksem (EL-i keskmine oli vastavalt 7758 ja 7886 eurot), edestas Eesti paljusid teisi euroliidu riike. Eesti eksport elaniku kohta ületas Läti näitajat 2,1 korda ja Leedu oma 1,4 korda. Eksport elaniku kohta oli kõige väiksem Küprosel, Kreekas, Rumeenias ja Bulgaarias. Ekspordis aga ei kajastu ainult riigi omatoodang, vaid ka kaupade vahendamine selle riigi kaudu. Kõige enam mõjutab see Belgia ja Hollandi väliskaubandust, kus eksport ja import elaniku kohta olid ühed suurimad. Kui Saksamaa osatähtsus EL-i riikide koguekspordis oli 2010. aastal 25% ja -impordis 20%, siis Eesti osatähtsus oli nii koguekspordis kui ka -impordis 0,2%.

Eesti 2010. aasta eksport ületas ka siiani kõrgeima ehk 2008. aasta taseme. Sisenõudluse taastumine Eestis ja ka naaberriikides suurendas mullu nii Eesti ekspordi kui ka importi, mis on kiirendanud Eesti väljumist ülemaailmsest majandus- ja finantskriisist.

FOREIGN TRADE

Dina Kazakova, Riina Kerner

Overview

In 2010, exports of goods from Estonia totalled 8.75 billion euros and imports to Estonia 9.24 billion euros at current prices. Compared to 2009, exports increased by 35% and imports by 27%. Annual turnover of exports in 2010 exceeded also the highest level recorded until now i.e. the level of 2008. The trade growth accelerated especially in the last months of the year, because the economy was recovering in Estonia and also in Estonia's partner countries. According to the data of Eurostat, the annual growth rate of exports in the European Union (EU) countries was on average 18% and that of imports 19% in 2010. Estonia's growth rate of exports was the biggest of the EU countries. Regarding the growth rate of imports, Estonia ranked the third after Lithuania and Sweden.

The annual trade deficit in 2010 was the smallest over years. As the growth of exports exceeded the growth of imports in 2010, thus trade deficit decreased, too. In 2009, deficit comprised 0.78 billion euros, but in 2010 it was only 0.49 billion euros. In annual accounts, Estonia's trade deficit has never been so small before. So far, trade deficit was the smallest in 1995 – 0.57 billion euros.

The annual growth rates of exports and imports were high during the years following the accession to the EU. The growth rate started to slow down in 2007 and, by the year 2009, the growth in foreign trade had been replaced by a steep decline because of the global economic crisis (exports decreased by 23% and imports by 33%). There was a change in the gains of trade in 2010 and exports and imports started to increase again.

Estonia's most important trading partner was Finland. In 2010, goods were exported from Estonia to 175 countries and imported to Estonia from 114 countries. With respect to foreign trade balance, trade surplus was recorded with 126 countries. The biggest surplus (358 million euros) was registered in trade with Sweden. The USA (238 million euros) and Norway (171 million euros) followed. The biggest trade deficit was observed in trade with Germany (585 million euros). A significant deficit was also registered in trade with Poland (451 million euros) and Lithuania (286 million euros).

Finland accounted for the biggest share of Estonia's total exports (17%). Exports to Sweden accounted for 16% and to Russia for 10% of Estonia's total exports. In 2010 compared to 2009, exports increased to all main partner countries of destination. The biggest increase was announced in dispatches to Sweden (by 553 million euros or 68%) and Finland (by 287 million euros or 24%). Exports to Russia also increased significantly (by 41%).

Finland also held the biggest share regarding arrivals of goods to Estonia – 15% of Estonia's total imports. Imports from Finland were followed by Germany, Sweden and Latvia (from each country 11% of Estonia's total imports). In 2010 compared to 2009, there was an increase in arrivals from all main partner countries. The biggest increase was mentioned in arrivals from Sweden (by 400 million euros or 66%), Finland and Germany (by 330 and 267 million euros, respectively). Compared to 2009, imports declined slightly only from Lithuania.

The share of EU countries in Estonia's foreign trade was the same in 2010 as it had been in 2009 – 69% in exports and 80% in imports. In 2010 the trade deficit with EU countries totalled 1.37 billion euros staying more or less at the same level as a year earlier. Trade balance with the third countries or non-EU countries was in surplus in 2010 – exports to those countries exceeded imports by 877 million euros. Exports to the euro area countries accounted for 31% of Estonia's total exports, imports from these countries made up 38% of Estonia's total imports.

Intermediate goods dominated in Estonia's foreign trade. Exports of intermediate goods accounted for 58% of Estonia's total exports, and imports of intermediate goods – 56% of total imports. These were followed by consumption goods (20% of total exports and 22% of total imports)

and capital goods (12% of both total exports and total imports). The big share of intermediate goods in Estonian foreign trade shows that manufacturing industry plays an important role in the economy. In 2010, exports of intermediate goods increased by 37%, exports of capital goods by 74% and exports of consumption goods by 23%. Regarding imports, the biggest increase (36%) was registered in the arrivals of capital goods in comparison with 2009. Imports of intermediate goods increased by 33% and imports of consumption goods by 11%. This indicates that internal demand has recovered the most slowly from the crisis.

In 2010, machinery and equipment were mostly exported from Estonia comprising 23% of Estonia's total exports. Exports of mineral products incl. motor spirits, fuel oils and electrical energy (16% of total exports) and agricultural products and food preparations (10% of total exports) followed. Compared to 2009, exports of goods of all main commodity sections increased. The biggest increase was announced in the dispatches of machinery and equipment – by 708 million euros or 56%. Also, exports of mineral products increased – by 294 million euros or 27%. By value, dispatches of wood and products thereof, metals and products thereof as well as exports of agricultural products and food preparations increased, too.

An increase was recorded in the arrivals of all main commodity sections. Like in exports, products of machinery and equipment held the biggest share also in imports in 2010 (24% of Estonia's total imports). Mineral products (17%) and agricultural products and food preparations (11%) followed. The biggest increase was mentioned in the arrivals of machinery and equipment (by 770 million euros). In 2010 the value of the articles of machinery and equipment imported to Estonia totalled 2.2 billion euros or 55% more than in 2009. Imports of metals and products thereof also increased significantly – in 2010, imports of these articles totalled 828 million euros or 48% more than in the previous year.

Trade balance was positive in trade with wood and products thereof (539 million euros) and with miscellaneous manufactured articles incl. furniture (461 million euros). The biggest deficit was registered in trade with raw materials and products of chemical industry and of plastics and rubber (342 and 240 million euros, respectively).

The growth of Estonia's exports was the fastest among the EU countries. In 2010 compared to 2009, exports grew on average by 18% and imports by 19% in the EU. There was an increase in exports in all EU countries excl. Luxembourg, where a decline of 2% was announced. The growth of exports was the largest in Estonia (35%), Lithuania (33%) and Bulgaria (33%). Imports also increased in all EU Member States, excluding Greece where imports decreased altogether 21%. Imports increased the most in Lithuania (34%), Sweden (30%) and Estonia (27%).

In Estonia, exports amounted to 6,529 euros and imports 6,912 euros per capita in 2010. Although this indicator was below the average of the EU (the averages of the EU were respectively 7,758 and 7,886 euros per capita), Estonia was ahead of lots of other EU countries. Estonia's exports per capita exceeded the same indicator of Latvia by 2.1 times and the indicator of Lithuania by 1.4 times. Exports per capita were the smallest in Cyprus, Greece, Romania and Bulgaria. Exports do not include only the country's own output but also the mediation of goods through this country. Trade in Belgium and the Netherlands is affected by these circumstances the most, whereas exports and imports per capita were among the biggest in these countries. While Germany accounts for 25% of the EU countries' total exports and 20% of total imports, the share of Estonia both in total exports as well as total imports was only 0.2% in 2010.

In 2010, Estonia's exports exceeded the highest level recorded so far i.e. the level of 2008. Both Estonia's exports and imports increased in 2010 due to the recovery of internal demand in Estonia and in the neighbour countries. This has led to Estonia's faster recovery from the global economic and financial turmoil.

Joonis 1. Eesti väliskaubandus, 2001–2010

Figure 1. Foreign trade of Estonia, 2001–2010

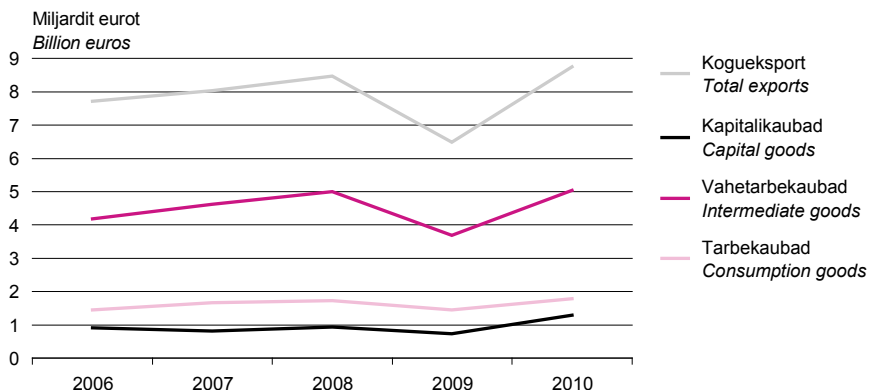
Joonis 2. Ekspordi ja impordi aastamuutus, 2002–2010

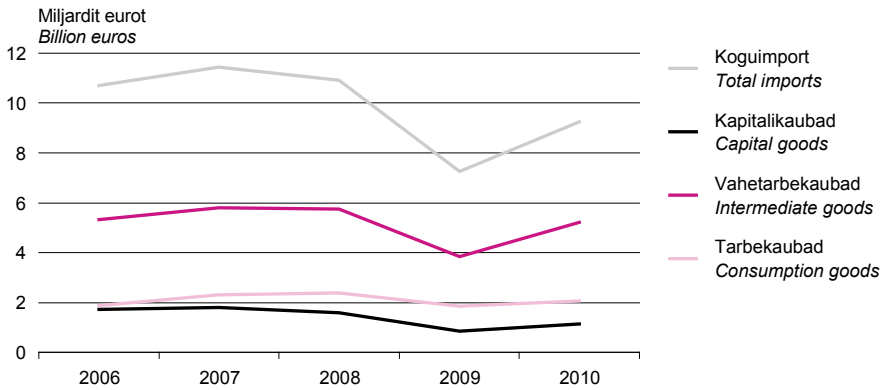
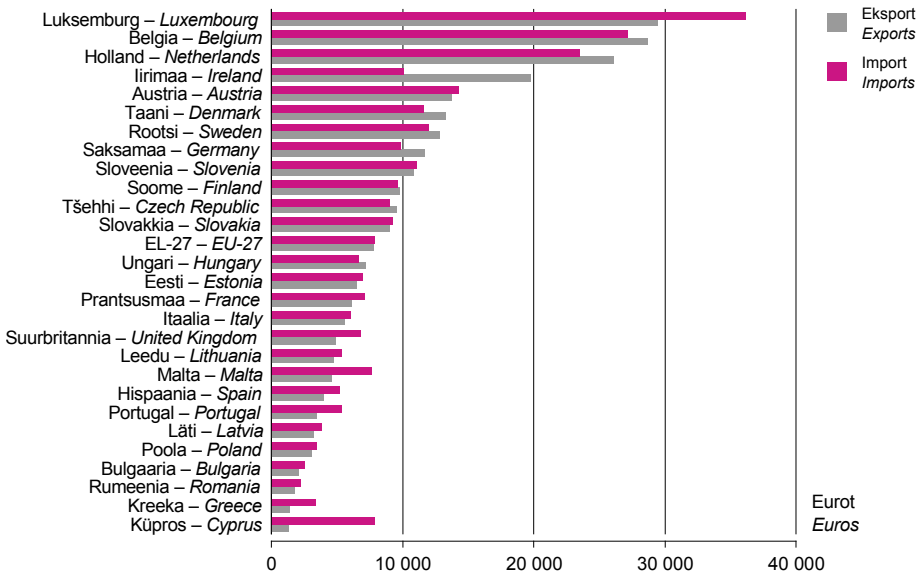
Figure 2. Annual change of exports and imports, 2002–2010

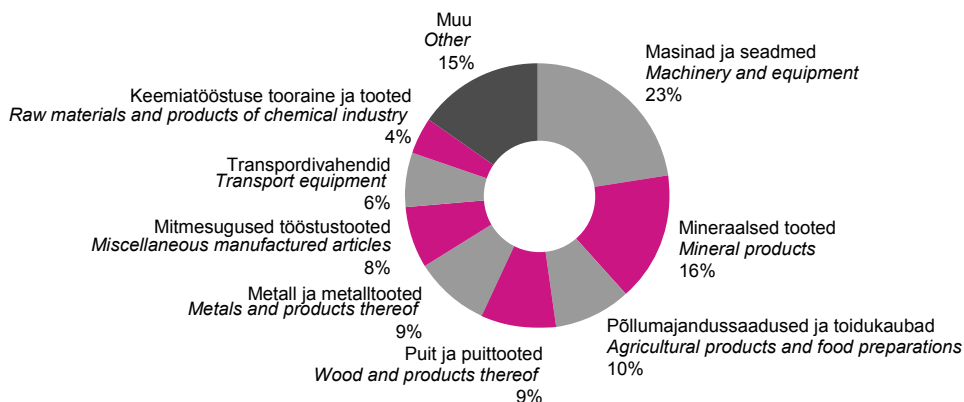
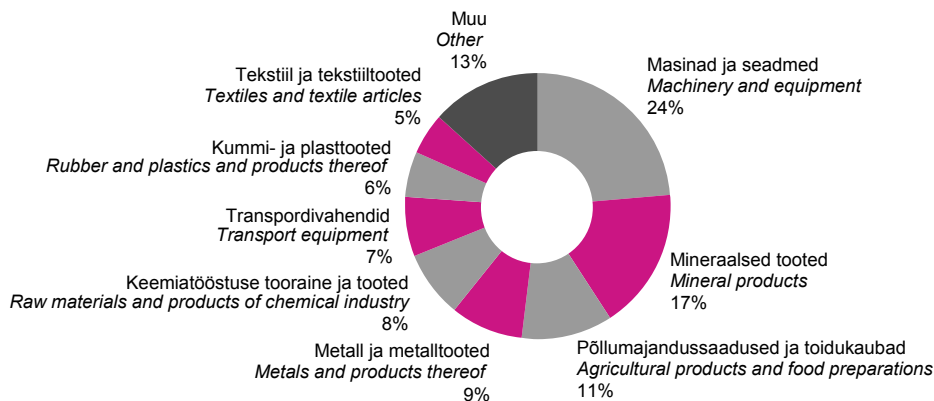

Joonis 3. Kaupade eksport majanduse põhikategooria järgi, 2006–2010

Figure 3. Exports of goods by Broad Economic Categories, 2006–2010

Joonis 4. Kaupade import majanduse põhikategooria järgi, 2006–2010
Figure 4. Imports of goods by Broad Economic Categories, 2006–2010

Joonis 5. Kaupade eksport ja import elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2010
Figure 5. Exports and imports of goods per capita in the European Union countries, 2010

Joonis 6. Eksport kaubajaotise järgi, 2010*Figure 6. Exports by commodity sections, 2010***Joonis 7. Import kaubajaotise järgi, 2010***Figure 7. Imports by commodity sections, 2010*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2007–2010
Table 1. Exports by commodity chapters, 2007–2010
 (miljonit eurot – million euros)

Kaubajaois ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	8 033,5	8 470,1	6 489,4	8 753,5	TOTAL
I JAOTIS	236,9	255,6	233,3	320,2	SECTION I
01 Elusloomad	11,9	20,6	33,2	30,6	Live animals
02 Liha ja söödav rups	23,7	36,6	28,9	38,0	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	70,4	65,4	74,0	104,5	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	129,0	132,2	96,3	146,2	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomsed tooted	1,9	0,8	0,9	0,9	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	113,4	129,7	96,0	122,1	SECTION II
06 Eluspuud ja muud taimed; taimesibulad, -juured jms; löikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	1,4	2,5	3,6	3,4	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	4,3	4,8	4,3	6,3	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	16,9	15,4	10,3	17,7	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	28,2	24,6	21,2	18,1	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	36,9	46,0	23,9	35,2	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen	7,3	10,1	9,7	11,1	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	13,7	23,1	21,6	26,5	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Šellak; kummivaigud, vaigud	3,9	3,1	1,3	1,3	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,8	0,1	0,1	2,5	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	26,8	41,4	28,9	43,5	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	26,8	41,4	28,9	43,5	Animal or vegetable fats and oils; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	334,4	350,1	301,7	349,7	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	49,8	57,2	54,7	63,2	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkrukondiitritooted	8,9	12,7	7,3	11,9	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooted	6,0	7,3	11,9	15,2	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	15,0	22,3	26,0	21,7	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	6,6	6,3	8,7	8,1	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	40,7	53,9	64,9	71,9	Miscellaneous edible preparations
22 Joogid, alkohol ja äädikas	196,9	180,1	111,6	139,8	Beverages, spirits and vinegar
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	9,1	9,4	9,3	10,3	Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	1,4	0,9	7,3	7,6	Tobacco and manufactured tobacco substitutes
V JAOTIS	1 001,6	1 026,8	1 083,3	1 376,9	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvismaterjalid, lubi ja tsement	36,0	58,2	26,7	24,8	Salt; sulphur; earths and stone, plastering materials, lime and cement
26 Maagid, räbu ja tuhk	0,4	0,5	0,8	1,1	Ores, slag and ash
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	965,2	968,1	1 055,8	1 351,0	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2007–2010

Table 1. Exports by commodity chapters, 2007–2010
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by CN
VI JAOTIS	362,2	456,8	359,5	395,0	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	32,2	48,7	14,0	19,6	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes
29 Orgaanilised kemikaalid	54,2	59,1	56,4	63,4	Organic chemicals
30 Farmaatsiatooted	29,3	38,1	37,7	49,9	Pharmaceutical products
31 Väetised	44,7	60,5	19,7	12,9	Fertilizers
32 Park- ja värvainekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid, tint	138,2	141,2	113,4	150,9	Tanning or dyeing extracts; tannins and their derivatives; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	7,3	7,5	20,9	25,6	Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisevahendid, määrdeained, tehisevahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	21,4	24,2	22,3	27,8	Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	10,5	12,5	9,3	8,5	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	2,7	3,9	3,0	3,0	Explosives; pyrotechnic products; matches
37 Foto- ja kinokaubad	0,4	0,8	2,9	1,1	Photographic or cinematographic goods
38 Mitmesugused keemiatooted	21,3	60,3	59,9	32,3	Miscellaneous chemical products
VII JAOTIS	255,0	266,7	203,3	280,0	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	205,9	217,2	167,0	227,5	Plastics and articles thereof
40 Kummi ja kummitooted	49,1	49,5	36,3	52,5	Rubber and articles thereof
VIII JAOTIS	46,0	43,8	24,7	38,3	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	7,2	5,3	3,6	7,0	Raw hides and skins (other than furskins) and leather
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	9,3	9,9	8,4	12,1	Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; tooted nendest	29,5	28,6	12,7	19,2	Furskins and artificial fur; manufactures thereof
IX JAOTIS	816,8	718,5	561,9	799,8	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	816,4	718,2	561,3	798,9	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,0	0,1	0,3	0,7	Cork and articles of cork
46 Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	0,4	0,2	0,3	0,2	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	240,7	250,4	215,9	277,8	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäägid	65,5	65,9	52,2	73,5	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) of paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	124,4	122,3	97,6	123,4	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	50,8	62,2	66,1	80,9	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2007–2010
Table 1. Exports by commodity chapters, 2007–2010
 (miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by CN
XI JAOTIS	381,1	354,3	261,4	302,5	SECTION XI
50 Siid	0,0	0,0	0,0	0,0	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	2,3	1,9	2,2	2,3	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	23,5	14,2	6,9	7,7	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	10,7	8,6	1,8	1,3	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn
54 Keemilised filamentkiud	3,6	4,5	3,7	6,4	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	4,1	5,4	2,6	3,2	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad ja köied	14,6	13,9	7,9	10,5	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	14,8	12,6	11,2	13,7	Carpets and other textile floor coverings
58 Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	5,7	5,7	4,1	5,8	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealstatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	10,2	9,0	7,8	7,6	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	5,1	4,3	2,5	2,8	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	70,6	63,6	46,2	60,6	Articles of apparel and clothing accessories; knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	162,6	156,1	121,3	142,3	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistatud; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	53,3	54,5	43,2	38,3	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	57,0	54,6	43,5	54,8	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	50,6	49,4	38,8	49,9	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	5,8	4,7	4,3	4,7	Headgear and parts thereof
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,1	0,2	0,2	0,1	Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof
67 Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled; juustest tooted	0,5	0,3	0,2	0,1	Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair
XIII JAOTIS	134,6	147,8	118,6	143,1	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	42,0	45,5	19,0	27,9	Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials
69 Keraamikatooted	21,8	24,3	23,3	23,1	Ceramic products
70 Klaas ja klaastooted	70,8	78,0	76,3	92,1	Glass and glassware
XIV JAOTIS	6,5	7,2	8,5	44,2	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	6,5	7,2	8,5	44,2	Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins
XV JAOTIS	827,4	1 012,4	559,6	795,8	SECTION XV
72 Raud ja teras	351,0	466,1	169,9	317,3	Iron and steel
73 Raud- ja terastooted	287,7	321,2	256,9	260,9	Articles of iron or steel

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2007–2010

Table 1. Exports by commodity chapters, 2007–2010
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by CN
74 Vask ja vasktooted	38,8	37,8	24,6	51,9	Copper and articles thereof
75 Nikkel ja nikkeltooted	14,4	7,6	1,3	0,5	Nickel and articles thereof
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	63,8	106,4	51,6	86,2	Aluminium and articles thereof
78 Plii ja pliitooted	20,1	17,3	11,2	18,9	Lead and articles thereof
79 Tsink ja tsinktooted	2,4	2,1	2,1	1,4	Zinc and articles thereof
80 Tina ja tinatooted	0,2	0,6	0,2	0,2	Tin and articles thereof
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest materjalidest tooted	16,4	21,6	15,3	19,6	Other base metals; cermets; articles thereof
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	18,8	19,3	14,7	21,8	Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	13,8	12,4	11,8	17,1	Miscellaneous articles of base metal
XVI JAOTIS	1 686,4	1 847,1	1 269,7	1 977,2	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	563,8	591,5	431,5	531,2	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof
85 Elektrimasinad ja -seadmed; telepildi ja heli salvestuse ning taasesituse seadmed jms	1 122,6	1 255,6	838,2	1 446,0	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, etc.
XVII JAOTIS	694,0	664,5	423,7	572,3	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad jms	26,3	26,3	26,6	84,9	Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof etc.
87 Sõidukid (v.a raudtee- ja trammiveerem) ning nende osad ja tarvikud	610,5	592,4	352,5	409,8	Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories
88 Õhusõidukid, kosmose-aparaadid ja nende osad	10,9	7,8	7,0	0,6	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujukonstruksioonid	46,3	38,0	37,6	77,0	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	124,3	145,0	116,4	162,2	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte- jms instrumendid ning aparatuur	120,8	142,0	113,9	156,2	Optical, photographic, cinematographic, measuring, etc. instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	0,9	1,0	1,5	4,5	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	2,6	2,0	1,0	1,5	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	1,3	0,5	0,9	1,0	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	1,3	0,5	0,9	1,0	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	627,6	614,5	537,3	668,5	SECTION XX
94 Mööbel; madratsid, jm täistopitud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	559,3	544,0	475,7	592,1	Furniture; bedding; mattresses, lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	52,7	53,4	44,0	54,0	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	15,6	17,1	17,6	22,4	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	1,1	1,2	0,6	0,4	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	1,1	1,2	0,6	0,4	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	58,4	81,2	40,7	28,2	SECTION XXII
99 Tarned välisriikide laevadele ja muud määramata kaubad	58,4	81,2	40,7	28,2	Supplies for foreign vessels and other unspecified goods

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2007–2010

Table 2. Imports by commodity chapters, 2007–2010
(miljonit eurot – million euros)

Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	11 439,1	10 896,4	7 272,1	9 241,8	TOTAL
I JAOTIS	171,9	191,7	164,5	197,0	SECTION I
01 Elusloomad	1,4	0,9	1,5	1,2	Live animals
02 Liha ja söödav rups	70,0	81,8	72,1	82,8	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	62,6	60,0	47,9	54,9	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnunad; naturaalne mesi	34,6	46,1	39,9	54,8	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomset tooted	3,3	2,9	3,1	3,3	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	210,8	233,5	195,1	213,9	SECTION II
06 Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	20,2	20,1	17,2	17,3	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	33,7	36,5	34,3	40,4	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	68,5	70,2	61,0	67,4	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	43,9	45,6	43,1	41,3	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	8,6	19,9	9,8	14,5	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärkliis; inuliin; nisugluteen	18,8	26,7	20,8	16,6	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	13,3	11,0	6,9	13,7	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Šellak; kummivaigud, vaigud	3,3	3,4	1,9	2,6	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,5	0,1	0,1	0,1	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	35,6	65,4	47,4	27,2	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	35,6	65,4	47,4	27,2	Animal or vegetable fats and oil and their cleavage products; prepared edible fats; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	641,9	639,5	532,4	584,0	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	41,1	52,7	36,9	37,7	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkru- kondiitritooted	62,1	52,3	49,1	40,2	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooted	37,8	38,7	36,3	39,6	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärkliise- või piimatooted; valikpagaritooted	46,1	53,1	49,1	51,3	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	44,3	43,3	38,8	41,2	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	65,3	66,4	73,1	83,8	Miscellaneous edible preparations

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2007–2010
Table 2. Imports by commodity chapters, 2007–2010
 (miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by CN
22 Joogid, alkohol ja äädikas	257,1	261,4	172,4	219,1	<i>Beverages, spirits and vinegar</i>
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	45,8	50,3	49,2	53,5	<i>Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder</i>
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	42,3	21,3	27,5	17,6	<i>Tobacco and manufactured tobacco substitutes</i>
V JAOTIS	1 610,6	1 735,0	1 420,7	1 613,2	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement	30,7	25,6	24,4	29,3	<i>Salt; sulphur; earths and stone, lime and cement</i>
26 Maagid, räbu ja tuhk	0,6	2,0	4,2	4,0	<i>Ores, slag and ash</i>
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	1 579,3	1 707,4	1 392,1	1 579,9	<i>Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation</i>
VI JAOTIS	757,4	873,0	693,9	736,5	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	32,8	37,2	32,2	34,6	<i>Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals</i>
29 Orgaanilised kemikaalid	81,9	145,1	84,9	97,0	<i>Organic chemicals</i>
30 Farmaatsiatooted	207,4	243,2	230,9	242,3	<i>Pharmaceutical products</i>
31 Väetised	43,4	74,5	38,5	55,8	<i>Fertilizers</i>
32 Park- ja värvainestekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid, tint	134,5	120,8	71,9	84,6	<i>Tanning or dyeing extracts; paints and varnishes, etc.</i>
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	76,3	74,2	70,7	72,0	<i>Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations</i>
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisevahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	49,2	49,9	45,0	46,2	<i>Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, polishing preparations, candles</i>
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	15,8	14,5	12,4	15,5	<i>Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes</i>
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	6,6	6,4	5,3	5,3	<i>Explosives; pyrotechnic products; matches</i>
37 Foto- ja kinokaubad	8,2	7,3	8,9	4,4	<i>Photographic or cinematographic goods</i>
38 Mitmesugused keemiatooted	101,3	99,9	93,2	78,8	<i>Miscellaneous chemical products</i>
VII JAOTIS	566,2	534,2	392,0	519,6	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	454,4	434,5	324,3	421,6	<i>Plastics and articles thereof</i>
40 Kummi ja kummitooted	111,8	99,7	67,7	98,0	<i>Rubber and articles thereof</i>
VIII JAOTIS	70,0	66,0	39,7	57,0	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	20,8	15,8	10,5	18,9	<i>Raw hides and skins (other than furskins) and leather</i>
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	31,4	28,5	18,8	22,0	<i>Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers</i>
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; tooted nendest	17,8	21,7	10,4	16,1	<i>Furskins and artificial fur; manufactures thereof</i>

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2007–2010

Table 2. Imports by commodity chapters, 2007–2010
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by CN
IX JAOTIS	424,5	271,4	189,6	261,2	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	422,3	269,3	188,4	259,6	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,6	0,6	0,3	0,3	Cork and articles of cork
46 Ölgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	1,6	1,5	0,9	1,3	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	230,9	240,1	202,3	224,7	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmel ja -jäägid	0,2	0,3	0,4	1,0	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	203,8	210,2	173,5	207,6	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	26,9	29,6	28,4	16,1	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts
XI JAOTIS	554,1	550,6	394,1	459,2	SECTION XI
50 Siid	0,6	0,4	0,3	0,3	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	10,1	8,6	4,7	5,0	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	46,4	36,9	27,5	30,6	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiud; paberilõng ja paberilõngast riie	7,9	6,4	2,1	2,4	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of papteryarn
54 Keemilised filamentkiud	33,1	25,9	22,8	28,2	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	59,9	58,6	42,0	55,7	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad ja köied	18,2	17,9	12,9	16,2	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	10,1	9,5	6,6	5,8	Carpets and other textile floor coverings
58 Eriirrie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	24,7	24,3	18,5	25,6	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealstatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	20,6	19,5	13,0	17,3	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	21,1	17,8	12,3	15,9	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooded)	119,3	125,7	93,5	105,1	Articles of apparel and clothing accessories; knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	147,4	157,0	112,5	119,1	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistatud; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	34,7	42,1	25,4	32,0	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	92,2	92,7	64,9	70,9	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	85,3	86,3	59,9	64,8	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	4,7	4,4	3,6	4,7	Headgear and parts thereof

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2007–2010

Table 2. Imports by commodity chapters, 2007–2010
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by CN
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,9	1,0	0,7	0,7	<i>Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, riding-crops and parts thereof</i>
67 Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled; juustest tooted	1,3	1,0	0,7	0,7	<i>Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair</i>
XIII JAOTIS	234,5	190,5	131,3	146,8	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	93,0	64,2	42,5	50,7	<i>Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials</i>
69 Keraamikatooted	48,8	46,1	34,0	41,3	<i>Ceramic products</i>
70 Klaas ja klaastooted	92,7	80,2	54,8	54,8	<i>Glass and glassware</i>
XIV JAOTIS	32,8	41,0	22,8	50,8	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveltoodete imitatsioonid; mündid	32,8	41,0	22,8	50,8	<i>Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins</i>
XV JAOTIS	1 211,5	1 164,6	560,7	827,5	SECTION XV
72 Raud ja teras	555,0	531,9	183,2	323,7	<i>Iron and steel</i>
73 Raud- ja terastooted	335,7	314,8	203,8	253,1	<i>Articles of iron or steel</i>
74 Vask ja vasktooted	37,4	37,6	20,2	33,5	<i>Copper and articles thereof</i>
75 Nikkel ja nikkeltooted	10,9	6,3	0,6	2,6	<i>Nickel and articles thereof</i>
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	120,1	139,6	67,5	86,6	<i>Aluminium and articles thereof</i>
78 Plii ja plii tooted	0,6	0,4	0,2	0,2	<i>Lead and articles thereof</i>
79 Tsink ja tsinktooted	18,3	15,9	4,3	14,2	<i>Zinc and articles thereof</i>
80 Tina ja tinatooted	0,9	0,9	0,5	0,9	<i>Tin and articles thereof</i>
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; tooted nendest	5,8	4,2	2,5	9,3	<i>Other base metals; cermets; articles thereof</i>
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	53,6	49,8	30,1	42,0	<i>Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof</i>
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	73,2	63,2	47,8	61,4	<i>Miscellaneous articles of base metal</i>
XVI JAOTIS	2 466,5	2 353,0	1 398,9	2 171,4	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	1 138,2	1 035,7	582,4	705,3	<i>Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof</i>
85 Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; helisalvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja -heli salvestuse ja taasesituse seadmed, nende osad ja tarvikud	1 328,3	1 317,3	816,5	1 466,1	<i>Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles</i>
XVII JAOTIS	1 621,8	1 194,3	451,6	656,5	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad; raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud jms	27,3	28,2	14,8	28,4	<i>Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures, etc.</i>

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2007–2010

Table 2. Imports by commodity chapters, 2007–2010
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2007	2008	2009	2010	Commodity section and chapter by CN
87 Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiterveerem, ning nende osad ja tarvikud	1 518,6	1 101,6	393,7	549,2	Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories
88 Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	28,0	21,4	21,5	17,2	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujuvkonstruktsioonid	47,9	43,1	21,6	61,7	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	174,6	169,8	142,8	177,0	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud	164,5	160,4	136,9	166,9	Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	5,0	5,0	3,2	7,4	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	5,1	4,4	2,7	2,7	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	8,1	17,5	35,6	37,1	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	8,1	17,5	35,6	37,1	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	285,7	257,9	184,5	207,8	SECTION XX
94 Mööbel; matratsid, matratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	197,1	176,3	126,1	134,6	Furniture; bedding; mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	65,7	58,8	40,5	51,7	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	22,9	22,8	17,9	21,5	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	0,5	0,5	0,3	0,3	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	0,5	0,5	0,3	0,3	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	37,0	14,2	7,0	2,2	SECTION XXII
99 Tarned välisriikide laevadele ja muud määramata kaubad	37,0	14,2	7,0	2,2	Supplies for foreign vessels and other unspecified goods

Tabel 3. Eksport suurematesse partnerriikidesse, 2006–2010

Table 3. Exports to main partner countries, 2006–2010

(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Soome	1 391,1	1 422,0	1 557,9	1 202,0	1 489,4	Finland
Rootsi	946,1	1 069,6	1 169,5	816,6	1 369,1	Sweden
Venemaa	605,3	709,6	880,4	601,1	846,8	Russian Federation
Läti	699,6	924,5	843,9	613,7	788,3	Latvia
Saksamaa	385,6	418,4	429,1	395,6	456,7	Germany
Leedu	376,4	475,1	479,9	309,2	429,3	Lithuania
Ameerika Ühendriigid	511,2	334,8	407,4	274,0	330,9	United States of America
Norra	204,4	270,9	279,9	205,8	300,0	Norway
Taani	198,1	218,8	275,3	225,5	218,6	Denmark
Prantsusmaa	103,2	108,1	115,0	149,6	215,6	France
Holland	182,7	215,5	194,1	160,5	199,9	Netherlands
Suurbritannia	190,8	223,8	226,6	131,3	172,2	United Kingdom
Nigeeria	28,3	6,4	68,7	188,8	165,0	Nigeria
Poola	91,3	117,0	159,9	113,5	142,9	Poland
Belgia	77,9	81,9	101,2	123,0	113,3	Belgium
Hiina	211,5	64,7	53,7	54,9	112,5	China
Türgi	82,8	102,7	154,1	58,4	99,8	Turkey
Kasahstan	21,2	27,7	28,1	21,6	95,6	Kazakhstan
Ukraina	118,1	118,9	141,0	72,2	88,4	Ukraine
Kanada	46,6	64,9	42,5	128,2	82,4	Canada
Itaalia	55,8	85,2	104,9	73,5	80,8	Italy
Hispaania	46,6	46,1	58,5	41,5	64,1	Spain
Valgevene	44,0	36,1	54,3	37,8	63,4	Belarus
Tšehhi	29,3	30,5	46,5	31,1	51,4	Czech Republic
Jaapan	44,3	42,4	39,4	39,4	47,7	Japan
Egiptus	48,3	13,2	19,9	9,1	46,7	Egypt
Guatemala	0,2	0,0	0,0	0,0	35,6	Guatemala
Austria	37,9	51,6	37,9	25,6	33,6	Austria
Šveits	23,8	26,7	20,3	21,2	30,6	Switzerland
Brasiilia	18,6	20,1	24,7	14,9	28,6	Brazil
Austraalia	5,4	3,5	9,0	8,7	24,3	Australia
Island	18,3	16,6	12,8	8,7	21,8	Iceland
Korea	19,2	19,3	10,8	18,6	21,2	Korea, Republic of
India	11,7	15,0	14,5	13,6	18,5	India
Costa Rica	0,1	0,1	0,2	0,1	18,3	Costa Rica
Ungari	137,2	36,8	17,3	16,3	17,4	Hungary
Pakistan	5,9	1,4	1,2	1,0	14,2	Pakistan
Slovakkia	9,0	18,1	19,7	11,0	13,9	Slovakia
Türkmenistan	2,2	1,2	2,7	9,0	13,0	Turkmenistan
Bulgaaria	2,8	5,6	4,5	3,6	12,8	Bulgaria
Israael	2,9	2,7	2,8	5,8	12,0	Israel
Iirimaa	37,5	29,1	13,1	9,6	11,2	Ireland
Liibanon	0,1	0,2	0,4	1,3	10,6	Lebanon
Usbekistan	3,4	6,4	6,0	4,2	10,3	Uzbekistan
Aserbaidžaan	2,1	5,6	7,8	6,5	10,0	Azerbaijan
Küpros	2,5	1,8	2,3	3,9	9,5	Cyprus
Tai	10,9	1,7	3,7	3,3	8,9	Thailand
Rumeenia	5,1	8,4	12,0	7,0	7,9	Romania
Saudi Araabia	9,9	38,0	4,4	6,7	7,6	Saudi Arabia
Moldova	3,2	5,0	5,2	4,8	7,4	Moldova, Republic of
Muud riigid	608,6	489,8	305,1	206,1	283,5	Other countries
Kokku	7 719,0	8 033,5	8 470,1	6 489,4	8 753,5	Total

Tabel 4. Import suurematest partnerriikidest, 2006–2010

Table 4. Imports from main partner countries, 2006–2010

(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Soome	1 939,3	1 772,2	1 540,1	1 046,6	1 376,9	<i>Finland</i>
Saksamaa	1 339,7	1 478,0	1 455,7	774,6	1 041,8	<i>Germany</i>
Rootsi	969,4	1 214,0	1 091,1	610,9	1 011,2	<i>Sweden</i>
Läti	608,7	851,2	987,6	764,9	1 002,4	<i>Latvia</i>
Venemaa	1 389,4	1 157,3	832,4	597,4	762,8	<i>Russian Federation</i>
Leedu	709,4	801,6	966,1	792,9	715,2	<i>Lithuania</i>
Poola	409,9	517,5	497,5	411,1	594,0	<i>Poland</i>
Holland	379,9	389,1	362,2	257,8	307,2	<i>Netherlands</i>
Hiina	219,7	237,5	232,3	145,3	281,6	<i>China</i>
Itaalia	269,9	314,6	282,9	164,1	223,9	<i>Italy</i>
Suurbritannia	216,6	378,6	315,9	162,7	187,3	<i>United Kingdom</i>
Taani	250,1	262,9	233,1	172,1	175,4	<i>Denmark</i>
Prantsusmaa	195,9	230,9	220,6	186,8	162,8	<i>France</i>
Belgia	188,9	226,9	218,9	153,1	155,5	<i>Belgium</i>
Norra	67,2	69,7	74,0	94,4	128,5	<i>Norway</i>
Valgevene	145,9	162,5	318,2	118,1	118,4	<i>Belarus</i>
Tšehhi	101,3	119,3	135,8	85,1	104,9	<i>Czech Republic</i>
Ameerika Ühendriigid	122,7	140,9	128,6	100,7	92,8	<i>United States of America</i>
Ukraina	82,9	111,3	116,5	45,5	71,7	<i>Ukraine</i>
Austria	119,1	119,6	85,1	55,1	71,2	<i>Austria</i>
Hispaania	70,2	79,8	81,6	71,2	66,3	<i>Spain</i>
Hongkong	149,2	76,0	68,3	42,7	64,8	<i>Hong Kong</i>
Šveits	47,9	41,5	55,1	35,0	58,0	<i>Switzerland</i>
Ungari	99,9	90,4	70,8	38,2	55,4	<i>Hungary</i>
Kasahstan	51,5	39,5	25,6	13,6	50,4	<i>Kazakhstan</i>
Türgi	66,0	53,7	42,3	24,2	32,6	<i>Turkey</i>
Iririmaa	23,2	45,7	50,0	23,7	31,8	<i>Ireland</i>
Jaapan	110,8	89,4	51,0	17,3	27,1	<i>Japan</i>
Taiwan	76,2	52,5	28,7	21,8	26,5	<i>Taiwan</i>
Sloveenia	16,3	19,9	22,2	23,5	24,3	<i>Slovenia</i>
Slovakkia	22,2	34,0	29,8	16,2	18,0	<i>Slovakia</i>
Brasiilia	9,3	13,8	19,7	9,1	16,1	<i>Brazil</i>
India	8,2	15,9	16,8	11,7	15,6	<i>India</i>
Korea	33,5	44,0	27,3	16,1	15,5	<i>Korea, Republic of</i>
Kanada	12,1	20,1	17,5	10,6	12,9	<i>Canada</i>
Rumeenia	4,8	8,9	6,7	6,2	11,3	<i>Romania</i>
Tai	9,5	12,5	11,0	6,9	10,5	<i>Thailand</i>
Malaisia	13,7	13,5	18,0	7,4	8,6	<i>Malaysia</i>
Pakistan	9,0	7,5	11,7	8,4	8,2	<i>Pakistan</i>
Luksemburg	13,0	12,7	11,2	7,9	7,9	<i>Luxembourg</i>
Indoneesia	2,9	5,8	8,3	5,5	7,4	<i>Indonesia</i>
Kreeka	7,9	8,9	8,9	6,0	7,1	<i>Greece</i>
Portugal	8,4	10,6	10,8	6,0	6,1	<i>Portugal</i>
Singapur	30,7	13,4	15,2	5,1	5,7	<i>Singapore</i>
Israël	7,2	8,5	5,7	3,6	5,2	<i>Israel</i>
Bulgaaria	5,9	2,4	3,8	3,1	5,2	<i>Bulgaria</i>
Tšiili	5,0	5,2	8,0	4,5	4,9	<i>Chile</i>
Nigeeria	0,1	0,0	0,4	0,7	4,8	<i>Nigeria</i>
Vietnam	2,9	3,3	4,4	3,7	4,1	<i>Viet Nam</i>
Küpros	5,0	3,9	4,8	3,1	3,6	<i>Cyprus</i>
Muud riigid	63,0	50,2	66,2	79,9	40,4	<i>Other countries</i>
Kokku	10 711,4	11 439,1	10 896,4	7 272,1	9 241,8	Total

Tabel 5. Eksport ja import riikide ühenduse järgi, 2009, 2010

Table 5. Exports and imports by groups of countries, 2009, 2010
(miljonit eurot – million euros)

	2009			2010			
	Eksport Exports	Import Imports	Bilanss Trade balance	Eksport Exports	Import Imports	Bilanss Trade balance	
Euroopa Liit	4 510,9	5 845,1	-1 334,2	6 001,1	7 367,1	-1 366,0	European Union
Euroala	2 219,4	2 798,0	-578,6	2 707,8	3 505,0	-797,2	Euro area
OECD	4 320,4	4 583,4	-263,0	5 646,0	6 013,4	-367,4	OECD
SRÜ	759,8	779,8	-20,0	1 139,6	1 005,7	133,9	CIS

Tabel 6. Eksport maailmajao järgi, 2006–2010

Table 6. Exports by continents, 2006–2010
(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Euroopa	6 489,2	6 915,5	7 461,2	5 506,2	7 386,7	Europe
Aasia	382,7	315,2	254,3	259,8	432,1	Asia
Aafrika	180,5	303,3	149,5	214,9	233,0	Africa
Ameerika	621,2	441,4	513,5	427,1	508,3	America
Austraalia ja Okeania	5,6	4,6	9,3	9,3	25,6	Australia and Oceania
Antarktika	-	-	0,0	0,1	0,5	Antarctic
Maailmajagu määramata	39,8	53,5	82,3	72,0	167,3	Continent unspecified
KOKKU	7 719,0	8 033,5	8 470,1	6 489,4	8 753,5	TOTAL

Tabel 7. Import maailmajao järgi, 2006–2010

Table 7. Imports by continents, 2006–2010
(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Euroopa	9 781,7	10 596,2	10 139,2	6 764,8	8 545,7	Europe
Aasia	759,4	641,7	562,5	318,9	539,7	Asia
Aafrika	6,7	10,3	9,1	12,2	15,1	Africa
Ameerika	159,1	188,3	182,5	173,8	139,2	America
Austraalia ja Okeania	4,5	2,6	3,1	2,4	2,1	Australia and Oceania
Antarktika	-	-	-	-	-	Antarctic
Maailmajagu määramata	0,0	-	-	-	-	Continent unspecified
KOKKU	10 711,4	11 439,1	10 896,4	7 272,1	9 241,8	TOTAL

Metoodika

Väliskaubandusstatistika tegemisel kasutatakse EL-i väliste riikidega peetavas kaubavahetuses andmekogumissüsteemi Extrastat. Tollideklaratsioonidelt kogub andmed Maksu- ja Tolliamet. EL-i riikide vahelise kaubavahetuse korral on kasutusel andmekogumissüsteem Intrastat. Statistilise kuuaruandega „Intrastat“ kogub ettevõtelt andmed Statistikaamet. Aruandeid peavad esitama ainult need ettevõtted, kelle lähetamise või saabumise käive EL-i riikidega peetud kaubavahetuses oli aruandeperioodile eelnenud aastal ületanud aruandeaastaks kehtestatud statistilise läve. Kaupade lähetamise puhul oli see 2010. aastal 108 650 eurot (1,7 miljonit krooni) ja saabumise puhul 127 823 eurot (2 miljonit krooni). Vaatlusest välja jääv osa lisatakse hinnangute põhjal. Aruannete esitamata jätmisest, puudulikust täitmisest või hilinenud esitamisest tekkinud andmekadu asendatakse samuti hinnangutega. Kaupade väärtuse kohta antakse hinnanguid kahekohaliste kaubakoodide ja riikide tasemel.

Impordiandmed on avaldatud saatjariigi ja ekspordiandmed sihtriigi järgi. Andmed on esitatud jooksevhindades.

Kaupade klassifitseerimise aluseks on kombineeritud nomenklatuur (KN), mis on kasutusel alates 2004. aasta maist ja mida uuendatakse igal aastal.

Väliskaubandusandmete konverteerimiseks lõppkasutamise põhiklassidesse, mis on olulised rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (RAS), töötas ÜRO 1971. aastal välja majanduslike põhikategooriate klassifikaatori (MPK). Põhikategooriad jaotatakse RAS-i järgi kolme kaupade põhiklassi: kapitalikaubad, vahetarbekaubad ja tarbekaubad.

Methodology

For compiling foreign trade statistics, the data collection system Extrastat is used for the exchange of goods between non-Member States. The Estonian Tax and Customs Board collects data from customs declarations. For the exchange of goods between Member States, the data collection system Intrastat is used. Statistics Estonia collects data from enterprises by a monthly statistical report "Intrastat". Monthly Intrastat reports have to be submitted by only those enterprises whose value of dispatches or arrivals in the trade with Member States had exceeded in the year preceding the reference year the statistical threshold set for foreign trade for the reference year. In 2010 the value of the statistical threshold for dispatches of goods was 108,650 euros (1.7 million kroons) and for arrivals of goods – 127,823 euros (2 million kroons). The data for the remaining enterprises are added on the basis of estimates. The data missing due to non-response, insufficient completion of questionnaires and delays in sending the data are also replaced by estimates. Estimations of the values of goods are made at the level of 2-digit codes of goods and countries.

Imports data are presented by the country of consignment and exports data – by the country of destination. Data are presented at current prices.

Commodities are classified according to the Combined Nomenclature (CN) introduced in May 2004 and updated every year.

For the purpose of converting foreign trade data into classes of goods by end-use that is essential in the System of National Accounts (SNA), the classification of Broad Economic Categories (BEC) was defined by the UN in 1971. The basic categories are divided into three classes by SNA: capital goods, intermediate goods, consumption goods.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1–4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus. Business. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

SISEKAUBANDUS

Tatjana Semjonova

Ülevaade

Peatükis on esitatud sisekaubanduse andmeid aastate 2005–2009 kohta.

Kaubandustegevus on mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüük ning remont; hulgi- ja jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad. Andmete muutused võrreldes eelmise aastaga on kajastatud jooksevhindades. Jaemüügi võrdlusandmed on esitatud püsivhindades.

Kaubanduses oli suurim langus. Kui aastatel 2000–2007 iseloomustas kaubandust stabiilne areng, siis 2008. aastal asendus kiire kasv langusega ja 2009. aastal oli kaubanduses suur tagasimine, mida mõjutasid tööpuudus, sissetulekute vähenemine ja tarbijate ebakindluse suurenemine. Kaubandusettevõtete müügitulu vähenes 2008. aastaga võrreldes üle neljandiku võrra, langedes 2005. aasta tasemeni. Lisandväärtus ja tööhõive jäid alla 2005. aasta näitajatele.

Hoolimata suurest langusest on kaubandus nii tegutsevate ettevõtete arvu kui ka müügitulu poolest endiselt suurim tegevusala. 2009. aastal olid üle viiendiku kõigist ettevõtetest kaubandusettevõtted ja nende osa ettevõtete müügitulus oli 40%. Kaubanduses tegutses 13 200 ettevõtet ehk peaaegu pool tuhat ettevõtet vähem kui 2008. aastal ja neis töötas kokku 88 100 inimest ehk iga viies ettevõtluses tööga hõivatu. Kaubandus kaotas 11 400 töökohta ehk 11% võrreldes 2008. aastaga, seejuures vähenes hulgi- ja sõidukikaubandusettevõtete tööhõive 14%. Jaekaubanduses, kus töötas üle poole kaubanduses hõivatuid, kadus iga kümnes töökoht.

2009. aastal vähenes kaubanduses loodud lisandväärtus 2008. aastaga võrreldes 31% ja oli jooksevhindades 1,2 miljardit eurot. Hoolimata kiirest langusest oli kaubandus töötleva tööstuse järel lisandväärtuse loojana endiselt teisel kohal. Kaubanduse osa ettevõtluse lisandväärtuses oli 16%, vähenedes 2008. aastaga võrreldes 3 protsendipunkti. Iga kaubandusettevõtte tootis keskmiselt 90 400 eurot lisandväärtust. Hõivatu kohta loodi lisandväärtust keskmiselt 13 500 eurot ehk üle viiendiku võrra vähem kui aasta varem. Kui aastatel 2005–2008 oli kaubanduses töövilljaks ettevõtete keskmisele ligilähedal ja aastatel 2006–2007 isegi ületas seda, siis 2009. aastal jäi see ettevõtete keskmisele viiendikuga alla.

Kui aastatel 2000–2008 oli kaubandus puhaskasumi poolest esimesel või teisel kohal, siis 2009. aastal oli puhaskasum äärmiselt väike. Kaubandusettevõtted teenisid 2009. aastal ainult 3 miljonit eurot puhaskasumit – sadu kordi vähem kui varasematel aastatel. Seejuures suurenes kahjumisse jäänud kaubandusettevõtete arv aastaga üle kolmandiku võrra. 2009. aasta lõpetas kahjumiga iga teine kaubandusettevõtte. Kasumit suutsid teenida vaid hulgikaubandusettevõtted, jae- ja sõidukikaubandusettevõtted aga jäid esimest korda kümnendi jooksul kahjumisse.

2009. aastal jätkus juba aasta varem alanud müügitulu vähenemine, kuid märksa kiiremas tempos. Kaubandusettevõtete müügitulu oli 2009. aastal 13,5 miljardit eurot – 28% väiksem kui 2008. aastal. Müügitulu vähenes kõigil kaubandustegevusaladel.

Sõidukikaubandusettevõtete müügitulu oli 2009. aastal 1,2 miljardit eurot – 46% väiksem kui 2008. aastal. Nende ettevõtete (mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüügi ning remondi ettevõtted) müügitulu vähenes juba 2008. aastal. Enne seda – aastatel 2005–2007 – oli see kasvanud 1,7 korda. 2009. aastal müüsid sõidukikaubandusettevõtted kaupu hulgi ja jae ligi 951 miljoni euro eest ja tegid mootorsõidukite hooldust ja remonti 174 miljoni euro eest. Kui kaupu müüdi ligi poole vähem, siis hooldus- ja remonditeenuseid osutati ligi neljandiku võrra vähem kui 2008. aastal.

Enim said kannatada mootorsõidukeid müüvad ettevõtted, kelle müügitulu vähenes 53%. Automüügi vähenemist mõjutasid nii ebakindlus tuleviku tulude suhtes kui ka pankade karmistunud laenuitingimused. Eesti Autoregistrikeskuse ja Maanteeameti andmetel oli esmaselt registreeritud sõidukite arv 2009. aastal viimase kümne aasta väikseim. Võrreldes aastatega 2006–2007 oli langus kolmekordne. Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete müügiga tegelevate ettevõtete müügitulu

vähenes ligi neljandiku võrra, olles ettevõtluse keskmisel tasemel. Mootorsõidukite hoolduse ja remondiga tegelevate ettevõtete müügitulu kahanes keskmisest aeglasemalt (–14%).

Hulgikaubanduses oli nõudluse vähenemise tõttu 2009. aastal suur langus. Hulgikaubandusettevõtete müügitulu kasvas sajandi algusest järjepidevalt kuni seisakuni 2008. aastal – kokku 2,7 korda. 2009. aastal oli nende müügitulu 8 miljardit eurot – 30% väiksem kui 2008. aastal. Langus oli mõnevõrra kiirem kui ettevõtlussektoris keskmiselt. Hulgikaubandusettevõtted müüsid kaupa hulgi 7,5 miljardi euro eest. Nende tegevust mõjutasid ka jaekaubanduses toimunud muutused ja toidukaupade hulгимүүк vähenes tööstuskaupade omast aeglasemas tempos. Toidukaupu, jooke ja tubakatooteid müüvate hulgikaubandusettevõtete müügitulu vähenes 2008. aastaga võrreldes 17%. Kodutarvete hulгимүүгига tegelevate ettevõtete müügitulu vähenes viiendiku võrra. Teistel hulgikaubanduse tegevusaladel oli langus veelgi kiirem. Hulgikaubandusettevõtete hulgas oli suurim osa ehk ligi pool müügitulust muu spetsialiseeritud hulгимүүгига tegelevatel ettevõtetel, mis hõlmab näiteks tahke, vedel- ja gaaskütuse, metallide, ehitusmaterjalide, rauakaupade ja keemiatoodete hulгимүүки. Nende müügitulu vähenes 2008. aastaga võrreldes 36%. Selle üks põhjuseid on, et ehitusturu languse tõttu ehitusmaterjalide nõudlus vähenes.

Jaekaubandusettevõtete müügitulu oli 2009. aastal 4,4 miljardit eurot ehk 18% väiksem kui aasta varem. Jaekaubanduse langust mõjutas enim tööpuuduse suurenemine ja elanike ostujõu vähenemine. Ligi pool jaekaubandusettevõtete müügitulust saadakse toidukaupade, jookide ja tubakatoodete müügist spetsialiseeritud ja spetsialiseerimata kauplustes, kus on ülekaalus toidukaubad. Nende müügitulu vähenes 6%. Sama palju vähenes ka apteekide müügitulu. Enim mõjutasid jaekaubanduse müügitulu kahanemist tööstuskaupade kauplused – info- ja sidetehnika jaemүүги ettevõtete müügitulu vähenes aastaga üle poole võrra, muude kodutarvete jaemүүги ettevõtete oma peaaegu kolmandiku võrra ning rõivaste, jalatsite ja nahktoodete jaemүүги ettevõtete oma üle viiendiku võrra. Neljandiku võrra vähenes mootorikütuse jaemүүгига tegelevate ettevõtete müügitulu, peamiselt mootorikütuse odavnemise tõttu – mootorikütus oli 2009. aastal 13,4% odavam kui aasta varem.

2009. aastal vähenes jaekaubandusettevõtete (v.a sõidukikaubandusettevõtete) jaemүүк püsivhindades 14% ja oli 3,7 miljardit eurot. 2009. aastal olid kaubad eelmise aastaga võrreldes 1,8% odavamad – peamiselt mootorikütuse ja toidu hinna languse tõttu.

Jaekaubanduses vähenes müük suuremal või vähemal määral kõikides kaubagruppides, kuid enim avaldas mõju tööstuskaupade jaemүүк, mille müügitulemus oli 2008. aastaga võrreldes peaaegu viiendiku võrra väiksem. Toidukaupade jaemүүк vähenes ainult 4%. Varasematel aastatel kasvas tööstuskaupade jaemүүк toidukaupade omast kiiremas tempos. Majanduslanguse tõttu olid inimesed sunnitud kulutusi, peamiselt just püsikaupadele tehtavaid kulutusi, piirama. Valmisriiete, jalatsite ja riide müügi maht vähenes üle viiendiku võrra, muude kaupade oma peaaegu neljandiku võrra. Mootorikütuse jaemүүк oli püsivhindades 3% väiksem.

INTERNAL TRADE

Tatjana Semjonova

Overview

The chapter presents data on internal trade for the years 2005–2009.

Trade activities include wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles; and wholesale and retail trade, except of motor vehicles and motorcycles. Changes in data compared to the previous year have been expressed at current prices. Comparative data on retail sales have been presented at constant prices.

The biggest decline was reported in trade. *In 2000–2007 trade was characterized by a stable development. In 2008 the rapid growth was replaced by a fall and in 2009 trade witnessed a major*

decline characterized by unemployment, decrease in incomes and increasing uncertainty among customers. Net sales dropped by more than a quarter compared to 2008 and fell to the 2005 level. Value added and employment fell below the level of 2005.

Despite a drastic decline, trade is continually the largest economic activity with respect to the number of active enterprises as well as net sales. In 2009, over a fifth of all enterprises operated in trade and their share in the net sales of all enterprises accounted for 40%. There were 13,200 operating trade enterprises in 2009 i.e. almost 500 enterprises fewer than in 2008. Altogether 88,100 persons were employed in trade enterprises i.e. every fifth of the persons employed in the enterprises sector worked in trading. 11,400 workplaces were lost in trade which makes 11% compared to 2008, thereby employment decreased by 14% in the wholesale and motor trade enterprises. Retail trade, which had over a half of the persons employed in trade, lost every tenth workplace.

In 2009 the value added generated by trade enterprises decreased by 31% compared to 2008 and amounted to 1.2 billion euros at current prices. Despite the rapid regress, trade remained in the second place after manufacturing in terms of value added. 16% of the value added in the enterprises sector was created by trade enterprises, thus the respective share of trade enterprises decreased by 3 percentage points compared to 2008. The value added created by one trade enterprise was on average 90,400 euros. The value added per person employed was on average 13,500 euros – a fifth less than a year earlier. During 2005–2008, labour productivity in trade was close to the enterprises' average, and in 2006–2007 even higher than that, but in 2009 it was by a fifth lower than the enterprises' average.

During 2008–2009, trade held the first or second place by net profit, but in 2009 net profit was extremely small. In 2009, the profits of trade enterprises amounted to only 3 million euros which was hundreds of times less compared to previous years. Thereby, the number of loss-making trade enterprises increased by a third over the year. Every second trade enterprise finished the year 2009 with a loss. Only wholesale trade enterprises managed to earn profit, retail trade enterprises and motor trade enterprises remained in the red for the first time during the decade.

The decrease in net sales that had already started a year earlier continued in 2009, but much more rapidly. In 2009, the net sales of trade enterprises totalled 13.5 billion euros being 28% less than in 2008. Net sales decreased in all trade activities.

In 2009, the net sales of motor trade enterprises amounted to 1.2 billion euros which was 46% less than in 2008. The net sales of motor trade enterprises (enterprises engaged in the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles) had already declined in 2008, before that during 2005–2007 net sales had increased by 1.7 times. In 2009, motor trade enterprises sold goods by wholesale and retail for almost 951 million euros and did maintenance and repair works of motor vehicles for 174 million euros. While the sale of goods decreased by almost a half, the provision of maintenance and repair services decreased by almost a quarter compared to 2008.

Enterprises selling motor vehicles were affected the most. Their net sales decreased 53%. Uncertainty about the future incomes and tighter credit conditions applied by banks influenced the decrease in car sales. According to the Estonian Motor Vehicle Registration Centre and the Road Administration, the number of vehicles registered for the first time fell in 2009 to the lowest level of the last ten years. Compared to 2006–2007, the decrease was threefold. The net sales of enterprises engaged in the sale of motor vehicle parts and accessories decreased by nearly a fourth, positioning on an average level in the enterprises sector. The net sales of enterprises engaged in the maintenance and repair of motor vehicles declined more slowly than the average (–14%).

In 2009, a large decline was recorded in wholesale trade because of a decrease in demand. The net sales of wholesale trade enterprises had continuously been increasing since the beginning of the century until the stop in 2008 – 2.7 times in total. In 2009, their net sales accounted for 8 billion euros – 30% less than in 2008. The decline was to some extent faster than the average of the enterprises sector. Wholesale trade enterprises sold goods for 7.5 billion euros. Their activities were also influenced by the changes which had occurred in retail trade, and the wholesale of food decreased at a slower pace than that of manufactured goods. The net sales of wholesale trade enterprises selling food, beverages and tobacco decreased by 17% compared to 2008. The net sales

of enterprises selling household goods decreased by a fifth. Other wholesale trade activities saw an even faster decrease. Among the wholesale trade enterprises, enterprises operating in other specialised wholesale, which includes e.g. wholesale of solid, liquid and gaseous fuels, wholesale of construction materials, hardware, chemical products, etc., accounted for the biggest share i.e. about a half of net sales. The net sales of these enterprises decreased 36% compared to 2008. The fact that the demand for construction materials decreased due to a decline in the construction market can be considered a reason for that.

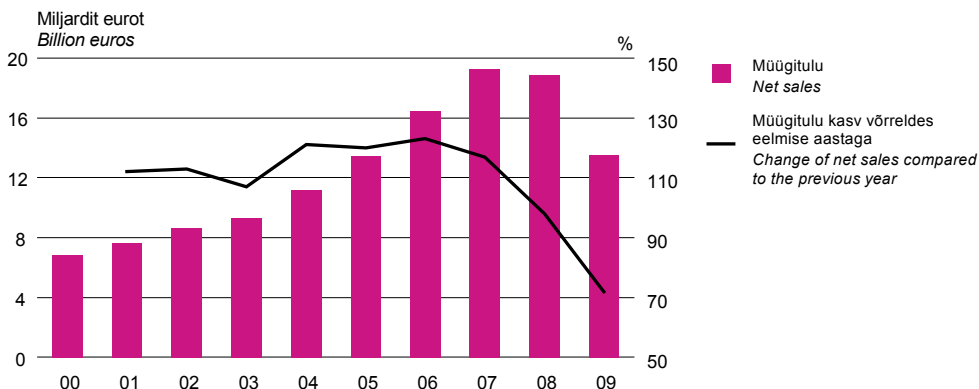
In 2009, the net sales of retail trade enterprises amounted to 4.4 billion euros being 18% less than a year earlier. The decline in retail trade was most of all influenced by increasing unemployment and the population's decreasing purchasing power. The specialised and non-specialised stores with food predominating (selling food, beverages and tobacco) give almost a half of the net sales of retail trade enterprises. Their net sales decreased 6%. The net sales of chemists decreased also by the same amount. The decrease in the net sales of retail trade enterprises was most affected by the fall in stores selling manufactured goods – the net sales of retail trade enterprises selling information and communication equipment decreased by more than a half during the year, the net sales of retail trade enterprises selling other household equipment decreased by almost a third, and the net sales of retail trade enterprises selling clothing, footwear and leather goods fell by over a fifth. The net sales of enterprises dealing with the retail sale of automotive fuel dropped by a fourth, mainly because of the decline in the price of automotive fuel – in 2009 automotive fuel was 13.4% cheaper than a year earlier.

In 2009, retail trade enterprises (except for motor trade enterprises) sold goods for 3.7 billion euros – 14% less at constant prices. In 2009 the prices of goods decrease by 1.8% compared to a year earlier and this was, first of all, conditioned by the decreased prices of automotive fuel and food.

The decrease touched all commodity groups to a bigger or smaller degree, although the retail sale of manufactured goods suffering a setback by nearly a fifth was affected the most. In the retail sale of food, the drop was only 4%. In earlier years, the retail sale of manufactured goods increased at a faster pace than that of food. Because of economic downturn, people had nothing but to restrict their expenses, mainly on account of durable goods. The sales volume of clothing, footwear, woven materials fell by more than a fifth, the sales volume of other goods by almost a fourth. The retail sales of automotive fuel was 3% smaller (at constant prices).

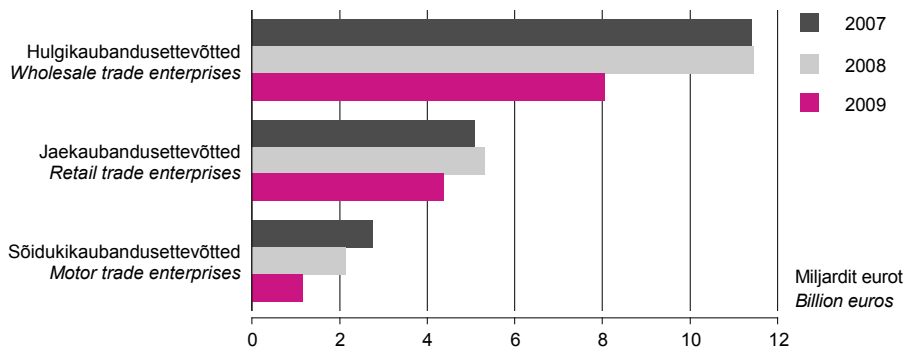
Joonis 1. Kaubandusettevõtete müügitulu, 2000–2009

Figure 1. Net sales of trade enterprises, 2000–2009

Joonis 2. Kaubandusettevõtte müügitulu suuruse järgi, 2007–2009

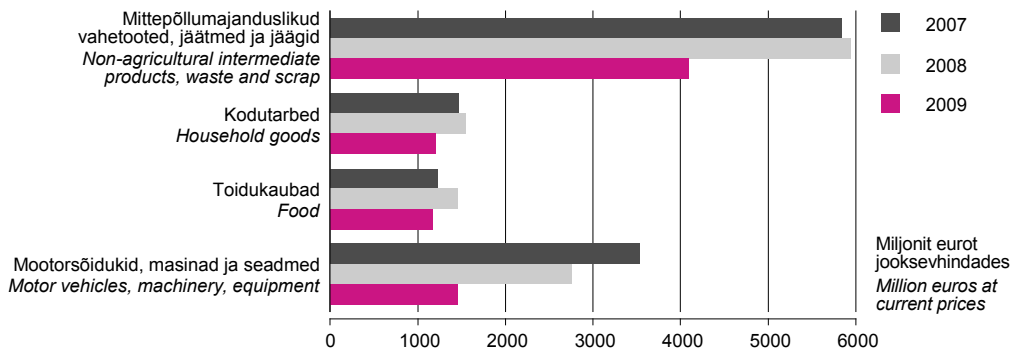
Figure 2. Trade enterprises by net sales, 2007–2009

Tabel 1. Kaupade hulgimüük ettevõtte tegevusala järgi, 2005–2009

Table 1. Wholesale sales by economic activity of enterprise, 2005–2009 (miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Hulgimüük hulgi-kaubandusettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrattaste müügi ettevõtted)	8 389	10 461	12 359	12 009	8 116	Wholesale trade in wholesale trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)
Mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüük ning remont	973	1 423	1 804	1 298	600	Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles
Hulgikaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	7 415	9 038	10 555	10 711	7 516	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles
hulgimüük vahendustasu või lepingu alusel	374	340	293	365	410	wholesale on a fee or contract basis
põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüük	105	148	173	241	160	wholesale of agricultural raw materials and live animals
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete hulgimüük	1 007	975	1 183	1 337	1 117	wholesale of food, beverages and tobacco
kodutarvete hulgimüük	943	1 081	1 387	1 392	1 116	wholesale of household goods
info- ja sidetehnika hulgimüük	326	415	415	400	240	wholesale of information and communication equipment
muude masinate, seadmete ja lisaseadmete hulgimüük	778	1 052	1 242	1 037	645	wholesale of other machinery, equipment and supplies
muu spetsialiseeritud hulgimüük	3 560	4 842	5 634	5 721	3 654	other specialised wholesale
spetsialiseerimata hulgikaubandus	323	186	229	218	173	non-specialised wholesale trade

Joonis 3. Kaupade hulgemüük kaubagrupi järgi, 2007–2009^aFigure 3. Wholesale sales by commodity group, 2007–2009^a^a K.a sõidukikaubandusettevõtete hulgemüük.^a Incl. enterprises engaged in the wholesale of motor vehicles and motorcycles.

Tabel 2. Kaupade jaemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2005–2009

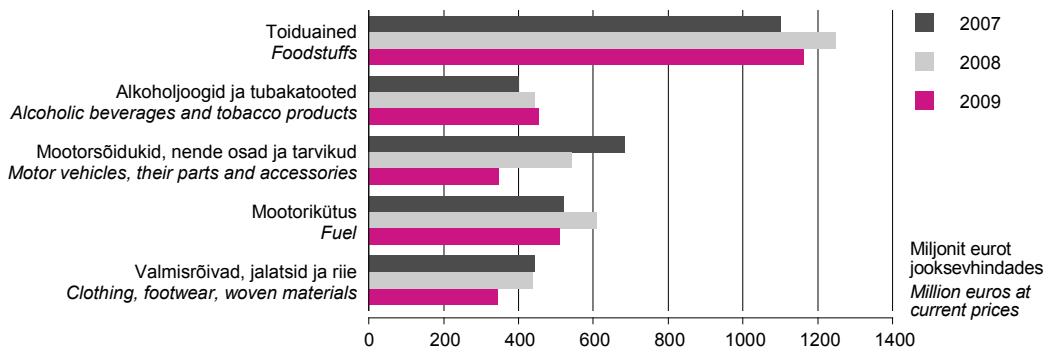
Table 2. Retail sales by economic activity of enterprise, 2005–2009

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Jaemüük jaekaubandus-ettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrattaste müügi ettevõtted)	3 541	4 040	4 861	4 941	4 082	Retail sale in retail trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)
Mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüük ning remont	491	536	700	549	352	Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	3 050	3 505	4 161	4 392	3 730	Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes (domineerivad toidukaubad ja joogid)	1 316	1 388	1 646	1 815	1 677	retail sale in non-specialised stores (food or beverages predominating)
jaemüük muudes spetsialiseerimata kauplustes	176	228	245	223	201	other retail sale in non-specialised stores
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	63	77	67	69	100	retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores
mootorikütuse jaemüük	457	471	590	684	578	retail sale of automotive fuel in specialised stores
info- ja sidetehnika jaemüük	102	162	168	163	x	retail sale of information and communication equipment in specialised stores
muude kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	403	495	641	611	417	retail sale of other household equipment in specialised stores
kultuuri- ja vaba aja kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	99	118	147	133	115	retail sale of cultural and recreation goods in specialised stores
muude kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	362	478	556	569	473	retail sale of other goods in specialised stores
jaemüük kioskites ja turgudel	31	22	22	27	x	retail sale via stalls and markets
jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge	41	66	80	98	73	retail trade not in stores, stalls or markets

Joonis 4. Kaupade jaemüük kaubagrupi järgi, 2007–2009^a

Figure 4. Retail sales by commodity group, 2007–2009^a

^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.

^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.

Tabel 3. Kaupade jaemüügi mahuindeks, 2006–2009^a

Table 3. Retail sales volume index, 2006–2009^a

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

	2006	2007	2008	2009	
Toidukaubad	98	109	98	96	<i>Food</i>
toiduained	99	105	99	97	<i>foodstuffs</i>
alkoholjoogid ja tubakatooted	97	119	95	92	<i>alcoholic beverages and tobacco products</i>
Tööstuskaubad	118	121	93	79	<i>Manufactured goods</i>
valmisriided, jalatsid, riie	139	107	95	78	<i>clothing, footwear, woven materials</i>
mootorsõidukid, nende osad ja tarvikud	112	130	81	69	<i>motor vehicles, their parts and accessories</i>
mootorikütus	101	141	96	97	<i>fuel</i>
muud kaubad	116	116	96	76	<i>other goods</i>
KOKKU	111	117	95	85	<i>TOTAL</i>

^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.

^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.

Metoodika

Kaubandusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid kaubandusettevõtteid, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 45–47.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala on kaubandus. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad ja müügiandmete muutused on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksev hinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Trade statistics cover all trade enterprises active in Estonia, i.e. the enterprises whose activity code is 45–47 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

The population of survey consists of economically active trade enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. Small private enterprises (1–19 persons employed) are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All monetary indicators and change in the sales data are expressed at current prices of the reference year with the value added tax excluded.

Kirjandust Publications

Ettevõtlus. Business. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

TEENINDUS

Kristi King

Ülevaade

Peatükis on käsitletud teenindusettevõtete statistikat 2005.–2009. aasta kohta. Ülevaade on antud järgmiste teenindustegevusalaade kohta: info ja side; kinnisvaraalaane tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused.

2009. aastal loodi teenindusettevõtetes 27% Eesti ettevõtete lisandväärtusest. Teenindussektori loodud lisandväärtus oli ligi 2 miljardit eurot. Hoolimata sellest, et lisandväärtus oli ligi kümnendiku võrra väiksem kui aasta varem, on teeninduse osatähtsus suurenenud, eelkõige tänu tööstusele ja kaubandusele. Võrreldes 2005. aastaga oli teenindussektori osatähtsus 2009. aastal 5 protsendipunkti suurem.

Teenindussektoris tegutses 38% Eesti ettevõtetest. 2009. aastal oli teenindusettevõtteid 21 417 ja neist 93% olid mikroettevõtted ehk alla 10 töötajaga ettevõtted. Kui teistel tegevusaladel ettevõtete arv varasema aastaga võrreldes vähenes, siis teeninduses see suurenes 1179 võrra. 2005. aastaga võrreldes oli teenindusettevõtete arv 8000 võrra suurem. Nii nagu ka varasemal viiel aastal oli suurima ettevõtete arvuga tegevusala kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus, kus tegutses 39% teenindussektori ettevõtetest. Nende ettevõtete eesmärk on edastada eriteadmisi järgmistes valdkondades: juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimishooldamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud, veterinaaria ning muu kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus.

Teenindussektoris töötas 2009. aastal üle 102 000 inimese ehk ligi veerand kõigist hõivatuid. Ettevõtete arvu kasvust hoolimata vähenes hõivatute arv teeninduses 2008. aastaga võrreldes 4%. Tööhõive vähenes peaaegu kõigil aladel. Haldus- ja abitegevuse alal, kus tegutseb kõige rohkem suuri ettevõtteid ja mille ettevõtted pakuvad mitmesuguseid majandustegevust toetavaid teenuseid, oli rakendatud 28% teenindussektori hõivatutest.

Teenindussektori ettevõtete töötajaskond on üldjuhul väike – 2009. aastal töötas ühes teenindusettevõttes keskmiselt 5 inimest. Kõige vähem töötajaid oli kinnisvaraettevõtetes – keskmiselt 3 hõivatut – ja enim haldus- ja abitegevuse alal turvateenuseid pakkuvates ettevõtetes – keskmiselt 77 hõivatut. Alla 20 hõivatuga ettevõtetes oli 2009. aastal tööl kokku 51 117 inimest ehk pool teeninduses hõivatuid.

Müügitulu vähenes enamikul teeninduse tegevusaladel, kokku keskmiselt kümnendiku võrra. Ligi kolmandik (31%) langusest tuli haldus- ja abiteenuseid pakkuvate ettevõtete, peamiselt reisibüroode, masinate ja seadmete rendi firmade ja tööjuagentuuride arvelt. Müügitulu kahanes kiiremini – veerandi võrra – kunsti ja meelelahutuse alal, eelkõige hasartmängukorraldajate müügitulu vähenemise tõttu. Teenindusettevõtete müügitulu oli 2009. aastal ligi 4,5 miljardit eurot. Info- ja sideettevõtete osatähtsus teenindussektori müügitulus oli suurim – 29%. Telekommunikatsioon oli nende hulgas üks väheseid tegevusalasid, kus müügitulu kasvas.

Ligi viiendik teenuste müügitulust saadi müügist väljapoole Eestit. Teenuste müük väljapoole Eestit kasvab iga aastaga. 2009. aastal müüdi välismaale teenuseid 847 miljoni euro eest ehk kaks korda enam kui 2005. aastal. Suurimad eksportijad olid haldus- ja abitegevusettevõtted, kelle ekspordi osatähtsus müügitulus oli 34%. Suurem osa teenindusettevõtete ekspordi 4% kasvust tuli peamiselt raudteeveeremi rentimisega tegelevatelt ettevõtetelt.

Töövõljalikus ehk lisandväärtus hõivatute kohta oli suurim info ja side valdkonnas. Info- ja sideettevõtete töövõljalikus oli suurim tänu suure tootlikkusega telekommunikatsiooniettevõtetele, kelle näitaja oli 81 337 eurot ehk ligi viis korda suurem kui Eesti ettevõtetes keskmiselt. 2009. aastal oli teenindussektori töövõljalikus lisandväärtuse alusel ühe hõivatute kohta keskmiselt 19 513 eurot ehk 5% väiksem kui aasta varem.

2009. aasta 165 miljoni euro suurune puhaskasum oli teenindussektori viimase viie aasta väiksem. Kasum vähenes 2008. aastaga võrreldes 61% ja seda mõjutasid enim kutse-, teadus- ja tehnikategevusega ettevõtted, kes teenisid kasumit 162 miljonit eurot vähem kui aasta varem. Info- ja sideettevõtted lõpetasid 2009. aasta 146 miljoni euro suuruse puhaskasumiga, mis oli 88% teenindussektori kogukasumist. Info ja side oli ühtlasi kõige kasumlikum teeninduse tegevusala – puhaskasum oli 11% müügitulust. Keskmisel teenindusettevõttel oli see suhe aga 4%. Kahjumiga lõpetasid 2009. aasta teenindussektori kinnisvara- ning kunsti-, meelelahutus- ja vaba aja ettevõtted.

Investeeringute vähenemine teenindussektoris jätkus. 2009. aastal tehti investeeringuid 574 miljoni euro väärtuses ehk 36% vähem kui aasta varem. Ligi pool investeeringutest oli seotud hoonete ja rajatistega ning viiendik muude seadmete, masinate ja inventariga. Enim vähenesid investeeringud ehitiste soetamisse (–72%). Ainsana kasvasid investeeringud immateriaalsesse põhivarasse. Suurimad investeerijad olid kinnisvaraettevõtted, hoolimata sellest, et nende investeeringud olid 2008. aastaga võrreldes ligi poole väiksemad. Kinnisvaraettevõtete osatähtsus teenindussektori koguinvesteeringutes vähenes aastatel 2005–2009 60%-st 42%-ni. Viie aasta jooksul aga suurenes olulisel määral info- ja sideettevõtete investeeringute osatähtsus. Info- ja sideettevõtete investeeringute maht kasvas aastatel 2005–2009 kaks korda ja nende osatähtsus teeninduses suurenes 2009. aastal 26%-ni.

SERVICE ACTIVITIES

Kristi King

Overview

The chapter presents service enterprises' statistics for 2005–2009 about the enterprises whose main economic activities are the following: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other service activities.

27% of the Estonian enterprises' value added was created by service enterprises in 2009. *The value added created by service enterprises amounted to almost 2 billion euros. In spite of the fact that the value added decreased by nearly a tenth during the year, the share of service activities has grown, mainly on account of industry and trade. The share of the service sector was by 5 percentage points bigger in 2009 than in 2005.*

38% of Estonian enterprises were active in the service sector. *In 2009 there were 21,417 active service enterprises and 93% of them were micro enterprises i.e. enterprises with less than 10 persons employed. In other economic activities, the number of enterprises decreased compared to the previous year. But in the service sector the respective number increased by 1,179. Compared to 2005, the number of service enterprises increased by 8,000. Like during the past five years, the area of activity with the largest number of enterprises was professional, scientific and technical activities where 39% of service sector's enterprises operated. The aim of these enterprises is to share specific knowledge in the following areas: legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; veterinary and other professional, scientific and technical activities.*

Over 102,000 persons or almost a quarter of all persons employed worked in the service sector in 2009. *Despite an increase in the number of enterprises, the number of persons employed in the service sector decreased by 4% compared to 2008. Employment decreased in almost all areas. Administrative and support service activities, where the largest number of large enterprises*

operate offering a wide range of business support services, had 28% of the persons employed in the service sector.

The service sector's enterprises usually have a small number of employees – in 2009, on average 5 persons worked in a service enterprise. Real estate enterprises had the smallest number of employees – on average 3; and the administrative and support service activity enterprises offering security services had the largest number of employees – on average 77. All in all 51,117 persons or about a half of persons employed in the service sector worked for enterprises with less than 20 employees in 2009.

Net sales decrease in most service activities on average by a tenth altogether. Nearly a third (31%) of the decrease came on account of enterprises operating in the field of administrative and support services, mainly travel agents, machinery and equipment rental firms and labour agencies. The decline in net sales was the fastest – by a quarter – in the field of arts and entertainment, particularly due to the decreased net sales in gambling and betting activities. In 2009, the net sales of service enterprises totalled almost 4.5 billion euros. Information and communication enterprises accounted for the largest share of the service sector's net sales – 29%. Among them, telecommunication was one of the few economic activities where net sales increased.

Sales outside Estonia accounted for nearly a fifth of service enterprises' net sales. Exports of services have increased year by year. In 2009 services were sold to foreign countries for 847 million euros which is two times more than in 2005. The share of exports of administrative and support service activities was the largest – 34% of net sales. The largest proportion of the service enterprises' 4% growth was achieved mainly due to the enterprises of renting and leasing of railroad vehicles.

Labour productivity or value added per employee was the largest in the field of information and communication. Labour productivity of information and communication enterprises was the largest due to a high productivity of telecommunication enterprises whose respective indicator was 81,337 euros or nearly five times higher than the average of Estonian enterprises. In 2009, the average labour productivity on the basis of value added per employee was 19,513 euros in the service sector or 5% less than a year earlier.

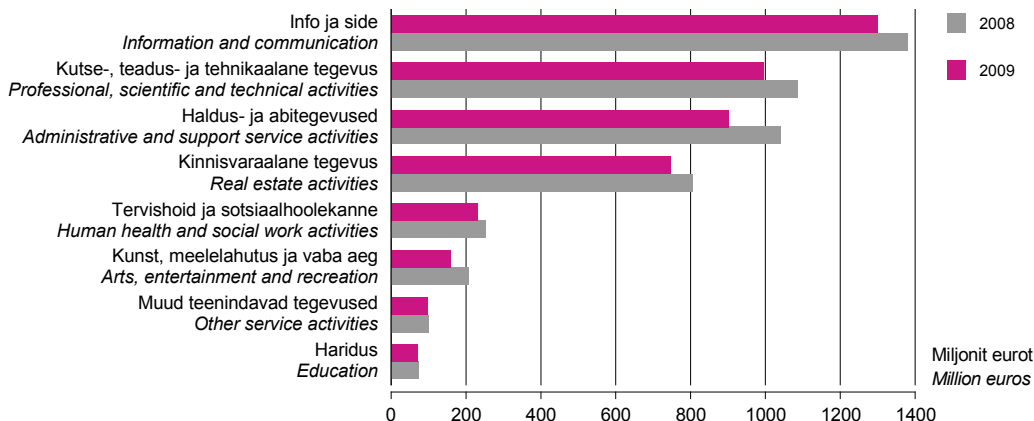
The 2009 net profit of 165 million euros was the smallest net profit of the service sector during the last five years. Net profit decreased 61% compared to 2008. Enterprises operating in professional, scientific and technical activities that earned 162 million euros of profit less than a year before influenced the decrease in the net profit the most. Information and communication enterprises' net profit was 146 million euros in 2009, accounting for 88% of the service sector's total profit. Information and communication was also the most profitable economic activity of the service sector – their net profit accounted for 11% of net sales. This ratio of an average service enterprise was 4%. Real estate, arts, entertainment and recreation enterprises made a loss in 2009.

Decrease in the service sector's investments continued. Investments were made in the sum of 574 million euros which was 36% less than a year before. In 2009, almost a half of investments were made in the acquisition of buildings and constructions and a fifth in equipment and machinery. Investments in the acquisition of buildings decreased the least (–72%). Investments in intangible assets were the only ones that increased. Real estate enterprises were the biggest investors, despite the fact that their investments decreased almost by a half compared to 2008. The share of real estate enterprises in the service sector's total investments decreased from 60% to 42% during 2005–2009. Within five years, the share of information and communications enterprises' investments increased significantly. The volume of investments of information and communications enterprises increased twofold during 2005–2009 and their share in the service sector grew to 26% in 2009.

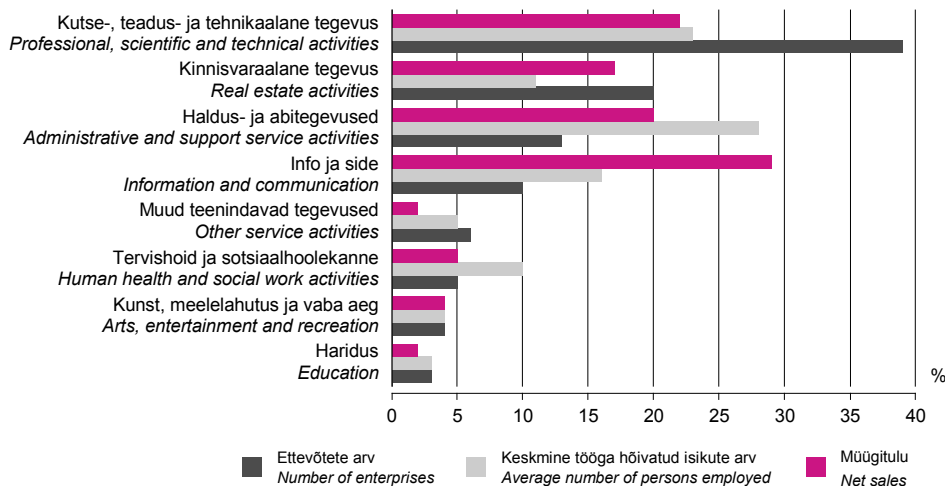
Tabel 1. Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2005–2009
Table 1. Financial indicators of service enterprises by economic activity (EMTAK 2008), 2005–2009

Ettevõtete arv <i>Number of enterprises</i>	Keskmine tööga hõivatud isikute arv <i>Average number of persons employed</i>	Müügitulu, miljonit eurot <i>Net sales, million euros</i>	Müük mitte-residentidele, miljonit eurot <i>Sale to non-residents, million euros</i>	Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot <i>Net profit (loss), million euros</i>	Lisandväärtus, miljonit eurot <i>Value added, million euros</i>	Investeeringud põhivarasse, miljonit eurot <i>Investments in fixed assets, million euros</i>	
Info ja side – Information and communication							
2005	1 471	12 556	951	104	252	403	70
2006	1 697	13 683	1 061	125	162	457	115
2007	1 944	15 489	1 307	196	244	558	177
2008	2 055	16 379	1 380	273	171	607	146
2009	2 106	16 323	1 298	272	145	565	147
Kinnisvaraala tegevus – Real estate activities							
2005	2 660	10 545	520	14	230	261	390
2006	3 155	11 514	636	13	639	316	452
2007	3 651	11 551	774	20	645	335	613
2008	4 206	12 081	806	36	-25	344	458
2009	4 271	11 285	746	23	-54	351	241
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus – Professional, scientific and technical activities							
2005	5 116	18 321	664	134	300	296	67
2006	6 015	21 155	780	142	518	363	89
2007	7 074	23 093	1 028	162	487	463	120
2008	7 856	24 570	1 084	201	190	477	154
2009	8 348	23 891	996	195	28	451	114
Haldus- ja abitegevused – Administrative and support service activities							
2005	1 712	23 259	542	139	26	243	64
2006	2 092	27 756	725	180	82	329	85
2007	2 389	29 125	903	195	98	409	159
2008	2 581	30 282	1 040	251	66	445	81
2009	2 805	28 454	902	304	57	374	34
Haridus – Education							
2005	423	2 992	56	5	13	28	3
2006	477	3 142	56	2	18	30	6
2007	582	3 672	69	4	14	37	5
2008	635	3 394	74	7	4	41	4
2009	666	3 233	70	7	2	37	4
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne – Human health and social work activities							
2005	804	8 885	154	18	16	89	12
2006	880	9 330	180	21	16	104	30
2007	953	9 585	222	23	21	132	27
2008	1 003	10 151	253	21	17	154	19
2009	1 050	10 152	232	19	9	139	9
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg – Arts, entertainment and recreation							
2005	377	3 366	168	4	29	63	36
2006	437	3 945	194	7	38	84	49
2007	539	4 099	218	13	42	97	56
2008	728	4 587	208	8	1	73	20
2009	821	3 915	158	10	-21	39	22
Muud teenindavad tegevused – Other service activities							
2005	800	3 630	63	9	7	27	9
2006	894	4 249	77	9	5	29	11
2007	1 011	4 487	86	12	7	38	18
2008	1 174	4 782	100	15	5	43	9
2009	1 350	4 799	97	18	-2	35	5
Teenindusettevõtted kokku – Service enterprises total							
2005	13 363	83 554	3 118	427	873	1 410	652
2006	15 647	94 774	3 710	499	1 480	1 712	837
2007	18 143	101 101	4 606	625	1 558	2 068	1 175
2008	20 238	106 226	4 944	812	427	2 183	891
2009	21 417	102 052	4 497	847	165	1 991	574
Teenindusettevõtete osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas, % – Share of service enterprises among all enterprises, %							
2005	32	19	10	5	35	22	24
2006	33	20	10	5	38	21	24
2007	34	21	10	5	39	22	27
2008	36	22	11	7	31	25	25
2009	38	24	13	8	35	27	25

Joonis 1. Teenindusettevõtete müügitulu ettevõtte tegevusala järgi, 2008, 2009
Figure 1. Service enterprises' net sales by economic activity of enterprise, 2008, 2009

Joonis 2. Teenindussektori tegevusalade osatähtsus kogu sektoris ettevõtete ja hõivatute arvu ning müügitulu järgi, 2009
Figure 2. Shares of economic activities of the service sector in the whole sector by number of enterprises, number of persons employed and net sales, 2009

Metoodika

Teenindusstatistika iseloomustab neid Eestis tegutsevaid ettevõtteid, kes tegutsevad järgmistel tegevusaladel: info ja side; kinnisvaraala tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused. Nende tegevusalade kood on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi J, L, M, N, P, Q, R või S.

Vaadeldakse tegutsevaid ettevõtteid ja küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Teistele Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest ettevõtetest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Kõik rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Service statistics cover all enterprises active in Estonia in the following fields of activity: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other service activities, the activity code of which is J, L, M, N, P, Q, R or S according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

The survey population consists of economically active enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. The rest of enterprises belonging to Estonian and foreign persons in private law are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All monetary indicators are expressed at current prices of the reference year with the value added tax excluded.

Kirjandust Publications

Ettevõtlus. Business. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

PÕLLUMAJANDUS

Helina Uku

Ülevaade

Iga riigi jaoks on oluline kindlustada oma toiduainetööstusele vajaliku kodumaise tooraine olemasolu. Samas on põllumajandustootmine Eestis olnud alati väga olulisel kohal, isegi hoolimata ebasobivast kliimast ja tagasihoidlikust looduslikust mullaviljakusest. Põllumajanduse tehnilise varustatuse poolest aga on Eesti täiesti võrreldav teiste Euroopa Liidu (EL) liikmetega.

Peatükis on esitatud põllumajandusstatistikat aastate 2006–2010 kohta, samuti on võrreldud Eestit EL-i keskmise ja naaberriikidega.

2010. aasta erakordselt kuum ja kuiv suvi mõjutas otseselt ka põllumajandustootmist. Kuigi teravilja kvaliteet oli väga hea, jäid terad viljapeades ja ka kogusaak kuivuse tõttu väikseks. Samuti kannatas kuivuse käes kartulikasvatus. Et nõudlus ületas pakkumist, tõusid ka hinnad ja seetõttu suurenesid omakorda söödakulud loomakasvatases.

Kasutatava põllumajandusmaa pindala oli mullu võrreldes 2009. aastaga 2% suurem ja ühtlasi vaadeldud aastate suurim. Kasutatav põllumajandusmaa on põllumajandustootmises kasutatav maa ja maa, mida küll põllumajandustootmises ei kasutata, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes. Põllumajandustootmises kasutatava maa pindala on aastaga suurenenud 5% ning heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitava maa pindala vähenenud 17%.

Põllukultuuride kasvupind on vaadeldud ajavahemikul suurenenud 12%. Võrreldes 2009. aastaga suurenes see 6%. Kasvupinna suurenemise põhjus on eelkõige järjest laienev rapsikasvatus.

Teravilja kasvupind vähenes 2009. aastaga võrreldes 13%. 2010. aastal kasvatati teravilja kokku 275 300 hektaril. Teravilja kasvupinnast ligi veerandil olid taliteraviljad ja kolmveerandil suviteraviljad. Sealjuures vähenes suviteravilja kasvupind ligi 16% ja taliteravilja kasvupind 2% võrreldes 2009. aastaga. Ligi 38%-l teravilja kasvupinnast kasvas suvioder, 25%-l suvinisu ja 18%-l talinisu. Viimase viie aasta jooksul on kõige enam muutunud rukki kasvupinna suurus. 2008. aastal oli see kolm korda suurem kui 2006. aastal, kuid pärast seda on hakanud jälle tasapisi kahanema. Suvinisu kasvupinna suurus on viimase viie aasta vältel olnud stabiilne. Ka suviotra kasvupind oli stabiilse suurusega kuni 2010. aastani, kui see vähenes võrreldes 2009. aastaga ligi neljandiku võrra.

2010. aastal külvati 2011. aasta saagiks 60 506 hektarit talinisu (eelmise sügiskülviga võrreldes 19% enam), 11 883 hektarit talirukist (–25%), 672 hektarit taliotra (–58%) ja 6912 hektarit tritikut (–16%).

Teravilja kogusaak oli 2010. aastal 678 400 tonni ehk ligi neljandiku võrra väiksem kui aasta varem, samuti oli see väikseim saak alates 2007. aastast. Esialgsetel andmetel oli Eesti teraviljasaak mullu kogu EL-i 27 riigi keskmisest teraviljasaagist 0,24%. Kõige suurem osa teraviljasaagist oli oder (38%), ehkki odra kogusaak oli viimase viie aasta väikseim. Elaniku kohta saadi teravilja 506 kilogrammi ehk 146 kilogrammi vähem kui aasta varem.

Teravilja keskmine saagikus oli 2010. aastal 2464 kilogrammi hektari kohta, mis on viimase nelja aasta väikseim. Esialgsetel andmetel oli 2010. aastal 25 EL-i riigi keskmine teravilja saagikus 5090, Lätis ja Leedus vastavalt 2770 ja 2750 ning Soomes 3140 kilogrammi hektari kohta.

Rapsi ja rüpsi kasvupind oli mullu vaadeldud aastate suurim ja 2009. aastaga võrreldes 20% suurem. Suurenenud on nii suvi- kui ka talirapsi kasvupind. 2010. aastal saadi 98 200 hektarilt 131 000 tonni rapsi- ja rüpsiseemet. 2010. aastal külvati 15 290 hektarit talirapsi – 49% rohkem kui 2009. aasta sügisel.

Kuigi kartuli kasvupind aastatel 2006–2009 pidevalt vähenes, siis 2010. aastal oli see 3% suurem kui aasta varem. 2010. aasta suvi ei olnud kartulikasvatatajale soodne, kuid saak oli 17% ja saagikus 14% suurem kui aasta varem. 9400 hektarilt saadi 163 400 tonni kartulit ehk 17 456 kilogrammi hektari

kohta. 2010. aastal toodeti 122 kilogrammi kartulit elaniku kohta (2009. aastal 104 kilogrammi elaniku kohta).

Avamaaköögivilja kasvupind viimase viie aastaga oluliselt muutunud ei ole ja 2010. aastal oli see 2800 hektarit. Mullu kasvatati 73 900 tonni köögivilja (sellest 59 200 tonni avamaal) ehk 55 kilogrammi elaniku kohta (2009. aastal 53 kilogrammi elaniku kohta).

Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride kasvupind suurenes aastaga üle kolmandiku võrra, kuid saadud haljasmassisaak vaid veidi üle viiendiku.

Viljapuu- ja marjaistandike pindala oli 2010. aastal 14% väiksem kui 2009. aastal ning peaaegu poole viljapuu- ja marjaistandike pindalast hõlmasid õuna- ja pirniaiad. Puuvilju ja marju saadi ligi poole vähem kui 2009. aastal. Ühtlasi oli puuvilja- ja marjasaak viimase viie aasta väikseim – 4 kilogrammi elaniku kohta (2009. aastal 7 kilogrammi elaniku kohta).

Piimalehmade arv 2010. aastal oluliselt ei muutunud, kuid piimatoodang lehma kohta oli esimest korda üle 7000 kilogrammi. Alates üheksakümnendatest on veiste, sh piimalehmade arv pidevalt vähenenud. Mullu veiste ja piimalehmade arv võrreldes 2009. aastaga oluliselt ei muutunud. 2010. aastal oli Eestis 236 300 veist, sh 96 500 piimalehma. Sigade arv suurenes aastaga 2% ja 2010. aasta lõpus oli neid 371 700. Lammaste ja kitsede arv suurenes aastaga 3% ning neid oli möödunud aasta lõpus 82 700. Lindude arv kasvas viimase viie aasta jooksul esimest korda üle kahe miljoni – neid oli 14% rohkem kui 2009. aastal.

Lehmapiimatoodang kasvas mullu varasema aastaga võrreldes 1% ja oli 675 300 tonni. Keskmine piimatoodang lehma kohta oli 7021 kilogrammi, mis on 183 kilogrammi rohkem kui 2009. aastal. Ühe elaniku kohta toodeti 504 kilogrammi piima (2009. aastal 501 kilogrammi).

Lihatoodang oli 2010. aastal 75 400 tonni ehk enam-vähem sama suur kui aasta varem. 61% lihatoodangust oli sealih, 21% linnuliha ja 17% veiseliha. Kuigi 2010. aastal veiste ja sigade arv kasvas, siis lihatoodang vähenes. Aastatel 2009 ja 2010 toodeti linnuliha rohkem kui veiseliha. Ühe elaniku kohta toodeti mullu 56 kilogrammi liha (2009. aastal 57 kilogrammi).

Mune toodeti 2010. aastal 181,9 miljonit tükki ehk 5% enam kui 2009. aastal. Ühtlasi oli see viimase viie aasta suurim munatoodang. Keskmine munatoodang kana kohta juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes oli 283 ja see on viimase viie aasta jooksul püsinud stabiilsena. 2010. aastal toodeti elaniku kohta 136 muna (2009. aastal 129 muna).

Villa toodeti 2010. aastal 154 tonni ehk 15% enam kui eelmisel aastal. Meetoodang suurenes aastaga 18% ja oli 681 tonni.

AGRICULTURE

Helina Uku

Overview

It is important for every country to provide domestic primary goods for its own food industry. Besides, agricultural production has always held a very important position in Estonia, despite inappropriate climate conditions and modest natural fertility of earth. However, by technical equipment, Estonia is totally comparable with other European Union (EU) countries.

The chapter provides agricultural statistics for the years 2006–2010 and the comparison of Estonia with the EU average and with the neighbour states has been added as well.

An extraordinarily hot and dry summer of 2010 had a direct effect on agricultural production. The quality of cereals was very good, but the grains in ears remained small because of dryness and as a result the total production was small, too. The production of potatoes also suffered from dryness. As the demand exceeded the supply, prices increased and thus the expenditure made on feed in animal production grew in turn.

The size of utilised agricultural land was by 2% bigger last year compared to 2009 and also the biggest of the years under observation. *Utilised agricultural land is formed of the land where agricultural products are produced and of the land which is not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition. The size of land where agricultural products are produced has increased by 5% compared to the previous year and the size of land maintained in good agricultural and environmental condition has decreased by 17%.*

The sown area of field crops has increased by 12% during the observed period. Compared to 2009 the increase was 6%. The reason for the increase in sown area lies first and foremost in a continuously expanding rape growing area.

The sown area of cereals decreased by 13% compared to 2009. *In 2010 cereals were grown on 275,300 hectares all in all. Almost a quarter of the sown area of cereals was covered with winter crops and three quarters with summer crops. Thereby, the sown area of summer crops decreased by nearly 16% and that of winter crops by 2% compared to 2009. Spring barley made up almost 38% of the total sown area of cereals, spring wheat 25% and winter wheat 18%. During the last five years, the sown area of rye has changed the most. In 2008 it was three times larger than in 2006 but after that it started to decrease gradually again. During the last five years, the sown area of spring wheat has been stable. The sown area of spring barley also remained the same until 2010, when it decreased by almost one fourth compared to 2009.*

In 2010, 60,506 hectares of winter wheat (19% more compared to the previous autumn sowing), 11,883 hectares of winter rye (–25%), 672 hectares of winter barley (–58%) and 6,912 hectares of triticale (–16%) were sown for the production of 2011.

The total production of cereals amounted to 678,400 tons in 2010 which makes one fourth less than a year earlier. This was also the smallest production since 2007. By preliminary data, Estonia's production of cereals makes 0.24% of the average production of all 27 European Union countries. Barley accounts for the biggest share of cereal production (38%), although the total production of barley was the smallest of the last five years. 506 kilograms of cereals was obtained per inhabitant, which is 146 kilograms less than a year earlier.

In 2010 the average yield of cereals was 2,464 kilograms per hectare, which is the smallest of the last four years. *By preliminary data, in 2010, the average yield of cereals in the 25 countries of the EU amounted to 5,090 kilograms per hectare, in Latvia and Lithuania it was respectively 2,770 and 2,750 kilograms per hectare and in Finland 3,140 kilograms per hectare.*

Last year the sown areas of rape and turnip rape were the largest of the observed years and by 20% bigger than in 2009. *The sown areas of both rape and turnip rape have increased. In 2010,*

the production of rape and turnip rape seed amounted to 131,000 tons collected from 98,200 hectares. In 2010, 15,290 hectares of winter rape was sown, which is 49% more than in the autumn of 2009.

Although the sown area of potatoes had continuously been decreasing during 2006–2009, in 2010 the size of sown area increased by 3% compared to a year earlier. The summer of 2010 was not a friendly one for farmers growing potatoes, but the production increased by 17% and the yield increased by 14% compared to a year earlier. The production of potatoes amounted to 163,400 tons collected from 9,400 hectares which is 17,456 kilograms per hectare. 122 kilograms of potatoes was produced per inhabitant in 2010 (104 kilograms per inhabitant in 2009).

The sown area of open-field vegetables has not changed essentially during the last five years and in 2010 it was 2,800 hectares. In 2010 the production of vegetables amounted to 73,900 tons (of which 59,200 tons were open-field vegetables) which makes 55 kilograms per inhabitant (53 kilograms per inhabitant in 2009).

The area of annual and multiannual forage crops increased by more than a third over the year, but the production of green fodder increased by only a little more than a fifth.

In 2010 the area of fruit and berry plantations decreased by 14% compared to 2009 and the apple and pear plantations accounted for almost a half of the area of fruit and berry plantations. The production of fruits and berries was by nearly a half less than in 2009, and the fruit and berry production was also the smallest of the last five years. In 2010, the production of fruits and berries was 4 kilograms per inhabitant (7 kilograms per inhabitant in 2009).

The number of dairy cows did not change significantly in 2010, but milk yield per cow exceeded 7,000 kilograms for the first time. The number of cattle, incl. dairy cows, has continuously been decreasing since the nineties. Last year, however, the number of cattle and dairy cows did not change essentially compared to 2009. In 2010 the number of cattle in Estonia amounted to 236,300 heads, of which 96,500 were dairy cows. The number of pigs increased by 2% during the year and their respective number was 371,700 at the end of 2010. The number of sheep and goats increased by 3% over the year and their respective number was 82,700 at the end of 2010. The number of poultry amounted to over two million for the first time during the last five years –the number of poultry was 14% bigger than in 2009.

Last year, the production of cow milk increased by 1% compared to a year earlier and amounted to 675,300 tons. The average milk production per cow was 7,021 kilograms i.e. 183 kilograms more than in 2009. 504 kilograms of milk was produced per inhabitant (501 kilograms in 2009).

Meat production amounted to 75,400 tons in 2010, which was more or less the same as in the previous year. Pork comprised 61%, poultry meat 21% and beef 17% of meat production. Although the number of pigs and cattle increased in 2010, the production of meat decreased. In 2009 and 2010 the production of poultry meat exceeded beef production. 56 kilograms of meat was produced per inhabitant last year (57 kilograms in 2009).

181.9 million eggs were produced in 2010 i.e. 5% more than in 2009 and it was the largest egg production of the last five years. The average egg production per hen in the agricultural holdings of legal persons was 283 eggs and this has stood stable over the last five years. 136 eggs were produced per inhabitant in 2010 (129 eggs in 2009).

In 2010, wool production amounted to 154 tons i.e. it was by 15% bigger compared to the previous year. Honey production increased by 18% over the year and amounted to 681 tons.

Tabel 1. Põllukultuuride kasvupind, 2006–2010*Table 1. Sown area of field crops, 2006–2010*

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Teravili	280,3	292,3	309,3	316,4	275,3	<i>Cereals</i>
taliteravili	33,9	59,0	70,9	69,7	68,2	<i>winter crops</i>
rukis	7,3	16,8	21,4	15,3	12,6	<i>rye</i>
nisu	23,6	36,9	42,8	45,0	50,6	<i>wheat</i>
oder	0,5	0,9	0,8	1,4	1,0	<i>barley</i>
tritik	2,5	4,4	5,9	8,0	4,0	<i>triticale</i>
suviteravili	246,4	233,3	238,4	246,7	207,1	<i>spring crops</i>
nisu	67,3	62,6	64,8	68,6	68,8	<i>wheat</i>
oder	141,5	135,2	135,7	139,3	103,8	<i>barley</i>
kaer	32,6	31,5	34,2	36,1	30,4	<i>oats</i>
segavili	4,9	3,7	3,3	2,6	3,8	<i>mixed grain</i>
tatar	0,1	0,3	0,4	0,1	0,3	<i>buckwheat</i>
Kaunvili	4,6	5,7	4,8	4,9	7,3	<i>Legumes</i>
Tehnilised kultuurid	62,9	74,7	78,5	83,4	99,3	<i>Industrial crops</i>
õililina	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	<i>oil flax</i>
raps ja rüps	62,5	73,6	77,7	82,1	98,2	<i>rape and turnip rape</i>
Avamaaköögivilid	2,8	2,8	2,4	2,8	2,8	<i>Open-field vegetables</i>
Kartul	11,5	11,1	8,7	9,1	9,4	<i>Potatoes</i>
Söödakultuurid	176,9	193,0	173,7	150,0	207,9	<i>Forage crops</i>
söödajuurvili	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	<i>fodder roots</i>
ühe- ja mitmeaastased söödakultuurid ^a	176,8	192,8	173,6	149,9	207,8	<i>annual and multiannual forage crops^a</i>
seemnekasvatus	3,8	5,1	4,8	3,9	3,3	<i>seeds</i>
KOKKU	539,0	579,6	577,4	566,6	602,0	<i>TOTAL</i>

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritava maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaaloodusliku rohumaal hulka.^a Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 2. Kasutatav põllumajandusmaa, 2006–2010

Table 2. Utilised agricultural land, 2006–2010
(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Põllumajandusmaa ^a	898,5	914,7	906,5	931,8	948,8	Agricultural land ^a
põllumajandustootmises kasutatav maa	761,6	823,3	802,3	799,9	839,4	area of agricultural production
põllumaa (k.a maasikas)	559,1	599,3	597,8	596,4	645,1	arable land (incl. strawberries)
viljapuude ja marja-kultuuride istandikud (v.a maasikas), puukoolid	8,9	8,3	7,9	8,1	7,1	orchards and berry plantations (excl. strawberries), nurseries
looduslik rohumaab	193,6	215,7	196,6	195,4	187,3	permanent grassland ^b
maa, mida ei kasutata põllumajandustootmises, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes	136,9	91,4	104,2	131,9	109,4	land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition

^a Põllumajandustootmises kasutatav ja heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitav maa.

^b Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.

^a Land where agricultural products are produced and land is maintained in good agricultural and environmental condition.

^b Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 3. Põllukultuuride kogusaak, 2006–2010

Table 3. Total production of field crops, 2006–2010
(tuhat tonni – thousand tons)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Teravili	619,3	879,5	864,2	873,5	678,4	Cereals
taliteravili	89,6	230,6	254,1	209,7	184,6	winter crops
rukis	17,8	61,0	65,6	39,1	25,0	rye
nisu	65,1	151,4	163,8	144,6	148,5	wheat
oder	1,3	2,8	2,9	3,4	2,1	barley
trititik	5,4	15,4	21,8	22,6	9,0	triticale
suviteravili	529,7	648,9	610,1	663,8	493,8	spring crops
nisu	154,5	194,4	178,7	197,9	179,1	wheat
oder	301,4	359,9	346,2	373,6	252,7	barley
kaer	63,6	85,2	77,5	86,5	54,5	oats
segavili	10,1	9,1	7,5	5,7	7,4	mixed grain
tatar	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	buckwheat
Kaunvili	5,5	9,5	3,3	7,6	12,6	Legumes
Õililina	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	Oil flax
Raps ja rüps	84,6	133,3	111,1	136,0	131,0	Rape and turnip rape
Köögivilid	61,3	71,6	64,5	70,6	73,9	Vegetables and greens
avamaaköögivilid	48,9	57,4	50,7	59,1	59,2	open-field vegetables
Kartul	152,6	191,8	125,2	139,1	163,4	Potatoes
Söödajuurvili	2,0	3,4	0,4	0,7	0,3	Forage roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	1 683,2	2 350,0	2 351,1	1 917,2	2 338,5	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.

^a Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 4. Põllukultuuride saagikus, 2006–2010

Table 4. Yield of field crops, 2006–2010
(kilogrammi hektari kohta – kilograms per hectare)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Teravili	2 210	3 009	2 794	2 761	2 464	Cereals
taliteravili	2 645	3 906	3 584	3 010	2 707	winter crops
rukis	2 449	3 620	3 073	2 555	1 983	rye
nisu	2 763	4 105	3 823	3 216	2 934	wheat
oder	2 444	3 018	3 562	2 371	2 210	barley
tritik	2 152	3 521	3 712	2 834	2 234	triticale
suviteravili	2 150	2 782	2 559	2 690	2 384	spring crops
nisu	2 296	3 106	2 759	2 883	2 604	wheat
oder	2 130	2 663	2 551	2 683	2 433	barley
kaer	1 953	2 706	2 263	2 394	1 790	oats
segavili	2 071	2 460	2 257	2 234	1 964	mixed grain
tatar	659	1 105	506	615	452	buckwheat
Kaunvili	1 198	1 668	691	1 547	1 713	Legumes
Õililina	676	1 169	960	742	908	Oil flax
Raps ja rüps	1 354	1 812	1 431	1 657	1 334	Rape and turnip rape
Avamaaköögiviljad	17 283	20 546	20 916	21 446	21 166	Open-field vegetables
Kartul	13 261	17 195	14 315	15 275	17 456	Potatoes
Söödajuurvili	24 650	18 934	12 882	19 917	5 460	Forage roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	9 731	12 522	13 924	13 126	11 430	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaaloodusliku rohumaal hulka.

^a Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 5. Teraviljatoodang, 2010

Table 5. Production of cereals, 2010
(tuhat tonni – thousand tons)

	Saak, tuhat t Harvested production, thousand t	Saagikus, ts/ha Yield, 100 q/ha	
Euroopa Liit (27 riiki)	278 858,3	...	European Union (27 countries)
Euroopa Liit (25 riiki)	255 375,1	50,9	European Union (25 countries)
Eesti	670,0	24,6	Estonia
Läti	1 416,8	27,7	Latvia
Leedu	2 767,6	27,5	Lithuania
Soome	2 971,7	31,4	Finland

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 6. Viljapuu- ja marjakultuuriistandike pindala, 2006–2010

Table 6. Area of orchards and berry plantations, 2006–2010
(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Õuna- ja pirnipuud	5,1	4,3	4,0	4,2	3,3	Apple and pear trees
Kirsi- ja ploompuid	1,0	1,0	0,9	0,9	0,7	Cherry and plum trees
Marjad (k.a maasikas)	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	9,4	8,6	8,1	8,3	7,1	TOTAL

Tabel 7. Puuvilja- ja marjasaak, 2006–2010

Table 7. Production of fruits and berries, 2006–2010
(tuhat tonni – thousand tons)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Õunad ja pirnid	2,8	4,1	2,3	5,5	2,0	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	0,5	0,1	0,2	0,8	0,4	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	2,6	2,4	3,0	3,5	2,7	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	5,9	6,6	5,5	9,8	5,1	TOTAL

Tabel 8. Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2006–2010

Table 8. Yield of fruits and berries, 2006–2010

(kilogrammi kandeealise istandiku hektari kohta – kilograms per one plantation hectare of carrying age)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Õunad ja pirnid	594	972	569	1 333	615	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	473	174	245	924	531	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	998	910	1 233	1 328	1 003	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	703	858	755	1 285	764	TOTAL

Tabel 9. Loomad ja linnud, 2006–2010

Table 9. Livestock and poultry, 2006–2010

(aasta lõpus, tuhat – at end-year, thousands)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Veised	244,8	240,5	237,9	234,7	236,3	Cattle
piimalehmad	108,4	103,0	100,4	96,7	96,5	dairy cows
Sead	345,8	379,0	364,9	365,1	371,7	Pigs
Lambad ja kitsed	66,0	76,4	81,8	80,4	82,7	Sheep and goats
Hobused	4,9	5,3	5,3	5,4	6,8	Horses
Linnud	1 638,7	1 477,6	1 757,3	1 792,2	2 046,4	Poultry

Tabel 10. Loomakasvatustoodang, 2006–2010

Table 10. Livestock production, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Liha (tapakaalus), tuhat tonni	69,4	70,5	74,6	76,0	75,4	Meat (slaughter weight), thousand tons
veiseliha	14,8	15,4	14,3	14,2	12,9	beef
sealiha	41,6	42,9	46,2	46,1	45,8	pork
lamba- ja kitseliha	0,5	0,6	0,9	0,8	0,7	lamb and goat meat
linnuliha	12,5	11,5	13,2	14,9	16,0	poultry meat
küüliku- ja nutrialiha	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	rabbit and coypu meat
Piim, tuhat tonni	692,0	692,4	694,2	671,0	676,0	Milk, thousand tons
Munad, mln tk	182,6	157,6	146,5	173,3	181,9	Eggs, million pcs.
Vill (füüsilises kaalus), tonni	120	155	151	134	154	Wool, tons
Mesi, tonni	1 033	756	501	575	681	Honey, tons

Tabel 11. Loomade ja lindude produktiivsus, 2006–2010

Table 11. Livestock and poultry productivity, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Keskmine piimatoodang lehma kohta, kilogrammi	6 285	6 484	6 781	6 838	7 021	Average milk yield per cow, kilograms
Keskmine villatoodang lamba kohta (füüsilises kaalus), kilogrammi	1,9	2,1	1,9	1,8	2,0	Average wool yield per sheep, kilograms
Keskmine munatoodang kana kohta ^a	287	245	290	281	283	Average egg yield per hen ^a

^a Juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes.^a In agricultural holdings of legal persons.**Tabel 12. Põllumajandustoodang elaniku kohta, 2006–2010**

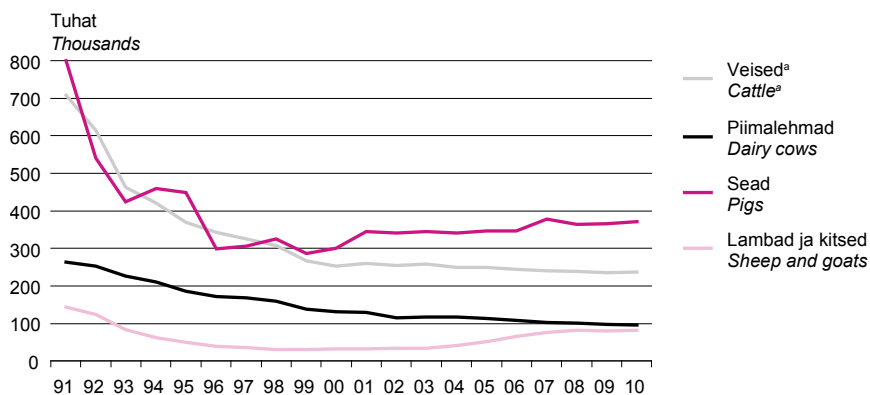
Table 12. Agricultural production per inhabitant, 2006–2010

(kilogrammi – kilograms)

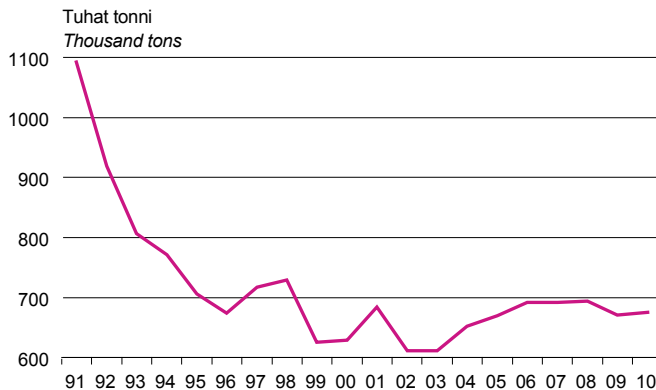
	2006	2007	2008	2009	2010	
Teravili	461	656	645	652	506	Cereals
Kartul	114	143	93	104	122	Potatoes
Köögivili	46	53	48	53	55	Vegetables
Puuvili ja marjad	4	5	4	7	4	Fruits and berries
Liha	52	53	56	57	56	Meat
Piim	515	516	518	501	504	Milk
Munad, tk	136	117	109	129	136	Eggs, pcs.

Joonis 1. Loomad, 1991–2010

Figure 1. Livestock, 1991–2010

^a Sh piimalehmad.^a Incl. dairy cows.

Joonis 2. Piimatoodang, 1991–2010
 Figure 2. Production of milk, 1991–2010

Metoodika

Põllumajandusstatistika on tehtud kõikide põllumajandustootjate kohta.

Põllumajanduslikelt majapidamistelt koguti andmed valikvaatlustega. Nende andmete alusel arvutati kõigi majapidamiste koondnäitajad.

Põllumajanduslike kodumajapidamiste andmed on hinnangulised ja lähtuvad põllumajandusloenduse ja majapidamiste andmetest.

Methodology

Agricultural statistics refer to all agricultural producers.

The data on agricultural holdings were collected by sample survey. The respective data served as a basis for the calculations of aggregate data on all holdings.

The data on household plots have been estimated based on the Agricultural Census and household data.

Kirjandust Publications

Põllumajandus arvudes. 2010. Agriculture in Figures. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

JAHINDUS, KALANDUS JA METSAMAJANDUS

Olesja Gaidukova, Mati Valgepea

Ülevaade

Mets on üks Eesti olulisemaid loodusvarasid, millel on suur kultuuriline, sotsiaal-majanduslik ja ökoloogiline tähtsus. Mets katab ligikaudu poole Eesti maismaa territooriumist.

Möödunud kümnendil olid metsade üldnäitajad suhteliselt stabiilsed. 2009. aastal oli Eesti metsamaa pindala 2,2 miljonit hektarit ja metsade puidutagavara 452 miljonit tihumeetrit. Puistutest on enam levinud männikud (34,7% puistute kogupindalast), kaasikud (30,8%), kuusikud (15,8%) ja hall-lepikud (8,5%). ÜRO põllumajandus- ja toiduorganisatsiooni ülemaailmse metsavarude hindamise ülevaate (FRA 2010) andmetel on Eesti territooriumi metsasuse poolest Euroopas viiendal kohal Soome, Rootsi, Sloveenia ja Läti järel.

Eesti metsad on mitmekesised ja pakuvad elupaika ning kasvukohta väga paljudele liikidele. Metsast varutakse väärtuslikku toorainet puitu, mis on hinnatud ehitusmaterjal, rikkaliku valiku tööstus- ja tarbeesemete algmaterjal ning üha kasvava tähtsusega taastuvenergiaallikas. Metsadel on oluline tähtsus süsiniku sidumisel atmosfäärist; metsa jätkusuutlik majandamine peab arvestama ka elurikkuse, mullastiku, vee ja atmosfääri kaitse vajadusi. Metsadega on otseselt seotud 30 000 töökohta metsasektoris ja kaudselt paljud turismi-, spordi-, transpordi- jt sektorite töökohad. Metsad on ka asendamatud puhkuse- ja sportimiskohad. Metsanduse arengut suunav alusdokument „Eesti metsanduse arengukava aastani 2020“ kiideti Riigikogus heaks 15. veebruaril 2011. Arengukava põhieesmärk on tagada metsade tootlikkus ja elujõulisus ning mitmekesine ja tõhus kasutus. Selleks tuleb muu hulgas pikas perspektiivis kasutada puitu nii palju, et see ei ületaks juurdekasvu, suurendada metsauuendustööde mahtu, võtta range kaitse alla vähemalt 10% metsamaa pindalast ja parandada kaitstavate metsade esinduslikkust.

Metsamajanduse jätkusuutlikkuse hindamise üks olulisi indikaatoreid on raiemahu osatähtsus puidu aastases juurdekasvus. Nii raiemaht kui ka raie osatähtsus puidu juurdekasvus vähenesid pidevalt kuni 2008. aastani, kui toimus muutus ja raiemaht suurenes. 2008. aastal raiuti metsa 5,9 miljonit tihumeetrit (2007. aastal 5,3 miljonit tihumeetrit), millest 80% oli uuendusraie. Kui 2007. aastal oli metsaraie osatähtsus juurdekasvus 44%, siis 2008. aastal suurenes see 49%-ni. Kõpsete puistute suhteliselt suur osatähtsus võimaldaks metsa rohkem raiuda – möödunud kümnendil kehtinud arengukava järgi oli optimaalne puiduvaru 13,1 miljonit tihumeetrit.

Metsa kasvatamisel on võtmetähtsusega, et uuendusraiate ja metsakahjustuste järel rajataks uus metsapõlv. 2010. aastal istutati 6366 ja külvati 1274 hektarit metsa – kokku 7640 hektarit ehk 525 hektari võrra rohkem kui 2009. aastal. Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamiseks tehti töid 1180 hektaril.

Kalanduse osa Eesti majanduses on väike, kuid üsna tähtis. Selles valdkonnas saab välja tuua kaks aspekti: kalapüük ja kalakasvatus. Veel mõni aasta tagasi said Eesti kalurid viimase viie aasta rekordsaagi, aga nüüd on kalapüük hakanud taas vähenema. Kui 2009. aastal oli püügikogus 97 000 tonni, siis 2010. aastal 95 000 tonni. Läänemeri on jäänud Eesti kalurite peamiseks püügi- piirkonnaks, kust 2010. aastal saadi 84% püügist. Põhiosa Läänemerest püütud 80 000 tonnist kalast oli endiselt räim (29 000 tonni) ja kilu (48 000 tonni).

Sisevetest püüti 2010. aastal 2800 tonni kala, seega veidi vähem kui aasta varem, ning sisevetest püütud kalal oli kogupüügis väga väike osa (3%). Peamised sisevetest püütud kalaliigid olid nagu aasta varemgi ahven (1200 tonni), koha (530 tonni) ja latikas (570 tonni).

Ookeanist püütud saak oli 2010. aastal 92 000 tonni. Suurem osa sellest olid krevetid.

Mõnd liiki kaladest püütakse peamiselt kalakasvandustes kasvatatud noorkalu, sest nende liikide looduslik varu on madalseisus. Kalakasvandustes kasvatati 2009. aastal 971 tonni kaubakala, peamiselt forelli (81%). Võrreldes 2008. aastaga oli kasvatatud kaubakala kogus mullu tunduvalt (157 tonni võrra) suurem.

Kalaturism on endiselt väga populaarne turismiharu. Hoolimata sellest, et raske majandusolukorra ja suure konkurentsi tõttu kalapüügiteenust pakkuvate turismifarmide ja -talude arv väheneb, huvi kalaturismi vastu 2009. aastal ei vähenenud. Selle tõttu müüdi rohkem ka turismitaludes kasvatatud kala. 2009. aastal müüdi turismitaludes 655 tonni kaubakala, mis on 171 tonni võrra suurem kogus kui 2008. aastal

Veel üks oluline kalakasvatuse aspekt on noorkala kasvatamine looduslike veekogude kalavarude taastootmiseks. Peamised kalaliigid, mida selleks otstarbeks kasvatati, on angerjas, lõhe ja meriforell, vähemal määral lasti looduslikesse veekogudesse ka teisi liiki kalu, nagu haugi, koha, jõevähki ja linaskit. 2009. aastal kasvatati veekogude kalavarude taastootmiseks 515 000 isendit, neist 41% angerjat, 31% lõhet ja 24% meriforelli.

2010. aastal hakkas taas suurenema huvi jahinduse vastu. Nii kasvas Eesti jahimeeste arv võrreldes 2009. aastaga 808 võrra ja välisriikide kodanikele väljastati 553 jahitunnistust rohkem. Seetõttu suurenes 2010. aastal nii suurte kui ka väikeste ulukite kütmine. Erandiks olid metskits ja metssiga, keda kütiti vastavalt 10 641 ja 3044 isendi võrra vähem.

HUNTING, FISHING AND FORESTRY

Olesja Gaidukova, Mati Valgepea

Overview

Forests are one of the most important natural resources of Estonia and have high cultural, socio-economic and ecological value. Forests cover nearly a half of the mainland territory of Estonia.

General characteristics of forests remained relatively stable throughout the last decade. *The total forest area was 2.2 million hectares and the total growing stock 452 million m³ of solid volume in 2009. The most widespread are pine (34.7% of the total area of stands), birch (30.8%), spruce (15.8%) and grey alder stands (8.5%). According to the data of the Global Forest Resources Assessment (FRA 2010) issued by the Food and Agriculture Organization of the United Nations, Estonia holds the 5th position in terms of forest coverage (share of forest land area in mainland territory) in Europe after Finland, Sweden, Slovenia and Latvia.*

Estonian forests are diverse and provide habitats for a very large number of species. Forests supply people with valuable raw material – wood, which is an important building material, a basis for a rich variety of industrial and domestic commodities and a renewable energy source of increasing importance. Forests play an important role in the carbon sequestration from the atmosphere; in a sustainable management of forests, the need for the protection of biological diversity, soil, water and air must be taken into consideration. Forests provide work for 30,000 persons in the forest sector and indirectly for a lot of workplaces in tourism, sports, transport and other sectors. Forests are invaluable recreational and sporting sites. A framework document for the development of forestry "Estonian Forestry Development Plan until 2020" was approved by the Riigikogu (the Parliament of Estonia) on 15 February 2011. The principal goal of the Development Plan is to safeguard the productivity and viability of forests as well as diverse and effective use of forests. Among other things, the Development Plan states that in the long run the use of wood should not exceed increment, the volume of reforestation works must be increased, at least 10% of the total forest land must be taken under strict protection and the representativeness of protected forests must be enhanced.

One of the important indicators for assessing the sustainability of forestry is the share of felling volume in annual increment of stands volume. The volume of felling and the share of felling in annual increment of stands volume had continuously decreased until 2008, when the trend changed and the felling volume started to increase. In 2008, the felling volume was 5.9 million cubic metres of solid volume (5.3 million m³ of solid volume in 2007), 80% of which was regeneration felling. If in 2007 the share of felling in increment was 44%, then in 2008 it increased to 49%. A relatively

large share of mature stands would enable to increase the felling volume – according to the Estonian Forestry Development Programme until 2010, the optimal forest harvesting level for the past decade was 13.1 million m³ of solid volume.

In reforestation, the establishment of a new forest generation after regeneration felling and forest damages is of primary importance. Planting of forests was carried out on 6,366 hectares of forest land and the sowing of forest seed on 1,274 hectares in 2010 – on 7,640 hectares in total or in an area which is by 525 hectares bigger than in 2009. Works for the enhancement of natural regeneration were carried out on 1,180 hectares.

Fish catch holds a small but rather important share in Estonian economy. In this area two aspects can be pointed out: fishing and fish farming. Only some years ago, Estonian fishermen had a record catch of the last five years, but now fish catch has started to decrease again. If in 2009 the annual fish catch was 97,000 tons, then in 2010 it was 95,000 tons. The Baltic Sea has remained the basic fishing region for Estonian fishermen. In 2010 the Baltic Sea gave 84% of the total quantity of caught fish. As before, Baltic herring (29,000 tons) and sprat (48,000 tons) made up a major share of the 80,000 tons of fish caught from the Baltic Sea.

The inland waters catch gave 2,800 tons of fish in 2010, which was slightly less than in 2009, and the share of fish caught from rivers and lakes accounted for a very small proportion (3%) in the total catch. Like a year before, the main fish species caught from inland waters were perch (1,200 tons), pike perch (530 tons) and bream (570 tons).

In 2010, 942,000 tons of fish were caught from the Atlantic Ocean with shrimps making up the largest share of ocean catch.

The fish catch of some species is mainly based on fish farming of juveniles, because natural resources are small. In 2009, the commercial catch of fish farms was 971 tons, of which trout had the largest proportion (81%). Compared to 2008, the aquaculture production was considerably bigger last year (by 157 tons).

As before, fishing tourism is continuously a very popular branch of tourism. Despite the fact that the number of tourism farms which offer fish catch services decreases because of a difficult economic situation and stiff competition, interest in fishing tourism did not decrease in 2009. As a result, realisation of fish bred in the farms dealing with fishing tourism increased in 2009. 655 tons of fish was sold in fishing tourism farms in 2009, which makes 171 tons more than in 2008.

Another important aspect of aquaculture is breeding of young fish for reproduction and replenishment of fish stocks of natural water bodies. The main species, which were bred for this purpose, are eel, salmon and sea trout. In smaller quantities also pike, pike perch, crayfish and tench were bred for natural water bodies. In 2010, 515,000 individuals of fish were bred for reproduction and replenishing of fish stocks, of which the share of eel comprised 41%, the share of salmon 31% and the share of sea trout 24%.

In 2010, interest in hunting started to increase again. Thus, in comparison with 2009, the number of Estonian hunters increased by 808 and 553 more hunting certificates were issued to foreign citizens. Therefore, hunting of both big and small game species increased in 2010. Roe deer and wild boar were an exception – hunting of these species decreased by 10,641 and 3,044 individuals, respectively.

Tabel 1. Jahimajanduse põhinäitajad, 2006–2010

Table 1. Main indicators of hunting, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Jahipiirkonna pindala, tuhat hektarit	3 920	3 766	3 920	3 941	3 888	Area of hunting district, thousand hectares
Arvel olevad jahimehed	15 158	15 577	16 582 ^a	13 128	13 936	Registered hunters
Jahimajad ja -baasid	93	106	117	Hunting houses and hunting bases
Välisriikide kodanikele antud jahitunnistused	3 428	4 048	4 427 ^a	3 501	4 054	Hunting certificates for the citizens of foreign countries

^a Lääne maakonna andmed on ligikaudsed.^a The data of Lääne county are approximate.**Tabel 2. Jahiulukite küttimine, 2006–2010**

Table 2. Hunted wild game, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Hunt	41	39	156	103	130	Wolf
Ilves	92	77	150	183	181	Lynx
Jänes	1 391	1 087	1 093	825	769	Hare
Kobras	7 368	6 083	5 631	6 657	6 592	European beaver
Kährrik	5 842	7 994	8 728	9 495	12 600	Raccoon dog
Metskits	13 833	19 630	18 006	15 716	5 075	Roe deer
Metsnugis	1 132	1 119	1 225	1 022	1 520	Pine marten
Metssiga	12 225	13 816	19 757	20 072	17 028	Wild boar
Mink	367	244	158	186	185	American mink
Mäger	125	222	191	168	189	Eurasian badger
Ondatra	0	2	0	0	1	Muskrat
Punahirv	140	220	300	403	497	Red deer
Pruunkaru	20	27	37	42	57	Brown bear
Pöder	4 931	4 903	4 133	4 031	4 255	Elk
Rebane	5 856	5 986	12 712	7 472	9 656	Red fox
Tuhkur	239	163	151	136	153	Western polecat
Hani	4 753	3 252	4 929	4 153	2 369	Goose
Jahifaasan	721	140	56	127	112	Pheasant
Kaelustuvi	444	300	317	426	802	Woodpigeon
Laanepüü	110	84	57	20	37	Hazel grouse
Lauk	47	30	84	50	93	Coot
Metskurvits	657	1 192	972	976	1 475	Woodcock
Nurmkana	82	41	46	13	45	Partridge
Part	10 757	12 291	9 369	12 042	13 945	Duck

Tabel 3. Kalapüük, 2006–2010
Table 3. Nominal catch, 2006–2010

(tonni toorkala – live weight, metric tons)

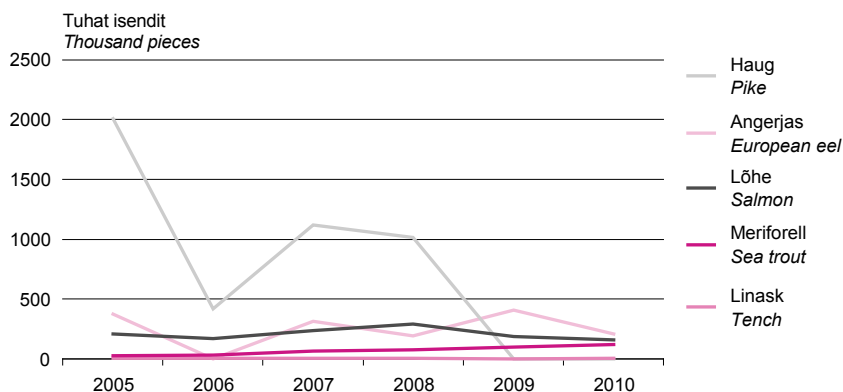
	2006	2007	2008	2009	2010	
Merepiirkond	86 764	86 675	98 134	94 429	92 415	Marine areas
Atlandi ookean	86 764	86 675	98 134	94 429	92 415	Atlantic Ocean
loodeosa	11 623	13 332	13 086	5 978	4 329	northwest Atlantic
edelaosa	1 469	-	-	-	1 609	southwest Atlantic
kirdeosa	73 672	82 859	85 048	88 451	6 906	northeast Atlantic
Läänemeri	73 039	80 959	83 575	83 549	79 572	Baltic Sea
keskvööndi idaosa	-	-	-	-	-	eastern central Atlantic
kaguosa	-	-	-	-	-	southeast Atlantic
Siseveed ^a	2 856	2 590	2 749	2 830	2 769	Inland waters ^a
KOKKU	89 620	89 265	100 883	97 259	95 184	TOTAL

^a V.a kalakasvandustest püütud kaubakala.

^a Excluding commercial catch from aquaculture.

Tabel 4. Kaubakala kasvatamine ja müük kalaliigi järgi, 2008, 2009
Table 4. Commercial catch and realisation by species of fish, 2008, 2009

	Kasvatamine, tonni toorkala <i>Aquaculture, live weight, metric tons</i>		Müük, tonni toorkala <i>Realisation, live weight, metric tons</i>		Müük, tuhat eurot <i>Realisation, thousand euros</i>		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
Angerjas	47	30	46	30	285	264	European eel
Haug	0	1	-	1	-	138	Pike
Jöevähk	2	11	1	2	11	34	Crayfish
Karpkala	70	74	52	45	114	109	Carp
Vikerforell	649	790	334	549	1 118	1 656	Rainbow trout
Muu	45	66	51	28	210	426	Other
KOKKU	814	971	484	655	1 929	2 627	TOTAL
Toidukalamari	7	7	165	338	Caviar

Joonis 1. Kalavarude taastootmine, 2005–2010
Figure 1. Reproduction of fish stock, 2005–2010

Tabel 5. Metsavaru, 2005–2009^a
Table 5. Growing stock, 2005–2009^a
(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Metsamaa pindala, 1000 ha	2 264	2 252	2 213	2 197	2 205	Area of forest and other wooded land, 1,000 ha
Puistute pindala, 1000 ha	2 122	2 113	2 079	2 063	2 074	Area of stands, 1,000 ha
Puistute üldvaru, mln m ³	452	450	449	440	452	Growing stock, million m ³
Puistute keskmine hektarivaru, m ³	213	213	216	213	218	Average growing stock per hectare, m ³
Territooriumi metsasus, %	48,6	48,4	47,6	47,2	47,5	Area covered with forest, %

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

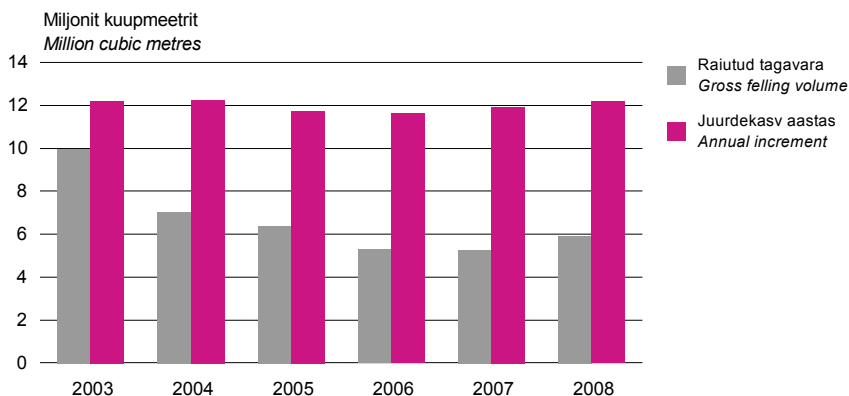
^a On the basis of forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Tabel 6. Metsaraie, 2004–2008^a
Table 6. Gross felling, 2004–2008^a
(tuhat tihumeetrit – thousand cubic metres of solid volume)

	2004	2005	2006	2007	2008	
Uuendusraie	6 603	4 575	4 213	3 675	4 719	Regeneration felling
Hooldusraie	2 788	1 948	1 499	1 125	952	Maintenance felling
Muu raie	562	489	668	511	232	Other felling
Koguraie	9 953	7 012	6 380	5 310	5 904	Total felling

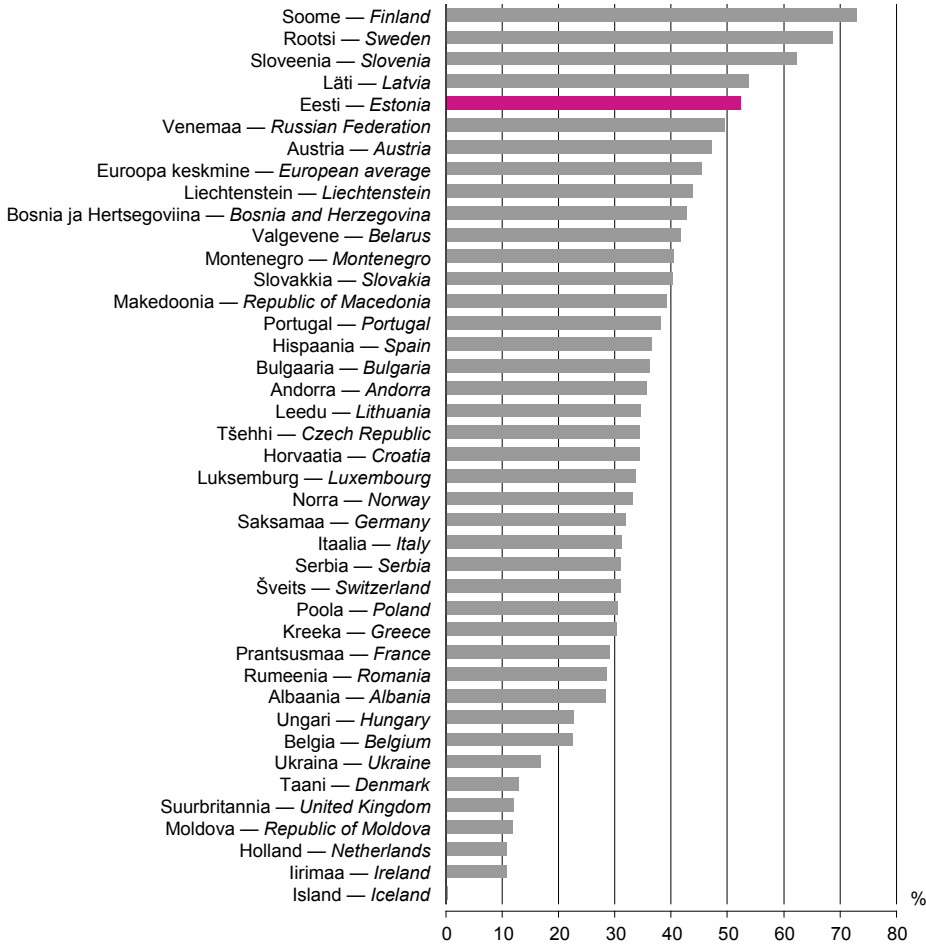
^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

^a On the basis of forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Joonis 2. Raie osatähtsus puidu juurdekasvus, 2003–2008
Figure 2. Share of felling in the increment of stands volume, 2003–2008

Joonis 3. Territooriumi metsasus Euroopas riigiti, 2010^a

Figure 3. Forest coverage in Europe by country, 2010^a

^a Metsamaa pindala osatähtsus riigi maismaaterritooriumis.

^a Share of forest area in the country's land area.

Allikas/Source: FRA 2010

Metoodika

Jahindus-, kalandus- ja metsamajandusstatistika tegemiseks kasutatakse nii teiste riigiasutuste kui ka Statistikaameti kogutud andmeid. Jahindusandmed tulevad Keskkonnateabe Keskuselt. Ka metsamajandusandmeid koondab ja analüüsib Eestis Keskkonnateabe Keskus. Kalapüügiandmeid edastab Statistikaametile Põllumajandusministeerium. Kalakasvatusektori andmeid kogub Statistikaamet kalakasvandustelt kõikse vaatluse alusel.

Methodology

For producing statistics on hunting, fishing and forestry, Statistics Estonia uses the data received from other government institutions as well as the data collected by Statistics Estonia itself. Data on hunting are collected by the Estonian Environment Information Centre. The Estonian Environment Information Centre collects and analyses also the data on forestry. The Ministry of Agriculture is a compiler of data on fish catch. Fish farming data are collected from fish farms by Statistics Estonia with a total survey.

Kirjandust

Publications

Keskkond arvudes. 2009. Environment in Figures. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖSTUS

Tiina Pärson, Valentina Ralkina, Ruth Renter

Ülevaade

Peatükk keskendub tööstusettevõtete 2005.–2009. aasta statistikale, andes ülevaate elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse, mäetööstuse ning töötleva tööstuse ettevõtete tööstustoodangust ja selle müügist. Võrdlusandmed toodangu kohta on esitatud püsivhindades, müügiandmed jooksevhindades.

Tootmismahu kasvu trend, mis oli Eesti tööstusele iseloomulik 2000. aastate esimesel poolel, aeglustus mõneti 2007. aastal. 2008. aasta teises pooles hakkas tootmismahut kiirelt vähenema, mis pädis sügava kriisiga 2009. aastal, kui tootmismahut vähenes 2008. aastaga võrreldes ligi neljandiku võrra ning enim just töötlevas tööstuses. Ka Euroopa Liidu (EL) töötleva tööstuse toodang hakkas 2008. aasta lõpul vähenema, kuid langustendents oli märksa aeglasem kui Eestis. Ehkki 2009. aasta lõpu poole Eesti töötleva tööstuse toodangu vähenemine mõnevõrra pidurdus, kahanes 2009. aastal Eestis toodang siiski EL-i riikidest enim. Tööstuse teistes allharudes – mäetööstuses ning elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuses – vähenesid tootmismahud 10–12%. Kiire languse taga oli nõudluse vähenemine nii sise- kui ka välisurul.

Müük mitteresidentidele oli 2009. aastal 3,3 miljardit eurot ehk üle neljandiku võrra väiksem kui aasta varem. Ekspordi osatähtsus käibes oli tööstuses 2009. aastal 53%, mis jäi 2008. aasta tasemele. Töötleva tööstuse suurimad eksportijad olid elektroonika- ja optikaseadmete ning mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmise ning tekstiilitööstuse ettevõtted.

Tööstuses tegutses 2009. aastal 5697 ettevõtet, neist üle 96% töötlevas tööstuses. Töötleva tööstuse ettevõtete arv vähenes 2008. aastaga võrreldes 38 võrra, neist enamik olid väike- ja keskmise suurusega ettevõtted. Ettevõtete arvult suurim tegevusala oli 2009. aastal taas puidutöötlemine ja puittoodete tootmine, kus tegutses ligi viiendik töötleva tööstuse ettevõtetest. Sellele järgnesid metalltoodete tootmine, millega tegeles 17% töötleva tööstuse ettevõtetest, ja mööblitööstus, kus tegutses kümnendik töötleva tööstuse ettevõtetest.

Eesti töötleva tööstuse ettevõtetes töötas 2009. aastal üle 98 800 hõivatut – 22 000 võrra vähem kui 2008. aastal. Ettevõtluses tervikuna vähenes hõivatute arv ligi 60 000 võrra ja üle 37% sellest olid töötleva tööstuse hõivatud. Kõigist ettevõtluses hõivatuid oli 2009. aastal töötleva tööstuse hõivatuid ligi neljandik.

Töötleva tööstuse ettevõtete toodangu müügi kasv, mis aastatel 2005–2007 oli 15% aastas, peatus 2008. aastal. Üleilmne majanduskriis, mille mõju oli tunda juba 2008. aastal, andis eriti valusa tagasilöögi 2009. aastal. Töötleva tööstuse toodangu müügitulu vähenes 2008. aastaga võrreldes 26% ja oli 2009. aastal 5,5 miljardit eurot. Toodangu müük vähenes kõigis töötleva tööstuse allharudes, kuid suurim, 40% langus oli ehitusmaterjalide tootvas tööstuses. Selle peamine põhjus oli ehitusturu madalseis, mille tõttu vähenes nõudlus ehitusmaterjalide järele kohalikul turul. Olulisel määral vähenes müük ka metalltoodete, kummi- ja plastitööstuses ning puidutööstuses.

Eesti toiduainetööstus on töötleva tööstuse allharudest suurim – 2009. aastal oli selle osatähtsus 14,7%. Toiduainetööstus on olnud üks stabiilsemaid tööstuse allharusid. Kui kriisielsetel aastatel kasvas toodang 3–4% aastas, siis 2007. aastal tootmine aeglustus ja järgmisel kahel aastal toodangu mahut püsivhindades veidi vähenes. Majanduskriis mõjus toiduainetööstusele mõneti vähem kui teistele allharudele, sest toiduained on esmatarbekaup, mis on peamiselt suunatud siseturule. Välisurul olukord seda sektorit nii palju ei mõjutanud.

Toiduainetööstuses tegutses 2009. aastal 370 ettevõtet ehk 5 ettevõtet vähem kui aasta varem. Üle poole neist olid mikroettevõtted. Suurte ettevõtete osatähtsus püsis viie vaatlusala aasta jooksul 3–4% piires. 2009. aastal oli toiduainetööstuses tööl ligi 13 000 hõivatut – üle 1300 vähem kui aasta varem ja ligi 2600 võrra vähem kui 2005. aastal. Peamiselt vähenes hõivatute arv vähemalt 50 hõivatuga ettevõtetes, väikesed ja mikroettevõtted suutsid isegi töökohti juurde luua.

Lihatööstus on peamiselt kodumaisele turule suunatud haru. Lihatoodangu müük kasvas stabiilselt kuni 2008. aastani. 2009. aastal müük küll vähenes, aga langus jäi alla 10%. Samal ajal suudeti pisut kasvatada ekspordi osa müügis. 2009. aastal oli müük mitteresidentidele 15% tööstustoodangu müügist ehk viimase viie aasta suurim. Liha toodeti aastatel 2007–2009 stabiilselt umbes 45 000 tonni aastas. Suurim osatähtsus toodangus on endiselt sealihal. 2009. aastal suurenes mõnevõrra vorsttoodete, peamiselt keedu- ja poolsuitsuvorstide ning viinerite tootmine.

Kalatööstuse müügist läheb üle kolmveerandi välisurule. Kalatööstuses on ekspordi osa viimase viie aasta jooksul olnud suur. Müük mitteresidentidele oli 2009. aastal 72 miljonit eurot. Kui varasematel aastatel oli põhiline ekspordiartikkel kalakonservid, siis viimastel aastatel on oluliselt kasvanud kalatoodete eksport. Konservide osatähtsus ekspordis oli 2009. aastal väga väike. Kalakonservide toodang jäi 2009. aastal alla 4000 tonni, olles ligi poole väiksem kui 2008. aastal. Seevastu kasvas nii värske, jahutatud kui ka külmutatud kala toodang. Oluliselt suurenes ka soolatud, vürtsitatud ja paneeritud kalatoodete toodang.

Piimatööstus oli ainus toiduainetööstuse allharu, mis suutis tootmismahtu 2009. aastal kasvatada – 2% võrreldes eelmise aastaga. Kuigi piimatööstuse toodang on peamiselt suunatud kohalikule turule, on ekspordil siiski oluline osa, sest üle veerandi müügist läheb välisurule. Kui varasematel aastatel olid peamised sihtriigid Läti ja Soome, siis 2009. aastal tõusis suurimaks välispartneriks Venemaa.

Viie aasta jooksul on stabiilselt kasvanud nii piima kui ka mitmesuguste fermenteeritud ja hapendatud piimatoodete, nagu hapukoore, keefiri ja jogurti tootmine. Oluliselt on suurenenud juustu tootmine ja juust on ka üks peamisi ekspordiartikleid. Juustutoodang oli 2009. aastal 22 000 tonni – vaadeldava viie aasta suurim.

Joogitööstusele oli 2009. aasta mõnevõrra parem kui eelmine. Tootmismahd küll vähenes võrreldes 2008. aastaga, kuid langus oli 5% väiksem kui aasta varem. Toodangu müük kahanes üle 10% ja seda mõjutas oluliselt müügi vähenemine välisurgudel. Kui varasematel aastatel oli ekspordi osa kogukäibes 21%, siis 2009. aastal vähenes see kolm protsendipunkti. Vähenes nii kange kui ka lahja alkoholi ja karastusjookide tootmine. Õlletootmise maht jäi eelmise aasta tasemele, olles 2009. aastal 1,2 miljonit hektoliitrit. Mõnevõrra kasvas gaseeritud ja gaseerimata vee toodang, mis oli 30 000 hektoliitri võrra suurem kui 2008. aastal.

Hoolimata sellest, et Eesti tekstiilitööstuse toodang on vaid 3,1% kogu töötleva tööstuse toodangust, on tekstiilitööstusel läbi aegade olnud kanda oluline roll. Tekstiilitööstuse kasv, mis 2000. aastate alguses elavnes, aeglustus mõnevõrra 2004. ja 2005. aastal. Suuresti mõjutas seda Aasia riikides valmistatud tekstiiltoodete lihtsustatud juurdepääs Euroopa turule. Olukord paranes mõnevõrra 2006. aastal, kui tootmismahd kasvas eelmise aastaga võrreldes 3%. 2006. aastal jõustus ka kvootide süsteem, mis piiras Hiina ja mitme teise riigi tekstiiltoodete sissevedu EL-i. Eesti tekstiilitööstuse toodangu maht hakkas vähenema 2008. aastal, kahanedes 2009. aastal üle 16%. Tekstiilitööstuse eripära on välisuru olulisus – ekspordi osatähtsus müügitulus oli 2009. aastal 83%.

2009. aastal tegutses tekstiilitööstuses 191 ettevõtet ehk 21 ettevõtet rohkem kui 2008. aastal. Kuigi ettevõtete, peamiselt mikroettevõtete arv kasvas, siis keskmiste ja kahe suurettevõtte sulgemise tõttu 2009. aastal hõivatute arv paraku vähenes ligi 1700 võrra ja oli 4440. 2005. aastal leidis tekstiilitööstuses rakendust üle 9000 töötaja.

Võrreldes 2000. aastate algusega on oluliselt muutunud ka toodang tooterühmiti. Puuvillase riide toodang, mis 2000. aastal oli 121 000 ruutmeetrit, on vähenenud ligi kaheksa korda – 2009. aastal toodeti puuvillast kangast 16 000 ruutmeetrit. Samal ajal on oluliselt kasvanud õmmeldud tekstiiltoodete ehk kodutekstiilide, tekkide, patjade ja voodikatete toodang.

Puidutööstus on olnud läbi aegade toiduainetööstuse kõrval üks suuremaid tööstuse allharusid. Haru toodang kasvas jõudsalt 2000. aastate alguses. Aastail 2005–2007 oli puidutööstus toodangu osatähtsuse poolest kogutoodangus töötleva tööstuse suurim allharu. 2006. aasta teisel poolel tekkisid probleemid toormega, sest raiemahud, peamiselt erametsades, vähenesid. Toorpuitu hakati importima Venemaalt, kuid paraku ei aidanud see olukorda lahendada. 2007. aastal otsustas Venemaa toorpuidu väljavedu piirata ja see tõi kaasa toormaterjali mitmekordse hinnatõusu.

2008. aastal hinnatõus küll peatus, kuid paraku vähenes majanduskriisi tõttu nõudlus nii kodumaisel kui ka väliseturul. 2008. aastal vähenes toodangu müük 14% võrreldes eelmise aastaga. 2009. aastal süvenes langus veelgi – müügiimaht vähenes 2008. aastaga võrreldes 26%. Ekspordi osatähtsus puidutööstuse müügis on püsunud tõusutrendil. 2009. aastal oli eksport üle kahe kolmandiku müügist.

Eesti puidutööstuse toodang on väga mitmekesine. Oluline koht toodangus on saematerjalil ja mitmesugustel ehituspõuusepatoodetel. Saematerjali toodang oli 2009. aastal 1,1 miljonit kuupmeetrit, mis jäi eelmise aasta tasemele, kuid oli ligi kaks korda väiksem kui 2005. aastal, kui toodeti üle 2 miljoni kuupmeetri saematerjali. Suurem tagasimineki oli 2009. aastal aga puitplaatide tööstuses – laastplaatide toodang oli ligi poole väiksem kui aasta varem.

Aastatel 2005–2006 kasvas ehitusmaterjalitööstuse toodang ligi viiendiku võrra aastas. 2007. aastal kasv aeglustus ja 2008. aastal oli ehitusmaterjalitööstuses üks suurimaid langusi kogu töötlevas tööstuses. Järsu languse taga oli eelkõige suur tagasimineki ehituses, kus käive vähenes ligi kümnendiku võrra eelmise aastaga võrreldes. Märksa keerulisemaks kujunes 2009. aasta. Toodangu maht vähenes varasema aastaga võrreldes ligi kolmandiku võrra. Ehitusdetailide ja seinamaterjali tootmine vähenes märgatavalt juba 2008. aastal ja toodang läks peamiselt kohaliku elamuehituse tarbeks. 2009. aastal toodeti elamuehitusele minevaid ehitusdetalle kõigest 154 000 kuupmeetrit. Kehv oli olukord ka betooni- ja mördi- ning tsemenditootmises. 2009. aastal oli tsemenditoodang 326 000 tonni ehk kolm korda väiksem kui 2007. aastal.

Metalltoodete tootmise maht kasvas eriti kiirelt 2005. ja 2006. aastal – umbes viiendiku võrra aastas. Tootmismahu kiire kasvu taga oli eelkõige eksport, kuid samal ajal suurenes ka nõudlus siseturul tänu ehitussektori ja masinatööstuse jõudsale kasvule. Aastatel 2007–2008 tootmine mõnevõrra aeglustus ja 2009. aastal esimest korda toodangu maht vähenes – üle 30% võrreldes eelmise aastaga. Metallitööstuse toodangu osatähtsus töötlevas tööstuses on viimase viie aasta jooksul olnud stabiilselt 10–12%.

Metallitööstuse ettevõtted on väikesed, alla 50 hõivatuga ettevõtted. Mikroettevõtteid oli 2009. aastal üle 71%. Kokku tegutses 2009. aastal selles allharus 951 ettevõtet ehk 255 ettevõtet rohkem kui 2005. aastal.

Metalltoodetest on enim toodetud metallkonstruktsioone ja nende osi. Metallkonstruktsioonide tootmine vähenes 2009. aastal ligi poole võrra. Toodang hakkas kahanema juba 2008. aastal, kui seda mõjutas nõudluse vähenemine ehituskonstruktsioonide järele kodumaisel turul.

INDUSTRY

Tiina Pärson, Valentina Ralkina, Ruth Renter

Overview

The chapter focuses on the statistical data of industrial enterprises in 2005–2009 by providing an overview of the industrial production and sales of enterprises operating in electricity, steam and hot water supply, mining and manufacturing. The comparison data on production have been presented at constant prices, and the data on sales – at current prices.

Increase in the volume of output, characteristic of Estonian industry in the first half of the 2000s, slowed down slightly in 2007. In the second half of 2008, the volume of output started to drop rapidly and ended up with an intense crisis in 2009, when the volume of output decreased by nearly a fourth compared with 2008, being the most drastic in manufacturing. In the European Union (EU) as well, production in manufacturing started to decline at the end of 2008, although the falling trend was essentially slower than in Estonia. The drop in the manufacturing of Estonia decelerated a bit towards the end of 2009, but Estonia still remained a country with the largest fall in production in 2009 among the EU countries. In other branches of industry – electricity, steam and hot water supply and mining – volumes of output decreased 10–12%. The decreasing demand in the domestic and external markets was the reason for this rapid decline.

Sales to non-residents amounted to 3.3 billion euros in 2009. This was more than a fourth less than a year earlier. In 2009, the share of exports comprised 53% of the turnover in industry remaining at the level of 2008. The largest exporters in manufacturing were enterprises of electronic and optical products, enterprises producing motor vehicles, trailers and semi-trailers, and enterprises of the manufacture of textiles.

There were 5,697 industrial enterprises in 2009, 96% of them were manufacturing enterprises. Compared to 2008, the number of manufacturing enterprises decreased by 38. Most of these were small and medium enterprises. In 2009, as before, manufacture of wood and wood products was the largest economic activity by the number of enterprises. It covered nearly a fifth of manufacturing enterprises. Manufacture of fabricated metal products, where 17% of manufacturing enterprises operated, and manufacture of furniture with a tenth of manufacturing enterprises, followed.

More than 98,800 employees worked in Estonian manufacturing enterprises in 2009 – 22,000 fewer than in 2008. In the enterprises sector as a whole, the number of employees decreased by nearly 60,000 persons and more than 37% of them were the employees of manufacturing. In 2009 nearly a fourth of the employees in the enterprises sector worked in manufacturing.

Increase in the sold production of manufacturing enterprises, which was 15% per year in 2005–2007, stopped in 2008. The impact of global economic crisis could be felt in 2008 already, but in 2009 the recession was extremely intense. Revenue from the sales of manufacturing production decreased 26% compared with 2008 and amounted to 5.5 billion euros in 2009. A fall in the sold production affected all branches of manufacturing, but the largest decline of 40% was observed in the manufacturing of building materials. Recession in the construction market, which caused a low demand for building materials in the domestic market, was the main reason for that. The sales of metal, rubber, plastic and wood products decreased essentially, too.

Manufacture of food products is the largest branch of manufacturing in Estonia – the percentage thereof was 14.7% in 2009. *Compared with other branches of industry, the manufacture of food products has been one of the most stable ones. While before the economic crisis the growth in production was 3–4% a year, in 2007 production slowed down and during the following two years the volume of output at constant prices decreased a bit. Economic crisis influenced the manufacture of food products somewhat less than other branches, because food products are basic commodities directed mainly to the domestic market. Situation in the foreign market did not affect this sector so much.*

370 enterprises operated in the manufacture of food products in 2009 i.e. 5 enterprises less than a year earlier. More than a half of them were micro enterprises. The percentage of large enterprises remained within 3–4% during the five years under observation. In 2009 nearly 13,000 employees worked in the manufacture of food products – over 1,300 persons less than a year before and by almost 2,600 persons less than in 2005. The number of employees decreased mainly in enterprises with at least 50 employees; small and micro enterprises were even able to increase employment.

Manufacture of meat is mainly directed to domestic market. The sold meat production increased steadily until 2008. In 2009 sales declined, but the fall remained below 10%. At the same time, the percentage of exported products in sales grew a bit. In 2009, sales to non-residents comprised 15% of the sold industrial production being the largest of the last five years. During 2007–2009, meat production steadily remained at the level of about 45,000 tons per year. Pork continually holds the largest share in production. In 2009 the production of sausages, mainly the production of boiled and half-smoked sausages and wieners, grew to some extent.

More than three quarters of the fishing industry sales are directed to foreign market. The proportion of exports has been large during the last five years. Sales to non-residents amounted to 72 million euros in 2009. While in previous years mainly canned fish was exported, then during recent years the exports of fish products have essentially grown. The percentage of canned fish in exports was negligible. The production of canned fish remained below 4,000 tons in 2009, being by almost a half less than in 2008. However, the production of fresh, refrigerated and frozen fish grew. The production of salted, seasoned and breaded fish products increased, too.

Manufacture of dairy products was the only branch of the manufacture of food products where the volume of output increased in 2009 – by 2% compared to the previous year. Although the manufacture of dairy products is mainly directed to domestic market, exports nevertheless play an important role as more than a quarter of the sold production is exported. While in earlier years the primary countries of destination were Latvia and Finland, Russia became the main foreign partner in 2009.

During five years, the production of milk as well as the production of different fermented and sour milk products, like sour cream, kefir and yogurt, has steadily grown. Cheese production has grown essentially and cheese is also one of the most important export articles. In 2009 cheese production amounted to 22,000 tons being the largest during the observed five years.

For the manufacture of beverages, the year 2009 was a bit better than the previous one. The volume of output fell compared to 2008, but the decrease was 5% smaller than a year earlier. Sold production decreased more than 10%, being essentially influenced by a drop in the sold production in foreign markets. While in previous years the share of exports was 21% in total turnover, it decreased by three percentage points in 2009. The production of light and strong alcohol as well as that of soft drinks decreased. The volume of beer production remained at the level of the previous year and was 1.2 million hectolitres in 2009. The production of still and sparkling water grew slightly, being by 30,000 hectolitres bigger than in 2008.

Although the production of the Estonian manufacture of textiles forms only 3.1% of the whole manufacturing production, it has played an important role over years. Growth in the manufacture of textiles, which perked up at the beginning of the 2000s, slowed down a bit in 2004 and 2005. It was greatly influenced by an easy access of Asian production to European market. The situation improved to some extent in 2006, when the volume of output grew 3% compared to the previous year. In 2006 the quota system came into force restricting the imports of textile production from China and other countries to the EU. The production volume of Estonian manufacture of textiles started to decrease in 2008 and by 2009 the decline was more than 16%. A peculiar feature of the manufacture of textiles is the importance of foreign market – the share of exports in the sales revenue was 83% in 2009.

In 2009 there were 191 enterprises operating in the manufacture of textiles – 21 enterprises more than in 2008. Though the number of enterprises grew, mostly due to micro enterprises, the shutdown of medium enterprises and two large enterprises in 2009 led to a decrease in the number of

employed persons by almost 1,700 persons down to 4,440 employees. In 2005 more than 9,000 employees were engaged in the manufacture of textiles.

Compared to the beginning of the 2000s, production by groups of production has changed a lot. The production of cotton fabrics, which was 121,000 square metres in 2000, has decreased by almost eight times. In 2009 the production of cotton fabrics was 16,000 square metres. At the same time, the production of sewn textile articles i.e. home textiles like blankets, pillows and bedspreads has grown.

Besides the manufacture of food products, the manufacture of wood has been one of the largest branches of industry through years. Production in this branch grew rapidly at the beginning of the 2000s. In 2005–2007 manufacture of wood became the largest branch of manufacturing in terms of its share in total production. In the second half of 2006, there occurred problems with raw materials, mainly due to the woodcutting amounts, which fell mostly in private forests. Raw wood imports from Russia did not solve the situation. In 2007 Russia decided to limit exports of raw timber. This caused the price of raw materials to increase by several times. In 2008 the price rise stopped, but due to the economic crisis, the demand fell in domestic as well as foreign markets. In 2008 the sold production decreased 14% compared to the previous year. In 2009 the fall became even deeper – the sold volume decreased 26% compared to 2008. The share of exports in the sales of the manufacture of wood has maintained a growing trend. In 2009, exports formed over two thirds of the sales.

The manufacture of wood in Estonia is extremely diverse. Sawn timber and different structures of carpenter products have an important role in production. In 2009 the production of sawn timber amounted to 1.1 million cubic metres, remaining the same as in the previous year, but being almost two times smaller than in 2005, when the production of sawn timber was more than 2 million cubic metres. A bigger decline was observed in the production of wood boards – the production of particle board was almost a half less than a year earlier.

In 2005–2006, production in the manufacture of building materials grew by almost a fifth per year. In 2007 the growth slowed down and in 2008 the manufacture of building materials saw one of the greatest declines of the whole manufacturing. This sharp decline was, first and foremost, caused by a deep recession in construction, where the turnover decreased by almost a tenth compared to the previous year. The year 2009 was more complicated. The production volume decreased by almost a third compared to the previous year. The production of prefabricated structural components and wall materials decreased noticeably already in 2008 and the production was mainly targeted at domestic civil engineering. In 2009 the production of prefabricated structural components for civil engineering constituted only 154,000 cubic metres. The situation was poor also in the production of concrete, mortar and cement. In 2009 the cement production amounted to 326,000 tons being three times smaller than in 2007.

The production volume in the manufacture of fabricated metal products grew most rapidly in 2005 and 2006 – by almost a fifth a year. The rapid growth in production volume was first and foremost influenced by exports, though a demand in the domestic market grew as well, mainly due to the rise in the construction sector and manufacture of machinery. In 2007–2008 the production slowed down a bit and in 2009 the production volume fell for the first time – more than 30% compared to the previous year. The proportion of the production of metal industry has steadily been around 10–12% in manufacturing during the last five years.

The metal industry enterprises are small, with less than 50 employees. In 2009, more than 71% of them were micro enterprises. In 2009, 951 enterprises were operating in this sub-branch – 255 more than in 2005.

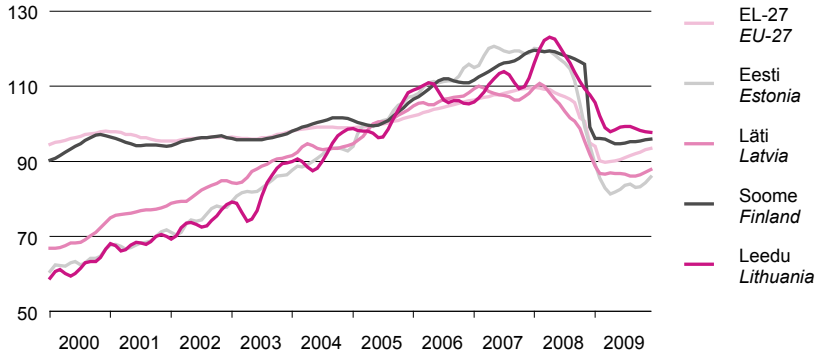
Regarding fabricated metal products, the production of metal structures and parts of structures has been the largest. In 2009 the production of metal structures fell by almost a half. The decrease in production started already in 2008 being influenced by a decreased demand for building constructions in the domestic market.

Tabel 1. Tööstustoodang, 2006–2009

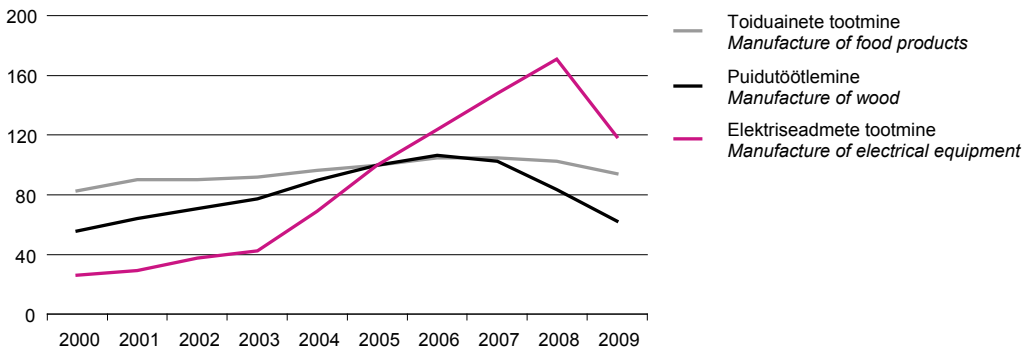
Table 1. Industrial production, 2006–2009

(jooksev hinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveearustus	391	476	523	495	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	200	259	283	258	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	46	56	62	55	extraction of peat
Töötlav tööstus	6 413	7 400	7 528	5 467	Manufacturing
toiduainete tootmine	818	918	1 055	912	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	183	207	236	217	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	98	88	107	96	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	37	46	49	41	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	259	299	311	257	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	105	120	128	117	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	76	83	118	112	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	24	29	43	26	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	192	215	202	180	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	256	263	240	195	manufacture of textiles
rõivatootmine	166	166	159	113	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	31	31	32	23	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	1 056	1 200	1 004	731	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	147	198	185	144	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	146	164	183	155	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	94	x	179	151	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	325	360	440	261	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	19	x	26	24	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	305	323	292	189	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	431	532	420	253	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	28	52	43	23	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	758	928	970	602	manufacture of fabricated metal products
arvute, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	328	362	393	353	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	256	340	430	310	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	190	257	291	164	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	153	190	204	127	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	36	48	53	40	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	359	373	360	263	manufacture of furniture
muu tootmine	90	108	116	82	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	229	234	251	172	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	7 004	8 135	8 334	6 220	TOTAL

Joonis 1. Eesti ja Euroopa Liidu töötleva tööstuse toodangu trendid, 2000–2009
Figure 1. Trends of manufacturing production in Estonia and the European Union, 2000–2009
 (2005 = 100)

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2000–2009
Figure 2. Volume indices of manufacturing production, 2000–2009
 (2005 = 100)

Tabel 2. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2006–2009

Table 2. Volume indices of industrial production, 2006–2009

(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	96,3	115,9	88,5	87,9	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	109,3	110,5	92,1	89,7	Mining
põlevkivi kaevandamine	96,1	117,1	98,3	92,7	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	128,4	99,0	89,8	104,7	extraction of peat
Töötlev tööstus	110,5	106,0	95,5	74,5	Manufacturing
toiduainete tootmine	104,8	99,7	98,1	91,7	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	109,7	103,2	101,2	88,2	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	103,0	83,9	105,6	88,8	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	122,9	113,9	99,3	81,6	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	102,5	102,3	87,1	102,0	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	101,9	94,8	93,2	93,5	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	104,2	97,5	123,3	91,2	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	94,2	103,7	131,0	63,3	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	113,1	105,9	84,9	90,1	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	102,7	99,3	92,8	83,7	manufacture of textiles
rõivatootmine	103,4	93,7	88,4	69,3	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	101,4	91,3	92,6	73,4	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	106,2	96,3	81,8	74,5	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	125,5	115,0	88,1	78,3	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	110,9	111,9	106,3	87,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	108,3	131,2	96,5	80,2	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	106,5	104,9	115,2	55,6	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	108,1	100,5	114,1	88,5	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	132,8	102,2	84,5	67,7	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	117,7	110,6	76,0	63,3	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	101,7	160,5	87,3	52,6	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	120,5	108,8	103,0	68,8	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	110,5	115,0	111,2	91,8	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	123,6	119,6	115,6	69,4	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	115,6	114,3	100,3	56,8	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	109,7	121,2	107,0	64,1	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	87,2	135,2	93,1	79,8	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	104,1	101,3	90,9	73,8	manufacture of furniture
muu tootmine	109,1	122,4	99,8	69,9	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	104,3	113,0	106,3	69,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	109,9	106,4	94,9	76,0	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2006–2009
Table 3. Volume indices of industrial production, 2006–2009
 (2005 = 100)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	96,3	111,6	98,8	86,8	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	109,3	120,8	111,2	99,8	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	96,1	112,5	110,6	102,5	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbatootmine	128,4	127,1	114,2	119,5	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	110,5	117,1	111,9	83,3	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	104,8	104,5	102,5	94,0	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	109,7	113,2	114,6	101,0	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	103,0	86,4	91,3	81,0	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	122,9	140,0	139,0	113,4	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	102,5	104,9	91,3	93,2	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makarontoodete tootmine	101,9	96,6	90,0	84,2	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	104,2	101,6	125,3	114,2	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	94,2	97,7	128,0	81,0	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	113,1	119,8	101,7	91,6	<i>manufacture of beverages</i>
tekstiilitootmine	102,7	102,0	94,6	79,2	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	103,4	96,9	85,6	59,4	<i>manufacture of wearing apparel</i>
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	101,4	92,6	85,7	62,9	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	106,2	102,3	83,7	62,3	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paberi ja pabertoodete tootmine	125,5	144,3	127,2	99,6	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükindus ja salvestiste paljundus	110,9	124,1	131,9	115,8	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteõlide tootmine	108,3	142,1	137,1	110,0	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	106,5	111,7	128,7	71,6	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	108,1	108,6	124,0	109,7	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and preparations</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	132,8	135,7	114,7	77,6	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	117,7	130,2	98,9	62,6	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	101,7	163,2	142,5	75,0	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	120,5	131,1	135,0	92,9	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	110,5	127,1	141,3	129,7	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	123,6	147,8	170,9	118,6	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	115,6	132,1	132,5	75,3	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	109,7	133,0	142,3	91,2	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordivahendite tootmine	87,2	117,9	109,8	87,6	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	104,1	105,5	95,9	70,7	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	109,1	133,5	133,3	93,2	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	104,3	117,9	125,3	87,6	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	109,9	116,9	111,0	84,3	TOTAL

Tabel 4. Tööstustoodang töötaja kohta, 2006–2009
Table 4. Industrial production per employee, 2006–2009
 (jooksev hinnad, tuhat eurot – current prices, thousand euros)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	81	101	115	116	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	37	50	53	50	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	33	41	49	50	extraction of peat
Töötlev tööstus	51	59	64	57	Manufacturing
toiduainete tootmine	55	63	76	73	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	67	68	76	78	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	42	42	51	55	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	65	69	69	63	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	100	121	133	119	manufacture of dairy products
pagari- ja makarontoodete tootmine	22	27	35	36	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	47	52	70	73	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	98	174	248	184	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	96	107	104	109	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	31	35	40	45	manufacture of textiles
rõivatootmine	15	16	18	16	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	17	19	21	18	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	57	67	61	60	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	76	100	109	97	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	54	58	64	61	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	83	x	136	108	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	117	138	170	113	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	92	x	110	107	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	59	65	64	56	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	72	83	74	59	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	70	102	118	61	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	58	71	69	53	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	46	54	62	68	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	67	72	80	72	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	52	56	61	46	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	44	50	53	44	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	69	76	69	70	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	36	39	43	39	manufacture of furniture
muu tootmine	38	45	50	40	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	47	53	62	48	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	52	60	65	59	TOTAL

Tabel 5. Tööstustoodang töötaja kohta, 2006–2009

Table 5. Industrial production per employee, 2006–2009

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	100,4	118,8	91,8	94,3	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	115,9	114,4	90,1	92,1	Mining
põlevkivi kaevandamine	105,6	124,4	93,6	89,3	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	132,9	99,2	96,8	118,6	extraction of peat
Töötlev tööstus	110,4	106,7	101,2	92,1	Manufacturing
toiduainete tootmine	106,5	102,4	103,3	102,2	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	105,4	99,8	103,8	98,0	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	114,4	96,3	106,0	106,4	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	108,6	95,9	94,2	90,1	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	102,7	98,5	88,9	109,9	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	103,2	99,7	113,7	104,2	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	107,0	100,2	111,7	99,4	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	112,2	151,5	124,2	77,0	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	111,1	104,9	87,7	105,7	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	115,5	107,8	116,7	116,2	manufacture of textiles
rõivatootmine	109,8	100,4	101,4	85,9	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	111,8	102,3	98,6	86,1	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	104,0	99,8	88,9	99,7	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	125,0	112,9	99,1	92,3	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	111,7	107,0	109,2	97,5	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	102,0	124,4	88,7	76,1	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	105,9	109,8	115,8	62,2	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	105,0	97,8	110,1	93,3	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	117,6	105,6	94,3	90,6	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	107,5	103,2	82,9	84,8	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	103,0	159,4	82,9	62,4	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	112,1	105,3	98,1	82,7	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	108,4	120,9	118,6	114,5	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	117,8	102,1	107,1	85,0	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	113,4	115,2	104,3	76,5	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	106,4	111,2	109,6	86,5	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	86,2	109,6	81,9	103,3	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	112,1	105,7	103,3	93,5	manufacture of furniture
muu tootmine	106,5	119,6	99,2	79,6	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	104,1	96,0	103,6	79,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	110,1	107,3	100,2	92,6	TOTAL

Tabel 6. Tööstustoodangu müük, 2006–2009

Table 6. Industrial sales, 2006–2009

(jooksev hinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	389	477	520	495	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	195	259	278	243	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	40	54	65	51	extraction of peat
Töötlev tööstus	6 381	7 331	7 499	5 530	Manufacturing
toiduainete tootmine	816	917	1 042	926	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	182	207	236	217	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	97	88	105	97	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	36	46	49	41	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	260	297	308	264	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	104	120	128	117	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	76	83	114	114	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	23	30	40	29	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	189	211	205	181	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	253	264	238	199	manufacture of textiles
rõivatootmine	166	165	159	114	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	30	31	32	24	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	1 048	1 164	1 005	745	manufacture of wood and wood products
paberi ja paberitoodete tootmine	145	196	185	148	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	146	164	183	155	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	94	x	176	148	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	325	360	438	267	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	19	x	26	23	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plastitoodete tootmine	303	321	291	192	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	429	521	417	256	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	28	50	44	22	manufacture of basic metals
metallitoodete tootmine	756	927	971	609	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	326	362	391	355	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	256	333	427	313	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	190	258	291	163	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	152	188	202	127	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	37	47	53	40	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	357	372	359	266	manufacture of furniture
muu tootmine	89	107	114	84	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	227	236	250	173	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	6 965	8 067	8 297	6 268	TOTAL

Tabel 7. Tööstustoodangu müügiindeksid, 2006–2009

Table 7. Indices of industrial sales, 2006–2009

(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	106,4	122,5	108,9	94,9	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	112,4	131,9	106,0	87,2	Mining
põlevkivi kaevandamine	97,4	133,4	108,1	100,5	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	129,8	134,8	121,9	77,7	extraction of peat
Töötlev tööstus	115,5	114,6	101,6	73,7	Manufacturing
toiduainete tootmine	109,0	112,3	112,5	89,0	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	111,7	106,7	111,1	92,2	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	106,9	89,5	109,4	92,5	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	133,8	128,7	105,0	84,5	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	104,5	119,4	105,0	86,2	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	111,3	116,5	111,5	91,5	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	112,2	106,5	131,5	99,4	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	96,2	131,1	128,7	71,9	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	115,0	112,0	97,0	88,3	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	101,9	104,0	90,9	83,4	manufacture of textiles
rõivatootmine	105,4	100,2	95,8	71,7	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	107,4	98,0	104,2	74,3	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	112,4	110,5	85,9	74,4	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	129,3	135,7	97,5	78,3	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	111,8	111,6	106,5	86,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	150,0	115,0	129,7	84,4	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	114,3	111,2	121,9	61,0	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	116,5	107,3	122,3	89,6	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	130,2	105,4	88,6	66,5	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	129,9	121,1	82,5	60,3	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	116,4	167,5	90,9	50,3	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	128,0	121,6	107,0	62,7	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	108,3	112,0	107,0	91,0	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	130,8	120,9	123,6	73,7	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	119,7	123,6	104,6	55,8	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	115,2	122,1	105,6	63,0	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	92,1	138,6	99,0	79,2	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	106,1	104,2	94,6	73,4	manufacture of furniture
muu tootmine	113,7	123,6	105,3	73,5	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	108,8	124,7	111,2	68,6	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	115,2	115,3	102,2	75,5	TOTAL

Tabel 8. Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2006–2009

Table 8. Industrial sales to non-residents, 2006–2009

(jooksev hinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0	1	1	1	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	34	46	57	37	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	29	39	47	29	extraction of peat
Töötlev tööstus	3 518	4 043	4 366	3 275	Manufacturing
toiduainete tootmine	237	254	297	279	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	25	24	33	32	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	73	64	78	72	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	14	18	18	14	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	83	98	94	79	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	4	6	6	8	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	22	24	48	52	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	0	0	1	0	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	39	45	43	33	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	205	209	191	165	manufacture of textiles
rõivatootmine	109	106	102	75	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	23	23	23	16	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	616	659	623	458	manufacture of wood and wood products
paberi ja paberitoodete tootmine	107	150	135	106	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	39	43	56	56	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	46	x	87	82	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	267	292	368	220	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	14	x	19	17	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	142	151	147	104	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	107	133	160	106	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	22	39	38	18	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	376	469	546	366	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	275	309	349	331	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	215	291	331	256	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	138	187	212	120	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	127	158	174	113	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	27	37	38	31	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	207	217	216	174	manufacture of furniture
muu tootmine	72	87	91	68	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	108	113	120	81	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	3 552	4 090	4 424	3 313	TOTAL

Tabel 9. Müük mitteresidentidele tööstustoodangu müügis, 2006–2009

Table 9. Sales to non-residents in industrial sales, 2006–2009

(protsenti – percentages)

Tegevusala	2006	2007	2008	2009	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,1	0,2	0,2	0,1	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	17,3	17,9	20,6	15,3	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	71,9	71,8	72,4	57,4	extraction of peat
Töötlev tööstus	55,1	55,1	58,2	59,2	Manufacturing
toiduainete tootmine	29,0	27,7	28,5	30,1	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	13,5	11,6	13,8	14,9	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	75,4	72,8	74,1	74,4	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	37,2	39,2	37,4	33,9	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	32,0	33,0	30,4	30,1	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	3,5	4,9	5,0	6,7	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	28,3	29,2	42,1	45,8	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	1,5	1,6	1,6	0,9	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	20,6	21,2	20,9	18,2	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	80,8	79,1	80,3	82,8	manufacture of textiles
rõivatootmine	65,9	63,9	64,4	66,1	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	76,4	74,7	72,7	69,1	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	58,8	56,6	62,0	61,4	manufacture of wood and wood products
paberi ja paberitoodete tootmine	73,7	76,5	73,1	71,5	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	26,7	26,2	30,8	35,9	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	49,2	x	49,6	55,0	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	82,1	81,1	84,0	82,4	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	73,6	x	72,5	73,3	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plastitoodete tootmine	46,9	47,0	50,6	54,3	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	24,9	25,5	38,3	41,5	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	80,4	78,6	84,9	79,4	manufacture of basic metals
metallitoodete tootmine	49,7	50,5	56,2	60,1	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	84,2	85,4	89,3	93,1	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	84,1	87,4	77,6	81,6	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	72,5	72,5	72,9	73,6	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	83,5	84,3	85,9	89,0	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	74,5	79,5	72,1	78,5	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	58,0	58,4	60,3	65,5	manufacture of furniture
muu tootmine	80,8	81,6	79,6	81,0	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	47,6	47,7	47,8	47,0	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	51,0	50,7	53,3	52,8	TOTAL

Tabel 10. Toiduainete tootmine, 2005–2009

Table 10. Manufacture of food products, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Liha (k.a toidurupskid), tuhat t	45,6	48,3	45,7	45,0	44,9	Meat (incl. edible offal), thousand t
veise- ja vasikaliha	9,7	9,7	9,6	7,2	7,5	beef and veal
sealiha	30,4	33,7	32,3	32,8	30,4	pork
Vorsttooted, tuhat t	34,2	35,1	32,4	33,6	35,5	Sausages, thousand t
Suitsulihatooted, tuhat t	8,9	9,8	10,1	9,0	9,6	Smoked meat products, thousand t
Kalatooted (v.a konservid), tuhat t	76,4	76,8	70,9	60,0	73,3	Fish products (excl. canned fish), thousand t
Piim, tuhat t	79,9	84,6	88,3	86,6	90,3	Milk, thousand t
Või, tuhat t	8,3	7,3	7,7	6,7	8,0	Butter, thousand t
Lõssi-, vadakupulber, täispiima asendaja, tuhat t	16,7	12,2	16,8	15,8	14,7	Skim milk and whey powder, whole milk replacer, thousand t
Täispiima- ja koorepulber, tuhat t	9,7	5,6	3,7	3,1	4,1	Milk and cream powder, thousand t
Juust, tuhat t	15,6	20,5	17,3	19,8	22,1	Cheese, thousand t
Jäätis, tuhat t	9,9	11,2	10,5	10,0	9,9	Ice-cream, thousand t
Kalakonservid, tuhat t	9,7	7,4	5,1	7,1	3,7	Canned fish, thousand t
Mahl, tuhat hl	154,6	208,1	217,1	228,5	273,4	Juices, thousand hl
Pagaritooted, tuhat t	72,4	74,4	78,8	77,3	74,1	Bread and pastry, thousand t
Suhkrukondiitritooted, tuhat t	2,6	2,0	2,1	2,9	1,6	Sugar confectionery, thousand t
Jahu, tuhat t	63,3	64,7	71,9	73,5	74,4	Flour, thousand t
nisujahu	43,0	44,4	51,8	52,4	51,6	wheat flour
rukkijahu	20,2	20,1	20,0	20,9	22,3	rye flour
Tangained, tuhat t	2,3	2,4	2,2	2,8	3,2	Groats, thousand t
Segasööt, tuhat t	177,0	208,9	214,2	229,5	201,3	Concentrated feeding stuffs, thousand t
Makarontooted, tuhat t	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	Pasta products, thousand t
Siirup, tuhat dal	673,2	291,9	205,6	177,8	192,5	Syrup, thousand dal
Majonees ja emulgeeritud kastmed, tuhat t	8,0	9,2	9,3	9,5	7,4	Mayonnaise, emulsified sauces, thousand t
Karastusjoogid, tuhat hl	1 090,3	1 318,1	1 217,7	1 094,5	903,6	Soft drinks, thousand hl
Mineraalvesi, tuhat hl	72,5	187,0	186,8	203,3	161,5	Mineral water, thousand hl
Gaseeritud ja gaseerimata vesi, tuhat hl	365,0	335,3	369,3	347,4	377,9	Areated or non-areated water, thousand hl
Viin ja teised piiritusjoogid, tuhat hl	167,9	183,1	216,0	202,8	186,6	Distilled spirits, thousand hl
Puuvilja- ja marjavein, tuhat hl	88,8	77,5	53,5	38,8	40,2	Wine of fruits and berries, thousand hl
Õlu, tuhat hl	1 342,5	1 431,1	1 411,6	1 281,8	1 223,0	Beer, thousand hl
Lahjad alkoholjoogid, tuhat hl	237,7	343,5	362,2	247,9	167,2	Light alcoholic drinks, thousand hl

Tabel 11. Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2005–2009*Table 11. Manufacture of computer, electronic and optical products, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Arvutid, tuhat tk	70,4	57,1	59,3	46,7	25,6	<i>Computers, thousand units</i>
Trafod, induktiivpoolid jm elektriseadmed, mln tk	23,9	16,0	8,4	19,0	9,9	<i>Transformers, inductors and other electrical machinery, million units</i>
Elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur, mln tk	26,9	26,7	29,3	6,6	5,3	<i>Electricity distribution and control apparatus, million units</i>
Elektronkomponendid, mln tk	2,7	3,2	3,6	5,7	4,1	<i>Electronic components, million units</i>
Mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsiooni- jms instrumentid ja seadmed, mln eurot ^a	62,3	57,8	61,9	82,9	61,8	<i>Instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, million euros^a</i>

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a *In sale price without the VAT and excise duty.***Tabel 12. Kütusetootmine, 2005–2009***Table 12. Manufacture of fuels, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Põlevkivi, mln t	14,6	14,0	16,4	16,1	14,9	<i>Oil shale, million t</i>
Põlevkivi- jm kütteeõli, tuhat t	367,4	389,2	436,6	444,8	489,3	<i>Fuel oil, thousand t</i>
Turvas, tuhat t	1 034,0	1 208,2	964,0	732,7	859,7	<i>Peat, thousand t</i>
Turbabrikett, tuhat t	67,6	100,6	128,4	67,5	45,3	<i>Peat briquette, thousand t</i>
Koks energeetiliseks ja mitteenergeetiliseks otstarbeks, tuhat t	38,7	40,0	39,7	34,6	21,4	<i>Coke for energetic and nonenergetic purpose, thousand t</i>

Tabel 13. Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2005–2009*Table 13. Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Saematerjal, tuhat m ³	2 062,5	1 958,4	1 554,7	1 132,9	1 127,7	Sawn timber, thousand m ³
Puitkiudplaadid, mln m ²	22,4	21,5	5,9	5,5	x	Fibreboard, million m ²
Puitlaastplaadid, tuhat m ³	230,6	248,7	275,4	251,0	133,5	Particle board, thousand m ³
Tselluloos, tuhat t	67,1	69,0	64,0	61,6	60,5	Cellulose, thousand t
Paber, tuhat t	69,6	67,4	61,7	60,5	57,9	Paper, thousand t
Paberist kantseleitarbed, mln eurot ^a	18,9	24,5	28,6	20,1	18,6	Paper office supply, million euros ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a In sale price without the VAT and excise duty.**Tabel 14. Metalltoodete ja masinate tootmine, 2005–2009***Table 14. Manufacture of fabricated metal products and machinery, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Malmivalu, tuhat t	2,6	1,9	2,2	1,7	1,2	Casting of iron, thousand t
Terasevalu, tuhat t	0,4	1,1	1,1	1,0	0,5	Casting of steel, thousand t
Metallist kokkupandavad ehitised, mln eurot ^a	14,1	15,2	26,0	33,6	16,9	Metal dismantable constructions, million euros ^a
Konstruksioonilised metalltooted ja nende osad, tuhat t	176,4	235,9	319,7	219,5	114,9	Metal structures and parts of structures, thousand t
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tuhat t	11,5	10,0	9,5	7,8	5,2	Metal doors, windows, frames, thousand t

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a In sale price without the VAT and excise duty.

Tabel 15. Kergetööstustoodete tootmine, 2005–2009

Table 15. Manufacture of light industry, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Puuvillane lõng, tuhat t	13	9	7	2	0	Cotton yarn, thousand t
Villane lõng, t	1 002	1 042	986	773	595	Woolen yarn, t
Puuvillane riie, tuhat m ²	83 523	58 815	42 549	32 638	16 174	Cotton fabrics, thousand m ²
Mittekootud materjal, t	1 758	1 424	1 022	1 762	2 543	Nonwovens, t
Trikootooted, tuhat tk	7 761	8 253	7 074	4 575	2 671	Knitwear, thousand units
Õmmeldud rõivad, miljonit eurot ^a	141	147	145	135	91	Sewn clothes, million euros ^a
Õmmeldud tekstiiltooted, miljonit eurot ^a	127	152	169	164	150	Sewn textile articles, million euros ^a
Mantlid ja poolmantlid, tuhat tk	465	850	913	980	893	Overcoats, thousand units
Kleidid, tuhat tk	187	194	385	281	233	Dresses, thousand units
Suka- ja sokitooted, tuhat paari	7 551	7 859	8 126	6 401	5 326	Hosiery, thousand pairs
Jalatsid, tuhat paari	1 702	1 658	1 316	1 167	1 016	Footwear, thousand pairs
nahkjalsid	910	968	1 003	889	677	leather footwear
Galanteriitooted, miljonit eurot ^a	5	5	5	6	6	Leather articles, million euros ^a
Vaibad ja vaipooted, tuhat m ²	2 111	2 335	2 967	2 296	1 813	Carpets, thousand m ²

^a Müügininnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a In sale price without the VAT and excise duty.**Tabel 16. Plasttoodete tootmine, 2005–2009**

Table 16. Manufacture of plastic products, 2005–2009

	2005	2006	2007	2008	2009	
Plastist torud, voolikud ja liitmikud, tuhat t	6,9	9,9	11,2	12,4	10,9	Tubes, hoses and fittings thereof, of plastic, thousand t
Kile ja plastist ribad, tuhat t	4,7	6,1	6,6	6,2	4,2	Film, strips of plastic, thousand t
Soojusisolatsiooni-materjal, tuhat t	8,9	11,7	11,7	7,7	4,1	Thermal insulating materials, thousand t
Plastuksed, -aknad ja -raamid, tuhat tk	681,0	684,8	418,6	299,8	156,8	Plastic doors, windows, frames, thousand units

Tabel 17. Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2005–2009*Table 17. Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Elektriradiaatorid, tuhat tk	28,7	24,5	11,8	3,0	0,0	<i>Electric radiators, thousand units</i>
Lambid ja valgustid, tuhat tk	2 556,7	2 833,0	2 348,1	2 267,5	1 539,1	<i>Lamps and lighting fittings, thousand units</i>
Harja- ja pintslitooted, tuhat tk	1 766,7	2 146,4	2 506,7	2 626,5	1 456,6	<i>Brooms and brushes, thousands units</i>

Tabel 18. Ehitusmaterjali tootmine, 2005–2009*Table 18. Manufacture of building materials, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Elamu- ja tsiviilehituse ehitusdetailid, tuhat m ³	333,8	384,1	450,0	250,7	153,8	<i>Prefabricated structural components for civil engineering, thousand m³</i>
Seinamaterjal, mln tingtelist ^a	556,8	718,4	899,3	594,5	173,5	<i>Wall materials, million conventional bricks^a</i>
ehitustellised	26,0	31,0	53,8	42,4	14,6	<i>building bricks</i>
Tsement, tuhat t	726,0	848,9	937,4	808,0	326,2	<i>Cement, thousand t</i>
Klinker (kaubaks), tuhat t	88,8	65,1	302,7	324,0	314,0	<i>Clinker (for sale), thousand t</i>
Betoon ja mört, tuhat m ³	664,0	691,8	824,0	576,3	362,9	<i>Concrete and mortar, thousand m³</i>
Lubi, tuhat t	37,0	39,7	43,5	59,4	30,2	<i>Lime, thousand t</i>

^a 1 m³ plokke = 500–1000 tellist.^a 1 m³ of blocks = 500–1,000 bricks.**Tabel 19. Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2005–2009***Table 19. Manufacture of chemicals and chemical products, 2005–2009*

	2005	2006	2007	2008	2009	
Väetisesevad (fosfori, kaaliumi- ja lämmastikuisaldusega), tuhat t	53,9	9,0	2,0	5,0	0,0	<i>Fertilizers (containing nitrogen, phosphorus and potassium), thousand t</i>
Formaliin (37%-ne), tuhat t	26,8	19,2	20,2	19,2	0,1	<i>Formalin (37%), thousand t</i>
Laki- ja värvitooted, tuhat t	21,6	24,1	28,7	24,6	21,3	<i>Paints and varnishes, thousand t</i>
Seep, pesemis-, puhastus- ja poleerimisvahendid, tuhat t	4,5	8,0	6,9	6,5	8,9	<i>Soap, detergents, cleaning and polishing preparations, thousand t</i>
Pesupulber, tuhat t	0,5	1,4	1,3	0,7	0,6	<i>Washing powders, thousand t</i>

Metoodika

Tööstusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid tööstusettevõtteid, samuti elektri- ja soojus-energiat tootvaid ettevõtteid. Küsitletakse kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid ning vähemalt 20 töötajaga eraettevõtteid. Ülejäänute hulgast tehakse lihtne juhuslik valik.

Valikuuringut on tehtud alates 1992. aastast. Toodevad ja müüdüd tööstustoodangu andmed on esitatud müügihindades ilma käibe- ja aktsiisimaksuta. 1994. aastast tehakse tööstustoodangu mahuindeksite leidmiseks püsivhindades andmed võrreldavaks tootjahinnaindeksi abil. Varem küsiti püsivhindades toodangu andmeid ettevõtetelt endilt.

Methodology

Industrial statistics characterise all manufacturing enterprises operating in Estonia as well as the enterprises producing electricity and heat. All state and municipal enterprises and private enterprises with at least 20 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

The method of sample survey has been used since 1992. The data on industrial production and sales have been shown in selling value without the value added tax and excise duty. Since 1994, in order to find the volume index of industrial production, the data at constant prices are deflated by the producer price index. Earlier, the production data at constant prices were collected from enterprises.

ENERGEETIKA

Helle Truuts

Ülevaade

Eesti energiaressurssides ja primaarenergia bilansis on kodumaiste energiaallikate osatähtsus suur, põhinedes enamasti põlevkivil. See annab elektrivarustuses arvestatava strateegilise sõltumatus – imporditavate energiaallikate osatähtsus on meil umbes 1/3, Euroopa Liidu (EL) liikmesriikides keskmiselt umbes 2/3. Põlevkivi osatähtsust primaarenergia bilansis mõjutab olulisel määral elektrienergia ekspordi maht – mida suurem on elektrieksport, seda suurem on põlevkivi osatähtsus primaarenergia bilansis.

Primaarenergiaga varustus oli 2010. aastal 236,3 PJ, millest põlevkivi oli 65% ning puit ja turvas kokku 15%. Taastuvate energiaallikate osatähtsus oli ligikaudu 14%, millest põhiosa olid puitkütused ja 0,1% ülejäänud allikad. Primaarkütuste energiast 50% kulus elektri ja 18% soojustootmiseks.

Majanduskeskkonna elavnemine mõjutas ka energiasektorit. 2010. aastal hakkas ettevõtlus-sektor majanduskriisist suhteliselt kiiresti taastuma, mis omakorda suurendas vajadust energia-toodete järele. 2010. aastal kasvas kõiki liiki kütuste ja energia tootmine. Et üle 90% elektrienergiast toodetakse põlevkivist, siis kasvatas suurenev nõudlus elektrienergia järele põlevkivitoodangut üle 20%. Samuti toodeti rohkem põlevkivikütteõli, puitkütuseid ja küteteturvast. 2009. aastaga võrreldes kasvas põlevkiviõlitoodang 2010. aastal kohalike katlamajade tarbimise suurenemise tõttu ligi 8%. Üle poole põlevkiviõlitoodangust eksporditi, kuid eksporditud kogused jäid eelmise aasta tasemele. Puidugraanulite toodang oli välisnõudluse püsimise tõttu 7% suurem kui 2009. aastal, küteturbatoodang kasvas üle 10%.

2010. aastal toodeti 12 964 GWh elektrienergiat – ligi 1,5 korda rohkem kui 2009. aastal. Peale vahepealset langusperioodi jõudis elektritoodang tagasi 2007. aasta tasemele. Tootmine kasvas eelkõige tänu vabaturgude avanemisele, elektribörsi käivitumisele ja sisemajanduse elavnemisele. Elektrienergia eksport suurenes ligi 50%. Kõige suurem osa ehk 38% eksporditud elektrist müüdi Soome ja üle kolmandiku Leetu, sest sealne tuumajaam suleti. Samal ajal kasvas ka kodumaine elektritarbimine ligi 5% peamiselt tööstuse, äri- ja avaliku teeninduse ning ka elanike suurenenud tarbimise tõttu.

Eestis toodetav taastuvelekter saadakse hüdro- ja tuuleenergiast ning biomassist. Elavnenud elektritootmine hüdro- ja tuulejaamades on suurendanud taastuenergia osatähtsust. 2010. aastal kasvas tuuleenergiatoodang 2009. aastaga võrreldes üle 40%. Hüdroenergiatoodang on viimase kolme aasta jooksul olnud stabiilne. Kui 2008. aastal oli taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises vaid 2,1%, siis 2009. aastal oli see 6,1% ja 2010. aastal 8,1%. Kasv tulenes tuuleparkide laiendamisest ja uute puidul töötavate koostootmisjaamade töölerakendamisest.

Eurostati andmetel on Eesti elektritoodangu maht teiste EL-i liikmesriikidega võrreldes väike, kuid toodangult elaniku kohta (2010. aastal 9,5 MWh elaniku kohta) oleme EL-i keskmisest (6,4 MWh elaniku kohta) kõrgemal. Baltimaade võrdluses on Eesti elektritoodang elaniku kohta suurem kui Lätis ja Leedus.

2010. aastal kasvas soojustoodang 2009. aastaga võrreldes ligi 8%. Toodangut kasvatas majanduse elavnemise kõrval ka eelmise aastaga võrreldes madalam välistemperatuur. Ligi 60% soojustest toodeti katlamajades – 4% võrra rohkem kui 2009. aastal. Üle poole katlamajades toodetud soojustest saadi maagaasist ja ligi kolmandik puidust. Põlevkiviõlist toodetud soojuste hulk kasvas eelmise aastaga võrreldes 17%.

Elektrijaamades toodeti 40% soojustest ja see toodang suurenes 2009. aastaga võrreldes ligi 15%. Üle kolmandiku elektrijaamades toodetud soojustest toodeti kütust säästval koostootmisrežiimil. Uute koostootmisjaamade kasutuselevõtt suurendas koostootmisest saadud soojuste osatähtsust 2009. aastaga võrreldes ligi 7%.

Energiatoodetest imporditi 2010. aastal maagaasi, vedelkütuseid, kivisütt ja koksi. Et elektri- jaamad ja kodumajapidamiste tarbimine kasvas, suurenes maagaasi sissevedu varasema aastaga võrreldes ligi 7%. Vedelkütuste import aga vähenes ligi 9%. Vähenemist mõjutasid 2009. aasta lõpuks ettevaratud mootorikütuse kogused ja autobensiini tarbimise mõningane kahanemine.

ENERGY

Helle Truuts

Overview

The share of domestic fuels is large in Estonia's total energy resources and in the balance of primary energy which is based mainly on oil shale. This gives strategic independence to the supply of electricity – the share of imported fuels accounts for approximately 1/3 by us, in the European Union (EU) Member States on average it is about 2/3. The volume of exported electricity essentially influences the share of oil shale in the balance of primary energy – the bigger the exports of electricity is, the bigger is the share of oil shale in the balance of primary energy.

In 2010 the supply of primary energy was 236.3 PJ, of which oil shale formed 65%, and peat and wood together – 15%. The share of renewable energy sources amounted to approximately 14%, of which wood fuels comprised the main portion and other sources 0.1%. 50% of the primary fuel energy was used for electricity and 18% for heat generation.

Perking up of the economic environment also influenced the energy sector. *A relatively fast recovery of the business sector from the crisis caused the demand for energy products to increase. In 2010, the production of all kinds of fuels and energy increased. As more than 90% of electric energy is oil shale based, the increasing demand for electric energy led to a 20% increase in oil shale production. The production of shale-derived fuel oil, wood fuels and peat increased, too. In 2010 compared to 2009, the shale oil production grew by nearly 8% due to an increased consumption by local heating plants. Over a half of produced shale oil was exported, but the exported quantities remained the same as in the previous year. The production of wood pellets was 7% bigger than in 2009 due to a stable external demand, and the production of peat grew by more than 10%.*

In 2010, the production of electricity totalled 12,964 GWh – nearly 1.5 times more than in 2009. *After the interim decline period, electricity production regained the level of 2007. The growth in electricity production was first and foremost facilitated by the opening of electricity market, launch of electricity exchange and upturn in the inland economy. Exports of electricity increased nearly 50%. The largest part or 38% of exported electricity was sold to Finland and more than a third to Lithuania due to the close-down of their nuclear power plant. At the same time, also the inland consumption of electric energy increased about 5% mainly in industry, commercial and public services and also due to a bigger consumption by households.*

In Estonia, renewable energy is generated from hydro- and wind energy and biomass. Since electricity generation has perked up in hydroelectric power plants and wind parks, the proportion of renewable energy has increased. In 2010 compared to 2009, the production of wind energy increased by more than 40%. Generation of hydroenergy has been stable during the last three years. In 2008 the share of electricity generated from renewable sources was only 2.1% in the total electricity consumption, in 2009 it was 6.1%, and in 2010 – 8.1%. The growth was due to the enlargement of the existing wind parks and commissioning of new wood fuel-based combined heat and power plants.

According to the data of Eurostat, the volume of electricity production is small in Estonia in comparison with other EU Member States, but by the production of electricity per capita (9.5 MWh

per capita in 2010) we rank higher than the EU average (6.4 MWh per capita). In the comparison of the Baltic Republics, Estonia's electricity production per capita is bigger than in Latvia and Lithuania.

In 2010 compared to 2009, the production of heat increased by nearly 8%. Besides the livening economy, lower ambient temperature, too, contributed to an increase in production compared to the previous year. About 60% of heat was produced by heating plants – by 4% more than in 2009. Heating plants produced more than a half of heat from natural gas and about a third from wood fuels. A 17% increase was announced in the production of heat from shale oil.

40% of heat was produced at power plants, and compared to 2009, the production grew by nearly 15%. Over a third of the heat produced by power plants was generated by applying a fuel saving co-generation mode. Starting up of new co-generation plants caused the share of heat produced by the heat and power co-generation mode to increase by nearly 7% compared to 2009.

In 2010, imports of energy products included natural gas, liquid fuels, coal and coke. In connection with a growth in the fuel consumption by power plants and households, imports of natural gas increased by about 7% compared to a year before. At the same time, imports of liquid fuels decreased by about 9%. The decrease was influenced by the reserves of motor fuel stored as at the end of 2009 and by a small decline in the consumption of motor gasoline.

Tabel 1. Elektrienergia bilanss, 2006–2010

Table 1. Electricity balance sheet, 2006–2010
(gigavatt-tundi – gigawatt-hours)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Tootmine						<i>Production</i>
bruto ^a	9 731	12 189	10 581	8 779	12 964	<i>gross^a</i>
neto ^b	8 728	10 954	9 498	7 884	11 732	<i>net^b</i>
Import	251	345	1 369	3 025	1 100	<i>Imports</i>
Läti	152	36	83	562	664	<i>Latvia</i>
Leedu	99	309	1 207	2 328	172	<i>Lithuania</i>
Soome	-	-	79	135	264	<i>Finland</i>
Tarbimine	6 901	7 180	7 427	7 080	7 431	<i>Consumption</i>
tööstus ^c	2 640	2 668	2 741	2 469	2 556	<i>industry^c</i>
ehitus	107	106	102	78	62	<i>construction</i>
põllumajandus	219	196	191	176	189	<i>agriculture</i>
transport	83	77	80	60	57	<i>transport</i>
kodumajapidamine	1 675	1 773	1 845	1 884	2 023	<i>households</i>
muu	2 177	2 359	2 468	2 413	2 543	<i>other</i>
Elektrijaamade omatarve	1 003	1 235	1 083	895	1 232	<i>Own use by power plants</i>
Kadu elektri- võrkudes ja ettevõtete seadmetes	1 077	1 354	1 130	886	1 047	<i>Losses in power networks and in the equipment of enterprises</i>
Eksport	1 001	2 765	2 310	2 943	4 354	<i>Exports</i>
Läti	797	1 207	572	1 701	1 555	<i>Latvia</i>
Leedu	204	-	-	23	1 140	<i>Lithuania</i>
Soome	-	1 558	1 738	1 219	1 659	<i>Finland</i>

^a K.a elektrijaamade omatarve.

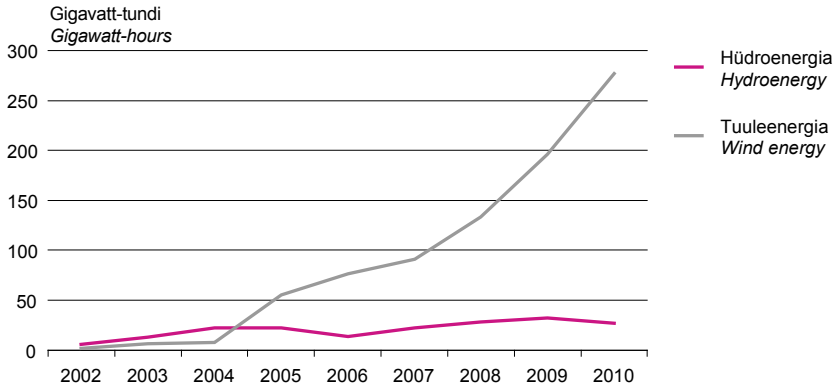
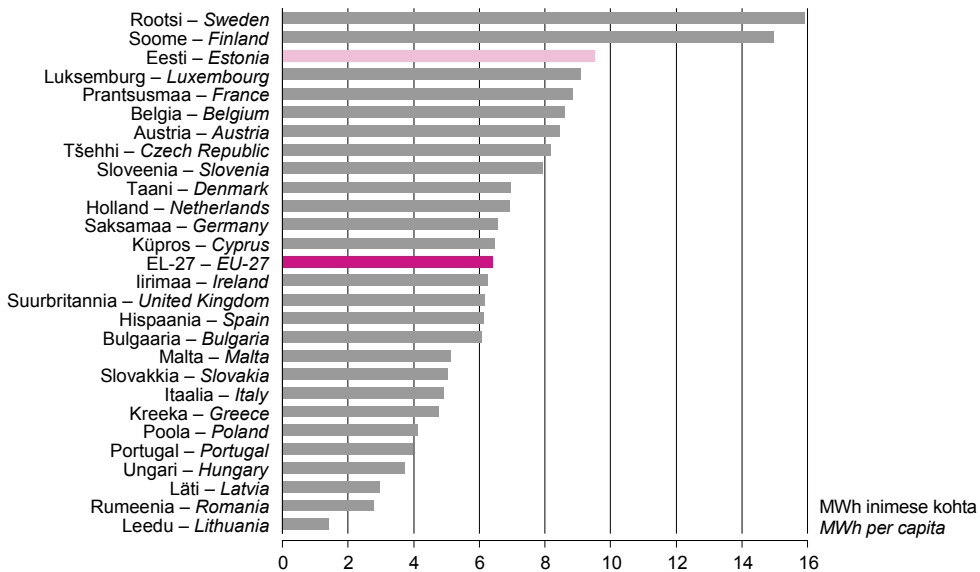
^b Kogutoodang (brutotootmine), v.a elektrijaamade omatarve.

^c K.a mäetööstus, v.a elektrijaamade omatarve.

^a Incl. own use by power plants.

^b Gross production, excl. own use by power plants.

^c Incl. mining, excl. own use by power plants.

Joonis 1. Hüdرو- ja tuuleenergia tootmine, 2002–2010
Figure 1. Production of hydro- and wind energy, 2002–2010

Joonis 2. Elektrienergiatoodang elaniku kohta Euroopa Liidus, 2010
Figure 2. Electricity production per capita in the European Union, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Soojuse bilanss, 2006–2010*Table 2. Heat balance sheet, 2006–2010*

(gigavatt-tundi – gigawatt-hours)

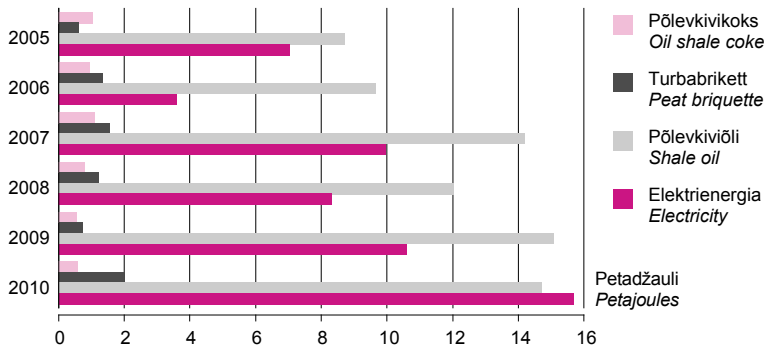
	2006	2007	2008	2009	2010	
Tootmine	10 335	10 147	9 240	9 062	9 795	<i>Production</i>
elektrijaamad ^a	3 835	3 570	3 391	3 499	4 022	<i>power plants^a</i>
katlamajad	6 500	6 577	5 849	5 563	5 772	<i>heating plants</i>
Kaugküte ^b	7 497	7 234	6 985	6 868	7 097	<i>District heating^b</i>
Tarbimine	9 233	9 068	8 284	8 064	8 752	<i>Consumption</i>
tööstus ^c	2 893	2 866	2 534	2 332	2 577	<i>industry^c</i>
ehitus	64	65	64	61	47	<i>construction</i>
põllumajandus	121	123	116	119	124	<i>agriculture</i>
kodumajapidamine	4 345	4 215	3 883	3 845	4 159	<i>households</i>
muu	1 810	1 799	1 687	1 707	1 845	<i>other</i>
Kadu soojusvõrgus	1 102	1 079	956	998	1 042	<i>Losses in transmission networks</i>

^a V.a omatarve elektrienergia tootmiseks.^b Toodangu üldkogusest tarbijatele müüdüd soojus.^c K.a mäetööstus ja energeetika.^a Excl. own use for electricity generation.^b Heat sold to consumers out of total production.^c Incl. mining and energy.**Tabel 3. Kütuse tarbimine^a, 2006–2010***Table 3. Consumption of fuels^a, 2006–2010*

(tuhat tonni – thousand tons)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kivisüsi ja koks	70	130	129	87	60	<i>Coal and coke</i>
Põlevkivi	14 028	16 810	15 704	13 768	17 888	<i>Oil shale</i>
Turvas	371	455	294	264	353	<i>Peat</i>
Turbabrikett	12	13	17	10	11	<i>Peat briquette</i>
Küttepuit, tuhat tm ^b	3 528	3 743	3 613	3 774	4 418	<i>Firewood, thousand m³ of solid volume^b</i>
Maagaas, mln m ³	1 009	1 003	961	653	701	<i>Natural gas, million m³</i>
Vedelgaas	6	8	8	6	8	<i>Liquefied gas</i>
Raske kütteõli	6	6	5	5	5	<i>Heavy fuel oil</i>
Põlevkiviõli	101	77	76	70	81	<i>Shale oil</i>
Kerge kütteõli	106	110	104	76	85	<i>Light fuel oil</i>
Diislikütus	480	528	500	466	508	<i>Diesel oil</i>
Autobensiin	308	323	320	294	276	<i>Motor gasoline</i>
Lennukikütus	31	49	28	33	37	<i>Aviation fuels</i>
Muu kütus, tuhat tce ^c	229	260	242	260	298	<i>Other fuels, thousand tce^c</i>

^a Elektrienergia ja soojuse tootmiseks, teisteks kütuseliikideks muundamiseks, tooraineks, vahetuks tootmistarbeks, ettevõtete transpordivajaduseks, ka elanikele tarbimiseks. Naturaalühikutes arvestatud kütusetarbimine ei hõlma kadu.^b K.a puiduhake ja -jäätmel.^c Põlevkivi- ja biogaas, must leelis; tce – tonni kivisöe ekvivalenti.^a For electricity and heat generation, for conversion to other forms of fuels, for non-energy purposes (raw material), for direct production needs, for transport in enterprises and private consumption in households. Consumption of fuels in natural units does not include losses.^b Incl. wood chips and wood waste.^c Shale oil gas and biogas and black liquor; tce – tons in coal equivalent.

Joonis 3. Energiatoodete eksport, 2005–2010*Figure 3. Exports of energy products, 2005–2010***Metoodika**

Energiaandmete saamiseks küsitletakse kõiki kütuse, elektri ja soojuste tootjaid, müüjaid ja ladustajaid. Kõiksest vaadeldakse ka kõiki raudtee-, vee- ja õhustranspordiettevõtteid. Teiste energiatarbijate puhul kasutatakse valikuuringut. Uuringu üldkogumisse kuuluvad majanduslikult aktiivsed üksused. Kõiksest küsitletakse vähemalt 50 töötajaga üksusi. Teistest tehakse lihtne juhuslik valik.

Valitsemissektori energiatarbimise näitajad on saadud arvutuslikult, kasutades Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemi andmeid.

Elanike energiatarbimise andmed on kogutud kütust müüvatelt ettevõtetelt ja täpsustatud leibkonna eelarve uuringust saadud energiakulutuste andmete põhjal. Talude kütusetarbimine põllutöödel on arvatud põllukultuuride külvipindadest lähtudes.

Kütuse ja energia impordi ning ekspordi andmed on saadud väliskaubandusstatistikast ja vedelkütuse andmed on täpsustatud Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal.

Naturaalkütuse kogused on teradžaulidesse ümber arvatud kütust tootvatelt ja sissevedavatelt ettevõtetelt saadud keskmiste kütteväärtuste alusel.

Methodology

Data on energy are collected from all enterprises, which produce, sell or store fuels, electricity or heat. Besides, all enterprises of rail, water and air transport activities are enumerated completely. Data on other energy consumers are received by sample survey. The total survey population involves all economically active units. Units with at least 50 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled.

The energy consumption indicators of the public sector have been calculated by using the data obtained from the Ministry of Finance database for the expenditure of energy.

Data on the households' consumption of energy and fuels have been collected from energy sale enterprises and adjusted on the basis of the energy consumption-related data received from the Household Budget Survey. The consumption of fuels on farms has been calculated based on the sown area of different kinds of crop.

Data on the fuel and energy imports and exports have been received from the Foreign Trade Statistics Service, and the data on liquid fuels have been revised on the basis of the Tax and Customs Board data.

The quantities of fuels in natural units have been recalculated into terajoules by average calorific values obtained from the producers and importers of fuels.

**Kirjandust
Publications**

Eesti Statistika Kuukiri. 9/2008. Monthly Bulletin of Statistics *Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 4/2009. Quarterly Bulletin of Statistics *Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

EHITUS

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Ülevaade

Peatükk esitab ehitusettevõtete statistikat 2005.–2009. aasta kohta. Avaldatud on ka aastatel 2006–2010 kasutusse lubatud eluruumide ja mitteeluhoonete ning ehituslubade andmed.

Majanduse üldisest arengust sõltuvate ehitusettevõtete tegevus vähenes 2009. aastal teiste tegevusalade ettevõtetega võrreldes kiiremini ja langes paljudes näitajates madalseisu. Kesine nõudlus kinnisvara- ja ehitussektoris muutis olukorra ehitusturul keeruliseks. Ehitusmahtude kiire vähenemine suurendas konkurentsi ja tõi kaasa ehitushindade odavnemise. Ettevõtted olid sunnitud kulusid kokku hoidma ja tööjõudu vähendama. Seetõttu lõpetas ehitussektor aasta kahjumiga.

2009. aastal tegutses ehituses 7911 ettevõtet – 406 võrra vähem kui 2008. aastal. Tegevuse lõpetasid või põhitegevusala muutsid peamiselt hoonete üldehituse alal tegutsenud ettevõtted. Rajatiste ehitajaid ja eriehitustöödel tegutsejaid oli rohkem kui aasta varem. Kui majanduskasvu ajal oli ehitus edukaim uute töökohtade looja, siis 2008. aastal hakkas tööhõive ehitussektoris vähenema. Ehitajate arvu 22% kasv 2006. aastal eelmise aastaga võrreldes pöördus 2009. aastal sama kiireks kahanemiseks, viies tööhõive ehitusbuumieelsele tasemele. 2009. aastal oli ehitusettevõtetes tööl üle 44 000 hõivatu. Aastatel 2008–2009 jäi ehituses tööta kokku üle 17 000 inimese.

2007. aasta oli viimane ehitustegevuse kasvu aasta enne majanduslangust. Aasta hiljem oli ehitusettevõtete müügitulu kümnendiku võrra väiksem ja 2009. aastal iseloomustab järsk langus viie aasta tagusele tasemele. Ehitusettevõtete müügitulu oli 2,8 miljardit eurot – 37% väiksem kui aasta varem. Langus oli eelkõige tingitud hooneehitustööde vähenemisest. Pankade märgatavalt karmistunud laenuitingimused ning leibkondade sissetulekute vähenemine ja kindlustunde nõrgenemine üldise majanduslanguse tõttu vähendasid nõudlust uute eluhoonete järele. Ka ettevõtete investeerimisaktiivsuse kahanemine avaldas ehitustegevuse arengule negatiivset mõju. Ehitusettevõtete tegevus on orienteeritud peamiselt kohalikule turule. Välisriikides tehtud ehitustööde osatähtsus müügitulus on pigem tagasihoidlik – 2009. aastal 9%. Välisriikides müüdi ehitustöid ligi 240 miljoni euro eest – 30% vähem kui 2008. aastal.

Ehitusettevõtted ehitasid omal jõul 1,5 miljardi euro eest – püsivhindades 31% vähem kui aasta varem. Ehitustellimuste arvu vähenemine suurendas konkurentsi ja alandas ehitushindu. 2009. aastal langes ehitushinnaindeks 2008. aasta keskmisega võrreldes 9%. Enim mõjutas ehitushindade langust tööjõu odavnemine – tööjõu hind oli keskmiselt 16% madalam kui 2008. aastal. Esialgsetel andmetel jätkus ehitusmahtude vähenemine ka 2010. aastal, kuigi aeglasemas tempos.

Omavalitsustel tehtud ehitustöödest 60% tehti hoonetes ja 40% rajatistes. Mitteeluhooned ehitati püsivhindades 40% vähem kui 2008. aastal – 672 miljoni euro väärtuses. Mitteeluhoonetes tehtavate ehitustööde puhul suurenes ühiskasutatavate meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm avalike hoonete ning büroo- ja haldushoonete osatähtsus, kuigi ehitusmahtude vähenemine oli omane kõiki tüüpi ehitistele. Eluhoonete ehituses jäi suurem langus 2008. aastasse, kui ehitusmahud olid poole väiksemad kui aasta varem ja ka väiksemad kui 2005. aastal. 2009. aastal vähenesid eluhoonete ehitusmahud varasema aastaga võrreldes püsivhindades veel 30% – eluhoonetes tehti ehitustöid 230 miljoni euro väärtuses. Rajatiste ehituses oli langus väiksem tänu avaliku sektori tellimustele. Rajatise püstitati ligi 613 miljoni euro eest – 2008. aastaga võrreldes püsivhindades 18% vähem.

Nõudlus uute eluruumide järele kasvab taas. Elamuehitusturul 2007. aastal alanud nõudluse vähenemine pöördus 2010. aastal taas kasvule. Tarbija hinnatundlikkusest hoolimata on nõudlus hea asukoha ja kvaliteediga objektide järele üha kasvanud. Asukoha kõrval on tähtis ka elamu atraktiivsus, nt parkimisvõimaluse, rõdu ja panipaikade olemasolu, mänguväljakud, väljakujunenud tehniline ja sotsiaalne infrastruktuur jms. Suurt tähelepanu pööratakse ka elamute energia- tõhususele. Turu nõudlust arvestades alustati 2010. aastal mitut uut arendusprojekti. Seega tuleb

turule suur hulk uusi korterelamuid, mille ehitus on viimastel aastatel tunduvalt vähenenud. Elamuehitusturu nõudlust näitab uute eluruumide rajamiseks antud ehituslubade arv. 2010. aastal anti luba ligi 2600 eluruumi ehitamiseks – neljandiku võrra rohkem kui aasta varem.

Kuigi Eurostati andmetel oli Euroopa Liidus (EL) tervikuna ehitusloa saanud eluruumide arv 2010. aastal enam-vähem sama nagu aasta varem, on elamuehitusturg enamikus riikides endiselt languses. 2009. aastaga võrreldes olid suurimas languses Iirimaa (–54%), Ungari (–39%) ja Bulgaaria (–36%). Optimistlikult võivad tulevikku vaadata kümme EL-i riiki, kus ehitusloa saanud eluruumide arv suurenes. Nende kümne seas on ka EL-i ehitusturul suurima osatähtsusega riigid Saksamaa, Suurbritannia ja Prantsusmaa. Kavandatav elamuehitusmahtude kasv oli suurim Taanis (55%), Soomes (25%), Rootsis ja Eestis (mõlemas 24%).

2010. aastal oli valminud eluruumide arv tagasihoidlik. Ehitisregistri andmetel lubati 2010. aastal kasutusse 2324 uut eluruumi – ligi neljandiku võrra vähem kui 2009. aastal. Sama palju uusi eluruumi valmis ka 2003. aastal. Kuigi ka 2010. aastal asus suurem osa valminud eluruumidest korterelamutes ja iga teine neist oli kahe- või kolmetoaline, on eelistused elamu tüübi ja tubade arvu suhtes muutunud. Alates 2008. aastast on kortermajades asuvate eluruumide osatähtsus järjest vähenenud. Ühepereelamute osatähtsus aga on suurenenud ja see on ühtlasi suurendanud eluruumi keskmist pinda. 2010. aastal valminud eluruumi keskmine pind oli 102 ruutmeetrit. Vaid aastatel 1996–2001 valminud eluruumid on veel suuremad. Neil aastail ehitati põhiliselt eramuid, mistõttu eluruumi keskmine pind kasvas 110–121 ruutmeetrini. Enim valmis 2010. aastal uusi eluruumi Tallinnas, järgnesid Tallinna lähiümbruse vallad ja Tartu maakond. Mullu valminud eluruumide keskmine pind oli kõige suurem Jõgeva ja Järva maakonnas, väiksem aga Põlva ja Tartu maakonnas.

Mitteeluhoonetest valmis 2010. aastal kõige rohkem uusi transpordi-, põllu- ning kala-, jahi- ja metsamajandushooneid. 2009. aastaga võrreldes oli väiksem nii kasutusse lubatud mitteeluhoonete pind kui ka kubatuur. Viimastel aastatel on enim lisandunud uut kaubandus-, tööstus- ja büroopinda.

Baltimaade elamuehituse langus jätkus. Eestis ja Lätis 2008. aastal ning Leedus 2009. aastal alguse saanud uute kasutusse lubatud eluruumide arvu vähenemine jätkus ka 2010. aastal. Eestis valmis 2010. aastal 1,7 uut eluruumi 1000 elaniku kohta, Lätis 0,8 ja Leedus 1,1. Eluruumi keskmise suuruse poolest aga jääme lõunanaabritele alla – mullu Lätis ja Leedus valminud uued eluruumid olid siinsetest keskmiselt ligi 40 ruutmeetri võrra suuremad.

CONSTRUCTION

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Overview

The chapter presents statistics on construction enterprises for 2005–2009. Data are presented on dwelling completions and new non-residential buildings as well as building permits granted during 2006–2010.

In 2009, the activities of construction enterprises dependent on the general development of the economy decreased quicker compared to other economic activities and fell to a low level with respect to a large number of indicators. Low demand in the sectors of real estate and construction made the situation in the construction market complicated. A quick decrease in the construction volume increased competition and gave way to a decline in prices. Enterprises had nothing but to keep costs down and reduce labour force. As a result, the construction sector finished the year at a loss.

There were 7,911 active enterprises in construction in 2009 – 406 enterprises less than in 2008. The enterprises operating in the field of general construction of buildings were the ones that finished or changed their principal activity. The enterprises of civil engineering and specialised construction

activities were more numerous than a year before. During the times of economic growth, construction activity was the most successful creator of new work places, but from 2008 onwards, employment started to decrease in the construction sector. A 22% increase in the employment of construction in 2006 compared to the time a year earlier turned in 2009 to a quick decrease of the same rate compared to the previous year, bringing the number of persons employed in construction down to the level witnessed before the construction boom. Over 44,000 persons were employed in construction enterprises in 2009. During 2008–2009, over 17,000 persons lost their job in construction.

The year 2007 was the last year of growth in construction before the economic recession. A year later, the construction enterprises' net sales were by a tenth smaller. In 2009, construction declined to the level recorded five years before. The net sales of construction enterprises amounted to 2.8 billion euros, which was by 37% less than a year earlier. The decline was mainly caused by the decrease in the demand for building construction works. Noticeably tighter loan conditions of banks and a decrease in the income of households as well as the overall weakening of confidence due to the economic downturn reduced the demand for new dwellings. Also, the decrease in enterprises' investment activity had a negative impact on the development of construction activity. The activity of construction enterprises is mostly oriented to the local market. In the net sales, the share of construction activities carried out in foreign countries is rather modest – 9% in 2009. The construction activities sales in foreign countries totalled nearly 240 million euros – by 30% less than in 2008.

Construction production in Estonia amounted to the value of 1.5 billion euros – at constant prices 31% less than a year earlier. The decrease in the construction orders led to a tightening competition and lower construction prices. In 2009 compared to the average of 2008, the construction price index decreased 9%. The decrease in construction prices was mainly influenced by the decrease in labour costs – labour costs were on average 16% lower compared to 2008. According to preliminary data, the construction volume continued to decrease in 2010, although more slowly.

In the total construction production, the share of buildings accounted for 60% and civil engineering works 40%. The value for which non-residential buildings were constructed decreased by 40% at constant prices in comparison with 2008 and amounted to 672 million euros. The proportion of public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings as well as office buildings increased in the total construction production of non-residential buildings, although the decrease in construction volumes was characteristic of all types of construction. The year 2008 saw a bigger decline in the construction of residential buildings – construction volumes were almost by a half smaller than a year earlier and also below the level of 2005. In 2009 the construction volumes of residential buildings decreased further by 30% at constant prices compared to a year earlier. The value of the construction of residential buildings amounted to 230 million euros. The decline in construction of civil engineering objects was smaller thanks to the orders placed by the public sector. The construction of civil engineering objects amounted to almost 613 million euros which was by 18% less at constant prices in comparison with 2008.

The demand for new dwellings has turned to a growth again. The decreasing demand for new dwellings which started in 2007 turned to a growth again in 2010. Despite the price sensitiveness of consumers, the demand for dwellings in a good location and of a high quality has increasingly grown. Besides the location, the attractiveness of a dwelling, i.e. the existence of parking possibilities, balconies, storerooms, playgrounds, developed technical and social infrastructure, etc., is important. Great attention is also paid to the energy efficiency of buildings. Proceeding from the market demand, several new development projects were started in 2010. Therefore, a large number of blocks of flats, the construction of which had decreased considerably during recent years, were brought to market. The number of building permits granted for construction of dwellings reflects the demand for new dwellings. In 2010, building permits were granted for the construction of nearly 2,600 dwellings – a fourth more than a year earlier.

Although according to the data of Eurostat, in the European Union (EU) as a whole, the number of building permits granted for dwelling construction stayed more or less the same in 2010 as a year earlier, the dwelling construction market is continually showing a declining trend in the majority of countries. Compared to 2009, the decline was the biggest in Ireland (–54%), Hungary (–39%) and

Bulgaria (–38%). The number of building permits granted for dwelling construction was on the increase in ten EU countries which can be more optimistic about the future in this respect. Among them there are also countries holding the biggest shares on the EU construction market: Germany, France and the United Kingdom. The biggest growths in the dwelling construction volumes were reported by Denmark (55%), Finland (25%), Sweden and Estonia (24% in both).

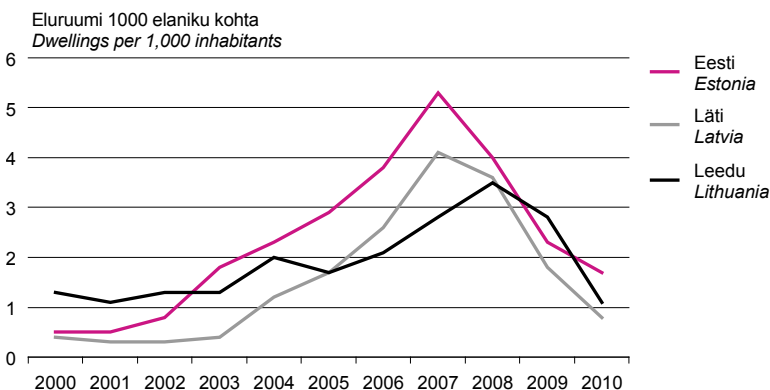
The number of dwelling completions was modest in 2010. According to the data of the Register of Construction Works, the number of dwelling completions amounted to 2,324 in 2010 – about a fourth less than in 2009. The same number of new dwellings was completed also in 2003. Although in 2010, too, the largest share of completed dwellings was in blocks of flats and every second dwelling had two or three rooms, priorities have changed with regard to the type of dwelling and the number of rooms. Since 2008, the share of dwellings in blocks of flats has continually decreased. But the share of one-family houses has increased and the average floor area per dwelling has also increased. In 2010, the average floor area of a completed dwelling was 102 square metres. Only dwellings completed in 1996–2001 are bigger than that, because mainly one- and two-family houses and terraced houses were built at that time. Therefore, the average floor area of a completed dwelling was 110–121 square metres then. In 2010, the majority of completed dwellings were situated in Tallinn, in the neighbouring rural municipalities of Tallinn and in Tartu county. The average floor area of a dwelling completed in 2010 was the largest in Jõgeva and Järva counties and the smallest in Põlva nad Tartu counties.

With regard to non-residential buildings, the majority of buildings completed in 2010 were related to transport and agriculture, or to forestry, fishing and hunting. The useful floor area and the cubic capacity of a completed non-residential building were smaller than in 2009. During recent years, the floor area of commercial, industrial and office buildings has increased the most.

The decline in the Baltic Republics' dwelling construction market continued. The decrease in the number of dwelling completions, which had started in Estonia and Latvia in 2008 and in Lithuania in 2009, continued in 2010, too. In 2010, 1.7 new dwellings per 1,000 inhabitants were completed in Estonia, 0.8 in Latvia and 1.1 in Lithuania. Regarding the average size of dwelling completions, we lag behind our southern neighbours. In Latvia and Lithuania, the average floor area of a completed dwelling was on average by nearly 40 square metres larger than in Estonia.

Joonis 1. Uued eluruumid Balti riikides, 2000–2010

Figure 1. Dwelling completions in the Baltic Republics, 2000–2010

Allikad: Statistikaamet, Läti Statistika Keskbüroo ja Leedu statistikaamet
Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia and Statistics Lithuania

Tabel 1. Ehitustööd, 2005–2009*Table 1. Construction activities, 2005–2009*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Ehitusettevõtete ehitustööd	2 638,8	3 495,8	4 409,1	4 101,8	2 565,5	Construction enterprises' construction activities
Eestis	2 489,9	3 342,1	4 137,8	3 757,2	2 325,6	in Estonia
välisriikides	149,0	153,8	271,3	344,7	239,9	in foreign countries
Ehitustoimlate ehitustööd	18,5	18,2	20,1	24,6	5,6	Construction activities of construction establishments
Ehitusmahuindeks (2005 = 100), %	100	129	143	120	83	Construction volume index (2005 = 100), %
Ehitusmahuindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes, %	..	29	11	-16	-31	Change in construction volume index over the previous year, %

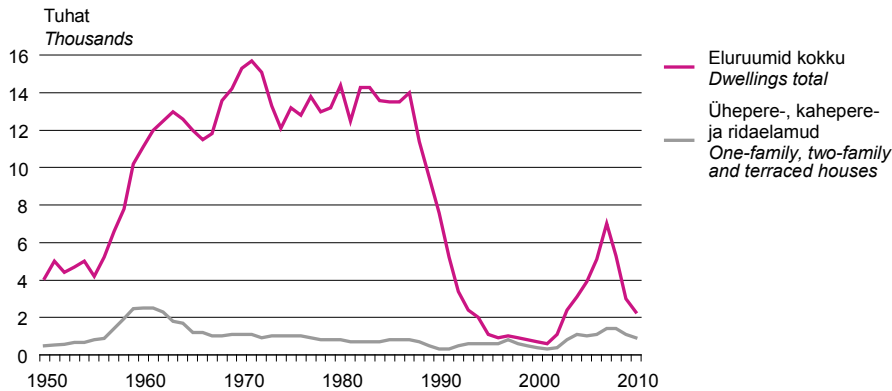
Tabel 2. Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2005–2009*Table 2. Construction production in Estonia by type of construction, 2005–2009*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Kõik ehitustööd	1 551,6	2 208,9	2 757,6	2 397,4	1 514,6	Total construction activities
remont	762,3	1 066,7	1 340,2	1 227,6	905,0	repair work
Eluhooned						Residential buildings
Ühe- ja kahepereelamud	80,7	135,9	172,7	112,9	80,4	One- and two-family houses
Ridaelamud	18,0	50,7	42,3	28,0	15,9	Terraced houses
Korterelamud	255,6	418,7	412,5	192,8	122,8	Blocks of flats
Sotsiaalhoolekandetasutused ja majad ajutiseks elamiseks	14,8	16,8	32,0	25,4	10,7	Social welfare institutions and premises for temporary accommodation
KOKKU	369,1	622,2	659,6	359,1	229,8	TOTAL
remont	143,5	193,1	255,0	177,8	134,1	repair work
Mitteeluhooned						Non-residential buildings
Büroohooned	37,4	71,7	89,7	51,4	23,0	Office buildings
Kaubandus- ja teenindushooned	115,5	158,1	272,5	227,3	141,2	Commercial and service buildings
Hotellid ning samalaadsed majutus- ja toitlustushooned	70,9	126,0	233,6	212,6	116,0	Hotels and similar buildings for accommodation and catering services
Transpordi- ja sidehooned	22,3	18,6	46,1	32,7	16,7	Transport and communication buildings
Tööstus- ja laohooned	157,4	265,3	287,0	294,8	143,7	Industrial buildings and warehouses
Meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühiskondlikud hooned	140,9	147,4	187,3	234,3	156,1	Public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings
Muud mitteeluhooned	78,9	99,8	177,9	167,0	75,4	Other non-residential buildings
KOKKU	623,2	886,8	1 294,0	1 220,0	672,1	TOTAL
remont	300,1	438,4	588,9	551,3	377,5	repair work
Rajatised						Civil engineering works
Torujuhtmed, side- ja elektriliinid	221,4	231,8	250,0	303,1	216,8	Pipelines, communication and electricity lines
Heitvee- ja jäätmekäitlusrajatised	33,1	41,1	56,3	50,4	30,7	Constructions for sewerage and waste treatment
Transpordi-rajatised	238,5	344,2	394,7	353,7	291,0	Roads, streets and other constructions for transport
Muud rajatised	66,3	82,8	103,0	111,1	74,2	Other civil engineering works
KOKKU	559,3	699,9	804,1	818,3	612,7	TOTAL
remont	318,6	435,2	496,3	498,4	393,3	repair work

Tabel 3. Kasutusse lubatud eluruumid, 2006–2010
Table 3. Dwelling completions, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Arv 1000 inimese kohta	3,8	5,3	4,0	2,3	1,7	Number per 1,000 inhabitants
Pind 1000 inimese kohta, m ²	291,8	422,4	341,9	227,6	177,4	Floor area per 1,000 inhabitants, m ²
Keskmine suurus, m ²	77,3	80,1	86,5	100,7	102,3	Average floor area, m ²

Joonis 2. Ehitatud eluruumide arv, 1950–2010
Figure 2. Number of constructed dwellings, 1950–2010

Tabel 4. Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2006–2010
Table 4. Dwelling completions by type of residential building, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ühepereelamud	760	904	932	850	691	One-family houses
Kahepereelamud	170	254	199	176	130	Two-family houses
Ridaelamud	168	254	253	96	100	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	251	263	348	165	52	1–2-storeyed
3–5-korruselised	3 180	3 421	1 862	575	387	3–5-storeyed
6–8-korruselised	463	1 659	1 348	1 096	652	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	76	318	358	68	312	At least 9-storeyed
KOKKU	5 068	7 073	5 300	3 026	2 324	TOTAL

Tabel 5. Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2006–2010
Table 5. Floor area of dwelling completions by type of residential building, 2006–2010 (tuhat ruutmeetrit – thousand square metres)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ühepereelamud	118,9	146,4	153,6	149,2	120,3	One-family houses
Kahepereelamud	21,5	34,4	27,0	25,7	18,6	Two-family houses
Ridaelamud	19,2	29,5	30,0	12,5	11,9	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	16,1	17,9	24,4	9,8	3,3	1–2-storeyed
3–5-korruselised	183,3	217,4	117,6	37,6	24,1	3–5-storeyed
6–8-korruselised	29,1	103,6	79,7	65,4	40,0	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	3,9	17,5	26,1	4,8	19,6	At least 9-storeyed
KOKKU	392,0	566,7	458,4	305,0	237,8	TOTAL

Tabel 6. Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukohta, omaniku ja tehnavarustuse järgi, 2006–2010

Table 6. Dwelling completions by number of rooms, location, owner and facilities, 2006–2010 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Tubade arv						Number of rooms
1 tuba	14	11	12	11	9	1 room and kitchen
2 tuba	36	36	33	28	26	2 rooms and kitchen
3 tuba	26	27	24	23	26	3 rooms and kitchen
4 tuba	15	16	18	19	19	4 rooms and kitchen
5 tuba	6	7	9	12	13	5 rooms and kitchen
Vähemalt 6 tuba	3	3	4	7	7	At least 6 rooms and kitchen
Asukoht						Location
Linn ja vallasisene linn	66	64	74	62	68	Urban area
Alev, alevik ja küla	34	36	26	38	32	Rural area
Omanik						Owner
Kohalik omavalitsus	4	0	0	4	0	Local government
Eraisik	40	35	36	47	43	Private person
Muu	56	65	74	49	57	Other
Tehnavarustus						Facilities
Veevärk	99	99	99	99	99	Water supply system
Keskküte	96	97	97	96	96	Central heating
Vann (dušš) ja/või saun	98	99	99	98	99	Fixed bath, shower and/or sauna
Kasutusse lubatud eluruumide arv	5 068	7 073	5 300	3 026	2 324	Number of dwelling completions

Tabel 7. Ehitusloa saanud eluruumid, 2006–2010

Table 7. Building permits granted for construction of dwellings, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Arv	12 863	8 925	5 468	2 081	2 581	Number
Pind, tuhat m ²	1 311,1	1 004,4	608,1	273,8	285,9	Floor area, thousand m ²
Keskmine suurus, m ²	101,9	112,5	111,2	131,6	110,8	Average floor area, m ²

Joonis 3. Ehitusloa saanud ja kasutusse lubatud mitteeluhoonete kasulik pind, 2000–2010

Figure 3. Useful floor area of non-residential buildings for which building permits were granted, and of completed non-residential buildings, 2000–2010

Metoodika

Ehitusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid ehitusettevõtteid. Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 järgi on ehitus (jagu F). Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 tööga hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on esitatud jooksevhindades. Eri aastatel Eestis omal jõul tehtud ehitustööde maksumust aitab võrrelda ehitusmahuindeks.

Eluruumide ja mitteeluhoonete arvu ning jaotuse andmed on aastatel 1995–2002 saadud ehitusregistrist, alates 2003. aastast ehitus- ja hooneregistri alusel loodud ehitisregistrist.

Ehitusstatistika ja ehitisregistrist saadud andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- ehitisregistri andmed kajastavad peale ehitusettevõtete ehitatud hoonete ka eraisikute ehitatud hooneid;
- ligi 50% ehitusettevõtete tehtud ehitustöödest on remonttööd. Ehitisregistri andmed hõlmavad ainult uusehitust.

Methodology

Construction statistics cover all construction enterprises operating in Estonia. The survey population consists of economically active construction enterprises. Enterprises have been classified according to the construction activity (section F) of the Estonian Classification of Economic Activities EMTAK 2008. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed totally. Small private enterprises (1–19 persons employed) are sampled. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

The financial data in tables are given at current prices. To compare the construction activities sales in Estonia in different years, the construction volume index is used.

The data on the number and structure of building completions for 1995–2002 have been received from the Construction Register. Since 2003, the data are received from the Register of Construction Works established on the basis of Construction Register and Building Register.

When comparing construction statistics with the data of the Register of Construction Works, the following should be taken into account:

- *the data of the Register of Construction Works include, in addition to buildings built by construction enterprises, also those built by private persons;*
- *the repair work accounts for around 50% of the construction undertaken by construction enterprises. The data received from the Register of Construction Works represent only new construction.*

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1–4/2010. Quarterly Bulletin of Statistics *Estonia*. Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus. Business. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

ELAMUMAJANDUS

Marin Tasuja

Ülevaade

Peatükis on esitatud 2007.–2011. aasta elamufondi statistikat (andmed on aasta alguse seisuga).

2011. aasta alguses oli Eestis 655 900 eluruumi, mille teadaolev pind oli kokku 40,3 miljonit ruutmeetrit. Uusi eluruumi oli vaid 0,4% kogu elamufondist.

Kui linnas paikneb suur osa uutest eluruumidest enamasti suurtes mitmepereelamutes, siis maal ehitatakse pigem individuaalelamuid. Seega asub enamik kasutusele võetud uutest eluruumidest just linnapiirkondades. Kui 2009. aastal oli kasutusse lubatud eluruumide osatähtsus linnas viimaste aastate väikseim (62%), siis 2010. aastal see suurenes taas. Elamuehituse piirkondlikest erinevustest hoolimata on kogu elamufondi jaotus asukoha järgi püsinud enam-vähem muutumatu. 2011. aasta alguses asus maal 224 470 ja linnas 431 430 eluruumi. Seega paiknes kolmandik eluruumidest maal ja kaks kolmandikku linnas.

2011. aasta alguses oli elaniku kohta 30,1 ruutmeetrit pinda ja 1000 elaniku kohta 489 eluruumi. Eluruumi kättesaadavus ja elamistingimused on aasta-aastalt järjest paranenud. Ehkki oma osa selles on üha väheneval rahvaarvul, on eluruumide suhteline arv ja suurus pidevalt kasvanud. Eluruumi keskmine pind on 1994. aastaga võrreldes 24% suurem, eluruumide arv 1000 elaniku kohta on kasvanud 18%. Viimastel aastatel on mõlema näitaja kasv siiski aeglustunud. 2011. aasta alguses oli eluruumi keskmine pind 0,4% ja eluruumide arv 1000 elaniku kohta 0,6% suurem kui aasta varem.

Majanduslangus, mille tõttu vähenes nõudlus uute eluruumide järele, ning väiksemad sissetulekud ja pankade karmimad laenutingimused mõjutasid 2008. aastal alanud eluruumide arvu kasvu aeglustumist ka 2010. aastal, kui lisandus vaid 2320 uut eluruumi. See näitaja oli viimase kaheksa aasta väikseim, olles seega võrreldav 2003. aasta tasemega. Võrreldes 2009. aastaga vähenes kasutusele võetud eluruumide arv 23%. Kuigi eluruumide arvu kasvutempo on aeglustunud, on eluruumi keskmine pind elamufondis järjest suurenenud. 2011. aasta alguses oli eluruumi kohta 61,5 ruutmeetrit pinda – üks ruutmeeter rohkem kui 2007. aastal. Sellele on kaasa aidanud pereelamute osatähtsuse ja keskmise pinna suurenemine uute eluruumide seas.

Lätis ja Leedus on eluruumide kasutuselevõtt samuti tunduvalt vähenenud. Uute eluruumide osatähtsus riigi eluruumide koguarvus on Balti riikides kõige suurem Eestis. 2010. aastal oli uusi eluruumi Lätis 0,2% ja Leedus 0,3% kogu elamufondist. Enim vähenes uute eluruumide kasutuselevõtt Leedus, kus võrreldes 2009. aastaga tuli juurde kahe kolmandiku võrra vähem eluruumi. Kõige vähem mõjutas viimane aasta eluruumide lisandumist Eestis. Baltimaadest on eluruumidega kõige paremini varustatud Eesti – siin on 1000 elaniku kohta enim eluruumi (489). Eluruumide suhteline arv on kõige väiksem Leedus, kus neid on 1000 elaniku kohta viiendiku võrra vähem kui Eestis.

Elamureformi tulemusena kuulub enamik eluruumi eraomandusse. Riik ja kohalikud omavalitsused on vaid 4% elamufondi omanikud (kohalikele omavalitsustele kuulub 75% ja riigile 25% avaliku sektori eluruumidest). Üldjuhul on erasektori eluruumid suuremad ja eraomanduses on 97% kogu elamufondi pinnast.

Elamufondis olevate eluruumide suurus pole oluliselt muutunud – põhiosa eluruumidest on endiselt kahe- (36%) või kolmetoalised (31%). 15% eluruumidest on ühetoalised, 12% neljatoalised ja 7% vähemalt viiетоalised. Eluruumi suurus oleneb sellest, mis aastal see ehitatud on – uuemad eluruumid on suuremad. 2010. aastal kasutusele võetud eluruumide hulgas oli ühetoalisi vaid veidi alla kümnendiku, igas viiendas uues eluruumis oli neli ja sama paljudes eluruumides vähemalt viis tuba. Võrreldes 2007. aastaga on lisandunud eluruumid järjest suurema tubade arvuga, väiksemate tubade arvuga eluruumide osatähtsus on vähenenud.

HOUSING

Marin Tasuja

Overview

This chapter provides statistics on dwelling stock for the years 2007–2011 (data are provided as of the beginning of the year).

At the beginning of 2011, the dwelling stock in Estonia included 655,900 dwellings. The known total floor area of dwellings was 40.3 million square metres. The share of new inhabited dwellings in the total number of dwellings was only 0.4%.

Most of the new dwellings in urban areas are situated in large apartment houses, but in rural areas mainly family houses are being built. As a result, the majority of new dwellings are located in urban areas. In 2009, the proportion of new urban dwellings was the lowest of recent years (62%). However, in 2010 the share of new dwellings was on the rise again. Regardless of regional differences in the construction of residential buildings, the distribution of dwelling stock by location has been more or less stable. At the beginning of 2011, 224,470 dwellings were situated in rural and 431,430 dwellings in urban areas. Thus, a third of dwellings were located in rural and two thirds in urban areas.

At the beginning of 2011, the floor area per inhabitant was 30.1 square metres and the number of dwellings per 1,000 inhabitants was 489. *The availability of dwellings and living conditions has improved from year to year. Although it is partly due to a continually decreasing population number, the relative number and size of dwellings have increased steadily. Compared to 1994, the average floor area of dwellings has increased by 24% and the number of dwellings per 1,000 inhabitants by 18%. In recent years, the growth of both indicators, however, has slowed down. In 2011, the average floor area of a dwelling was 0.4% larger and the number of dwellings per 1,000 inhabitants 0.6% bigger than a year earlier.*

The economic downturn, the resulting decrease in demand for new dwellings, lower incomes and tighter bank lending conditions continued to influence the slowdown in the growth of the number of new dwellings (which started in 2008) also in 2010, when only 2,320 new dwellings were taken into use. This figure was the smallest of the last eight years, being comparable to the corresponding level of 2003. Compared to 2009, the number of new dwellings decreased by 23%. Although the growth rate of the number of new dwellings being built has slowed down, the average floor area in the dwelling stock has gradually increased. At the beginning of 2011, the average floor area per dwelling was 61.5 square metres – one square metre more than in 2007. The increasing percentage of family houses and the increasing average floor area of new dwellings in the dwelling stock have contributed to this trend.

Dwellings taken into use in Latvia and Lithuania have also noticeably decreased in number. *In Estonia the share of new dwellings in the total housing stock is the largest among the Baltic Republics. In 2010, the percentage of new dwellings in the total number of dwellings was 0.2% in Latvia and 0.3% in Lithuania. The biggest decrease in the number of new dwellings taken into use was reported in Lithuania, where, compared to 2009, taking into use of new dwellings decreased by two thirds. Last year the decrease was the smallest in Estonia. Compared to the other Baltic Republics, Estonia is best equipped with dwellings – the number of dwellings per 1,000 inhabitants is the largest here (489). The relative number of dwellings is the smallest in Lithuania, where the number of dwellings per 1,000 inhabitants is by one fifth smaller than the corresponding figure in Estonia.*

As a result of the housing reform, the majority of dwellings are privately owned. The state and local governments own only 4% of the dwelling stock (local governments own 75% and the state owns 25% of the public dwelling stock). In general, private dwellings are larger and 97% of the total floor area of the dwelling stock is privately owned.

The size of dwellings in the dwelling stock has not changed much – the majority of dwellings have two (36%) or three rooms (31%) like before. 15% of dwellings have one room, 12% have four rooms and 7% have five or more rooms. The size of a dwelling depends on its construction year – newer dwellings are larger. Among the dwellings taken into use in 2010 there were only slightly less than one tenth of new one-room dwellings, while every fifth new dwelling had four rooms and the same quantity had five or more rooms. Compared to 2007, the additional new dwellings have more rooms, while the share of dwellings with a smaller number of rooms has been decreasing.

Tabel 1. Eluruumid asukoha järgi, 2007–2011

Table 1. Dwellings by location, 2007–2011
(aasta alguses – at the beginning of the year)

Asukoht	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	Location
Linn	419 530	424 060	427 980	429 850	431 430	Urban area
Maapiirkond	218 650	221 190	222 570	223 720	224 470	Rural area
KOKKU	638 180	645 250	650 550	653 580	655 900	TOTAL

^a 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data of 2010 have been revised.

Tabel 2. Elamufond, 2007–2011

Table 2. Dwelling stock, 2007–2011
(aasta alguses – at the beginning of the year)

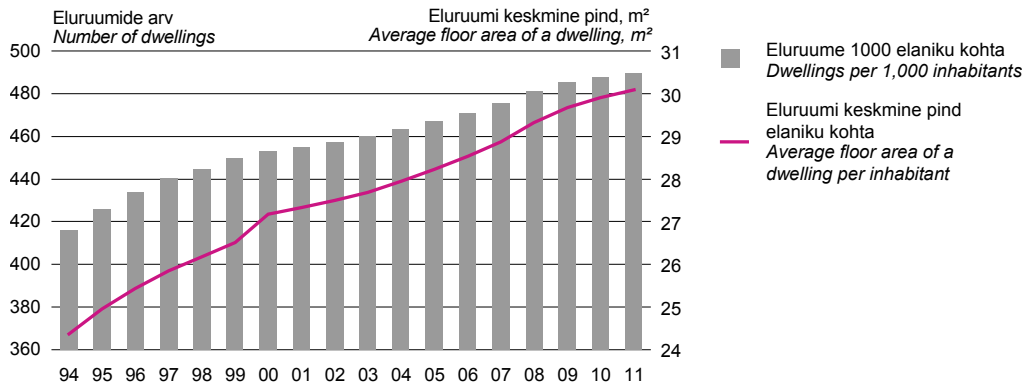
	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	
Eluruumid	638 180	645 250	650 550	653 580	655 900	Dwellings
Eluruume 1000 elaniku kohta	475	481	485	488	489 ^b	Dwellings per 1,000 inhabitants
Eluruumide pind, tuhat m ²	38 760	39 320	39 780	40 090	40 320	Floor area of dwellings, thousand m ²
Eluruumi keskmine pind elaniku kohta, m ²	28,9	29,3	29,7	29,9	30,1	Average floor area of a dwelling per inhabitant, m ²

^a 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Arvutustes on kasutatud 2011. aasta alguse hinnangulist rahvaarvu.

^a Data of 2010 have been revised.

^b In calculations the estimate population number as at the beginning of 2011 has been used.

Joonis 1. Eluruumide arv 1000 elaniku kohta ja keskmine pind elaniku kohta, 1994–2011
Figure 1. Number of dwellings per 1,000 inhabitants and average floor area per inhabitant, 1994–2011

Tabel 3. Eluruumid omaniku järgi, 2007–2011
*Table 3. Dwellings by type of ownership, 2007–2011
(aasta alguses – at the beginning of the year)*

	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	
Erasektor	612 650	619 440	624 530	627 430	629 660	<i>Private dwelling stock</i>
Avalik sektor						<i>Public dwelling stock</i>
riik	6 380	6 450	6 510	6 540	6 560	<i>state</i>
kohalik omavalitsus	19 150	19 360	19 520	19 610	19 680	<i>local government</i>
KOKKU	638 180	645 250	650 550	653 580	655 900	<i>TOTAL</i>

^a 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^a *Data of 2010 have been revised.*

Tabel 4. Eluruumide pind omaniku järgi, 2007–2011
*Table 4. Floor area of dwellings by type of ownership, 2007–2011
(aasta alguses, tuhat ruutmeetrit – at the beginning of the year, thousand square metres)*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Erasektor	37 680	38 230	38 680	38 970	39 200	<i>Private dwelling stock</i>
Avalik sektor						<i>Public dwelling stock</i>
riik	180	180	180	180	190	<i>state</i>
kohalik omavalitsus	900	910	920	930	940	<i>local government</i>
KOKKU	38 760	39 320	39 780	40 090	40 320	<i>TOTAL</i>

Tabel 5. Eluruumid ehitamisaasta järgi, 2007–2011

Table 5. Dwellings by period of construction, 2007–2011
(aasta alguses – at the beginning of the year)

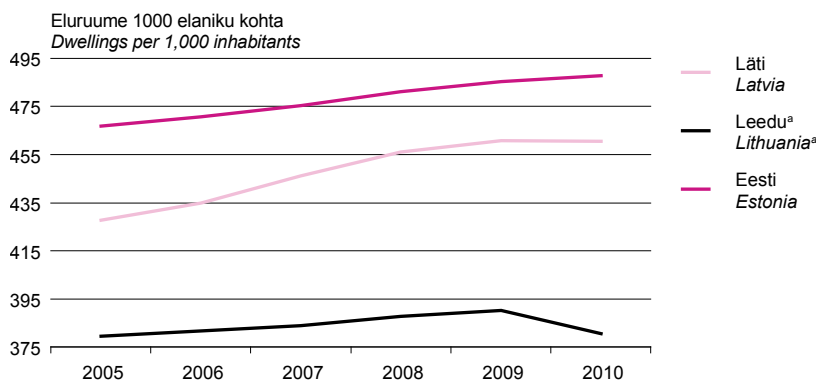
	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	
Enne 1919	60 030	60 690	61 190	61 480	61 700	Before 1919
1919–1945	90 850	91 860	92 610	93 040	93 370	1919–1945
1946–1960	65 700	66 430	66 970	67 280	67 520	1946–1960
1961–1970	125 880	127 270	128 320	128 910	129 370	1961–1970
1971–1980	136 880	138 400	139 540	140 190	140 680	1971–1980
1981–1990	125 110	126 500	127 540	128 130	128 590	1981–1990
1991–1995	17 960	18 160	18 310	18 390	18 460	1991–1995
1996 ja hiljem	7 400	7 480	7 540	7 580	7 600	1996 and later
Ehitus pooleli	8 370	8 470	8 540	8 580	8 610	Under construction
KOKKU	638 180	645 250	650 550	653 580	655 900	TOTAL

^a 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data of 2010 have been revised.

Joonis 2. Eluruumide arv 1000 elaniku kohta Balti riikides, 2005–2010

Figure 2. Number of dwellings per 1,000 inhabitants in the Baltic Republics, 2005–2010

^a Leedus muutus 2010. aastal andmeallikas, mistõttu 2010. aasta andmed pole varasematega võrreldavad.

^a Lithuania's data source changed in 2010, therefore the 2010 data are not comparable with the data of previous years.

Allikad: Statistikaamet, Läti statistikaamet, Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia, Department of Statistics of Lithuania

Tabel 6. Eluruumid tubade arvu järgi, 2007–2011^a

Table 6. Dwellings by number of rooms, 2007–2011^a
(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
1 tuba	95 440	96 220	96 860	97 190	97 400	1 room and kitchen
2 tuba	229 860	232 410	234 150	235 000	235 610	2 rooms and kitchen
3 tuba	196 320	198 230	199 500	200 200	200 800	3 rooms and kitchen
4 tuba	73 690	74 830	75 780	76 360	76 800	4 rooms and kitchen
5 tuba	27 910	28 410	28 880	29 250	29 550	5 rooms and kitchen
Vähemalt 6 tuba	14 950	15 160	15 370	15 580	15 740	At least 6 rooms and kitchen
KOKKU	638 180	645 250	650 550	653 580	655 900	TOTAL

^a 2007., 2009. ja 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^a Data of 2007, 2009 and 2010 have been revised.

Metoodika

Kuni 1. jaanuarini 2001 küsitleti kõiki riigi- ja munitsipaalaluruume omavaid või haldavaid/hooldavaid ettevõtteid ja asutusi, eluruume omavaid või haldavaid/hooldavaid eraõiguslikke juriidilisi isikuid ning korteri- ja elamuühistuid.

Füüsilistele isikutele kuuluvate ühepereelamute, kahepere- ja ridaelamusektsioonide andmeid ei kogutud. Nende eluruumide andmed olid arvestuslikud. Arvestuse aluseks olid eelmiste aastate näitajad ja aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide andmed.

Alates 1. jaanuarist 2001 kasutatakse elamufondi andmebaasina 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemusi, millele on lisatud aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide arv (ehitisregistri andmete põhjal).

Tabelites, mis kajastavad eluruume omaniku liigi järgi, on 2007.–2011. aasta era- ja avaliku sektori andmed leitud 2001. aasta jaotuse alusel. Tabelis „Eluruumid ehitamisaasta järgi“ on 2007.–2011. aasta andmete aluseks 2000. aasta jaotus.

Methodology

Until 1 January 2001, all enterprises and institutions who owned or managed/maintained state or municipal dwellings, all legal persons in private law who owned or managed/maintained dwellings, and dwelling and apartment associations were completely enumerated.

Data were not collected about one-family houses, sections of two-family or terraced houses owned by natural persons. Data about these dwellings were estimated on the basis of previous years' indicators and the data on dwellings completed during the year.

Starting from 1 January 2001, data about the dwelling stock are based on the results of the 2000 Population and Housing Census, which are supplemented by the number of dwellings completed during the year (data received from the Register of Construction Works).

In the tables covering dwellings by type of ownership, the data for private and public dwelling stocks for the years 2007–2011 are based on the distribution of the year 2001. In the table Dwellings by Period of Construction, the data for the years 2007–2011 are based on the distribution of the year 2000.

KINNISVARA

Olga Smirnova

Ülevaade

Kinnisvaraturg ja selle areng kajastavad riigi sotsiaal-majanduslikku arengut. 2000. aastate esimesel poolel toetasid kinnisvaraturu ostjate ja müüjate aktiivsust pankade liberaalne laenupoliitika ning soodne majanduskeskkond. Euroopa Liiduga ühinemine tegi Eesti kinnisvaraturu atraktiivseks ka välisostjatele. Kuni 2007. aastani kasvas kinnisvara ostu-müügitehingute arv keskmiselt 30–40% aastas ja nende väärtus üle 40% aastas. Kinnisvara hinnad saavutasid lae 2007. aastal, millele järgnes märkimisväärselt kiire langus ja 2010. aastal oli ostu-müügitehingute keskmine väärtus ligi poole (48%) väiksem kui 2007. aastal.

2010. aastal ergutas Eesti kinnisvaraturgu kinnisvara ostu-müügitehingute koguarvu ja -väärtuse kasv, andes lootust, et kriisi põhi on saavutatud. Kinnisvaraturu elavnemist võib siiski seostada pigem eurole üleminekuga 2011. aasta alguses kui majandusolukorra paranemisega. Viimasel kahel aastal pidurdas kinnisvaraturu arengut majanduslik ja sotsiaalne ebastabiilsus – suur tööpuudus, elu kallinemine, madalad palgad ja ebakindlus tuleviku suhtes.

2010. aastal kasvas tehingute arv 2009. aastaga võrreldes 18%. Kinnisvara ostu-müügi huvi kasv oli ühtlane kogu Eestis. Suurimat mõju tehingute arvu kasvule avaldas korteriomanditehingute arvu suurenemine ligi 3000 tehingu ehk viiendiku võrra. Võrreldes 2006. aastaga vähenes hoonestatud kinnisasjade ja korterite ostu-müügitehingute arv üle poole.

Ostu-müügitehingute koguväärtus kasvas aastaga 6%. Samal ajal oli tehingu keskmine väärtus 2010. aastal 38 857 eurot ehk kümnendiku võrra väiksem kui 2009. aastal ja poole väiksem kui kinnisvaratehingute kõrgajal 2006. aastal.

Hoonestamata kinnisasja tehingu keskmine väärtus vähenes aastaga ligi neljandiku ja hoonestatud kinnisasja tehingu keskmine väärtus ligi kümnendiku võrra. Korteriomandi ja eluhoonetega kinnisasja ostu-müügitehingute keskmine väärtus aastaga ei muutunud.

Kõige enam ehk 42% vähenes ostu-müügitehingute keskmine väärtus Kesk-Eestis, peamiselt mitte-eluhoonetega kinnisasja tehingute keskmise väärtuse 75% languse tõttu. Samal ajal korteriomanditehingute keskmine väärtus oli selles piirkonnas stabiilne ja aastaga eriti ei muutunud. Lääne-Eestis vähenes kinnisvara keskmine väärtus 28% ja Põhja-Eestis 6%. Lääne-Eestis mõjutas olulisel määral langust hoonestamata kinnisasjade ja mitteeluhoonetega kinnisasjade keskmise väärtuse vähenemine – vastavalt 28% ja 38%. Põhja-Eestis oli keskmise väärtuse 30% vähenemine märgatav hoonestamata kinnisasja tehingute puhul. Lõuna- ja Kirde-Eestis jäi ostu-müügitehingute keskmine väärtus 2009. aastaga samale tasemele.

2010. aastal oli korteriomandina ostetud-müüdnud kinnisvara keskmine ruutmeetri hind 640 eurot, mis on 1% kõrgem kui 2009. aastal. Tallinnas tõusis ruutmeetri hind 5% ja Tartus 4%, Pärnus aga langes 8%. Eesti (ilma Tallinnata) keskmine ruumeetri hind vähenes 5%. Kõige enam kallines aastaga 10–29 m² suuruste korterite keskmine ruutmeetri hind: Eestis keskmiselt 5% ja Tartus 11%. 30–40 m² ja 41–54 m² suurused korterid odavnesid enim Pärnus – vastavalt 8% ja 16%. Ostu-müügitehingute keskmine ruutmeetri hind 70–249 m² korterite puhul tõusis enim ehk 12% Pärnus.

Niisiis on Eesti kinnisvaraturg hakanud tasapisi uuesti ärkama. Kriis ei ole veel möödas, kuid see on toonud ka positiivseid muutusi. Turg on vabanenud paljudest juhuslikest ja ebaprofessionaalsetest tegijatest ning spekulantidest. Kriisiaeg on korrigeerinud ülepaisutatud kinnisvarahindu ning kinnisvaralaenu ei ole enam nii kergesti kättesaadavad. Praegu on kinnisvara ostjatel suur valik ja võimalus osta mõistliku hinnaga.

REAL ESTATE

Olga Smirnova

Overview

The real estate market and its development reflect the social-economic development of a country. During the first half of the 2000s the activity of buyers and sellers on the real estate market was supported by the liberal lending policy of banks and favourable economic environment. Accession to the European Union made the Estonian real estate market attractive also for foreign customers. Until 2007 the number of real estate transactions had been growing on average 30–40% per year and the respective value – more than 40% per year. The ceiling prices of real estate were reached in 2007 and after that a significantly rapid decline followed: in 2010 the average value of purchase-sale transactions was almost a half (48%) lower compared to 2007.

In 2010 a growth in the total number and value of real estate purchase-sale transactions stimulated the Estonian real estate market, giving hope that the bottom of the crisis had been reached. However, the revival of real estate market can rather be associated with transition to the euro at the beginning of 2011 than with improvement of the economic situation. During the last two years, economic and social instability – a high unemployment rate, a rise in the prices of services and goods, low salaries, uncertainty about the future – slowed down the development of real estate market.

In 2010 compared to 2009, the number of transactions increased by 18%. Interest in the purchase and sale of real estate grew evenly throughout Estonia. An increase in the number of transactions with apartments by nearly 3,000 transactions or by one fifth had the greatest impact on the growth in the number of transactions. Compared to 2006, the number of purchase-sale transactions with registered immovables and apartments decreased by over a half.

The total value of purchase-sale transactions increased 6% over the year. At the same time, in 2010, the average value of a transaction was 38,857 euros, which is by a tenth less than in 2009 and by a half less than in 2006 – the peak time of real estate transactions.

During the year, the average value of a transaction with unimproved registered immovable decreased by nearly a fourth and the average value of a transaction with registered immovable decreased by almost a tenth. The average value of transactions with apartments and registered immovables with residential buildings did not change during the year.

The average value of a purchase-sale transaction decreased the most i.e. by 42% in Central Estonia mainly because of a 75% decrease in the average value of registered immovables with non-residential buildings. However, the average value of transactions with apartments was stable in this region and did not change much during the year. In Western Estonia, the average value of real estate decreased 28% and in Northern Estonia 6%. In Western Estonia, this decrease was considerably influenced by the fall in the average value of unimproved registered immovables (28%) and registered immovables with non-residential buildings (6%). In Northern Estonia, a 30% decrease in the average value could be detected in the case of transactions with unimproved registered immovables. In Southern and Northeastern Estonia, the average value of a purchase-sale transaction remained at the level of 2009.

In 2010, the average price per square metre of purchase-sale transactions with apartments was 640 euros, being 1% more than in 2009. In Tallinn the price per square metre increased 5% and in Tartu 4%. In Pärnu, the price per square metre decreased 8%. In Estonia (without Tallinn) the average price per square metre decreased by 5%. During the year, the average price per square metre of an apartment of the size 10–29 m² increased the most: on average 5% in Estonia and 11% in Tartu. Apartments of the size 30–40 m² and 41–54 m² cheapened the most in Pärnu – 8% and 16% accordingly. In Pärnu an average price of purchase-sale transactions with apartments of the size 70–249 m² grew the most i.e. 12%.

Consequently, the Estonian real estate market has started to waken up slowly. The crisis is not over yet, but it has brought along also positive changes. The market has got rid of a lot of random unprofessional agents and speculators. The crisis has corrected overestimated real estate prices and the real estate loans are so easily obtainable any more. At the moment, customers purchasing real estate property have a wide choice and an opportunity to buy real estate at a reasonable price.

Tabel 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingud, 2006–2010

Table 1. Notarised purchase-sale transactions of real estate, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Tehingute arv						Number of transactions
Kõik kinnisvaraobjektid	61 625	49 348	34 024	26 291	30 979	Real estate objects total
Hoonestamata kinnisasi ^a	16 117	11 853	8 944	8 576	9 935	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega kinnisasi	8 110	6 301	4 296	3 119	3 642	Registered immovable with residential buildings
Mitteeluhonetega kinnisasi	4 249	3 403	2 492	2 013	2 106	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^b	33 149	27 791	18 292	12 583	15 296	Apartments ^b
Tehingute väärtus, miljonit eurot						Value of transactions, million euros
Kõik kinnisvaraobjektid	4 451	3 738	2 101	1 135	1 204	Real estate objects total
Hoonestamata kinnisasi ^a	1 055	647	337	230	202	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega kinnisasi	701	557	337	183	217	Registered immovable with residential buildings
Mitteeluhonetega kinnisasi	968	887	484	294	272	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^b	1 727	1 647	944	428	512	Apartments ^b

^a Hoonestamata kinnisasi: metsamaa + haritav maa + muu hoonestamata kinnisasi.

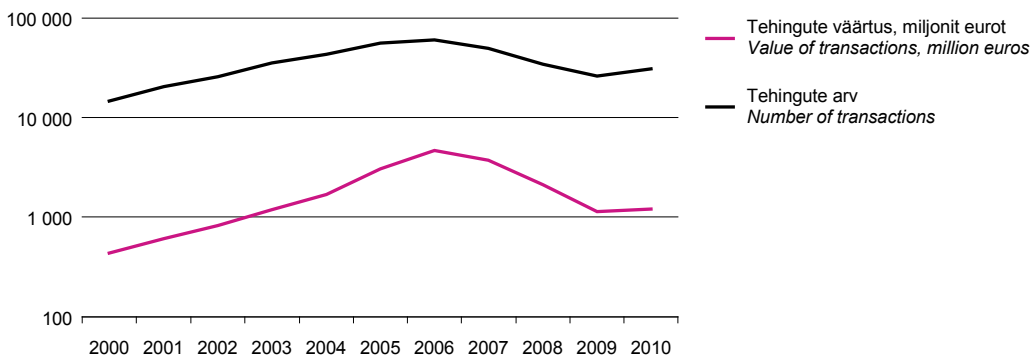
^b Korteriomand: korteriomandina müüdnud eluruumid + korteriomandina müüdnud mitteeluruumid.

^a Unimproved registered immovable: forest land + arable land + other unimproved registered immovable.

^b Apartment: dwellings sold as apartment + non-residential premises sold as apartment.

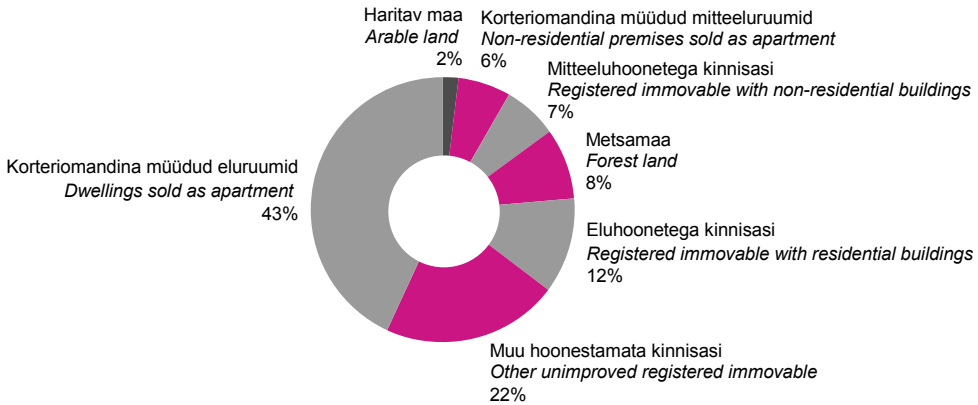
Joonis 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingute arv ja väärtus, 2000–2010

Figure 1. Number and value of notarised purchase-sale transactions of real estate, 2000–2010

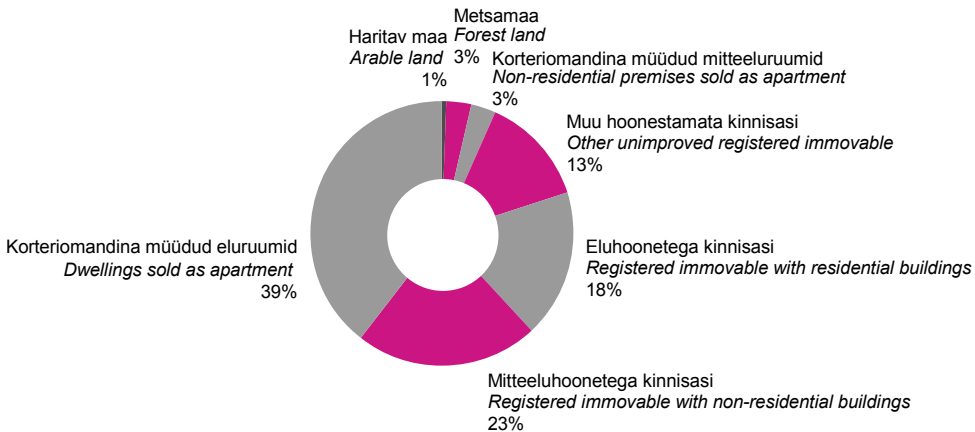
Joonis 2. Kinnisvara ostu-müügitehingud objekti järgi, 2010

Figure 2. Purchase-sale transactions of real estate by object, 2010

Joonis 3. Kinnisvara ostu-müügitehingute väärtus objekti järgi, 2010

Figure 3. Value of the purchase-sale transactions of real estate by object, 2010

Tabel 2. Korteriomandina ostetud-müüdnud kinnisvara keskmine ruutmeetri hind suuruse järgi, 2006–2010

Table 2. Average price per square metre of purchase-sale transactions with apartments by size, 2006–2010

(eurot – euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kõik korteriomandid						Total
Kogu Eesti	1 014	1 159	1 007	635	640	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 401	1 620	1 392	871	918	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 053	1 169	1 109	746	776	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 097	1 280	1 130	745	687	<i>Pärnu</i>
10–29 m²						10–29 m²
Kogu Eesti	1 088	1 205	1 002	554	583	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 491	1 645	1 351	720	746	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 142	1 202	1 068	668	743	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 066	1 060	920	609	624	<i>Pärnu</i>
30–40 m²						30–40 m²
Kogu Eesti	987	1 123	916	538	551	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 477	1 628	1 373	802	862	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 079	1 210	1 086	716	741	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 114	1 262	1 157	684	631	<i>Pärnu</i>
41–54 m²						41–54 m²
Kogu Eesti	992	1 142	974	584	599	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 383	1 622	1 378	841	909	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 055	1 158	1 130	737	765	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 137	1 365	1 163	817	689	<i>Pärnu</i>
55–69 m²						55–69 m²
Kogu Eesti	974	1 118	1 004	674	672	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 297	1 520	1 333	864	928	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 014	1 111	1 087	789	804	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 095	1 288	1 157	828	770	<i>Pärnu</i>
70–249 m²						70–249 m²
Kogu Eesti	1 101	1 264	1 169	838	829	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 454	1 732	1 532	1 089	1 120	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 019	1 186	1 152	848	832	<i>Tartu</i>
Pärnu	966	1 212	1 131	649	729	<i>Pärnu</i>

Metoodika

Kinnisvarastatistika põhineb kõikidelt notaritelt kogutud kinnistu võõrandamise tehingute andmetel. Kinnisvara ostu-müügitehingute riikliku statistika tegemise aluseks on Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed. Statistikaameti andmebaasi ja Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed võivad andmete täpsustamise põhimõtete tõttu vähesel määral erineda.

Peatükis nimetatud piirkonnad hõlmavad järgmisi maakondi:

- Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn);
- Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond;
- Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond;
- Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond;
- Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond.

Methodology

Real estate statistics are based on the transactions data of the transfer of registered immovables that have been collected from all notaries. The data of the Estonian Land Board transactions database serve as a basis for the production of official statistics on the purchase-sale transactions of real estate. Data of Statistics Estonia's database can be slightly different from the data of the Estonian Land Board transactions database because of different principles of data adjustment.

Regions mentioned in this chapter embrace the following counties:

- *Northern Estonia: Harju county (incl. Tallinn);*
- *Central Estonia: Järva, Lääne-Viru and Rapla counties;*
- *Northeastern Estonia: Ida-Viru county;*
- *Western Estonia: Hiiu, Lääne, Pärnu and Saare counties;*
- *Southern Estonia: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi and Võru counties.*

Kasulikke linke

Useful links

Maa-ameti tehingute andmebaas
The Estonian Land Board transactions database
<http://www.maaamet.ee/kinnisvara/htraru/>

TRANSPORT

Piret Pukk

Ülevaade

Peatükis on käsitletud 2010. aasta transpordistatistikat, võrreldud seda varasemate aastate omaga ja selgitatud toimunud muutusi. Kajastatud on transpordiinfrastruktuuri, transpordivahendite olukorda ja liiklusõnnetusi.

Transport avaldab suurt mõju peaaegu kõigile teistele majandusharudele ja teenindussektorile ning need tegevusalad mõjutavad omakorda tugevasti transporti. Eesti transpordisektorit ei mõjuta ainult kohalikud olud, vaid ka väljaspool Eestit valitsev majanduslik olukord. Võrreldes 2009. aastaga mullu Eesti veondusettevõtete majandustulemused paranesid.

Sõitjatevedu vähenes aastaga 8%. Veondusettevõtete teenuseid kasutas 2010. aastal ligi 174 miljonit sõitjat, neist enamik riigisestel vedudel. Linnaliine (s.o linnaliinibusse, tramme ja trolle) kasutas ligi 134 miljonit inimest ehk 11% vähem kui aasta varem. Sõitjate arv muudel riigisestel bussiliinidel suurenes 4%, kuid riigisestel mere- ja raudteeliinidel vähenes – vastavalt 3% ja 2%. Riigisestel lendudel kasvas sõitjate arv 15%, kuid oli vaid 27 000. Rahvusvahelistel vedudel oli kokku ligi 7,4 miljonit sõitjat, kellest ligi 80% olid laevareisijad. Võrreldes 2009. aastaga oli rahvusvahelistel vedudel 5% rohkem sõitjaid. Veondusettevõtete sõitjakäive kasvas aastaga 2%, sh rahvusvaheliste vedude sõitjakäive 11%. Riigisestel vedudel sõitjakäive vähenes 7%.

Eesti veondusettevõtete kaubaveo maht tonnkilomeetrites kasvas 2010. aastal eelmise aastaga võrreldes 8%. Rahvusvaheliste vedude käive oli 85% kogu veosekäibest ja kasvas aastaga kümnendiku võrra. Riigisestel vedude veosekäive kasvas 1%. Kui 2009. aastal vähenes transpordiettevõtete veosekäive varasema aastaga võrreldes üle kümnendiku ja oli 13,4 miljardit tonnkilomeetrit, siis 2010. aastal nõudlus transporditeenuste järele taastus ning veosekäive oli 14,5 miljardit tonnkilomeetrit. Aasta varem ehk 2009. aastal vähenes maantee- ja raudteevedude veosekäive peaaegu kõigis Euroopa Liidu (EL) riikides. EL-is kokku vähenes veosekäive 2009. aastal varasema aastaga võrreldes maanteevedudel 10% ja raudteevedudel 17%. 2010. aastal mõjutas Eestis veosekäibe kasvu enim rahvusvaheliste mere- ja raudteevedude veosekäibe kasv, vastavalt 62% ja 11%. Maanteekaubaveoga tegelevate ettevõtete veosekäive kokku kahanes 5%, kuigi riigisene veosekäive kasvas 7%.

Veondusettevõtted vedasid 2010. aastal ligi 79 miljonit tonni kaupa ehk 17% enam kui aasta varem. Maanteel veeti 30 miljonit tonni kaupa ehk 8% enam kui 2009. aastal, sealhulgas kasvas riigisese kaubaveo maht 10%. Avalikul raudteel veeti samuti ligi 30 miljonit tonni kaupa ehk 17% rohkem kui 2009. aastal, rahvusvaheliste vedude maht kasvas seejuures 13%. 23,9 miljonit tonni raudteel veetud kaubast oli transiitkaup. Transiitkaubavedu raudteel kasvas aastaga 14%. Välismaale lähetati raudteevedudega 16% rohkem kaupa, välismaalt aga saabus 13% vähem kaupa kui 2009. aastal. Riigisese kaubaveo maht avalikul raudteel kasvas aastaga poole võrra. Meretranspordiettevõtted vedasid 56% rohkem kaupa kui aasta varem, kuid kauba kogus oli vaid 2,1 miljonit tonni.

Hoolimata sellest, et Euroopa lennundust häiris möödunud aastal Islandi vulkaanipurse, käis Eesti lennujaamadest läbi rohkem reisijaid kui 2009. aastal. Kui EL-is keskmiselt vähenes lennureisijate arv 2009. aastal majanduskriisi tõttu varasema aastaga võrreldes 6%, siis Eestis üle 25%. Läti oli ainus riik, kus lennureisijate arv ei vähenenud, vaid kasvas 10%. 2010. aastal käis Eesti lennujaamadest läbi üle 1,4 miljoni reisija ehk 4% rohkem kui aasta varem. Riigisestel lendudel sõitis ligi 55 200 inimest – kümnendiku võrra rohkem kui 2009. aastal. Avati ka uusi lennuliine ja regulaarlande toimus nädalas veidi rohkem kui aasta tagasi. Kauba- ja postivedu lennukiga varasema aastaga võrreldes vähenes.

Kaupade lastimine ja lossimine Eesti sadamates kasvas 2010. aastal jõudsalt. Kui 2008. aastal oli Eesti EL-i sadamate kaudu toimunud kaubaveos suurim kukkuja, siis 2009. aastal olid Eesti sadamad edukaimad. Kaubavedu Eesti sadamate kaudu kasvas 2009. aastal 6%, ulatudes 38,5

miljoni tonnini. 2010. aastal käideldi Eesti sadamates koguni 46,1 miljonit tonni kaupa ehk viiendiku võrra rohkem kui aasta varem. Transiitkaupa lastiti ja lossiti 28,5 miljonit tonni – 16% enam kui aasta varem. Välismaale veeti sadamate kaudu 7,3 miljonit tonni kaupa ehk üle neljandiku võrra rohkem kui 2009. aastal. Välismaalt saabus Eesti sadamatesse aga 5,6 miljonit tonni kaupa ehk 35% rohkem kui 2009. aastal. Eesti sadamates peatunud kaubalaevu oli 12% enam kui aasta varem. Enim kasvas puistlastilaevade arv.

Vedelate rafineeritud naftatoodete vedu sadamate kaudu kasvas 17% ning kivi, liiva, kruusa, savi, turba ja muu mujal klassifitseerimata kaevandussaaduste vedu 15%. Lämmastikuühendeid ja väetisi (v.a looduslikud väetised) veeti 76% rohkem kui aasta varem. Metsandus- ja metsavarumistoodete vedu kasvas 62% ning puidust ja korgist toodete (v.a mööbli) vedu 69%.

Eesti sadamates peatus 2010. aastal rohkem reisilaevu kui 2009. aastal. Laevareisijate arv EL-i põhisadamates (reisijaid on aastas üle 200 000) oli suhteliselt stabiilne – umbes 410 miljonit – aastatel 2003–2009. 2009. aastal kahanes reisijate arv 2% ja oli 403 miljonit. Eesti põhisadamaid läbinud reisijate arv oli 2009. aastal 7,7 miljonit – 1% väiksem kui aasta varem. Eesti sadamate kaudu veeti 88% sõitjatest EL-i sisestel rahvusvahelistel liinidel. 2010. aastal teenindati Eesti sadamates rahvusvahelistel laevaliinidel kokku üle 8,2 miljoni merereisija ehk 8% enam kui aasta varem. Nii palju inimesi ei ole varem aasta jooksul Eesti sadamatest läbi käinud. Ka sadamatesse saabunud reisilaevu oli 2010. aastal 7% rohkem kui aasta varem. 81% reisijatest saabus Soomest. Ristluslaevadega tuli siia 391 645 merereisijat ehk 6% vähem kui 2009. aastal. Eesti meretranspordiettevõtted vedasid 2010. aastal rahvusvahelistel liinidel ligi 5,2 miljonit ja peamistel Eesti-sisestel laevaliinidel ligi 1,9 miljonit inimest. Rahvusvahelistel liinidel oli sõitjate arv 5% suurem, peamistel Eesti-sisestel laevaliinidel aga 4% väiksem kui aasta varem.

Mootorsõidukite arv liiklusregistris 2010. aastal veidi kasvas. Maanteeameti hallatavas liiklusregistris oli 2010. aasta lõpus arvel 552 684 sõiduautot, 81 204 veoautot, 4167 bussi ja 19 671 mootorratast. 2009. aastaga võrreldes kasvas kõigi nimetatud mootorsõidukite arv. Esmaselt registreeriti 2010. aastal 28 845 sõiduautot – 7808 autot rohkem kui 2009. aastal. Ka uusi sõidukeid registreeriti 2010. aastal enam kui aasta varem.

2009. aastal oli EL-is keskmiselt 473 sõiduautot 1000 elaniku kohta. Eesti vastav näitaja oli 407 sõiduautot 1000 elaniku kohta. 2010. aastal oli Eestis sõiduautode arv 1000 elaniku kohta suurem – 412.

Riiklikus raudteeliiklusregistris oli 2010. aasta lõpus kirjas 318 diiselveurit, 23 elektri- ja 32 diiselmootorvagunit, 217 sõitjateveo- ja 17 358 kaubaveovagunit. Eesti laevaregistris oli 2010. aasta lõpus 110 merelaeva (kogumahutavusega 100 või üle selle) ja 30 siseveelaeva. Laevapereta prahitud laevade registris oli 16 laeva (kogumahutavusega 100 või üle selle). Eesti tsiviilõhusõidukite registris oli aastavahetuse seisuga arvel 147 õhusõidukit.

Liiklusohvrite arv teedel on viimase paari aasta jooksul oluliselt vähenenud enamikus Euroopa riikides. 2009. aastal hukkus EL-i maanteedel liiklusõnnetustes üle 35 000 inimese. Enim hukkunuid oli Poolas, Prantsusmaal, Saksamaal ja Itaalias. Maanteeameti liiklusõnnetuste andmekogus registreeriti 2010. aastal Eestis 1340 inimkannatanuga liiklusõnnetust, milles hukkus 78 (2009. aastal 100) ja sai vigastada 1712 inimest. Aastaga vähenes liiklusõnnetuste arv 11%, neis hukkunute arv 22% ja vigasaanute arv 11%. Esialgsel andmetel vähenes 2010. aastal liikluses hukkunute arv ka Lätis (–14%) ja Leedus (–19%), kus ka jooles juhtide osalusel juhtunud õnnetustes hukkunute arv vähenes umbes 30–40% nagu Eestiski.

Raudteel registreeriti 2010. aastal 13 õnnetusjuhtumit, milles hukkus 12 ja sai raskelt vigastada 14 inimest. Eesti territoriaalmerel ja sisevetes registreeriti viis laevaõnnetust ning Eesti territooriumil toimus neli lennuõnnetust. Nii 2010. aastal toimunud laeva- kui ka lennuõnnetustes hukkus 2 inimest.

TRANSPORT

Piret Pukk

Overview

The chapter provides transport statistics for 2010 in comparison with previous years, explaining also the changes that have occurred. Data have been presented about the transport infrastructure, means of transport and traffic accidents.

The economic activity of transport largely influences all the remaining branches of economy as well as the services sector and is also strongly influenced by these sectors. The transport sector of Estonia is influenced not only by the domestic factor but also by the economic situation outside Estonia. The economic results of Estonian transport enterprises improved last year compared to 2009.

Passenger transport decreased 8% during the year. In 2010, nearly 174 million passengers were carried by Estonian transport enterprises. Most of them were carried in domestic traffic. Urban transport (i.e. buses, trams and trolleybuses) was used by almost 134 million passengers, which was 11% less than a year earlier. The number of passengers on other domestic road transport increased by 4%, but decreased in the domestic sea and railway traffic – by 3% and 2%, respectively. The number of passengers on domestic flights increased by 15%, but amounted nevertheless to only 27,000 passengers. The number of passengers in international traffic was about 7.4 million, thereby sea transport gave nearly 80% of this number. The number of passengers in international traffic was 5% bigger than in 2009. The passenger traffic volume of transport enterprises increased 2% during the year, thereby in the international passenger traffic the increase was 11%. The domestic passenger traffic volume decreased 7%.

The freight volume in tonne-kilometres of Estonian transport enterprises increased by 8% in 2010 compared to the previous year. The freight turnover in international transport comprised 85% of the total freight turnover and increased by a tenth during the year. In domestic traffic, the freight turnover increased 1%. While in 2009 the freight turnover of transport enterprises fell by over a tenth and totalled 13.4 billion tonne-kilometres, then in 2010 the demand for transport services recovered and the freight turnover was 14.5 billion tonne-kilometres. A year earlier i.e. in 2009, the freight turnover of road and rail traffic declined in almost all European Union (EU) countries. In the EU as a whole, freight turnover decreased 10% in the transport of goods by road and 17% in the rail traffic in 2009 compared to the previous year. In 2010, the increase in the freight turnover of Estonia was mainly influenced by an increase in the international sea and railway transport – by 62% and 12%, respectively. The total freight turnover of road transport enterprises decreased 5%, while the domestic transport freight turnover increased 7%.

In 2010, transport enterprises carried around 79 million tonnes of goods or 17% more than a year earlier. 30 million tonnes of goods or 8% more than in 2009 were transported on road, of which domestic transport of goods grew 10%. Nearly 30 million tonnes of cargo or 17% more than in 2009 were transported on public railway. Thereby, the volume of international goods transport by rail increased 13%. 23.9 million tonnes of the goods transported by rail were transit goods. Carriage of transit goods by rail grew 14% during the year. 16% more goods were dispatched abroad by rail and 13% less goods were received from abroad compared to 2009. Domestic transport on public railway in tonnes increased 50% during the year. Maritime transport enterprises transported 56% more tonnes of goods than a year earlier, but the quantity of goods was only 2.1 million tonnes.

Despite the fact that the volcanic eruption in Iceland disturbed the aviation of Europe last year, more passengers visited the airports of Estonia than in 2009. While due to the economic crisis the number of air passengers in the European Union fell 6% in 2009 compared to the previous year, the decrease in Estonia was more than 25%. Latvia was the only country where the number of air passengers did not decrease but increased 10%. In 2010 the airports of Estonia were visited by over 1.4 million passengers, which is 4% more than a year earlier. Nearly 55,200 passengers were

transported on domestic flights which is a tenth more than in 2009. Also, new airlines were launched and there were slightly more scheduled flights per week than a year ago. Cargo and mail services through airports declined over the previous year.

Loading and unloading of goods in Estonian ports grew rapidly in 2010. While in 2008 Estonia was the greatest faller regarding freight traffic between EU ports, in 2009 Estonian ports were the most successful ones. In 2009 freight traffic through the ports of Estonia grew 6%, reaching 38.5 million tonnes. In 2010, as much as 46.1 million tonnes of cargo was handled in Estonian ports i.e. a fifth more than a year earlier. 28.5 million tonnes of transit goods were loaded and unloaded which is 16% more than a year earlier. 7.3 million tonnes of goods were transported abroad through ports – this makes up over a quarter more than in 2009. 5.6 million tonnes of goods arrived in Estonian ports. This was 35% more than in 2009. The number of cargo ships calling at Estonian ports increased 12% compared to the previous year. The number of dry bulk carriers calling at Estonian ports increased the most.

The transport of liquid refined petroleum products through ports grew 17%. The transportation of stone, sand, gravel, clay, peat and other mining and quarrying products not classified elsewhere grew 15%. The transportation of nitrogen compounds and fertilizers (except natural fertilizers) grew 76% compared to the previous year. Transportation of the products of forestry and logging grew 62% and transportation of the products of wood and cork (except furniture) grew 69%.

In 2010 more passenger ships visited the ports of Estonia than in 2009. The number of passengers by ship in the EU's main ports (there are more than 200,000 passengers a year) remained relatively stable at about 410 million passengers during 2003–2009. In 2009 the number of passengers fell 2% to 403 million passengers. The main ports of Estonia were visited by 7.7 million passengers – 1% less than a year earlier. 88% of passengers were transported through Estonian ports in the intra-EU international traffic context. In 2010, more than 8.2 million passengers visited Estonian ports in international transport. This is 8% more than a year earlier. No such number of passengers per year has visited the ports of Estonia before. Also, 7% more passenger ships arrived at ports in 2010 compared to the previous year. 81% of passengers arrived from Finland. 391,645 cruise passengers arrived here by sea, which is 6% less than in 2009. Estonian maritime transport enterprises transported nearly 5.2 million passengers on international routes and nearly 1.9 million passengers on the main domestic shipping lines in 2010. The number of passengers on international routes increased 5% and, on the main domestic lines – decreased 4%.

In 2010 the number of motor vehicles registered in the Traffic Register increased a bit. As at the end of 2010, 552,684 passenger cars, 81,204 lorries, 4,167 buses and 19,671 motorcycles were registered in the Estonian Road Administration Traffic Register. Compared to 2009, the number of all mentioned types of vehicles increased. The number of first registrations of passenger cars in Estonia was 28,845 in 2010. This is 7,808 cars more than in 2009. Also, the share of new motor vehicle registrations increased in 2010 compared to the previous year.

In 2009, the estimated motorisation rate was 473 passenger cars per 1,000 inhabitants in the EU. Estonia's respective indicator was 407 passenger cars per 1,000 inhabitants at that time. In 2010, there were 412 passenger cars per 1,000 inhabitants in Estonia.

There were 318 diesel locomotives, 23 rolling stock units of electrical trains, 32 rolling stock units of diesel trains, 217 passenger wagons and 17,358 freight wagons registered in the State Railway Traffic Register as at the end of 2010. 110 sea craft (with the gross tonnage of 100 or more) and 30 inland waterway vessels were registered in the Estonian Register of Ships as at the end of 2010. 16 ships (with the gross tonnage of 100 or more) were entered in the register of bareboat chartered ships. As at the end of 2010, the Register of Estonian Civil Aircraft included 147 units of aircraft.

The number of casualties in road traffic accidents has decreased significantly in the majority of European countries over the last couple of years. In 2009, over 35,000 people were killed in road traffic accidents on the EU roads. Poland, France, Germany and Italy had the largest number of persons killed. According to the database of traffic accidents of the Estonian Road Administration, the number of registered casualties in road traffic accidents was 1,340 in 2010, the number of persons killed decreased to 78 (being 100 in 2009) and the number of persons injured in traffic

accidents was 1,712. During the year, the number of traffic accidents decreased 11%, the number of persons killed in traffic accidents declined 22% and the number of persons injured fell 11%. According to preliminary data, the number of persons killed in traffic accidents declined in 2010 also in Latvia (-14%) and Lithuania (-19%). In both of these countries, the number of persons killed in traffic accidents, where also intoxicated drivers were involved, has decreased approximately 30–40% like in Estonia.

In 2010, the number of registered railway traffic accidents amounted to 13 in Estonia. In these railway traffic accidents, altogether 12 persons were killed and 14 seriously injured. Five ship accidents were registered in the territorial sea and inland waters of Estonia. Four aircraft accidents happened in the territory of Estonia. Two persons were killed in the ship as well as aircraft accidents in 2010.

Tabel 1. Veendusettevõtete sõitjatevedu, 2007–2010

Table 1. Passenger transport of transport enterprises, 2007–2010
(miljonit sõitjat – million passengers)

	2007	2008	2009	2010	
Maismaatransport ^a	205,4	185,6	180,1	165,2	Land transport ^a
raudteetransport	5,4	5,3	4,9	4,8	railway transport
maanteetransport ^b	200,0	180,3	175,2	160,4	road transport ^b
linnaliinitransport ^b	165,9	149,0	149,5	133,8	urban transport ^b
Meretransport	6,4	7,0	7,4	7,7	Sea transport
Siseveetransport	0,0	0,0	0,0	0,0	Inland waterways transport
Õhutransport	1,1	0,8	0,7	0,7	Air transport

^a Maismaatranspordi 2009. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Hõlmab sõitjatevedu busside, trollide ja trammidega.

^a The land transport data for 2009 have been revised.

^b Includes carriage of passengers by bus, trolleybus and tram.

Tabel 2. Veendusettevõtete sõitjakäive, 2007–2010

Table 2. Passenger traffic volume of transport enterprises, 2007–2010
(miljonit sõitjakilomeetrit – million passenger-kilometres)

	2007	2008	2009	2010	
Maismaatransport ^a	3 182,9	2 949,3	2 585,1	2 488,9	Land transport ^a
raudteetransport	273,6	273,7	249,1	247,5	railway transport
maanteetransport ^b	2 909,4	2 675,5	2 336,0	2 241,4	road transport ^b
linnaliinitransport ^b	746,2	681,4	661,5	605,5	urban transport ^b
Meretransport	722,3	843,7	969,8	1 113,7	Sea transport
Siseveetransport	0,2	0,0	0,1	0,2	Inland waterways transport
Õhutransport	1 106,5	979,7	854,9	874,1	Air transport

^a Maismaatranspordi 2009. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Hõlmab sõitjatevedu busside, trollide ja trammidega.

^a The land transport data for 2009 have been revised.

^b Includes carriage of passengers by bus, trolleybus and tram.

Tabel 3. Veendusettevõtete kaubavedu, 2007–2010

Table 3. Transport of goods by transport enterprises, 2007–2010
(miljonit tonni – million tonnes)

	2007	2008	2009	2010	
Maanteetransport	38,5	35,8	27,9	30,0	Road transport
Raudteetransport ^a	68,5	52,8	38,4	46,7	Railway transport ^a
avalik raudtee	37,0	26,2	25,4	29,7	public railway
Meretransport	1,2	1,1	1,4	2,1	Sea transport

^a Raudteeveoste kogus tonnides võib olla topelt, sest riigisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks teeb seda avalikul ja teine mitteavalikul raudteel. 2009. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The quantity of freight in tonnes may be double, because in case of domestic freight one and the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on the public railway and the other on non-public railway. The data for 2009 have been revised.

Tabel 4. Veendusettevõtete veosekäive, 2007–2010

Table 4. Freight turnover of transport enterprises, 2007–2010
(miljonit tonnikilomeetrit – million tonne-kilometres)

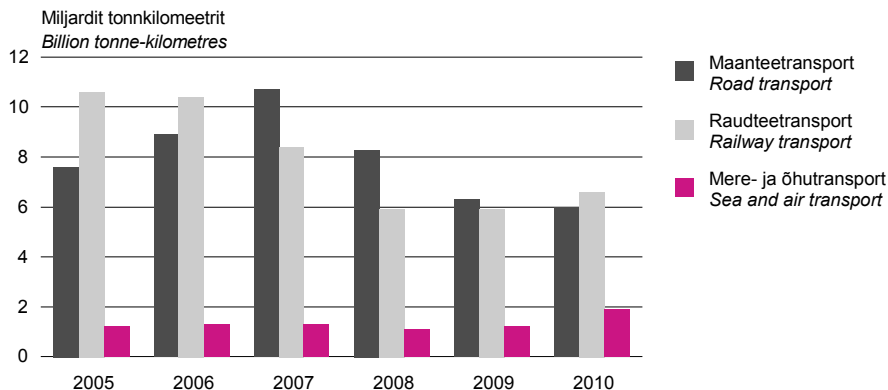
	2007	2008	2009	2010	
Maanteetransport ^a	10 659,8	8 279,3	6 290,3	5 986,5	Road transport ^a
Raudteetransport ^a	8 430,0	5 942,9	5 933,6	6 637,9	Railway transport ^a
avalik raudtee	7 975,8	5 525,9	5 586,2	6 217,2	public railway
Meretransport	1 254,8	1 127,9	1 168,3	1 891,6	Sea transport

^a 2009. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2009 have been revised.

Joonis 1. Veendusettevõtete veosekäive, 2005–2010

Figure 1. The freight turnover of transport enterprises, 2005–2010

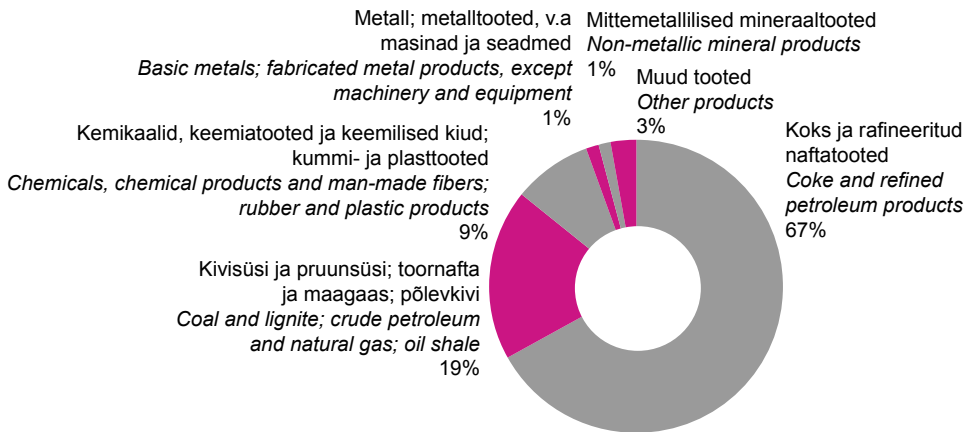
Tabel 5. Raudtee-ettevõtete veosekäive, 2007–2010
Table 5. Freight turnover of railway enterprises, 2007–2010
 (miljonit tonnkilomeetrit – million tonne-kilometres)

	2007	2008	2009	2010	
Veosekäive ^a	8 430,0	5 942,9	5 933,5	6 637,8	Freight turnover ^a
Eestis ^a	862,0	756,7	583,6	720,0	in Estonia ^a
Eestist välismaale	197,6	181,3	103,2	103,6	outgoing goods
välismaalt Eestisse	700,2	358,6	235,0	213,8	incoming goods
transiitkaup	6 670,1	4 646,2	5 011,7	5 600,3	transit goods
Veosekäive avalikul raudteel	7 975,8	5 525,9	5 586,2	6 217,2	Freight turnover on public railway
Eestis	416,7	347,3	240,7	305,3	in Estonia
Eestist välismaale	189,9	175,1	98,9	97,6	outgoing goods
välismaalt Eestisse	699,1	357,3	234,9	213,8	incoming goods
transiitkaup	6 670,1	4 646,2	5 011,7	5 600,3	transit goods

^a 2009. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2009 have been revised.

Joonis 2. Kaubavedu avalikul raudteel, 2010
Figure 2. Freight carried by public railway, 2010

Tabel 6. Lennuliiklus, 2007–2010
Table 6. Air traffic, 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Lennuoperatsioonid ^a	50 070	57 425	43 256	43 342	Aircraft movements ^a
Regulaarlennud nädalas	328	422	265	274	Regular flights per week
Regulaarlennuliinid	30	32	31	35	Regular lines
Sõitjad	1 755 877	1 866 460	1 383 466	1 439 810	Passengers
riigisisestel lendudel	46 045	48 034	49 509	55 171	on domestic flights
Veosed (k.a postivedu), tonni	22 812	42 104	21 072	12 053	Freight (incl. mail), tonnes

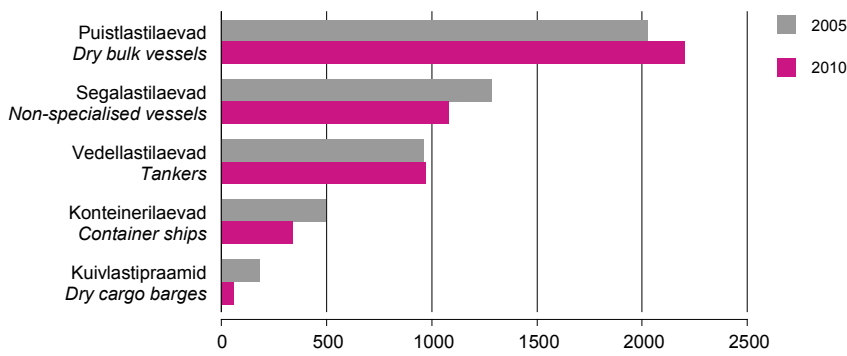
^a Maandumine ja õhkutõusmine.

^a Arrivals and departures.

Tabel 7. Laevaliiklus, 2007–2010
Table 7. Shipping traffic, 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Välismaale sõitnud laevad	14 375	12 192	10 267	10 840	<i>Vessels going to foreign countries</i>
välismaale sõitnud lastiga laevad	11 578	9 944	7 630	8 276	<i>vessels with cargo going to foreign countries</i>
Välismaalt saabunud laevad	14 443	12 237	10 271	10 883	<i>Vessels coming from abroad</i>
välismaalt saabunud lastiga laevad	10 224	8 932	7 138	7 282	<i>vessels with cargo coming from abroad</i>

Joonis 3. Välismaalt saabunud kaubalaevad, 2005, 2010
Figure 3. Cargo ships coming from abroad, 2005, 2010

Tabel 8. Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2007–2010
Table 8. International passenger traffic through ports, 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Välismaalt saabunud reisijad	3 558 180	3 921 154	4 004 467	4 288 747	<i>Passengers coming from foreign countries</i>
Rootsist	2 898 581	3 137 599	3 180 388	3 463 940	<i>from Sweden</i>
Soomest	424 624	477 307	511 202	546 827	<i>from Finland</i>
Saksamaalt mujalt	45 185	61 425	69 045	63 243	<i>from Germany</i>
Välismaalt ristluslaevaga saabunud reisijad	189 790	244 823	243 832	214 737	<i>from other countries</i>
Välismaale sõitjad	294 753	377 522	416 605	391 645	<i>Cruise passengers coming from foreign countries</i>
Rootsi	3 283 140	3 563 447	3 616 693	3 941 826	<i>Passengers going to foreign countries</i>
Soome	2 904 393	3 151 771	3 201 153	3 500 004	<i>to Sweden</i>
Saksamaale mujale	368 326	401 927	415 440	441 631	<i>to Finland</i>
KOKKU	111	92	65	71	<i>to Germany</i>
	10 310	9 657	35	120	<i>to other countries</i>
	6 841 320	7 484 601	7 621 160	8 230 573	TOTAL

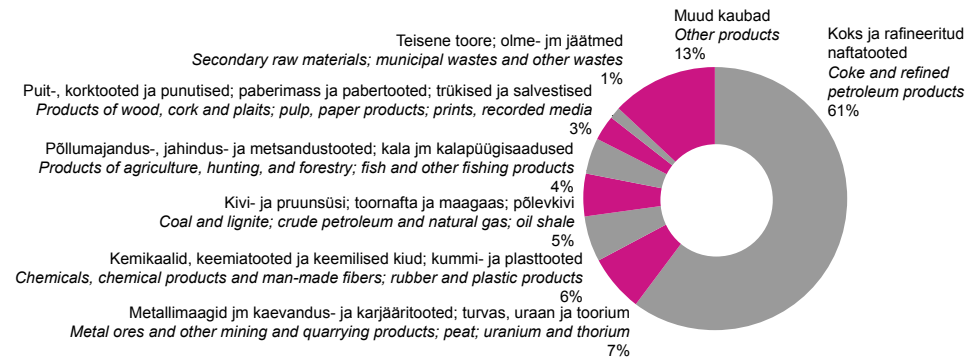
Tabel 9. Kaubavedu sadamate kaudu, 2007–2010

Table 9. Transport of goods through ports, 2007–2010
(miljonit tonni – million tonnes)

	2007	2008	2009	2010	
Väljaveetav kaup	6,7	6,9	5,8	7,3	Outgoing goods
Sissetoodav kaup	5,2	4,7	4,1	5,6	Incoming goods
Väljaveetav transiitkaup	30,3	21,3	24,0	27,2	Outgoing transit goods
Sissetoodav transiitkaup	2,5	3,2	4,5	6,0	Incoming transit goods
KOKKU	44,7	36,2	38,5	46,1	TOTAL

Joonis 4. Kaubavedu sadamate kaudu, 2010

Figure 4. Transport of goods through ports, 2010

Tabel 10. Sõidukid, 2007–2010

Table 10. Vehicles, 2007–2010
(aasta lõpus, tuhat – at end-year, thousands)

	2007	2008	2009	2010	
Sõiduautod	523 766	551 830	545 692	552 684	Passenger cars
eravalduses	377 311	393 809	397 973	412 349	private
Veoautod	80 280	83 350	81 111	81 204	Lorries
eravalduses	23 589	24 912	25 391	26 107	private
Bussid	4 310	4 292	4 117	4 167	Buses
eravalduses	612	607	574	579	private
Mootorrattad	14 780	15 157	16 220	17 409	Motorcycles
Haagised	53 349	60 108	62 010	65 465	Trailers
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	18 906	20 738	21 671	22 459	Recreational craft and ships with the length less than 12 metres
Jetid	302	389	433	492	Personal watercraft

Tabel 11. Traktorid ja liikurmasinad, 2007–2010

Table 11. Tractors and motor driven machines, 2007–2010
(aasta lõpus – at end-year)

	2007	2008	2009	2010	
Traktorid	20 591	22 718	23 328	24 171	Tractors
Ekskavaatorid	2 368	2 202	2 154	2 101	Excavators
Traktorihaagised	5 727	6 223	6 202	6 684	Tractor (semi-)trailers
Kombainid	753	977	941	986	Combines
Laadurid	1 692	1 807	1 774	1 803	Loaders
Metsatöomasinad	496	493	469	501	Forestry vehicles
Teetöomasinad	412	397	398	388	Roadwork machinery

Tabel 12. Esmaselt registreeritud sõidukid, 2007–2010

Table 12. Vehicles registered for the first time, 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Sõiduautod	72 373	47 402	21 037	28 845	Passenger cars
Veoautod	10 184	6 459	2 656	3 716	Lorries
Bussid	533	363	273	405	Buses
Mootorrattad	3 729	2 944	1 171	1 347	Motorcycles
Haagised	8 902	7 201	3 093	3 863	Trailers
Maastikusõidukid	178	79	147	522	Landrovers
Traktorid	2 052	1 766	399	430	Tractors
Traktorihaagised	330	442	214	210	Tractor trailers
Liikurmasinad	861	591	211	231	Mobile machinery
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	1 751	1 807	990	916	Recreational craft and ships with the length less than 12 metres
Jetid	119	89	52	63	Personal watercraft

Joonis 5. Esmaselt registreeritud sõiduautod, 2005–2010

Figure 5. Passenger cars registered for the first time, 2005–2010

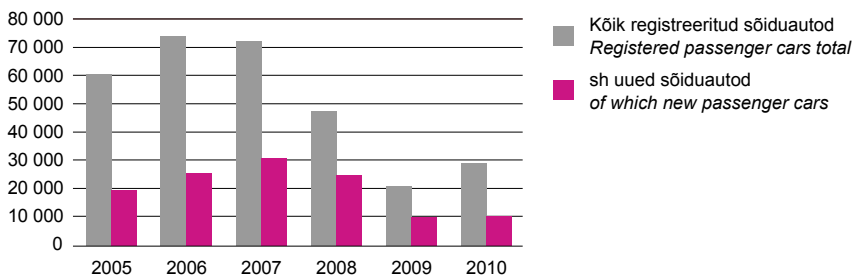
Tabel 13. Õhusõidukid, 2007–2010

Table 13. Aircraft, 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Lennukid	26	25	22	23	Aircraft
Väikelennukid	66	77	66	72	Small aircraft
Kopterid	7	7	10	10	Helicopters
Õhupallid	5	5	5	5	Free balloons
Purilennukid	28	28	23	24	Sailplanes
Motodeltaplaanid	19	19	12	13	Powered hang gliders
KOKKU	150	161	138	147	TOTAL

Tabel 14. Merelaevad^a, 2007–2010*Table 14. Sea ships^a, 2007–2010*

(aasta lõpus – at end-year)

	2007	2008	2009	2010	
Laevaregistrisse kantud merelaevad	120	119	118	110	Sea ships entered in the Register of Ships
reisilaevad	18	16	15	14	passenger ships
kaubalaevad	17	20	20	15	cargo vessels
kalalaevad	45	46	47	47	fishing vessels
tehnilised ja abilaevad	40	37	36	34	technical and auxiliary ships
Laevapereta prahitud laevade ^b registrisse kantud merelaevad	13	13	14	16	Entered in the register of bareboat chartered sea ships ^b
reisilaevad	11	10	9	11	passenger ships
kaubalaevad	2	2	2	2	cargo vessels
kalalaevad	-	-	-	-	fishing vessels
tehnilised ja abilaevad	-	1	3	3	technical and auxiliary ships

^a Laevad, mille kogumahutavus oli vähemalt 100.^b Prahitud laev on renditud laev.^a Ships with the gross tonnage of at least 100.^b Freighting means renting of a ship.**Tabel 15. Liiklusteede pikkus, 2007–2010***Table 15. Length of transport routes, 2007–2010*

(aasta lõpus, kilomeetrit – at end-year, kilometres)

	2007	2008	2009	2010	
Riigimaanteede pikkus	16 465	16 487	16 470	16 500	National roads, length
põhimaanteed	1 601	1 602	1 602	1 603	main roads
tugimaanteed	2 391	2 391	2 391	2 400	basic roads
kõrvalmaanteed	12 425	12 444	12 427	12 430	secondary roads
Avaliku raudtee pikkus	816	919	919	919	Length of public railway
elektrifitseeritud	131	131	131	131	electrified
Laevateede pikkus sisevetes	320	335	335	335	Length of navigable inland waterways
Lennumarsruutide pikkus	6 278	6 422	8 273	8 852	Length of air routes

Tabel 16. Jaotustorustiku pikkus, 2007–2010*Table 16. Length of pipelines, 2007–2010*

(kilomeetrit – kilometres)

Torustiku kategooria ^a	2007	2008	2009	2010	Category of pipeline ^a
A	562	562	545	551	A
B	660	660	668	686	B
C	185	185	192	199	C
D	878	878	878	877	D
KOKKU	2 285	2 285	2 283	2 313	TOTAL

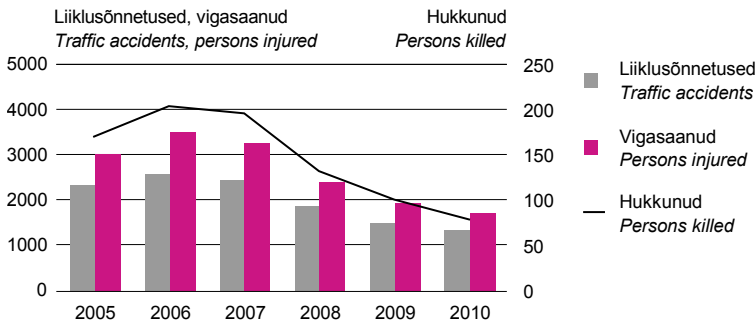
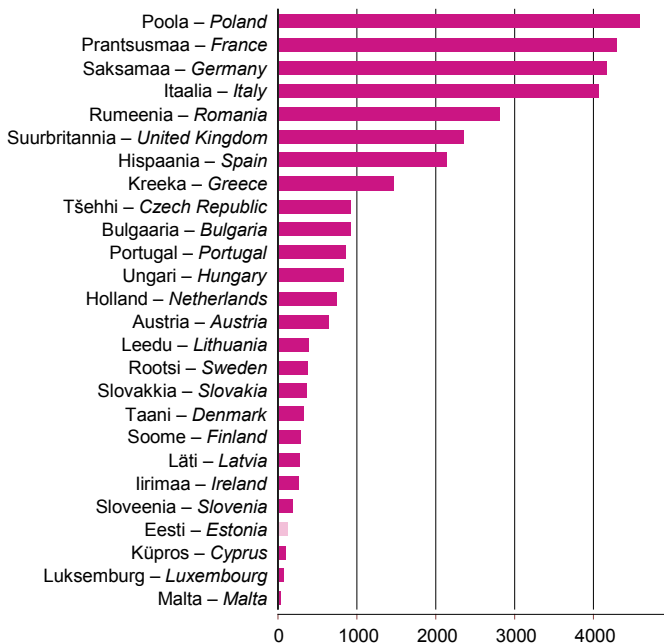
^a A-kategooria: töö rõhk on kuni 0,01 baari; B-kategooria: töö rõhk on 0,01–5 baari; C-kategooria: töö rõhk on 5–16 baari; D-kategooria: töö rõhk on üle 16 baari.^a Category A: working pressure is up to 0.01 bars; category B: working pressure is 0.01–5 bars; category C: working pressure is 5–16 bars; category D: working pressure is more than 16 bars.

Tabel 17. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2007–2010
Table 17. Road traffic accidents with casualties, 2007–2010

	2007	2008	2009	2010	
Liiklusõnnetused ^a	2 450	1 869	1 505	1 340	Road traffic accidents ^a
Hukkunud	196	132	100	78	Persons killed
Vigasaanud ^a	3 271	2 398	1 930	1 712	Persons injured ^a

^a 2009. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2009 have been revised.

Joonis 6. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2005–2010
Figure 6. Road traffic accidents with casualties, 2005–2010

Joonis 7. Euroopa Liidu teedel liiklusõnnetustes hukkunud, 2009^a
Figure 7. Persons killed in road traffic accidents on the roads of the European Union, 2009^a

^a Belgia andmeid ei ole saadud.

^a The data of Belgium are missing.

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Üldkogumisse kuuluvad tegutsevad ettevõtted, mis on kantud äriregistri põhjal loodud majanduslikult aktiivsete üksuste statistilisse registrisse. Transpordistatistikas vaadeldakse kõikselt raudtee-, vee- ja õhustranspordi, sõitjate maismaaliini- ja taksoveoga tegelevaid ettevõtteid, sadamaid ja lennujaamu, vähemalt 10 hõivatuga muu sõitjate maismaaveoga ning vähemalt 20 hõivatuga maantee-kaubaveoga tegelevaid ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik hõivatute arvu ja tegevusala järgi. Valikuliselt kogutud andmete põhjal arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Kuni 2009. aasta 1. juulini pärinevad liiklusregistri andmed Eesti Riiklikust Autoregistrikeskusest (ARK), alates sama aasta 1. juulist on kasutusel Maanteeameti liiklusregistri andmed. Tsiviilõhusõidukite registri ja lennuõnnetuste andmed Lennuametist ja Eesti laevaregistri ja laevaõnnetuste andmed Veeteede Ametist. Liiklusõnnetuste andmed on saadud Maanteeameti liiklusohutusosakonnalt, raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmed Tehnilise Järelevalve Ametiilt.

Kaubad on liigitatud transpordistatistika kaubagruppide klassifikaatori TSK järgi. Transpordistatistika standardne klassifikaator on mõeldud nelja transpordiliigi (maanteeveod, raudteeveod, siseveeveod ja mereveod) jaoks. TSK 2007 lähtub sellest tegevusalast, kus kaup on toodetud. See tähendab, et iga kood on otseselt seotud toodete ja teenuste klassifikaatoriga (TTK) ja Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatoriga (EMTAK). Klassifikaatorid asuvad Statistikaameti veebilehel aadressil www.stat.ee/metaandmed/rubriigis_„Klassifikaatorid“.

Merel veetud kauba kaal sisaldab pakendi kaalu, kuid mitte konteinerite ja veeremiühikute omakaalu. Raudteel veetavate kaupade kogukaal hõlmab veoühiku (nt kaupade pakendamiseks kasutatud konteinerid, vahetatavad kaubakorpused ja kaubaalused, samuti raudteel veetavad koormaga kaubaveosõidukid) kaalu.

Raudteeveoste kogus tonnides võib olla kirjeldatud topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks teeb seda avalikul ja teine mitteavalikul raudteel. Seepärast on veetud kauba mahu näitamiseks soovitatav kasutada näitajat „veosekäive”, mis väljendab kaubaveol tehtud tööde mahtu ja mida mõõdetakse tonnkilomeetrites.

Methodology

The survey population consists of economically active enterprises which have been included in the statistical register of economically active units created on the basis of the Business Register. Complete enumeration is applied to enterprises whose main activities are either railway transport, water and air transport services, or passenger transport on lines by road and taxi services. Also seaports and airports are included. In the transport of passengers by road – all enterprises with at least 10 employees, and in the transport of goods by road – all enterprises with at least 20 employees are enumerated completely. The rest of enterprises are sampled. The population totals are estimated on the basis of sample data.

Until 1 July 2009, data of the Traffic Register were obtained from the Estonian Motor Vehicle Registration Centre; starting from 1 July of the same year, data of the Traffic Register of the Estonian Road Administration are used. Data about civil aircraft and aircraft accidents are obtained from the Estonian Civil Aviation Administration, and the data of Estonian Ship Register and ship accidents are obtained from the Estonian Maritime Administration. The data on road accidents are reported by the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, the data on railway accidents, railway infrastructure and vehicles – by the Estonian Technical Surveillance Authority.

Goods have been classified by the Standard Goods Classification for Transport Statistics NST. The Standard Goods Classification for Transport Statistics is intended for four modes of transport (road, rail, inland waterways and maritime). NST 2007 takes account of the economic activity from which the particular goods originate. This means that each of its items is strongly interrelated with the European Union Classification of Products by Activity (CPA) and with the statistical classification of

economic activities (NACE), Classifications are available on the website of Statistics Estonia <http://www.stat.ee/metadata> under the heading "Classifications".

The tonnage of goods carried by sea includes packaging but excludes the tare weight of containers or ro-ro units. The total weight of the goods carried by rail includes all packaging and the tare weight of the transport unit (e.g. containers, swap bodies and pallets for containing goods, as well as road goods vehicles carrying goods and transported by rail).

The quantity of freight in tonnes may be double, because in case of domestic freight the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on the public railway and the other on non-public railway. That is the reason why it is recommended, in order to characterise the quantity of the freight carried, to use the indicator "freight turnover" which indicates the volume of work done while carrying the freight. It is measured in tonne-kilometres.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eurostati transpordistatistika

Eurostat transport statistics

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/transport/introduction>

OECD transpordistatistika

OECD transport statistics

http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

Rahvusvaheline transpordifoorum

International Transport Forum

<http://www.internationaltransportforum.org/statistics/index.html>

UNECE transpordistatistika

UNECE transport statistics

<http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/>

SIDE

Liivi Adamson

Ülevaade

Peatükis on käsitletud peamiselt 2006.–2010. aasta sidestatistikat. Esitatud on andmeid elektroonilise side teenuste kohta.

Elektroonilise side valdkond areneb pidevalt ja kiiresti ning uuem mobiiltehnoloogia vahetab välja iganenud lahendused. Kui varem oli sideoperaatorite peamine eesmärk telefoniteenuse pakkumine, siis praegu pakutakse eri kliendirühmi rahuldavaid teenusepakette. Oluliseks on muutunud interneti kättesaadavuse tagamine, mis annab võimaluse kasutada paljusid teenuseid internetis. Püsivõrgus helistamisele eelistavad kliendid mobiilteenuseid ja vajadus taksofonide järele on kadunud. 1. detsembril 2010 lõpetas Elion taksofoniteenuse pakkumise.

Kõneside liigub püsivõrgust mobiilivõrku ja teistesse suhtluskanalitesse. Aastatel 2006–2010 kasvas kõnede arv ja kestus mobiiltelefonivõrgus pidevalt. Praeguseks on mobiiltelefonivõrgu kõnede kestus kaks ja pool korda pikem kui püsivõrgus tehtud kõnede kestus.

Kui 2009. aastal mobiilkõnede arv veidi vähenes, siis 2010. aastal tehti Eesti mobiilsidevõrkudes ligi 4% enam mobiilkõnesid kui 2009. aastal ja kõned olid ligi 10% pikemad. 2009. aastaga võrreldes suurenes enim ehk 11% välismaal tehtud kõnede arv. Lühisõnumite arv jäi 2009. aastaga samale tasemele. Püsivõrgus tehtud kõnede arv vähenes 2009. aastaga võrreldes 12% ja kõned lühenesid 8%. Püsivõrgukõnedest vähenes 2010. aastal enim *dial-up*-kõnede arv ja kestus, olles vaid vastavalt 50% ja 41% eelmise aasta samadest näitajatest. *Dial-up*-kõnede osatähtsus on aasta-aastalt vähenenud, sest kliendid eelistavad kasutada interneti püsiühenduse teenust.

Mobiiltelefonid on kaarditaksofonid kõrvale tõrjunud. Viimased taksofonid lülitati välja 2010. aasta lõpus klientide puudumise ning taksofonide paigaldamise ja hooldamise kulukuse tõttu. Kaarditaksofonide tippaeg oli 1997. aastal, kui neid oli ligi 3000 ja mobiiltelefonivõrgu kliente vaid ligi 151 000. Praeguseks on peaaegu igal Eesti inimesel mobiiltelefon, mida on märksa soodsam ja mugavam kasutada kui kaarditaksofoni.

Mobiiltelefonivõrgu klientide arv suurenes 2010. aastal 7%. See arv on viimastel aastatel püsinud küllaltki stabiilsena. Vaid 2009. aastal mõjutas majandussuruts ka mobiilsideteenuste tarbimist, mistõttu mobiiltelefonivõrgu klientide arv vähenes 3%. 2010. aastal hakkas klientide arv aga jälle suurenema. Lepinguliste klientide arv kasvas 6% ja kõnekaarti kasutavate klientide arv 10%. Kaks kolmandikku mobiiltelefonivõrgu klientidest on lepingulised kliendid ja üks kolmandik kõnekaardi kasutajad. Euroopa Liidus keskmiselt oli 2009. aastal 125 mobiiltelefonivõrgu klienti 100 elaniku kohta, Eestis 117 klienti 100 elaniku kohta.

Kaabeltelevisiooniteenuse kasutajate arv on viimastel aastatel kasvanud. 2010. aastal suurenes kaabeltelevisiooni klientide arv 5%. Ligi 60% kaabeltelevisiooni klientidest kasutas ka interneti kaabelmodemi. Kaabelmodemi abil internetti kasutavate klientide arv kasvas mullu 6%.

xDSL-liinide kasv on aeglustunud ja 2010. aastal oli neid 5% rohkem kui aasta varem. ISDN-liinide arv vähenes 2010. aastal eelmise aastaga võrreldes 5%.

Enam on levinud püsiühendusega interneti kasutamine. Telefoniliini kaudu internetiühendust kasutavate klientide arv suurenes möödunud aastal 5%. Sissehelistamisteenuse abil internetti kasutavate elanike arv on aasta-aastalt vähenenud – 2010. aastal oli neid ainult 1000, mis on vaid kolmandik 2009. aasta vastavast näitajast.

COMMUNICATIONS

Liivi Adamson

Overview

The chapter provides communications statistics mainly for 2006–2010. Data are presented on telecommunications services.

The sphere of telecommunications develops continuously and fast, and newer mobile technologies replace outdated solutions. Earlier, the aim of communications operators was to provide telephone services, but now service packages tailored to meet the needs of different client groups are offered. Ensuring of the availability of internet has become important. This gives an opportunity to use a lot of services via the internet. Clients prefer mobile services to calls in the permanent network and the need for public phones has disappeared. As of 1 December 2010, Elion finished provision of the public phone service.

Voice communications are moving from the permanent to the mobile network and to other social networks. During 2006–2010, the number and duration of calls in the mobile network was constantly increasing. Today, the duration of calls in the mobile network is two and a half times longer than the duration of calls made in the permanent network.

In 2009, the number of calls made in the mobile network slightly decreased, but in 2010 4% more mobile calls were made than in 2009 and calls were about 10% longer. Compared to 2009, the number of calls made in foreign countries increased the most – 11%. The number of sent short messages was the same as in 2009. The number of calls made in the permanent network decreased 12% and calls became 8% shorter compared to 2009. Regarding calls in the permanent network, the number and duration of dial-up calls decreased the most in 2010, comprising respectively 50% and 41% of the previous year's indicators. The share of dial-up calls has decreased year by year, because customers prefer the permanent internet connection service.

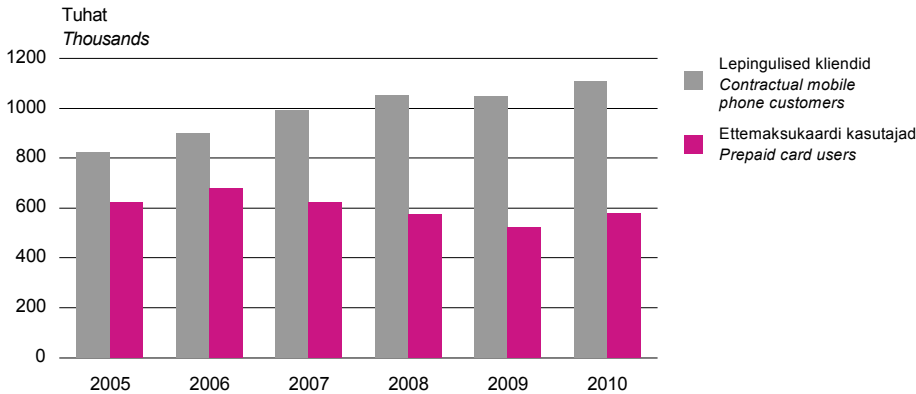
Payphones have displaced payphones. The last payphones were turned off at the end of 2010 because of the lack of clients and high installation and maintenance expenses. The peak time of payphones was in 1997 when there were about 3,000 of them and the number of mobile network clients was only 151,000. Today, almost every inhabitant in Estonia has a mobile phone, which is considerably cheaper and more convenient to use than the payphone.

In 2010, the number of mobile network clients increased 7%. This number has stood rather stable during recent years. Only in 2009 the economic crisis affected also the use of mobile services, causing the number of mobile network customers to decline by 3%. In 2010 the number of clients started to grow again. The number of contractual mobile phone customers increased 6% and the number of prepaid card users – 10%. Two thirds of mobile network users are contractual mobile phone customers, and one third – prepaid card users. In 2009, there were 125 mobile network customers per 100 inhabitants in the European Union on average. In Estonia, there were 117 mobile network customers per 100 inhabitants in 2009.

The number of cable-TV service users has increased during recent years. In 2010, the number of cable-TV users increased 5%. About 60% of cable-TV users used also the internet cable modem. The number of customers accessing the internet by using cable modem increased 6% last year.

The growth of xDSL lines has slowed down and in 2010 there were 5% more xDSL lines than a year earlier. The number of ISDN lines decreased 5% in 2010 compared to the previous year.

Permanent connection is the most popular type of internet connection. In 2010 the number of persons using the internet by telephone lines increased 5%. The number of persons using the internet by dial-up calls has decreased year by year – in 2010 there were only 1,000 such customers forming one third of the respective 2009 indicator.

Joonis 1. Mobiiltelefonivõrgu kliendid, 2005–2010*Figure 1. Mobile network users, 2005–2010***Tabel 1. Kõned püsivõrgus ja telegrammid, 2006–2010***Table 1. Calls in permanent network and telegrams, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Riigisiseseid kõned, miljonit	289,5	274,4	244,6	209,3	181,6	<i>Domestic calls, millions</i>
soodustariifiga	76,9	68,1	58,1	51,4	44,6	<i>cheap rate</i>
öötariifiga	5,2	5,1	5,1	4,6	4,2	<i>night rate</i>
Rahvusvahelised kõned, miljonit	31,9	26,9	25,6	26,9	24,6	<i>International calls, millions</i>
välja läinud	18,2	16,0	13,7	13,1	10,0	<i>outgoing</i>
sisse tulnud	12,8	11,0	11,9	13,7	14,5	<i>incoming</i>
Kõned mobiiltelefonivõrku, miljonit	69,3	61,5	56,8	50,4	47,0	<i>Calls into mobile network, millions</i>
Dial-up-kõned ^a , miljonit	3,6	1,5	0,6	0,3	0,1	<i>Dial-up calls^a, millions</i>
Telegrammid, tuhat	8	7	4	4	4	<i>Telegrams, thousands</i>
välismaale saadetud	8	4	4	4	4	<i>to foreign countries</i>

^a Internetti saamiseks kasutatakse arvutiga ühendatud välist või integreeritud analoogmodemi ning telefoniliini, et teha nn sissehelistamine teenusepakkujale. Teenusepakkuja ja kasutaja modemi vahel luuakse ühendus, mis omakorda suunatakse internetti.

^a For getting internet access, an external or integrated analogue modem connected to a computer and a telephone line are used to dial into an internet service provider's (ISP) node. A modem-to-modem link is established between the ISP and user's modems, which is then routed to the Internet.

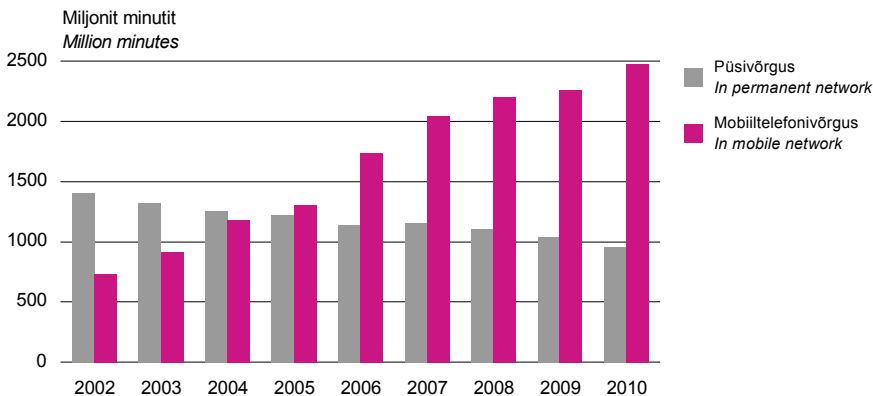
Tabel 2. Kõned ja lühisõnumid mobiiltelefonivõrgus, 2006–2010

Table 2. Calls and short messages in mobile network, 2006–2010
(miljonit – millions)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kõned Eesti mobiil- telefonivõrkudesse	1 220,7	1 305,2	1 285,0	1 266,6	1 328,8	Calls into Estonian mobile networks
võrgusisesed	727,2	761,5	753,2	761,8	808,2	inside one mobile network
teistesse telefoni- võrkudesse	493,5	543,7	531,8	504,9	520,6	into other mobile networks
Kõned püsivõrku	78,4	91,2	101,1	91,7	88,0	Calls into permanent network
Kõned Eestist välismaale	16,8	17,6	22,2	21,1	21,9	Calls to foreign countries
Kõned välismaalt Eestisse	19,6	17,3	24,3	35,6	32,2	Calls from foreign countries
Kõned välismaal	23,6	35,3	66,5	82,1	91,4	Calls in foreign countries
Lühisõnumid	216,3	214,2	233,0	219,2	218,7	Short messages
SMS	214,5	212,3	231,7	217,8	216,6	SMS
MMS	1,8	1,9	1,5	1,3	2,1	MMS
KOKKU	1 575,4	1 680,8	1 732,1	1 716,3	1 781,0	TOTAL

Joonis 2. Kõnede kestus, 2002–2010

Figure 2. Duration of calls, 2002–2010

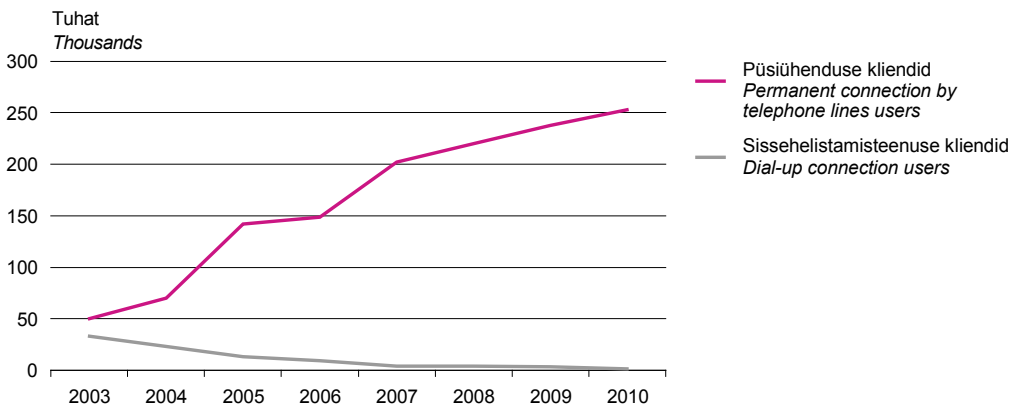
Tabel 3. Elektroonilise side teenused, 2006–2010

Table 3. Telecommunications services, 2006–2010

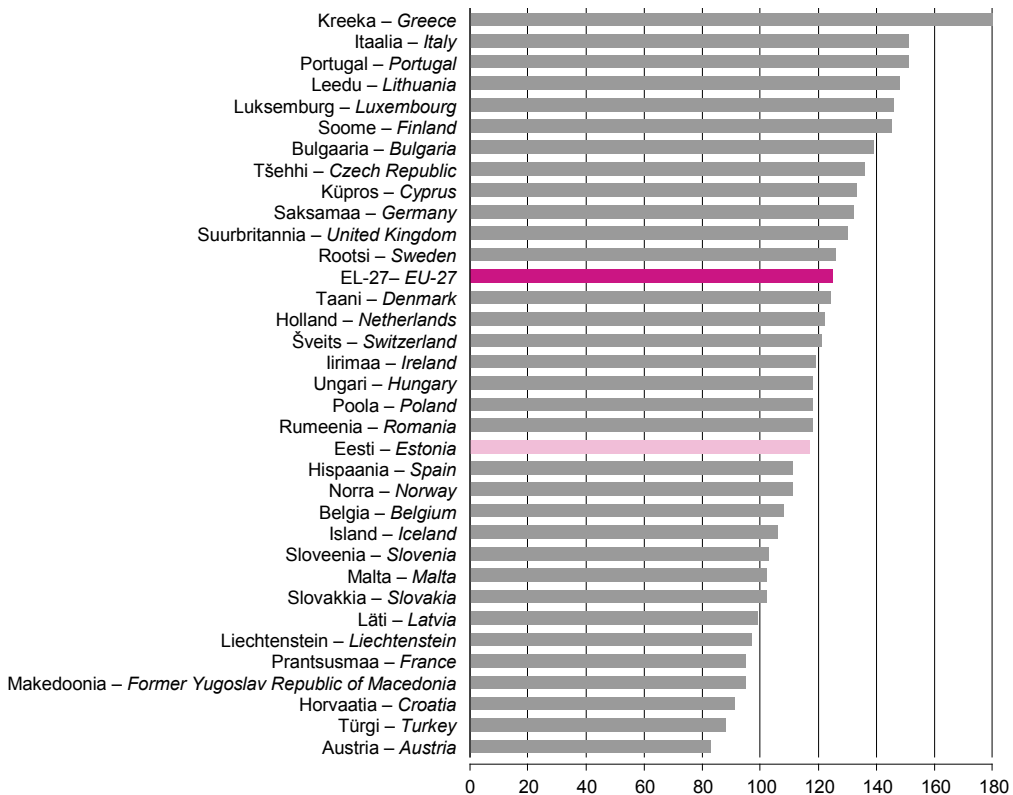
	2006	2007	2008	2009	2010	
Põhitelefoniiniid, tuhat	472	490	501	481	481	Main telephone lines, thousands
linnatelefonivõrgus	385	403	415	392	394	in urban areas
maatelefonivõrgus	87	86	85	89	87	in rural areas
Erakliente teenindavad liinid, tuhat	329	331	337	332	330	Private telephone lines, thousands
Kaarditaksofonid	1 979	1 852	1 383	729	0	Public phones
Mobiiltelefonivõrgu kliendid, tuhat	1 578	1 611	1 624	1 573	1 687	Mobile network users, thousands
lepingulised kliendid	898	990	1 051	1 050	1 108	contractual mobile phone customers
ettemaksukaardi (kõnekaardi) kasutajad	680	620	573	522	579	prepaid card users
Kaabel-TV kliendid, tuhat	243	279	304	319	335	Cable-TV users, thousands
interneti kaabelmodemi kliendid	91	132	153	186	197	Internet connection users
Telefoniini kaudu loodava internetiühenduse kliendid, tuhat	158	207	224	242	254	Internet connection by telephone lines users, thousands
püsiühenduse kliendid	149	202	220	238	253	permanent connection by telephone lines users
sissehelistamis-teenuse kliendid	9	4	4	3	1	dial-up connection users
ISDN-liinid ja ühendusliinid kodukeskjaamadega	50 534	55 207	56 319	59 868	56 984	ISDN lines and PBX lines
xDSL-liinid	130 565	153 857	181 568	188 735	197 750	xDSL lines

Joonis 3. Telefoniini kaudu internetiühendust kasutavad kliendid, 2003–2010

Figure 3. Internet connection by telephone lines users, 2003–2010

Joonis 4. Mobiiltelefonivõrgu klientide arv Euroopas 100 elaniku kohta, 2009
Figure 4. Number of mobile network customers in Europe per 100 inhabitants, 2009

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Sidestatistikas küsitatakse kõiki ettevõtteid, kes on esitanud Tehnilise Järelevalve Ametile kirjaliku teate üldkasutatava sideteenuse osutamise kohta.

Methodology

Communications statistics cover all enterprises that have been registered as providers of telecommunications services at the Technical Surveillance Authority.

Kirjandust Publications

Infoühiskond. Information Society. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

INFOTEHNOLOOGIA

Mari Soiola

Ülevaade

Peatükk esitab eelkõige 2009. ja 2010. aasta infotehnoloogiastatistikat ettevõtete ja leibkondade kohta. Statistikaamet korraldab infotehnoloogia kasutamise uuringut vähemalt kümne töötajaga ettevõtetes alates 2001. aastast, leibkondades 2005. aastast. Sama uuringut korraldavad statistika-organisatsioonid ühtse metoodika alusel kõigis Euroopa Liidu (EL) riikides.

2010. aasta I kvartalis kasutas 16–74-aastastest Eesti elanikest internetti 74% ehk kolm protsendipunkti rohkem kui 2009. aasta I kvartalis. Linnalistes asulates on internetikasutajaid veidi enam kui maa-asulates, kuid see vahe väheneb iga aastaga. Internetti kasutamine on olnud ka vanusest. Kui 16–34-aastastest kasutasid arvutit ja internetti peaaegu kõik, siis vanemates vanuserühmades oli internetikasutajate osatähtsus väiksem. 55–64-aastastest kasutasid 2010. aasta I kvartalis arvutit ja internetti pooled, 65–74-aastastest veerand. Samal ajal oli 65–74-aastaste hulgas arvuti- ja internetikasutajaid 2009. aasta sama ajaga võrreldes kümme protsendipunkti rohkem. Enim kasutatakse internetti kodus – üheksa internetikasutajat kümnest. Töö juures kasutab internetti neli internetikasutajat kümnest ja see on levinum kõrgema haridustasemega inimeste hulgas. Kõige vähem kasutavad töö juures internetti madalama haridustasemega inimesed, kelle hulka kuuluvad ka mittetöötavad õppurid.

EL-i riikide elanikest kasutas 2010. aasta I kvartalis internetti 69%. Eesti oli selles pingereas üheteistkümnend. EL-i kõige usinamad internetikasutajad elavad Rootsis, Luksemburgis ja Hollandis, kus internetti kasutab üheksa elaniku kümnest. Kõige väiksem on internetikasutajate osatähtsus Rumeenias, kus 2010. aasta I kvartalis kasutas internetti vaid veidi üle kolmandiku 16–74-aastastest. Vanuselised erinevused internetti kasutamises on EL-is keskmiselt väiksemad kui Eestis. Mehed ja naised kasutasid Eestis internetti enam-vähem võrdselt, ehkki naised pisut rohkem, EL-is keskmiselt aga oli meeste hulgas internetikasutajaid rohkem kui naiste seas (vastavalt 72% ja 66%). Suurim oli see vahe Itaalias (vastavalt 57% ja 46%).

Eesti elanikud kasutavad internetti peamiselt veebiväljaannete lugemiseks, internetipanganduseks, e-postiks ja infootsinguks. Neil eesmärkidel kasutas 2010. aasta I kvartalis internetti üheksa internetikasutajat kümnest. Toode ja teenuste kohta otsis infot kaheksa internetikasutajat kümnest. Kui tööd otsis internetti kaudu 2010. aasta I kvartalis kolmandik kõigist internetikasutajatest, siis töötutest internetikasutajatest tegid seda peaaegu kõik. Internetti mängudeks kasutajate osatähtsus on suurem nooremates vanuserühmades ja madalama haridustasemega inimeste hulgas ning mehed kasutavad internetti mängudeks rohkem kui naised. Sama tendents on ka veebiraadio ja -televisiooni kasutamisel. Kui elektronposti kasutatakse Eestis sama usinalt kui teistes EL-i riikides, siis internetipanga teenuste kasutamine ja veebiväljaannete lugemine on EL-is keskmiselt vähem levinud – seda on teinud vaid pooled EL-i internetikasutajad. Majutusteenuste ja reisimise kohta on EL-is internetti infot otsinud üle poole, Eestis aga kolmandik internetikasutajatest.

Internetti kasutamise võimalustest on Eesti elanike seas enim populaarsust kogunud internetti kaudu helistamine – viimase kolme aasta jooksul on internetti helistamiseks kasutanud 16–74-aastaste internetikasutajate osatähtsus suurenenud kaks korda (2007. aasta I kvartalis oli see 29%, 2010. aasta I kvartalis 59%). Kui otsingumootorit on kasutanud ja e-kirjale faili lisanud enamik internetikasutajaid, siis failivahetusprogramme on kasutanud iga kolmas ja veebilehte koostanud iga kuues. Ka neid võimalusi kasutavad sagedamini nooremad inimesed – 16–24-aastaste ja mittetöötavatest üliõpilastest internetikasutajate hulgas on failivahetusprogramme kasutanud iga teine ja veebilehte koostanud iga kolmas.

Koduse internettiühendusega leibkondade osatähtsus suureneb pidevalt – 2009. aasta I kvartalis oli kodus internetiühendus 63%-l leibkondadest, 2010. aasta I kvartalis 68%-l. Kodune internettiühendus on linnalistes asulates levinum kui maa-asulates, kuid see vahe jääb iga aastaga järjest väiksemaks. Samuti on see rohkem levinud lastega leibkondades. Üksi elavatest täiskasvanutest said kodus internetiühenduseta hakkama üle poole. Nendest lastega leibkondadest,

kus oli vähemalt kaks täiskasvanut, olid 2010. aasta I kvartalis koduse internetiühenduse alla kümnenndiku. Internetiühenduse hankimise peamised takistused olid puudulik interneti kasutamise oskus ning seadmete ja ühendusega seotud kulud.

Eurostati andmetel oli EL-is 2010. aasta I kvartalis internetiühendus 70%-l ja püsiühendus 61%-l leibkondadest. Kodune internetiühendus oli levinuim Hollandis (üheksal leibkonnal kümnest), püsiühendus Rootsis (kaheksal leibkonnal kümnest). Eestis oli internetiühendusega leibkondade osatähtsus EL-i keskmisest väiksem, püsiühendusega leibkondade osatähtsus seevastu üle keskmise. Nagu Eestis oli ka EL-is keskmiselt internetiühendus lastega peredes levinum kui lasteta peredes, kuid see vahe oli väiksem kui Eestis.

Vähemalt kümne hõivatuga ettevõtete hulgas oli internetiühendus peaaegu kõigil ja üheksal juhul kümnest oli tegemist püsiühendusega. Endiselt kasutasid ettevõtted enim DSL-püsiühendust. Aeglasemaid internetiühenduse liike (sissehelistamine, ISDN, mobiilne ühendus) kasutati vähem ja koos püsiühendusega. Suurenenud on mobiilse interneti kasutajate arv – 2009. aastal kasutas seda kaks, 2010. aastal kolm ettevõtet kümnest. Mobiilsidefirmad on arendanud 3G- ja 3,5G-tehnoloogial põhinevaid internetiühendusi, mis võimaldavad kasutada mobiilset lairibaühendust peale mobiiltelefoni ka sülearvutis. Mobiilse lairiba kasutamine ei ole seotud ainult ühe kindla asukohaga, mistõttu paljudel juhtudel on võimalik selle abil loobuda fikseeritud lairibaühendusest, eriti väiksemates ettevõtetes.

EL-i riikides oli Eurostati andmetel 2010. aastal internetiühendus 94%-l ettevõtetest, sealjuures 85%-l püsiühendus. Internetiühendusega ettevõtete osatähtsus oli suurim Soomes (100%), Hollandis ja Slovakkias (mõlemas 98%). Püsiühenduse kasutajaid oli kõige rohkem Hispaanias (94%), Soomes ja Prantsusmaal (mõlemas 93%). Eurostati vaadeldavate tegevusaladega Eesti ettevõtetest oli internetiühendus 96%-l ja püsiühendus 87%-l.

INFORMATION TECHNOLOGY

Mari Soiola

Overview

The chapter provides, first and foremost, an overview about information technology statistics for 2009 and 2010 in enterprises and households. Statistics Estonia has been conducting the survey of information technology in the enterprises with at least ten employees since 2001 and in households since 2005. The same survey is conducted by statistical organisations on the basis of uniform methodology in all European Union (EU) Member States.

In the 1st quarter of 2010 the share of Internet users among the 16–74-year-old Estonian residents was 74%, which is three percentage points more than in the 1st quarter of 2009. In urban settlements there are a bit more Internet users than in rural settlements, but the gap is decreasing year by year. The use of Internet depends on age, too. While in the age group 16–34 almost all persons used the computer and the Internet, the percentage of Internet users decreased with advancing age. A half of persons aged 55–64 and a quarter of persons aged 65–74 used the computer and the Internet in the 1st quarter of 2010. At the same time, the percentage of computer and Internet users among persons aged 65–74 increased ten percentage points compared to the same period of 2009. The Internet is mostly used at home – nine out of ten Internet users. Four out of ten Internet users use the Internet at work. The share of Internet users at work is bigger among persons with higher educational level. At work the Internet is used the least by persons with lower educational level, non-working students among them.

Among the EU residents, the Internet was used by 69% of persons in the 1st quarter of 2010. Estonia ranked eleventh among the EU countries. The most eager users of Internet in the EU live in Sweden, Luxembourg and the Netherlands, where the Internet is used by nine out of ten persons. The share of Internet users is the smallest in Romania, where only a little more than one third of

population aged 16–74 used the Internet in the 1st quarter of 2010. The age related gap between Internet users is smaller in the EU than in Estonia. Whereas in Estonia men and women used the Internet almost equally (women a little bit more) in the EU on average, men were more frequent users of the Internet than women (72% and 66%, respectively). The biggest gap was detected in Italy (57% and 46%, respectively).

Estonian residents use the Internet mostly for reading web publications, for internet banking, e-mailing and information retrieval. Nine out of ten Internet users used the Internet for these purposes in the 1st quarter of 2010. Eight out of ten Internet users looked for information about products and services on the Internet. While one third of the Internet users used the Internet for looking for a job in the 1st quarter of 2010, then almost all unemployed Internet users used the Internet for seeking for a job. The share of persons using the Internet for playing games is larger among younger age groups and among people with lower educational level. Men tend to use the Internet for playing games more often than women. The same trend applies also to the use of web radio and television. Electronic mail is equally popular in Estonia as it is in other EU countries, but the use of Internet banking services and reading of e-publications is on average less common in the EU – only a half of Internet users have used the Internet for these purposes. A half of Internet users in the EU have used the Internet for seeking for information related to travel and accommodation services, but in Estonia a third of Internet users.

Of the Internet usage possibilities, the popularity of telephoning via the Internet has increased the most among Estonian residents – the percentage of Internet users aged 16–74 who use the Internet for phone calls has increased two times during the last three years (in the 1st quarter of 2007 – 29%, in the 1st quarter of 2010 – 59%). While the majority of Internet users have used the search engine and attached files to e-mails, every third Internet user has used a peer-to-peer file share and only every sixth has created a web page. Younger persons are more eager to use these tools. Among the Internet users aged 16–24 and non-working students, every second has used a peer-to-peer file share and every third has created a web page.

The share of households with Internet connection at home is continuously increasing – in the 1st quarter of 2009, 63% of households had access to the Internet at home; in the 1st quarter of 2010 – 68%. Internet connection is more widespread in urban than in rural settlements, but the gap is decreasing year by year. Internet connection at home is more widespread among households with children. More than a half of single adults could manage without Internet connection at home. Among households with children and two or more adults, less than a tenth had no Internet connection at home. The main obstacle to having Internet connection was the lack of Internet skills and costs related to equipment and connection.

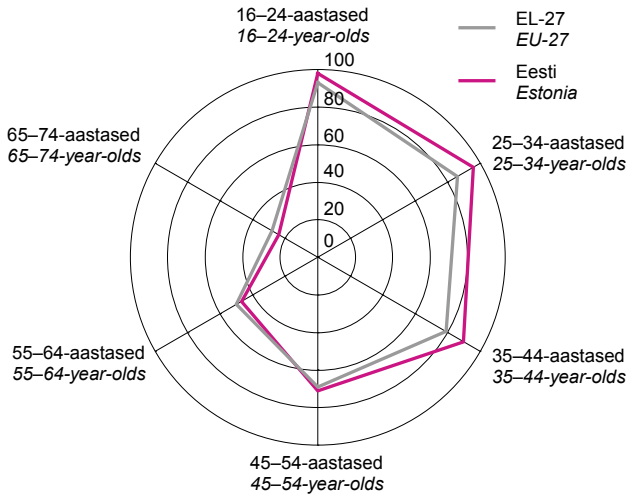
According to the data of Eurostat, in the 1st quarter of 2010, 70% of households had Internet connection and 61% broadband connection in the EU. Internet connection at home was most widespread in the Netherlands (nine out of ten households), broadband connection in Sweden (eight out of ten households). In Estonia, the share of households with Internet connection was smaller than the EU average. However, the share of households with broadband connection was larger than the average. Like in Estonia, Internet connection was more widespread among the households with children than among the households without children also in EU, but the gap was smaller than in Estonia.

Almost all enterprises with ten or more persons employed had Internet connection and nine out of ten enterprises had broadband connection. The most popular type of Internet connection in enterprises was still DSL broadband connection. Slower types of non-broadband connection (dial-up, ISDN, mobile Internet) were used less often and frequently in combination with broadband connection. The number of persons using mobile Internet has increased – in 2009 it was used by two and in 2010 by three out of ten enterprises. Mobile connection providers have developed Internet connection based on 3G- and 3.5G-technologies offering mobile broadband connection via laptop in addition to mobile phone. Since mobile broadband connection is not tied to one specific location only, it provides a possibility to abandon the fixed broadband connection in particular in smaller enterprises.

According to the data of Eurostat, 94% of enterprises in the EU Member States had access to the Internet in 2010, thereby 85% had broadband connection. The share of enterprises with Internet

connection was the biggest in Finland (100%), the Netherlands and Slovakia (98% in both). The share of broadband connection users was the largest in Spain (94%), Finland and France (93% in both). Regarding the economic activities surveyed by Eurostat, 96% of Estonian enterprises had access to the Internet and 87% had broadband connection.

Joonis 1. Internetikasutajad Eestis ja Euroopa Liidus vanuse järgi, I kvartal 2010, %
Figure 1. Internet users in Estonia and in the European Union by age, 1st quarter 2010, %

Allikas: Statistikaamet, Eurostat
 Source: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 1. Interneti kasutamine soo, elukoha, vanuse ja hõiveseisundi järgi, I kvartal 2006–2010
Table 1. Internet usage by sex, place of residence, age and labour status, 1st quarters of 2006–2010
 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Sugu						Sex
Mehed	62	64	67	71	74	Males
Naised	61	63	66	72	75	Females
Kokku	61	64	66	71	74	Total
Elukoht						Place of residence
Linnaline asula	63	65	68	73	75	Urban settlement
Maa-asula	56	60	62	68	73	Rural settlement
Vanuserühm						Age group
16–24	94	93	95	98	98	16–24
25–34	83	86	89	95	96	25–34
35–44	72	78	80	86	90	35–44
45–54	56	57	60	67	71	45–54
55–64	29	32	37	46	47	55–64
65–74	11	14	16	14	24	65–74
Hõiveseisund						Labour status
Hõivatud	71	73	76	83	85	Employed persons
Töötud	44	59	71	71	76	Unemployed persons
Mittetöötavad (üli)õpilased	98	98	99	99	99	Students (not in the labour force)
Mittetöötavad pensionärid jt mitteaktiivsed	19	23	27	32	38	Retired (not in the labour force) and other inactive

Tabel 2. Koduse internetiühendusega leibkonnad leibkonnatüübi järgi, I kvartal 2006–2010

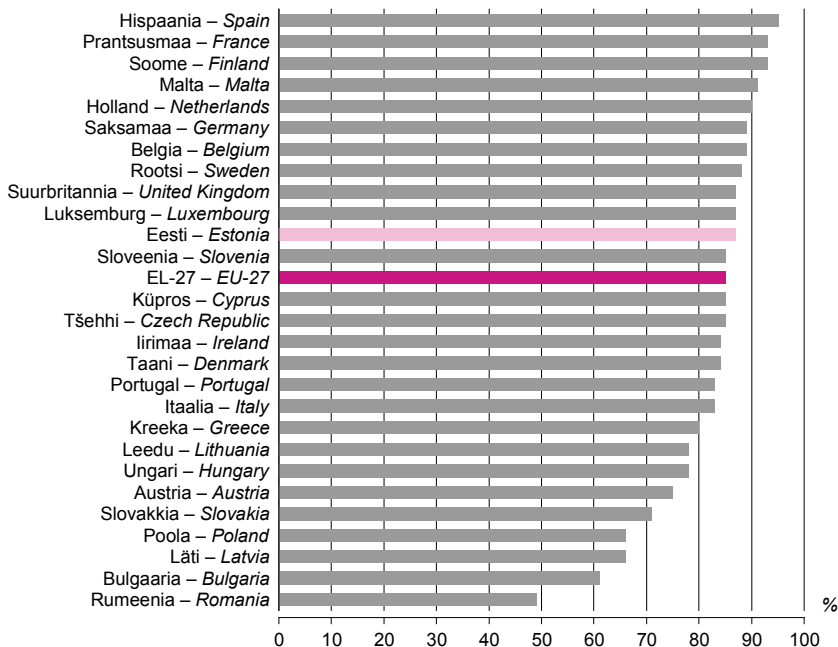
Table 2. Households connected to the Internet at home by type of household, 1st quarters of 2006–2010

(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kõik leibkonnad	46	53	58	63	68	All households
Üks täiskasvanu	25	33	37	38	45	One adult
Kaks täiskasvanut	32	38	42	53	61	Two adults
Vähemalt kolm täiskasvanut	63	72	79	82	87	Three or more adults
Kaks täiskasvanu lastega	46	52	78	82	84	Two adults with children
Üks täiskasvanu lastega	71	82	89	92	93	One adult with children
Vähemalt kolm täiskasvanu lastega	78	81	87	91	94	Three or more adults with children

Joonis 2. Interneti püsiühendusega ettevõtted Euroopa Liidus, jaanuar 2010^a

Figure 2. Enterprises with broadband connection to the Internet in the European Union, January 2010^a

^a EMTAK 2008 tegevusalade C–N alla kuuluvad ettevõtted (v.a finants- ja kindlustustegevus ning veterinaaria), milles on vähemalt 10 hõivatut.

^a Enterprises under the economic activities of EMTAK 2008 (NACE Rev.2) from C to N (except financial and insurance activities and veterinary activities) with at least 10 persons employed are included.

Allikas: Statistikaamet, Eurostat

Source: Statistics Estonia, Eurostat

Metoodika

Infotehnoloogia statistikatööde aluseks olid Eurostati küsimustikud „Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)“ ja „Community Survey on ICT usage in households and by individuals“, millele tuginedes koostati küsimustikud „Infotehnoloogia ettevõttes“ ja „Infotehnoloogia leibkonnas“. Eesmärk oli saada üldinfot infotehnoloogiavahendite, interneti kasutamise ja mitmesuguste internetivõi arvutikasutusoskuste kohta nii ettevõtete, leibkondade kui ka isikute tasandil.

Statistikatöö „Infotehnoloogia leibkonnas“ korraldati tööjõu-uuringu lisana ja see hõlmas vähemalt ühe 16–74-aastase liikmega leibkondi ja 16–74-aastaseid üksikisikuid. Leibkonnad jaotati koosseisu ja tüübi, üksikisikud aga vanuserühma, soo, haridustaseme, hõiveseisundi ja elupiirkonna järgi. Statistikatööd korraldati valikuuringuna. Küsitletavate valiku alus oli AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister). Küsitlus korraldati II kvartalis, uuringuperiood oli I kvartal. Andmete laiendamisel oli aluseks uuringuaasta 1. jaanuari arvestuslik rahvaarv. Laiendustegurid arvutati maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Vähem kui 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud.

Statistikatöö „Infotehnoloogia ettevõttes“ hõlmas vähemalt 10 hõivatuga ettevõtteid. Andmeid koguti valikuuringuga. Küsitleti kõiki vähemalt 50 hõivatuga ettevõtteid, 10–49 hõivatuga ettevõtete hulgast tehti lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendati vastavale vähemalt 10 hõivatuga ettevõtete üldkogumile, s.t arvutati üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Ettevõtteid jaotati põhi-tegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi.

Methodology

The questionnaires of the Statistical Office of the European Communities (Eurostat) “Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)” and “Community Survey on ICT usage in households and by individuals” served as a basis for information technology surveys. On the basis of these questionnaires the surveys “Information technology in enterprises” and “Information technology in households” were compiled. The aim was to obtain general information on the information technology equipment, use of the Internet and various skills in using the Internet and the computer in enterprises, households and by persons.

The survey “Information technology in households” was conducted as an appendix to the Labour Force Survey and it covered households with at least one person aged 16–74 and individuals aged 16–74. Households were distributed by composition and type of household. Individuals were distributed by age group, sex, educational level, labour status and region of residence. The survey was organised as a sample survey. The population database of Andmevara Ltd (Population Register) was used for sampling frame. The survey was conducted in the 2nd quarter and the survey period was the 1st quarter. The expansion of data was based on the estimated population of 1 January of the reference year. The expansion coefficients were calculated according to county, sex and 5-year age groups. Data received on the population through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published.

The survey “Information technology in enterprises” covered enterprises with at least 10 persons employed. Data were collected by sample survey. All enterprises with at least 50 persons employed were included. A simple random sample was made among enterprises with 10–49 persons employed. The collected data were expanded to the population of enterprises with at least 10 persons employed, i.e. the estimates of the population’s parameters were computed. The enterprises were distributed by main economic activities according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Infoühiskond. Information society. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

TURISM JA MAJUTUS

Helga Laurmaa

Ülevaade

Maailma Turismiorganisatsiooni esialgsetel andmetel 2010. aastal reisimisaktiivsus maailmas suurenes ja see kajastus ka Eesti turismis. 2010. aastal jäi Eestisse kauemaks kui üheks päevaks 2,1 miljonit turisti – 12% rohkem kui aasta varem ning rohkem kui ühelgi varasemal aastal. Eesti Panga andmetel sai Eesti väliturismist tulu 1,08 miljardit eurot (turismiteenuste eksport), millest 815 miljonit eurot olid väliskülastajate Eestis tehtud kulutused. Võrreldes 2009. aastaga kulutasid väliskülastajad 2010. aastal Eestis 34,9 miljonit eurot ehk 4,5% rohkem.

Majutusettevõtetes käis rohkem turiste. Eesti majutusettevõtetes peatus 2010. aastal 2,4 miljonit sise- ja välituristi ehk 12% rohkem kui aasta varem. Osaliselt oli kasv tingitud 2009. aasta madalast tasemest, sest majanduskriis pärssis reisimisaktiivsust kogu maailmas, mõjutades ka Eesti majutusettevõtete tegevust. 2010. aastal majutusteenuseid kasutanud turistide arv aga ületab viimase kümnendi parima, 2008. aasta tulemust 24 000 turisti võrra ja on Eesti kõigi aegade rekordtulemus.

Välituriste käis Eesti majutusettevõtetes 2010. aastal 1,6 miljonit. 2009. aastaga võrreldes oli nende arv 13% suurem. Välituristid veetsid majutusettevõtetes kokku 3,2 miljonit ööd ehk 17% enam kui aasta varem. Et ööbimiste arv kasvas rohkem kui majutatute arv, oli majutusettevõtetes viibimise keskmine kestus veidi pikem kui varasematel aastatel. Ligi kolmveerand majutatud välituristidest oli Eestis puhkuseleil, viiendik tööleil ja ülejäänutel oli siia tulemiseks muu põhjus. Välituristid jäid Eestisse kauemaks kui 2009. aastal nii puhkuse-, töö- kui ka muudel eesmärkidel tehtud reisidel.

2010. aastal kasutas Eesti majutusettevõtete teenuseid 833 000 Soome, meie peamise partnerriigi turisti. Nende arv oli 11% ehk 82 000 turisti võrra suurem kui aasta varem. 72% Soome turistidest ööbis Tallinna majutusettevõtetes, kuid Tallinnas peatuti lühemat aega kui mujal Eestis. Samal ajal suurenes Soome turistide ööbimiste arv 23%, jõudes taas rekordilise 2004. aasta tasemeni. Meie suvepealinna Pärnu majutusettevõtetes ööbis 12% Soome turistidest – 8% rohkem kui aasta varem. Soome turistide arv on kasvanud mitme teguri koosmõjul – riigi, omavalitsuste ja eraettevõtete turundustegevus, soodsad pakkumised, uued turismivõimalused, aga ka soomlaste välisreiside arvu üldine kasvutrend^a.

Teise naaberriigi, Venemaa turistide peatus majutusettevõtetes 142 000. Venemaa turistide osatähtsus majutusettevõtete klientide hulgas on viimastel aastatel suurenenud, olles 2010. aastal 9% majutatud välituristide üldarvust. Venemaa oli üks väheseid riike, kust pärit turistide arv suurenes ka 2009. aastal. Venemaa turistide hulgas on populaarsed olnud aastavahetusreisid Eestisse, kuid 2010. aastal käis kogu aasta vältel Eestis tunduvalt rohkem Venemaa turiste kui 2009. aastal. Väga oluline tegur on see, et suurenenud on Venemaa elanike välisreiside koguarv: nende reiside arv kasvas 2010. aastal tunduvalt peaaegu kõigis Euroopa riikides^a. 73% Vene turistidest peatus Tallinna, 12% Ida-Viru ja 4% Tartu maakonna majutusettevõtetes.

Eesti oluliste partnerriikide Saksamaa ja Rootsi turistide arv suurenes 2010. aastal vastavalt 11% ja 5%, kuid ei küündinud varasemate aastate tasemeni. Saksamaa turistide populaarsemad sihtkohad Eestis on Tallinn, kus käis 17% enam Saksa turiste kui 2009. aastal, Tartu maakond (7%) ja Saare maakond (9%). Rootsi turistide hulgas on populaarsed spaateenuseid pakkuvad majutusettevõtted, kus peatus 9% enam Rootsi turiste kui aasta varem.

Läti turistide arv suurenes 2009. aastaga võrreldes 6%, kuid ei ületanud viimase kümnendi parimate, 2007. ja 2008. aasta taset. Läti turistide meelissihtkohad on endiselt Tallinn ning Saare ja Pärnu maakond. Tallinnas käis 2010. aastal üle poole majutusteenuseid kasutanud Läti turistidest.

^a Kallas, P. (2011). Eesti ja maailma turism 2010. [www] <http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialstile/turismistatistika> (26.04.2011).

Siseturistide arv majutusettevõtetes suurenes. Majutusettevõtetes peatus 2010. aastal 838 000 siseturisti, mida on küll 9% enam kui 2009. aastal, kuid vähem kui möödunud kümnendi siseturismi rekordaastatel 2007 ja 2008. Suurenes nii puhkuse- kui ka tööreisidel olnud siseturistide arv. 24% siseturistidest peatus Harju, 13% Pärnu, 11% Tartu ja 10% Ida-Viru maakonna majutusettevõtetes.

Ühe ööpäeva eest majutusettevõttes tuli 2010. aastal maksta keskmiselt 27 eurot, seega oli ühe ööpäeva keskmine hind veidi rohkem kui ühe euro võrra odavam kui 2009. aastal ja 4,5 euro võrra odavam kui 2008. aastal.

2010. aastal oli avatud 1141 majutusettevõtet 50 000 voodikohaga. Aasta ringi oli saadaval 18 000 tuba 40 000 voodikohaga, millele kõrghooajal lisandus veel 18% tube ja 26% voodikohti. Enamik tube (71%) olid kahekojalised. 2009. aastaga võrreldes tuli 2010. aastal juurde 600 voodikohta ja voodikohtade täitumus suurenes neli protsendipunkti. 2010. aastal oli majutusettevõtetes 602 toitlustuskohta, 439 spordisaali ja -väljakut, 1077 sauna, 66 valuutavahetuspunkti ning 569 konverentsisaali. 364 majutusettevõttes oli internetipunkt ja enam kui pooltes majutusettevõtetes traadita andmeside võimalus. 631 majutusettevõttes olid mittesuitsetajate toad ja 130-s invatoad. Majutusettevõtetes töötas 2010. aastal üle 8000 inimese.

Eesti elanikud reisisid rohkem. Eesti elanikud tegid 2010. aastal 2,9 miljonit ööbimisega sise- ja välisreise. Varasema aastaga võrreldes suurenes nii sise- kui ka välisreiside arv ja raha kulutati reisile veidi enam kui 2009. aastal. Ööbimisega sisereise tegid Eesti elanikud 2010. aastal 1,9 miljonit. 56% sisereiside eesmärk oli külastada tuttavaid või sugulasi ja üle kolmandiku olid puhkusereisid. Tööreiside osatähtsus on viimastel aastatel vähenenud. Enamik sisereise olid lühireisid, mis kestsid kõige rohkem kolm päeva. 2010. aastal kulutas Eesti elanik sisereisile keskmiselt 49 eurot ühe inimese kohta, seega olid kulutused ühe euro võrra suuremad kui 2009. aastal, kuid tunduvalt väiksemad kui kahel varasemal aastal, kui elanike majanduslik olukord oli parem. Kõige rohkem kulutas Eesti elanik puhkusereisile – 58 eurot ühe inimese kohta –, tuttavate või sugulaste külastamisele kulus keskmiselt 44 eurot.

Ööbimisega välisreise tegid Eesti elanikud 2010. aastal 955 000. Varasemate aastatega võrreldes suurenes puhkusereiside arv, mis oli 2010. aastal 63% reiside koguarvust. Varasemast aastast rohkem käidi külas välismaal olevatel tuttavatel ja sugulastel. Tööreiside arv on viimasel kolmel aastal vähenenud. Ligi pooled ööbimisega välisreisid tehti lähiriikidesse Soome, Venemaale ja Rootsi. Reisid Euroopa Liidu riikidesse olid kaks kolmandikku kõigist ööbimisega välisreisidest. Välisreiside puhul olid samuti ülekaalus 1–3-päevased reisid – nende osatähtsus oli 2010. aastal 44%. 4–7-päevaseid reise oli 29% ja üle 7-päevaseid reise 27% kõigist välisreisidest. Eesti elanik kulutas välisreisile keskmiselt 417 eurot ühe inimese kohta. Keskmisest enam kulutati töö- ja puhkusereisidele – vastavalt 489 ja 446 eurot. Enne reisi algust tehtud kulutused suurenesid, kuid reisi jooksul hoiti raha kokku. Kui 2007. aastal kulutas Eesti elanik välireisil olles 274 eurot, siis 2010. aastal ainult 170 eurot ühe inimese kohta.

TOURISM AND ACCOMMODATION

Helga Laurmaa

Overview

According to the preliminary data of the World Tourism Organization, travel activity in the world increased in 2010 and this was reflected also in the tourism of Estonia. In 2010, 2.1 million tourists stayed in Estonia for longer than one day – this is 12% more tourists than a year earlier and is regarded an all-time record result. According to the data of the Bank of Estonia, Estonia's income from foreign tourism amounted to 1.08 billion euros (exports of tourism services), of which the spendings of foreign visitors in Estonia comprised 815 million euros. Foreign visitors spent in Estonia 34.9 million euros or 4.5% more than in 2009.

More tourists visited accommodation establishments. In 2010, 2.4 million domestic and foreign tourists stayed in Estonian accommodation establishments, which was 12% more than a year earlier. The growth was partly due to a low level in 2009, when the economic crisis restricted travel activity in the whole world affecting also the activities of Estonian accommodation establishments. The number of tourists having used accommodation services in 2010 exceeds the level of 2008 i.e. the best year of the past decade by 24,000 tourists and is considered an all-time record result in Estonia.

1.6 million foreign tourists used the services of Estonian accommodation establishments in 2010. Compared to 2009, their number increased by 13%. Foreign tourists spent a total of 3.2 million nights in accommodation establishments or 17% more than a year earlier. As the number of overnight visitors increased more than the number of accommodated tourists, the average duration of a stay in an accommodation establishment was a little longer than in previous years. About three quarters of the accommodated foreign tourists were on holiday, one fifth were on a business trip and the rest had some other reason for visiting Estonia. Foreign tourists stayed in Estonia for a longer time than in case of the holiday and business trips and trips taken for other purposes in 2009.

833,000 tourists from our main partner country Finland used the services of Estonian accommodation establishments in 2010. Their number was by 11% or 82,000 tourists bigger than a year earlier. 72% of Finnish tourists stayed in the accommodation establishments of Tallinn, but tourists stayed in the capital city for a shorter time than elsewhere in Estonia. However, the number of overnight stays by the tourists from Finland increased by 23% regaining again the record level reached in 2004. 12% of the tourists from Finland stayed in the accommodation establishments of our summer capital Pärnu – 8% more than in the previous year. The number of tourists from Finland has increased due to a co-effect of several factors – marketing activities of the state, local governments and private companies, discounted offers, provision of new tourism opportunities as well as a general growth trend^a in the number of foreign trips taken by the Finns.

142,000 tourists arrived from our other neighbour country Russia and stayed in our accommodation establishments. The share of tourists from Russia among the customers of accommodation establishments has been increasing in recent years and amounted to 9% of the total number of accommodated foreign tourists in 2010. Russia was one of the few countries, from where an increasing number of tourists arrived also in 2009. New Year's tours to Estonia have been popular among Russian tourists, but in 2010 considerably more tourists from Russia visited Estonia during the whole year than in 2009. A total number of foreign trips made by the residents of Russia which has been on the increase is definitely a very important factor: the number of trips taken by them grew significantly in 2010 in almost all European countries^a. 73% of tourists from Russia stayed in the

^a Kallas, P. (2011). Eesti ja maailma turism 2010 (Estonia and the world tourism) – only in Estonian. [www] <http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika> (26.04.2011).

accommodation establishments of Tallinn, 12% in the accommodation establishments of Ida-Viru county and 4% in Tartu county.

The number of tourists from Germany and Sweden – important partner countries for Estonia – increased respectively 11% and 5% in 2010, but did not reach the level of previous years. The most popular destinations for the tourists coming to Estonia from Germany are Tallinn which was visited by 17% more tourists from Germany than in 2009, Tartu county (7%) and Saare county (9%). Accommodation establishments providing spa services are popular among the tourists from Sweden: 9% more Swedish tourists stayed in these accommodation establishments than a year ago.

The number of tourists from Latvia increased by 6% compared to 2009, but did not exceed the levels of the best years of the past decade – 2007 and 2008. Tallinn, Saare and Pärnu counties continue to be favorite destinations for Latvian tourists. In 2010 more than a half of the tourists from Latvia, who used accommodation services, visited Tallinn.

The number of domestic tourists, who stayed in accommodation establishments, increased. 838,000 domestic tourists stayed in accommodation establishments in 2010. This was 9% more than in 2009, but less than in 2007 and 2008 – the past decade's record years in domestic tourism. An increase was recorded in both the number of domestic tourists on holiday and the number of those on business trips. 24% of domestic tourists stayed in the accommodation establishments of Harju county, 13% in Pärnu county, 11% in Tartu county and 10% in Ida-Viru county.

In 2010 the average cost of a guest night in an accommodation establishment was 27 euros. Thus, the average price per night was by slightly more than one euro cheaper than in 2009 and by 4.5 euros cheaper than in 2008.

In 2010, 1,141 accommodation establishments with 50,000 bed places were available for tourists. All the year round 18,000 rooms with 40,000 bed places were available, whereas 18% of rooms and 26% of bed places were additionally available during the tourist season. Most of the rooms (71%) were double rooms. Compared to 2009, the number of bed places increased by 600 and the average use of bed places increased by four percentage points. In 2010, there were 602 catering establishments, 439 sports fields and gyms, 1,077 saunas, 66 currency exchange sites and 569 conference halls in our accommodation establishments. 364 accommodation establishments had Internet access points and more than a half of accommodation establishments had a possibility of wireless data communication. 631 accommodation establishments had rooms for non-smokers and 130 had rooms for persons with special needs. More than 8,000 persons were employed in accommodation establishments in 2010.

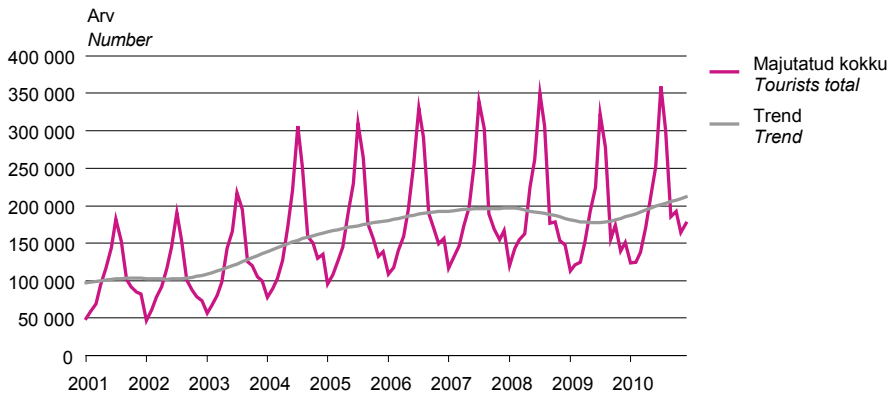
Travelling of Estonian residents increased. In 2010, the residents of Estonia made 2.9 million overnight domestic and foreign trips. Compared to the previous year, the number of both, domestic and foreign trips, increased and a little more money was spent on a trip than in 2009. In 2010, the residents of Estonia made 1.9 million overnight domestic trips. The purpose of 56% of domestic trips was to visit friends or relatives, and more than a third were holiday trips. The share of business trips has decreased in recent years. Most of the domestic trips were short lasting from one to three days. In 2010, the residents of Estonia spent on average 49 euros per person on a domestic trip. Thus, spendings were by one euro bigger than in 2009, but significantly smaller than during the two previous years characterised by a better economic situation of inhabitants. Estonian residents spent the most on holiday trips – 58 euros per person, on average 44 euros per person were spent on a trip to visit friends or relatives.

In 2010 Estonian residents made 955,000 overnight foreign trips. Compared to previous years, the number of holiday trips increased amounting to 63% of the total number of trips. Friends or relatives living abroad were visited more frequently than in earlier years. The number of business trips has been in decline during the past three years. Nearly a half of overnight foreign trips were made to nearby countries – Finland, Russia and Sweden. Tours to the European Union countries accounted

for two thirds of all overnight foreign trips. 1–3-day trips predominated also in case of foreign trips – in 2010, their share was 44%, 4–7-day trips accounted for 29% and trips longer than 7 days comprised 27% of all trips abroad. On a foreign trip, Estonian residents spent on average 417 euros per person. More than an average was spent on business and holiday trips – 489 euros and 446 euros, respectively. The expenses increased before the start of a trip, whereas during the trip people tried to save money. In 2007 Estonian residents spent 274 euros but in 2010 only 170 euros per person on a trip abroad.

Joonis 1. Majutatud turistid, 2001–2010^a

Figure 1. Accommodated tourists, 2001–2010^a

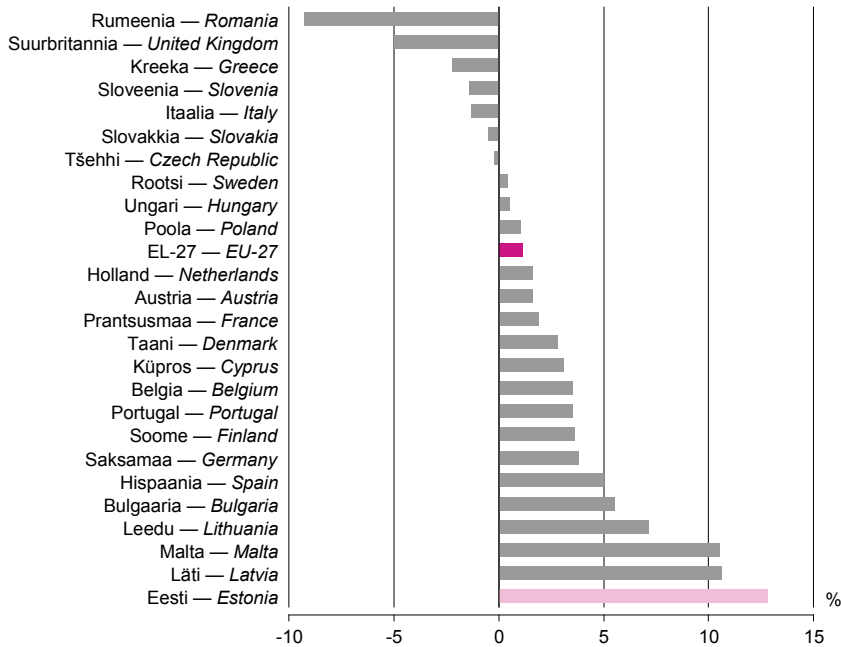

^a Joonis on tehtud kuuandmete põhjal.

^a The figure has been made on the basis of monthly data.

Joonis 2. Ööbimiste arvu muutus majutusettevõtetes võrreldes eelmise aastaga Euroopa Liidus, 2010^a

Figure 2. Change in the number of nights spent in accommodation establishments in the European Union compared to 2009, 2010^a

^a Luksemburgi ja Iirimaa andmeid ei ole saadud.

^a No data are available for Luxembourg and Ireland.

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 1. Majutus, 2007–2010*Table 1. Accommodation, 2007–2010*

	2007	2008	2009	2010	
Majutatud, tuhat	2 343	2 378	2 147	2 402	<i>Accommodated tourists, thousands</i>
Majutatud välis turistid, tuhat	1 380	1 433	1 381	1 564	<i>Accommodated foreign tourists, thousands</i>
Välis turistide osatähtsus, %	59	60	64	65	<i>Proportion of foreign tourists, %</i>
Ööbimised, tuhat	4 675	4 602	4 123	4 701	<i>Nights spent, thousands</i>
Keskmiselt ööbimisi ühe majutatu kohta	2,00	1,94	1,92	1,96	<i>Average number of nights spent per tourist</i>

Tabel 2. Majutusettevõtete mahutavus, 2007–2010*Table 2. Capacity of accommodation establishments, 2007–2010*

	2007	2008	2009	2010	
Majutusettevõtted	984	1 048	1 091	1 141	<i>Accommodation establishments</i>
Toad	19 303	20 542	21 117	21 230	<i>Rooms</i>
Voodikohad	44 611	46 940	49 471	50 084	<i>Bed places</i>
Keskmiselt voodikohti toas	2,31	2,29	2,34	2,36	<i>Average number of bed places per room</i>

Tabel 3. Eesti elanike ööbimisega sise- ja välisreisid, 2007–2010*Table 3. Overnight domestic and foreign trips of Estonian residents, 2007–2010*

	2007	2008	2009	2010	
Ööbimisega reisid kokku, tuhat	1 562	1 494	1 634	2 881	<i>Overnight trips total, thousands</i>
Ööbimisega sisereisid, tuhat	885	803	882	1 926	<i>Overnight domestic trips, thousands</i>
Ööbimisega sisereisi kestus, päeva	2,5	3,2	2,6	2,0	<i>Duration of overnight domestic trip, days</i>
Ööbimisega välisreisid, tuhat	677	692	752	955	<i>Outbound overnight trips, thousands</i>
Ööbimisega välisreisi kestus, päeva	6,9	7,7	7,2	7,4	<i>Duration of outbound overnight trip, days</i>
Ühe inimese keskmine kulutus sisereisile, eurot	55	56	48	49	<i>The average cost per person for one domestic trip, euros</i>
Ühe inimese keskmine kulutus välisreisile, eurot	462	466	398	417	<i>The average cost per person for one outbound overnight trip, euros</i>

Metoodika

Majutusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid vähemalt viie voodikohaga üksusi, kes osutavad majutusteenust. Nende tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 551, 552 või 553.

Eesti elanike reisimiste kohta koguti 2010. aastal andmeid leibkonna eelarve uuringuga. Uuringu valim võeti kõigi Eestis elavate vähemalt 15-aastaste alaliste elanike hulgast, v.a pikka aega (vähemalt aasta) institutsioonides viibijad.

Methodology

Accommodation statistics cover all entities, which operate in Estonia, have at least five bed places and provide accommodation services. The activity code of these enterprises is either 551, 552 or 553 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

In 2010 data on the tourism of Estonian residents were collected by the Household Budget Survey. The sample of the Survey was drawn from all at least 15-year-old residents of Estonia, except for persons living in institutional households during a long period (at least for a year).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2011. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Turismiarenduskeskus

<http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile>

Estonian Tourist Board

<http://www.visitestonia.com/en/additional-navigation/travel-trade>

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Aavo Heinlo

Ülevaade

Peatükk esitab teadus- ja arendustegevuse (T&A) statistikat aastate 1999–2010 kohta. Oluline teadmuspõhise majanduse poole liikumist kajastav näitaja on T&A-le tehtud kulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) ehk T&A intensiivsus. Eestis on T&A intensiivsus alates 2001. aastast pidevalt suurenenud. Ka 2009. aastal oli kasv märkimisväärne – 1,29%-st 1,42%-ni, seda küll ennekõike SKP languse tõttu. Eesti edestab T&A intensiivsuse poolest Itaaliat ja Hispaaniat ning suurriikidest Hiinat ja Venemaad. Eurostati andmetel kuulub Eesti T&A intensiivsuse kasvutempo poolest Euroopa Liidu (EL) juhtriikide hulka – aastatel 2004–2009 oli T&A intensiivsuse kasvu määr Eestis omast kõrgem ainult Portugalil. Kiirest arengust hoolimata on veel pikk tee selleni, et saavutada EL-i 2009. aasta keskmine tase – 2,01% – või põhjanaabrite rekordiline 3,96%, millega viimased edestavad nii USA-d kui ka Jaapanit.

Majandussurutis vähendas T&A-le tehtud kulutusi. Eestis kulutati 2009. aastal T&A-le 197 miljonit eurot ehk 5,1% vähem kui 2008. aastal. T&A kulude jaotuses olulisi muutusi ei toimunud – ikka olid laias laastus pooled kulutused riigi, kaks viiendikku ettevõtete ja kümnendik välismaiste allikate rahastatud. Küll vähenes riigi rahastamine 2009. aastal varasema aastaga võrreldes 7%, langedes 96 miljoni euroni, ja ettevõtete rahastamine 8% ehk 76 miljoni euroni. Pisut kompenseeris seda välismaise rahastamise 3 miljoni eurone kasv. Siinjuures on oluline märkida, et riigieelarvest saadud EL-i toetused arvestatakse riigilt saadute hulka.

Hoolimata kulutuste vähenemisest kasvas nii T&A töötajate kui ka T&A-le kulutatud tööaastate arv 2009. aastal eelmise aastaga võrreldes 3%. Niisiis oli ikkagi tegemist T&A mahu kasvuga, kusjuures kulutusi õnnestus vähendada tööjõukulude ja investeringute vähendamisega.

Rahastamise muutused mõjutasid enim kõrgharidussektorit. 2009. aastal kahanesid T&A-le tehtud kulutused selles sektoris varasema aastaga võrreldes 7%. 2008. aasta tase 2010. aastal küll taastus, kuid toimunu jättis jälje T&A struktuuri. Katse- ja arendustööde osatähtsus kõrgharidussektoris, mis 2008. aastal oli 24%, vähenes 2010. aastal 15%-ni hoolimata sellest, et sektori rahastamine ettevõtelt kahanes samal ajavahemikul vaid 4,1 miljonist eurost 3,7 miljoni euroni.

Teadusvaldkonniti säilis 2009. aastal kulutuste maht ainult põllumajandusteadustes. Enim mõjutas majandussurutis sotsiaal- ja humanitaarteadusi, kus 2008. aastaga võrreldes vähenesid kulutused 13–14%, tehnikateaduste kulutused kahanesid 10% ja loodusteaduste omad 5%. Teadusvaldkonniti kogutakse andmeid ainult kasumitaotluseta institutsionaalsetelt sektoritelt.

Ettevõtlussektori T&A-le tehtud kulutused jäid 2008. aasta kulutustega enam-vähem samale tasemele. Sellist tulemust seletab paar asjaolu. Esiteks langeb 75% T&A-le tehtud kulutustest ainult 58 ettevõtte arvele (kokku näitas neid kulutusi 2009. aastal mõnisada ettevõtet). Need 58 ettevõtet kuuluvad enamasti kõrgtehnoloogilise tööstuse või teadmusmahuka teeninduse tegevusaladele, mida majanduskriis mõjutas vähem. Teiseks võttis nii mõnigi ettevõtte teadmiseks õpetussõnu, et kriisi ajal on just uuenduslikkus (sh tootearendus) jätkusuutliku edasitegutsemise pant.

Kolmanda taseme haridusega spetsialistide määr on kasvanud. 2010. aastal oli Eestis tipp- või keskastme spetsialisti ja tehniku ametialal hõivatute hulgas 29 000 kõrgharidusega töötajat rohkem kui sajandivahetuse ajal. Koos sellega tõusis kõrgharidusega töötajate määr nimetatud ametialadel 60%-st 70%-ni. EL-i vastav näitaja oli 2009. aastal 60%.

Tööstusomandi õiguskaitses on aktiveerunud. Eesti Patendiameti andmetel esitati Eesti taotlejatelt 2010. aastal nii patendi- kui ka kasulike mudelite taotlusi peaaegu kaks ja pool korda rohkem kui 2006. aastal. Rahvusvahelises võrdluses kasutatakse erinevaid suhtarve. Kui jagada Euroopa Patendiametile esitatud patenditaotluste arv elanike arvuga, siis oli Eesti näitaja Eurostati andmetel 2008. aastal EL-i keskmisest viis korda väiksem. Kui aga nimetajana kasutada T&A-le tehtud kulutusi, siis oli see näitaja vaid poolteist korda väiksem.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Aavo Heinlo

Overview

The chapter presents statistics on research and development activities (R&D) for the years 1999–2010. The ratio of the total expenditure on R&D to gross domestic product (GDP) or the R&D intensity is an important indicator of the progress towards the knowledge-based economy. For Estonia, the R&D intensity has been continuously growing since 2001. Likewise, the growth was significant in 2009 – from 1.29% to 1.42%, this time caused above all by the fall-off of the GDP. With respect to the R&D intensity, Estonia is forging ahead leaving behind Italy and Spain as well as the superpowers China and Russia. According to the data of Eurostat, by the growth rate of R&D intensity, Estonia belongs to the leading group of the European Union (EU) countries. In 2004–2009, only Portugal had a higher growth rate of the R&D intensity than Estonia. Despite the remarkable progress, there is still a long way to go to reach the EU mean of 2009 – 2.01% – or the record level 3.96% of our northern neighbours with which they are placed ahead of the USA as well as Japan.

The economic crisis lowered the R&D expenditure. In 2009, the expenditure on R&D in Estonia amounted to 197 million euros which is 5.1% less than in 2008. No substantial changes occurred in the structure of R&D financing: at large, half of the expenditure was financed by the government, two fifths by enterprises and one tenth by foreign sources. Nevertheless, in 2009 compared to a year earlier, government financing decreased by 7% descending to 96 million euros and that of enterprises dropped by 8% down to 76 million euros. This was slightly compensated by a growth of 3 million euros in foreign financing. Hereby, it is important to mention that the EU funds mediated by the state budget are counted as government sourced.

Despite the decrease in expenditures, both the number of R&D personnel and the number of working years spent on R&D grew 3% in 2009 compared with 2008. Consequently, the volume of R&D still mounted up, whereas the decrease in expenditure was achieved by the reduction in labour costs and investments.

The changes in financing had the severest impact on the higher education sector. In 2009 compared to the year before, the R&D expenditure in this sector decreased by 7%. Even though the 2008 level was regained in 2010, the events had its impact on the structure of R&D. The share of experimental development in the higher education sector, which had reached 24% in 2008, fell down to 15% in 2010 despite the fact that, during the same period, the financing of this sector by enterprises decreased from 4.1 to 3.7 million euros only.

Looking into science fields, the previous expenditure level was maintained only in agricultural sciences in 2009. Social sciences and humanities were influenced by the recession the most. In these fields, a downfall of 13–14% was recorded in expenditures compared to 2008, for engineering the fall was 10% and for natural sciences 5%. Data by fields of science are collected only from the non-profit institutional sectors.

The R&D expenditure in the business enterprise sector remained more or less at the 2008 level. A couple of circumstances can explain this result. Firstly, 75% of the R&D expenditure can be attributed to only 58 enterprises (the total number of enterprises declaring such expenditures was limited to a few hundreds in 2009). The mentioned 58 enterprises mostly belong to the list of activities of high-tech manufacturing or knowledge intensive services which were less affected by the economic crisis. Secondly, there still were enterprises who remembered the words of wisdom declaring that innovativeness (incl. product development) is the best remedy to deal with economic recession and the best way to ensure sustainable operation.

The share of specialists with tertiary education is climbing up. In 2010 the number of employees with tertiary education and occupied as professionals, associate professionals or technicians was by 29,000 persons larger than at the turn of the century. Consequently, the share of

tertiary educated employees for the occupations referred above rose from 60% to 70%. The respective EU indicator remained on the level of 60% in 2009.

The legal protection of industrial property is more active. The Estonian Patent Office data indicate that in 2010 Estonian applicants filed nearly two and a half times more patent and utility model applications compared to 2006. In international comparisons different ratios are used. If the number of patent applications to the European Patent Office is divided by the population number, then the Eurostat data show that in 2008 the Estonian indicator was five times lower than the EU mean. But, while using the R&D expenditure for nominator instead, this indicator was only two and a half times lower.

Tabel 1. Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2005–2010

Table 1. Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2005–2010

	Riiklik sektor Government sector	Kõrgharidus-sektor Higher education sector	Kasumitaotluseta erasektor Private non-profit sector	Ettevõtlus-sektor Business enterprise sector	KOKKU TOTAL
Töötajad Personnel					
2005	991	4 591	124	2 249	7 955
2006	1 080	4 949	177	2 586	8 792
2007	1 097	5 303	190	2 686	9 276
2008	1 108	5 338	152	3 023	9 621
2009	1 072	5 543	167	3 122	9 904
2010	1 090	5 669	132
Teadus- ja arendustegevusele kulutatud tööaastad (nn täistööaja ekvivalent) Working years spent on research and development (the so-called full-time equivalent)					
2005	696	2 176	92	1 398	4 362
2006	714	2 290	106	1 631	4 741
2007	782	2 405	125	1 689	5 002
2008	747	2 390	105	1 845	5 086
2009	718	2 688	101	1 924	5 430
2010	772	2 465	86

Tabel 2. Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna järgi, 2010^a

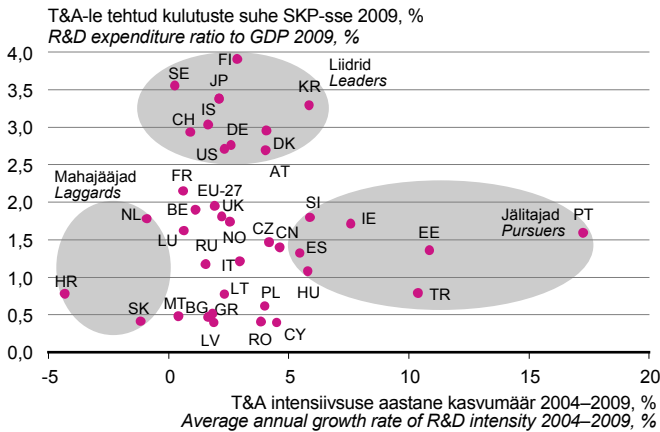
Table 2. Personnel engaged in research and development by field of science, 2010^a

	Teadlased ja insenerid Researchers			Tehnikud Technicians			Abipersonal Supporting staff			
	K/T N/F M/M			K/T N/F M/M			K/T N/F M/M			
	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	
Loodusteadused	1 756	685	1 071	424	256	168	203	158	45	Natural sciences
Tehnikateadused	868	251	617	36	3	33	83	66	17	Engineering
Arstiteadus	484	315	169	143	119	24	59	43	16	Medical sciences
Põllumajandusteadused	308	147	161	67	50	17	39	29	10	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	972	567	405	83	71	12	74	60	15	Social sciences
Humanitaarteadused	1 082	700	382	107	81	26	104	77	27	Humanities
KOKKU	5 470	2 665	2 805	860	580	280	561	432	129	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Business enterprise sector excluded.

Joonis 1. Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus, 2004–2009^a
 Figure 1. Intensity of research and development activities, 2004–2009^a

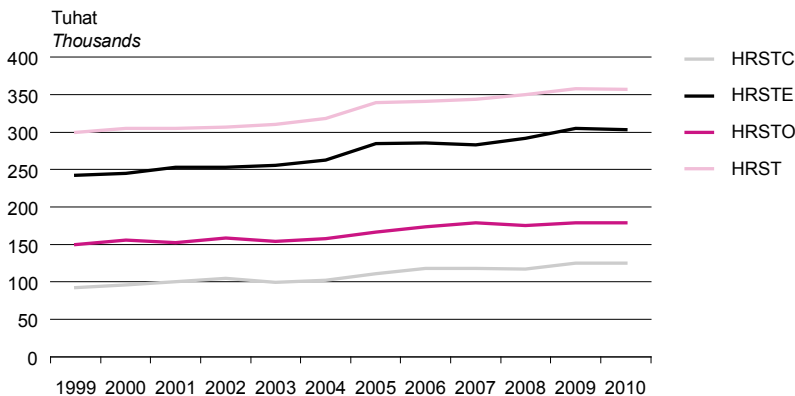

^a Kreeka andmed on 2007. aasta ning Hiina, Jaapani, Lõuna-Korea ja USA andmed 2008. aasta kohta.
^a The data on Greece are from 2007 and those on China, Japan, South Korea and the USA are from 2008.

AT	Austria – Austria	FR	Prantsusmaa – France	NL	Holland – Netherlands
BE	Belgia – Belgium	GR	Kreeka – Greece	NO	Norra – Norway
BG	Bulgaaria – Bulgaria	HR	Horvaatia – Croatia	PL	Poola – Poland
CH	Šveits – Switzerland	HU	Ungari – Hungary	PT	Portugal – Portugal
CN	Hiina – China	IE	Iirimaa – Ireland	RO	Rumeenia – Romania
CY	Küpros – Cyprus	IS	Island – Iceland	RU	Venemaa – Russia
CZ	Tšehhi – Czech Republic	IT	Itaalia – Italy	SE	Rootsi – Sweden
DE	Saksamaa – Germany	JP	Jaapan – Japan	SI	Sloveenia – Slovenia
DK	Taani – Denmark	KR	Horvaatia – Croatia	SK	Slovakkia – Slovakia
EE	Eesti – Estonia	LT	Leedu – Lithuania	TR	Türgi – Turkey
ES	Hispaania – Spain	LU	Luksemburg – Luxembourg	UK	Suurbritannia – United Kingdom
EU-27	EL-i keskmine – EU average	LV	Läti – Latvia	US	USA – USA
FI	Soome – Finland	MT	Malta – Malta		

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Teaduse ja tehnoloogia inimressurs, 1999–2010^a
 Figure 2. Human resources devoted to science and technology, 1999–2010^a

^a HRST – kolmanda taseme haridusega või spetsialistidena töötavad 15–74-aastased; HRSTE – kolmanda taseme haridusega isikud; HRSTO – spetsialistidena töötavad isikud; HRSTC – kolmanda taseme haridusega spetsialistid.
^a HRST – persons aged 15–74 with the tertiary level educational attainment or occupied as specialists; HRSTE – persons with tertiary education; HRSTO – persons occupied as specialists; HRSTC – specialists with tertiary education.

Tabel 3. Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2005–2010^aTable 3. Researchers by field of science, 2005–2010^a

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Loodusteadused	1 415	1 604	1 717	1 772	1 863	1 756	Natural sciences
Tehnikateadused	719	790	861	806	751	868	Engineering
Arstiteadus	394	404	425	424	482	484	Medical sciences
Põllumajandusteadused	223	238	231	278	282	308	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	795	826	840	925	977	972	Social sciences
Humanitaarteadused	786	959	1 126	1 035	998	1 082	Humanities
KOKKU	4 332	4 821	5 200	5 240	5 353	5 470	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.^a Business enterprise sector excluded.**Tabel 4. Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris ettevõtte tegevusala järgi, 2009**

Table 4. Personnel engaged in research and development in business enterprise sector by economic activity of the enterprise, 2009

	T&A töötajate arv Number of personnel engaged in R&D								T&A-le kulutatud tööaastad Working years spent on R&D	
	Kokku Total	Teadlased ja insenerid Researchers		Tehnikud Technicians		Abipersonal Supporting staff				
		N/F	M/M	N/F	M/M	N/F	M/M			
Tegevusalad kokku	3 122	578	1 522	278	532	118	94	1 923,9	Economic activities total	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	x	x	Agriculture, forestry and fishing	
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x	x	Mining and quarrying	
Töötlev tööstus	663	102	338	64	88	30	41	429,8	Manufacturing	
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	65	11	45	4	5	-	-	36,0	Electricity, gas and steam supply; water supply	
Kanaliseerimine, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	x	x	Sewerage, waste management, remediation activities	
Ehitus	x	x	x	x	x	x	x	x	Construction	
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	187	26	91	15	41	5	9	80,6	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	
Veondus ja laondus	57	12	37	4	4	-	-	17,6	Transportation and storage	
Info ja side	797	71	479	45	182	14	6	636,2	Information and communication	
Finants- ja kindlustustegevus	341	42	59	95	139	4	2	201,5	Financial and insurance activities	
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	946	296	449	40	70	56	35	484,7	Professional, scientific and technical activities	
Muu tegevusala ^a	49	15	13	10	1	9	1	26	Other activities ^a	

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 5. Kulutused asutuse- ja ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele institutsionaalse sektori järgi, 2005–2010

Table 5. Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2005–2010

	Riiklik sektor Government sector	Kõrgharidus-sektor Higher education sector	Kasumitaotluseta erasektor Private non-profit sector	Ettevõtlussektor Business enterprise sector	KOKKU TOTAL
Kulutused, miljonit eurot Expenditure, million euros					
2005	11,7	43,1	2,3	46,9	104,0
2006	19,8	61,3	2,7	67,1	151,0
2007	15,0	72,6	4,1	81,9	173,6
2008	24,5	89,3	4,3	89,9	208,0
2009	21,7	83,2	4,3	88,2	197,4
2010	24,6	88,5	2,9
Riigi rahastatud, % Financed by government, %					
2005	80	73	43	7	44
2006	63	80	28	8	45
2007	92	77	52	9	46
2008	91	82	52	7	50
2009	85	81	18	11	49
2010	78	79	39

Tabel 6. Kulutused teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja ettevõtte töötajate arvu järgi, 2009

Table 6. Research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and number of employees of the enterprise, 2009

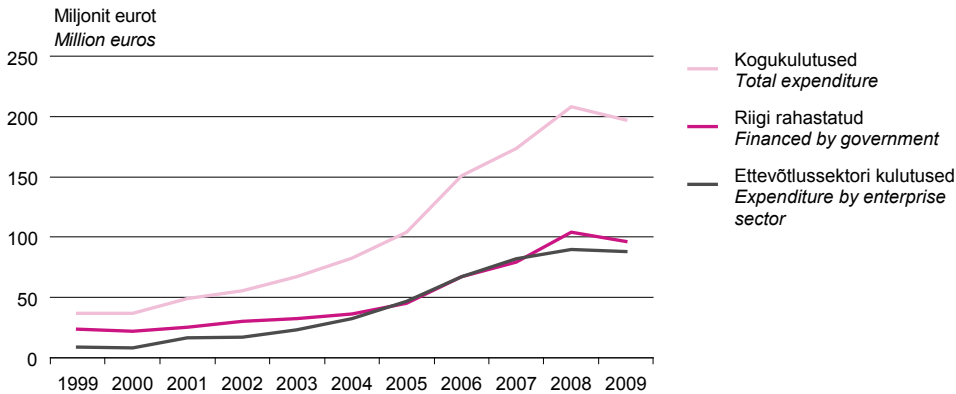
Töötajate arv Number of employees	Kulutused, miljonit eurot Expenditure, million euros	Rahastamisallikas, % Source of funds, %				
		Riik Government	Ettevõtted Enterprises	Kasumitaotluseta erasektor Private non-profit sector	Kõrgharidus-sektor Higher education sector	Välisallikad Foreign funds
Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused Intramural research and development expenditure						
0–19	31,2	12	82	0	0	6
20–49	13,1	16	58	0	1	26
50–99	6,3	25	69	4	-	1
100–249	11,8	20	71	-	0	9
>249	25,9	0	99	-	-	1
KOKKU TOTAL	88,2	11	81	0	0	7
Ettevõttevälisele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused ^a Extramural research and development expenditure ^a						
0–19	3,9	29	66	0	0	5
20–49	2,1	50	47	-	3	-
50–99	3,8	1	99	-	-	-
100–249	2,3	2	98	-	0	-
>249	3,6	0	100	-	-	-
KOKKU TOTAL	15,7	14	84	0	1	1

^a Ainult sisemise teadus- ja arendustegevusega ettevõtete andmed.

^a Only enterprises with intramural research and development activities are included.

Joonis 3. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused, 1999–2009

Figure 3. Expenditure on research and development, 1999–2009

Tabel 7. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja tegevusala järgi, 2009

Table 7. Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by source of funds and economic activity, 2009

Tegevusala	Kulutused, miljonit eurot <i>Expenditure, million euros</i>	Rahastamisallikas, % <i>Source of funds, %</i>					Economic activity
		Riik <i>Government</i>	Ettevõtte <i>Enterprises</i>	Kasumitaotluseta erasektor <i>Private non-profit sector</i>	Kõrgharidussektor <i>Higher education sector</i>	Välisallikad <i>Foreign funds</i>	
Tegevusalad kokku	88,2	11	81	0	0	7	<i>Economic activities total</i>
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	18,1	5	90	-	-	5	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	2,8	5	86	-	-	9	<i>Electricity, gas and steam supply; water supply</i>
Kanaliseerimine, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	<i>Sewerage, waste management, remediation activities</i>
Ehitus	x	x	x	x	x	x	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jae-kaubandus; mootorsõidukite ja mootor-rataste remont	3,9	12	87	-	-	1	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	0,7	-	99	-	-	1	<i>Transportation and storage</i>
Info ja side	31,7	8	82	-	-	10	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	10,0	-	100	-	-	-	<i>Financial and insurance activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	18,5	30	55	1	2	12	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Muu tegevusala ^a	2,1	3	97	-	-	-	<i>Other activities^a</i>

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 8. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites^a rahastamisallika järgi, 2005–2010

Table 8. Intramural research and development expenditure in non-profit institutional sectors^a by source of funds, 2005–2010
(miljonit eurot – million euros)

Rahastamisallikas	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Source of funds
Riik	42,0	62,2	71,6	97,7	86,6	89,8	Government
Ettevõtted	2,4	3,2	4,7	5,1	4,5	4,5	Enterprises
Kasumitaotluseta organisatsioonid	0,2	0,2	0,2	0,2	1,0	0,4	Non-profit organisations
Kõrgharidus-sektor	0,8	1,3	1,3	1,0	1,2	1,3	Higher education sector
Välisallikad	11,8	17,0	13,9	14,2	15,8	20,0	Foreign funds
KOKKU	57,1	83,9	91,8	118,2	109,2	116,0	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Business enterprise sector excluded.

Tabel 9. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele teadusvaldkonna järgi, 2005–2010^a

Table 9. Intramural research and development expenditure by field of science, 2005–2010^a
(miljonit eurot – million euros)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Loodusteadused	21,5	35,5	37,7	46,3	43,9	49,6	Natural sciences
Tehnikateadused	11,2	17,4	18,5	22,5	20,3	15,8	Engineering
Arstiteadus	6,1	9,2	8,3	17,3	16,3	20,4	Medical sciences
Põllumajandus-teadused	4,9	5,6	6,8	6,6	6,7	7,7	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	6,8	7,1	9,8	10,8	9,2	9,2	Social sciences
Humanitaarteadused	6,6	9,1	10,7	14,7	12,8	13,2	Humanities
KOKKU	57,1	83,9	91,8	118,2	109,2	116,0	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Business enterprise sector excluded.

Tabel 10. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele tegevuse liigi ja institutsionaalse sektori^a järgi, 2010

Table 10. Intramural research and development expenditure by type of activity and institutional sector^a, 2010
(protsenti – percentages)

	Alus- uuringud <i>Basic research</i>	Rakendus- uuringud <i>Applied research</i>	Katse- ja arendustöö <i>Experimental development</i>	
Riiklik sektor	44	26	30	Government sector
Kõrgharidus-sektor	57	28	15	Higher education sector
Kasumitaotluseta erasektor	8	85	7	Private non-profit sector
KOKKU	53	29	18	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Business enterprise sector excluded.

Tabel 11. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris tegevuse liigi järgi, 2009

Table 11. Intramural research and development expenditure in business enterprise sector by type of activity, 2009
(protsenti – percentages)

	Alus- uuringud	Rakendus- uuringud	Katse- ja arendustöö			
			toode, materjal, teenus	tehnoloogiline protsess või süsteem	muu	
			<i>Basic research</i>	<i>Applied research</i>	<i>Experimental development</i>	
			<i>product, material, service</i>	<i>technological process or system</i>	<i>other</i>	
Tegevusalad kokku	2	21	35	35	7	<i>Economic activities total</i>
Tööstus	3	15	44	28	10	<i>Industry</i>
töötlev tööstus	1	9	51	27	12	<i>manufacturing</i>
Teenindus	2	22	32	38	6	<i>Services</i>

Tabel 12. Tööstusomandi õiguskaitse, 2006–2010^a

Table 12. Legal protection of industrial property, 2006–2010^a

	2006	2007	2008	2009	2010	
Saabunud rahvusvahelised registreeringud						Received international registrations
Kaubamärgid	3 430	3 199	2 917	1 955	1 746	<i>Trade marks</i>
Tööstusdisainilahendused	192	70	45	25	21	<i>Industrial designs</i>
Esitatud taotlused						Filed applications
Kaubamärgid	1 704	1 980	1 800	1 317	1 386	<i>Trade marks</i>
Patendid	45	63	72	96	97	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	75	124	140	132	166	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	137	121	94	95	74	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	-	-	1	1	1	<i>Geographical indications</i>
Eesti taotlejalt						From Estonian applicants
Kaubamärgid	1 284	1 537	1 426	1 043	1 067	<i>Trade marks</i>
Patendid	36	44	62	76	84	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	67	117	132	128	158	<i>Utility models</i>
Tööstusdisaini- lahendused	91	62	84	93	71	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	-	-	1	1	1	<i>Geographical indications</i>
Registresse kantud						Registered
Kaubamärgid	1 379	1 178	1 238	1 200	943	<i>Trade marks</i>
Patendid	189	185	172	132	120	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	69	61	65	91	107	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	81	157	134	59	71	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	-	-	-	2	-	<i>Geographical indications</i>

^a Patendiameti andmed.

^a Estonian Patent Office.

Metoodika

Teadus- ja arendustegevusega (T&A) üksused (asutused ja ettevõtted) jagatakse rahvusvahelise metoodika^a järgi nelja sektorisse (vt raamatu lõpus olevaid mõisteid): kõrgharidussektor, riiklik sektor, kasumitaotluseta erasektor ja ettevõtlussektor. Kolme esimese sektori andmete saamiseks küsitletakse kõiki T&A-ga seotud teadus-, haridus- jt asutusi (haiglad, muuseumid jms) ning sellise ja ühinguid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on olemas alates 1993. aastast.

Ettevõtlussektori andmed koguti nendelt ettevõtetelt, kes viimastel aastatel olid aastaaruannetes näidanud arengu- ja uurimiskulusid. Peale selle kaasati kõik need ettevõtted, kelle põhitegevus on T&A või kes kuuluvad kõrg- või biotehnoloogiliste ettevõtete hulka, ja ka need ettevõtted, kelle T&A-d on rahastanud mitmesugused sihtasutused ja fondid. Ettevõtete andmeid koguti esimest korda 1998. aasta kohta.

T&A-le tehtud kulutused seostatakse üksusega (asutuse- või ettevõttesisesed kulutused). Arvesse ei võeta väljastpoolt üksust tellitud või ostetud tegevusele tehtud kulutusi, muidu tekiks kulutuste summeerimisel topeltarvestus. Statistika kajastab T&A töötajaid, T&A-le tehtud kulutusi ja nende rahastamise allikaid ning T&A liiki (alusuuringud, rakendusuuringud, katse- ja arendustööd).

Methodology

According to the international methodology^a, every statistical unit engaged in R&D is linked with one of the following four sectors (see the definitions at the end of the book): higher education sector, government sector, private non-profit sector and business enterprise sector. To receive data about the first three sectors, all scientific, educational and other institutions (hospitals, museums, etc.), societies and associations performing R&D activities are completely enumerated. Internationally comparable data are available starting from 1993.

The data about business enterprise sector were collected from enterprises who had reported R&D costs in recent years and also from all enterprises whose main activity is R&D or who are classified as high technological or biotechnological ones as well as from enterprises whose R&D activities have been financed by different foundations and funds. Data on enterprises were first collected for 1998.

Expenditure on R&D is associated with the unit performing the R&D activity (the so-called intramural expenditure). Expenditure on the R&D activity which has been purchased or ordered from outside the unit is not taken into account to avoid duplication when calculating the total expenditure. Statistics reflect employees engaged in R&D, expenditures on R&D and the respective sources of funds as well as the type of R&D (basic research, applied research, experimental development).

Kasulikke linke

Useful links

Eesti Teadusportaal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx>

Estonian Research Portal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx?lang=en>

Eurostati teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonistatistika

Eurostat science, technology and innovation statistics:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/introduction

OECD teadus-, tehnoloogia- ja T&A statistika

OECD Science, Technology and R&D Statistics

http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

^a <http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/free/9202081e.pdf> (19.05.2011).

MÕISTED

Aasta keskmine rahvaarv – pool elanike aasta alguse ja lõpu arvu summast.

Abipersonal (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – abitöötajad (töölised, ametnikud, sekretärid), kes osaleb teadus- ja arendustegevuse projektides või on otseselt nendega seotud.

Aheldamine – referentsaasta alusel ja eri baasperioodide järgi arvestatud indeksi kumuleeruv ühendamine vastavate ahelindeksi abil.

Alaealine – alla 18-aastane isik.

Alusuuring – teoreetiline ja eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohest rakendamist.

Ambulatoorne arstiabi – mittestatsionaarne tervishoiuteenus, mille korral patsiendi visiit tervishoiuasutusse kestab mõni tund ja ööpäevaringne haiglas viibimine ei ole vajalik.

Ambulatoorne vastuvõtt – meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole vastuvõtuajal.

Arendustegevus – teadustegevuse tulemuste rakendamine, et lahendada praktilisi probleeme, rajada uusi või täiustatud süsteeme, valmistada seadmeid või tooteid, käivitada protsesse jms.

Asenduskoduteenus – teenuse osutajalt lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, et luua talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond ning valmistada ta ette võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskoduteenusele on õigus lapsel, kelle vanemad on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud; kelle vanematele on nende piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud; kelle vanematelt on laps ära võetud ilma vanemaõiguste äravõtmiseta või kelle vanemad kannavad eelvangistust või vangistust vanglas.

Avalik raudtee – raudteefrastruktuur, mille kasutamine raudteeveoteenuse osutamiseks peab olema ühtviisi tagatud (juurdepääsu tagavad põhi- ja lisateenused ning tasu, aeg ja muud kasutustingimused) kõigile raudtee-ettevõtjatele raudteeseaduses sätestatud alustel ja korras.

Avaliku sektori elamufond – riigi ja munitsipaalomanduses olevad eluruumid.

Bilansimaht – käibe- ja põhivara summa, mis võrdub kohustuste ja omakapitali summaga. Põhivara hõlmab finantsvara, nii materiaalselt kui ka immateriaalselt põhivara, kinnisvarainvesteeringuid ja bioloogilisi (tootvaid) varasid.

Brutopreemia – summa, mida kindlustusvõtja maksab kindlustuse eest.

CO₂ ekvivalent – näitab selle gaasi kogusele vastavat CO₂ kogust, millel on samaväärne kliimamuutust esilekutsuv potentsiaal.

Defineerimata baasharidusega kutseõpe – kutseõpe erivajadustega noortele ja ilma põhiharidusega noortele ning kutseõpe koolikohustuse ega ületanud põhiharidusega isikutele.

Diplomiõpe – õpe, mille kestel üliõpilane täiendab oma üldhariduslikku baasi, süvendab kutseoskusi ja omandab teadmised valitud erialal töötamiseks ja edasiõppimiseks. Vastuvõtt aastani 2002. Kvalifikatsioon on võrdsustatud rakenduskõrgharidusega.

DSL – asümmeetriline, sümmeetriline jne digitaalne abonentliin; tehnoloogiaperekond, mis võimaldab pakkuda telefoniliinide kaudu suurt ülekandekiirust nõudvaid teenuseid (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL jms).

Eelmise aasta hind – mahunäitaja, mis on kaalutud eelmise aasta hindade järgi.

Ehitushinnaindeks – indeks, mis väljendab baasaastale iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Otsekuludes arvestatavad ressursid hõlmavad kolme põhigrupi – töötajad, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitusmahuindeks – omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumuse muutus püsivhindades.

Ehitustoimla – mitteehitusettevõtete struktuuriüksus, mis tegeleb ehitusega.

Ehitustööd – hoonestusprojektide arendus edasise müügi eesmärgil; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; eriehitustööd, sh ehitustegevust ettevalmistavad tööd, seadmete ja süsteemide paigaldus ehitistesse, välis- ja siseviimistlus, k.a ehitus- ja lammutusseadmete üürimine koos operaatoriga.

Ehitustööde maksumus – tellijatele müüdüd ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis hõlmab topeltarvestust alltöövõtutööde puhul.

Ekspordihinnaindeks – indeks, mis näitab eksporditud kaupade hindade arengut.

Eksport – Eestis toodetud ja välismaalt sisse toodud kaupade väljavedu, ajutiseks töötlemiseks sisse toodud kaupade taasväljavedu ning välisriikide vee- ja õhusõidukite varude tarded. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Ekvivalentsissetulek – leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga.

Eluhoone – hoone, milles kogu pind või vähemalt pool sellest on ette nähtud alaliseks elamiseks (ühepereelamu, kahepereelamu, ridaelamu või mõni teine mitmepereelamu).

Eluruum – alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepere- ja ridaelamusektsioon või korter, milles on vähemalt üks tuba ja mis vastab sanitaartechnilistele nõuetele.

Eluruumi pind – elamiseks vajaliku ja sobiva kompaktse, funktsionaalselt ühendatud elamispinna (tubade pind) ja abiruumide (köök, esik, WC, pesemisruum, vannituba, hall, garderoob, panipaik, sisseehitatud seinakapp, veranda, sahver, vaheuum jm) põrandapinna summa.

Elussünd – elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, s.t elutunnustega lapse sünd, olenemata raseduse kestusest.

Energiabilanss – energiaga varustatuse ja tarbimise tasakaalustus.

Erasektori elamufond – füüsilistele isikutele ja erakapitalil põhinevatele juriidilistele isikutele (sh korteriühistu liikmed ja elamuühistud) kuuluvad eluruumid.

Esimese astme kohus – alates 1. jaanuarist 2006 maa- ja halduskohus, varem maa-, linna- ja halduskohus.

Esimese astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud tähtajaline üle viie aasta pikkune vangistus, eluaegne vangistus või sundlõpetamine (kriminaalkoodeksis üle kaheksa aasta).

Esmaselt registreeritud sõiduk – Eestis esmaselt registreeritud maanteetranspordivahend.

Etendus – lavastuse avalik ettekanne.

Ettevõte – äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja.

Ettevõtete arv – tegutsevate ettevõtete arv ehk ettevõtted, kellel oli aruandeperioodil finantsmajanduslik tegevus (müügitulu, kulud jne).

Ettevõtlussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ettevõtted, organisatsioonid ja institutsioonid, mille põhitegevus on kaupade või teenuste tootmine müügiks majanduslikult tasuva hinna eest (v.a kõrgharidus), ning peamiselt ettevõtlust teenindavad kasumitaotluseta erainstitutsioonid.

Finantssektor – institutsionaalsed üksused, mille põhitegevusala on finantsvahendus, finantsvahenduse abitegevus või kindlustus.

Finantsvahendus – tegevus, mille käigus ettevõtte omandab finantsvara ja võtab samal ajal endale kohustusi omal vastutusel.

FOB-väärtus – kauba maksumus, mis hõlmab tootmishinda ja neid kulutusi, mis on seotud kauba veoga eksporditava maa riigipiirini.

Gini koefitsient – ekvivalentsissetuleku taseme järgi reastatud rahvastiku kumulatiivse osatähtsuse ja nende poolt saadud kumulatiivse ekvivalentsissetuleku seos. Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdsetl.

Gümnaasiumiaste – üldhariduskooli 10.–12. klass (1989. aastani 9.–11. klass).

Haigla – ööpäevast statsionaarset arstiabi osutav meditsiinasutus, mille asukohale, ehitisele, administratiivsele korraldusele ja personalile on kehtestatud erinõuded. Haiglad võivad anda ka ambulatoorset ja päevastatsionaarset arstiabi.

Heitunu – mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Hiline lootesurm (surnultsünd) – vähemalt 500-grammise sünnikaaluga loote üsasisene surm pärast 22. rasedusnädalat.

Hoone – maapinnaga püsikindlalt ülendatud, katuse, välispiirete ja siseruumiga ehitis.

Hukkunu – inimene, kes suri liiklusõnnetuses saadud vigastuste tagajärjel sünnimomental või 30 päeva jooksul pärast liiklusõnnetust. Kui inimene suri saadud vigastustesse rohkem kui 30 päeva pärast õnnetust, loetakse ta vigastatuks. Suitsiidi teinud arvestatakse hukkunute hulka.

Hulgikaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on kauba edasimüük ja vahendus (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele (EMTAK-is tegevusala G46).

Hõivatu – isik, kes uuritava perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena; töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ajutiselt ei töötanud.

Hüvitised töötajatele – töötasu, töötaja eest tasutav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Imikusurm – alla aastase elusalt sündinud lapse surm.

Impordihinnaindeks – indeks, mis näitab imporditud kaupade hindade arengut.

Import – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks ja välismaale edasimüügiks, taasväljaveo kohustusega ajutine sissevedu töötlemise eesmärgil ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe – bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadel põhinev õpe – õpe arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneri õppe ning klassiõpetaja õpetajakoolituse õppekavade järgi, mille läbimine annab magistriraadile vastava kvalifikatsiooni.

Internet – ülemaailmne arvuteid ühendav andmesidevõrk, mis võimaldab kasutada selliseid teenuseid nagu kaugsisselogimine, failiedastus, elektronpost jms. Internetil põhineb ka veeb.

Investeeringud põhivarasse – aruandeperioodil soetatud, ka kapitalirendiga omandatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse. Siin näidatakse ka kinnisvarainvesteeringuna klassifitseeritud kinnisvaraobjektide soetamine.

ISDN – integreeritud teenuste digitaalvõrk; rahvusvaheline sidestandard mitme andmevoo (heli, pilt jm) samaaegseks edastamiseks telefoniliinide kaudu (Integrated Services Digital Network).

Jaekaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on eelkõige kauba müümine (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) peamiselt kodumajapidamises kasutamiseks (EMTAK-is tegevusala G47).

Jahipiirkond – jahimaa, mille pindala ühes ringpiiris on vähemalt 5000 hektarit.

Jooksev hinnad – vaadeldaval ajavahemikul kehtinud hinnad.

Juriidiline isik – täis-, usaldus- või osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik.

Jõustunud kohtuotsus – kui apellatsioonkaebust või protesti ei ole esitatud, jõustub kohtuotsus nende esitamise tähtaja möödumisel. Apellatsioonkaebuse või protesti esitamisel jõustub kohtuotsus pärast kriminaalasja läbivaatamist kõrgemalseisvas kohtus (kui otsust ei tühistata).

Kahe lapsega paar – leibkond, kuhu kuulub kaks täiskasvanut ja kaks 0–17-aastast last.

Kahjunõue – lepingu täitmise kohustuse sissenõudmine kindlustusandjalt.

Kapitali kogumahutus – põhivara soetamiseks tehtud kulu ja põhivara müügist saadud tulu vahe ning varude muutus. Varude muutust mõõdetakse lisandunud ja kasutatud varude ning varuna hoitud kaupadega seotud kahju väärtuse vahena.

Kapitalikaubad – masinad ja seadmed, mida kasutatakse teiste kaupade tootmiseks, ning tööstuslikud transpordivahendid.

Kapitalisiirded – rahalised ja mitterahalised siirded, mis on seotud vara soetamise või käsutamisega.

Kasum (kahjum) enne maksustamist – ärikasumile on liidetud finantstulud ja maha arvatud finantskulud, s.o kasum (kahjum) enne dividendide tulumaksu kulu mahaarvamist.

Kasumitaotluseta erasektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – avalikke teenuseid osutavad erainstitutsioonid (seltsid, ühingud, tarbijate ühendused jms), mida riik ei kontrolli.

Kasumitaotluseta institutsionaalne sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor.

Kasumitaotluseta üksus – mittetulundusühing, sihtasutus, riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus.

Kasutatav kogutulu – institutsionaalsete sektorite või üksuste esmaste tulude bilansi ja saadud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) summa ning kõikide tehtud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) vahe. Kõigi sektorite/üksuste kasutatavate kogutulude summa on kasutatav kogutulu.

Kasvuhoonegaasid – gaasid, mille molekulid seovad Maalt atmosfääri tagasipeegelduvat infrapunakiirgust, tõstes sellega atmosfääri temperatuuri. Peamised kasvuhoonegaasid on süsinikdioksiid (CO₂), metaan (CH₄), diämmastikoksiid (N₂O), fluoreeritud süsivesinikud (HFC), perfluoreeritud süsinikuühendid (PFC) ja väävelheksafluoriid (SF₆).

Katse- ja arendustöö – süstemaatiline töö, mida tehakse alus- ja rakendusuringutest saadud teadmiste põhjal uue või täiustatud omadustega materjali, toote, seadme, protsessi, süsteemi või teenuse väljatöötamiseks.

Kaubavahetuse puudujääk ehk defitsiit – summa, mille võrra kaupade impordi maksumus ületab ekspordi oma.

Kaubaveo maht – veomahtude hindamisel kasutatakse kaubaveonäitajatenäitena veetud kauba kogust tonnides ja veosekäivet tonnikilomeetrites.

Kaupade hulгимүүк – kaupade edasimүүк ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele. Kaupade vahendamisel kaup vahendajale ei kuulu ja siia kuulub ainult teenustasu.

Kaupade jaemүүк – kaupade edasimүүк kauplustest, kioskitest ja müügilettidelt eraisikutele isiklikuks tarbimiseks või majapidamises kasutamiseks. Kaupade jaemүүgis ei arvestata püsikaupade (autod, mööbel, olmeelektroonika, kodumasinad jm) müüki eraisikutele liisinguettevõtte kaudu, kui kauba omanikuks saab liisinguettevõtte.

Keskharidusel baseeruv kutseõpe – kutsekeskharidus keskhariduse baasil, kutseõpe keskhariduse baasil või keskharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Keskkonnakaitsekulutus – kulutus, mille eesmärk on hoida ära keskkonnasaastet või seda vähendada.

Keskmine brutokuupalk – tasu tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest, mille summa on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga. Tasu mittetöötatud aja eest on puhkusetasud (kompensatsioonid) ja toetused, tööseisakutasud, streigi ja töösulu ajal makstavad tasud, osaliselt tasustatava puhkuse tasud töömahu või tellimuse ajutise vähenemise korral, taseme- või tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja toetused (jõulutoetus, kvartali ja aasta lisatasu, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks ei ole töötatud aeg, ja mitterahaline tasu (loonustasu). Tasu tegelikult töötatud aja eest on ajatööpalgad ja tükitööpalgad, lisatasud ületundide, õhtuse töö, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, samuti rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitasu jt regulaarselt makstavad preemiad ja lisatasud. Siia kuuluvad ka ebaregulaarsed lisatasud ja preemiad (kvartali- ja aastapremia, jõulutoetus, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks on töötatud aeg.

Keskmine ettevõtte – 50–249 hõivatuga ettevõtte.

Keskmine piletihind – ühe teatris- või kinoskäigu arvestuslik maksumus, mille leidmiseks jagatakse piletitulu piletiga külastajate arvuga.

Kindlustushüvitis koondamise korral (määratakse alates 01.07.2009) – hüvitis, mida makstakse koondamise korral töötajale, kelle töösuhe selle tööandja juures on kestnud (või ametnikule, kelle teenistusstaaž on kestnud)

- 5 kuni 10 aastat – ühe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses,
- üle 10 aasta – kahe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses.

Kinnisasi – maatükk koos selle oluliste osadega. Maatüki olulised osad on sellega püsivalt ühendatud asjad (ehitised, kasvav mets, koristamata viili jne) ja maatükiga seotud asjaõigused.

Kinnisvara – isikule kuuluvad kinnisasjad ja kinnisasjadega seotud rahaliselt hinnatavad õigused ning kohustused, sh hoonestusõigus ja kasutusvaldus.

Kinnisvara ostu-müügitehing – ostu-müügitehing, mille objekt on kinnistusraamatusse kantud. Siia kuuluvad:

- hoonestamata kinnisvara ostu-müügitehingud, mille objekt on ainult maatükk;
- hoonestatud kinnisvara ostu-müügitehingud, mille objekt on maatükk koos olemasolevate või ehitusjärgus hoonetega.

Kinnisvara ostu-müügitehingu väärtus – ostu-müügitehinguga võõrandatud kinnisvara tehingujärgne maksumus.

Klassikordaja – vaatlusalusel õppeaastal vastavat klassi kordav õpilane (sh õpilased, kes tulid teisest koolist suvevaheajal, kuid eelmise kooli õppenõukogu otsusega jäeti klassikursust kordama). Klassikordajate hulgas on ka need õpilased, kes olid koolist varem lahkunud, kuid asusid samas koolis uuesti õppima klassikursust korrates. Samuti on klassikursuse kordajad nende koolide õpilased, kus on vastuvõtt katsete alusel ja kus õpilased kordavad klassi kooli sissesaamise eesmärgil.

Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused – residentide tehtud kulutused (sh arvestusliikud) kaupadele ja teenustele lõpptarbimise eesmärgil, sh nendele kaupadele ja teenustele tehtud kulutused, mis on müüdnud majanduslikult ebaolulise hinnaga.

Kogukasum – müügitulu, millest on maha arvatud kogukulud (realiseeritud toodete ja tegevuskulud).

Konsolideeritud koondelarve – eelarve, mille puhul on eelarvete tuludest ja kuludest lahutatud valitsemissektorisisesed sotsiaalmaksud ja muud jooksvad siirded.

Kontsern – juriidiliselt või finantsiliselt seotud ettevõtete assotsiatsioon, kuhu kuuluvad ematööstus ja tema otseselt või kaudselt kontrollitavad ettevõtted.

Korteriomand – omand ehitise reaalosa üle, millega on ühendatud mõtteline osa kaasomandist, mille juurde reaalosa kuulub. Korteriomandi eseme reaalosa on piiritletud eluruumid või mitteiluruumid ja nende juurde kuuluvad hooneosad, mida on võimalik eraldi kasutada ning mida saab muuta, kõrvaldada või lisada kaasomandit või teise korteriomaniiku õigusi kahjustamata või hoone välist kuju muutmata. Korteriomandi eseme reaalosa hulka võib kuuluda ka püsiva markeeringuga tähistatud garaažiosa.

Kriminaalhooldusalune – tingimisi karistatud või karistusest enne tähtaega tingimisi vabastatud süüdimõistetut, kelle kohus on katseajaks kriminaalseadusega sätestatud korras kriminaalhooldaja järelevalve alla määratud.

Kulutused (väljaminekud) – leibkonna eelarve uuringu põhinäitajaid. Jaotatakse kaheks: tarbimiskulu ja muu kulu.

Kuritegu – karistusseadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine. Põhikaristus võib olla ka teataval ametikohal töötamise või teataval tegevusalal tegutsemise õiguse äravõtmine ja arest. Kuritegu võib olla tahtmatu või tahtlik. Tahtlus on kavatsetus, otsene ja kaudne tahtlus. Isik paneb teo toime kavatselt, kui ta seab eesmärgiks süüteo koosseisule vastava asjaolu teostamise ja teab, et see saabub, või vähemalt peab seda võimalikuks. Isik paneb teo toime kavatselt ka siis, kui ta kujutab ette, et süüteo koosseisule vastav asjaolu on eesmärgi saavutamise hädavajalik tingimus. Isik paneb teo toime otsese tahtlusega, kui ta teab, et teostab süüteo koosseisule vastava asjaolu, ja tahab või vähemalt mõõnab seda. Isik paneb teo toime kaudse tahtlusega, kui ta peab võimalikuks süüteo koosseisule vastava asjaolu saabumist ja mõõnab seda.

Kõrgharidussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ülikoolid, tehnikakolledžid ja muud kõrgemad õppeasutused, nende kontrollitavad uurimisinstituudid, katsejaamad ning kliinikud.

Külastaja (turismi- ja majutusstatistikas) – isik, kes reisib tavakeskkonnast välja kõige rohkem 12 järjestikuseks kuuks ja kelle reisi põhieesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus. Külastajad jagunevad turistideks ehk ööbivateks külastajateks ja ühepäevakülastajateks. Igapäevane elukeskkond ehk tavakeskkond on isiku elu- ja töö- või õppimiskoha ning muude tihti (vähemalt kord nädalas) külastatavate kohtade (kirik, kauplus, polikliinik) vahetus läheduses asuv ala. Igapäevane elukeskkond hõlmab ka suvilaid ja maakodusid, kui neid külastatakse vähemalt kord nädalas.

Lahendatud kuritegu – kohtusse saadetud kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Laps – 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga).

Lapsetoetus – lapsetoetusele on õigus igal lapsel sündimisest kuni 16-aastaseks saamiseni. Lapsel, kes õpib päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis põhikoolis või gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppeasutuses, on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni. 19-aastaseks saamisel makstakse toetust jooksva õppeaasta lõpuni.

Lastega leibkond – leibkond, kus on vähemalt üks 0–17-aastane laps.

Lasteta leibkond – leibkond, kus ei ole ühtegi 0–17-aastast last.

Lavastus – lavastaja, näitlejate, teatrikunstnike, heliloojate ja teiste teatritöötajate koostöös sündiv, peamiselt mõnel näitekirjaniku lool põhinev loometeos, mille valmimiseks loetakse avalikku esmaettekannet ehk esietendust.

Legaalset indutseeritud abort (meditsiiniline abort) – jaguneb legaalseks ja terapeutiliseks abordiks. Legaalne abort on raseduse seaduslik katkestamine naise soovil. Terapeutiline abort on raseduse katkestamine meditsiinilistel näidustustel.

Leibkond – ühises põhieluruumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid raha- ja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad end ühes leibkonnas olevaks. Leibkond on ka üksik elav isik.

Lihatoodang – tunnustatud lihakäitlemisettevõtetele või kokkuostjatele tapaks, k.a ekspordiks (väljavedu Eestist nii väljapoole Euroopa Liitu kui ka teistesse Euroopa Liidu riikidesse) müüdnud ning majapidamistele kuuluvates tapapunktides tapetud või teenustöona mujal tappa lastud loomade liha.

Liiklusõnnetus teel – juhtum, kus vähemalt ühe sõiduki liikumise või teelt väljasõidu tõttu saab inimene vigastada või surma. Tee all mõistetakse maanteed, tänavat, parklat, õueala või muud liikluseks kasutatavat rajatist koos kõnniteede, kergliiklusteede, teepeenarde, haljas-, eraldus- või muude ribadega. Liiklusõnnetuste hulka ei arvestata juhtumeid, kus jalakäija saab kannatada rongi alla jäädes, võistluste tõttu avalikuks kasutamiseks suletud teelõigul juhtuvaid õnnetusi võistlusel osalevate sõidukitega ning tee-ehitus-, teeremondi- või teehooldustöödel osalevate sõidukite ja inimestega juhtuvaid õnnetusi.

Linnaline asula – linn, vallasisene linn ja alev.

Lisandväärtus tegurikuludes – toodang rahalises väärtuses, millest on maha arvatud toodangu valmistamise kulud. Lisandväärtust arvutades liidetakse müügitulu, lõpetamata ja valmistoodangu varude muutus (aruandeaasta lõpu ja alguse vahe), oma tarbeks valmistatud põhivara ja muud äritulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kasum) ning sellest summast lahutatakse kaupade, materjalide, ostetud toodete ja teenuste, elektri- ja soojusenergia, kütuse-, toote- ja tootmismaksude kulud, samuti muud ärikulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kahjum).

Looduslik (püsi)rohumaa – külvikordade süsteemist välja arvatud maa, mida kasutatakse haljasmassi või heina tootmiseks või karjatamiseks või mida säilitatakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes (taimestik kasvab külvatuna või isekülvina). Püsirohumaa hulka kuulub ka mitmeaastaste heintaimede pind, mida on kasutatud vähemalt viis aastat.

Loomulik iive – aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe. Positiivne loomulik iive näitab sündide, negatiivne surmade ülekaalu.

Loomuliku iibe kordaja – aasta elussündide ja surmajuhtude arvu vahe 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Maa-asula – alevik ja küla.

Mahuindeks – näitab kaupade müügi mahu muutust püsivhindades võrreldes mingi eelmise perioodi müügiga. Indeksi arvutamisel on kasutatud kaupade hinnaindekseid.

Majanduslikult aktiivsed ehk töäjõud – isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema (hõivatud ja töötud kokku).

Majanduslikult mitteaktiivsed – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.

Majutatu – turist ehk ööbiv külastaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutusettevõttes.

Majutusettevõtte – majandusüksus, mille kaudu ettevõtja osutab oma majandus- või kutsetegevusega majutusteenust. Majutusettevõtte liigid on järgmised: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Turistide majutusüksused on jaotatud kahte põhirühma: kollektiivmajutus (teenindavad turiste äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohtade andmeid.

Majutusteenus – regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Maksukohustuslaste register – Maksu- ja Tolliameti peetav register, kuhu kantakse kõik maksukohustuslased alates 1999. aastast.

Mikroettevõtte – 1–9 hõivatuga ettevõtte.

Mitteeluhuone – hoone, mis ei ole mõeldud alaliseks elamiseks.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register – Tallinna ja Tartu linnakohtu ning Pärnu ja Lääne-Viru maakohtu peetav register, kuhu alates 1. oktoobrist 1996 registreeritakse mittetulundusühinguid ja sihtasutusi.

Muud siirded (valitsemissektori rahanduses) – siirded, mis tehakse teistele valitsemissektori tasanditele, rahvusvahelise koostöö raames välisriikide valitsustele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, mittetulundusorganisatsioonidele või kodumajapidamistele (v.a sotsiaalsiirded).

Mõrv – tahtlik tapmine. Karistusseadustiku järgi on tapmine mõrv juhul, kui see on toime pandud piinaval, julmal või üldohtlikul viisil, vähemalt kahe inimese suhtes, vähemalt teist korda, röövimise või omakasu tõttu, teise süüteo varjamise või selle toimepanemise hõlbustamise eesmärgil või lõhkeseadeldise või lõhkeaine kasutamiseaga.

Müügitudulu (varem „realiseerimise netokäive“) – nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei hõlma käibemaksu ega aktsiise. Müügitudulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja seda arvestatakse tekkepõhiselt. Ettevõtete majandusnäitajate tabelites esitatud müügitudulu hõlmab dotatsioone, s.o riigi- ja kohalikust eelarvest või EL-i institutsioonidelt saadud tegevuskulude sihtfinantseerimist ja finantsabi.

Müük mitteresidentidele – müügitudulus sisalduv toodete, kaupade ja teenuste müük välismaal registreeritud juriidilistele isikutele või alaliselt väljaspool Eestit elavatele füüsilistele isikutele. Omatoodetud tööstustoodangu ja osutatud tööstusteenuste müük mitteresidentidele ei hõlma materjali maksumust tagasimüügi (reeksporti) puhul, kui töötluseks sissetoodud materjali kuludes ei sisaldu (kajastatakse ainult saadud teenustasu).

Neonataalsurm – imiku surm esimese nelja elunädala jooksul.

Netolaenuandmine – netosäästu ning saadud ja makstud kapitalisiirete bilansi summa miinus kapitali kogumahutus miinus mittetoodetud mittefinantsvara soetamise ja realiseerimise bilanss. Kogumajanduse netolaenuandmise korral on välismaailm netolaenuandja riigile võlgu, netolaenuvõtmise korral aga ollakse välismaailmale võlgu.

Netosissetulek – palgatöö eest ja individuaalsest teisest tegevusest saadud sissetuleku, omanditudulu, sotsiaalsete siirete, teistelt leibkondadelt saadud regulaarsete rahaliste maksete ja enamakstud tulumaksu tagastuse summa, millest on maha arvatud leibkonna tehtud regulaarsed rahalised maksed teistele leibkondadele, varalt tasutud maksud ja tulumaksu juurdemaksed.

Netotootemaks – tootemaks, millest on maha arvatud tootesubsidiidid.

Näitus – muuseumi püsiekspositsioonidele lisaks korraldatav lühemaajaline väljapanek.

Omajõul Eestis tehtud ehitustööd – ehitustööde maksumus ilma Eestis ostetud alltöövõtutööde ja välisriikidesse tehtud ehitustööde maksumuseta, millele on liidetud või millest on maha arvatud lõpetamata ehituse varude muutus.

Omaniku liik – omaniku liikide jaotus on ettevõtjate klassifitseerimise alus, lähtudes nende kapitaliosalusest (häälteenamuse kuuluvusest) äriühingus.

Oodatav eluiga – mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses – oodatav eluiga sünnimomendil, mida käsitletakse ka keskmise elueana.

Palk – tasu, mida tööandja arvestab töötajatele aruandeperioodil tehtud töö eest.

Perinataalsurm – surnultsünd või surmajuht perinataalperioodil (algab 22. rasedusnädala möödumisel ja lõpeb 0–6 päeva pärast sündi).

Primaarenergia – naturaalsest allikast saadud energia, mida tarbitakse teisteks energialiikideks muundamata. Eestis toodetavast kütusest on hõlmatud põlevkivi, küteturvas ja -puud, puidujäätmed ning biogaas; imporditavast kütusest kivisüsi, maa- ja vedelgaas, raske ja kerge kütteõli, diislikütus, autobensiin ning lennukipetroot.

Primaarenergiaga varustus – kogutarbimine, k.a kadu hoidmisel ja jaotamisel. Energiabilansis on primaarenergiaga varustus aasta alguse varu, millele on lisatud primaarenergia tootmine ja import ning millest on maha arvatud eksport, merelaevade punkerdamine ja aasta lõpu varu.

Primaarsektor – põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

Puhaskasum (-kahjum) – aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Puue – inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostoimes erinevate suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab ühiskonnaelus osalemist teistega võrdsetel alustel. Eristatakse kolme puudeastet:

- keskmine – isik vajab regulaarselt kõrvalabi või juhendamist vähemalt kord kuus;

- raske – isik vajab kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval;
- sügav – isik vajab pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäev läbi.

Põhiharidusel baseeruv kutseõpe – põhiharidust eeldav kutseõpe, kutseõpe põhihariduse baasil, põhiharidust eeldav kutse- ja keskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidusõpe, põhiharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Põllumaa – regulaarselt vastavalt külvikordadele töödeldav maa.

Põllumajanduslik kodumajapidamine – majandusüksus, kus põllumajandusmaad on alla ühe hektari, kuid on vähemalt 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või kolm viljapuud või kuus marjapõõsast või kümme küülikut või kümme kodulindu või teisi põllumajandusloomi või kolm mesipuud ja kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks.

Põllumajanduslik majapidamine – ühtse tehnilise ja majandusliku juhtimisega üksus, kus on vähemalt üks hektar põllumajandusmaad või kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt müügiks (olenemata maa suuruselt). Alates 2007. aastast arvestatakse põllumajanduslike majapidamiste hulka ka need üksused, kus põllumajandussaadusi ei toodeta, kuid maad säilitatakse heades põllumajandus- ja keskkonningimustes.

Päevaravi (päevastatsionaar) – haigla või ambulatoorse arstiabiastutuse juures asuv tervishoiuasutuse allüksus, kus antakse arstiabi haigetele, kes vajavad terviseuuringuid, ravi protseduure (sh operatsioone) ning nende järgset jälgimist. Haige viibib päevaravil alla ühe ööpäeva.

Püsivhinnad – kaupade ja teenuste hinnaindeksiga deflateeritud jooksevhinnad.

Püsiühendus – pidev internetiühendus (ADSL, kaabelmodem jne). Vastupidi sissehelistamisteenusele on lairiba- ehk püsiühenduse korral ka infoedastuskiirus suurem.

Rahvapension – pension, mis on määratud isikule, kellel ei ole nõutava pensioniõigusliku või pensionikindlustusstaazi puudumise tõttu õigust vanadus-, töövõimetus- või toitjakaotuspensionile.

Rahvus – andmed tuginevad isiku enesemääramisele. Lapse rahvuse määramise aluseks on ema rahvus.

Rakendusuuring – algupärane uuring uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk.

Ravikindlustus – riiklikult tagatud süsteem, mille eesmärk on tervise säilitamine, haigusest või vigastusest tingitud ajutise töövõimetuse kulude ja ravikulude tasumine ning hüvitise maksmine raseduse ja sünnituse korral.

Referentsaasta – tinglik aasta, mida kasutatakse aheldatud näitajate esitamiseks. Indeksite seerias on selle aasta väärtus 100.

Registreeritud kuritegu – karistusseadustiku eriosas kirjeldatud tegu, mille suhtes on alustatud kriminaalmenetlust või mis registreeritakse kriminaalmenetluses.

Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeks – indeks, mis näitab nimetatud töödele iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ametihoonete puhul ehitusplatsi otsekulude tasemel.

Remonttööd – ehitustööd hoone/rajatise või selle konstruktsioonide (alused, kande- ja piirdekonstruktsioonid, tehnosüsteemid jm) taastamiseks. Selle tulemusena pikeneb remonditud põhivara eluiga ja/või suureneb selle väärtus.

Riigikohus – kõrgeima astme kohus.

Riiklik sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ühiskonnale üldteenuseid (v.a kõrgharidus) osutavad riigi tegevusüksused ning riigi rahastatavad ja kontrollitavad kasumitaotluseta institutsioonid.

Ristluslaev – reisilaev (matkelaev), mis on mõeldud reisijatele mitmekülgse huvireisi pakkumiseks. Kõikidel reisijatel on kajut. Pardal on meelelahutusvõimalused. Ristluslaevade hulka ei kuulu tavalisi

parvlaevateenuseid osutavad laevad, isegi mitte siis, kui mõned reisijad peavad sellist teenust ristluseks. Peale selle ei kuulu nende hulka kaubalaevad, mis saavad vedada väga piiratud arvul reisijaid, kellel on oma kajut, ega laevad, mis on mõeldud ainult ühepäevaste ekskursioonide jaoks.

Rändesaldo – aasta jooksul sisse- ja väljarännanute arvu vahe. Positiivne rändesaldo näitab sisserände, negatiivne väljarände ülekaalu.

Ränne – elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.

Sekundaarsektor – mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus ning ehitus.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) turuhindades – residentide toodetud lisandväärtuste summa kogurahvamajanduse ulatuses, millele on lisatud netotootemaksud.

Siseränne – elukohavahetus Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondadevaheliseks rändeks.

Siseturist – Eesti püsielanik, kes reisib Eesti piires, kuid kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Sissehelistamisteenus – internetiühendus luuakse modemiga tavalise telefoniliini kaudu, mis on ühenduse ajal hõivatud.

Sisseränne – tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles enne alaliselt elanud teises asustusüksuses.

Sissetulekukvintiiil – viiendik aasta ekvivalentnetosissetuleku alusel järjestatud elanikkonnast. Esimesse ehk madalaimasse kvintiiili kuulub kõige väiksemat ekvivalentnetosissetulekut saav viiendik elanikkonnast, teise järgmine viiendik jne.

Sotsiaalmaksud – sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Sotsiaalsed siirded – riigi või kohaliku omavalitsuse poolt sotsiaalkaitseskeemide kohaselt üksikisikule/leibkonnale makstud hüvitised (pensionid, töötutoetus, lastetoetus, töövõimetuspension jms), mille eesmärk on kergendada üksikisiku/leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral. Leibkonna eelarve uuringus kajastatakse siiretena ka eraomandisse kuuluvate vahendite ümberjaotamist (alimendid, elatusraha, kingitud raha jms).

Sotsiaalteenus – isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus.

Sotsiaaltoetus – isiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antav rahaline toetus.

Sotsiaaltoetused (valitsemissektori rahanduse statistikas) – kodumajapidamistele makstavad rahalised või mitterahalised siirded, et vabastada nad sotsiaalsete riskide või vajadustega seotud rahalisest koormusest.

Standarditud suremuskordaja – rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, kõrvaldamaks soo-vanuskoosseisu erinevuse mõju. Arvutatud 1976. aastal avaldatud Euroopa standardrahvastiku vanusjaotuse alusel, et võrrelda, milline oleks suremus juhul, kui Eesti rahvastiku vanusjaotus oleks samasugune nagu standardrahvastikul. Kordaja arvutamisel on teadmata vanusega surnud arvatud vähemalt 85-aastaste hulka.

Statistiline profiil – majanduslikult aktiivsete üksuste (äriühingute, füüsilisest isikust ettevõtjate, asutuste, mittetulundusühingute) kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina 1994. aastast.

Subsiidiumid – maksud, mida valitsemissektor teeb tootjatele eesmärgiga mõjutada nende tootmistaset ja hindu või kompenseerida tootmisteguritega seotud kulusid.

Suhtelise vaesuse määr – nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.

Suhtelise vaesuse piir – 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.

Suhtelise vaesuse süvik – suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides.

Summaarne sündimuskordaja – keskmine elusalt sündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid konkreetse aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Suremuse vanuskordaja – surmajuhtude arv 1000 või 100 000 sama vanuserühma aastakeskmise elaniku kohta.

Suremuse üldkordaja – surmajuhtude arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Surnultsünd – vt „hiline lootesurm“.

Suurettevõte – vähemalt 250 hõivatuga ettevõtte.

Sõidukikaubandusettevõtte – ettevõtte, mille põhitegevus on mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont (EMTAK-is tegevusala G45).

Sõitjakäive – sõitjate veol tehtud töö maht, mida mõõdetakse sõitjakilomeetrites. Ühele sõitjakilomeetrile vastab ühe sõitja vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Sündimuse vanuskordaja – elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta. Mõõdab sündimust vanuserühmades.

Sündimuse üldkordaja – elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta.

Sünnijärjekord – näitab, mitmes elussündinu on vastsündinu emale, arvestamata seda, kas eelmised lapsed on sünni registreerimisel elus või mitte.

Sünnitoetus – toetus, mida on õigus saada ühel vanematest lapse sünni korral; lapsendajal, eestkostjal või hooldajal, kui varem ei ole sama lapse kohta sünnitoetust makstud.

Sünnituste arv – sünnituste koguarv aastas, k.a surnultsünnid. Mitmikesünnitus loetakse üheks sünnituseks.

Süütegu – kuritegu ja väärtegu, mis on karistatav.

Taaste brutokordaja – elu jooksul sünnitatud tütarde keskmine arv naise kohta. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Taastuv energia – mittefossiilsetest allikatest saadav energia ehk tuuleenergia, päikeseenergia, maasoojus, laineenergia, hoovuste energia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhastigaas ja biogaasid.

Tarbekaubad – valmistooted ja lõpptarbimiseks mõeldud kaubad.

Tarbijahinnaindeks – indeks, mis näitab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbimiskaal – leibkonnaliikmele tema vanuse järgi määratud kaal, mis võtab arvesse leibkonna ühist tarbimist.

Teadlased ja insenerid (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teaduskraadi või kõrgharidusega isikud, kes tegelevad professionaalidena alus- ja rakendusuringutega või teevad katse- ja arendustöid uute teadmiste, toodete, protsesside, meetodite ja süsteemide loomiseks; teadus- ja arendustegevusega seotud õppejõud, samuti teadusasutuste ja nende allüksuste juhid, kes kavandavad või korraldavad teaduslik-tehnilisi projekte; algupäraste uuringutega tegelevad doktorandid ja magistrandid.

Teadus- ja arendustegevus – loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on uute teadmiste saamine (k.a inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised) ning nende teadmiste rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse töötajad – teadlased ja insenerid, tehnikud ning abipersonal, kelle tööajast vähemalt 10% kulub teadus- ja arendustegevusele.

Teadustegevus – isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on saada teaduslike uuringutega uusi teadmisi inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.

Teenindusettevõtte – ettevõtlusega tegelev äriühing, mille põhitegevusala on mitmesuguste teenuste osutamine. Siia kuuluvad järgmised tegevusalad: 1) info ja side – kirjastamine; kino-, videofilmide, telesaadete tootmine; helisalvestiste, muusika kirjastamine; programmid ja ringhääling;

telekommunikatsioon; programmeerimine; konsultatsioonid jms tegevused; infotegevus; 2) kinnisvaraala tegevus; 3) kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus – juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimisnõustamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud; muu kutse-, teadus- ja tehnikategevus; veterinaaria; 4) haldus- ja abitegevused – rentimine ja kasutusrent; tööhõive; reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus, reserveerimine jms tegevus; turvatöö ja juurdlus; hoonete ja maastike hooldus; büroohaldus, büroode ja muu äritegevuse abitegevused; 5) haridus; 6) tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; 7) kunst, meelelahutus ja vaba aeg – loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus; raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine, sporditegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused; 8) muud teenindavad tegevused – arvutite ning tarbeesemete ja kodutarvete parandus; muu teenindus.

Tehnikud (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teadus- ja arendustegevusega seotud isikud, kellel on kutseharidust või tehnilist ettevalmistust kinnitav dokument ja kes töötavad teadlaste või inseneride juhtimisel. Tehnikutega samaväärsed on sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas teadlaste ja inseneride juhendamisel oma tööülesandeid täitvad töötajad.

Teise astme kohus – ringkonnakohus.

Teise astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus karistusena ette nähtud kõige rohkem viie aasta pikkune tähtajaline vangistus või rahaline karistus (kriminaalkoodeksis vabadusekaotus kõige rohkem kaheksa aastat).

Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms.

Tervishoiutöötajad – tervishoiuteenust osutavad eriharidusega töötajad.

Toetused (valitsemissektori rahanduses) – rahvusvahelise koostöö raames välisriikide valitsustelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud abi, teistelt sektoritelt saadud toetused ja annetused ning mitteelukindlustuse netopreemiad.

Toimetulekupiir – summa, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul.

Toimetulekutoetus – riigi abi, mida maksab puudusekannatajatele kohalik omavalitsus. Puuduse leevendamiseks kasutatavad kohalikud omavalitsused olenevalt olukorrast nii sotsiaalteenuseid kui ka muud sotsiaalabi. Toimetulekutoetust makstakse siis, kui kõik muud vaesuse ja puuduse leevendamise abinõud ei ole olnud efektiivsed.

Toitjakaotuspension – töövõimetute perekonnaliikmete ja nendega võrdsustatud isikute pension ajal, mil nad vastavad selle pensioni saamiseks ettenähtud tingimustele.

Toodang – residentide toodetud kaupade ja teenuste väärtus. Hõlmab turutoodangut, enda tarbeks toodetut, valitsemissektori turuvälisest toodangut ja kasumitaotluseta institutsioonide teenuseid kodumajapidamistele.

Transiit – kaubavedu, mille puhul peale- ja mahalaadimise riik on välisriik. Eesti on transiitriik. Transiitkauba hulka arvestatakse ka riigipiiril raudteetranspordivahendilt teist liiki transpordivahendile või teist liiki transpordivahendilt raudteetranspordivahendile laaditud kaup.

Trükitoodang – kõik kirjastatavad raamatud, brošüürid ja perioodikaväljaanded.

Tulude ja kulude tasakaal – tulud ja toetused kokku, millest on maha arvatud kulud ja antud netolaenu. Tulude ülekaal kuludest väljendab ülejääki, kulude ülekaal tuludest puudujääki.

Turism – reisimine väljapoole tavakeskkonda ja seal puhkuse, äri või muul eesmärgil viibimine kõige rohkem 12 järjestikust kuud.

Turist ehk ööbiv külastaja – isik, kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist sihtkohas.

Tööandja maksejõuetus – tööandja on maksejõuetu, kui kohus on kuulutanud välja pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse selle raugemise tõttu.

Tööealised – rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimise aluseks võetav rahvastik vanuses 15–74 ehk tööjõu-uuringu objekt.

Tööga hõivatud isikud – ettevõttes töötavad isikud, olenemata nende tööandala pikkusest. Tööga hõivatute arvu mõõdetakse aasta keskmisena. Tööga hõivatute hulka kuuluvad: 1) ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed; 2) täis- või osatööajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas; 3) väljaspool ettevõtet töötavad isikud (turustuspersonal jt), kes kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas; 4) ajutiselt töölt puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkusel või õppepuhkusel olijad, streikijad jt); 5) hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodustöötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas; 6) töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tööhõive määr – hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööintensiivsus leibkonnas – leibkonna tööealiste (16–64-aastaste) liikmete töötatud kuude arv sissetuleku viiteperioodil suhestatuna suurimasse kuude arvu, mida leibkonnal oli võimalik töötamisele kulutada. Näitaja varieerub nullist (ükski tööealine liige ei töötanud) üheni (kõik tööealised liikmed töötasid kogu sissetuleku viiteperioodi). Leibkonna tööintensiivsus võib olla suur (0,5–1), väike (0–0,5), maksimaalne (1), minimaalne (0) või mõningane (0–1).

Tööjõu ühikukulu – tööjõukulude suhe SKP-ga hinnamõju arvestades (püsivhindades).

Tööjõukulud – palk ja sellelt arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

Tööjõus osalemise määr ehk aktiivsuse määr – tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Töölepingute kollektiivne ülesütlemine – tööandja algatusel töötajate või avalike teenistujate töö- või teenistussuhete lõpetamine 30 päeva jooksul vähemalt 5 töötajaga, kui tööandja annab tööd kõige rohkem 19 töötajale; 10 töötajaga, kui tööandja annab tööd 20–99 töötajale; 10%-ga töötajatest, kui tööandja annab tööd 100–299 töötajale; 30 töötajaga, kui tööandja annab tööd vähemalt 300 töötajale.

Tööstustoodang – tööstustoodangu müük, millele on liidetud või millest on maha arvatud valmistoodangu laojääkide muutus.

Tööstustoodangu mahuindeks – vaadeldud aasta toodangu võrdlus baasperioodi toodanguga protsentides.

Tööstustoodangu müük – ettevõttes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdnud) ning ostjale üle antud või talle lähetatud toodangu ning tööstuslikku laadi teenuste maksumus, olenemata raha laekumise ajast.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks – indeks, mis näitab Eestis valmistatud tööstustoodete hindade muutust. Tootjahinnaindeks hõlmab nii kodu- kui ka välismaisele turule valmistatud tööstustooteid.

Töötajate arv – ettevõttes tööandjaga kokkuleppe (lepingu) alusel töötavad isikud, kes saavad töö eest rahalist tasu (palk, töötasu, honorar, tänuraha, tükitöötasu, kompensatsioon). Töötajate arvu mõõdetakse aasta keskmisena.

Töötu – isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta mitte kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr – töötute osatähtsus tööjõus.

Töötuskindlustus – sundkindlustuse liik, mille eesmärk on töötuks jäänud kindlustatule kaotatud sissetuleku osaline kompenseerimine tööotsingute ajaks, töötajale töölepingu ülesütlemise ja avalikule teenistujale teenistussuhete lõpetamise hüvitamine koondamise korral ning töötajate nõuete kaitse tööandja maksejõuetuse korral.

Töötuskindlustushüvitis – sissetulek, mida kindlustatud isikul on õigus saada kogu töötuna arveloleku aja, mis on (olenevalt kindlustusstaažist) 180–360 kalendripäeva.

Töötutoetus (enne 2006. aastat „töötü abiraha“) – töötutoetust on õigus saada töötul, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnenu 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega ja kelle kuu sissetulek on 31-kordsest töötutoetuse päevamäärast väiksem.

Tööviljakus – näitab, kui palju lisandväärtust on loodud ühe hõivatu kohta (lisandväärtuse ja hõivatute arvu suhe).

Töövõimetuspension – 16-aastaste kuni vanaduspensioniealiste püsivalt töövõimeetuks tunnistatud isikute pension.

Uuendusraie – raie uue metsapõlve tekkeks vajalike tingimuste loomiseks. Uuendusraiet tehakse küpsetes puistutes.

Vahetarbekaubad – pooltooted, vahesaadused ja tööstuslik tooraine.

Vahetarbimine – kaupade ja teenuste tootmiseks kulunud ja tootmisprotsessi sisendina kasutatud kaupade ja turuteenuste väärtus, v.a põhikapital, mille tarbimine on kirjendatud kui põhivara kulum.

Valitsemissektor – institutsionaalsed üksused, mis on põhitegevusala järgi mitteturutootjad. Valitsemissektor jagatakse allsektoriteks järgmiselt: keskvalitsus (riigieelarvelised asutused ja eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kohalikud omavalitsused (linna- ja vallavalitsuse asutused koos allasutustega, sihtasutused) ja sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa ja Töötukassa). Siia kuuluvad ka mitteturutootjatest ettevõtted.

Vanaduspension – vähemalt 15-aastase, Eestis omandatud pensionistaažiga vanaduspensioniealiste isikute pension.

Vanemahüvitis – vanemale pärast lapse sündi või rasedus- ja sünnituspuhkuse lõppu makstav hüvitis, mis teatavate piirangutega tagab sissetulekutaseme säilimise kõige rohkem kuni lapse 18-kuuseks saamiseni.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajav laps – vanemliku hoolitsuseta on laps, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks või teovõimeetuks; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Abi vajava lapse puhul on sotsiaaltöötaja asunud lapsega seotud juhtumit lahendama last perest eraldamata.

Vanus – eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, s.t vanus viimasel sünnipäeval.

Varjupaik – asutus, mis pakub isikutele ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset.

Veosekäive – kaubaveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Ühele tonnkilomeetrile vastab ühe tonni kauba vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Vere- ja plasmadoonor – oma verd vabatahtlikult ja tasuta loovutav inimene. Plasma on verekomponent.

Vereteenistus – haiglate õigeaegne varustamine kvaliteetsete verekomponentidega.

Vigasaanu – inimene, kellele liiklusõnnetuses saadud vigastuse tõttu antakse meditsiinilist esmaabi või määratakse ambulatoorne või statsionaarne ravi. Erinevalt paljudest Euroopa riikidest ei tehta Eesti statistikas vahet kergete ja raskete vigastuste vahel.

Voodihõive – ravivoodi aasta jooksul kasutusel olnud päevade osatähtsus aasta päevade arvus.

Voodikoormus – ravivoodi kasutamise päevade arv aastas.

Voodikäive – hospitaliseeritud haigeid ravivoodi kohta aastas.

Vähemalt kolme lapsega paar – vähemalt kolme lapsega abielu- või vabaabielupaar.

Väikeettevõtte – 10–49 hõivatuga ettevõtte.

Väliskaubanduse bilanss – riiki sisseveetavate (import) ja riigist väljaveetavate (eksport) kaupade maksumuse vahe. Sisse- ja väljaveo tasakaalustab väliskaubanduse saldo, mis loetakse positiivseks, kui eksport ületab impordi. Vastupidisel juhul on saldo negatiivne.

Väliskülastaja – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Välisränne – elukohavahetus üle riigipiiri.

Välis turist – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires ja kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Väljaränne – tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud.

Väljateenitud aastate pension – nende kutsealade töötajate pension, kes teevad tööd, millega kaasneb enne vanaduspensioniiikka jõudmist töövõime kaotus või vähenemine, mis takistab sellel kutsealal või ametikohal edasitöötamist.

Väärtegu – süütegu, mille eest põhikaristusena on ette nähtud rahatrahv või arest.

Õendustöötaja – isik, kes on läbinud vähemalt kolmeaastase õendusala baaskursuse (õde ja ämmaemand).

Ärikasum – kogukasumile on liidetud muud äritulud ja maha arvatud ärikulud.

Äriregister – Tallinna ja Tartu linnakohtu ning Pärnu ja Lääne-Viru maakohtu peetav register, kuhu alates 1. septembrist 1995 registreeritakse äriühinguid, füüsilisest isikust ettevõtjaid ning välismaa äriühingu filiaale.

Ühe lapsega paar – ühe lapsega abielu- või vabaabielupaar.

Üksik alla 65-aastane – üheliikmeline leibkond, mille liige on alla 65-aastane.

Üksik vähemalt 65-aastane – üheliikmeline leibkond, mille liige on vähemalt 65-aastane.

Ülalpeetav laps – 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga), samuti 18–24-aastane leibkonnaliige, kes elab vähemalt ühe vanemaga ja kelle peamine sotsiaalne seisund on mitteaktiivne.

xDSL – asümmeetriline, sümmeetriline jne digitaalne abonentliin; tehnoloogiaperekond, mis võimaldab pakkuda telefoniliinide kaudu suurt ülekandekiirust nõudvaid teenuseid (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL jms).

DEFINITIONS

Accommodated tourist – a tourist or overnight visitor who stays at least one night in an accommodation establishment.

Accommodation establishment – a business entity through which an undertaking provides accommodation services within the framework of its economic or professional activity. Accommodation establishments are classified as follows: hotels, motels, guesthouses, hostels, holiday camps, cottages, flats and bed-and-breakfast. Tourism accommodation has been divided into two main groups: collective accommodation establishments (serve tourists as business entities) and private tourist accommodation. The accommodation statistics take into account only the data of collective accommodation.

Accommodation service – the offer or sale of regular or occasional sleeping accommodation and goods or services supplementary thereto.

Age – the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.

Age-specific fertility rate – the annual number of live births per 1,000 women of specific age. Measures fertility in age groups.

Age-specific mortality rate – the number of deaths (specified by sex) in one age group during a year per 100,000 or 1,000 mean annual population in the same age group in the same year.

Agricultural holding – a single unit both technically and economically, which has single management and where there is at least one hectare of agricultural land or where agricultural products are produced mainly for sale (irrespective of the size of land). Since 2007, the units where agricultural products are not produced but only land is maintained in good agricultural and environmental condition, are included.

Apartment ownership – ownership of the physical share of a structure together with a legal share of common ownership to which the physical share belongs. The physical share of an object of apartment ownership is a delimited dwelling or non-residential premises and parts of the structure belonging thereto, which enable separate use and which can be altered, removed or added without violating common ownership or the rights of other apartment owners and without altering the external form of the structure. A part of a garage with a permanent marking may also be part of a physical share of an object of apartment ownership.

Applied research – original investigation undertaken in order to acquire new knowledge directed primarily towards a specific practical aim or objective.

Arable land – land worked regularly, generally under crop rotation system.

At-risk-of-poverty rate – share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.

At-risk-of-poverty threshold – 60% of the median equalised yearly disposable income of household members.

Average monthly gross wages (salaries) – payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by the average number of employees converted to full-time units. Remuneration to employees for time not worked includes vacation pay, compensation and pay for the stoppage of work, pay for the time periods during strikes and lockouts, pay for short-time working, pay for the assimilated leave in the event of vocational training and obtaining formal education. This also includes benefits and premiums (quarterly and annual bonuses, Christmas bonuses, inflation compensation, etc.) if the calculation of these payments is not based on the time actually worked and payments in kind. Payments to employees for time actually worked includes the time-rated and piece-rated payments; premium pay for overtime, shift work, night work and holiday work; premium pay for unhealthy conditions of work, length of service, qualifications and special knowledge. This also includes irregular premiums and premium pay if the calculation of these payments is based on the time actually worked.

Average ticket price – estimated cost of a cinema or theatre admission, which is calculated by dividing the gross box income by the total number of fee-charging admissions.

Balance of revenues and expenditures – revenue and grants minus expenditure and net lending. The excess of revenue over expenditure means surplus and the excess of expenditure over revenue means deficit.

Balance sheet total – current assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity. Fixed assets contain financial assets, both non-current tangible assets and intangible assets, investment properties, and also biological assets.

Basic research – theoretical or experimental work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.

Bed occupancy – the number of days per one year when a bed is occupied.

Bed occupancy rate – the number of days when a hospital bed is occupied as percentage of all 365 days a year.

Bed turnover – the number of patients per one hospital bed a year.

Birth order – the biological live-birth order of children to the mother, not taking into account the fact whether the previous children are alive or not at the moment of registering the birth.

Blood and plasma donors – persons who give their blood voluntarily and for free. Plasma is a blood component.

Blood service – timely supply of hospitals with high quality blood components.

Broadband – high-quality communication connections with the Internet such as cable, ADSL and other kinds of DSL connections.

Building – a construction firmly attached to the ground, covered by a roof, surrounded by walls and containing an interior room.

Business enterprise sector (in the research and development activities statistics) – enterprises, organisations and institutions, whose primary activity is the production of goods or services (other than higher education) for sale at an economically rational price, and private non-profit institutions mainly serving enterprises.

Capital goods – machinery and equipment used for producing other goods and industrial transport equipment.

Capital transfers – transfers in cash or in kind which involve the acquisition or disposal of an asset or assets by at least one of the parties to the transaction.

Cause of death – a primary cause of death. The WHO definition is used.

Chain-linking – linking of the indices calculated for different base years and based on a reference year by chain-linked indices.

Child – a household member aged 0–17 (as at 1 January of the reference year).

Child allowance – every child has the right to receive child allowance from the birth until he or she attains

16 years of age. A child who is enrolled in a basic school, upper secondary school or vocational school which operates on the basis of basic education, in daytime study or, for medical reasons, in another form of study has the right to receive child allowance until he or she attains 19 years of age. When the child attains 19 years of age, the allowance shall be paid until the end of the school year.

Child without parental care and in need for assistance – a child whose parents are declared to be missing, deprived of parental rights or without active legal capacity as well as a child who has been left without parental care for any other reason. In case of a child who needs assistance social worker has started to solve the case without separating a child from the family.

Childbirth allowance – one of the parents has the right to receive childbirth allowance for a child. An adoptive parent, guardian or caregiver has the right to receive childbirth allowance, if childbirth allowance has not been paid for the same child earlier.

Claim – a demand made by the insured, or the insured's beneficiary, for payment of the benefits provided by the contract.

Cleared offence – the offence sent to the court and the offence the proceedings of which have been terminated in pre-trial procedure pursuant to § 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

CO₂ equivalent – the amount of CO₂ that would have the same global warming potential as the given amount of greenhouse gas.

Collective termination of employment contracts – the termination, at the initiative of the employer, of the employment or service relationships of employees or public servants within the period of thirty days if an employer who employs up to 19 employees terminates the employment contracts of at least 5 employees or releases at least 5 employees from service; an employer who employs 20 to 99 employees terminates the employment contracts of at least 10 employees or releases at least 10 employees from service; an employer who employs 100 to 299 employees terminates the employment contracts of at least 10% of the employees or releases at least 10% of the employees from service; an employer who employs at least 300 employees terminates the employment contracts of at least 30 employees or releases at least 30 employees from service.

Commercial Register – a register maintained in the register departments of the Tallinn City Court, the Tartu County Court, the Pärnu County Court and the Lääne-Viru County Court, in which since 1 September 1995 all companies (general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations), sole proprietors and branches of foreign companies are registered.

Compensation of employees – wages and salaries, social tax and unemployment insurance tax.

Consolidated budget – a budget in case of which social security contributions and other intragovernmental transfers have been subtracted from the budget revenue and expenditure.

Constant prices – current prices deflated by price index of goods and services.

Construction activities – development of building projects for later sale; construction or repair work of buildings and civil engineering constructions or parts thereof; specialised construction activities, incl. site preparation, installation of equipment and systems into buildings; exterior and interior finishing and completing activities, renting of the construction or demolition equipment with operator.

Construction activities sales – the revenue from construction activities and construction for own use. There is double-account in the part of sub-contracting work.

Construction establishment – structural units of non-construction enterprises, which carry out construction works.

Construction price index – the change in the cost of construction characteristic of the base year, taking into consideration the price changes of basic inputs (labour force, building materials and building machines).

Construction production in Estonia – sales of construction activities taking into account that the cost of sub-contracting works purchased in Estonia and the construction activities carried out in foreign countries have been deducted from the sales of construction activities, +/- changes in the work in progress.

Construction volume index – the change in the production value of construction in Estonia at constant prices.

Consumer price index – index that expresses the changes in the prices of consumer goods and paid services.

Consumption goods – final products and consumer goods.

Couple with one child – a household consisting of a legally married or cohabiting couple and one child.

Couple with three or more children – a household consisting of a legally married or cohabiting couple and at least three children.

Couple with two children – a household consisting of two adults and two children aged 0–17.

Court of 1st instance – from 1st January 2006 the county or administrative courts, before that – the county, city or administrative courts.

Court of 2nd instance – circuit court.

Criminal offence – an offence that is provided for in the Penal Code and the principal punishment prescribed for which in the case of natural persons is a pecuniary punishment or imprisonment, and in the case of legal persons – a pecuniary punishment or compulsory dissolution. The court can also impose the following principal penalties: deprivation of the right to be employed in a particular position or to operate in a particular area of activity, and arrest. The criminal offence can be unintended or intended. Intent is deliberate intent, direct intent or indirect intent. A person is deemed to have committed an act with deliberate intent if the aim of the person is to create circumstances that belong to the necessary elements of an offence and he is aware that such circumstances occur or if he or she at least foresees the occurrence of such circumstances. A person is also deemed to have committed an act with deliberate intent if the person assumes that the circumstances that constitute the necessary elements of an offence are an essential prerequisite for the achievement of the aim. A person is deemed to have committed an act with direct intent if the person knowingly creates circumstances that belong to the necessary elements of an offence and wants or at least tacitly accepts the creation of the circumstances.

Crude birth rate – the annual number of live-born persons per 1,000 of mean annual population.

Crude death rate – the annual number of dead persons per 1,000 of mean annual population.

Cruise ship – a passenger ship intended to provide passengers with a full tourist experience. All passengers have cabins. Facilities for entertainment aboard are included. Ships operating normal ferry services are excluded, even if some passengers treat the service as a cruise. In addition, cargo carrying vessels able to carry a very limited number of passengers with their own cabins are also excluded. Ships intended solely for day excursions are also excluded.

Current price – prices in the reference period.

Day care – health care services provided by an in-patient or out-patient health care provider, when the patient has to stay for treatment (operation, procedure) or examination, but does not stay overnight.

Definitively sentenced – if an appeal or protest was not filed, the court judgment enters into force upon the expiry of the time limit established for filing the appeal or protest. In case the appeal or protest was filed, the court judgment enters into force, unless it is disaffirmed, after the criminal case has been examined by the court of higher instance.

Dependent child – a household member aged 0–17 (as of 1 January of the reference year) or a household member aged 18–24 who is economically inactive and living with at least one parent.

Development activities – the application of research results to solve practical problems, to create new or improved systems, to design equipment or a product, to set processes going, etc.

Diploma study – professionally oriented first level of higher education; ISCED 5B. Admittance until 2002.

Disability – the loss of or an abnormality in an anatomical, physiological or mental structure or function of a person. There are three different disability types:

- moderate – the person needs regular personal assistance or guidance at least once a week;

- *severe* – the person needs personal assistance, guidance or supervision in every twenty-four-hour period;
- *profound* – the person needs constant personal assistance, guidance or supervision twenty-four hours a day.

Disability pension – see: pension for incapacity for work.

Discouraged person – a non-working person who would like to work and would be available for work as soon as there is work, but who is not actively seeking for work because he/she does not believe in the chance of finding any.

Disposable income – a sum of income from wage labour, benefits and losses from self-employment, property income, social transfers, regular inter-household cash transfers received and receipts for tax adjustment of which inter-household cash transfers paid, taxes on wealth and repayments for tax adjustment have been subtracted.

Domestic tourist – a resident of Estonia who travels within Estonia, but whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay.

DSL – a range of technologies which allows high bandwidth services to be carried over traditional telephone lines (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL, etc.).

Dwelling – a one-family house, a section of a two-family or terraced house or a flat, which consists of one or more rooms, meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.

Economically active population or labour force – persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

Economically inactive population – persons who do not wish or are not able to work.

Emigration – the action in the course of which a person having lived permanently in one settlement unit suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.

Employed – a person who during the reference period worked and was paid as a wage earner, an entrepreneur or a freelancer; worked without direct payment in a family enterprise or on his/her own farm; was temporarily absent from work.

Employment rate – the share of the employed in the working-age population.

Energy balance – equilibrium between the supply and consumption of energy.

Enterprise – company, sole proprietor.

Enterprise group – an association of enterprises bound together by legal or financial ties. An enterprise group is formed by a parent undertaking with its subsidiaries.

Environmental protection expenditure – expenditure the main purpose of which is to prevent or reduce environmental pollution or any other degradation of the environment.

Equalised income – total household income, which is divided by the sum of equivalence scales of household members.

Equivalence scale – a weight designated to a household member depending on his/her age to reflect the joint consumption of a household.

Ethnic nationality – the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is taken as a basis for determining the ethnic nationality of the child.

Exhibition – a public showing in museums which lasts shorter than main exposition.

Expenditures (outgoing) – main indicators of the Household Budget Survey. These expenditures are divided into two: consumption expenditure and other expenditure.

Experimental development – systematic work based on existing knowledge gained from basic or applied research which is directed to producing new or substantially improved materials, products, devices, to installing new or substantially improved processes, systems or services.

Export price index – index that expresses the development in the prices of exported goods.

Exports – exportation of goods produced in Estonia and imported from a foreign country, re-exportation after inward processing and supplies for foreign vessels and aircraft stores. Exports exclude transit and services.

External migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

F.o.b. value – the cost of commodity, which includes the production and transportation costs up to the border of the exporting country.

Final consumption expenditure of households – the expenditure of residents (incl. estimated) on goods and services for final consumption, incl. the expenditure on those goods and services, which have been sold for economically irrelevant prices.

Financial intermediation – the activity in which an institutional unit acquires financial assets and at the same time incurs liabilities on its own account by engaging in financial transactions on the market.

Financial sector – all corporations which are principally engaged in financial intermediation and in auxiliary financial activities.

First degree offence – an offence, the maximum punishment prescribed for which in the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution (in the Criminal Code – imprisonment for a term exceeding eight years).

Floor area of a dwelling – the total floor area of functionally united rooms (bedrooms, dining rooms, living rooms, etc.) and secondary rooms (kitchen, hall, bathroom, toilet, pantry, storage room, built-in cupboards, etc.) necessary and suitable for living in.

Foreign or international visitor – a non-resident of Estonia who travels within Estonia.

Foreign tourist – a non-resident of Estonia who travels within Estonia and whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.

Foreign trade balance – the balance between the imported and exported commodities in value. It is balanced by the foreign trade balance that is positive (active) if exports of goods are bigger than imports and negative (or passive) if imports are bigger than exports.

Freight turnover – the volume of work done in transporting goods and measured in tonne-kilometres. One tonne-kilometre is the transport of one tonne of goods across a distance of one kilometre.

General government – institutional units, which are non-market producers by their main economic activity. The general government sector comprises the following sub-sectors: the central government (state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions), local governments (city and commune administrations with their subsidiary units, foundations) and the social security funds (Health Insurance Fund and Unemployment Insurance Fund). The non-market producer enterprises also belong here.

Gini coefficient – the relationship of cumulative shares of the population arranged according to the level of equalised disposable income to the cumulative share of the equalised total disposable income received by them. The coefficient varies from 0 to 1. The higher value the Gini coefficient gets, the more unequally the income is distributed. By value 1, one person gets the whole income, by 0 the income of all income recipients in the society is equal.

Government sector (in the research and development activities statistics) – departments, offices and other bodies which furnish the community with common services (other than higher education), including non-profit institutions controlled and financed mainly by the government.

Grade repeater – a pupil who is repeating a certain grade in the given academic year (incl. the students who were to repeat the grade based on the decision of the teachers' council but who changed the school during the summer break). The concept also includes the students who had discontinued their studies but returned to continue their studies in the next academic year as well as the students admitted to schools where admittance is carried out on the basis of tests and students repeat a grade for the purpose of getting enrolled in this school.

Grants (in government finance) – aid received in the framework of international cooperation from foreign governments and international organisations, grants and donations received from other sectors and net non-life insurance premiums.

Greenhouse gases – gases that bind the reflecting infrared radiation and cause the rising of the global atmospheric temperature. The main greenhouse gases are carbon dioxide (CO₂), methane (CH₄), nitrous oxide (N₂O), hydrofluorocarbons (HFC), perfluorocarbons (PFC) and sulphur hexafluoride (SF₆).

Gross capital formation – acquisitions, less disposals, of fixed assets and changes in inventories. Changes in inventories are measured by the value of the entries into inventories less the value of withdrawals and the value of any recurrent losses of goods held in inventories.

Gross disposable income – gross disposable income is derived by adding to the balance of primary income all current transfers (except social transfers in kind) receivable by a unit or sector and by subtracting all current transfers (except social transfers in kind) payable by that unit or sector. The total of all institutional sectors' disposable income is called gross disposable income.

Gross domestic product (GDP) at market prices – the sum of the gross value added of all resident producers at basic prices, plus taxes less subsidies on products.

Gross premium – the price of the insurance protection for a specified risk for a specified period of time.

Gross reproduction rate – the average number of daughters born to a woman during her lifetime if she passed through her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year.

Gymnasium level – the grades from 10 to 12 of general education school (until 1989 the grades from 9 to 11), upper secondary general education; ISCED 3A.

Health care personnel – personnel with special education who are directly related to provision of health care services.

Health insurance – a state warranty system for paying compensation to the residents of the Republic of Estonia for retaining health, paying the expenses of temporary incapacity for work and costs of medical treatment, and pregnancy and maternity benefits.

Higher education sector (in the research and development activities statistics) – universities, technical colleges and other higher education institutions; research institutes, experimental stations and clinics operating under their direct control.

Hospital – a residential establishment equipped with in-patient facilities for 24-hour care, staffed with professionally trained health care personnel. Hospitals may also provide services on an out-patient basis.

Household – a group of people who live in a common main dwelling (at the same address) and share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves to be one household. Household can also consist of one member only.

Household plot – a production unit, where there is less than one hectare of agricultural land, but at least 50 square metres of a kitchen garden or at least three fruit trees or six berry bushes or

ten rabbits, ten domestic fowls or other farm animals or at least three beehives, and where agricultural products are produced mainly for own use.

Household with children – a household where there is at least one child aged 0–17.

Household without children – a household where there are no children aged 0–17.

Hunting district – hunting ground with an area of at least 5,000 hectares within a circular boundary.

Immigration – the action by which a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be of at least 12 months.

Immovable – a plot of land with its important components. The important components of a plot of land are things permanently attached to it (construction works, growing forest, unharvested crop, etc.) and the real rights related to the plot of land.

Import price index – index that expresses the development in the prices of imported goods.

Imports – importation of goods into Estonia for domestic consumption and for resale to a foreign country, imports for inward processing with notification of intended return and re-imports after processing outside Estonia. Imports exclude transit and services.

Income quintile – one fifth of the population ordered by equalised yearly disposable income. The first or the lowest quintile contains one fifth of the population receiving the lowest income, the second quintile contains the next fifth and so on.

Industrial production – industrial sales with inventory change added or deducted.

Industrial sales – the cost of production and services of industrial type which were produced in an enterprise and realized (sold) and delivered to the purchaser in the reference period regardless of the time when the payment for the production was received.

Infant death – the death of a live-born child up to one year old.

Insolvency of employer – occurs if a court has declared bankruptcy or terminated the bankruptcy proceedings.

Insurance benefit upon lay-off (starting from 01.07.2009) – shall be paid in the event of a lay-off to an employee or public servant whose employment or service relationship with the employer has lasted:

- for five to ten years – to the extent of one month's average wages or salary;
- for more than ten years – to the extent of two months' average wages or pay.

Integrated Bachelor's/Master's study – a single-step Bachelor's/Master's study as in medicine, veterinary, pharmacy, dentistry, architecture, civil engineering and grade teacher studies; ISCED 5A.

Intermediate consumption – the value of the goods and services consumed as inputs by a process of production, excluding fixed assets whose consumption is recorded as the consumption of fixed capital.

Intermediate goods – semi-processed goods, semi-manufactured goods and industrial supplies.

Internal migration – a change of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration and a change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.

Internet – a global system of linked computer networks that allows the use of data communication services such as remote log in, file transfer, electronic mail, etc. The Internet is a foundation also for the World Wide Web.

Investments in fixed assets – the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation, other inventory, etc., purchased in the reference period or acquired under a financial lease contract; in the case of construction and reconstruction of the existing fixed assets, it also

includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.

ISDN – an international telecommunications standard that allows a communications channel to carry several data streams simultaneously (Integrated Services Digital Network).

Juvenile – an under 18-year-old person.

Labour force participation rate or activity rate – the share of the labour force in the working-age population.

Labour productivity – indicates how much value added is generated on average per person employed (value added divided by the number of persons employed).

Large enterprise – an enterprise with 250 or more persons employed.

Late foetal death (stillbirth) – the intra-uterine death of a foetus weighing at least 500 grams at birth, which took place after the 22nd week of pregnancy.

Legal person – a general partnership, a limited partnership or a private limited company, a public limited company, a commercial association, a non-profit organisation, a legal person in public law.

Legally induced abortion (medical abortion) – divided into legal and therapeutic abortion. Legal abortion is the legal termination of pregnancy at the pregnant woman's own wish. Therapeutic abortion is the termination of pregnancy on medical indications.

Life expectancy – the average remaining lifetime in years for persons who attain a given age if mortality remains unchanged. At the age of 0 – the life expectancy at birth which is also used as the average life expectancy.

Live birth – delivery of a live-born child, i.e. a child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.

Mean annual population – half the sum number of the population at the beginning and end of the year.

Meat production – meat sold to approved enterprises processing meat and meat products (slaughterhouses) or to purchasers for slaughter, incl. exports (from Estonia to other European Union countries and to non-EU countries) as well as meat of the animals slaughtered in slaughterhouses belonging to holdings or slaughtered elsewhere as service.

Medium-sized enterprise – an enterprise with 50–249 persons employed.

Micro enterprise – an enterprise with 1–9 persons employed.

Migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

Misdemeanour – an offence for which a fine or detention is prescribed as principal punishment.

Motor trade enterprise – an enterprise, the main activity of which is wholesale and retail sales, repair of motor vehicles and motorcycles (by the Estonian Classification of Economic Activities G45).

Murder – the unlawful killing of a human being by another with malice aforethought. According the Penal Code the killing of other human being is murder when it is committed in torturous or inhuman way, in a manner which is dangerous to the public, towards two or more people, at least for the second time, in conjunction with robbery or for the purpose of personal gain, for the purpose of covering or facilitating the other offence or with the use of explosive or an explosive device.

National pension – the pension granted to a person who does not have the right to receive the old-age pension, the pension for incapacity for work or the survivor's pension because he/she has not completed a sufficient number of years of pensionable service or his/her accumulation period is insufficient.

Natural increase – difference between the number of births and the number of deaths in a certain year. Positive natural increase shows the excess of live births over deaths, the negative one shows the excess of deaths over live births.

Neonatal death – the death of an infant who died during the first four weeks of his/her life.

Net lending – net saving plus capital transfers receivable minus capital transfers payable minus gross capital formation minus the value of acquisitions less disposals of non-financial assets. Negative net lending is called net borrowing. In case of net lending the rest of the world is on credit to the net lending country, whereas in case of net borrowing the country is on credit to the rest of the world.

Net migration – the difference between immigration and emigration. Positive net migration shows the excess of immigration over emigration, the negative one shows the excess of emigration over immigration.

Net profit (loss) – net sales + other revenue + financial income + extraordinary income – costs total – other expenses – financial costs – extraordinary costs – provision for taxes.

Net sales – the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excises. Net sales are equal with the pay received or to be received and are calculated on the accrual basis of accounting. Income classified as other revenue, financial income and extraordinary income in company accounts is excluded from net sales. Reduction in prices, rebates and discounts must be deducted. In the tables of financial statistics of enterprises, the indicator 'net sales' generally includes subsidies.

Net taxes on products – taxes on products less subsidies on products.

Non-profit association, foundation and institution – non-profit association, foundation, government institution, local government institution.

Non-profit institutional sector (in the research and development activities statistics) – the government, the higher education and the private non-profit sectors.

Non-Profit Institutions and Associations Register – a register maintained in the register departments of the Tallinn City Court, the Tartu County Court, the Pärnu County Court and the Lääne-Viru County Court, in which since 1 October 1996 all non-profit institutions and foundations are registered.

Non-residential building – a building not intended for permanent residence.

Number of deliveries – the total number of deliveries, including stillbirths, during a year. Multiple births are taken into account as one delivery, irrespective of the number of children born.

Number of employees – persons who work for an employer, have a contract of employment and receive compensation in the form of wages, salaries, fees, gratuities, piecework pay or remuneration in kind. The number of employees is measured as an annual average.

Number of enterprises – the number of active enterprises or enterprises, which were economically active in the reference period (net sales, expenditure, etc.).

Nursing personnel, nursing staff – persons who have completed a programme of basic nursing education (at least 3 years), i.e. qualified nurses and midwives.

Offence – criminal offence and misdemeanour that is a punishable act.

Old-age pension – the pension granted to persons who have attained the pensionable age and who have completed at least 15 years of pensionable service in Estonia.

Operating profit – total profit plus other revenue from business minus business expenses.

Other transfers (in government finance) – transfers given to other levels of government, or in the framework of international cooperation to foreign governments and international organisations, to non-profit institutions or households (excl. social benefits).

Out-patient care – health care service, when a patient's visit to health care institution is confined only to a few hours and overnight accommodation in an in-patient facility is not needed.

Out-patient visit in doctor's office – an out-patient contact of a person who needs medical consultation in the doctor's working time.

Output – the value of goods or services produced by a resident. Comprises market production, production for own use, general government's non-market production and services rendered by non-profit institutions to private households.

Parental benefit – benefit for a parent with children up to 18 months old, whereas the previous average salary with limitations is maintained.

Passenger traffic volume – the volume of work done in transporting passengers and measured in passenger-kilometres. One passenger-kilometre is the transport of one person across a distance of one kilometre.

Pension for full length of service required – the pension granted to persons in such professions that bring about the loss of or reduction in the professional capacity for work before attaining the pensionable age and thus persons cannot continue work in that profession.

Pension for incapacity for work – the pension granted to persons from 16 years of age until attaining the pensionable age if he or she is declared permanently incapacitated for work.

Performance – public presentation of a play.

Perinatal death – all foetuses and infants who died within the perinatal period (commences after 22 completed weeks of pregnancy and ends 0–6 days after birth).

Permanent grassland – land not included in the crop rotation system, used for the permanent production (five years or longer) of green forage crops, whether sown or self-seeded and whether used for grazing or for harvesting as hay or silage or only maintained in good agricultural and environmental condition.

Person injured – a person who is rendered emergency medical aid due to the injury in traffic accident or to whom outpatient or hospital treatment is prescribed. Unlike in a lot of European countries, light and serious injuries are not distinguished in Estonia.

Person killed – a person who died immediately at the place of a traffic accident or within 30 days following the traffic accident because of an injury received in the traffic accident (incl. suicides). If the person died because of the injury received in the traffic accident later than 30 days following the accident he/she is regarded a person injured.

Personnel expenses – wages and salaries, and social tax and payment for unemployment insurance.

Persons employed – persons who work for the enterprise, irrespective of the length of their working week. The number of persons employed is measured as an annual average. Employed persons include: 1) working proprietors and their unpaid family members; 2) full- and part-time employees who are on the pay-roll; 3) persons who work outside the unit (sales representatives, delivery personnel, etc.) but who are on the staff list and the pay-roll of enterprise; 4) persons temporarily absent from work (persons on sick leave, paid leave or study leave, on strike, etc.); 5) seasonal workers, trainees (apprentices) and home-workers who are on the pay-roll; 6) persons employed under the contract for services.

Play – a creative product by the director, actors, artists, composers and other theatre personnel which is based mostly on a playwright's story, and which completes with the public stage representation i.e. premiere.

Previous year price – volume, weighted based on the prices of the previous year.

Primary energy – energy, which is consumed directly without converting it previously into other forms of energy. Primary energy sources in Estonia are oil shale, peat, firewood, wood chips, wood

waste and biogas, but also coal, natural gas, liquefied gas, heavy fuel oil, light fuel oil, diesel oil, motor gasoline and aviation gasoline, which are imported.

Primary sector – agriculture, hunting, forestry, and fishing.

Printed matter – all printed books, pamphlets and periodicals.

Private dwelling stock – dwellings owned by private persons or private property based legal persons (incl. the members of apartment and dwelling associations).

Private non-profit sector (in the research and development activities statistics) – private non-profit institutions serving the general public (societies, unions, consumers' associations, etc.) non-controlled by the state.

Probationer – a convicted offender who has been given a conditional sentence or released on parole and whom a court has placed under the supervision of a probation supervisor for a probationary period pursuant to the procedure provided for in the Criminal Code.

Producer price index of industrial output – index that expresses the development in the producer prices of goods manufactured in Estonia. The producer price index of industrial output includes both goods manufactured for the domestic market and for the non-domestic market.

Profit (loss) before tax – operating profit + financial revenue minus financial expenses before adjusting for income tax expense.

Public dwelling stock – dwellings in state or municipal ownership.

Public railway – railway infrastructure, the use of which (with regard to basic and extra services ensuring access, fees, time and other conditions of use) is ensured without discrimination to all railway undertakings for the provision of rail transport services on the basis of and pursuant to the procedure provided for in the Railways Act.

Purchase-sale transaction of real estate – a purchase-sale transaction, the object of which is recorded in the Land Register. This includes:

- purchase-sale transactions of unimproved registered immovable, the object of which is only a plot of land;
- purchase-sale transactions of registered immovable with buildings, the object of which is a plot of land with existing buildings or with buildings under construction.

Rate of natural increase – the annual natural increase per 1,000 of mean annual population. It has been calculated as the difference between crude rates of birth and death.

Real estate – immovables owned by a person and the related rights evaluated in monetary terms and duties, incl. right of superficies and right of usufruct.

Recorded criminal offence – an act defined in the special part of the Penal Code with regard to which criminal proceedings have been initiated or which is recorded in criminal proceedings.

Reference year – a conditional year for presenting chain-linked figures. In the row of chain-linked indices the year = 100.

Regeneration felling – felling for the creation of conditions for the formation of a new generation of forest. Regeneration felling is carried out in an adult forest.

Register of Taxable Persons – a register maintained by the Tax and Customs Board registers all taxable persons since 1999.

Relative median at-risk-of-poverty gap – the distance of mean income of persons at-risk-of-poverty from the at-risk-of-poverty threshold in percentages.

Renewable energy sources – renewable non-fossil energy sources (wind, solar, geothermal, wave, tidal, hydropower, biomass, landfill gas, sewage treatment gas and biogases).

Repair and reconstruction work price index – the change in the cost of expressed kinds of works for office buildings taking into consideration the price changes of basic inputs.

Repair work – the construction work by which the utility of the building and/or its structures (foundations, load-bearing structures, enclosing structures, engineering and utility networks, etc.) are increased or at least renewed, i.e. the construction work which materially extends the normal life of fixed assets and/or increases their value.

Research activities – work based on personal freedom of creativity, aiming to increase the stock of knowledge of man, culture, society and their mutual influence by scientific research.

Research and development activities – the creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge (incl. the knowledge of man, culture and society) and the use of this stock of knowledge to devise new applications.

Research and development personnel – researchers, technicians and supporting staff who spend at least 10% of their working time on research and development activities.

Researchers (in the research and development activities statistics) – all professionals with an academic degree or higher education diploma engaged in basic or applied research or experimental development to create new knowledge, products, processes, methods and systems; all academic staff engaged in research and development activities, as well as managers and administrators engaged in planning and management of the scientific and technical aspects; postgraduate students performing original research.

Residential building – a building, of which all or at least half of area is intended for permanent residence (one-family dwelling, two-family dwelling, terraced house or any other multifamily house).

Retail sales of goods – reselling of new and second-hand goods in stores, kiosks, sell counters, mail order sale stores, the Internet and public sale to people for their private consumption or housekeeping. Retail sales of goods do not include sales of durable goods (cars, furniture, household appliances, home electronics, etc.) to people through leasing enterprises, if the leasing enterprise becomes the owner of goods.

Retail trade enterprise – an enterprise, the main activity of which is first and foremost selling of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) for the use in households mainly (according to the Estonian Classification of Economic Activities, activity G47).

Road traffic accident – an event in which an individual is injured or killed as a result of at least one vehicle moving on or leaving the road. In this meaning, a road is a roadway, street, parking space, courtyard area or other building used for traffic incl. pavement, slight traffic road, wayside, greenery, separation and other areas. The events in which an individual is injured by a collision with a train, a collision of vehicles on the road which is closed for public access for competition, and accidents involving vehicles and individuals working in road building or maintenance, are excluded.

Rural settlement – a small town or a village.

Sales to non-residents – the revenue from the sale of goods and services to legal persons registered or natural persons residing abroad i.e. outside Estonia. Sale of own manufacturing production and manufacturing services provided to non-residents do not include the cost of materials in case of re-export if the materials imported for processing purposes are not shown in costs (only the commission for services is included).

Second degree offence – an offence for which the punishment prescribed in the Penal Code is imprisonment for a term of up to five years or a pecuniary punishment (in the Criminal Code – imprisonment for a term not exceeding eight years).

Secondary sector – mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas and water supply, and construction.

Service enterprise – an enterprise, whose main economic activity is provision of services. The following economic activities are included: 1) information and communication – publishing activities; film, video and TV programme production, sound recording and music publishing; programming and broadcasting activities; telecommunications; computer programming, consultancy and related activities; information service activities; 2) real estate activities; 3) professional, scientific and

technical activities – legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; veterinary activities; 4) administrative and support service activities – rental and leasing activities; employment activities; travel agency, tour operator reservation service and related activities; security and investigation activities; services to buildings and landscape activities; office administrative, office support and other business support activities; 5) education; 6) human health and social work activities; 7) arts, entertainment and recreation – creative, arts and entertainment activities; libraries, archives, museums and other cultural activities; gambling and betting activities, sports activities and amusement and recreation activities; 8) other service activities – repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

Shelter – *an institution offering persons a temporary twenty-four hour assistance, support and protection.*

Single person aged 65 or more – *a household consisting of one person aged 65 or more.*

Single person aged under 65 – *a household consisting of one person aged 64 or less.*

Small enterprise – *an enterprise with 10–49 persons employed.*

Social benefit – *a monetary benefit provided to contribute towards the ability of a person or family to cope.*

Social benefits (in the government finance) – *transfers to households, in cash or in kind, intended to relieve them from the financial burden related to social risks or needs.*

Social contributions – *social tax and unemployment insurance tax.*

Social service – *a non-monetary benefit which contributes towards the ability of a person or family to cope.*

Social transfers – *payments (pensions, unemployment benefits, child benefits, sick payments, etc.) made by the state or local governments to individuals/households according to social protection schemes with the intention to relieve individuals/households of the financial burden in case of partial or complete absence of income. In the Household Budget Survey, transfers also include reallocation of private resources (alimonies, subsistence allowance, money donated, etc.).*

Social welfare – *a system of procedures related to the provision or grant of social services, social benefits, emergency social assistance and other assistance.*

Standardized death rate – *the ratio which shows how high the mortality would be for the Estonian population with defined age-specific death rates if the age distribution of the Estonian population were the same as that of the European standard population. In calculations, the deaths of persons whose age was unknown have been included in the age group of at least 85-year-olds.*

Statistical Profile – *the database of economically active units (companies, sole proprietors, institutions, non-profit associations). Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics.*

Stillbirth – *see: late foetal death.*

Subsidies – *payments which the general government makes to producers with an objective to influence their levels of production and prices or to remunerate the costs related to factors of production.*

Subsistence benefit – *a form of state assistance for those in difficulty which is paid by the local government. In order to alleviate a person's situation, the local government employs both social services and other forms of social assistance, depending on the situation in question. The benefit is paid if all other measures for the alleviation of poverty and difficulty have proven ineffectual.*

Subsistence level – *the sum necessary for minimum everyday subsistence in a month.*

Substitute home service – *ensuring family-like living conditions by a service provider to a child for meeting his/her basic necessities, the creation of a secure physical and social environment promoting his/her development and preparation of the child for coping in accordance with his/her*

abilities as an adult. Persons entitled to substitute home service: their parents are dead, declared fugitive or missing; a guardian has been appointed to their parents due to restricted active legal capacity; their parents are deprived of parental rights; they have been removed from their parents without deprivation of parental rights or their parents are serving custody pending trial or imprisonment in a prison.

Supply of primary energy – equivalent to the total consumption including losses in transport and distribution. On the energy balance sheet, the supply of primary energy = in stocks at the beginning of the year + production of primary energy + imports – exports – marine bunkering – in stocks at the end of the year.

Supporting staff (in the research and development activities statistics) – craftsmen, secretarial and clerical staff participating in research and development projects or directly associated with such projects.

Supreme Court – the court of higher instance.

Survivor's pension – pension granted upon the death of a provider to family members who were maintained by him/her and are incapacitated for work.

Technicians (in the research and development activities statistics) – persons with vocational or technical education engaged in R&D activities and performing tasks under the supervision of researchers; the same applies to persons who perform their research and development tasks under the supervision of researchers in the field of social sciences and humanities.

Tertiary sector – trade, services, etc.

Total fertility rate (TFR) – the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year. The TFR is calculated based on the birth rates by age of mother.

Total profit – net sales minus total costs (costs of goods sold and operating expenses).

Tourism – the activities of persons travelling to and staying in places outside their usual environment for not more than 12 consecutive months for leisure, business or other purposes.

Tourist or overnight visitor – a person whose trip outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.

Trade deficit – the value of the commodities by which the value of imports exceeds exports.

Traditional modem – dial-up access over the normal telephone line, i.e. the telephone is busy during the Internet connection.

Transit – carriage of goods in case of which the country of loading and unloading of goods is a foreign country. Estonia is a transit country. Transit includes also goods loaded/unloaded at the frontier of the country onto/from another mode of transport.

Type of owner – a basis for the classification of entrepreneurs on the assumption of their capital involvement (majority of votes) in the company.

Unemployed – a person who fulfils the following three conditions at the same time: he or she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work); he or she is currently (in the course of two weeks) available for work if there should be work; he or she is actively seeking for work.

Unemployment allowance (before 2006 unemployment benefit) – unemployed persons who have been employed or engaged in work or an activity equal to work for at least 180 days during the twelve months prior to the registration as unemployed and whose income is less than the 31-fold daily rate of the unemployment allowance have the right to receive unemployment allowance.

Unemployment benefit – see: unemployment allowance

Unemployment insurance – a type of compulsory insurance the purpose of which is to provide, upon unemployment, partial compensation for the lost income to insured persons for the time of the search for work, and partial compensation of the expenses related to the collective termination of

employment contracts and service relationships to employers, and the protection of the claims of the employees upon insolvency of employers.

Unemployment insurance benefit – income that a person is justified to get during the whole period when he or she is registered as unemployed, but not longer than 180–360 calendar days (depending on the insurance period).

Unemployment rate – the share of the unemployed in the labour force.

Unit labour cost – the ratio of total labour costs to real output (real GDP).

Urban settlement – a city, a city without municipal status or town.

Value added at factor cost – the gross income from operating activities after adjusting for operating subsidies and indirect taxes. It can be calculated from net sales + change in stocks of work-in-progress and finished goods (stocks at the end minus stocks at the beginning of the reference year) + capitalized self-constructed assets + other revenue (without profit from the sale and revaluation of tangible assets) – other expenses (without loss from the sale and revaluation of tangible assets) – costs of merchandise, materials, supplies, intermediate goods, electricity, fuel, power, laid-out work – duties and taxes linked to the production – taxes on products.

Value of a transaction of real estate – the value of real estate transaction transferred by a purchase-sale transaction.

Vehicle registered for the first time – first registration of a road transport vehicle in Estonia.

Visitor (tourism and accommodation) – a person travelling to a place other than that of his/her usual environment for not more than 12 months and whose main purpose of visit is other than exercise of an activity remunerated from within the place visited. Visitors include tourists or overnight visitors and same-day visitors. The usual environment is an area in the close vicinity of a person's home and place of work or study, or other places visited (at least once a week) on a routine basis (a church, shop or clinic). Summer homes are excluded from the usual environment if they are not visited at least once a week.

Vocational courses after basic education – vocational education based on basic education, vocational training on the basis of basic education, vocational and secondary education based on basic education, vocational secondary education based on basic education, vocational secondary education, professional secondary education based on basic education.

Vocational courses after secondary education – vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education, or professional secondary education based on secondary education.

Vocational courses with non-defined basic education – vocational education for young people with special needs and without basic education, and vocational training for persons beyond minimum school-leaving age who lack basic education.

Volume index – a change in the sales volume of goods at constant prices compared to the sales of some previous period. The index is calculated on the basis of the price indices of respective goods.

Volume index of industrial production – the production of the reference year compared to the production of the base period in percentages.

Volume of transport – to estimate the volume of transport of goods, the variables – the amount of goods in tonnes and freight turnover in tonne-kilometres – are used.

Wages and salaries – remuneration paid by the employer to all persons for work done in the reference period.

Wholesale sales of goods – reselling and mediation of goods to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises. In mediation, goods do not belong to the mediator; only the commission for services belongs there.

Wholesale trade enterprise – an enterprise the main activity of which is reselling and mediation of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) to industrial and trade consumers, institutions and

organisations, incl. leasing enterprises (according to the Estonian Classification of Economic Activities, activity G46).

Work intensity of household – the total number of months spent by working-age household members (aged 16–64) in employment or self-employment during the income reference period relative to the maximum number of months the household members could have spent in employment or self-employment. The indicator ranges from zero (no working-age member worked) to one (all working-age members worked throughout the income reference period). Work intensity of household can be high (0.5–1), low (0–0.5), maximal (1), minimal (0) or partial (0–1).

Working-age population – population aged 15–74 that is used as a basis when examining the economic activity of the population, or in other words, the object of the Labour Force Survey.

xDSL – a range of technologies which allow high bandwidth services to be carried over traditional telephone lines (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL, etc).

SISUJUHT

abielu	52, 59, 60, 64–67
abort	51, 61, 67
aids	131, 137, 138
ajaleht	85, 86, 251, 256
aktsiis	37, 48, 183, 207, 312–314, 316
algharidus	60, 167
alkohol	121, 125–128, 155, 183, 186, 191, 192, 207, 250, 255, 269, 296, 311
alusharidus	73, 82
arst	28, 131, 134–136, 141, 379, 381, 384
arvuti	70, 76, 78, 89, 121, 219, 228, 301, 303–310, 312, 359, 363, 364, 368
asenduskodu	154, 155
auto	48, 121, 263, 318, 321, 344, 351, 352, 355
avalik sektor	26, 143, 179, 210, 215, 323, 331, 334, 336
bakalaureuseõpe	70, 77, 79, 82
bensiin	121, 244, 318, 321
bilansimaht	201, 218, 224, 225
bilanss	201, 218, 224, 225, 243, 244, 247, 261, 317, 319, 321
brutopalk	179, 181, 182
brutopreemia	201, 204, 205
buss	343, 344, 347, 351, 352
diplomiõpe	77, 82
doktoriõpe	28, 70, 77, 79, 82
doonor	131, 135
ebavõrdsus	109, 118, 120
eelarve	26, 28, 49, 88, 120, 121, 129, 144, 207, 208, 213–215, 228, 322, 376, 377
eestlane	51, 56–58, 64, 97, 105, 107
ehitus	25–27, 41, 70, 76, 78, 80, 81, 150, 161, 162, 171, 181, 183, 185–188, 191, 195, 196, 217–219, 226–230, 234, 235, 237–239, 241, 264, 287, 295, 297, 315, 319, 321, 323, 324, 327, 329–331, 335, 381, 383
ehitushinnaindeks	183, 185, 187, 188, 323
ehitusluba	323, 324, 329
ehitusmahuindeks	327, 330
ehitustöö	323, 327, 330
ekspordihinnaindeks	185, 188, 189, 191
eksport	26, 185, 188, 189, 191, 192, 197–199, 207, 243, 244, 247–253, 259, 261, 262, 271, 295–297, 317, 319, 322, 369
ekvivalentsissetulek	27, 109, 114, 118
elamu	187, 188, 191, 218, 297, 315, 323, 324, 327, 328, 331, 333, 336
elamufond	331, 333, 336

elekter	25, 35, 37, 47, 48, 121, 150, 171, 181, 183, 191, 195, 196, 219, 220, 226–228, 234, 235, 237–239, 241, 244, 253, 257, 295, 301, 303–310, 312, 315–322, 327, 344, 353, 357, 363, 381, 383
elektrooniline side	357, 361
eluase	109, 121, 122, 125–127, 153, 157, 159, 186
eluhuone	323, 324, 327, 337, 339, 340
eluruum	67, 109, 176, 323, 324, 326, 328–331, 333–336, 339
elussünd	29, 51, 52, 57–61
energeetika	35, 183, 186, 218–220, 317, 321
energia	35–37, 46, 150, 171, 181, 183, 191, 195, 196, 219, 220, 226–228, 230, 234, 235, 237–239, 241, 244, 287, 295, 301, 303–310, 316–323, 381, 383
eraettevõte	276, 316, 369
eraisik	25, 329, 330
erakool	74
erasektor	143, 179, 228, 269, 330, 331, 334, 379, 382–384, 386
etendus	92
ettevõte	42, 46, 47, 49, 95, 150, 171, 182, 183, 188, 192, 195, 201, 203, 206, 207, 215, 217–220, 224–230, 235–238, 242, 262–264, 266–269, 271, 272, 274–276, 295–297, 316, 317, 319, 321–323, 327, 330, 336, 343, 344, 347–349, 355, 362–364, 367–370, 374, 375, 377, 381–386
film	85, 94, 95
finantssektor	25, 201, 206
finantsvahendus	150, 191, 195, 196, 201, 206, 228, 230
fond	88, 89, 192, 199, 201, 207, 213, 215, 331, 333, 336, 386
füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)	206, 228–230, 233–238, 242
gümnaasium	69, 70, 74, 82
haige	131, 132, 135, 139
haigestumus	131, 138, 139, 140, 141
haigla	129, 131, 133, 135, 141, 386
haigus	52, 63, 106, 131, 137–141, 143, 153, 157, 159, 176, 207
haldusasi	104, 108
haridus	28, 29, 51, 60, 69, 70, 72–79, 82–84, 109, 119, 120, 125–127, 129, 141, 150, 162, 167, 171, 174, 181, 186, 191, 195, 196, 213, 217, 219, 225–227, 229, 234, 235, 237–239, 241, 271, 274, 276, 323, 327, 363, 368, 377, 379–384, 386
heitunu	162, 176
hinnad	25, 27, 85, 93, 94, 183, 184, 187–189, 191, 195–198, 200, 218, 224, 225, 227, 243, 262, 264, 267–269, 295–, 297, 301, 305–307, 309, 312–314, 316, 323, 327, 330, 337, 341, 370
hinnaindeks	25, 28, 144, 179, 183, 185–189, 191, 200, 218, 316, 323
HIV	131, 137, 138
hobune	252, 256, 284
hoone	36, 187, 188, 192, 218, 220, 227, 272, 323, 324, 327, 329, 330, 337, 339, 340

hulgikaubandus	150, 171, 181, 195, 196, 218, 225–228, 234, 235, 237–241, 263, 264, 267, 381, 383
hulgimüük	188, 240, 263, 264, 264, 267, 268
hõivatu, vt ka töötaja	26, 161, 162, 165, 167, 169–171, 191, 217, 219, 224–226, 228–230, 240, 263, 269, 271, 274–276, 295–297, 323, 330, 355, 364, 366–368, 377
hõiveseisund	115, 165–167, 366, 368
imikusuremus	52, 62
impordihinnaindeks	183, 185, 189, 191
infotehnoloogia	363, 368
institutsionaalne sektor	195, 199, 377, 379, 382, 384
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	70, 77
investeering	26, 37, 46, 192, 199, 201, 207, 217–220, 227, 230, 272, 274, 323, 377
istandik	278, 282–284
jaekaubandus	150, 171, 181, 195, 196, 218, 225–228, 234, 235, 237–239, 241, 263, 264, 267, 268, 381, 383
jaemüük	188, 240, 263, 264, 267–269
jahindus	195, 196, 287, 288, 294, 351
jahiuluk	290
jooksevhinnad	191, 195, 197, 198, 218, 224, 227, 243, 262, 263, 267–269, 276, 295, 301, 305, 307, 309, 327, 330
julgeolek	100, 213
jäätmed	35–37, 44–46, 49, 171, 181, 219, 226–228, 234, 235, 237–241, 250, 251, 255, 256, 268, 321, 327, 351, 381, 383
jäätmete töötlemine	36, 45, 46
kahjum	224, 226, 263, 272, 274, 323
kalakasvatus	287, 288, 291, 294
kalandus	48, 76, 78, 150, 171, 181, 195, 196, 217, 226, 227, 234, 235, 237–239, 241, 287, 288, 291, 294, 381, 383
kapitali kogumahutus põhivarasse	25, 192, 197–199, 211, 212
karistus	101, 105–108
kartul	128, 277, 278, 281–283, 285
kasulik mudel	377, 385
kasum	195, 197, 198, 217–219, 224, 226, 229, 230, 233, 236, 263, 272, 277, 274, 377, 379, 382, 383, 384, 386
kasumitaotluseta üksus	229, 230, 233, 236
kasutatav kogutulu	192, 197, 199
kasvuhoonegaas	35, 36, 42
kaubamärk	385
kaubandus	25, 26, 150, 171, 181, 192, 195, 196, 217–219, 225–228, 230, 234, 235, 237–239, 241, 243, 244, 247, 262–264, 266–269, 271, 322, 324, 327, 381, 383
kaubavahetuse puudujääk	243
kaubavedu	343, 344, 348, 349, 351, 355

kaup	25, 26, 108, 121, 125–127, 129, 150, 159, 171, 181–183, 186, 188, 191, 192, 195–198, 200, 201, 211, 212, 215, 217–219, 224, 226–228, 230, 234, 235, 237–239, 241, 243, 244, 247–258, 262–264, 266–269, 271, 287, 288, 291, 295, 315, 322, 324, 327, 343, 344, 348, 349, 351, 355, 368, 381, 383
keskharidus	60, 69, 75, 82, 162, 167
keskkond	26, 28, 35–37, 46–50, 76, 78, 80, 97, 100, 137, 138, 213, 243, 277, 282, 294, 317, 337
keskkonnakaitsekulutus	37, 46, 47, 49
keskkonnamaks	37, 47–49
keskvalitsus	207, 208, 213, 214, 215
kiirabi	136
kindlustus	143, 144, 148, 150, 153, 154, 159, 171, 179, 181, 195, 196, 201, 203–207, 211, 213, 214, 215, 234, 235, 237–239, 240, 241, 367, 381, 383
kindlustushüvitis koondamise korral	143, 148, 159
kinnisasi	337, 339, 340
kinnisvara	25, 26, 150, 161, 171, 179, 181, 195, 196, 217–219, 225–228, 230, 234, 235, 237–239, 240, 241, 271, 272, 274–276, 323, 337, 339–342, 381, 383
kinnisvara ostu–müügitehing	337, 339, 340, 342
kino	85, 93, 94, 121, 251, 253, 255, 258
klassikordaja	69, 73, 74
kodakondsus	70, 107
kogurahvatulu	192, 199
kohalik omavalitsus	28, 46, 47, 49, 159, 179, 207, 213–215, 228–230, 234, 236, 242, 269, 276, 329–331, 334
kohaliku omavalitsuse asutus	207, 229, 234, 236, 242
kohus	60, 97, 102–106, 108, 141
kohustused	208, 215, 217, 218, 224, 229, 242
kontsern	230, 241, 242
koolieelne lasteasutus	69, 73
korter	324, 327, 328, 336, 337, 339, 340, 341
kriminaalasi	97, 104, 106–108
kultuur	28, 29, 85, 95, 96, 192, 213, 268, 287, 315
kulutused (kulud), vt ka väljaminekud	25, 26, 28, 29, 37, 46, 47, 49, 88, 121, 122, 125–129, 143–145, 149, 153, 157–159, 179, 181, 188, 191, 192, 197–199, 207, 208, 211–213, 215, 218, 219, 224, 226, 264, 277, 322, 323, 357, 364, 369, 370, 375, 377, 379, 380–386
kuritegu	28, 97, 100–105, 107, 108
kutseharidus	69, 75–77, 162, 167
kutsekeskharidus	69, 82, 167
kõrgharidus	28, 51, 60, 69, 70, 77–79, 82, 141, 162, 167, 377, 379, 382, 384, 386
käibevara	217, 218, 224
köögivilj	25, 183, 250, 254, 278, 281–283, 285, 301, 303–310

kütus	25, 35, 37, 46–48, 121, 183, 184, 191, 218, 250, 255, 264, 268, 269, 312, 317, 318, 321, 322
laen	25, 26, 192, 197, 199, 201, 206, 208, 214, 218, 263, 323, 331, 337
laev	253, 258, 343, 344, 350–353, 355
lahutus	52, 64, 66, 67
lammas	252, 256, 278, 284, 285
lapsetoetus	154
lavastus	92
leibkond	27, 28, 95, 109, 110, 114, 116–118, 120–122, 124–130, 143, 162, 176, 322, 323, 363, 364, 367, 368, 376
lennujaam	343, 355
lennuk	321, 343, 352
liiklus	43, 97, 100, 201, 205, 218, 343, 344, 349, 350, 353–355
liiklusõnnetus	343, 344, 354, 355
lind	250, 254, 278, 284, 285
linn	51, 68, 73, 85, 92, 93, 95, 110, 121, 122, 126, 188, 215, 329, 331, 333, 343, 347, 361, 363, 366
linnaline asula	110, 126, 363, 366
lisandväärtus	25, 191, 195, 196, 199, 200, 217–219, 224–226, 263, 271, 274
loom	137, 138, 250, 252, 254–256, 267, 277, 284, 285, 301, 303–310
loomulik iive	29, 51, 57
lõpptarbimiskulutused	192, 197, 198, 199
maapiirkond	110, 329, 333
maavara	41, 49
magistriõpe	70, 77, 79, 82
mahuindeks	269, 302–304, 316, 327, 330
majanduslik aktiivsus, vrd mitteaktiivsus	26, 161, 229, 235–238, 242, 322, 355
majandusüksus	229, 242
majutatu	136, 369, 374, 375
majutus	150, 155, 171, 181, 186, 217, 219, 225–228, 234, 235, 237–241, 327, 363, 369, 370, 374–376, 381, 383
maksud	37, 48, 49, 183, 191, 195, 196, 198–200, 207, 211, 212, 229, 235, 236, 242, 262, 269, 276, 312, 313, 314, 316, 359, 361
maksukoormus	207, 211
meditsiin, vt ka tervishoid	51, 61, 67, 134, 141, 258
metall	26, 46, 217, 218, 244, 249, 251–253, 255, 257, 264, 295, 297, 301, 303–310, 313, 349, 351
metsamajandus	76, 78, 150, 171, 181, 195, 196, 217, 225–227, 234, 235, 237–239, 240, 241, 287, 294, 324, 344, 381, 383
metsandus	76, 78, 80, 287, 344, 351
metsaraie	287, 292
mitmikesünnitus	58
mitteaktiivsus, vrd majanduslik aktiivsus	26, 60, 110, 115, 161, 165, 167, 175, 176, 366

mitteresident	192, 274, 295, 296, 309, 310
mittetulundusühing	182, 230, 236, 239, 242
mobiiltelefon	357, 359–362, 364
muuseum	29, 85, 88, 93, 95, 386
mööbel	244, 253, 258, 295, 301, 303–310, 344
müügitalu	211, 212, 217–219, 224, 226, 230, 263, 264, 266, 267, 271, 272, 274, 275, 295, 296, 323
müük	161, 188, 192, 207, 211, 217–219, 224, 226, 230, 263, 264, 266–269, 271, 272, 274, 275, 291, 295–297, 307–310, 312–314, 316, 322, 323, 337, 339, 340, 342
netolaenuandja (-võtja)	192, 197, 199
netosissetulek	27, 109, 114, 118
netotootemaksud	191, 195, 196, 200
nõue	201, 204, 205
näitus	88
omakapital	217, 218, 224
omand	82, 97, 100, 179, 207, 229, 242, 331, 337, 339, 340, 341, 377, 385
omanik	229, 236, 238, 329, 331, 334, 336
oodatav eluiga	51, 55
palk	27, 28, 110, 115, 149, 179, 181, 182, 191, 198, 207, 337
pank	25, 70, 72, 191, 201, 206, 218, 263, 323, 331, 337, 363, 369
patent	377, 385
pension	27, 28, 107, 109–111, 115, 118, 119, 143, 144, 151, 152, 159, 168–170, 172, 173, 175–177, 199, 201, 204, 207, 366
pensionär	110, 115, 144, 151, 152, 159, 366
peretoetus	28, 143, 144, 154, 207
pikaajaline töötus	110, 117, 162
politsei	67, 97, 108
primaarenergia	317
puhaskasum	218, 219, 224, 226, 263, 272, 274
puit	25, 217, 218, 244, 249, 251, 256, 287, 292, 295–297, 301–310, 313, 317, 321, 344, 351
puudega inimene	144, 154, 156
põhiharidus	60, 69, 75, 82, 119, 162, 167
põhivara	25, 192, 197–199, 207, 217–220, 224, 227, 272, 274
põlevkivi	35, 36, 41, 244, 301, 303–310, 312, 317, 321, 322, 349, 351
põllumajandus	35, 36, 46, 76, 78, 80, 150, 171, 181, 195, 196, 217, 225–227, 234, 235, 237–241, 244, 267, 277, 278, 282, 285–287, 294, 319, 321, 324, 351, 377, 379, 381, 383, 384
püsikaup	129, 264
püsivhinnad	263, 264, 269, 295, 306, 316, 323
raadio	26, 85, 86, 92, 191, 363
raamat	85, 86, 89, 90, 95, 141, 216, 251, 256
raamatukogu	85, 89, 90, 95
rahandus	207, 215, 216, 322
rahvamajanduse arvepidamine	191, 199, 200, 215, 216, 262

rahvastik	26, 27, 29, 51, 54–56, 67, 68, 82, 109–111, 120, 129, 143, 144, 161, 176, 368
rahvus	56, 58, 64, 95
rajatis	192, 220, 227, 272, 323, 327
rakenduskõrgharidus	28, 70, 77, 78, 82
raudtee	253, 257, 258, 271, 322, 343, 344, 347–349, 353, 355
ravikindlustus	143, 144, 153, 159, 207
reaalpalk	28, 179, 182
reisija	343, 344, 350
reklaam	91, 92, 207, 271
remont	150, 171, 181, 185, 186, 188, 195, 196, 226–228, 234, 235, 237–239, 241, 263, 264, 267, 268, 301, 303–310, 327, 330, 381, 383
rent, vt ka üür	195, 196, 201, 227, 230, 271
riigiasutus	49, 182, 234, 236, 294
riik	25–28, 35–37, 43, 44, 48, 49, 51, 69, 70, 82, 85, 86, 88, 92–95, 97, 98, 100, 101, 104, 108, 109, 111, 120, 122, 129, 131, 143–145, 150, 151, 159, 161, 171, 179, 181–184, 191, 192, 195, 196, 199, 207, 208, 213, 215, 217, 219, 226, 228, 230, 234–244, 248, 253, 258–262, 269, 276, 277, 283, 287, 288, 290, 293–296, 316, 317, 323, 324, 326, 327, 330, 331, 334–337, 342–344, 348, 349, 353, 355, 359, 363, 364, 369, 370, 377, 379, 382–384, 386
ränne	29, 51, 56, 67, 68
saade	86, 91, 92
saak	277, 278, 282–284, 287
saaste	35–37, 42–44, 171, 181, 207, 219, 226–228, 234, 235, 237–241, 381, 383
sadam	343, 344, 350, 351, 355
side	125–127, 150, 171, 179, 181, 186, 191, 195, 196, 217, 219, 220, 225–228, 234, 235, 237–241, 264, 267, 268, 271, 272, 274–276, 327, 357, 361, 362, 364, 370, 381, 383
sig	278, 284, 285, 288, 290, 296, 311
sihtasutus	207, 215, 230, 236, 239, 242, 376, 386
sisemajanduse koguprodukt (SKP)	25, 26, 29, 36, 37, 44, 48, 145, 158, 191, 192, 195–200, 207, 208, 213–215, 218, 377, 380
sisemajanduse nõudlus	192, 197, 198
sissetulek, vt ka tulu	25–29, 109, 110, 114, 118–120, 143, 144, 198, 199, 263, 323, 331
sissevedu, vt ka import	191, 243, 244, 296, 318, 322
soojus	183, 191, 220, 230, 314, 316, 317, 321, 322
sotsiaalhoolekanne	150, 161, 171, 181, 191, 195, 196, 225–227, 234, 235, 237–241, 271, 274–276, 327, 381, 383
sotsiaalhüvitis	157
sotsiaalkaitsekulutused	28, 143–145
sotsiaalkindlustus	143, 144, 150, 154, 159, 171, 181, 195, 196, 207, 211–213, 215, 234, 235, 237–241
sotsiaalmaksed	179, 198, 207
sotsiaalne kaitse	143–145, 148, 157–159, 213

sotsiaalne tõrjutus	109, 110, 120, 157, 159
sotsiaalsed siirded	110, 111
sotsiaaltoetus	110, 111, 154, 207, 211, 212
statistiline profiil	201, 203, 229, 233–239, 242
subsiidium	198, 211, 212
sundkulutused	121, 122, 126
suremus	52, 57, 62, 63, 141
surm	29, 51, 52, 57, 58, 61–64, 67, 106, 135, 141, 149, 204
surnultsünd	52, 58, 61
sõiduk	150, 171, 181, 195, 196, 201, 205, 218, 226–228, 234, 235, 237–239, 241, 253, 258, 263, 264, 267–269, 295, 301, 303–310, 344, 351, 352, 355, 381, 383
sõitja	343, 344, 347, 349, 350, 355
sõitjakäive	343, 347
sõitjatevedu	343, 344, 347
söödakultuur	278, 281–283
sünd	29, 51, 52, 57–63, 65, 67, 69, 153, 154, 176
sünnimus	51, 57, 59, 69
sünnitus	58, 63, 153, 176
taaskasutus	36, 37, 44–46, 121
taastusravikeskus	131, 136, 141
tarbijahinnaindeks	25, 28, 144, 179, 183–188, 218
tarbimiskaal	109
teadlane	379, 381
teadus	29, 70, 76, 78, 80–82, 84, 88–90, 150, 171, 181, 217, 225–228, 234, 235, 237–241, 271, 272, 274–276, 377, 379–386
teadus- ja arendustegevus	29, 271, 377, 379–386
teater	29, 85, 92, 93, 95, 121
teenindus	25, 69, 76, 78, 80, 161, 195, 196, 217, 219, 271, 272, 274–276, 317, 327, 343, 377, 381, 383, 385
teenus	26, 28, 37, 76, 78, 80, 109, 121, 125–127, 141, 144, 149, 154, 155, 159, 183, 186, 188, 191, 192, 195, 197, 198, 200, 201, 211–213, 215, 217, 234, 235, 237–239, 263, 271, 288, 343, 355, 357, 359, 361–363, 369, 376, 385
tehnika	69, 70, 76, 78, 80, 81, 91, 92, 149, 150, 171, 181, 217, 225–228, 234, 235, 237–241, 251, 255, 264, 267, 268, 271, 272, 274–277, 281, 323, 353, 355, 362, 377, 379, 381, 383, 384
telefon	357, 359–362, 364
televisioon	26, 85, 86, 91, 191, 357, 361, 363
teravili	121, 128, 250, 254, 277, 281–283, 285
tervis	28, 36, 63, 76, 78, 80, 100, 109, 120, 121, 125–127, 131, 133, 134, 141, 143, 150, 157, 159, 161, 171, 181, 186, 191, 195, 196, 207, 213, 217, 225–227, 229, 234, 235, 237–241, 271, 274–276, 323, 327, 381, 383
tervishoid, vt ka meditsiin	28, 121, 125–127, 131, 133, 134, 141, 143, 150, 157, 159, 161, 171, 181, 186, 191, 195, 196, 207, 217, 225–227, 229, 234, 235, 237–239, 241, 271, 274, 276, 323, 327, 381, 383

toit	25, 36, 121, 122, 125–128, 137, 138, 150, 171, 181, 183, 186, 191, 192, 217–219, 225–228, 234, 235, 237–241, 244, 249, 250, 254, 255, 264, 267–269, 277, 287, 291, 295, 296, 301–311, 327, 370
toodang	26, 35, 85, 94, 183, 185, 186, 188, 191, 199, 200, 217, 218, 244, 278, 283–286, 295–297, 301–310, 316, 317, 319–321
tootjahinnaindeks	183, 185, 186, 188, 191, 316
tootlikkus	25, 191, 219, 271, 287
tootmine	25–27, 35–37, 46, 47, 51, 70, 76, 78, 80, 81, 85, 110, 191, 198–200, 207, 215, 217, 219, 220, 230, 234, 235, 237–239, 277, 282, 288, 291, 295–297, 301–315, 317, 319–321
transiit	343, 344, 349, 351
transport, vt ka veondus	35, 37, 76, 78, 80, 121, 122, 125–127, 186, 201, 217, 220, 227, 249, 287, 301, 303–310, 321, 322, 324, 327, 343, 344, 347, 348, 355, 356
trükis	95, 351
tsiviilasi	97, 104, 108
tubakas	125–128, 183, 186, 207, 250, 255, 264, 267–269
tuberkuloos	131, 132, 137–141
tulu, vt ka sissetulek	26, 28, 37, 47, 48, 85, 88, 110, 118, 182, 191, 192, 197–199, 207, 208, 211, 212, 215, 217–219, 224, 226, 230, 234, 236, 239, 242, 263, 264, 266, 267, 271, 272, 274, 275, 295, 296, 323, 369
turism	26, 287, 288, 369–371, 376
turist ehk ööbiv külastaja	131, 369, 370, 374, 375
turvas	41, 301, 303–310, 312, 317, 321, 344, 351
tööandja maksejõuetuse hüvitis	143, 148
tööealine	110, 166, 176
tööhõive	26, 110, 129, 161, 162, 165, 167, 169, 170, 178, 217, 219, 224, 229, 263, 271, 323
töõjõud, vt ka majanduslik aktiivsus	26, 88, 110, 117, 120, 143, 161, 162, 165, 167, 168, 176, 177, 179, 181, 183, 186–188, 191, 207, 217, 219, 224, 226, 271, 323, 368, 377
töõjõukulud	88, 219, 224, 226, 377
tööstus	25–27, 35, 36, 150, 161, 162, 171, 179, 181, 183, 185–188, 191, 195, 196, 217–219, 225–230, 234, 235, 237–241, 243, 244, 250, 252–256, 258, 263, 264, 269, 271, 277, 287, 295–297, 301–310, 314, 316, 317, 319, 321, 324, 327, 377, 381, 383, 385
tööstusdisainilahendus	385
tööstusomand	377, 385
töötaja, vt ka hõivatu	25, 28, 88, 89, 91, 92, 110, 115, 131, 134, 136, 141, 143, 150, 161, 162, 179, 181, 182, 191, 198, 199, 201, 211, 212, 224, 229, 237, 271, 296, 305, 306, 316, 322, 363, 377, 379, 381, 382, 386
töötu	26–28, 51, 60, 110, 115, 117, 143, 144, 148, 149, 161, 162, 165, 167, 172, 174, 175, 363, 366
tööturg	25, 26, 28, 51, 70, 72, 120, 143, 149, 159, 161, 178
töötus	25–28, 51, 60, 107, 109, 110, 115, 117, 120, 143, 144, 148, 149, 157, 159, 161, 162, 165, 167, 172–175, 191, 207, 363, 366

töötuskindlustus	143, 148, 159, 207
töötutoetus	143, 148, 149
tööviljakus	219, 226, 263, 271
töövõimetus	60, 143, 144, 151, 153, 156, 157
tööõnnetus	149, 150, 153, 159
tütarettevõtte	242
vaesus	27, 109–111, 114–120
vanemahüvitis	28, 154
vangla	97, 105, 106, 108, 141
vara	25, 26, 97, 100, 105, 107, 150, 161, 171, 179, 181, 192, 195–199, 201, 205, 207, 217–220, 224, 225–228, 230, 234, 235, 237–241, 271, 272, 274–276, 323, 337, 339–342, 381, 383
varjupaik	155
veis	278, 284, 285, 311
veondus, vt ka transport	150, 171, 181, 195, 196, 218, 225–228, 234, 235, 237–241, 343, 347, 348, 381, 383
veosekäive	343, 348, 349, 355
viljapuu	278, 282–284
võlg	25, 192, 201, 208, 214, 215
väliskaubandus	26, 192, 243, 244, 247, 262, 322
välislaen	214
välismaalane	136
välisüliõpilane	70, 79, 80
väljaanne	90, 91, 141, 363
väljaminekud, vt ka kulutused	121, 122
väljavedu, vt ka eksport	191, 243, 296, 351
õigus	48, 70, 78, 82, 86, 97, 100, 108, 207, 215, 228, 229, 233, 234, 236, 276, 336, 377, 385
õpetaja	69, 75, 77, 78, 80
õpilane (õppija)	60, 69, 70, 73–75, 77, 110, 366
äriregister	229, 234–238, 242, 355
üldharidus	69, 74, 75
ülikool	70, 78
üliõpilane	70, 79–81, 363
üür, vt ka rent	230

INDEX

<i>abortion</i>	53, 61, 67
<i>accident at work</i>	149, 150, 159
<i>accommodated tourist</i>	371, 374
<i>accommodation</i>	136, 150, 171, 181, 220, 223, 225, 226–228, 234, 235, 237–239, 240, 241, 327, 365, 371, 372, 374–376, 381, 383
<i>accommodation establishment</i>	371, 372, 374, 375
<i>accommodation service</i>	365, 371, 372, 376
<i>administrative case</i>	99, 104
<i>advertising</i>	91, 92, 209, 272
<i>agricultural product</i>	246, 279, 282
<i>agriculture</i>	38, 39, 46, 76, 78, 150, 171, 181, 195, 196, 220, 226, 227, 234, 235, 237–240, 241, 246, 249, 267, 268, 279, 280, 282, 285, 286, 288, 294, 319, 321, 326, 351, 378, 379, 381, 383, 384
<i>AIDS</i>	131, 133, 137, 138, 149
<i>aircraft, see also: plane</i>	253, 258, 346, 347, 349, 352, 355
<i>airport</i>	345, 346, 355
<i>alcohol, see also: spirits</i>	123, 125–128, 155, 185, 186, 209, 269, 299, 311
<i>apartment, see also: flat</i>	187, 189, 332, 336, 338–341
<i>applied higher education, see also: professional higher education</i>	72, 73
<i>arrival, see also: imports</i>	245, 246, 262
<i>asset</i>	199, 208, 220, 221, 223, 224, 227, 273, 274
<i>average monthly gross wages (salaries)</i>	180, 181
<i>Bachelor's study</i>	72, 77, 79
<i>balance sheet total, see also: balance sheet</i>	221, 224, 225
<i>balance sheet, see also: balance sheet total</i>	202, 203, 221, 224, 225, 319, 321
<i>bank</i>	30, 72, 163, 193, 202, 206, 265, 325, 332, 338, 365, 371
<i>basic education</i>	60, 71, 75, 83, 164, 167
<i>benefit upon insolvency of employer</i>	145, 148
<i>birth</i>	34, 52–54, 57–63, 65, 67, 71, 154, 177
<i>book</i>	87, 89, 90, 130, 142, 216, 251, 256, 386
<i>broadcast</i>	87, 91, 92, 95
<i>budget</i>	31, 49, 88, 120, 122, 123, 129, 130, 147, 208, 209, 213, 214, 216, 228, 322, 376, 378
<i>building</i>	39, 72, 76, 78, 81, 184, 186, 187, 189, 194, 222–224, 227, 253, 258, 273, 288, 298, 300, 315, 324–330, 332, 338, 339, 340
<i>building permit</i>	324–326, 329
<i>bus</i>	345–347, 351, 352
<i>business register</i>	231, 242, 355
<i>call</i>	136, 358–360, 365
<i>car</i>	48, 123, 265, 346, 351, 352

<i>catch</i>	289, 291, 294
<i>cattle</i>	280, 284, 285
<i>central government</i>	208–210, 213, 214, 216
<i>cereals</i>	123, 128, 250, 254, 279, 281–283, 285
<i>child allowance</i>	154
<i>cinema</i>	86, 93, 94, 123
<i>citizenship</i>	72
<i>civil case</i>	99, 104
<i>civil engineering work</i>	325, 327
<i>claim</i>	202, 204, 205
<i>commodity, see also: goods</i>	186, 246, 249–258, 262, 266, 268, 269, 288, 298
<i>communication</i>	125–127, 149, 150, 171, 180, 181, 186, 194–196, 221, 223, 226–228, 234, 235, 237–239, 241, 266–268, 272–274, 276, 327, 240, 358, 362, 372, 275, 381, 383
<i>computer</i>	72, 76, 78, 80, 89, 123, 223, 228, 301, 303–310, 312, 359, 364, 368
<i>construction</i>	30–32, 41, 150, 163, 164, 171, 181, 184, 185, 187, 189, 190, 193, 195, 196, 220–224, 225, 226–228, 232, 234, 235, 237–239, 241, 266, 273, 298, 300, 313, 319, 321, 324–327, 329, 330, 332, 333, 335, 336, 340, 381, 383
<i>construction activity</i>	324, 325, 327, 330
<i>construction price index</i>	30, 184, 185, 187, 189, 190, 325
<i>construction production</i>	325, 327
<i>construction volume index</i>	327, 330
<i>consumer price index</i>	30, 32, 146, 180, 184–186, 189, 222
<i>country</i>	29, 31, 32, 38–40, 43, 44, 48, 53, 71, 72, 87, 94, 99, 111–113, 124, 130, 132, 147, 164, 185, 194, 200, 209, 213, 220, 221, 223, 226, 228, 233, 245, 246, 248, 259–262, 273, 279, 283, 290, 293, 298, 299, 325–327, 338, 345–347, 350, 358–360, 364, 365, 371, 372, 378
<i>court</i>	98, 99, 102–104, 106, 108
<i>criminal case</i>	99, 106, 108
<i>culture</i>	33, 34, 38, 86, 87, 95, 96, 123–127, 194, 268, 288, 315
<i>current assets</i>	221, 224
<i>death</i>	34, 52–54, 57, 61–64, 67
<i>debt</i>	29–31, 209, 214, 215
<i>delivery</i>	58
<i>diploma study</i>	77
<i>disabled person</i>	154, 156, 166
<i>discouraged person</i>	165, 176
<i>disease</i>	53, 63, 133, 137, 138, 139, 141, 142
<i>dispatch, see also: exports</i>	30, 31, 190, 193, 194, 197, 198, 200, 209, 245–253, 259, 261, 262, 273, 298–300, 318, 319, 322, 371
<i>disposable income</i>	32, 111, 112, 114, 118, 194, 197, 199
<i>divorce</i>	54, 64, 66, 67
<i>doctoral study</i>	72, 77, 79
<i>domestic demand</i>	30, 193, 194, 197, 221, 222
<i>donor</i>	132, 135

<i>durable goods</i>	129, 266
<i>dwelling</i>	111, 155, 193, 222, 324–326, 328, 329, 332–336, 339, 340
<i>dwelling stock</i>	332–334, 336
<i>economic unit</i>	231, 240
<i>economically active, see also: labour force</i>	31, 163, 166, 206, 228, 231, 234–238, 242, 270, 276, 322, 330, 355
<i>edition</i>	90
<i>education</i>	33, 34, 53, 60, 71–84, 87, 96, 111, 119, 120, 125–127, 129, 142, 150, 164, 167, 171, 174, 181, 186, 193, 195, 196, 213, 220, 223, 225–227, 231, 232, 234, 235, 237–241, 272, 274–276, 325, 327, 364, 365, 368, 378–384, 386
<i>educational level</i>	71, 164, 167, 364, 365, 368
<i>electricity</i>	38, 40, 47, 48, 123, 150, 171, 181, 184, 185, 193, 195, 196, 222, 223, 225–228, 234, 235, 237–239, 240, 241, 298, 301, 303–310, 312, 316, 318–322, 327, 381, 383
<i>emergency aid, see also: emergency care</i>	136
<i>emergency care, see also: emergency aid</i>	136
<i>employed, see also: employee</i>	33, 53, 60, 107, 112, 113, 115, 141, 150, 163–165, 166, 167, 169–171, 193, 220–226, 228, 231, 232, 240, 265, 270, 272–276, 300, 325, 330, 365–368, 372
<i>employee, see also: employed</i>	30, 33, 88, 89, 91, 92, 115, 146, 180–182, 193, 198, 200, 202, 209, 211, 212, 224, 231, 232, 237, 273, 298–300, 305, 306, 316, 322, 355, 364, 378, 379, 382, 386
<i>employment</i>	31, 32, 72, 112, 113, 129, 145, 148, 159, 163–165, 167, 169, 170, 178, 193, 220, 221, 224, 231, 265, 272, 299, 325
<i>energy</i>	38–40, 46, 184–186, 193, 221–224, 232, 246, 288, 318–322, 325
<i>enterprise</i>	39–42, 46, 47, 49, 171, 182, 184, 189, 202, 203, 206, 208, 210, 216, 220–228, 231–233, 235–238, 241, 242, 262, 265–270, 272–276, 298–300, 316, 319, 321, 322, 324, 325, 327, 330, 336, 345–349, 355, 356, 362, 364–368, 376, 378, 379, 381–386
<i>enterprise group</i>	232, 233, 241, 242
<i>environment</i>	33, 38–41, 46–50, 76, 78, 80, 98, 100, 137, 138, 213, 279, 282, 294, 318, 338
<i>environmental protection expenditure</i>	40, 41, 46, 47, 49
<i>environmental tax</i>	40, 47–49
<i>equalised disposable income, see also: equalised income</i>	111
<i>equalised income</i>	111
<i>equity</i>	199, 220, 221, 224
<i>Estonian</i>	30, 31, 33, 38, 49, 50, 52, 53, 56, 57, 64, 71, 72, 79, 83, 84, 87, 90–92, 94–96, 99, 105, 107, 120, 129, 141, 147, 163, 164, 169, 173, 177, 182, 189, 193, 202, 206, 209, 210, 220, 221, 228, 232, 233, 236, 238, 242, 246, 262, 265, 270, 272, 273, 276, 288, 289, 294, 298, 299, 330, 338, 342, 345, 346, 355, 360, 364–366, 368, 371–373, 375, 376, 379, 385, 386
<i>ethnic nationality</i>	56, 58, 64
<i>excise</i>	40, 47, 48, 184, 209, 312–314, 316

<i>exhibition</i>	88
<i>expenditure</i>	30, 32, 33, 40, 41, 46, 47, 49, 88, 122–130, 145, 147, 149, 153, 157, 158, 160, 189, 194, 197–200, 208, 209, 211–213, 216, 279, 322, 378, 379, 382–386
<i>export price index</i>	185, 190, 193
<i>exports, see also: dispatch</i>	30, 31, 185, 190, 193, 194, 197, 198, 200, 209, 245–253, 259, 261, 262, 273, 298–300, 318, 319, 322, 345, 371
<i>family benefit</i>	145, 147, 154, 208
<i>felling</i>	288, 289, 292
<i>fertility</i>	53, 57, 59, 279
<i>film, see also: movie</i>	86, 94, 95, 314
<i>final consumption expenditures</i>	194, 197–199
<i>finance</i>	208, 209, 216, 322, 378, 382, 386
<i>financial intermediation</i>	193, 195, 196, 202, 206, 228, 232
<i>financial sector</i>	29, 202, 206
<i>fish farming</i>	289, 294
<i>fishing</i>	48, 76, 78, 150, 171, 181, 195, 196, 220, 226, 227, 234, 235, 237–240, 241, 288, 289, 294, 299, 326, 351, 353, 381, 383
<i>fixed assets</i>	208, 221, 224, 227, 274
<i>flat, see also: apartment</i>	325–328
<i>food</i>	30, 39, 122–128, 137, 138, 150, 171, 181, 184–186, 193, 194, 220–223, 226–228, 234, 235, 237–241, 246, 249, 250, 255, 265–269, 279, 288, 298–301, 302–311
<i>foreign loan</i>	214
<i>foreign student</i>	72, 79, 80
<i>Foreign trade</i>	30, 193, 245–247, 262, 322
<i>foreigner</i>	136
<i>forestry</i>	76, 78, 150, 171, 181, 195, 196, 220, 226, 227, 234, 235, 237–241, 288, 289, 294, 326, 346, 351, 352, 381, 383
<i>foundation</i>	208, 210, 216, 232, 234, 236, 239, 242, 386
<i>freight</i>	345, 346, 348, 349, 353, 356
<i>freight carried, see also: goods carried, transport of goods</i>	349, 356
<i>freight turnover</i>	345, 348, 349, 356
<i>fuel</i>	29, 30, 40, 46–48, 123, 184, 185, 193, 222, 246, 250, 255, 266, 268, 269, 312, 318, 319, 321, 322
<i>fund</i>	86, 95, 145, 146, 159, 160, 194, 199, 202, 208, 209, 216, 378, 382–384, 386
<i>furniture</i>	246, 253, 258, 298, 301, 303–310, 346
<i>GDP, see also: gross domestic product</i>	29, 30, 39, 40, 44, 48, 147, 158, 193–200, 209, 211, 213–215, 222, 378, 380
<i>glass</i>	45, 252, 257
<i>goods carried, see also: freight carried, transport of goods</i>	356

<i>goods, see also: commodity</i>	30, 48, 123, 125127, 129, 184, 186, 189, 193, 194, 197, 198, 200, 202, 211, 212, 216, 221–223, 228, 234, 235, 237–239, 245–248, 251, 253, 255, 258, 262, 265–269, 279, 338, 345, 346, 348, 349, 351, 355, 356, 268
<i>government institution</i>	32, 49, 180, 182, 208, 228, 232, 234, 236, 242, 270, 276, 294, 316, 330, 333
<i>grade repeater</i>	71, 73, 74
<i>green fodder</i>	280, 282, 283
<i>greenhouse gas</i>	38, 40, 42
<i>gross disposable income</i>	194, 197
<i>gross domestic product, see also: GDP</i>	33, 3944, 193, 195, 200, 222, 378
<i>gross fixed capital formation</i>	30, 194, 197, 198
<i>gross national income</i>	194, 199
<i>gross premium</i>	202, 204, 205
<i>gymnasium</i>	72, 74, 83
<i>health</i>	33, 39, 76, 78, 100, 111, 120, 123, 125–127, 132–134, 136, 141, 142, 145, 146, 150, 153, 157, 159, 160, 163, 171, 181, 186, 193, 195, 196, 208–210, 213, 216, 220, 225–227, 231, 234, 235, 237–241, 272, 274–276, 381, 383
<i>health care, see also: medical care</i>	33, 133, 134, 141, 142, 157, 160, 208, 210
<i>health insurance</i>	145, 146, 153, 159, 160, 209, 216
<i>health resort</i>	132, 136, 141
<i>heat</i>	184, 185, 193, 223, 224, 232, 316, 318, 319, 321, 322, 329
<i>higher education</i>	33, 53, 60, 71, 72, 77–81, 83, 142, 164, 167, 364, 378, 379, 382–384, 386
<i>HIV</i>	133, 137, 138
<i>horse</i>	284
<i>hospital</i>	132, 133, 135, 141, 142, 325, 327, 386
<i>household</i>	30, 32, 39, 95, 111, 112, 114, 116–118, 120, 122–130, 145, 165, 177, 186, 194, 195, 197–199, 216, 223, 228, 234, 235, 237–239, 266–268, 286, 315, 318, 319, 321, 322, 325, 364, 365, 367, 368, 376
<i>housing</i>	67, 111, 122–127, 153, 155, 157, 160, 177, 186, 222, 332, 333, 336
<i>hunting</i>	195, 196, 288–290, 294, 326
<i>hunting district</i>	290
<i>import price index</i>	184, 185, 190, 193
<i>imports, see also: arrival</i>	190, 194, 198, 200, 245–249, 254–258, 260–262, 299, 300, 319, 322
<i>inactive, see also: inactivity</i>	60, 113, 115, 163, 165, 166, 167, 175, 176, 366
<i>inactivity, see also: inactive</i>	31, 176
<i>incapacity for work</i>	146, 151, 153, 156, 160, 209
<i>incidence rate</i>	133, 138–140
<i>income</i>	30–34, 86, 88, 111–114, 118–120, 145, 146, 193, 194, 197–200, 208, 209, 226, 232, 265, 325, 332, 371
<i>industrial design</i>	385
<i>industry</i>	30, 39, 246, 249–251, 254, 256, 272, 279, 298–300, 314, 318, 319, 321, 385

<i>inequality</i>	112, 118, 120
<i>infant mortality</i>	54, 62
<i>insurance</i>	145, 146, 148, 150, 153, 159, 160, 171, 180, 181, 202–206, 208–210, 216, 234, 235, 237–240, 241, 367, 381, 383
<i>insurance benefit upon lay-off</i>	145, 148, 159
<i>integrated Bachelor's/Master's study</i>	79
<i>interest</i>	72, 101, 193, 289, 338
<i>internet</i>	87, 358, 359, 361, 364–368, 372
<i>investment</i>	30, 40, 41, 194, 200, 202, 208, 209, 220–224, 227, 233, 273, 274, 325, 378
<i>ISDN</i>	357, 358, 361, 364, 365
<i>justice</i>	98, 100, 108
<i>labour force, see also: economically active</i>	113, 117, 120, 145, 163–165, 167, 168, 177, 184, 186, 187, 189, 221, 324, 366, 368
<i>labour productivity</i>	193, 222, 223, 226, 265, 273
<i>labour status</i>	115, 165–167, 366, 368
<i>legal form</i>	231, 233, 234, 236
<i>liability</i>	146, 202, 220, 221, 224
<i>library</i>	86, 89, 90, 95, 356, 386
<i>life expectancy</i>	53, 55
<i>livestock</i>	284, 285
<i>loan</i>	30, 31, 202, 206, 209, 214, 222, 325, 339
<i>local government</i>	32, 46, 47, 49, 86, 159, 160, 180, 208–210, 213, 214, 216, 228, 231, 234, 236, 242, 333, 334, 371
<i>local government institution</i>	232, 234, 236
<i>long-term unemployment</i>	53, 113, 117, 165
<i>loss</i>	145, 151, 202, 224, 226, 265, 273, 274, 319, 321, 324, 343
<i>manufacturing</i>	30, 31, 72, 76, 78, 80, 81, 150, 163, 164, 171, 181, 184, 186, 193, 195, 196, 200, 220–223, 225–228, 232, 234, 235, 237–241, 246, 265, 298–310, 316, 378, 381, 383, 385
<i>marriage</i>	54, 60, 64–67
<i>master's study</i>	77, 79
<i>medical care, see also: health care</i>	33, 132, 135
<i>metal</i>	30, 45, 46, 218, 221, 222, 246, 249, 251–253, 255, 257, 297, 298, 300, 301, 303–310, 313, 349, 351
<i>migration</i>	34, 52, 53, 56, 67, 68
<i>mineral resource</i>	41, 49
<i>mobile network</i>	358–362
<i>mortality</i>	54, 62, 142
<i>motor gasoline</i>	319, 321
<i>motor trade</i>	265, 266, 267
<i>movie, see also: film</i>	94
<i>multiple birth</i>	58
<i>museum</i>	34, 86, 88, 93, 95, 386
<i>national accounts</i>	193, 200, 216, 262
<i>natural increase</i>	34, 52, 57

<i>net borrower</i>	194
<i>net lender</i>	194
<i>net profit</i>	221, 223, 224, 226, 265, 273, 274
<i>net sales</i>	220–224, 226, 231, 265–267, 273, 275, 325
<i>net taxes on products</i>	193, 195, 196, 200
<i>newspaper, see also: periodical</i>	87, 251, 256
<i>non-profit association</i>	182, 232, 233, 234, 236, 239
<i>non-profit association and foundation</i>	232, 239
<i>non-resident</i>	274, 298, 299, 309, 310
<i>offence</i>	98–105, 107, 108
<i>oil shale</i>	38, 39, 41, 301, 303–310, 312, 318, 321, 322, 349, 351
<i>orchard, see also: plantation</i>	282, 283
<i>output, see also: production</i>	184–186, 189, 194, 200, 246, 298, 299
<i>overnight visitor, see also: tourist</i>	371
<i>ownership</i>	83, 129, 232, 242, 334, 336
<i>parental benefit</i>	33, 154
<i>passenger</i>	345–347, 349–353, 355
<i>passenger traffic volume</i>	345, 347
<i>passenger transport</i>	345, 347, 355
<i>patient</i>	33, 132, 133, 135, 136, 139–141
<i>peat</i>	41, 301, 303–310, 312, 318, 321, 322, 346, 351
<i>penal institution, see also: prison</i>	99, 105, 106
<i>pension</i>	33, 111–113, 118, 119, 145–147, 151, 152, 159, 168–170, 172, 173, 175, 177, 178, 199, 202–203, 208–209
<i>pensioner</i>	146, 151, 152, 159
<i>performance</i>	92
<i>periodical, see also: newspaper</i>	87, 91
<i>personnel expenses</i>	222–224, 226
<i>physician</i>	132, 134, 136, 141, 142
<i>pig</i>	280, 284, 285
<i>plane, see also: aircraft</i>	29, 207, 352
<i>plantation, see also: orchard</i>	280, 282–284
<i>pollute, see also: pollution</i>	38–40, 42, 43, 47–49
<i>pollution, see also: pollute</i>	38–40, 42, 43, 48, 49
<i>population</i>	31–34, 39, 52–56, 67, 68, 83, 96, 99, 111, 113, 119, 120, 124, 129, 130, 146, 163–167, 169, 175–177, 182, 189, 206, 228, 231, 266, 270, 276, 322, 330, 332, 333, 336, 355, 365, 368, 379
<i>pork</i>	280, 284, 299, 311
<i>port</i>	346, 350, 351
<i>potatoes</i>	128, 279–283, 285
<i>poultry</i>	280, 284, 285
<i>poverty</i>	32, 111–120
<i>preprimary education</i>	73, 83
<i>preschool institution</i>	71, 73

<i>price</i>	29, 30, 32, 86, 93, 94, 123, 146, 180, 184–187, 189, 190, 193, 195–198, 200, 222, 224, 227, 245, 262, 264–270, 276, 279, 298, 300, 301, 305–307, 309, 312–314, 316, 324, 325, 327, 330, 338, 339, 341, 372
<i>price index</i>	30, 32, 146, 180, 184–187, 189, 190, 193, 200, 222, 316, 325
<i>primary education</i>	73, 83, 167
<i>primary energy</i>	318
<i>printed matter</i>	87, 95, 251, 256, 301, 303–310
<i>prison, see also: penal institution</i>	99, 105, 108, 141, 142, 155
<i>private dwelling stock</i>	334
<i>private educational institution</i>	74
<i>private enterprise</i>	270, 276, 316, 330
<i>private person</i>	329, 330
<i>production, see also: output</i>	31, 38–40, 46, 49, 113, 193, 198, 200, 208, 221, 222, 279, 280, 282–286, 289, 298–306, 316, 318–321, 325, 327, 342
<i>production (in culture)</i>	86, 92, 94, 95
<i>productivity</i>	30, 193, 223, 226, 265, 273, 285, 288
<i>professional higher education, see also: applied higher education</i>	72, 77, 78, 79, 83
<i>profit</i>	182, 195, 197, 198, 220, 221, 223, 224, 226, 231, 232, 234, 236, 239, 242, 265, 273, 274, 378, 379, 382–384, 386
<i>property</i>	33, 98, 100, 105, 107, 202, 205, 208, 232, 339, 348, 379, 385
<i>public dwelling stock</i>	333, 334, 336
<i>public services</i>	213, 318
<i>pupil</i>	73, 74
<i>purchase-sale transaction of real estate</i>	338–342
<i>R&D, see also: research and development</i>	33, 272, 378–385
<i>radio</i>	30, 86, 87, 92, 194, 251, 255, 365
<i>rail, see also: railway</i>	253, 257, 258, 273, 322, 345–349, 353, 355, 356
<i>railway, see also: rail</i>	253, 257, 258, 345–349, 353, 355, 356
<i>real estate</i>	30, 150, 163, 171, 180, 181, 195, 196, 220, 221, 223, 225–228, 232–235, 237–239, 241, 272–274, 276, 324, 338–341, 342, 381, 383
<i>real wages</i>	32, 180, 182
<i>registered immovable</i>	338, 339, 342
<i>rent</i>	195, 196, 273, 353
<i>repair</i>	150, 171, 181, 185, 186, 190, 195, 196, 223, 226–228, 234, 235, 237–239, 241, 264, 265, 267, 268, 301, 303–310, 327, 330, 381, 383
<i>repair and construction work price index</i>	185, 186, 190
<i>research and development, see also: R&D</i>	33, 272, 378–385
<i>researcher</i>	379, 381

<i>resident</i>	67, 113, 129, 132, 136, 142, 200, 232, 233, 240, 241, 242, 274, 298, 299, 309, 310, 364, 365, 371–373, 375, 376
<i>residential building</i>	324–329, 332, 338–240
<i>retail sales</i>	150, 171, 181, 189, 195, 196, 222, 226–228, 234, 235, 237–241, 264–269, 381, 383
<i>retail trade</i>	150, 171, 181, 189, 195, 196, 222, 225–228, 234, 235, 237–241, 264–269, 381, 383
<i>revenue</i>	31, 33, 40, 47, 48, 208, 209, 211, 212, 216, 222, 232, 298, 299
<i>rural area</i>	71, 113, 329, 332, 333, 361
<i>safety</i>	355
<i>sale, see also: sales</i>	28, 95, 123, 129, 163, 189, 208, 211, 220–224, 226, 231, 232, 264–270, 273–275, 298–300, 307–310, 316, 325, 330
<i>sales, see also: sale</i>	28, 29, 95, 123, 129, 150, 159, 161, 163, 165, 167, 168, 171, 181, 189, 195, 196, 208, 211, 212, 220–224, 226–228, 231, 232, 234, 235, 237–239, 241, 264–270, 273–275, 297–300, 307–310, 312–316, 322, 325, 330, 338–342, 381, 383
<i>school for children with special needs</i>	74
<i>secondary school</i>	71, 74
<i>service</i>	30, 31, 33, 40, 71, 76, 78, 100, 107, 111, 123, 125–127, 132, 135, 141, 146, 147, 150, 151, 154, 155, 159, 163, 171, 180, 181, 184, 186, 189, 193–198, 200, 202, 203, 211, 212, 216, 220, 221, 223, 225–228, 232–235, 237–241, 265, 272–276, 289, 318, 322, 327, 338, 345, 346, 355, 358, 359, 361, 362, 365, 371, 372, 376, 378, 381, 383, 385
<i>service activity</i>	150, 163, 171, 180, 181, 195, 196, 202, 220, 221, 223, 225–228, 232–235, 237–239, 241, 272–276, 381, 383
<i>sheep</i>	280, 284, 285
<i>shelter</i>	155
<i>ship, see also: vessel</i>	253, 258, 346, 347, 350–353, 355
<i>social benefit</i>	113, 147, 154, 157, 208, 211, 212
<i>social contributions</i>	180, 198, 208, 211, 212
<i>social exclusion</i>	111, 113, 120, 157, 160
<i>social protection</i>	32, 145, 147, 148, 157–160, 213
<i>social transfer</i>	32, 113, 118, 119
<i>social work</i>	113, 150, 163, 171, 181, 193, 195, 196, 220, 225–227, 234, 237, 238, 240, 241, 272, 274–276, 358, 381, 383
<i>socio-economic status</i>	60
<i>sole proprietor</i>	206, 228, 231, 232–238, 242
<i>spirits, see also: alcohol</i>	123, 125–128, 155, 184–186, 193, 194, 209, 269, 299, 311
<i>state</i>	29, 31–33, 38, 40, 46, 49, 83, 86–88, 92–96, 98, 100, 101, 111, 113, 120, 145, 147, 151, 160, 180, 182, 208–210, 216, 228, 236, 238, 242, 246, 259, 260, 262, 270, 276, 279, 288, 316, 318, 330, 333, 334, 336, 346, 364, 365, 371, 378
<i>statistical profile</i>	202, 203, 231, 233–239, 242
<i>stillbirth</i>	54, 58, 61, 62
<i>student</i>	33, 60, 71, 72, 74, 79–81, 113, 364–366
<i>student in higher education</i>	33, 71, 72, 78–80
<i>subsidiary</i>	216, 242
<i>subsidy</i>	149, 198, 211, 212

<i>substitute home</i>	155
<i>tax burden</i>	209, 211
<i>taxes</i>	40, 47–49, 193, 195, 196, 198, 200, 209, 211, 212, 224, 231, 235, 236, 242, 262, 270, 276, 316, 322, 355
<i>teacher</i>	71, 75, 77, 78
<i>teaching staff</i>	71
<i>telecommunication</i>	223, 273, 358, 361, 362
<i>theatre</i>	34, 86, 92, 93, 95, 96, 123
<i>tobacco</i>	125–128, 185, 186, 209, 250, 255, 266–269
<i>tourism</i>	31, 288, 289, 371, 372, 376
<i>tourist, see also: overnight visitor</i>	132, 371, 372, 374–376
<i>trade</i>	29, 30, 71, 76, 78, 150, 171, 181, 189, 193–196, 220–223, 226–228, 233–235, 237–239, 241, 245–247, 261, 262, 264–268, 270, 272, 322, 376, 381, 383, 385
<i>trade deficit</i>	245
<i>trade mark</i>	385
<i>traffic</i>	98, 100, 202, 222, 345–347, 349, 350, 352, 354, 355
<i>traffic accident</i>	53, 149, 150, 153, 159, 345–347, 352, 354, 355
<i>transit</i>	123, 202, 345, 346, 349, 351
<i>transport</i>	35, 38, 40, 76, 78, 123–127, 150, 171, 181, 186, 195, 196, 220, 222, 225–228, 234, 235, 237–239, 241, 249, 288, 301, 303–310, 319, 321, 322, 326, 327, 343, 345–348, 351, 353, 355, 356, 381, 383
<i>transport of goods, see also: goods carried, freight carried</i>	345, 348, 351, 365
<i>treatment of waste</i>	38, 45, 46
<i>tuberculosis</i>	133, 137–141
<i>TV</i>	86, 87, 91, 123, 194, 358, 361
<i>unemployed</i>	31–33, 53, 60, 107, 113, 115, 117, 145–149, 159, 163–167, 172, 174, 175, 365, 366
<i>unemployment</i>	27, 29, 31, 32, 34, 53, 71, 111–113, 117, 120, 145, 146, 148, 149, 157, 159, 160, 163–165, 167, 173–175, 193, 208–210, 216, 265, 266, 338
<i>unemployment allowance</i>	145, 148, 149
<i>unemployment insurance</i>	145, 148, 159, 160, 208, 209, 216
<i>unit labour cost</i>	193
<i>university</i>	72, 78
<i>urban area</i>	113, 329, 332, 333, 361
<i>utility model</i>	379, 385
<i>value added</i>	30, 95, 96, 193, 195, 196, 200, 220, 222–226, 265, 270, 272–274, 276, 312–314, 316
<i>vegetables</i>	30, 123, 128, 184, 185, 250, 254, 280–283, 285, 301, 303–310
<i>vehicle</i>	48, 150, 171, 181, 195, 196, 202, 205, 222, 224, 226–228, 234, 235, 237–239, 241, 253, 258, 264, 265, 267–269, 273, 298, 301, 303–310, 346, 351, 352, 355, 356, 381, 383
<i>vessel, see also: ship</i>	253, 258, 346, 350, 353
<i>volume index</i>	269, 316, 327, 330
<i>wages and salaries</i>	113, 180, 182, 193, 198

waste	38–41, 44–46, 49, 171, 181, 223, 234, 235, 237–239, 241, 250, 251, 255, 256, 268, 321, 327, 351, 381, 383
waste recovery, see also: waste recycling	40, 44–46
waste recycling, recycled, see also: waste recovery	40, 44, 46
wholesale	150, 171, 181, 189, 195, 196, 222, 225–228, 234, 235, 237–241, 264–268, 381, 383
wholesale sales	267, 268
wholesale trade	265–267
wild game	290
wood	30, 221, 222, 246, 251, 256, 288, 290, 292, 298, 300, 301, 303–310, 313, 318, 319, 321, 346
workforce, see also: labour force	113, 117, 120, 145, 163–165, 167, 168, 177, 184, 186, 187, 189, 221, 324, 366, 368
working-age population	166, 177
yield	279, 280, 283–285

Märkide seletus

Explanation of symbols

...	andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad / <i>data not available</i>
..	mõiste ei ole rakendatav / <i>category not applicable</i>
-	nähtust ei esinenud / <i>magnitude nil</i>
x	andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse põhimõte / <i>data are confidential</i>
0/0,0	näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust / <i>magnitude less than half of the unit employed</i>
M/M	mehed/ <i>males</i>
N/F	naised/ <i>females</i>
K/T	kokku/ <i>total</i>
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
EU-27	<i>27 Member States of the European Union</i>
EMTAK	Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE)
EMTAK	<i>Estonian Classification of Economic Activities (based on NACE – the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)</i>

Väärtuste koondandmed võivad ümardamise tõttu liidetavate väärtuste summast erineda.
Due to rounding the totals of values may not equal the exact sum of the values.

Ülevaadetes on kasutatud Eurostati andmebaasi andmeid.
Overviews are based on the data of Eurostat database.

Euroopa Liidu (EL) riigid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari.

Euroala riigid (seisuga 31.12.2010): Austria, Belgia, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa.

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid: Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa.

European Union (EU) countries: *Austria, Belgium, Bulgaria, Chile, Czech Republic, Cyprus, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Israel, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.*

Euro area countries (as of 31.12.2010): *Austria, Belgium, Cyprus, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain.*

Member countries of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): *Australia, Austria, Belgium, Canada, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom, United States of America.*

Member countries of the Commonwealth of Independent States (CIS): *Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan.*